ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԻՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉԱՐԵԿԻՑՔԻ
1
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
1 JUIN
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3745

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱՆՃԱՔԻ ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Սանճաքի խնդիրը օրակարգի վրայ է դարձեալ :

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ Սանճաք ղրկուած Չէկոք ցանճաժողովը մայիսի սկիզբէն իվեր ձեռնարկած է ընտրական արձանագրութեանց : Առաջին չրջանակին (Պէյլան, Ալեքսան - արէթ, Գըրըգ-Խան) մէջ Թուրքերը կորսնցուցին արդէն : Երկրորդ չրջանակին (Անտիոք, Քէսապ, Մուսա լեռ) վրայ դրած էին իրենց յոյսը : Բայց հոս ալ ձախողեցան, չնորհիւ հակաթուրք տարրերու (Հայ, Արաբ, Ալէվի, Քիւրտ, Ցոյն, եւն.) կազմած միացեալ ճակատին :

«Թրքական Ալզաս - Լօրէն»ին տիրանալու համար, էնկիւրի ի՛նչ դաւեր չսարքեց տարիներէ իվեր : Սանճաքին մէջ վխտացող քէմալական գործակալները ի՛նչ կեղծարարութիւններ ըսես չհորձեցին՝ զանազան տարրերը իրենց կողմը չհեղելու համար : Թուրք մամուլն ալ, թէ՛ Թուրքիոյ եւ թէ Սանճաքին մէջ, իր դերը կատարեց երկու ճակատի վրայ, մէկ կողմէ չողոմեց Հայերն ու Ալէվիները, միւս կողմէ սուտ եւ դրդռիչ լուրեր հրատարակեց, մինչեւ իսկ Փարիզէն... Դաշնակցականներ փոխադրեց Սանճաք, ապդելու համար ծրընեւի Չէկոք Ցանճնաժողովին վրայ :

Ցետոյ նաեւ սպառնալիքները սկսան չափ ու սահման անցան : Ֆրանսայի դէմ փչողները, անուշտ վերէն տրուած հրամանի մը վրայ, հոգատար պետութեան ցարդ ցոյց տուած բարեացակամ համբերութիւնը սպառելու չափ առաջ գացին : Մանաւանդ վերջին օրերս չատ բարձր սկսան խօսիլ Թուրք Թերթերը : « Ֆրանսա միայն Հիթլէրի լեզուն կը հասկնայ» պոռացին, աւելցնելով որ Թուրքիան պիտի ստիպուի ի վերջոյ Գերմանիոյ պէս խօսիլ եւ կատարուած իրողութեան առջեւ դնել Ֆրանսան :

Այս սպառնալիքները ո եւ է մեկնութեան չեն կարօտիր : Տարիներէ ի վեր Ա.Թաթիւրքի հետապնդած քաղաքականութիւնը կը ձգտի Ալեքսանտրէթ - Անտիոք չրջանը կցելու Թուրքիոյ : Եթէ չյաջողի օրինական միջոցներով, ընտրութիւններով, պիտի փորձ իր նպատակին հասնիլ բիրտ ուժով, զինու զօրութեամբ : Ար - դէն Թուրք հրոսախումբերը գործի վրայ են եւ ամէն օր արիւնալի ընդհարումներու լուրեր կը հասնին :

Անցեալ տարի մազ մնացած էր, որ Ա.Թաթիւրք յախուռն քայլ մը առնէր : Օրին մէկը, յանկարծ էսկիշէհիրի մէջ արտակարգ ժողովի հրաւիրեց Թուրք բանակի սպայակոյտը եւ առաջարկեց որ Ատանայի զօրաբանակը չարժի դէպի Սանճաքի սահմանագլուխը : Ըսմէք ինչօնին էր, օրուան վարչապետը, որ արգելք եղաւ այդ անխորհուրդ եւ վտանգաւոր արկածախնդրութեան : Քանի մը ամիս վերջ, Ըսմէք չնորհազուրկ եղած էր : Իրազեկներ կը հաստատեն թէ այս դէպքը դլխաւոր պատճառն էր ամենազօր վարչապետին անկման : Ըսմէք գոն եղաւ իր ջատագոված խոհեմ քաղաքականութեան :

Նոր վարչապետը կամազուրկ խաղալիք մըն է : Ներկայ ա - ոիթն ալ՝ թերեւս վերջինը՝ Սանճաքին տիրանալու փորձ մը կատարելու համար : Ա.Թաթիւրք առջի չարաթ քննական պատյտի մը ելաւ դէպի Կիլիկիա : Նախ այցելեց Մերսին, զբօսանաւով պատյտ մը ըրաւ Միջերկրականի վրայ, ոչ չատ հեռու Հայոց Ծոցէն (Ալեքսանտրէթ) : Ցետոյ դնաց Տարսոն ու Ատանա, ուր աչքէ անցուց զօրաբանակը : Այս բոլորը կը ճգտէին ազդեցութիւն գործելու Սանճաքի բնակչութեան վրայ, այն պահուն երբ այդ հողամասին բախտը վճռելու կոչուած ընտրական արձանագրութիւնները կը կատարուին :

Ա.Թաթիւրք վերադարձաւ Զանգայա, ուսկից հեւ ի հեւ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին, Սանճաքին վրայ կեդրոնացնելով իր ամբողջ ուշադրութիւնը : Քանի մը օր առաջ էնկիւրիի խորհրդարանին մէջ, արտաքին գործերու նախարարը քննելու առթիւ, ընդհանուր քաղաքականութեան չուրջ ծագեցաւ մեծ վիճաբանութիւն մը, դլխաւոր առանցք ունենալով Սանճաքի խնդիրը : Րիւզտիւ Արաս յայտնեց թէ «Սանճաքը մայր - հայրենիքէն դուրս գտնուող լրացուցիչ հողամաս մըն է, մեծամասնութեամբ, կազմա - կերպութեամբ ու մշակոյթով Թուրք» եւ աւելցուց թէ այդ հողամասը Թուրքիոյ կարեւոր մէկ մասին ապահովութեան բանալին է :

Տարակոյս չկայ թէ այս վերջին կէտն է որ ամէնէն աւելի կը մտահոգէ Թուրքերը : Ա.Թաթիւրք իր աչխարհագրական դիր - քով միջազգային - քաղաքական, զինուորական - ռազմավիտական եւ առեւտրական-անտեսական տեսակէտէ խիստ մեծ արժէք կը ներկայացնէ : Որքան ատեն որ այդ հողամասը ենթակայ էր Ֆրանսական հոգատարութեան եւ Ֆրանսան ալ բարեկամ Թուրքիոյ, որ եւ է վտանգ չէր սպառնար Թուրքիոյ ապահովութեան :

Բայց յորմէ հետէ երբ Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրով Ալեքսանտրէթի չրջանն ալ մտաւ Սուրիոյ անկախ պետութեան սահմաններուն մէջ, Թուրքիա սկսաւ մտայղխուիլ ապագայի անստուդութեամբ : Ալեքսանտրէթը Թուրքիոյ հողերուն աչք տնկող մեծ պետութեան մը ձեռքերուն մէջ ահռելի վտանգ մըն է Թուրքիոյ համար : Ներկայ վիլուկներով Ա.Թաթիւրք կը չանայ միանգամ ընդ միչտ հեռացնել այդ մղձաւանջը Թուրքիոյ սահմաններէն : Սանճաքը արժանապատուութեան խնդիր դարձուցած է իրեն համար : Եւ կը յուսայ յարաւեւութեամբ ու յանդգնութեամբ այդ արժէքաւոր հողամասը կցել իր երկրին :

Ֆրանսայի, Սուրիոյ եւ ամբողջ քաղաքակիրթ մարդկութեան չահերը կը պահանջեն տեղի չտալ սպառնալիքներու առջեւ եւ վճռականութեամբ ազդարարել Թուրքին, որ տեղը ծանր նստի :

Այլապէս նոր անախորժութեանց դուռ պիտի բացուի :

Հ. Ս.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

Անտիոքէն կը հեռագրեն, 30 Մայիս թուականով.—

Այս առաւօտ, ժամը 8ին, Տէօրթեակ արուարձանին մէջ, որ խառն բնակչութիւն մը ունի, Անտիոքի կամուրջին մօտ, ընդհարում մը ունեցան արաբ եւ թուրք ընտրողներ,— երկու կողմերն ալ ատրճանակ գործածեցին, վեց Արաբ եւ երկու Թուրք վիրաւոր ինկան : Ոստիկանութիւնը հասնելով կարգը վերահաստատեց :

Ամերիկայի նախարար մը Եւրոպան կը զգուշացնէ պատերազմի դէմ

Միացեալ Նահանգներու նախարարներէն Քորտէլ Հըլ մամուլին տուաւ յայտարարութիւն մը, որու մէջ կը դատապարտէ պատերազմը :

« Աչքի առջեւ ունենալով ճգնաժամային կացութիւնը, որու մասնաւոր կեդրոն Եւրոպան, կը փափաքիմ յայտնել որ Միացեալ - Նահանգներու կառավարութիւնը խոր մտահոգութեամբ հետեւած է անոր վերջին օրերու ընթացքին, ամէն ուշադրութիւն ընծայելով : Տասը տարի առաջ, Միացեալ-Նահանգներու կառավարութիւնը Փարիզի մէջ ստորագրեց դաշինք մը որ կը տրամադրէր հրաժարիլ պատերազմէն՝ իբրեւ ազգային քաղաքականութեան գործիք : Վաթսունեւերեք ազգեր ստորագրած են այդ դաշինքին տակ : Այդ դաշինքին մէջ, ստորագրողները կը յայտարարեն որ «ի՛նչ էութիւն կամ ի՛նչ ծագում ալ ունենան, իրենց միջեւ պատահած վէճերը կամ հակառակութիւնները լուծելու կամ կարգադրելու համար պիտի չդիմեն ուրիշ միջոցներու, բայց միայն խաղաղ եղանակներու» :

Այդ յանձնառութիւնը այնքան հրամայական պահանջ մըն է ներկայիս, որքան երբ ստորագրուեցաւ : Հրամայական պահանջ մըն է ամէնուն համար : Մենք չենք կրնար խնել մեր աչքերը անոր համար, որ երբ պատերազմ ծագի, աչխարհի վրայ որ եւ է տեղ, միջազգային կացութեան մէջ կը ստեղծէ ընդհանուր խռովութեան ազդակ մը, որուն հետեւանքները կարելի չէ նախատեսել եւ որ կրնայ անհաչուելի եւ չարիսենական վնասներ պատճառել բոլոր ազգերուն :

Մեր երկրին ժողովուրդը, բարեկամ բոլոր ժողովուրդներուն, կը տածէ յառաջդիմութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան տեւական ու կայուն վիճակի մը ցանկութիւնը, ամէնէն անկեղծ ցանկութիւնը որ խաղաղութիւնը պահպանուի ամէնուրեք, ինչ պարագաներ ալ որ ներկայանան՝ ազգերու միջեւ հակառակութիւն ստեղծող» :

Միացեալ - Նահանգներու նախարարին այս յայտարարութիւնը, կ'ըսեն ամերիկեան քաղաքական չրջանակները, կը թարգմանէ կառավարութեան կամքը, այսպէս ամերիկեան կառավարութիւնը կ'ուզէ ճշդել իր դիրքը չեխական հարցին առթիւ : Ու կը թուի թէ այս յայտարարութեամբ փորձ մը կը կատարուի հանրային կարծիքը պատրաստելու կացութեան վտանգներուն՝ հասկցնելով որ կառավարութիւնը պիտի չկարենայ դէպքերուն անտարբեր մնալ : Միաժամանակ, յայտարարութիւնը հանրային կարծիք կը չինէ բարոյական դատապարտութեան ենթարկելու համար նախայարձակ պետութիւնները :

Գերմանական թերթերը, իրենց կարգին, վերլուծման կ'ենթարկեն ամերիկացի նախարարին յայտարարութիւնը եւ դիտել կուտան որ եթէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը կը դանուի սպառնալիքի մը տակ, երեւոյթը իր պատճառներն ունի.— Չեխերը կը հարստահարեն այն Գերմանները, որոնք կ'ապրին Չեխոսլովաքիոյ մէջ : Ատոր հետեւանքով՝ Չեխերը վախցան որ Գերմանիա չի կըրնար անտարբեր մնալ այս կացութեան, յետոյ կոչ ըրին այլ պետութիւններու, պաշտպանութեան համար Գերմանիոյ դէմ, եւ առիթէն օգտուելով՝ զօրաչարժ ալ կատարեցին : Գերմանիա իր զայրոյթն արտայայտեց, բայց զովելի վերապահութիւն մը ցոյց տուաւ, իսկ Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները երկաթեայ կարգապահութեան մէջ մնացին : Արդ, երբ Քորտէլ Հըլ կ'ուզէ «աչքի առջեւ ունենալ պատերազմի վտանգը», պէտք է դիտէ դէպքերը իրենց ամբողջութեան մէջ : Պատճառ չկայ մտահոգութեան՝ երբ Չեխերը տեղի չեն տար դըժգոհութեան : Քորտէլ Հըլ կը խօսի նաեւ արդարութեան մասին,— ի՛նչ լաւ բան, հարկ կա՞յ յիչեցնելու որ Ամերիկայի մէջ քանաձեւուեցաւ Ուիլսընի տասներչորս յօդուածէ բաղկացեալ հանդանակը ազգերու ինքնորոչման եւ ժողովուրդներու արդարութեան մասին : Ամերիկայի Սլովաքներուն կողմէ պատւիրակութիւն մը մայր - հայրենիք այցելեց վերջերս, վերադարձին Թող Ուաչինկթընի պարոններուն հասկցնեն թէ աչխարհակալութեան եւ ազգանամոլութեան արտայայտութիւնը ո՞ր երկրին մէջ է որ կը տեսնուի առաւելապէս :

Ճափոնցիները յարձակողական՝ ուղղան

Ճափոնական զինուորական դահլիճը հաղիւ կազմուած, բանակը յարձակողականը վերսկսաւ այս անգամ Հարաւ. Չինաստանի մէջ : Քանթոն ռմբակոծուեցաւ քանիցս,— վերջին երեք օրերու ընթացքին, ռմբակոծութեան զոհ գացին աւելի քան երեք հազար հոգի : Երկուշաբթի ռմբակոծութիւնը կատարուեցաւ երկու անգամ, նախ առաւօտուն՝ ժամը 9·45ին, յետոյ ճիշդ կէսօրին : Միջօրէի յարձակումը բոլորովին անակնկալ մը եղաւ, աւելի քան հարիւր հոգի մեռան ռումբերուն տակ, իսկ երկու հարիւր հոգի վիրաւորուեցան : Օդանաւերու դէմ չինական մարտկոցներու բացած կրակը որ եւ է օգտակարութիւն չունեցաւ :

Ճափոնական օդանաւերը յարձակում գործեցին նաեւ Շանչէու եւ Ֆուչէու քաղաքներուն վրայ,— Ուրբաթէն ի վեր այս ճակատին վրայ Չինացի - ները տուին աւելի քան հազար հոգի զոհ :

Քանթոնի բնակչութիւնը սկսած է խոյս տալ հազարներով, բոլորը կը գաղթեն դէպի Հոնկ-Քոնկ, ուր կը կարծեն ապահովութիւն գտնել : Նաեւհանգիստին մէջ ընդհարումներ ծագեցան, երբ փախստականները կ'ուզէին բոնի մտնել այն նաւերուն մէջ, որոնք կը մեկնին Հոնկ-Քոնկ :

Բազմաթիւ Ամերիկացիներ, որոնք կը բնակին Քանթոնի մէջ, հեռագիրով բողոքեցին Քորտէլ Հըլի, խնդրելով միաժամանակ որ ամերիկեան կառավարութիւնը բարոյական ճնչում բանեցնէ վերջ դնելու համար նման օդանաւային յարձակումներու, խաղաղ եւ անզէն բնակչութեան վրայ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՆԱՄԱՐՏԻ ՀՐԱՒԷՐ

Փարիզի հաւե՛րն ալ գիտէին, (մէ՛կ վայրկեան,— թէեւ Փարիզի հաւերը բոլորովին տարբեր են մեր գիւղին հաւերէն, բայց կարեւորութիւն չունի, խմաստը նո՛յնն է), թէ Պէռնշթայն եւ Պուռտ աֆլորամարտ մը պիտի կատարէին, սուր գործածելով կտուցի տեղ :

Բայց ֆրանսացի լրագրողներէն մին, չարաճնի՞ թէ բարեճնի, իբր թէ չգիտնա՞ր սուսերամարտին տեղի ունենալիք վայրը եւ ժամը, կը դիմէ ուղղակի՛... ոստիկանութեան : Չէ՞ որ, ըստ օրինի, ոստիկանութիւնը գիտէ թէ Փարիզի մէջ ո՞ր պարտէզին ո՞ր ծառին ո՞ր տերեւը կը դողայ՝ խանգարելով պարտէզին խաղաղութիւնը : Արդ, ոստիկանութիւնը կը պատասխանէ թէ լուր չունի, այլապէս, համաձայն Պատժական Օրինագրքին **309 — 311**րդ յօդուածներուն՝ ոստիկանութիւնը պիտի միջամտէր եւ արգիլէր որ եւ է փորձ որ կը կատարուի արտադատարանային ճեւով՝ դարմանելու համար անարգանքի մը կամ սլատառավնաս արտայայտութեան միջադէպ մը : Սակայն Պատժական Օրինագրքին տրամադրութեանց գեղեցկութիւնը կը կայանայ այն օրէնքին - բուն մէջ, որուն կը նախընտրեն դատել մենամարտի հերոսները՝ յետ հեբոսութեան : Այսպէս, դատարանը չի հետաքրքրուիր թէ խաւաբարտէ՞ սուր ես գործածեր թէ պողպատէ, փաթ - փա՞թ ես պարպեր թէ ատրճանակ,— կը միջամտէ ա՛յն ատեն միայն, երբ հերոսներէն մին գետին կ'իյնայ, արիւն փսխելով կամ հոգին փչելով : Ու կը վճռէ.— երբ վիրաւորը կայ մէջտեղը, վիրաւորողը կը դատապարտուի վեցէն մինչեւ երկու տարի բանտարկութեան, ինչպէս նաեւ երկու հարիւր ֆրանք տուգանքի, (վկաներն ալ կը տուժեն երբեմն նոյն ճետուով) : Երբ գետին իյնողը կը մեռնի, հակառակորդը կը դատապարտուի ենչնջենական թիսպարտութեան :

Ուրեմն եւրոպական արդարութիւնը կը միջամտէ՝... վե՛րջը միայն : Միտոս կ'իյնայ Նասրէտտին Հոճան.— Ամէնէրդ ալ կը յիչէ՛ք անշուշտ, որ օր մը, Նասրէտտին կը հրամայէ իր տղուն՝ սափորով ջուր բերել աղբիւրէն, բայց նախ կ'ապտակէ զայն փառաւոր ձեւով : Դրացիները կը հարցնեն.— Հօ՛ն, ինչո՞ւ կը ծեծես տղադ : — Որպէսզի սափորը չկոտրէ աղբիւրին նամբան : — Բայց արդար է պատժել կոտրելէն վերջը, եւ կոտրելո՛ւն համար միայն :— Ի՞նչ օգուտ պատժել՝ կոտրելէն վերջը :

Մե՛ծ Արեւելք, — ի՛նչքան մեծ է իմաստութիւնդ : Արդարեւ, երբ կը թողուս որ մենամարտին, կը թողուս որ մէկը մեռնի, ետիէն պատիժովդ կ'ողջունա՞յ մեռեալը :

Բայց ոստիկանութիւնը դիտել կուտայ ֆրանսացի լրագրողին.

— Մենամարտը շատո՞նց դադրած է ենթաձեւութիւն մը ըլլալէ : Ապտակն ալ շրջանի վրէժխնդրութեան ճեւ մըն էր այդ : Հիմա ֆանիճե՞ր ապտակ կուտեն, հայհոյութիւն կը լսեն, թուի անձրեւի կ'ենթարկուին, բայց մենամարտո՞ղը ով : Եթէ ամէն ապտակի եւ հայհոյութեան պատասխանատուն մարտահրաւէրով, ամէն փողոցի անկիւն մենամարտ մը կ'ըլլար :

Իմ կարգիս դիտել կուտամ.— Հապա ազգե՞րը : Օրինակ, ֆանիճե՞րյափսիթերս լզեցին իրենց ստորագրութիւնը եւ մեր թուրը՝ հայկական արեան վրայ կատարուած ամօթալի սակարկութենէն վերջ, բայց պատի՞ւ մնաց որ... մենամարտի հրաւիրէին հայ ժողովուրդը, մեր արդար թուրին համար :

ԱՐԱԶ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շաբաթ դիչեր Հայաստանի անկախութեան քսանամեակը տօնուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ, մօտ 1500 երկսեռ ընտիր բազմութեան մը ներկայութեամբ : Կը նախագահէր Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախագահ ընկեր Ալ. Խատիսեան : Ներկայ էին Ֆրանսացի, ռուս, կովկասցի եւ այլ օտար բազմաթիւ հիւրեր եւ հայ մտաւորականներ : Կարդով խօսեցան ընկեր Գ. Բալայեան, Պ. Պ. դեսպան Ժորժ Փիքօ, Ծերակուտական Ժիւսթէն - Կոտար, Մուհարէմմով (Ադրբէջանցի), Վրաստանի նախկին արտաքին նախարար Կ.Կ.Չկորի, Օսէնկօ (Ուկրայնացի), իշխան Վաչնաձէ (վրացի ազգայնականներու կողմէ) : Հանդէսը տեւեց մինչեւ կիսգիչեր առաւօտ, մեծ ոգեւորութեամբ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Սպանիոյ խաղաղասիրական կոչեր

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ ոչ-միջամտութեան յանձնախումբը նոր նիստ մը պիտի գումարէ այսօր, օրակարգի վրայ ունենալով եւ կանչուելիք օտար պետութիւններու փոխադրութեան ծախքերը ճարելու հարցը : Հաչիւ եղած է որ այդ փոխադրութիւնը պիտի արժէ մէկ միլիոն սթերլին : Այս գումարը պէտք է հայթայթեն ոչ - միջամտութեան յանձնախումբի անդամ պետութիւնները :

Մինչ ոչ - միջամտութեան խաղ կը կանչեն Լոնտոնի մէջ, ազգայնականները օդէն եւ ցամաքէն սաստիկ ռմբակոծութեան մը սկսած են ենթարկել Մատրիտն ու Վալենսիան :

Այսպէս, երկուշաբթի առաւօտուն կանուխ հրետանիի դժոխային կրակ մը թափուեցաւ Մատրիտի արուարձանին վրայ : Հանրապետականները պատասխանեցին նոյնքան բուռն թնդանօթաձգութեամբ մը, որ տեւեց երկու ժամ : Ազգայնականները աւելի քան 150 ռումբ ձգեցին մայրաքաղաքին վրայ : 20 հոգի մեռան եւ 5 հոգի վիրաւորուեցան : Մայրաքաղաքին բնակչութիւնը ահուդողով արթնցաւ քունէն եւ նկուղներու մէջ ապաստանեցաւ :

Ֆրանքոյի օդանաւերը միաժամանակ յարձակեցան նաեւ Պարսելոնայի եւ Վալենսիոյ վրայ : Այս վերջին քաղաքին նաւահանգիստին մէջ, ռումբեր ինկան նաեւ Ֆրանսական չոգենաւի մը վրայ, որ կրակ առաւ : Ֆրանսայի նաւազ մը սպանուեցաւ, երեք անգլիացի նաւաղներ վիրաւորուեցան : Այս չոգենաւը երկրորդ անգամ է որ գոհ կ'երթայ օդանաւային յարձակման : Ցամաք ելած ուրիչ 3 անգլիացի նաւաղներ, որոնք դէպի նկուղները կը վազէին, վիրաւորուեցան ռումբերու պայթումէն : Պարսելոնայի մէջ ազգայնականներու օդանաւերը ռմբակոծեցին Սան - Ատրիան արուարձանը, վիրաւորելով 7 հոգի եւ սպաննելով 3 հոգի :

Թէրուէլի ճակատին վրայ, Ֆրանքոյի բանակը կը չարունակէ իր յառաջխաղացութիւնը, բայց չատ դանդաղ : Քասթէլլոնի նահանգին մէջ, Զօր. Արանսայի բանակը պաչարեց եւ գերի բռնեց 600 հանրապետական զինուորներ :

ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ կը բարձրացուին վիպաներու, ստացագրի դրոչմաթուղթերու գիները :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱԿՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

գին՝ ՏԱՍՆ ՀԱԶԱՐ
Թարգմ. Ա. Ս.

— Ինչո՞ւ չէ ... Տարիքս չի ... Ես ալ կրնամ ինձ համար ամուսին մը գտնել ... Ամէն օր կը տեսնեմ հոն ... Ինչո՞ւ ես ալ չունենամ ... Ինչո՞ւ ես ալ չունենամ ... Ինչո՞ւ ես ալ չունենամ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայ գրականության մեջ հազվադեպ են այն գործերը, որոնք ստեղծվելուց անմիջապես հետո ընթերցողների լայն շրջանակների սեփականությունը դառնան։ Այդպիսի գործերից է Ալեքսանդր Շիրվանզադեի «Քաոս» վեպը։ Գրված 1911 թվականին, այն ամենից առաջ ուշագրավ է հայ մարդու հոգեբանության խորը ներթափանցումով։ Հեղինակը ոչ միայն ցույց է տալիս հայ մարդու ներաշխարհի ամենաբնորոշ գծերը, այլև հանգամանորեն քննում է այդ գծերի ծագումնաբանությունը։

Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում Կարսի մարզում։ Հեղինակը մեզ ծանոթացնում է հայ գյուղացիության կյանքի ու կենցաղի հետ, ներկայացնում է նրա հոգեկան աշխարհը, ուրախությունները, վշտերն ու տառապանքները։ Ընթերցողի առջև հանդես են գալիս գյուղացիական տարբեր տիպեր՝ ամենաաղքատից մինչև հարուստ։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը ազդում մարդկանց վրա, ինչպես է նրանց մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Գյուղացիական կյանքի նկարագրության հետ միասին հեղինակը ներկայացնում է նաև քաղաքային կյանքը, հատկապես Կարսի կյանքը։ Այստեղ ևս նա ստեղծում է մի շարք տիպեր, որոնք ներկայացնում են քաղաքային տարբեր խավերի մարդկանց։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը ազդում նրանց վրա, ինչպես է նրանց մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Ավետն է, որը սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի կինն է՝ Մարիամը։ Նա ևս սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի եղբայրն է՝ Գրիգորը։ Նա ևս սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի քույրն է՝ Հռիփսիմեն։ Նա ևս սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի հորեղբայրն է՝ Մկրտիչը։ Նա ևս սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի հորեղբոր կինն է՝ Մարիամը։ Նա ևս սկզբում աղքատ գյուղացի է, հետո դառնում է հարուստ վաճառական։ Նրա կերպարի միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես է հարստությունը փոխում մարդուն, ինչպես է նրա մեջ զարգանում ագահությունը, ինչպես է ոտնահարվում մարդկային արժանապատվությունը։

Վեպի մյուս հերոսներից մեկը Ավետի հորեղբոր որդին է՝ Գրիգոր

ՀԱՆԱՀԱՆԼՈՒԹԻՒԹ ՄԱՆՒ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

Անգլիական կառավարութեան օդանաւային սպառազինութեան ծրագրին նպաստելու նպատակով, Լոյս Նըֆիլտ հսկայ գործարան մը պիտի հիմնէ Պիրմինկհամի մէջ, աշխատանքի կոչելով 15.000 բանուոր: Այս գործարանը տարեկան պիտի տայ 5000 զինուորական օդանաւ :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի ցնցումներ զգալի եղան Ճափոնի մէջ: Լիճ մը խրեցաւ, կարծես ծակ մը բացուած ըլլար յատակէն: Աւահիքաւայի մէջ փլան ինը տուներ եւ խորխորատներ բացուեցան փողոցներուն մէջ: Մարդկային զոհ՝ մէկ հոգի :

Վէպի մրցանակը, 10000 ֆրանք, տրուեցաւ Փիէր Պուալոյի, 32 տարեկան: Պսակուած վէպն է Բագոսի հանգիստը :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵԻԱՒԱՂին 6րդ չերտին վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ցունիս 14ին, Պոռտոյի մէջ: (Ակէզ զատ, մինչեւ հիմա, ամսէ ամիս կանոնաւորաբար, տեղի կ'ունենար Ազատագրեալ Գօտիներու պարգեւախաղ մը,— Ցունիս 18ին տեղի պիտի ունենայ այդ պարգեւախաղին վերջին վիճակահանութիւնը Պէլֆորի մէջ, այնուհետեւ այդ պարգեւախաղը պիտի միացուի Ազգ. Պարգեւախաղին) :

ՓԱՐԱԿԱՑԻ կառավարութիւնը, զգուշանալու համար սահմանային միջադէպերէ, հրամայեց օդանաւուղղներուն, որ սահմանագլուխէն 10 քիլոմեթր հեռու մնան՝ թռիչքներու ժամանակ :

ՓԱՐԻԶի բնակչութիւնը պաշտպանելու համար օդանաւային յարձակումներու դէմ, ձրի հակակազային դիմակներ պիտի բաշխուին մինչեւ օգոստոս, մէս կողմէ նման յարձակումներու դէմ անհատական եւ հաւաքական ինքնապաշտպանութեան դասեր պարունակող գրքոյկներ պիտի տրուին ժողովուրդին, չատ մօտ ատենէն: Բաշխումը պիտի կատարուի ոստիկանատուներու կողմէ :

ՏԱԼԱՏիէ հերքելով կարգ մը զրոյցներ կը յայտարարէ թէ ոչ մէկ հրաժայլ, ոչ մէկ ֆրանսացի սպայ, եւ ոչ ալ զինական պիտոյք ղրկուած է Սպանիա :

ԼՐ ԹԱՆ օրաթերթը դարձեալ բարձրացուց իր բաժնեդինը: Փարիզեան թերթ մը առաջարկած ըլլալով նոր յաւելում մը կատարել թերթերու գնոյն վրայ, «Լ'Իօվր»ը կը պատասխանէ թէ անընդունելի է այլեւս նոր յաւելում մը, ընդհակառակն կ'առաջարկէ կրճատել էջերը խնայողութեան համար :

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷՌ-ՊԱՒԱՐՈԼՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Անիէռի Քաղաքապետարանին Նորակառոյց շքեղ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՔԷՕՄԷՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿ. Լ. ՀՈՐՄԻՍԾԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ, Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, Օր. ՌԷԺԻՆԱ, Տիկ. ԱՐՄԵՆՈՒհիի ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Ընկ. ԶԱՐԵՀ ՂԱՐԻԳԵԱՆ, Թաոխտ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԿԻՆՏՕՆ:

Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս. ընտիր ժազ դեկավարութեամբ Թաոխտ ԳԱՐԵԳԻՆի: Ճոխ սիւֆէ՝ դիւքամատչելի գիներով:

Մուտք 5 ֆրանք

ՇԱՆՕԹ.— Հայ գինուորներուն եւ 18 տարեկանէն վար պզտիկներուն մուտքը ձրի է:

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ.— «Արծիւ» ենթակոմիտէին կողմէ

11 Ցունիս, Շաբաթ գիշեր 22 Av. de la République chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ: Նկատի ունենալ այդ թուականը:

×

ԿՐԸՆՈՊԼի ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «Լօթենեղբայրեան» կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Ազգ. Միութեան, Զ. Ո. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի:

5 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Էտիսըն» սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

×

ՑԷՍԻՆի ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Տէրինի կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ բոլոր խումբերուն: 4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

×

ՍԵՆԹ ԷԹԻԷնի ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Ցունիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Union des Républicainesներու շքեղ սրահին մէջ, 16, Rue J. B. David (Կ. Խաչի հանդէսին վայրը) :

Կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ (ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ)

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Կ. Խաչի անդամուհիները: Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն: Ժամը 11էն մինչեւ լոյս ֆրանսական ընտիր ճաշի ընկերակցութեամբ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Գոթիյեօն, ճոխ եւ աժան սիւֆէ :

Ծախերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք մուտք:

×

ՊՈՄՈՆի ՄԷՋ.—

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Վարանդեան» սրահին մէջ

10 Պուլվար տէ Մարկրիտ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Պ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օր. Ա. ՍԷՐԻՆԿԻԻԼԵԱՆ (երգ.), Պ ՄԱՐԳԻՍ ՁԷՕՐՁԵԱՆ (նուագ.), Ընկերք. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եւ ՏԻԳՐԱՆ (արտասանութիւն): Կարգապահութեան կը հսկէն Պոմոնի Հայ Աղիներու Ընկ. ՍԷԹԵԱՆ շարժանկարով պիտի ցուցադրէ հայ ազատագրական պայքարէն դրուագներ:

Մուտք 3 ֆրանք:

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՔՂԻԻ ՀԱՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ Քղիի տարեգրքի (Բ. հատոր) հրատարակութեան եւ իրենց 4 ուսանող զաւակներուն, որոնց ծախքը կը հոգայ Միութեան կեդր. վարչութիւնը (Ամերիկա):

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 6էն 12 «Շահրիկեան» սրահը, 5 Ռիւ լ'Էքլիփս: Նիսէն հրաւիրուած է Պ. Գ. Շէհրիբեան.

Հաճելի ժամանց: Մուտք 2 ֆրանք:

Հ. Ց. Դ.

Փաւիլիոն

ՓԱՐԻԶի «ԱՐԴԻՊՏԱՑի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 3 Ցունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իէնայի սրբազարմին վերնասյարկը: կը խօսի ընկ. Ա. Խատիսեան: Նիւթ՝ «Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ մեր հարեւանները»:

ԱԼՖՈՐՎիլի «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր, 1 Ցունիս, ցորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ:

Գրադարան

ԼԻՈՆի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 3 Ցունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, գրադարանի սրահին մէջ, 181 Գուռ Լաֆայէթ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 2 Ցունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսթէէ, Փարիզ կը խօսի Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ: Նիւթ՝ «Հայ տիկնոջ դերը նախապատերազմեան շրջանին եւ ներկայիս գաղթաշխատի մէջ»:

ՓԱՐԻԶի ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՒՄԲ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 3 Ցունիս, Ուրբաթ եւ երկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսթէէ, Փարիզ կը խօսի Ակումբի անդամ Պ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ «Հայաստանի բնական հարստութիւնները»:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Յ. ՔԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:

Ապսպրանքները կանխիկ:

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

Երգ., արտասանութիւն եւ նուագ: Մուտքը ազատ է:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՆՆԵՐ ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Հ. Ց. Դ. Քանդարանի վարչութիւնը կը խնդրէ ընկերներէ եւ բարեկամներէ իրեն տրամադրել հետեւեալ ընկերներու լուսադոյն եւ եթէ կարելի է վերջին լուսանկարները, որոնց մեծադիր պատճէնները հանուելէ վերջը, իսկականները պիտի վերադարձուին տէրերուն.—

1. Ճարուհի Շահրիկեան (Աւտօ). — 2. Հայկ Թիւրեաքեան (Հրաչ). — 3. Վարդգէս (Սէրիւնկիւլեան). — 4. Դ. Վարուժան. — 5. Սարգիս Մինասեան (Աբամ Աչոտ). — 6. Վահան Թորիկեան. — 7. Տօքթ. Կ. Փաչայեան. — 8. Արշակ Շերինեան. — 9. Մխիթար Թէրլէմէզեան. — 10. Հայր Ներսէս (Սահակեան). — 11. Մարզպետ (Ղազարոս Ղազարեան). — 12. Սահակ Սարգսեան (Սահեսար). — 13. Համբարձում Սարգսեան (Սաքօ - Եապօն). — 14. Զաքար Տէր Ղազարեան. — 15. Սիմոնեան. — 16. Արիս Իսրայէլեան:

Կը խնդրուի ղրկել «Յառաջ»ի հասցէով :

Պուլվար Օսմոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղի վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը՝ 228, 259, 92, 146, 254, 124, 168, 167, 171 եւ 154: Շահած թիւերով դիմել Տիկին Ռ. Արզումանեանի, 84 Boulevarrd de la Mediterranée, Մարսէյլ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եալովայի Գըլըճգիւղացի սրճավաճառ Գրիգոր Պարսամեան կը փնտռէ իր զաւակները՝ Ազաւնի որ ամուսնացած էր, Սրբուհի, Զարուհի, Հայկուհի եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան էր տարագրութեան միջոցին: Իր մայրը՝ երանուհի, անօթի մնալով իր զաւակը՝ Պարսամ, ծախած է Արաբներուն 10 օխա ալիւրի փոխարէն: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կամ հասցէներնին գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել իրենց ծերացած հօր՝ Krikor Barsamian, 23, Rue Nouvelle, Alfortville, (Seine) , France:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍՐՏՈՒԱԾ ԻՐ ԲՈՅՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

Յառաջաբան՝ **ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԵՐՏԱՆԷ**

Ստուար հատոր մը, որ հիւթեղ եւ զուարթ պատմութիւններով կուտայ հետաքրքրական նկարագրութիւնը Հայոց Հայրիկի առաջնորդութեան չրջանին (1879 — 1886) Վանի տիպարներուն, կարեւոր դէմքերուն եւ անոնց ընդմէջէն լոյս կը բերէ Վասպուրականի Արծիւի դէմքին մեծութիւնը :

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 15 ֆրանք, մնացեալ երկիրներ 60 սէնթ: Դիմել հեղինակին, 17, Rue de l'Arrivée, Enghien - les - Bains, (S. et O.) France, «Ապագայ»ի խմբագրատունը 4, Rue Saulnier, Paris (9) եւ Հ. Սամուէլի գրատունը՝ 51, Rue Mr. le Prince. Paris (5):

Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօներով ժամադրութեամբ:

Alimentation «TRÉVISE"

Իր անմահանալի սուրճովը

Café "HAREM„

ՉԱՑԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ՌԻՒ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՉ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճեռրժակ պաներ եւ քաշքշուալ, սուրբիական գոհի եւ փէքմէզ:

ՄԵՆԵՋԻԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité

Կիրակի 5 Ցունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻՉի ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՄԱՑՈՒՄ

ՏԻԳ. ԶՈՒՀՂԱՁԵԱՆԻ Մենդ. հարուստահակիճ աղջիկ

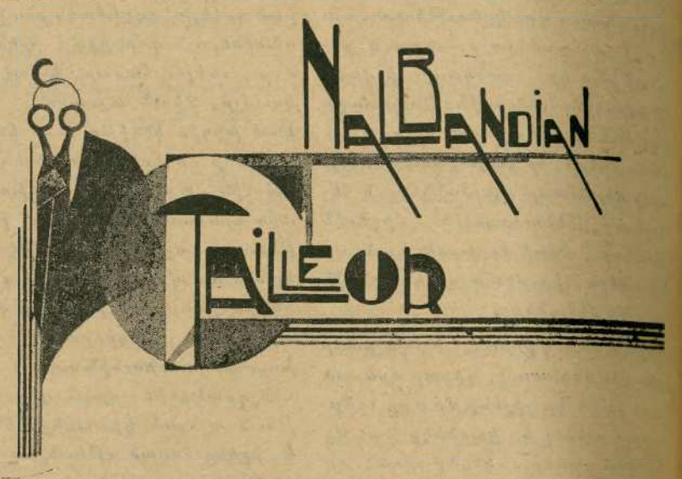
ԸՆԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԱԼԷՄՔՇԵԱՆի

Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԴՄԲԼԷԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), Օր. Ա. ԱԻԱԴԵԼԵԱՆ (Ֆաթիմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուբչիա պէյ), Տիկին Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՆԵԱՆ (Ճինկէօզ), Պ. Գ. ԼԱՒՐԱ (Ճան եագան), Տիկ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (Սաֆտէլ), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ եըզան), Կ. ԹԱԳԸՄՃԵԱՆ (Պօսքալը պաչը) : ԵՐԳԱԽՈՒՄԲ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ 60 ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, Գրատուն Չամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65:

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19, եւ կազմակերպութեան կեդրոնատեղին՝ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S.et O.) Tél. Observatoire 18-28: **ՏՈՄԱՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 25—20—15—10 եւ 8 ֆր.**

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle **Tél.: Gut. 93-70**

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԻԱՑԻԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, իր անասկան եւ լիակատար կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ոսպերու եւ հագուստներու համար: Ձեռքնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ընտէրուհւոյ գրի ի. քննայ Զաքաւոր դիներ:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

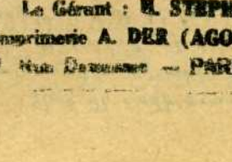
Tél. Opéra 67-77

ԲԱՒԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ԲԱՒԸ ՏԻՒԶը, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ, ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւ կը պատճառէ, գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ԲԱՒԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ պարարտ, կազդուրիչ եւ պարարտ ժաքեր ըլլալը ճաշատեսակներուն ուժգնացուցիչ է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼԼՕԼԵԱՆ

Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներքաշած ենք ուղղակի՝ ձեզ ծախենք դիւքամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար: VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 ֆր.էն սկսեալ, VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժանիք պղուկս) 500 ֆրանքէն սկսեալ:

ՓԻԹՈՒԱ ՕՊԻՀՍՕՆ, 60 ֆրէն սկսեալ:

Բաց է կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մառնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ

ԻՐԱԻԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ փաստական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի Շաբաթ եւ կիրակի օրերէն:

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damrémont — PARIS (18)

ԳԱՑԻՔ ՏՕՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Centrale Lafayette, angle Carrière

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՅՈՒՆԻՍ JEUDI 2 JUIN 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3746 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՊԱՀԵՑԷ՛Ք ՁԵՐ ԱԶԳՈՒԹԻՒՆԸ»

Ցառականչական երեւոյթ մըն է, որ այս նշանախօսքը կը լսենք ամէն տարի մեր Ֆրանսացի բարեկամներէն։

Անցած տարի զօրավար Պրէմոնն էր, Կլիլիկիոյ նախկին կառավարիչը, որ «Մայիս 28»ի ոտնակատարութեան առթիւ «Քըթի թուռնալ»ի բեմէն կը պատգամէր ներկայ հազարաւոր հայ բազմութեան։

— Հա՛յ մնացէք։

Այս տարի նոյն բեմէն նման պատգամ մը արձակեց Պ. Ժիւլ-Քէն - կոտար, ծերակուտական եւ նախկին նախարար։

— Այս հանդիսաւոր տօնին առթիւ, ըսաւ մեր յարգելի բարեկամը, անշուշտ դուք կը մտածէք ձեր հեռաւոր հայրենիքին, ձեր հին մշակոյթին եւ քաղաքակրթութեան մասին, եւ շատ լաւ կ'ընէք։ Ֆրանսա եսասէր չէ, որպէսզի ձուլէ իր հողին վրայ ապաստանած գաղթականները։ Ֆրանսայի պէս մեծ երկիր մը ձուլման քաղաքականութիւն չէ որ կը հետապնդէ։ Ջեզի կ'ըսեմ, ձեր ապագան, ձեր ազգային յոյսերը եւ ձեր դիրքը պահելու համար Հա՛յ մնացէ՛ք։ Պահեցէ՛ք ձեր ազգութիւնը։ Եթէ կ'ուզէք ու եւ է ձեւով ձեր համակրանքը յայտնել այս երկրին, եղէք լաւ Ֆրանսահայեր։ Հայ մնալով միութիւն ունեցէք, ձեր ինքնապաշտպանութեան ուժը նէ այդ»։

Կը կարծենք թէ ամէն տարի այս խմաստով նշանախօսքեր պէտք են՝ սթափեցնելու եւ դէպի ազգային դիտակցութեան հրաւիրելու համար այն խմաստակներն ու թոյլ հոգիները, որոնք տարուէ տարի ստիճան մը աւելի կ'ուծանան հայ կեանքէն եւ քայլ մը աւելի կ'առնեն՝ դէպի ձուլում ու կորուստ առաջնորդելու համար իրենց ընտանիքն ու զաւակները։

Ի՜նչ լաւ կ'ըլլար, եթէ հրաչքով մը Ֆրանսահայ ժողովուրդը իր ամբողջութեամբ ներկայ ըլլար հոն եւ ականջովը լսէր այս երկրի պատասխանատու անձնաւորութեանց բերնէն ելած այս գոհար խօսքերը։ Ներկաները արդէն դիտակից հայրենակիցներ էին, որ եկած էին ազատ ու անկախ Հայաստանի խորհուրդով ներշնչուելու քանի մը ժամ եւ նոր ու լաւագոյն օրերուն քաղցր երազներով յուզադրուելու։ Պրէմոններու եւ Ժիւլ-Քէն - Կոտարներու պատգամին ու նշանախօսքին պէտք ունին ամէնէն աւելի բացակաները, ուծացածները, այլասերածներն ու «բանգէա»ները, հայերէն գիրք եւ թերթ չկարդացողները, հայկական հանդէս կամ թատրոն երթալու չզիջանողները, զուրկ կամ նոյնիսկ իրենց տան մէջ հայերէն խօսելու ամչցողները, վերջապէս բոլոր խմաստակներն ու եաքէն տեսածները։

Հին հին դարերէ իվեր իր ազգութիւնը պահող Հայը, Ասիոյ բարբարոսներուն եւ զանազան աշխարհակալ պետութեանց արիւնալի բախումներուն տակէն ոտքի տակ զացող, աքսորուող, տառապող, ջարդուող Հայը, արիւնի եւ արցունքի մէջ աչք բացող եւ հասակ նետող ժամանակակից հայութիւնը ազատ եւ քաղաքակիրթ այս երկրին մէջ չէ որ ինքզինքը պիտի ուրանայ եւ պիտի կորսուի։

Մեր նախահայրերէն մեզի ժառանգ մնացած ամէնէն թանկագին հարստութիւնը մեր ազգութիւնն է։ Գիտնա՛նք գուրգուրալ անոր վրայ, պահե՛նք զայն անկեղծ, որպէսզի արժանի զաւակներն մտածումով թէ՝ հայ ազգը իր արժանաւոր տեղն ունեցած է մարդկութեան մէջ եւ պատուով կատարած իրեն բաժին ինկած դերը, թէ իր առաքելութիւնը չէ վերջացած դեռ։ Խաւարակուռ Արեւելքի մէջ քաղաքակրթութեան ջահակիրն է եղած եւ առաջնորդող դեր խաղացած։ Աւելի կարեւոր դեր մը վերապահուած է անոր ապագային մէջ։

Ներկայ տխուր օրերը կ'անցնին ու կ'երթան։ Շատ փոթորիկներ եկած անցած են Հայաստան աշխարհին մէջ, բայց մնացած է հայ ժողովուրդը։

Ջսպասենք որ ամէն տարի Մայիս 28ին մեր բարեկամները զան յիշեցնելու մեզի թէ պահե՛նք մեր ազգութիւնը, մնա՛նք Հայ։ Գիրկերնիս եւ սրտերնիս մեզի վերապահուած դերին եւ սորվինք հպարտանալ մեր ազգութեամբ։

Հ. Ս.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՍԻՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

Խոովութեանց պատճառու առ-ւանգրութիւններ յետագտուած

Անտիոքէն կը հեռագրեն 31 Մայիս թուականով.—

Զանազան կուսակցութեանց պատկանող քաղաքացիներ, ընտրական արձանագրութեանց վէճերուն պատճառաւ, ընդհարումներ ունեցան գարձեալ։ Այս ընդհարումներուն միջոցին սպանուեցան երկու հոգի։

Մթութեան մէջ ոմանք խոովուած են որ չուկաները փակ կը մնան։

Իշխանութիւնը խիստ հրամաններ տուաւ, հանդուրժեան տակ պահելու համար շրջագայութիւնը Անտիոք քաղաքին մէջ եւ հաղորդակցութիւնը Սանճաքին մէջ։

Նոյն թուականով ուրիշ հեռագիրէ մը, որ ուղղուած է Անտիոքէն.—

Ազգերու Դաշնակցութեան Ցանձնախումբը, ընտրական արձանագրութեանց առթիւ ծագած միջադէպերուն հետեւանքով, որոշեց այսօրուընէ սկսեալ եւ հինգ օրուան համար դադրեցնել ընտրական գործողութիւնները ամբողջ Սանճաքին մէջ։

Թուրքական "բարեկամութիւնը,,

Փարիզի «Թան» մեծ օրաթերթը թղթակից մը ունի Թուրքիոյ մէջ։ Ճա՛խ կը գրէ այդ թղթակիցը, բայց միշտ այնպէս մը, որ Թուրք մը տարբեր ձեւով պիտի չգրէր, — ա՛յդ է իր յօդուածներուն արժէքը։ «Թան» ունի թղթակից մըն ալ Պալքաններուն մէջ, ժորժ Հաթօ, որ քիչ կը գրէ։ Գրոց - բրոց մը, ծանօթ նաեւ Պուլկարական գրականութեան մասին իր «փանորամա» գրքով։ Վերջապէս պատմութիւն եւ գրականութիւն գիտէ։ Կը զարմանայ, սակայն, որ միթքի թարմութիւն եւ քննական ոգի ցոյց չի տար՝ երբ թղթակցութիւն մը կը խմբագրէ երկրի մը մասին, ուր կը գտնուի։ Հետզհետէ կը հասատտուի, որ ամէն թղթակից կ'աշխատի իր միթքերը պատշաճեցնել երկրին քաղաքականութեան, — ասկէ արդի օրագրողներու ձուլածոյ վկայագրութիւնը։ Այսպէս չէ՞ր առաջ,— հին թղթակիցները նայուածքի նորութիւն եւ լայնութիւն ցոյց կուտային։

Տեսէք թէ ի՛նչ «նոր բաներ» կ'ըսէ ժորժ Հաթօ, «Թան»ի մէջ (1 յունիս), Աթէնքէն ղրկուած թղթակցութեամբ մը, Թուրքերէնական «բարեկամութեան» մասին, (ամփոփուած)։—

Առածի կարգ անցած էր թշնամութիւնը, զոր ցոյց կուտային Պալքանեան երկիրները իրարու հանդէպ։ Տասը տարիէ ի վեր անոնք իրենց քաղաքական հասունութեան ապացոյցը կուտան՝ հաշտ ապրելով, գործակցելով եւ Պալքանեան Համաձայնութիւն մը ստեղծելով։ Այդ երկիրներուն մէջ՝ պատմական պիտի մնայ գործակցութիւնը Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ, որոնք դարաւոր թշնամութիւն մը ունէին իրարու հանդէպ, մանաւանդ որ Յունաստան ազեատլի պարտութիւն մը կրած էր, տակաւին այնքան թարմ։ Եւ սակայն «սրտագին բարեկամութիւն» մը իրարու միացուցած է զանոնք, ինչպէս կը վկայէ 1930ի «բարեկամական դաշինքը»։

Յիշեցէք որ, բրիտանական հովանաւորութեան տակ եւ «Մեծ Տէսիլ»էն ներշնչուած, Յունաստան կը ձեռնարկէր պինտարական արշաւի մը դէպի Փոքր Ասիա, ուրկէ դուրս կը նետուէր, 1922ին, ողբերգական պարագաներու մէջ։ Ոչ միայն կը պարտուէր պինտարական տեսակէտով, այլեւ կը կորսնցնէր այն դիրքերը, զորս կը գրաւէին, դարերէ ի վեր, իր ցեղակիցները Մարմարայի աւազանին չուրջ, Ճոնիոյ, Կապպադովկիոյ եւ Կիլիկիոյ մէջ։ Տասնուհինգ տարի առաջ միլիոնաւոր գաղթականները, որոնք դառապարտուած էին աննախընթաց ելիցի մը։ 1923 յուլիսի դաշնագիրը վերջ դրաւ թշնամութեանց։ Ժողովուրդներու փոխանակութիւն կատարուեցաւ՝ առնելով Փոքր Ասիոյ եւ Թրակիոյ յոյն բնակչութիւնը, տալով Յունաստանի Թուրք բնակչութիւնը։ Անկախ մնացած խնդիրները, — անչարժ կալուածներու հատուցում, եւայլն,— լուծուեցան 1930ի յունիսին, երկար բանակցութիւններէ վերջ։ Այնուհետեւ Յունաստան սկսաւ դարմանել իր վէրքերը, տեղաւորել գաղթականները՝ զօրացնելով իր ցեղային միութիւնը։ Իսկ Թուրքիա ձեռնարկեց ներքին վերանորոգութեան։

Այդ չրջանին է որ երկու երկիրներու վարիչները քաղաքական բացառիկ խմաստութիւն մը ցոյց տուին հաշտութեան դաշն կնքելով։ Բացառիկ որովհետեւ չէր բաւեր փոխադարձ բարեկամեցողութիւնը, այլեւ անհրաժեշտ էր յաղթել, հոգեբանական տեսակէտով, ցեղային թշնամութեանց եւ պարտութեան մը պատճառած ներքին դառնութեան։ Եւ 1930ին, Վենիզէլոս առաքեալը հանդիսացաւ այդ հաշտութեան որ կը դառնար այլեւս խորհրդանշան մը։ Էնկիւրիի մէջ կը կնքուի բարեկամութեան, չէզոքութեան եւ իրաւախոհութեան դաշնագիր մը, փոխոխելով մը միասին, որ կը ճշդէր երկու երկիրներու նաւային հաւասարակշռութեան սկզբունքը։

Չէզոքութեան այդ դաշնագրին կնքումէն երեք տարի վերջ, Էնկիւրիի մէջ առորագրուեցաւ նոր դաշնագիր մը, որ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները աւելի զօրացնելէ զատ, կոչուած էր նպաստելու Պալքանեան խաղաղութեան։ Այս դաշնագրով փոխադարձաբար կ'երաշխաւորուէին հասարակաց սահմանները, եւ երկու կողմերը կը խոստանային խորհրդակցիլ ամէն հարցի մասին, որ կը հետաքրքրէր իրենց երկրին չահերը, չանձն առնելով պաշտպանել զանոնք միջազգային խորհրդաժողովներու մէջ։

Համերաշխութեան այս ճամբով, Աթէնքի մէջ, 9 Փետրուար 1934ին մշակուեցաւ Պալքանեան Դաշինքը, միանաբար ռումանական եւ եուկոսլաւ պետութեանց ներկայացուցիչներուն։ Այս դաշինքը, իր կարգին, կ'երաշխաւորէ Պալքանեան պետութեանց սահմանները, չանձնառութեամբ մը զանոնք պաշտպանելու ընդդէմ Պալքանեան պետութեան մը յարձակումին։ Պուլկարիա մերժեց յարիլ այս դաշինքին եւ չանաց առանձնակի կարգադրել իր խնդիրները դրացիներուն հետ։

Աթէնքի դաշինքը ամրացաւ եւ զարգացաւ։ Պարբերաբար խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Պալքանեան դաշնակիցներուն միջեւ։ Վերջերս ճչլալ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՎ. ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ

Լոյտ Ճորճ, Անգլիոյ նախկին վարչապետը, յօդուածով մը կ'եղերերգէ թէ երաշտ կը տիրէ ամբողջ աշխարհի վրայ, այս պատճառով հունձքը այսքան քիչ պիտի ըլլայ այս տարի, որ... միջազգային բշնամութիւններ պիտի ծագին։

Անգլիոյ մէջ ամէն կողմ, կը գրէ Լոյտ Ճորճ, ժողովուրդը ուրիշ բանի մասին չի խօսիր, բայց միայն հունձքին, — ոչ խաղաքականութիւնը կը հետաքրքրէ զինքը, ոչ ալ Ստալինի «հանճար»ին օրհասը։ Շոգեկառքերուն մէջ, հանրակառքերուն մէջ, պանդոկներուն մէջ, շուկաներուն մէջ, ամէ՛ն կողմ՝ անգլիացի ժողովուրդը տխրութեամբ կը հեծեծէ որ անձրեւ չի տեղար, հողը կը չորնայ, շա՛տ կը չորնայ։ Բայց միայն Անգլիա՞յ մէջ, — Լոյտ Ճորճ կը վկայէ թէ երաշտին սարսափը կը թեւածէ Սիկիլիայէն մինչեւ Սկանտինաւեան երկիրները։ Ազէտ մը, զոր եւրոպական հողագործութիւնը տեսած չէր երկար ատենէ ի վեր։

Անցեալ տարի նոյն ապէտին մատեուած էր Ամերիկան,— հողը ա՛յնքան չորցած էր, որ բարակ փոշիի վերածուելով, հովին թեւերուն վրայ, կը թափէր հիլոմեթրներով հեռու տարածութիւններու վրայ, մոխիրի պէս ծստելով մարդոց եւ տուներու գլխին։ Անգլիա պաշտպանուած է այդ երկրորդ չարիքին դէմ շնորհիւ անհատնում ցանկապատներուն, մացառներուն, թուփերուն, որոնք կ'եզերեն արտերը։ Լոյտ Ճորճ որ միաժամանակ հողագործ մըն է, կը յանձնարարէ արտէզեան ջրհորներ շինել եւ արուեստական անձրեւով ջրել հողերը, —իմ խօսղած է նման ջրհոր մը շինել իր հողերուն մէջ եւ օրական կը ստանայ **100.000** լիթր ջուր։ Անգլիական հողը ամէն յարմարութիւն ունի, կ'ըսէ, արտէզեան ջրհորներ շինելու եւ երաշտը մասամբ մեղմացնելու։

Մենք որ Անգլիա, ինչպէս Ֆրանսա հսկայ ամբարներ ունինք, ուր մթերուած է ապէտին դիմադրելու չափ պաշար։ Եւ յետոյ կրնան ներածումներ կատարել Միացեալ - Նահանգներէն, Ճանատայէն եւ Արեւելք-հնդկէն, ուր առա՛տ է հունձքը, այս տարի։ Բայց եւրոպական ապէտ երկիրնե՞րը։ Անձրեւ չի տեղար նաեւ Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Դանուբեան հովիտին եւ Պալքանեան լեռնաշխարհին մէջ,— իջած անձրեւը ա՛յնքան քիչ է, որ կը քրջէ, բայց չի ջրեր, ծարա՛ւ է հողը։

Երեւակայեցէք, կ'ըսէ Լոյտ Ճորճ, այս երկիրներէն շատերու բնակչութիւնը 45 առ հարիւր համեմատութեամբ կ'ապրի հողային արտադրութեամբ։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ ասոնց վիճակը, երբ երկինք մերժէ անձրեւել։ Ու կը հետեւցնէ.—

Հաց կամ թնդանօթ, պիտի պռոայ բնակչութիւնը։

Լոյտ Ճորճ ըսել կ'ուզէ թէ երաշտը կրնայ տակնուվրայ ընել միջազգային հաղաքականութիւնը։ Անօթի մարդը ի՞նչ կ'ընէ։

Ես ուրիշ վկայութիւն մըն ալ գտայ, ի նպաստ Լոյտ Ճորճի թէզին։ Եւրոպական թերթի մը թղթակիցը կը գրէ թէ, գաղթային նախարարութեանց հաղաքականութիւնները համաձայն, Ջատի մէջ (Ափրիկէ) սարսափելի երաշտ կը տիրէ եւ տարբ այն ասպիճանի հասած է որ, երբ չորցան Շարի եւ Լակոնա գետերը, փիղերը եւ գետաձիները, կատղած ու խենթեցած, սկսան յարձակիլ գիւղերու վրայ։ Բնիկները զինեալ դիմադրութիւն մը կազմակերպեր են, բայց շատ գիներ տուեր։

Ինչպէս կը տեսնէ՛ք, հիշդ է,— երաշտի մատնուած եւրոպայի բնակչութիւնը կրնայ Ափրիկէի բնակչութեան պէս բաներ մը ընել։ Դարմա՞ն, դարմա՞ն։

Դարմանը այնքան ալ դժուար չէ, մ'ըստըրնե՛ր, կ'առաջարկեմ դիմել հայկական հնարամտութեան։ Անձրեւ բերելու համար, մեր գիւղին մէջ սովորութիւն էր մեկուկացնել տղայ մը, որուն կախել վրայէն, գլխուն՝ մաղ մը, պտըտցնելու համար տունէ տուն, երգելով եւ անձրեւ ուզելով Աստուած Պապայէն, մինչ պատուհաններէն դոյլով ջուր կը թափէին Ջիչի - Մամային գլխուն։ Իրիկունը անձրեւ կը տեղար ւանպայման։ Ուստի Եւրոպայի միջազգային հաղաքականութեան վարիչները պէտք է Ջիչի - Մամա խաղան։ Փուրջ մը իրենց կռնակին, մաղ մը իրենց գլխուն, — Ջուր թափելը մեզմէ՝ ւոլով կամ ստիպողով։ Անպայման կը յաջողին։

— Բոնա Լոյտ Ճորճ, տեսա՞ր, ևորենէն Հայուն խելքն էր որ փրկեց ձեզ։

ԱՐԱՋ

ՁԵՒՄԱՍԼԱՒԱՓԻԱ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳ ԳԱՐՁԱԾ

Փարակայի կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ երկու հրովարտակ, որոնց համաձայն երկրին բնակչութիւնը, դպրոցական տարիքէն մինչեւ 60 տարեկան, կ'ենթարկուի զինուորական նախակրթութեան։ Պատերազմական նախարարութենէն զատ, այս հսկայ կազմակերպութեան իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն առողջապահական, ներքին, հողագործական նախարարութիւնները։

Զին. նախակրթութեան կազմակերպութեան գլուխը դրուած է զօրավար մը, որու կ'օժանդակեն 40 հրամանատարներ։ Զին. նախակրթութեան ծրագրին մէջ կը մտնեն նշանառութեան եւ հրացանաձգութեան փորձեր։

Զին. նախակրթութեան ենթակայ են կիներն ալ, ինչպէս ամէն դպրոցական։ Մինչեւ 17 տարեկան դպրոցականները՝ տարուան մէջ 70 ժամ մարզանք, տեսական եւ գործնական, մինչեւ 30 տարեկան՝ 90 ժամ։ Կիները մինչեւ 21 տարեկան՝ 60 ժամ, մինչեւ 30 տարեկան՝ 30 ժամ։ Իսկ 30էն մինչեւ 50 տարեկան ամէն կին եւ այր՝ գործօն մասնակցութիւն երկրին պաշտպանութեան։ 50 — 60 տարեկանները՝ տարւոյն մէջ 30 ժամ մարզանք։

Ջեխոսլովաքիոյ մէջ հաստատուած օտարականներն ալ ենթակայ են այս մարզանքներուն։

Հիմարութեան գագ. գինուորագրութեան օրէնքի կը սպասի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ ընդդիմադիրները չափազանց վրդովուած են, զգոյշ չըլլալով որ Չէմպըրլէն կը պատրաստէ ընդհ. զինուորագրութեան օրէնք մը՝ ենթարկելու համար խորհրդարանի վաւերացման։

Այս զրոյցին տեղի տուին պատերազմական նախարարին յայտարարութիւնները խորհրդարանին առջեւ։ Ընկերվարական երեսփոխանի մը հարցումին պատասխանելով՝ Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ պատերազմական նախարարին յայտարարութիւններուն մէջ նման ակնարկներ չկան։ Բայց եւ այնպէս շատեր անհամբերութեամբ կը սպասեն վարչապետին պաշտօն. յայտարարութիւններուն, խորհրդարանին առջեւ։ Կ'ըսուի թէ բրիտանական կառավարութիւնը մտադիր է հրապարակ դնելու ոչ միայն ընդհ. զինուորագրութեան ծրագիր մը, այլեւ կը պատրաստէ հրովարտակ մը ընդհանուր եւ պարտադիր զօրաշարժի ենթարկելու համար ամբողջ ազգը, պատերազմի ժամանակ։ Այդ մտադրութեան իրրեւ փաստ կը յիշեցուի որ Չէմպըրլէն յայտարարած է վերջերս, պահպանողական խմբակցութեան առջեւ, թէ պատերազմին վերջ ամէն պետութիւն ծրագիրներ պատրաստած է զէնքի տակ առնելու համար ամբողջ ազգը պատերազմի ժամանակ, ինչ որ անհրաժեշտութիւն մըն է։

ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻԻՆ ...

Երկու յաջորդական յօդուածներով պարզեցինք այն պատճառները, որոնք ծնունդ տուած են Թուրքեւհելլէն զինակցութեան:

Այդ զինակցութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է:

Կը գործադրուի՞, սակայն:

Կամ, ուրիշ խօսքով, նաեւ կարելիութի՞ւն մըն է ան:

Այս հարցումը կը դնենք, որովհետեւ բոլոր դաշինքները արդիւնք են ու միանգամայն պատճառ:

Իսկ առանց այս վերջինին առաջինը կը մնայ տառ միայն:

Տարակոյս չկայ, որ Ա֊Բ֊Էնքն ու Է֊նկիւրին միասինաստորագրեցին այդ արձիւնքը, բայց առանձին առանձին կը մտածեն անոր պատճառացին արժէքին ու կարելիութեանը կամ գործադրութեանը մասին:

Մտանանչենք երկրորդ պարագայ մը եւս:

Զինակցութիւն մը,— կ'ըսէինք մեր նախորդ յօդուածով,— տոորագրուեցաւ (ներկայ պարագային՝ «յանդուգն քայլ մը», ըստ յոյն Թերթին խոստովանութեան) ընդդէմ ուրիշի մը կամ ուրիշներու:

Թուրքեւհելլէն զինակցութիւնը իր մէջ թաքնուած ունի բացառիկ պատճառ մը՝ Ա֊Բ֊Էնքի ու Է֊նկիւրիի գործակցութեամբ՝ ոչ միայն ուրիշներու, այլեւ... Ա֊Բ֊Էնքի եւ Է֊նկիւրիի միջեւ:

Ա֊Բ֊Էնքն ու Է֊նկիւրին միասինաստորագրեցին այդ արձիւնքը, բայց առանձին առանձին կը մտածեն անոր պատճառացին արժէքին ու կարելիութեանը կամ գործադրութեանը մասին:

Մտանանչենք երկրորդ պարագայ մը եւս:

Զինակցութիւն մը,— կ'ըսէինք մեր նախորդ յօդուածով,— տոորագրուեցաւ (ներկայ պարագային՝ «յանդուգն քայլ մը», ըստ յոյն Թերթին խոստովանութեան) ընդդէմ ուրիշի մը կամ ուրիշներու:

Թուրքեւհելլէն զինակցութիւնը իր մէջ թաքնուած ունի բացառիկ պատճառ մը՝ Ա֊Բ֊Էնքի ու Է֊նկիւրիի գործակցութեամբ՝ ոչ միայն ուրիշներու, այլեւ... Ա֊Բ֊Էնքի եւ Է֊նկիւրիի միջեւ:

Ա՛ննենք առաջինը: Ճիշդ եղաւ է֊նկիւրի, մեր առաջին յօդուածով, Պալքանեան Ուխտի միւս երկու պետութեանց— Եուկոսլաւիոյ եւ Ռումանիոյ — դանուբեան կամ միջին եւրոպական քաղաքականութիւնը: Ասոնք երկուքը ժառանգորդներն են Հապսպուրկեան երբեմնի կայսրութեան: Ռումանիան, իր նոր հոգերով, մերձ է կեդր. Եւրոպայի: Ու իր անտեսական եւ քաղաքական բարգաւաճումը ստիպուած է տանիլ այդ ուղղութեամբ: Մանաւանդ ներկայիս, երբ ռուսեւգերմանական ապեցութեանց միջեւ կը գտնուի, եւ, հարկադրաբար, պէտք է լքէ ամէն տեսակ պալքանեան մտահոգութիւն:

Եուկոսլաւիան, երկարած մինչեւ կեդր. Եւրոպա, զուրկ է ծովային ապահով եւ բաւարար ճամբէ մը, քանի որ Իտալիան կ'ելլէ Ադրիականի:

Ուրեմն, պիտի հակի դէպի Սեւ֊նիկ: Ակէ առաջ, ան ջնջեց Ռուսաստանի հետ ունեցած դաշինքը: Իսկ յետոյ ազատ գօտի մը ապահովեց: Դէպի Սեւ֊նիկ իր այս ձգտումին զօրավիգ եղաւ Իտալիան՝ Պելկրատի հայեացքը վերջնապէս հեռացնելու համար Ֆիումէյէն:

Իտալիոյ այս քաղաքերութեան մէջ պէտք է փնտռել նաեւ Ռուսաստանի եգէականէն ու, հետեւաբար Փոքր Ասիայէն հեռու պահելու հիմնական նպատակը եւս:

Ռուսական բանակին կողմէ Իմմրի վրայ կատարուած արշաւանքի եւ Թուրքեւհելլէն պատերազմի ամբողջ ուեւոյթեան, Իտալիոյ ընթացքը ծանօթ է: Էնկիւրիի առացած առաջին զինական օժանդակութիւնները իտալական էին: Իսկ յունական արշաւանքէն երեք օր առաջ իտալական զօրաբանակը ուզեց տարածել Արեւելեան Միջերկրականի մէջ: Իմմիրը ընկճուած էր: Իսկ Պոլիսը չատոնց մեռած:

Այս տեսակէտէն՝ Ռուսաստան ուժեղ է ու ազդեցիկ: Եգէականի, Արեւելեան Միջերկրականի ու նոյնիսկ Սեւ Ծովու մէջ իր ուժը միայն իր զինուորական զօրութեանը վրայ հիմնուած չէ, այլեւ, բայց մանաւանդ՝ իր տնտեսական կարողութեանը վրայ: Եւ որովհետեւ քաղաքականը կ'ընթանայ տնտեսականին հետ, զինուորապէս տկար ու պարտուած Ա֊Բ֊Էնքը՝ Արեւելեան Միջերկրականի ու Փոքր Ասիական իր հին քաղաքականութիւնը — բանակային անյաջողութենէն վերջ — վստահած է իր տնտեսական ուժին: Վերլուծեցէք Մերճաւոր Արեւելքի եւ Եւրոպայի դարաւոր յարաբերութիւնները, ու կուգաք նոյն այս եզրակացութեան:

Ակէ առաջ, խօսելով Սանճաքի խնդրի մասին, կը յիշեցնէինք թէ Ֆրանսան, զէպի Արեւելք իր ձգտումին մէջ՝ տնտեսապէս ուզած է թափանցել՝ երբ զինական տկարութեան չրջաններ է ապրած:

— Անվերջ պիտի զինուիմ, բայց պիտի չկռուիմ, կ'ըսէ Զէյմպլէյն:

Եւ որովհետեւ զէնքով չուզեր նուաճել, դրամով կը նուաճէ, ահաւասիկ, Թուրքիան ...

Ահա հիմնական ազդակ մը, որ Ռուսաստանը, իր կարգին, կը հեռացնէ ամբողջովին Պալքանեան մտահոգութիւններով առաջնորդուելէ, եւ անոր հայեացքը կը դարձնէ դէպի Ծով ու դէպի Փոքր Ասիա:

Ցնորք մըն է ատիկա: Ինչո՞ւ: Չէ՞ որ զրաւման խնդիր չկայ: Ու կայ «նուազագոյն պահանջ մը» — Փոքր Ասիա վերադարձը, ընդդէմ Իտալականին, այն յոյն տարրին, որ 1922ին ջչուեցաւ անկէ: Այդ տարրը ինքն ալ հոգեպէս կապուած է այդ հողերուն: Մնած է հոն: Հասակ առած այնտեղ: Կապած է իր էութիւնը այդ Ծովափին, ու Տրովադային պատմական օրերը ջնջուած յիշատակ մը չեն իրեն համար:

Ա֊Բ֊Էնք, ըլլալով անկարող՝ զինուզօրութեամբ իրականացնելու այս դոյզ ծրագիրները, կը ջանայ բարեկամարար ընել:

Ձմռանէնք, որ Մարշ. Ռուսիան Թուրքիոյ հանդէպ հեռապնդեց ճիշդ այն նպատակը, ինչ որ կը հետապնդէր ցարական Ռուսիան,— իրեն ենթարկել զայն: Ցարերը թիւնամուրեամբ եւ բանակով ուզեցին նուաճել: Պոլշեւիկները՝ զինակցութեամբ:

Թուրքիա, անշուշտ, գիտէ այս բոլորը: Բայց, ինքն ալ այդ զինակցութեան մէջ կը փնտռէ ապաւէններ, որոնք թէ զինուորական են եւ թէ տնտեսական:

Զինուորական,— Իտալիոյ դէմ զէնքի ընկեր մը ունենալու (կամ՝ այդպէս ցոյց տալու) համար:

Տնտեսական,— Ռուսաստանի առեւտրական պայմանները մեղմելու ցանկութեամբ:

Եւ յետոյ, 1922էն ասդին պայմանները չատ են փոխուած: Առաջին,— Է֊նկիւրի համոզուեցաւ, որ սեփական ուժերով սեփական տնտեսութիւն չի կրնար ունենալ: Երկրորդ,— մարդկային հաւանական հոսանքի մը վտանգը օր օրի կը մօտենայ: Իտալական եւ գերմանական գաղութներու հաւանականութիւնը, քանի որ Պերլին եւ Հռոմ կը տարբերին Փարիզէն եւ Լոնտոնէն քանի մը տեսակէտներով,— ա) Ռուհրի նուաճողականութիւնը զինական է եւ ոչ թէ լոկ տնտեսական: բ) Ի վիճակի են զանգուած փոխադրելու եւ տեղաւորելու, մինչդեռ Ֆրանսա եւ Անգլիա չեն կրնար: դ) Թուրքիոյ մասին ճշդուած հոդային ծրագիրներ ունին:

Թուրքիա ինք եւս իր բնակչութեամբ չի կրնար հակազդել այդ հոսանքին: Ա֊Բ֊Էնք, տեղեակ նաեւ ատոր, կը խորհի թէ յոյն տարրի վերադարձը օր մը կը նախընտրուի Է֊նկիւրիի կողմէ՝ թէ հոգային եւ թէ տնտեսական նկատումներով, ու ատոր համար Մեթաքսաս այնքան անկեղծութիւն կը փորձէ դնել իր ձայնին մէջ, երբ յոյս կը յայտնէ թէ «Թուրքիոյ եւ Ռուսաստանի սահմանները կը վերնան օր մը»...

Մտահոգ՝ նոյն ծովուն ու նոյն վտանգին համար, եւ ներքնապէս պայքարող՝ Է֊նկիւրի եւ Ա֊Բ֊Էնք՝ զինակցութեամբ կը ջանան թէ զօրացնել եւ իրենց նուաճողականութիւնը զինական է եւ ոչ թէ լոկ տնտեսական: բ) Ի վիճակի են զանգուած փոխադրելու եւ տեղաւորելու, մինչդեռ Ֆրանսա եւ Անգլիա չեն կրնար: դ) Թուրքիոյ մասին ճշդուած հոդային ծրագիրներ ունին:

Թուրքիա ինք եւս իր բնակչութեամբ չի կրնար հակազդել այդ հոսանքին: Ա֊Բ֊Էնք, տեղեակ նաեւ ատոր, կը խորհի թէ յոյն տարրի վերադարձը օր մը կը նախընտրուի Է֊նկիւրիի կողմէ՝ թէ հոգային եւ թէ տնտեսական նկատումներով, ու ատոր համար Մեթաքսաս այնքան անկեղծութիւն կը փորձէ դնել իր ձայնին մէջ, երբ յոյս կը յայտնէ թէ «Թուրքիոյ եւ Ռուսաստանի սահմանները կը վերնան օր մը»...

Մտահոգ՝ նոյն ծովուն ու նոյն վտանգին համար, եւ ներքնապէս պայքարող՝ Է֊նկիւրի եւ Ա֊Բ֊Էնք՝ զինակցութեամբ կը ջանան թէ զօրացնել եւ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

—•—

Հայոց պատմութիւնն ալ, ուրիշ ազգերու պատմութեան նման, ունի իր տրամաբանական հետեւութիւնները եւ ոչ-տրամաբանական զարուածքութիւնները:

Ան տիտանեան հսկայ մարմնոյմն մըն է ազգային յառաջադէմ զաղափարներու եւ օտարամուտ, յետադիմական ձգտումներու միջեւ: Հայոց պատմութեան ընթացքը կը թաւալի այս երկու հակադիր առանցքներուն շուրջ:

Անշուշտ խորհրդաւոր իմաստ մը ունի՝ երբ մեր պատմահայրը, Մովսէս Խորենացին, իր պատմութեան նախամուտը կը կատարէ Հայկի եւ Բէլի այլաբանական ներկայացումով: Հայկը իր ազատասիրութեամբ՝ մեր ցեղային մեծագոյն առաքինութեան մարմնացումն է: Երկու հսկաներու անձին եւ գործին մէջ, լոյսի եւ խաւարի գուպարին յաւիտենական պատկերացումն է որ կը կատարուի:

Երեւի անոր համար է որ, հակառակ մեր կեանքի գժնդակ պայմաններուն, հակառակ բթացնող եւ տարամերժ օտար իշխանութիւններու պարտադրած բռնակալութեան լուծին, հայ ժողովուրդը, դարերէ ի վեր, երբեք չէ կորսնցուցած անկախութեան յոյսը: Երբ պայմանները ձեռնտու են՝ զայն արտայայտած է բարձրաձայն եւ հրապարակով, իսկ երբ պարագաները աննպաստ են, թանկագին նշխարի մը պէս, զայն անթեղած իր սրտին խորը եւ փայփայած իբրեւ երկնատուր պարգեւ:

Երբ ուշադիր ակնարկ մը նետենք անցնող դարաշրջանին վրայ, պիտի տեսնենք որ մեր պատմութեան յաւակնիմական ազդակները, անոր յայտնի եւ թաքուն ուժերը բոլորն ալ ուղղուած են մէկ եւ ընդհանուր նպատակի մը,— հայ ժողովուրդի ազատագրութեան: Ազատագրութիւն մը տաւոր - մշակութային եւ քաղաքական տեսակէտով:

Նախորդ դարուն սկսած մտաւոր չարժումը իր տրամաբանական ընթացքը չարունակելով, 19րդ. դարուն մէնգի կը պատկերանայ մշակութային արժէքներու զիտակցութեան, մշակութային վերածնութեան մը բոլոր յատկանիշներով: Առանց մշակութային վերածնութեան, թերեւս միամտութիւն կ'ըլլար մտածել քաղաքական զարթօնքի մը մասին:

Լայն եւ ուժեղ չարժում մըն է այս որ մտաւորութեան փոչիներու տակէն լոյս աշխարհ կը հանէ մեր անցեալ փառքերն ու արժէքները: Այս չարժումին չնորհիւ է որ կը հրատարակուին մեր հին պատմագրութիւնները: Նշանաւոր դէմքեր եւ դէպքեր չունէ եւ ոգի կը ստանան խանդավառ եւ հայրենասէր գրիչներու տակ: Հայկ, Արամ, Տիգրան, Տրդատ, Վարդան եւ Վահագն կարծես վերստին աշխարհ կուգան իրենց գործերով: կը բացուին դպրոցներ, հայ մանուկներուն ուսում չամբելու ցանկութեամբ: կը կազմուին բարենպատակ Միութիւններ եւ Ընկերութիւններ: կը հրատարակուին Թերթեր: Ձեռնարկներ կ'ըլլան վերցնելու համար կրօնական եւ հատուածական վէճերու պատճառով ազգին պատուան մասերուն մէջէն ստեղծուած խրամատը: Հ. Ղ. Ալիշանի հայրենասիրական չունչը հեռուռը Ս. Ղազարէն կը թեւածէ դէպի Հայաստան, սիրտերը գօտեպնդելով անցեալի հերոսական յիշատակներով: Մ. Պէշիկթաչլեանի «Եղբայր ենք մենք»ը իր բարեբար դերը կը կատարէ կիւրքերը խաղաղեցնելու տեսակէտով: 40ական Թուականները, Աբովեան եւ իր «Վէրք Հայաստանի»ն, ուսանողական ազերուդի մը մտորումները, պայքար Ամիրաներու դէմ, Օտեան, Ռուսինեան, Սէրվիչէն, Ազգային Սահմանադրութիւն, Մրմեան Հայրիկ իր «Արծիւ Վասպուրականի»ով եւ երկաթեայ չերեփի քարոզութեամբ: Ռուս Թրքական պատերազմը եւ Ներսէս պատր. Վարժապետեան, Սան Սթեֆանոյի 16րդ. յօդուածը, Պերլինի վհատոդովը եւ 61րդ. յօդուածը: Բաֆֆի, Նալբանդեան, Գամառ-Բատիպա: Բարենորոգումներու ծրագիրներ, յեղափոխական չարժումներ, քաղաքական կուսակցութիւններ, ազատագրական կռիւներ: Ընդհ. պատերազմ, կամաւորական չարժումներ, օրհասական պայքարներ եւ Հայաստանի Հանրապետութիւն: Ինչպէս կը տեսնուի, այս բոլորին մէջ դէպքերն ու դէմքերը իրար շղթայուած են անքակտելի կերպով եւ կը կազմեն ամբողջութիւն մը: 19րդ. դարուն սկսած յառաջդիմական, ազգային եւ մշակութային ճանապարհի չարժումը վերջ ի վերջոյ կը յանգի պատմական մեծարժէք թուականի մը հռչակումին:

1918 Մայիս 28ի Անկախութեան յայտարարութիւնը տրամաբանական հետեւութիւնը եւ վերջակէտն է ձեռքբերումներու պատմութեան գլխաւոր գործօններէն մէկուն:

Այս հանդիսաւոր առիթով կ'ուզենք մեր հիացումն ու յարգանքը յայտնել անոնց, որոնք արեան եւ քրտինքի գնով հաստատեցին մեր ներկայ ազատ կեանքը, նուիրելով բոլոր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

(տասը հատորով)

Հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքի պատմության մեջ առաջին անգամ ստեղծվում է հայ ժողովրդի գրականության, արվեստի, գիտության, լեզվաբանության, ճարտարապետության, կերպարվեստի, երաժշտության, ժողովրդական ստեղծագործության, ինչպես նաև հայ ժողովրդի նյութական մշակույթի ամենաարժեքավոր հուշարձանների ամբողջական ներկայացումը։

Հանրագիտարանը կազմելու գործը հանձնված է Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիային։ Հանրագիտարանի խմբագրական կոլեգիան կազմված է ակադեմիկոսներից, գիտությունների դոկտորներից, գրողներից, արվեստագետներից։

Հանրագիտարանի հրատարակումը կատարվում է Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի հրատարակչության կողմից։

Հանրագիտարանի առաջին հատորը լույս է տեսել 1974 թվականին։ Մինչև 1978 թվականը լույս են տեսել հանրագիտարանի հետևյալ հատորները։

Հանրագիտարանի հատորները կարելի է ձեռք բերել գրախանութներից և գրքերի բաժանորդագրության կետերից։

Հանրագիտարանի հատորները կարելի է ստանալ նաև գրքերի փոստային առաքման միջոցով։ Դրա համար անհրաժեշտ է դիմել «Գրքեր փոստով» գրախանութ (375010, Երևան, Ալավերդյան 2)։

Հանրագիտարանի հատորների գները

Հատոր առաջին	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր երկրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր երրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր չորրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր հինգերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր վեցերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր յոթերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր ութերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր իններորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր տասներորդ	5 ռուբ. 50 կոп.

Հանրագիտարանի հատորները կարելի է ձեռք բերել նաև Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի հրատարակչության գրախանութներից։

Հանրագիտարանի հատորները կարելի է ստանալ նաև գրքերի փոստային առաքման միջոցով։ Դրա համար անհրաժեշտ է դիմել «Գրքեր փոստով» գրախանութ (375010, Երևան, Ալավերդյան 2)։

Հանրագիտարանի հատորների գները

Հատոր առաջին	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր երկրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր երրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր չորրորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր հինգերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր վեցերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր յոթերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր ութերորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր իններորդ	5 ռուբ. 50 կոп.
Հատոր տասներորդ	5 ռուբ. 50 կոп.

Պայար եւ Զօր. Մեթաքսաս յաւելուածական դաշինքի ծրագիրը մը մշակեցին, «ա՛լ աւելի զարգացնելու համար Յունաստանի եւ Թուրքիոյ յարաբերու - թիւնները »։

Մեթաքսաս, իբրեւ նախագահը Պալքանեան Համաձայնութեան, փառաբանելով համերաշխութեան այդ նոր ապացոյցը, միաժամանակ ուրախութեամբ ողջունեց, յանուն իր դաշնակիցներուն, համաձայնութիւնը, զոր կընքեցին վերջերս Իտալիա եւ Անգլիա։ Եւ այս առթիւ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ յունական համաձայնութիւնը այս կամ այն պետութեան դէմ ուղղուած բնաւ մը չէ, այլ պարզ գործիք մը խաղաղութեան ամրացումին համար Պալքանեան - րու մէջ։ Այդ է որ ապահովաբար ուզեցին բացատրել, վերջերս Սոֆիա եւ Պելկրատ այցելած տաեն, Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը։

Սպանիոյ հաղափագիտական կռիւները

Պարսելոնայէն կը հեռագրեն թէ ազգայնականներու օդային տորմիղը երեքշաբթի ռմբակոծեց Կրանոլլէր գիւղը, որ Պարսելոնայէն 30 քիլոմեթր դէպի հիւսիս հեռու կ'իյնայ։ Օդանաւերը նախ պոռոտ մը կատարեցին Պարսելոնայի վրայ, յետոյ առանց ռումբ նետելու ուղղուեցան դէպի չրջակայ գիւղերը։ Քիչ վերջ կը հասնէր գոյժը, թէ օդանաւերը ռմբակոծած են Կրանոլլէր գիւղը, որ 10.000 բնակչութիւն ունի, — այստեղ ապաստանած են Անտալուզիոյ փախստականները։

Ռմբակոծութիւնը մեծ աւեր գործեց։ Փլատակներուն տակէն դուրս հանուեցան առաջին առթիւ 400 մեռեալներ, եւ տակաւին բազմաթիւ զոհեր կան, որ կը մնան քանդուած տուներուն տակ։ Վիրաւորները եւս մեծ թիւ մը կը կազմեն։

Ցարձակումը այնքան արագ տեղի ունեցաւ որ ժողովուրդը չկրցաւ փախչիլ։ Ժամը 9 էր, տօնավաճառ կար կեդրոնական հրապարակին վրայ, ուր խըռնուած էր ժողովուրդը։ Ռումբերէն մին ինկաւ նոյնիսկ կեդրոնական հրապարակին վրայ, ամբոխին մէջ։ Կին, երեխայ, գնորդ ու անցորդ զոհ գացին բոլորը։ Փողոցներուն մէջ եւս, քանդուեցան բազմաթիւ տուներ, իրենց փլատակներուն տակ թաղելով բնակիչները։

Թէրուէլի ճակատին վրայ ազգայնականները կը յառաջանան դէպի Ծով։

ԴԱՀԼԻՃԷՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Ինչպէս գրեցինք, երեքշաբթի Ֆրանսական Խորհրդարանը վերսկսաւ իր աշխատանքները։

Երեսփոխ. ժողովը, երեքշաբթի, վաւերացուց օրակարգը,— այսպէս հարցապնդումները՝ այսօր, կէսօրէ վերջ։ 9 յունիսին՝ քննութիւն Մոնթրէյոյի դաշնագրին՝ եղիպտոսի քաղաքականութեան ընդհանրապէս եւ Սուէզի ջրանցքի մասին։ Նոյն օրը վերջաբանը՝ աշխատանքի օրինագրքին 43Ա յօդուածին։

Վերակոյսը իր կարգին յետաձգեց հաւաքական պայմանագրութեանց հարցին քննութիւնը։

Երեքշաբթի, Նախարարաց Խորհուրդը եւս նիստ գումարելով լսեց արտաքին նախարարին զեկոյցը միջազգային քաղաքականութեան մասին, յետոյ հանրապետութեան նախագահին ներկայացուցած, վաւերացուելու համար, կարգ մը հրովարտակներ, որոնք կը վերաբերին զինուորական հոգաբարձութեան,— այսպէս կը փոփոխուի երկրորդական ընդհանրներու, ինչպէս նաեւ անասուններու կեր ծառայող արտադրութեանց մաքսային սակը, նախատեսելով երաշխիս հետեւանքները, եւ վերջապէս նպաստ պիտի տրուի բազմանդամ հոգաբարձ ընտանիքներու, դիւրութիւններ՝ պատերազմի անդամատեաններուն հողային կալուածներ ունենալու համար, օժանդակութիւն՝ աւելցնելու համար ալքոլի արտադրութիւնը ի պէտս ազգային պաշտպանութեան։

Հրովարտակով մը Մուսթէսիէ, ընդհ. ապահովութեան տնօրէնը, կը նշանակուի պետական խորհուրդի անդամ, բայց կը մնայ իր պաշտօնին մէջ մինչեւ Անգլիոյ թագաւորին այցելութիւնը։ Իրեն կը յաջորդէ Սէն-է-Ուազի նահանգապետը, Պիւսիէր։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿՈՒՄԲ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 3 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ՝ կը խօսի Ակումբի անդամ Պ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայաստանի բնական հարստութիւնները»։

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԱՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ՍՈՓԻԱ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի։

Ազգսլրանքները կանխիկ։

Գինն Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ։ Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France։

Երգ., արտասանութիւն եւ նուագ։ Մուտքը ազատ է։

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՔՂԻԻ ՀԱՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ Քղիի տարեգրքի (Բ. հատոր) հրատարակութեան եւ իրենց 4 ուսանող հայրենակիցներուն, որոնց ծախքը կը հոգայ Միութեան կեդր. Վարչութիւնը (Ամերիկա)։

4 Յունիս, Շաբաթ Լրեկոյ ժամը 6էն 12 «Շահրիկեան» սրահը, 5 Ռիւ Լ'Էքլիփս։ Նիսէն հրաւիրուած է Գ. Դ. Շէհրերեան.

Հաճելի ժամանց։ Մուտք 2 ֆրանք։

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՔ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին Մայիսի թիւը (5) ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ։

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք։

Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9)։

ՀԱՅՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 – 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8։ կիրակի եւ ցան օրեր ժամադրութեամբ։

Հ. Յ. Դ.

Փաթիլ

ՓԱՐԻԶԻ «ՇԳՒՊՏԱՑԻ» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր քննկերները 3 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ռվընիւ տ'Իթալի սրբազարանին վերնայարկը։ Կը խօսի ընկ. Ա. Խատիսեան։ Նիւթ՝ «Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ մեր հարեւանները»։

Գալաստ

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 3 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրաքին մէջ, 181 ֆուռ Լաֆայէթ։ Ներկայ կ'ըլլայ *Ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ*։

ԳՈՒԱԼԻԻԶԻի «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» խումբի դասախօսական ժողովը 3 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը Ցին 9ին, ընկ. Աբաչեանցներու բնակարանը։ Ներկայանալ անդամատետրով։ կը խօսի *Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ «ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» կոմիտէի ընդհ. ժողովը, 4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷՐ-ՊՈՒԱՖՈՒԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «ՎՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Անիէռի Քաղաքապետարանին հորակառոյց շքեղ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. *Հ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏԻԿ. *Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

ԵՒ ԸՆԿ. *Լ. ՀՈՐՄԻՍԵԱՆ*

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ, Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, Օր. ՌԷԺԻՆԱ. Տիկ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Ընկ. ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻԳԵԱՆ, Թառխտ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԿԻՆՏՕՆ։

Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս. ընտիր ժազ դեկավարութեամբ Թառխտ ԳԱՐԵԳԻՆԻ։ Ճոխ պիւֆէ՝ դիւքամատչելի գիներով։

Մուտք 5 ֆրանք

ԾԱՆՕԹ.— Հայ գինուորներուն եւ 12 տարեկանէն վար պզտիկներուն մուտքը ձրի է։

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ.— «Արծիւ» ենթակոմիտէին կողմէ 11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր 22 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ։ Նկատի ունենալ այդ թուականը։

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Ազգ. Միութեան Ջ. Ո. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի։

5 Յունիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Լոխսըն» սրահին մէջ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *ՃԱՒԱՐՃ ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

×

ՏԷՍԻՃԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. Տէսիճի կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ բոլոր խումբերուն։ 4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *ՃԱՒԱՐՃ ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «Ասատուր» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Յունիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Union des Républicaines-ներու շքեղ սրահին մէջ, 16, Rue J. B. David (Կ. Խաչի հանդէսին վայրը)։

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ *Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

ԵՒ *ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՔԸՆԵԱՆ* (ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ)

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Կ. Խաչի անդամուհիները։ Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն։ Ժամը 11էն մինչեւ լոյս ֆրանսական ընտիր ճաշի ընկերակցութեամբ հայկական եւ եւրոպական պարեր։ Գոթիյեան, ճոխ եւ աժան պիւֆէ։

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք մուտք։

×

ՍԷՆ ՄՈՐԻՄԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «ՅԱՌԱՋ» խումբի կողմէ, 6 Յունիս, Երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ժ. Հ. Ե. սրահին մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *ՇԱՒԱՐՃ ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (մեներգ), կ'արտասանեն Ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ եւ ԼԵՒՈՆ ՈՂԻՒԵԱՆ (Լիոնէն) եւ ուրիշներ։

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք։

×

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ.—

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. «ՁԱՒԱՐԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Վարանդեան» սրահին մէջ

10 Պուլվար տէ Մարկրիտ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. *ՕՔՏԻՆ ՄԱՄՄՏԻՐՈՍԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օր. Ա. ՍԻՐԻՆԿԻԻԼԵԱՆ (երգ.), Պ. ՍԱՐԳԻՍ ԶԻՕՒԼՔՃԵԱՆ (նուագ.), Ընկերք. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եւ ՏԻԳՐԱՆ (ատտասանութիւն)։ Կարգապահութեան կը հսկեն Պոմոնի Հայ Արիները։ Ընկ. ՍԷՓԵԱՆ շարժանկարով պիտի ցուցադրէ հայ ազատագրական պայքարէն դրուագներ։

Մուտք 3 ֆրանք։

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «ՎՌԱՄԵԱՆ» ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ, եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան, կապոյտ խաչի ենթամասնաճիւղին եւ Հայրենակից. Միութեանց։ 5 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար Էնթէրնասիոնալի սրահին մէջ։

Կը նախագահէ Ընկ. Ա. ԱՐՄԱԶԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտքը ազատ է։

Հանդէսէն վերջ ընկերասիրական խնջոյք։

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 2 Յունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ՝ կը խօսի Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ։ Նիւթ՝ «Հայ տիկնոջ դերը նախապատերազմեան շրջանին եւ ներկայիս գաղթաշխատի մէջ»։

ՑԱՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal խանութը

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor Métro: Maubert-Mutualité

կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԵՊԼԵՊԻՃԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ

ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆԻ Ծ'ևնդ. հարեւրատեակիզ աղջկ.

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԱԼԻՄԲԵԱՆԻ

Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԳՄԲԼԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), Օր. Ա. ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ (Ֆաթիմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուրչիտ պէյ), Տիկին Ն. ՊՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՔԵԱՆ (Ճինկէօզ), Պ. Գ. ԼԱՖՓԱ (Ճան եագան), Տիկ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (Ասլի), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ եըզման), Կ. ԹԱԳԼՄՃԵԱՆ (Պօսթաքչը) ։ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲ ԵՒ ՆՈՒԱԳԽՈՒՄԲ 60 ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրատուն Հայ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65։

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19, եւ կեդրոնական կեդրոնատեղին՝ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S.-et-O.). Tél. Observatoire 18-28։ *ՏՈՄՍԵՐՈՒԻ ԳԻՆ.*— 25—20—15—10 եւ 8 ֆր.

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդարելի Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժելիքներ, պատրաստուած զուտ չամիչի թոյով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպիսական, իր անսական եւ չխոտորուած կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ուստէրվուտ գրի ծ. քեռայ։ Ձափաւոր գիներ։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ թորած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է։ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնց ստամոքսը կ'այրէ ձեր գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ ԽՄԵՑԷՔ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶԸ որուն անբռատ, կազդուրիչ եւ արթնացնող յատկութիւնները ժաքեր ըլլալը ճանաչուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Alimentation “TRÉVISE”

Իր անմահական սուրճովը

Café “HAREM”

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձեթ՝ մակ պաեիր եւ քաշքաշալ, սուրիական գինի եւ փէքմէզ։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԼՈՒՍԱՆԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻՆ

Հ. Ց. Դ. Թանգարանի վարչութիւնը կը խնդրէ ընկերներէ եւ բարեկամներէ իրեն տրամադրել հետեւեալ ընկերներու լուսանկարները, որոնց մեծագիծ պատճէնները հանուելէ վերջը, իւրականները պիտի վերադարձուին տէրերուն.—

1. Ցարութիւն Շահրիկեան (Աւտմ). — 2. Հայկ Թիւրեաքեան (Հրաչ). — 3. Վարդգէս (Սէրխունկիւլեան). — 4. Դ. Վարուժան. — 5. Մարգիս Մինասեան (Արամ Աչոտ). — 6. Վահան Տորթնի. — 7. Տոքթ. Կ. Փաշայեան. — 8. Արշակ Շերխենեան. — 9. Միհրան Թէրլէմէզեան. — 10. Հայր Ամբրոսիոս (Սահակեան). — 11. Մարզպետ (Ղազարոս Ղազարեան). — 12. Մտեփան Սարգսեան (Մտեփոսը). — 13. Համբարձում Սարգսեան (Սաքօ - Եապօն). — 14. Զաքար Տէր Ղազարեան. — 15. Սիմոնեան. — 16. Արիս Իսրայէլեան։

Կը խնդրուի դրկել «Ցառաջ»ի հասցէով։

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻԻ

— Եալովայի Գլուձպլուդայի գիւղացի Գրիգոր Պարսամեան կը փնտռէ իր զաւակները՝ Ազատի որ մօտ ութ տարեկան էր, Սրբուհի, Զարուհի, Նազան եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան կուտի եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան էր։ Իր ժողովրդութեան միջոցին։ Իր զաւակները երանուհի, անօթի մնալով իր գիւղացի Պարսամ, ծախած է Աբրաքերան օխա ալիւրի փոխարէն։ Իրենց հասցէն լուր ունեցողներէն կամ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի խմացնել իրենց ծերացած հօր՝ Krikor Barsamian, 23, Rue Nouvelle, Alfortville, (Seine) France։

ժամագոյցի եւ գոհարեղէնի վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԴԱՇԵՂ ՏԵՍԵՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Gl.cière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՈՒՐԲԱԹ 3 ՅՈՒՆԻՍ VENDREDI 3 JUIN 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3747

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՀԱՒՈՐ ԵՐԿՈՒՆՔԸ

Ահաւոր երկունքի մէջ է աշխարհ։

Երկար տաճնչ իվեր քաղաքական հորիզոնին վրայ կուտակուած մուխ ու սեւ ամպերը կը յամառին նոր փոթորիկներու սպառնալիքին տակ պահել մարդկութիւնը։

Հեռապատկերը սեւ է, որ կողմն ալ նայիս։ Միայն Նոր Աշխարհն է որ հանդիսատեսի, նորագոյն բառով «դիտողի» դերին մէջ է։ Հին Աշխարհը՝ Մայրագոյն Արեւմուտքէն մինչեւ Մայրագոյն Արեւելք արհաւիրքի օրեր կ'ապրի։

Եւրոպայի եւ Ասիոյ երկու ծայրերը բռնկած են արդէն։ Սպառնան երկու տարիէ ի վեր հուրի եւ սուրի մատնուած է։ Եղբայրասպան կռիւը՝ գաղափարական հակառակութենէ ծնունդ առած՝ կը սպառնայ մոխրակոյտի վերածել դարաւոր քաղաքակրթութեան մը հրաշակերտները ամրողջ երկրին մէջ։ Հակամարտ ուժերը ո՛չ մէկ սրբութիւն կը յարգեն, եւ ոչ ոքի կը խնայեն։ Թընդանօթն ու գնդացիրը ցամաքէն, օդանաւն ու մարտանաւը օդէն ու ծովէն քարուքանդ կ'ընեն զարերու երկունքով ու ճիգով, մի լիոնաւոր մարդոց քրտինքով ու վաստակով կերտուած կոթողները եւ կառուցուած չէնքերն ու աւանները։ Կիրքը այնպէ՞ս կուրցուցած է բոլորին աչքերը։ Մահասփիւռ գնդակն ու ռումբը միայն ռազմաճակատին վրայ չէ որ աւեր կը գործեն. բայ քաղաքները, անպաշտպան կիներն ու երախաները նոյնքան կատաղօրէն թիրախ կը ծառայեն մարդասպան գործիքներուն, որոնք ամենավերջին կատարելութեան հասած են։

Օտարներ ալ միացած են այս եղբայրասպան կռիւին եւ վոխանակ զանալու որ կրակը մարի, անոնք ընդհակառակն իրենց գերազոյն զոհողութիւնները կ'ընեն հրդեհը ատելիան մը աւելի արծարծելու, ծաւալելու եւ տեւականացնելու համար։

Անդին՝ Ասիոյ ծայրամասը նոյնպէս հրդեհի մէջ է ամիսներէ ի վեր։ Ճափոնի աշխարհակալական ձգտումները արիւնի եւ կրակի մէջ կը պահեն հսկայ Չինաստանը։ Ու չկայ ո եւ է զսպիչ ուժ՝ որ վերջ տայ այս ահաւոր վիճակին։

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ պետութիւններէ եւ աշխարհակալութիւններէ դեր ի վեր ոյժ մը պիտի ըլլար զայն յղացողներու մտքին մէջ, անզօր կառաւղութեամբ հանդիսատեսի անփառունակ դեր մը միայն կը կատարէ։ Իր անկարելութիւնը վաղո՛ւց հռչակուած է արդէն եւ եթէ դեռ ոտքի կը կանգնի անուանական կերպով, պարզապէս երեւոյթները փրկելու համար է։

Երկու ծայրերէն բռնկած աշխարհը համատարած հրդեհի մը սպառնալիքին ենթարկուած է։ Ու քանի՛ կը սահին չարաթներն ու ամիսները, ա՛յնքան կը սաստկանայ վտանգը։

Ծայրերը կրակ առնելէ վերջ, կայծ մըն ալ ինկած է Եւրոպայի սրտին վրայ— Չեխոսլովաքիա։ Անգլիա ու Ֆրանսա անկարելին կը փորձեն՝ այս կայծը մարելու եւ թոյլ չտալու համար որ անիկա հրդեհ առաջ բերէ։

Իրենց այդ փորձին մէջ, ատիճան մը աւելի ուժ կուտան սբարշաւ սպառազինումի քաղաքականութեան, որուն երեսէն արդէն մարդկութիւնը տնտեսական տագնապի մը հալոցին մէջ համաչ կը դառնայ տարիներէ ի վեր։

Մեծ ու պզտիկ բոլոր պետութիւնները, իրարու հետ կը մրցին այդ ճամբուն վրայ։ Նոր տուրքեր կը դնեն, փոխառութիւններ կը կնքեն, ժողովուրդը մինչեւ ծունկը կը քամեն՝ հաւաքուած դրամներով թնդանօթ, օդանաւ կամ մարտանաւ չինելու համար։ Ամէն երկրի մէջ ալ, մարդիկ իրենց վաստակը կը լեցնեն կառավարութեանց գանձին մէջ, որպէսզի հրանօթի եւ ռազմանիւթի վերածուած այդ դրամներով վաղը իրար կոտորեն։

Դէպի քիչ մը արեւելք, կացութիւնը նոյնքան անստոյգ է։ Մեծ գաղտնիք մը պաշարած է աշխարհի մէկ վեցերորդ մասը։ Մարդ չի գիտեր թէ իսկապէս ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ «երկրաւոր դրախտ»ին մէջ։ Այնպիսի պահու մը, երբ Անգլիոյ պէս երկիր մը պարտաւորիչ զինուորութիւն կը ծրագրէ, երբ Չեխոսլովաքիա՝ ինքնապաշտպանութեան բնազդէն մղուած՝ «զինուորեալ ազգ»ի քաղաքականութիւն կը հետապնդէ, երբ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ բիրտ ուժի վառաբանութիւնը կրօնք կը դառնայ, երբ բոլորը գալոց գէշ օրերուն համար այժմէն միջոցներ կը խորհին, տարակոյս չկայ թէ՝ ներսէն թէ դուրսէն վտանգուած այդ հսկայ երկիրը չի կրնար անտարբեր մնալ։

Այն քիչ տեղեկութիւններն իսկ, որոնք մեծ դժուարութեամբ կը հասնին մեզի, ցոյց կուտան թէ Խորհրդային Միութիւնը մեծապէս մտահոգուած է նոր պատերազմի մղձաւանջով։ Ներքին մաքրագործումները անդուլ եւ անխնայ կերպով առաջ կը տարուին։ Վարիչ դէմքերու գլխատումէն վերջ, այժմ կը մաքրագործուին սահմանագլուխները։ Բոլոր օտարահպատակները, — որոնք կրնան վտանգաւոր ըլլալ պատերազմի մը պարագային, կը տեղահանուին կամ դէպի մերձակայ երկիրները եւ կամ դէպի Սիպերիոյ խորերը։ Սահմաններուն վրայ ռուս զօրքը կազմ ու պատրաստ կը սպասէ, անակնկալի չգալու համար։

Նոյնն է կացութիւնը Պալքաններէն մինչեւ Անատոլու։

Ահա այսպէս ահաւոր երկունքի մէջ է աշխարհը։

Ցուսանք որ հրէշ մը պիտի չծնի անիկա։

Հ. Ս.

ՉԻՆԱՍՏԱՆի եւ Խորհ. Ռուսիոյ միջեւ, կ'ըսուի թէ, վերջերս կնքուեցաւ համաձայնութիւն մը, որուն տրամադրութիւնները կը վերաբերին չինեւեաճ փոխհարաբերութեան մը։ Իբր թէ Ռուսիա պիտի տայ ռազմանիւթ, օդանաւ, հրասայլ եւայլն, փոխարէն ստանալով քաղաքական առանձնաշնորհում մը Չինաստանի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՆՃՈՒՔԻՆ ՎԷՃԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵԻՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թուրքիա վերջնագիր դրկե՞ց է

Երէկ գրած էինք թէ ընտրական արձանագրութիւնները ընդհատուեցան Անտիոքի մէջ հինգ օրուան համար, 31 մայիսէն սկսեալ, իբրեւ հետեւանք այն ընդհարումներուն, որոնք տեղի կ'ունենան, ամէն օր, հակառակորդ տարրերու միջեւ։

Անտիոքէն նոր հեռագիր մը (1 Յունիս) կը տեղեկացնէ թէ այս քայլը առնուած էր չհաղթզգուող կուսակցութենց խնդրանքով, որպէսզի իշխանութիւնը կարելիութիւն ունենայ ուսումնասիրելու այն կարգապահական միջոցները, որոնց չնորհիւ, ի չհ բնակչութեան, պիտի պահպանուի Սանճաքին պահովութիւնը եւ վերջ պիտի տրուին այն վէճերուն, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն օր հակառակորդ կուսակցութենց անդամներուն միջեւ։

Ակէ դատ, այդ որոշումը պիտի նպաստէ իրերաձանակացողութեան հողպատրաստելու, բան մը որ անհրաժեշտ է միջազգային յանձնաժողովին աշխատանքներուն չարունակութեան համար։

Այսուհանդերձ, որոշ դժգոհութիւն մը կը նշմարուի Արաբներու, Ալեվիներու եւ Հայերու մօտ, որոնք ընտրական արձանագրութենց առժամեայ յետաձգումը իրենց համար անյապաղ կը համարին ու կ'աչխատին բողոքի միակամ չարժում մը սաեղծել։

Ազգերու Դաշնակցութեան Ցանձնախումբին անդամները, ի տես այս լարուած կացութեան, որ արդէք կը հանդիսանայ ընտրական նախապատրաստական գործողութենց բնական զարգացման, ժրներ դիմեցին՝ լրացուցիչ հրահանգներ խնդրելու համար այս մասին։

« Ժուռնալ»ի խմբագիրը, Ալեքսանտրէթի Սանճաքին վէճին առթիւ, կը գրէ հետեւեալ խորագիրներուն տակ· --- ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՀԱՐՑԸ ՓԱՓՈՒԿ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԸ ՍՏԵՂԾԷ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԻՋԵՒ, ԲԱՑՁ ԷՆԿԻՒՐԻ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐ ՉԸ ԴՐԿԱՅ ·

— «Կիրակի կը գրէինք թէ պէտք չէ ձգել Ալեքսանտրէթի հարցը սուր հանգամանք մը ստանայ ։ Դեռ երէկ անգլիական թերթ մը կը գրէր թէ Թուրքիա վերջնագիր մը ուղղած է Ֆրանսայի՝ սպառնալով զինուորական գործողութեան դիմել ։

Ուշ մնացած ճառի մը։ Էնկիւրիի խորհրդարանին մէջ, ճիշդ է, խօսք եղաւ հետեւիլ այն թաքթիքին զոր Գերմանիա կատարեց հանդէպ Աւստրիոյ, մինչ թուրք արտաքին նախարարը կ'ամբաստանէր Ֆրանսան թէ խափանարարութիւն կը կատարէ Սանճաքի ընտրական արձանագրութեանց աշխատանքներուն մէջ։ Բիւշիւ Արաս յանձնարարեց բռնել խոհեմ եւ սպասողական ընթացք մը, մինչեւ որ, 15 յուլիսին, երեւան գայ ընտրութեանց արդիւնքը։

Վերջին հեռագիրները կը տեղեկացնեն թէ արձանագրութիւնները յետաձգուած են առժամապար՝ որքան բորբոքած կիրքերը հանդարտեցնելու համար, նոյնքան տեղի տալով թրքական կառավարութեան բողոքներուն։ Ազգի օր Թուրքիոյ դեսպանը, երբ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ժորժ Պոնէի հետ, Ֆրանսական կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր երկու Թուրքերու սպանութեան վրայ, որ տեղի ունեցած էր Հայոց հետ բախումի մը ընթացքին։ Պէտք չէ, սակայն, ծածկել թէ, ինչպէս այս հարցին, նոյնպէս կեդր· ետրոպայի վէճին մէջ, երբ ազգութեան սկզբունքը ծայրայեղութեան կը տարուի, կը ստեղծուի չափազանց լուրջ կացութիւն մը։ Աթաթիւրք ելեկտրականացուցած է Թուրք ազգայնականները, ինչպէս Հիթլէր հրահրեց գերմանականութիւնը։ Այն հոդամասը, զոր կ'անուանենք Ալեքսանտրէթի Սանճաք եւ զոր Թուրքերը կ'անուանեն Հաթայ, նման է Չեխոսլովաքիոյ,— չրջան մը, ուր իրարու կը բախին ոչ միայն այլազան ցեղեր, այլեւնոյն ցեղին իրարու հակառակորդ եւ յաւակոտոր տարրերը։ Ալեքսանտրէթի Սանճաքին մէջ միայն Ալեվիները չեն, որ կը մերժեն Թուրքերուն յարել, այլեւ հաւատացեալ Իսլամները, որոնք գրգռուած են նոր Թուրքիոյ հակակրօնական ուղղութեան դէմ։

Կ'ըմբռնենք էնկիւրիի վարիչներուն յուսախաբութիւնը։ Ինչ որ չենք կըրնար ընդունիլ, այն է թէ այդ յուսախաբութեան հետեւանքով կը մեղադրուի Ֆրանսան, որ ընտրական եղանակին դիմեց ընդ առաջ երթալով Թուրքերու խնդրանքին եւ ընտրական գործողութենց աշխատանքը յանձնեց Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնախումբին հակակշռին։ Մենք մեր կարելին ըրինք, որպէսզի վէճը յանգի այնպիսի լուծումի մը, որ գոհացնէ եւ հաշտեցնէ թնակչութեան ցանկութիւնը ։

Մեզի կ'ըսուի թէ Անգլիա չանգ չի խնայեր էնկիւրիի մէջ՝ խոհեմութեան խրատներ տալու համար Թուրքերուն։ Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ, որոնք կապուած են հին յիշատակներով եւ հասարակաց չահերով, պէտք չէր որ անհրաժեշտ դառնար նման միջնորդութիւն մը»։

« Իւմանիթէ» եւս կը գրէ թէ «պաշտօնապէս կը հերքուի գրոյցը որ պահ մը չրջան ըրաւ Փարիզի մէջ, Թուրքիոյ կողմէ Ֆրանսայի տրուած վերջնագրի մը մասին, Ալեքսանտրէթի Սանճաքին վէճին առթիւ»։

« Փըթի Փարիզիէն» եւս անդրադառնալով Սանճաքին մէջ ստեղծուած փոփուկ կացութեան, կը գրէ թէ «վերջերս Սանճաքը թատերաբեմ դարձաւ ցաւալի միջադէպերու, որոնք կը վնասեն Թուրքեւ-Ֆրանսական բարեկամական յարաբերութիւններուն։ Ընդհանրապէս Հայեր, Ջիւրտեր եւ Թուրքեր են որ տեղի կուտան ընդհարումներու, զորս Ֆրանսական իշխանութիւնը կը զսպէ, բայց յաճախ դժուար կ'ըլլայ կանխարգիլել ։

Առջի օր, երբ Թրքական դեսպանը տեսակցութիւն մը կ'ունենար Ֆրանսայի արտաքին նախարարին հետ, Ժորժ Պոնէ ամէն հաւաստիք տուաւ որ հրահանգ տրուած է մարզպանին՝ միջոցներ ձեռք առնել, խոչտանգումի չենթարկելու համար Թուրքերը։ Այսպէս ամէն բարեկամեցողութիւն ցոյց կը տրուի վերջ դնելու համար իրերու այս ընթացքին։ Էնկիւրիի մէջ, սակայն, Թուրքերէն Թերթերը կը մեծցնեն միջադէպերը, ինչ որ կը դժուարացնէ բանակցութիւնները։ Սանճաքին վէճը պէտք չէ կռուախնճոյր վերածել երկու երկիրներու միջեւ, որոնց բարեկամութիւնը ազդակ մըն է խաղաղութեան, ընդհակառակն Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ անհամաձայնութենէն պիտի օգտուին ամէնէն առաջ երկու երկիրներու հասարակաց Թշնամիները»։

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՇԷՖՕՋ

Ա.

Պզտիկուց՝ կը կարծէի թէ բժիշկ ըլլալու համար պէտք է կուզ ունենալ։ Որովհետեւ մեր գիւղին մէջ միայն մէկ բժիշկ կար, ան ալ կուզ ուներ՝ գոմէշի մը գլուխին չափ։ Երբ հեռուէն գար, նախ կուզը կը տեսնէիր, յետոյ գլուխը, որ միշտ գետին ծռած էր՝ կարծես ձեռքի գաւազանին վրայ դրուած ըլլար։

Որբան կ'արհամարհէի բժիշկին արհեստը, ուղղի այդ բեռը չունենալու համար կռնակիս վրայ։

Օր մը, երբ փոքրիկ եղբայրս ծանր հիւանդ էր, հաղաւիէն բերին ուրիշ բժիշկ մը, որուն հոչակը Արմաշի վանքին ժամուն Զատկուան զանգակներուն պէս կ'արձագանգէր մինչեւ հօրը լերան տակ։

Այս բժիշկը կուզ չունէր։ Երիտասարդ, արագաշարժ, արթուն եւ աչքառուն էր քան չէր փախեր։ Լաւ հագուած՝ ինչպէս նոր - փեսայ, եւ բարձրահասակ։ Առաջ սանդուղը դնելու՝ կրնար մեր «վարի տուն»ին (ներքնայարկին) պատուհանէն ներս նայիլ։ Միանգամ միւսը, կուզը, ետ կէր կրնար տեսնել՝ եթէ աթոռի մը վրայ ելլէիր,— կուգին պատճառաւ իրեն անկարելի էր գլուխը վեր բարձրացնել, ուստի «հաւի պէս կը նայէր», այսինքն գլուխը փոխանակ վեր բարձրացնելու, աջին կամ ձախին կը դարձնէր եւ հորիզոնական նայուածք մը կ'ուղղէր ։

Գաղջի բժիշկը, ընդհակառակն, ուստանայի պէս բան մը,— այնքան շարժտուն ու ցատկոտուն էր, ճիշդ ու ճիշդ լու, որ չէիր կրնար նայուածքդ վրան սեւեռել եւ աետեւիլ իր շարժումներուն ։

Աչքովս չափեցի ոտքէն մինչեւ գլուխը, պապուկիս թթենիին պէս պիրկ ու ճիգ հասակը, եւ ըսի·

— Տոքթոր չէ ասիկակ։

— Ինչո՞ւ։

— կուզ չունի ։

Խնդացին վրաս ։ Իսկ ես, ներսէս , չափազանց բարկացայ, որովհետեւ բժիշկ չէ՛ր, չէ՛ր, բժիշկ չէ՛ր ֆաղբցին, հապա ինչո՞ւ կուզ չունէր։

Պզտիկուց՝ կուզը բժիշկի տիտղոս էր, կամ վկայական, — ես այդպէս կը կարծէի, տակաւին երեխայ։

Իսկ երբ մեծցայ, ուզեցի նախ հասկնալ թէ «շէֆ»ն ի՞նտոր կ'ըլլայ։ Հայոց ազգին մէջ մտիր, աչքդ խփէ եւ շէֆ բռնէ,— ձեռիդ հանդիպողը շէֆ է։ Լա՛ւ, բայց աչօֆ - բաջօֆ կ'ուզէի տեսնել ու հասկնալ թէ շէֆն ի՛նչպէս կ ըլլայ ։ Չէի ուզեր նոր կափ մըն ալ ընել ։

Ոմանք ըսին թէ շէֆը կզակին վրայ մօրուք կ'ունենայ, սրածայր ու սեւ մօրուք։ Բայց, ընկե՛ր ջան, այծն ալ ատանկ մօրուք ունի։ Ըսին թէ ձեռքը գաւազան կ'ունենայ։ Ընկե՛ր ջան, անասպատէն անցա՞ծ ես,— հր՛։ Կարաւանի տեսա՞ծ ես — հր՛։ Կարաւանին գլխէն բալող սապատող կենդանին տեսա՞ծ ես,— հր՛։ Կարաւանին գլխէն բալող սապատող կենդանիին առջեւի փոքրիկ անասունը տեսա՞ծ ես,— հր՛։ Այդ անասունին առջեւէն բալող երկուանին ալ տեսա՞ծ ես,— հր՛։ Է՛հ, այդ մարդը, ձեռքը գաւազան, հետեւն ալ բարուաւ, ըսէ՛՝ շէ՞ֆ է։

Ոմանք ըսին թէ շէֆը··· գետնէն չի բալեր, մազերը հովին եւ խելքը սիրուհիին՝ բանաստեղծութի՛ւն կը գրէ օրն ի բուն, բեզի կը ճառրանչէ ազգութիւն։

Ո՛չ, ընկե՛ր ջան, այլեւս հասկցած եմ որ ինչպէս ամէն կուզ տոքթէօր չէ, նոյնպէս ամէն տոքթէօր բժիշկ չէ՝ հոգ չէ թէ դեղ գրէ, բայց տակաւին չեմ հասկցած թէ շէֆն ի՞նչ է կամ ինտոր՞ բան է։

Ինչ որ հասկցած եմ ու լաւ գիտեմ, այն է թէ, գէթ մեր մէջ, շէֆ ըսածդ շէֆօզ հիւանդութեամբ վարակուած ··· ողորմելի մըն է։

Ի՞նչ է շէֆօզը,— կը կարդամ վաղը։

ԱՐԱՋ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿՍԱՒ

31 Մայիսին կը լրանար օտարականներու տրուած պայմանաժամը, որմէ վերջ անմիջապէս պիտի գործադրուէր Ֆրանսա բնակող օտարականներու կացութեան վերաբերեալ նոր հրովարտակը, զոր հրատարակեցինք «Յառաջ»ի մէջ ամրողջութեամբ։ Եւ ահա ոստիկանական վերատեսչութեան չէնքը ողողուեցաւ օտարականներով,— նմանը չտեսնուած բազմութիւն մը փակած է մէկն անցք ու դուռ։ Շատեր ամիսներէ, նոյնիսկ տարիներէ ի վեր նորոգած չեն իրենց անձնագիրը, --- այսպիսիները, մինչեւ Մայիս 31, պարտաւոր էին 5 կամ քսան ֆրանք վճարել անձնագրին պայմանաժամը լրանալէն վերջ անցած իւրաքանչիւր ամսուան համար ։

Մայիս 31էն վերջ՝ հարիւր ֆրանք իւրաքանչիւր ամսուան համար։ Ահա թէ ինչո՛ւ շատեր վազեցին նորոգել իրենց անձնագիրը, խուսափելու համար մեծ տուգանքէ մը։ Սակայն պաշտօնէութիւնը անկարելի էր որ հասնէր բոլորին, ուստի թուատոմսեր տրուեցան ներկայացողներուն,— «էգսէյսօր » տասնեակ հազարներ կը հաշուէ ասոնք,—որոնք իրաւունք կը տանան այդ թիւերով դարձեալ դիմել յունիսի առաջին կիսուն։ Ձերկայացողները եւ Մայիս 31ի թուատոմսը չունեցողները պիտի դատապարտուին բարձր տուգանքի ։

Վատարումներու մասին լուր չկայ։ Կայարաններու մէջ զանգուածով վտարուողներ չտեսնուեցան տակաւին։ Նոյն եւ Խթի կայարաններուն մօտիկ ոստիկանատուներուն մէջ յայտարարուեցաւ թէ զանգուածով վտարուողներու մտնելուը չդիտկարքեր պատրաստելու համար դեռ կանուխ է, բայց ամէն օր խմբովին կը մեկնին օտարականներ, մանաւորաբար Լեհերը ։

«Իօմր» կը տեղեկանայ թէ ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարեց ,անցեալ դիչեր, Փարիզի 1, 2, 4, 9, 12, 14, 18, 20րդ թաղամասերուն մէջ,--- հարցանչնուեցան 1300 հոգի, որոնց ինքնութեան թուղթերը պահանջուեցան։ Ոստիկանատուն առաչնորդուեցան 140 հոգի, 40ը վարդրուեցաւ, 33ը օտարական՝ անկանոն թուղթերով (երեք հոգի արտաքսումի թուղթով)։

ՍՊԱՆԻՈՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՌԻԻՆԵՐԸ

Անգլիա եւ Ֆրանսա գինադադար կ'առաջարկեն

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ անգլիական կառավարութիւնը մտադիր է, համաձայնութեամբ Ֆրանսական կառավարութեան հետ, դիմում մը կատարելու Պարսկաստանի եւ Պուրկոսի կառավարութեանց մօտ՝ առժամապար վերջ դնելու համար թշնամութեանց։ Զինադադարի մը կնքումը պիտի դիւրացնէր Լոնտոնի յանձնաժողովին աշխատանքը, գործադրելու համար օտար զինուորները Սպանիայէն եւ կանչելու ծրագիրը ։

Այս ձեւով կարելիութիւն կը ստեղծուի բանակցութեան դեռին պատրաստելու համար երկու կողմերուն միջեւ, որպէսզի կազմուի մէկ կառավարութիւն՝ ընդունելի երկու կողմերուն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԱՐԵՐԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԵՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Trans: J. M. Թարգմ. Ջ. Մ.

— Մեզնից ոչ ոքի չէ հետաքրքրում, արդյո՞ք ես ինչ-որ տեղ հանդիպել եմ այդ մարդուն, ասում է Ռեջին, ուշադիր նայելով Ռիչարդ Քեյնին, որ նստած էր նրանց դիմաց։ — Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ այդ մասին մտածում։ Գուցե նրա դեմքի արտահայտությունն է այդպիսի տպավորություն թողնում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ այդ մասին մտածում։ Գուցե նրա դեմքի արտահայտությունն է այդպիսի տպավորություն թողնում։

— Միգուցե նախկինում ինչ-որ ոճրագործություն է գործել, և դուք ոստիկան եք, ուստի ձեր մասնագիտական հետաքրքրությունն է արթնացել, ասում է Ռեջին։

— Ոչ, ոչ մի նման բան չկա, պատասխանում է Քեյնը։ Ես ոստիկան չեմ, այլ մասնավոր հետաքննիչ եմ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ այդ մասին մտածում։ Գուցե նրա դեմքի արտահայտությունն է այդպիսի տպավորություն թողնում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ այդ մասին մտածում։

— Միգուցե նախկինում ինչ-որ ոճրագործություն է գործել, և դուք ոստիկան եք, ուստի ձեր մասնագիտական հետաքրքրությունն է արթնացել, ասում է Ռեջին։

— Ոչ, ոչ մի նման բան չկա, պատասխանում է Քեյնը։ Ես ոստիկան չեմ, այլ մասնավոր հետաքննիչ եմ։

—

ՊՐԱՎԴԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ՄԱՐՏԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԶՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳԱԼՍՏՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԻՐԱԿՈՍԻՑ - ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ

14 Rue Chanzy (ԱՌՋՈՎ ԿՈՒԳ ՏԱՀ ՆԱՄ)
Tél. Trudaine 42-69
Ընդունելութիւն կ՚ընէ օր մըր 14—20։
Լեզուները՝ ամէն ազգի համար։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՏՈՒՆԻ ԱՐԱՐ ՅԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Le Gérant : M. STEPHAN
Imprimerie A. DUC (ADMINISTRATION)
12, Rue Dupetit-Thouars, 12
Rue Conte Ledru-Rollin

Ա. ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԻՐԱԿՈՍԻՑ - ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ

14 Rue Chanzy (ԱՌՋՈՎ ԿՈՒԳ ՏԱՀ ՆԱՄ)
Tél. Trudaine 42-69
Ընդունելութիւն կ՚ընէ օր մըր 14—20։
Լեզուները՝ ամէն ազգի համար։

Ծայրագոյն հոգատարութեամբ

Հայկական Ժողովրդական Դպրոց

Հիմնուած 1925 թուականին «Ս. Խաչ ՕՐ»-ՈՒՆ

Կը ղեկավարուի Ս. Ազգ. Ժողովոյ Ուսումնական Խորհուրդի կողմէ

4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին ազգ. դահլիճին մէջ տրուելիք «Ամառ» խորագրեալ

Օրուան Հանդէսի Ներկայացումներ

Ելոյթ պիտի ունենան նաեւ Ազգ. Ժողովոյ Ուսումնական Խորհուրդի Ընդհ. Քարտուղարը եւ Ուսումնական Տեսուչը։ Դուռները կը բացուին երեկոյեան ժամը 7.30ին։

Ներկայութիւնը հրաւէր կը նկատուի։

ՀԱՅԿԱԶՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳԱԼՍՏՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԻՐԱԿՈՍԻՑ - ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ

14 Rue Chanzy (ԱՌՋՈՎ ԿՈՒԳ ՏԱՀ ՆԱՄ)
Tél. Trudaine 42-69
Ընդունելութիւն կ՚ընէ օր մըր 14—20։
Լեզուները՝ ամէն ազգի համար։

ՀԱՅԿԱԶՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳԱԼՍՏՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 4 ՅՈՒՆԻՍ SAMEDI 4 JUIN 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3748

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՍԱՆՋԱՔԻՆ ՁԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Պաշարման վիճակ Անտիոքի մէջ

Սանճաքէն հասած լուրերը ցոյց կուտան, որ Թուրքերը կը շարունակեն գաւեր լարել եւ ահաբեկումներ կատարել՝ ազդելու համար բնակչութեան եւ Միջազգային Յանձնաժողովին վրայ: Ատոր փաստն այն է որ Թրքական Թերթերը ինքնօթային լեզու մը կը գործածեն ժամանակ մը ի վեր: Ի՞նչ տպաւորութիւն պիտի կրէ Թուրքը, կարդալով ինչոր կը գրեն էնկիւրիի Թերթերը, կամ երեսփոխաններու ապառնալիքները,— հետեւիլ անոնց: Գաղափար մը տալու համար, քանի մը խորագիրներ միայն՝ քաղուած Թրքական Թերթերէ: Այսպէս «ձէյհունիւրիյէթ»ի խմբագրապետը, նշանաւոր Եոնուս Նատին կը գրէ.

— «Հաթայի խնդիրը մեզի Թուրքիա կը լուծենք եւ պիտի լուծենք, ատոր արգելք չեն կրնար ըլլալ ոչ միայն պատուիրակ կառս մը, կոմս տը Մարքէլ մը, այլ եւ Գ. Հանրապետութեան ամբողջ Ֆրանսան»:

Նոյն «ձէյհունիւրիյէթ»ը (21 Մայիս) խօսելով Հայոց մասին, կը սպառնայ ըսելով...

«Ֆրանսա կը դիմէ եղեռնական միջոցի, տարրերը իրարու դէմ գրգռելու համար: Ֆրանսա բնորոշիչն չէ որ կը պատրաստէ Հաթայի մէջ, այլ ջարդ մը, որպէսզի տարրերը իրար խողխողեն: Դրամով վարձու աւազակները զօրի վրայ են: Զինեալ հրոսակներէն զատ, հոն բերած է հարիւրաւոր Հայ Դաշնակ fօմիթէճիներու «պօմպալը» պետերը: Ի՞նչ է ատոր իմաստը, անկախ ուրիշներէ, Ֆրանսա ի՞նչ իրաւունք ունի օրինակ ՀԱՑԵՐԸ ԴԱՆԱԿԻ ՏԱՅ ԲԵՐԵԼՈՒ ԻԲՐԵՒ ՄԱՏԱՂՑՈՒ ՈՁԽԱՐ»:

Ցեսոյ Մայիս 23 թիւով դարձեալ նոյն սպառնալիքը.—

Ֆրանսական թերթ մը հայկական հրոսախումբերով կը սպառնայ մեզի մեր հարաւային սահմանին վրայ: Մեր պատասխանը սա է.—

«Ֆրանսա իրաւունք չունի նորէն իրրեւ մատաղցու ոչխար գործածելու Հայերը: Երբ աշխարհի մէջ մարդկութիւն ըսուած բան մը կայ, այլեւս դադրելու է այս գաղտնութիւնը, այլեւս դադրեցնելու է գանոնք:»

Սակայն Թուրքերուն բարբարոսային նպատակներուն մասին աւելի լաւ պիտի ծանօթանան Ֆրանսացիները, կարդալով Թուրքերէն Թերթի մը ոչ միայն պահանջը ձէդիրէի մասին, այլեւ սպառնալիքը զայն եւս կարմիր ներկելու...

**** Անթելը վերջին պահուն կը հաղորդէր թէ պաշարման վիճակ հռչակուած է Անտիոքի մէջ, խռովութիւնը սաստկացած ըլլալով:*

"ձէզիրէի ալ պիտի գայ կարգը"

Թրքական Թան թերթը կը գրէ.

Հաթայի խնդիրը երբ առաջին անգամ մէջտեղ դրուեցաւ, Ֆրանսա համ, հում, շաղալոփ խաղը ուզեց խաղալ մեր գլխուն: Սակայն երբ նեղը մնաց, սկսաւ գլուխը ծռել եւ փոխել քաղաքականութիւնը: «Բարակին՝ բռնէ՛, նաւաստակին՝ փախի՛ր» քաղաքականութեան հետեւեցաւ: Այսպէս չարունակէլէ վերջ տեսաւ որ իր երեւակայածէն աւելի լաւ է: Հաթայ Սուրիոյ պատկանելէն կը դադրի: Թուրքիոյ ալ պիտի չպատկանի: Հետեւաբար որո՞ւն պիտք է պատկանի: Հաթայ գեղեցիկ գաղթավայր մը կրնայ ըլլալ Ֆրանսայի համար: Եւ ատոր համար երկու պայմաններ.— Հաթայի մէջ Թրքական մեծամասնութիւնը ինքզինքը մեծամասնութիւն չկարենայ ցոյց տալ: Երկրորդ՝ Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը քաջքշուի, յետաձգուի: Սուրիոյ մէջ վէճեր եւ անհանգստացուցիչ դէպքեր տեղի ունենան: Հաթայի անկախութիւնը կախում ունի Սուրիոյ անկախութենէն: Որքան ատեն որ համայնքները իրար խլնան, Սուրիոյ մէջ ցեղերը իրարու բախին, Ֆրանսա կրնայ հանգիստ նստիլ Թէ Հաթայի մէջ եւ Թէ ալ Սուրիոյ մէջ:

Ֆրանսա այս հաշիւը չատ օգտակար գտաւ եւ աւելին ըլլալով ծրագրեց նաեւ ձէզիրէն բաժնել Սուրիայէն:

Ու Ֆրանսա սկսաւ չարժիլ: Իր ամբողջ ուժով Թուրքերը չոյել, խաբել եւ խաղցնել ուզեց: Կառոն Էնկիւրիի մէջ չատ անուշ խօսքեր ըսաւ, խոստումներ ըրաւ եւ բարեկամութենէ ճառեց: Մինչդեռ այդ օրերուն Հաթայի մէջ Ֆրանսա գաղտնի կերպով կը չարունակէր իր ծանօթ երկերես եւ դիմակաւոր քաղաքականութիւնը:

Ընդհակառակն, սակայն, Թուրքերը Անտիոքի եւ Ալեքսանտրէթի մէջ մեծամասնութիւնը կ'ապահովէին: «Աման, Ալէվիներն ալ ձեռքէ ելան» ըսելով Ֆրանսացիները սկսան լալ ու ճչալ: Այն ատեն բնակչութիւնը իրար ձգելու քաղաքականութեան հետեւեցան:

Ահա այս էր Ֆրանսայի խաղը: Հիմա Թուրքիա պատռեց դիմակը եւ երեսն հանեց խաղը: Դիմակի տակէն երեսն ելաւ կեղծիք, խաբէութիւն եւ խարդախութիւն: Ոչ, Հաթայ պիտի տիրանայ իր ազատութեան եւ անկախութեան: ԹՈՒՐՔ ԱԶԳԸ ԱՑԴՊԷՍ Կ'ՈՒԶԷ ԵՒ ԱՑԴՊԷՍ ԱԼ ՊԻՏԻ ԸՆԷ:

Ուրիշներու հայրենիքը իրրեւ իրենց հօրը սեփականութիւնը գրաւողները՝ Թուրքերէն քշուեցան Տաւրոսեան լեռներէն եւ ծովը թափուեցան: ԵԹԷ պէտք ըլլայ՝ այդ միեւնոյն Թուրքերը կրնան մաքրել նաեւ Ամանոսի լեռները:

Միայն Հաթայը չէ, Սուրիան ալ անկախ պիտի ըլլայ: ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԿՈՒՆԱԿԻՆ ԴԱՇՆՕՑԻՆ ՊԷՍ ՄԻՐՃՈՒՈՂ ՁԷՋԻՐԷՆ ԱԼ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՊԻՏԻ ԴԱԼՑ:

**** Փարիզի Թրքական դեսպանը երէկ եւս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ժոր Պոնէի հետ, Ալեքսանտրէթի մասին յուշագիր մը յանձնելէ վերջ:*

Անգլիական մամուլը Անխռովութեան մասին

«Տէյլի Թելէկրաֆ» խմբագրական մը նուիրելով Ալեքսանտրէթի Սանճաքին մէջ տիրող ներկայ կացութեան, կը գրէ ի մէջ այլոց.—

«Թուրքերը կը պնդեն Թէ Ֆրանսա կը քաջալերէ Արաբները ի հեճուկս Թուրքերուն: Մենք, Անգլիացիներս, Պաղեստինի փորձով գիտենք Թէ ցեղային դիւրազրգռութիւնները ի՛նչպէս պատճառ կը դառնան սխալ դատումներու, այսպիսի վէճերու մէջ:

Ընդհակառակն, եթէ կէտ մը կայ որ շատ յստակ է, այն է Թէ Ֆրանսա երբեք չի փափաքիր անհամաձայնութիւն մը ունենալ Թուրքիոյ հետ հարցի մը մէջ, որմէ բան մըն ալ չահելիք չունի, ինչ ձեւով ալ լուծուի այդ հարցը: Մենք, մեր կարգին, խիստ բարեկամական յարաբերութիւններ ունինք էնկիւրիի հետ, եւ անկեղծօրէն կը փափաքինք որ չուտով բարեկամական լուծման ձէ յանգի Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի վէճը»:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՐՑԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՁԵԿՈՒՑԸ

Քիչ մնաց որ պատերազմ ծագէր

Ժոր Պոնէ, ներկայանալով երեսփ. ժողովի արտաքին յանձնաժողովին, ընդհ. դեկոյց մը տուաւ միջազգային քաղաքականութեան մասին: Ըսաւ Թէ Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ ոչ- միջամտութեան քաղաքականութեան, եւ վերստին արգելք դրաւ Ֆրանսային Սպանիա ձէնքի փոխադրութեան վրայ: Գալով Իտալիոյ հետ բանակցութեանց, նիւթը կը վերաբերի Միջերկրականի, բայց 17 Մայիսէն ի վեր այդ բանակցութիւնները ընդհատուած են: Անգլիոյ հետ Ֆրանսա կատարեալ համաձայնութեան մէջ կը գտնուի: Շնորհիւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի այդ գործակցութեան էր, որ կարելի եղաւ խուսափիլ պատերազմէն, կեդր. Եւրոպայի «ողբերգական դէպքերուն առթիւ»: Վախցուեցաւ որ Գերմանիա մանակի զօրաչարժ կը կատարէ: Պատերազմական Խորհուրդին մէջ կէօպէլս, կէօրինկ եւ Ռիպպենթրոփ կողմնակից էին վճռական մէկ մտութեան, բայց շնորհիւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բռնած դիրքին՝ կարելի եղաւ արգիլել պատերազմը, որ մազ մնաց պիտի պայթէր: Ճիշդ է Թէ վերջնագիրը անհետացած չէ պատերազմի վտանգը, բայց եւ այնպէս Անգլիա եւ Ֆրանսա կը հսկեն խաղաղութեան վրայ:

Անգլիա սիւդետի եւրոպայի խաղաղութեան

Երէկ արդէն գրած էինք Թէ Չէմպըրլէն կը հետապնդէ այնպիսի ծրագիր մը, որ իրեն կուտայ խաղաղութեան մեսիայի տիտղոսը: Փարիզի եւ Լոնտոնի մամուլը դրեթէ ատով է զբաղած հիմա:

Համաձայն քաղուած նոր տեղեկութիւններու, Չէմպըրլէն յանուն բրիտանական կառավարութեան ի մտոյ պիտի փորձէ.

1.— Վերջ դնել Սպանիոյ քաղաքացիական թշնամութիւններուն, երկու կողմերուն ներկայանալով իրրեւ միջնորդ կամ իրաւարար հաշտութեան:

2.— Գերմանիոյ հետ կնքել ընդհ. համաձայնութիւն, գոհացում տալով մանաւորաբար Գերմանիոյ դաղթական պահանջներուն:

3.— Համաձայնութեան եզր մը գտնել Չեխոսլովաքիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ:

Յաջողցնելու համար առաջին ծրագիրը, անգլիական կառավարութիւնը պիտի աշխատի որ օտար կամաւորները արագօրէն ետ կանչուին Սպանիայէն: Եւ հսկողութիւն կատարուի Սպանիոյ սահմաններուն վրայ: Փարիզի Թերթերը կը գրեն Թէ Մոր. Միութիւնը ընդդիմութիւն ցոյց կուտայ այս ծրագրին, որոշ վերապահութիւններով: «Փոփիւլէր» կ'իմանայ Թէ Մոր. Միութիւնը կ'ընդունի անգլիական ծրագիրը, պայմանով որ ծովային խիստ հսկողութիւն մը կատարուի սպանիական նաւահանգիստներուն վրայ: Միւս կողմէ «Իւմանիթէ», կապրիէլ Փէրիի գրիչով, խստիւ կը քննադատէ անգլիական ծրագիրը, մեղադրելով որ Անգլիա, իրրեւ միջնորդ ներկայանալով Սպանիոյ, կ'աշխատի վերահաստատել Զորսերու Դաշինքը:

Այսպէս, կ. Փէրի կը գրէ Թէ Անգլիա դիւանագիտ. յարձակողականի մը ձեռնարկած է Սպանիոյ պատերազմին մէջ, Լոնտոնի եւ Փարիզի կարգ մը Թերթերուն միջոցով եւրոպական չուկային վրայ նետելով ծագկազարդ ռումբ մը: Անգլիական կառավարութիւնը պիտի միջնորդէ Սպանիոյ մէջ՝ հաշտեցնելու համար երկու կողմերը, կեդր. Եւրոպայի մէջ՝ հաշտեցնելով Չեխոսլովաքիան եւ Գերմանիան: Ետոյ անգլեւիտալական համաձայնութեան կապելով Ֆրանսան, զայն պիտի մօտեցնէ Գերմանիոյ, որպէսզի կազմուի Զորսերու Դաշինքը, այսինքն Եւրոպայի քառանդամ կառավարութիւնը:

Արձանագրենք նաեւ որ Սպանիոյ կռուող ճակատները, անգլիական կառավարութեան միջնորդութեան ծրագրին իրրեւ պատասխան, կը յայտարարեն Թէ երբեք տրամադիր չեն հաշտուելու եւ պիտի չարունակեն կռիւը մինչեւ վերջնական յաղթանակ:

Ժովի եւ կագանովիչի աստղը կը մարի

«Պրավդա» քանի մը օրէ ի վեր սկսած է խիստ քննադատութիւններու ենթարկել Եժովն ու Կագանովիչը, Սթալինի այս կամակատար դործակալները, որոնք Մոր. Միութեան կառավարութեան ամէնէն ազդեցիկ պաշտօնեաները կը համարուին:

Համաձայն կատարուած քննադատութեանց, Եժով (ներքին գործակալ) չի դանուիր իր պաշտօնին արժանի բարձրութեան վրայ՝ տկարացած ըլլալով կշիռքուի գործունէութիւնը, ինչ որ կը նշանակէ Թէ Սթալին դժգոհ է իր կատարէն: Նոյն Թերթը կ'աւելցնէ Թէ ներքին գործակալութեան կատարած աշխատանքները տեղի չեն ունենար համաձայն Կրեմլի պալատին հրահանգներուն: Քանի մը օր ետք, եւ ապահովաբար պիտի գրուի Թէ ներքին գործակալը կը դաւաճանէ ...:

Գալով Կագանովիչի, որ «երկաթեայ գործակալ» ալ կոչուած է, (Սթալինի «պողպատեայ» ածականը իրեն կը պահէ), հրապարակաւ կ'ամբաստանուի Թէ խափանարարութիւն կ'ընէ:

Ծանօթ ըլլալով բոլշեւիկեան ամբաստանութիւններուն ձեւին, երբ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը այսօր կ'ամբաստանէ գործակալ մը իբրեւ անչնորհ կամ «ոչ - գաղատ», խափանարար կամ «ապուշային հիւանդութեամբ» վարակուած, կրնանք դրել Ց. Պարոնեանի պէս՝ շարունակութիւնը վաղը, ինչ որ կը նշանակէ՝ դաւաճանութեան կամ տրոցկիստութեան պատմութիւնն ալ յաջորդով:

Միւս կողմէ Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ պաշտօնանկ եղան Ուկրայինոյ գործակարներու խորհուրդին երկու օգնականները, Սուխոմլին եւ Տիաշնիբեդա, իրրեւ «անչնորհ»:

Ազախստանի Գեր. Մոր. Խորհուրդի ընտրութեանց առթիւ, ընտրելիներու ցանկին մէջ կը նշմարուի Ալեքսանտրովիչ Սքվորցովի անունը, իրրեւ կոմ - կուսի կեդր. քարտուղար,— ի՞նչ եղաւ Միրզոյեանը, որ այդ պաշտօնն ունէր քանի մը ամիս առաջ եւ ո՛ւր կը գտնուի հիմա, ոչ ոք գիտէ:

Դիտելի է որ բոլոր խորհ. «հանրապետութիւններուն» մէջ կոմկուսի կեդր. քարտուղարները հեռացուած են իրենց պաշտօնէն: Դիրքերու վրայ կը մնան միայն Բերիա (Վրաստան) եւ Խաղերով (Ադրբէջան):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇԷՖՕԶ

Բ.

Բժշկական դասագիրքերու մէջ լայնօրէն նկարագրուած են *պասիլօզ, ասթոզ, փսիխաթօզ, լէչմանիօզ, ասփէրժիլլօզ, Ֆիւրոնքիւլօզ* հիւանդութիւնները, բայց քառ մը չկայ *չէֆօզ* հիւանդութեան մասին,— ցաւալի է: Թերեւս յառաջիկային հոգերուժութիւնը գրաւի՝ դարմանելու համար այս պակասը իբրեւ... պակասութիւն: Արդարեւ, ժողովուրդը «պակաս» կ'անուանէ շէֆօզով վարակուածները, որոնք ոչ թէ պակաս, այլ, ընդհակառակն, սովորականէ մարդոցմէ աւելի ծանր ու լեցուն ուղեղ մը ունենալ կը կարծեն:

Հիւանդութեան մանրէն գիտէ կը դնէ *սիիրոքէթոզ*ներուն կարգը, բայց առանց ատոր ալ՝ շատեր կան, որ գիտեն օգտուիլ իրենց շրջապատին մէջ բոյն դրած հիւանդութենէ մը: Յարգանք կը կոչուի այդ սարսափելի հիւանդութիւնը,— հին է այս հիւանդութեան պատմութիւնը, կը հասնի մինչեւ նախապատմական շրջանը, երբ հնարամիտ մարդիկ, կախարդական միջոցներով, կը փորձէին մեծ երեւնալ, աստուածներուն խնամի կամ սեղանակից, հետեւաբար ընդունակ՝ անկարելին իսկ յաջողցնելու, հրաշք գործելու: Յարգանք պարտադրելու այդ եղանակները կը տարբերին դարաշրջանէ դարաշրջան: Երբեմն այդ եղանակները պետականացան, — այսպէս եղաւ շրջան մը, երբ ազնուականին ապուշ տղան, իբրեւ պետ, օրէնքի ուժով կը կառավարէր ու կը խարազանէր երկրին մէկ մասին բնակչութիւնը, ո՛րքան ալ միտքով բարձր բլային դեկավարուողները դեկավարէն: Վասնզի օրէնքը յարգանք կը պարտադրէր: Յարգանքին չարաշահութիւնը առաւելապէս կղերականներուն մէջ: Հասարակ ապուշներ, յանուն Աստուծոյ՝ յարգանք ներշնչելով իրենց անձին հանդէպ, նշանաւորեցան պատմութիւններով, որոնց կծիկը վերջերս կը փորձէին բակել կարգ մը հոգեբոյժներ (Տիւփուչ, Քուրպան, Լըռուա, Սէկլաս) իրենց գերյարգելի եպիսկոպոսներուն մահիճին կարօտն ունեցող աստուածավախ կիներու մէջ փնտռելով շէֆութեան աւերները:

Յարգանքին դէմ պայքար շատ է կատարուած,— փրանսական մեծ յեղափոխութիւնը արիւնով լուաց մարդոց սրտուած արգութեան բարձրերը, տախտակները, աստիճանները: Սակայն ենոյն այդ յեղափոխութիւնը, հողատէր դասակարգը նետելով բեմէն՝ այնտեղ կանգնեցուց փողատէր դասակարգը, արդի բաղխենին որ նոյնիսկ սիրահար է հիմա արգութեան: Եւ փարա ունեցող ապուշներ շէֆ դարձան, որովհետեւ ժողովուրդին ճե - րարկած էին յարգանքի հիւանդութեան մանրէն: Յետպատերազմեան շրջանը միտքերու մէջ յեղափոխութիւն մը կատարեց,— հիմա գիւղացին կը խնդայ բաղխցիին վրայ: Յարգանքին դէմ պայքարին մէջ,— թայլ տուէք պարծենալ ինծի,— փիչ աշխատանք կատարած չեմ նոր սերունդին մօտ: Ոմանք անբարոյացուցիչ կը գտնեն այդ պայքարը,— ճիշդ է, իր վնասներն ալ ունի, բայց անհրաժեշտ էր սպանիլ արգութեան մանրէն, որպէսզի սա շէֆերը աւերներ չգործեն՝ «նայաստանեայսերութիւն», «բրբահայդատ», «համաշխարհային յեղափոխութիւն» բացատրութիւններուն տալով իրենց **schizophrénique** նկարագրին դրոշմը կամ մագնի վերածելով Հ. Յ. Դ.-ին դէմ իրենց էներն: Վերջապէս մինակ ձգելու համար շէֆերը, որպէսզի իրենք եւս յուժգին (մեկուսացումը բժշկական մեթոտ է) կամ գէթ հաղորդակից դառնան մե՛ր դարաշրջանին, որմէ բան չեն հասկնար տակաւին: Ու մանաւանդ ֆիչիՀկ մը նանչ - նան նոր սերունդը, այս դարաշրջանի ծնունդները:

Ինծի դիտել կը տրուի Թէ շէֆօզով վարակուած այդ շէֆերը յաճախ... խոհանոցի շէֆեր են:

ԱՐԱԶ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԿԱՆ Բ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

Պրիւսէլէն կը գրեն մեզի.—

Մայիս 20 — 30ին Պրիւքսէլի մէջ բացուեցաւ Բ. Միջազգայինի Գործադիրը Մարմնի ժողովը: Ներկայ էին 22 կուսակցութիւններ 50 պատգամաւորներով: Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կը ներկայացնէր ընկեր Վահան Համբարձումեան:

Քննութեան դրուած էին երկու խիստ կարեւոր հարցեր.— Միջազգային կացութիւնը եւ Պայքար ժողովրդապետութեան համար:

Վիճաբանութեանց ընթացքին ընկեր Վ. Համբարձումեան եւս խօսք առնելով ըսաւ.—

«Ակներեւ է այն չափը, որ կը տիրէ մեր միաքերուն մէջ ժողովրդապետութեան մասին: Վէճը խիստ կարեւոր է եւ այժմէական: Մենք միաւեսակ ըմբռնումներ չունինք եւ ժողովրդապետութեան եւ պայքարի ձեւերու մասին, որովհետեւ մեր ազգային պայմանները ուժգնօրէն կ'ազդեն այդ ըմբռնումներուն վրայ: Իրողութիւն մըն է, որ ժողովրդապետութեան սահմանները յստակօրէն չեն գծուած: Լիթրէի Ֆրանսերէնէ բառարանին մէջ «ազատութիւն» բառին 24 նշանակութիւն է տրուած: Ես կը դժուարանամ ըսել Թէ յետպատերազմեան ժողովրդապետութեան դիմաց քանի՞ նշանակութիւն պէտք է դնել:

Ժողովրդապետական կարգերու անունով կը խօսին ալ ու ձախ դիկտատորական երկիրները, ժողովրդապետութեան անունով կը խօսին դրամատէր եւ քաղքենի դասակարգերը, ժողովրդապետութեան անունով կը խօսինք եւ մենք, բայց բոլորովին տարբեր հասկացողութեամբ: Ո՞ւր կը սկսի ժողովրդապետութիւնը եւ ուր կը վերջանայ,— դժուար է ճշդել: Մէկ բան որոշ է, որ մեր ըմբռնած ժողովրդապետական կարգերը այն չեն, ինչ որ են դիկտատորական երկիրներու կարգերը: Մ. Միութիւնն ալ 1937 Դեկտեմբեր 12ին գործադրութեան դրաւ Սթալինեան սահմանադրութիւնը, ի գուր աշխարհի յայտարարելով Թէ «Մ. Միութիւնը աշխարհի ամէնէն ժողովրդավար երկիրն է»: Առկէ զատ «խորհրդարանական ընդունուած ձեւերով» ընտրութիւններ կատարեց եւ 1143 սարսափահար երեսփոխաններ ունեցաւ իր դաժան մականին տակ: Սակայն ոչինչ փոխուեցաւ այնտեղ: Ազգային, հողային եւ վարչական անարդար բաժանումները յաւերժացան դարձեալ, ստեղծելով խուլ դժգոհութիւններ:

Այժմ ալ մեր միտքերուն վրայ մղձաւանջի պէս նստած է Սթալինեան սպանդը, սպանդ մը, որ անխոնիր կը գործադրուի Մ. Միութեան բոլոր ժողովուրդներու գործօն տարրերուն վրայ: Ի հարկէ, Մոր. Հայաստանն ալ վերջ մնացած չէ ատկէ եւ մենք ամէն օր կը լսենք սրտաճմլիկ դէպքեր դնդակահարութիւններու եւ ձերբակալութիւններու, որոնց մասին այստեղ առիթ ունեցայ, արդէն, բողոքի ձայն բարձրացնելու:

Մոր. Հայաստանի ժողովրդապետութեան չահերը սերտօրէն կապուած են Մոր. Միութեան բոլոր ազգերու նոյն ձեւի չահերուն հետ եւ մենք չենք ուզեր, որ ժողովրդապետութեան անունով անոնք զոհ դառնան գնդակներու:

Եւրոպական ժողովրդապետութիւնը անվերջ զիջումներու պէտք չէ դիմէ: Զիջում՝ տնտեսական գետնի վրայ, զիջում՝ քաղաքական գետնի վրայ, մին-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՑՔԱՐԻ, ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Այսպէս, բուն Հայաստանի մէջ հայութիւնը մխ-մինակ, կանգնած՝ Թուրքին դէմ իր փոքրաթիւ ու տը-կար ուժերով արիւն կը թափէր, կեանց եւ մահու պայքար կը մղէր, մարդկային եւ նիւթական հսկայ զո-հողութիւններով Մայիս 28ի յաղթութիւնը կը շահէր, մինչ անդին Թիֆլիսի մէջ, Անդրկովկասեան Սէյմը, անկարող եւ միանգամայն անտար-բեր՝ Հայաստանի անցուդարձերուն, Վրացիներու եւ Ադրբէյճանցիներու ետեւ եւ դաւադրական խաղերով կը յաջտարարէր ինքզինք լուծուած, իբրու եռեւէն անկախ հռչակե-լու համար Վրաստանը, (Մայիս 28ին) ու Ադրբէյճանը (Մայիս 27ին) առանձին առանձին։

Թիֆլիսի Հայոց Ազգային Որմնուր-դը, ականատես՝ Սէյմի մէջ իրեն ըն-կերակից զոյգ ազգերու քաղաքական ակտին, որքան հարկադրաբար նոյն-քան եւ վայրկեանի տրամաբանական պահանջով՝ ինքզինք կը յայտարարէ «հայկական գաւառների ղեկադոյն եւ միակ իշխանութիւն» կառավարական բոլոր պաշտօններով, վարելու համար երկրին քաղաքական եւ վարչական ղեկը։ Եւ իբրեւ առաջին քայլ այս պաշտօնական ակտին, (որ պիտի հը-բատարակուէր երկու օր վերջ միայն), զարմանալի զուգադրութեամբ՝ ճիշդ Սարտարապատի եւ Բաշ-Աբարանի յաղթանակի օրը, Մայիս 28ին, նոյն Ազգային Որմնուրդը կ'որոշէ Ա. Յա-ռիսեանը, Բ. Քաջազնունին եւ Բա-բայանեանը՝ իբր հաշտարար պատուի-րակութիւն՝ ուղարկել Պաթում «բա-ցարձակ լիազորութիւններով բանակ-ցելու եւ հաշտութիւն կնքելու, յա-նուն անկախ Հայաստանի»։

Ահա պատմական մեծ նշանակու-թիւն ունեցող զոյգ դէպքեր, մէկը կռիւով եւ արիւնով ձեռք բերուած, միւսը քաղաքական ակտով կատա-ռած՝ նոյն օրուան մէջ — 1918 Մա-յիս 28, առաջինն օրը մեր պետական հիմնադրութեան եւ անկախութեան հռչակման եւ իրբեւ այդպիսին միշտ նուիրական համայն հայու-թեան։

Անկախութեան հռչակումէն, Հա-յաստանի հանրապետութեան անդրա-նիկ կառավարութեան ու խորհրդա-րանի կազմութենէն ամիսներ վերջ, հաշտութեան բանակցութիւններու եւ քաղաքական նորանոր դէպքերու չա-յայարութեամբ՝ Հայաստան՝ ստա-ցեր էր աշխարհագրական եւ տնտե-սական այնպիսի վիճակ մը, որու մէջ ապրիլ ու յառաջդիմելը անհնար էր։ Մեր սահմանները պէտք էր ըն-դարձակուէին, մեր ժողովուրդը պէտք էր տեղ գտնէր պատսպարուե-լու, հող մշակելու եւ ապրելու հա-մար։ Վերահաս ձմրան ցուրտին ու բուքին՝ տասնեակ հազարներու կը հասնէր բացօթեայ եւ անպատսպար մնացածներու թիւը, զուրկ հագուստ կապուտակ եւ տնտեղէ։ Հազարաւոր մարդիկ լուռ ու մունջ կը մեռնէին եւ անասունները կ'ոչնչանային ցուրտէն կամ կերի պակասութենէն։ Թէեւ ան-կախ պետական կեանքի հիմնադրու-թեամբ՝ պահ մը հայ ժողովուրդի ֆիզիքական դոյութիւնը Թրքական անմիջական վտանգէն զերծ մնաց, բայց եւ այնպէս այդ վտանգը տար-բեր կողմէ չարունակեց նեղել թէ տե-ղացի եւ թէ եկւոր գաղթական հայու-թիւնը, մինչեւ որ քաղաքական ար-ւարքին ճնշումներու հետեւանքով՝ Թրքական բանակը ստիպուեցաւ լքել հայկական գրաւուած հողամասերը, կամաց-կամաց եւ քաշուելի դէպի նա-խապատերազմեան սահմանները։

... երբեք չեմ մոռնար 1918ի Դեկ-տեմբեր ամսու առաջին օրերու այն բերկրաւոր պահը, երբ երեւանէն հը-րաման ստացանք Բաշ-Աբարանէն Շորագալի սահմաններու վրայ փըո-ւած տասնեակ հազարաւոր տարագիր բազմութիւնը մեզի հետ առած յառա-ջանալ դէպի Շորագալ եւ Ալեքսան-դրապոլ։ Եւ Հալի Խալիլ դիւղէն ըս-կըսեալ, մեր յառաջապահ դունդին եւ զինուորական ուժին հսկողութեան տակ, քանի մը օրուան ընթացքին կրցանք ժողովուրդը դուրս հանել իր ապրած դժոխային վիճակէն եւ տա-րածել ու զետեղել Շիրակի հարուստ, լայնանիստ ու մեծ դիւղերուն մէջ, հանդիպելով ամէնուրեք ուրախու-թեան արցունքներով, աղ ու հացով զրկաբաց ու տաք ընդունելութեան։ Ջէ՞ որ հայ զօրքն ու ժողովուրդն էր որ կը յառաջանար ու կը բռնէր քար-բարոս Թուրքին տեղը։

Այսպէս 1918 Հոկտեմբեր 5էն մին-չեւ Դեկտեմբեր 6 Թրքական ուժերը քաշուեցան Լոռի-Բամբակի, Ղարաքի-լիսէի, Շիրակի, Ալեքսանդրապոլի եւ Երեւանէն Նախիջեւան ու Սուրմալու տարածուղ հողամասերէն։ Իսկ մին-չեւ 1919 Ապրիլ-Մայիս ամիսներուն՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ար-դէն տէր էր գործած Ռուսահայաս-տանի նախապատերազմեան ամբողջ սահմաններուն եւ մեր զինուորական ու վարչական ուժերը կանգնած էին Նախիջեւան - Զինգիլ - Կարաօղլան դիծերուն վրայ, ծածանող հայկական դրօշին հովանիին տակ։

« ... Ես կարծում եմ, որ երկրի սահմանները քարացած չեն կարող մը-նալ միշտ, ես հաւատում եմ որ մեր երկրի սահմանները կ'ընդարձակուին կեանքի երկաթէ ուժով, մեր արդար եւ անվիճելի իրաւունքների պաշտ-պանութեամբ... » — կ'ըսէր 1918 Օգոստոս 1ին Հայոց Ազգային Որ-մնուրդի նախագահ Ա. Սահակեան (Հայր Աբրահամ), Հայաստանի ան-դրանիկ խորհրդարանի բացման իր հանդիսաւոր ճառով։ Սահակեանի բերնով խօսող հայ ժողովուրդի խօս-քին ու կամքը ինը ամիսներ վերջ ի-րականութիւն էին դարձած, մեր սահ-մանները ընդարձակուած էին, հայ ժողովուրդը կը ընչէր այլեւս։ Եւ յե-տոյ, շնորհիւ կառավարութեան ձեռք առած կորովի եւ ազդու միջոցներուն՝ Ամերիկայէն ու զանազան երկիրներէն Հայաստան ներածուեցան մեծ քա-նակութեամբ ալիւր, խտացած կաթ, զանազան հացահատիկներ, սերմնցու, հագուստեղէն, դեղօրայք, երկրագոր-ծական գործիքներ եւայլն, մէկ խօս-քով այն բոլոր անհրաժեշտ նիւթերը, որոնք պէտք էին ապրուստի եւ բար-գաւաճման եւ յառաջդիմութեան ա-պագայ զարգացման համար։ Ժողովուր-դը վերադարձաւ հողին, լծուեցաւ ու կրագործական չինարար աշխատան-քին, հերկեց, ցանեց եւ իր բոյնը վե-րաշինելով չէնցուց ընտանեկան օճա-խը, մաւռ իր նախկին բնականոն ու-րախ վիճակին մէջ։

Վերածնած ազատ եւ անկախ Հա-յաստանի այս չէնչող եւ ուրախ կեան-քը, ա՜ւ, չատ կարճ տեւեց։ Ռու-սը, այս անգամ կարմիր չապիկ հա-գած, թիկունքէն դարձեալ դաւեց մե-զի, եւ հիւանդ ու մեռած կարծած Թուրքին յարութիւն տալով ոտքի հա-նեց, մանուկ Հայաստանի հանրապե-տութեան սահմաններուն վրայ արշա-ւելու ուժ ու հրահանգ տուաւ, որպէս զի 1920 Սեպտեմբեր 23էն մինչեւ Դեկտեմբեր 2 կատարուած դէպքերու ճնշման տակ մեզ ծունկի բերել տայ եւ Հայաստանը խորհրդայնացնելու եւ կրկին իր թաթին տակառնելուհնա-րաւորութիւն ունենայ։ Այսպէս ալ ե-ղաւ։

Այժմ երբ լրացած է մեր անկախու-թեան հռչակման 25րդ տարեդարձը մենք կ'ապրինք զայն ո՛չ իբրեւ կեանքով, այլ երկրէն դուրս եւ օտա-րութեան մէջ։ Վերյիշելով՝ մեր սըր-տերը կը լեցուին արդար զայրոյթով ու դառնութեամբ, մեր հոգիները կը կսկծան ի տես աշխարհի անպատիւ քաղաքականութեան, որով մեծ ու փոքր բիւրաւոր ազգերը, մահմետա-կան թէ քրիստոնեայ, արքայական թէ ժողովրդավար, ի չահ իրենց եսասի-րական քաղաքականութեան՝ պատ-րաստ են կամ հաճոյքն ունին զոհելու Մեր առաջին թատերական երգա-հունին գործը կարօտ է ամրողջական ակեղումի։

Իր երկերու աշխարհին մէջ երաժըշ-տախոյզ մը պէտք է խորանայ, դիտա-կան - գեղարուեստական քննու-թեամբ, քարտիսպագծելու համար ե-զերքները, բարձունքները, տափա-ստակները եւ վիհերը։

Բազմաթիւ կարծիքներ կան, թեր ու դէմ։ Խօսքեր զօրաւոր ազդեցու-թեանց եւ հաստատումներ քանի մը բանագողութիւններու (կամա՞յ թէ ակամայ)։ Տակաւին իր պատուաստին դէմ քննադատութիւններ։ Ասոնց դի-մաց՝ բուռն գնահատութիւններ։

Մասնագիտական խորունկ քննու-թիւն մը, հեղինակութեան մը կողմէ երաժշտական, պէտք է՝ ըսելու հա-մար թէ վարպետը ի՛նչ ծանրութիւն է առաւելութիւններով եւ ի՛նչ չափով մեղանչումի է։

1925ին, մեր խնդրանքին ընդ առաջ երթալով, Նուպար Ալեքսանեան, կազ-մեց առաջին կենսագրութիւնը վար-պետին, որուն առընթեր խօսեցաւ հա-մեստօրէն, սակայն մասնագիտօրէն, վարպետին գործերուն մասին։ Ահա այդ քննութիւնն է որ պէտք է ընդար-ձակել։ Այդ պարտականութիւնը Ն. Ալեքսանեան ձգած էր ձեռնհաս երա-ժշտագէտի մը։ Իր կարծիքը դրական էր։ Գրութիւնը երեւցաւ 1926ի Թէո-դիկի «Ամէնուն Տարեցոյցը»ին մէջ, Ս. Դաւթեանի նօթերով։

Քանի մը կարեւոր մէջբերումներ ահա Ն. Ալեքսանեանէն։

— « Զուհաճեանի գործին մէջ եր-կու հանգամանք առաւելապէս մեր ուշադրութիւնը կը գրաւեն։ Առաջինն է առամաթիք չարժումին ուժգնու-թիւնը՝ որուն մասին կրնանք դիտել թէ Տ. Զուհաճեանի մուվըմանները միշտ այլազան են ու կ'ապրին։ ... Մենք այստեղ մասնաւորապէս Բ. հանգամանքին վրայ պիտի ծանրա-նանք, որ է՝ Տ. Զուհաճեանի շնորհիւ արեւելեան եղանակաց ներմուծումն՝ սրեւմտեան երաժշտութեան մէջ, եւ արդէն՝ մեզի ծանօթ եւրոպական կը-տորներ ո՛րքան ալ արուեստ պարու-նակեն իրենց փաէթիւրին մէջ, անոնք դուռ արեւելեան եղանակներու չափով չեն խօսիր մեր հոգիին։ Մենք պիտի համարձակինք ըսել թէ Զուհաճեանի բո՛ւն արժէքը, չէ թէ համբաւը լո՛կ, իսկապէս այս վերջիններուն մէջ կը կայանայ»։

— « Ո՛մանք Տ. Զուհաճեանը կը քն-նադատեն՝ ըստ իրենց՝ անկատար կերպով դուգորդած ըլլալուն արեւել-եան եւ արեւմտեան երաժշտութիւն-ները։ Կը կրկնենք թէ երաժիշտ քննա-դատ մը ըլլալու յատկունութիւնը չու-նինք բնաւ. ուստի կ'ընդունինք այս առարկութեան լուրջ ուշադրութեան արժանի ըլլալը, պայմանաւ որ նոյն վերապահութիւնն ընենք նաեւ չատ մը երաժիշտ Եւրոպացւոց մասին, օ-րի՛նակ՝ Կլիւք, Վեռտի, Օֆենպախ, Սէն Սանս, Մասընէ եւ այլք որոնք, իրենց գործին մէջ կիբարկած են եւ եւրոպական եւ հին արեւելեան ոճե-բը։ Իսկ եթէ խորհողներ կան որ ի-մալական ոճը մասնաւորաբար կը հակասէ արեւելեան նկարագրին, յի-շենք թէ Տ. Զուհաճեանի շրջանին (1865-80) harmonieի օրէնքները կը գո-նուէին դեռ դասական գեղեցիկ վրայ։ Նոյնիսկ Վակներ ֆլասիք մը կը նը-կատուի այժմ։ Ուրեմն ի՞նչպէս կա-րելի է լուծել եղանակումներու հար-ցը։»

Ծուխնական օփերէթի խումբ մը, եր-կար շրջան մը, բեմադրած է «Էչ-պէկիճի»ն, Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Աթէն-քի մէջ, օսմ. սահմանադրութենէն վերջ։ Նոյնիսկ չարժանկարի առնուած է, որոնց երկուքին ալ եղած եմ հան-դիսատես։ Գերմանական խումբ մըն ալ բեմադրած է «Էչպէկիճի»ն, պա-տճառով անօրինակ ընդունելութիւն։

Քանի որ Ելլադայի խօսքն եղաւ՝ կ'արժէ մէջբերել հելլէն մամուլէն կարծիքներ «Էչպէկիճի»ի ներկայաց-ման առթիւ Ֆալէրոյի մէջ, 1883ին։ Գիւրդոնի «Փրոնիա» թերթը (Դեկտ. 1) կը գրէր։

— « Երէկ հայկական խումբը քա-ղաքիս ամառնային թատրոնին մէջ իր ներկայացմանց չարքն սկսաւ։ Ընտըր-եալ, ազնուական դասակարգը հեղե-ղի պէս թատրոն լեցուեցաւ, օթեակ-նէրն ու նստարանները, ամէնն ալ գրաւուած էին։ Բոլորին հիացման ու զուարթութեան առարկայ դարձած «Էչպէկիճի»ի ներկայացումը սպաս-ուածէն չատ աւելի մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, անօրինակ խանդավառու-թեանց արժանացաւ։ Կը մաղթենք որ մեր տեղացի դերասանները անմահ «Էչպէկիճի»ի այս ներկայացումէն դաս մը առնէին»։

Իսկ Իլիտորիտիս Սքըկիսլիս Աթէն-քի «Էֆիմէրիս» օրաթերթին, 1883 Օ-գոստոս 7ի համարին մէջ կը գրէր։

— « Երբ առաջին անմամ իմացայ որ հայ օփերէթի խումբ մը Ֆալերօ եկեր է եւ թուրք լեզուով ներկայա-ցումներ կուտայ, չիտակը ծիծաղեցայ այս աստիճան միամտութեան մը վր-րայ։ Չէի կրնար մտածել որ թեր-ասնոնք իրաւունք ունենային այս-քան տխեղծ գաղափար մը ունե-նալ իրենց արուեստին վրայ։ ... Էչպի-պէկի Հօրհօր Աղան յաղթանակը տա-րած էր վրան։ ... Երկու - երեք ձա-նով երգի մը արտաբերման մէջ ճիշ-դութիւն ու չափականութեան մէջ ճիշ-դութիւն կը պահանջուի. սա՛ մեր Հա-րը սերտալի կերպով կը յարգեն այդ մրութիւնն ու չափականութիւնը։ Մասնաւորապէս հիանալի է իրենց դի-րասանուհիներուն խօսելու եւ չարժ-լու բնականութիւնը, ինչ որ մեզի Ֆրանսուհիները ունին, ոչ իսկ Իտա-լուհիները։ ... Անոնք չպողոջ եւ նաեւ առանց դոյզն աններդաշնակու-թեան, արեւելեան երաժշտու-թիւնը խառնել եւրոպականին։ Մաք-ըմ՛ք, «Էչպէկիճի»ին վերջին տե-սնողը։ Ի՞նչ յուզմունքով մեր սիր-զայն կը զգայ, կ'իւրացնէ. մենք երէկ գերի էինք, գերի դժբախտ Հա-յերուն պէս։ ... Այդ երիկունը Ֆա-լերէն բոլորովին փոխուած կը վե-դառնայի, եւ չոգեչարժ հանրակա-բին կողմն ուղղուելով, ինքնիրենս կը կրկնէի։— Կեցցէ՛ Էչպէկիճի՛ Հօրհօր Աղան, կեցցէ՛...։»

ՆՇԱՆ ՊԱՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱՍԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻԻՆ ՓԱՌԻԶԻ ՍԷՋ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Օրուան երկրորդ քանախօսը, Պ. Ժորժ Փէքօ, որ ծանօթ է մեզի իբրեւ հեղինակ Սայքս-Փէքօ անուն հռչակա-ւոր դաշնագրին, իր ճառին մէջ, չնըմ ծափերու տակ, յոյս յայտնեց որ պի-տի դարմանուի Հայոց հանդէպ կա-տարուած անարդարութիւնը։

Իրմէ վերջ խօսեցաւ ծերակուտա-կան եւ նախկին նախարար Պ. Ժիւս-թէն-Կոտար, որ յիշեց թէ Հայաստա-նի անկախութեան տասնամեակին առ-թիւ ալ խօսած էր։ Ըսաւ թէ ինք մէկն է անոնցմէ որ Հայկ. Դատին նուիր-ուած են հին օրերէն եւ հաւատարիմ մնացած անոր՝ մինչեւ այսօր։ Ցիշեց Փթօ Արմէնիան խմբագրող մեծ դէմ-քերը — Փիէր Քիյեար, Փրէսանսէ, Վիքթոր Պիտար, Անաթոլ Ֆրանս, Քլէմանսօ, որոնց կ'օգնէր ինք ալ։ Ֆրանսան հիւրասիրից ձեզ, ըսաւ, եւ դուք վստահութեամբ եկաք հոս, ո-րովհետեւ գիտէիք թէ ազատութեան երկիրն է այս։ Ֆրանսայի սիրտը նոյ-նըն է ձեզի հանդէպ այսօր, ինչպէս էր։ Կառավարական նոր օրէնքները որ կարգ մը սեղմումներու կ'ենթար-կեն օտարականները, դժբախտաբար իսաւթ կը գործադրուին սառրաշտ պաշտօնեաներու կողմէ։ Տեղի կ'ունե-նան անարդարութիւններ, որոնց դէմ ելրդէն ես եւ պաշտօնակիցներս բոլոր ներկայացուցած ենք ուր որ անկ է։ Հայերը ամէնէն աւելի իրաւունք ու-նին այս երկրին մէջ բարեացակամ վերաբերումի։

« Կ'ուզեմ որ, աւելցուց, դուք միշտ մտածէք ձեր հայրենիքին, ձեր հին մշակոյթին եւ հին քաղաքակրթու-թեան մասին։ Ֆրանսա չատ եսասէր պիտի ըլլար, եթէ պահանջէր որ իր հողին վրայ ապաստանած ժրաջան ժողովուրդի մը զաւակները իր մէջ ձուլէր։ Ձեր ապագան, ձեր ազգային յոյսերը եւ ձեր ինքնութիւնը պահպա-նելու համար Հա՛յ մնացէք։ Եթէ այս երկրին հանդէպ ձեր երախտագիտու-թիւնը յայտնել կ'ուզէք ո եւ է ձեւով, եղէք լաւ քաղաքացիներ, լաւ Ֆրան-սահայեր՝ եթէ կ'ուզէք, իրարու հետ համերաշխ եղէք, միութիւն ունեցէք ձեր ինքնապաշտպանութեան ուժն է այդ։ Ֆրանսային բերէք հայ հոգիի զեղեցիկ յատկութիւնները եւ Հայաս-տան տարէք Ֆրանսահայու լաւագոյ-մերը։ Ֆրանսացիներս մեծ ուրախու-թեամբ եկանք ձեր անկախութեան օրին։ Սրտանց կը մաղթեմ անկա-խութիւն եւ ազատութիւն ձեր ազգին համար։ Կեցցէ՛ անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւնը»։

Պ. Ժիւսթէն - Կոտարի ջերմ ճառը կ'ընդմիջուէր խանդավառ ծափերով։ Իր խօսքերը մեծ տպաւորութիւն ձգեցին ներկաներուն վրայ։

Օր. Անժէլ Ռանժէլեան իրեն յատուկ չնորհալի ձեւով արտասանեց Ե. Չա-րենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»ն եւ Մ. Նալբանտեանցի «Ազատ Հա-ւատած այն օրից»ը, Ֆրանսերէն թարգմանուած։

Փոքրիկ դադարէ մը վերջ, հանդէս վերսկսաւ։ Նախագահը կարդաց կարգ մը նամակներ նախկին նախարար Մա-րիուս Մուտէէ, Կոմս Պընուա ան-դիէ, յայտնի երեսփոխան Հանրի Պէ-նիէ, Համազգային ընկ. ման կեդ-վարչութենէն, եւայլն, որոնք իրենց համակրանքը կը յայտնէին անկախ Հայաստանի ազատ եւ անկախ գո-յութեան առթիւ։

Ցետոյ խօսեցաւ Ադրբէյճանի պատ-ուիրակութեան ներկայացուցիչ Մուհարրէմօֆ, որ յիշեց թէ ինք է Հայաստան՝ Գառնիբասար եւ միւս այդ երկրին կարօտն ունի։ Ցիշեց բարախոս Աւետիս Ահարոնեանը, որուն բանաստեղծութիւնները լաւ գոյն կերպով նկարագրած են Ար-րատն ու Հայաստանի գեղեցկութիւն-ները, եւ որոնց յիշատակով կ'ապրի ինք հոս՝ օտար երկրի մէջ։ Պ. Մու-հարրէմօֆ ըսաւ թէ «ճակատագրա-կան հանգամանքներ մեզ բաժնեցին, բայց մենք միացուցած է մեր երկու ազգերը։ Ձեր ազգային պատմութեան մէջ ալ ամենէն ողբերգական դէպքերը ձեր եղբայրասպան կռիւներն են։ Ես կը հաւատամ որ ձեր ազգը ինքզինք պիտի ազատէ այդ ամօթալի երեւոյթէն։ Ես կը հաւատամ որ Ադրբէյճանի եւ Հայաստանի ժողովուրդները պիտի կարենան ապրիլ եղբայրական խաղաղ կեանքով

Ար. Կ. Խալի
Ա. պատ Ծոպոտ

Կիրակի (29 Մայիս) փոթորկոտ օր. Կ. պատ. Ծատ. Ծ. Խալի Ա. Ծ. Ա. Ծ. Ա. Ծ.

չեւ որ կանգնեցանք ահա այսօր պատերազմի դուռներուն առջեւ: Տեսական ճշդումներուն պէտք է հետեւին գործնական քայլերը :

Ես ալ կը միանամ մեր մեծանուն նախագահ Տը Պրիւքէրի առաջարկին եւ անյետաձգելի կը դտնեմ լայն վիճաբանութիւն մը, որ կարենայ փարատել թիւրիմացութիւնները եւ ճշդել այս կամ այն երկրի վերաբերմամբ մեր միացման եւ հեռացման կարելիութիւնները, միաժամանակ փրոփականտի ազդու ղէնք մը տալով մեր ընկերվարական զանգուածներուն ձեռքը՝ միջազգային խաղաղութիւնը պահպանելու համար»:

Փարիզի «Փոփիւլէր»ն ալ տալով այս տեղեկութիւնները, կը յիշատակէր մեր պատգամաւոր ընկերոջ անունը :

ԿՈՄՍ ԶԻԱՆՕ ԿԸ ՊԱՐԶԷ

Իտալիոյ արտաքին խաղաքականութիւնը

Միլանոյի մէջ, Զորեքշաբթի օր ճառ մը խօսելով՝ կոմս Զիանօ ակնարկ մը նետեց միջազգային քաղաքական համայնապատկերին վրայ: Նախ փառաբանեց այն քաղաքական ուղղութիւնը, որ ձեւ առաւ «Պերլին-Հռոմ առանցք» անունով :

— « Հաւատարիմ Պերլին - Հռոմ առանցքին, ֆաշական Իտալիան պիտի չարունակէ խորացնել իր գործակցութիւնը նացի Գերմանիոյ հետ: Այդ բարեկամութիւնը անցաւ փորձութեան բովէն եւ զօրացաւ ճգնաժամային պահերու մէջ: Այսօր, հասարակաց գաղափարներէ եւ չահերէ վերջ՝ ունինք հասարակաց սահմաններ, որոնք կը կազմեն վիաստ մը համերաշխութեան՝ ընդմէջ երկու եռիտասարդ պետութիւններու եւ երկու հին ժողովուրդներու: Գերմանեւիտալական համերաշխութիւնը առաջին անգամ իր ղէմքը ցոյց տուաւ այն պահուն, երբ երկու պետութիւնները միատաբար դիրք կը բռնէին ընդդէմ այն յարձակումին, զոր համայնավարութիւնը կը կատարէր Եւրոպայի մէջ՝ Սպանիան դարձնելով խարիսխ մը, ուրկէ պիտի աշխատէր ընկերային ու բարոյական կազմալուծութիւն մը յառաջ բերել Արեւմուտքի մէջ: Պայքարը, որ կը բունականուի տակաւին այսօր յաղթականօրէն, եւ որուն համար իտալական առատ արիւն հոսեցաւ, պիտի գայ օր մը երբ բոլորը պիտի ընդունին իբրեւ վիաստ մը Եւրոպայի պատմական դիմադրութեան ընդդէմ կազմալուծութեան, — եւ մեր երկրին փառապանծ մասնակցութիւնը Իտալիոյ պիտի պարգեւէ պատուոյ տիտղոս մը:»*

Կոմս Զիանօ յետոյ իր ակնարկը ուղղեց Հռոմ - Պերլին առանցքին միւս բեւեռին, «ալնիւ եւ զօրաւոր ժողովուրդին», Ճափոնցիներուն: Իտալիոյ արտաքին նախարարը, չեչտելով որ Ճափոն եւս միացաւ հակարոլշեւիկեան իտալեւգերմանական ճակատին, յայտարարեց թէ իր երկիրը մեծ կարեւորութիւն կուտայ Ճափոնի գործակցութեան :

— «Կանուխ չէ, ըսաւ, յայտարարելու համար թէ այն պայքարը եւս, որ արիւնհեղութեան ձեւ առաւ Արեւելեան Ասիոյ մէջ, հետեւանք է բոլշեւիկեան կազմալուծիչ մանրէներու գործունէութեան, որովհետեւ, դժբախտաբար, չինական կառավարութիւնը անիսհեմութիւնը գործեց միանալու համայնավարութեան, առանց խորհելու թէ սխալ է ազգային դատ մը վստահիլ պետութեան մը, որ ինքզինք կը հռչակէ կարմիր միջազգայնութեան ախոյեանը »:

Ցետոյ ակնարկ մը Պալքաններուն վրայ, ղէպի ուր կ'ուղղուի Իտալիա, «պատմական եւ աշխարհագրական անյեղլի ազդակներու» մղումով :

— « Առանց եսապաշտութեան եւ գերիշխանութեան գաղափարներու, այլ անկեղծ համերաշխութեան ոգիով մը՝ ֆաշական Իտալիան կ'աշխատի թարմացնել իր հին բարեկամութիւնները եւ հաստատել նորեր: Այսպէս, մինչ դէպքերն ու ժամանակները կը զօրացնէին Իտալիոյ կապերը Հունգարիոյ եւ Ավստրիոյ հետ, Պելկրատի դաշինքը եկաւ ստեղծել Իտալիոյ եւ Եուկոսլավիոյ միջեւ անկեղծ, սեւեռական եւ արդասաբեր բարեկամութիւն մը»:

Վերջապէս, կոմս Զիանօ, ակնարկը դարձնելով դէպի Անգլիա, գնահատանքի խօսք ուղղեց Զէմպըրլէնի, որ իրապաշտ քաղաքականութեան մը ապացոյցը տուաւ իր «քայ եւ բաց-սիրտ ճառով», երբ կը խօսէր բրիտանական խորհրդարանին մէջ 16 ապրիլին, ներկայացնելու համար անգլեւիտալական համաձայնութիւնը :

— «Անգլիոյ վարչապետին խօսքերը խոր արձագանգ գտան իտալացի ժողովուրդին մէջ, ցոյց տալով ոգին որով Զէմպըրլէն եւ իր գործակիցը կ'ուզեն աշխատիլ մթնոլորտը պայծառացնելու եւ համերաշխութիւն ստեղծելու համար: Անգլեւիտալական համաձայնութեան արժէքն այն է, որ գետինը մաքրեց անցեալին թողած դիրտէն եւ երկու երկիրներու յարաբերութիւնը հաստատեց իրական եւ լուսաւոր հիմերու վրայ: Ոչինչ կայ այնքան վտանգաւոր, որքան դաշինք մը, որ հակասական եւ վաղաթարշամ համաձայնութիւններու տակ՝ կ'աշխատի ծածկել յետին - միտքեր եւ վերապահութիւններ: Ֆաշական Իտալիան սովորութիւն չունի նման քաղաքականութիւն մը խաղալու: Այսպէս, անգլեւիտալական համաձայնութիւնը կուգայ նպաստել Եւրոպայի խաղաղութեան, զոր կը փափաքի Իտալիա իրապաշտ ոգիով մը»:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵՂՕ-ՔԱՇՆԱՆ «*ԱՐՇԻԻ*» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընդհ. ժողովը, 6 Ցունիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ:

Գուտաւան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «*ՌՐԻՄՅԱՔՈՐ*» ԵՆԹԱԿոմիտէի ընդհ. ժողովը, 6 Ցունիս, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ «*ԾՕՓՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ*» կոմիտէի ընդհ. ժողովը, 4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

ՆՈՒԻՐԱՒԱԾ ՖՐ.ՀԱՑ «Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»ՈՒԱՆ

կազմակերպած **Վիէնի Մասնաճիւղին կողմէ**

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Խաժակ» սրահին մէջ

Օրուան նշանակութեան առթիւ պիտի խօսի Ընկերուհի Ն. ՓԻՓՐԻՃԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մուտքը ազատ է:

Մայիս 28ի առթիւ

հրապարակային գաւեւխօսութիւն

կազմակերպուած Փոն տը Շէրիւի Հ. Ց. Դ. «ՄՈՒՐԱՑ» խումբի կողմէ

4 Ցունիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 ին

Hôtel de Franceի *սրահին մէջ*

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Ծախքերու մասնակցութիւն 1 Ֆր:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Պուտոյի «Արարատ» Միութեան եւ Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբի վարչութեան

ի նպաստ սրահի գաղնակին

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ Ա. ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ «ՈՍԿԻ ՀԱՒՔԵԱՑ»Ը

(երաժշտութիւն Ա. Գ. Մեսուճեանց)

5 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբին մէջ, Սրճոճ, Մուտք՝ 4 ֆրանք:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈԻԱՒՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Անիէռի Քաղաքապետարանին նորակառոյց շքեղ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿ. Լ. ՀՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ, Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, Օր. ՌԷԺԻՆԱ, Տիկ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՃԱԿԱՔԵԱՆ, Ընկ. ԶԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ, Թառխա ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԿԻՆՏՕՆ:

Պիտի պարէ Օրիորդ ԳԱԶԱԶԵԱՆ:

Ճոխ սեղան մինչեւ լոյս, թամբատայութեամբ Ընկ. ԲԱԼԱՑԵԱՆի: Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս, քնաիր ժազ ղեկավարութեամբ Թառխա ԳԱՐԵԳԻՆի: Ճոխ պիւֆէ՝ դիւքամատչելի գիներով:

Մուտք 5 ֆրանք

Ծանօթ.— Հայ գինուորներուն եւ 18 տարեկանէն վար պզտիկներուն մուտքը ձրի է:

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «Ծօփնեղբայրեան» կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Ադգ. Միութեան, Ջ. Ո. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի:

5 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Էտիսըն» սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ բոլոր խումբերուն: 4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷնի ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Ցունիս , Կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Union des Républicainesներու շքեղ սրահին մէջ, 16, Rue J. B. David (Կ. Խաչի հանդէսին վայրը):

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՔԵԱՆ (ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ)

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Կ. Խաչի անդամուհիները: Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն: Ժամը 11էն մինչեւ լոյս Ֆրանսական ընտիր ճաշի ընկերակցութեամբ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Գոթեյիօն, ճոխ եւ աժան պիւֆէ:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք մուտք:

×

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «ՅԱՌԱՋ» խումբի կողմէ, 6 Ցունիս, Երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ժ. Հ. Ե. սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Մեներգ), Կ'արտասանեն Ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՔՄԵԱՆ (Լիոնէն) եւ ուրիշներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

×

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ.—

ՆԱԽՍԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Վարանդեան» սրահին մէջ

10 Պուլվար տէ Մարկրիտ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օր. Ա. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ (երգ), Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՉԷՕՐՉԲՃԵԱՆ (նուագ), Ընկերներ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եւ ՏԻԳՐԱՆ (արտասանութիւն): Կարգապահութեան կը հսկեն Պոմոնի Հայ Արիները: Ընկ. ՍԷՓԹԵԱՆ շարժանկարով պիտի ցուցադրէ հայ ազատագրական պայքարէն դրուագներ:

Մուտք 3 ֆրանք:

×

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «ՎԱՌԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿոմիտէի նախաձեռնութեամբ, եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան, Կապոյտ Խաչի ենթամասնաճիւղին եւ Հայրենակց. Միութեանց: 5 Ցունիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար Էնթերնասիոնալի սրահին մէջ.

Կը նախագահէ Ընկ. Ա. ԱՐՄԱՂԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ընկերասիրական խնջոյք:

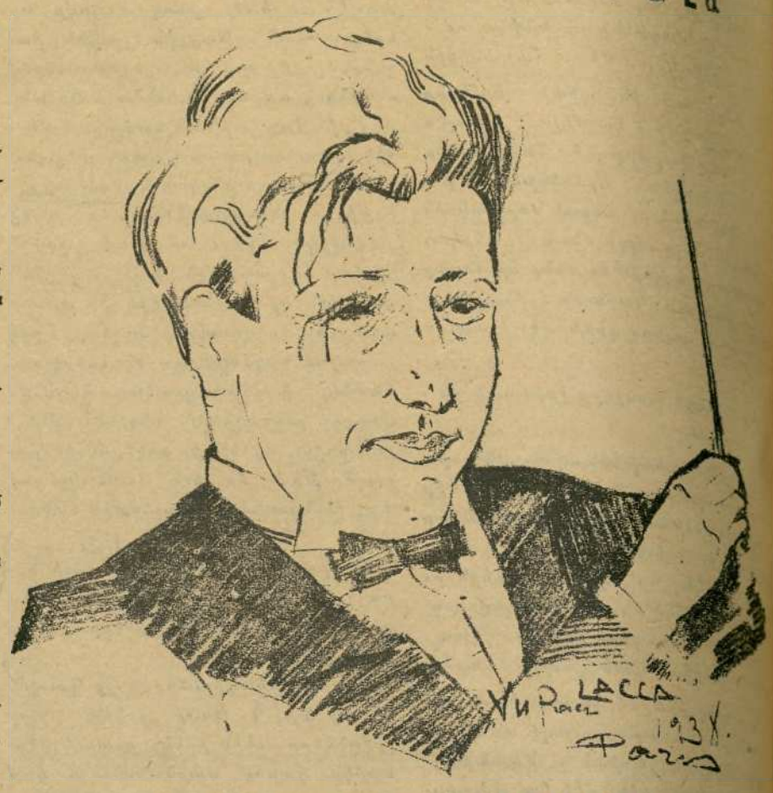
Մատաղի օրհնութիւն եւ քաշխում Շավիղի մէջ

Շավիղի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան վարչութիւնը ի գիտութիւն կը ծանուցանէ թէ 5 Ցունիս, Կիրակի օր, Հոգեգալստեան հրաշափառ տօնին եւ մատրան օծման տաղաւարին առթիւ մատաղի օրհնութիւն, քաշխում եւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ: Այս առթիւ պիտի պատարագէ տեղւոյն հոգեւոր պաշտօնեան՝ Տ. Եսայի քահանայ Ալթունեան եւ իր ձեռնադրութեան քսանամեակին առթիւ պիտի քարոզէ: Երգեցողութիւնները տեղի պիտի ունենան դպրապետ Գ. Բագոսեանի ղեկավարութեամբ եւ տեղական ուժերու մասնակցութեամբ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : M. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Bauzenne — PARIS (13)

Maison de la Mutualité
24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité
կիրակի 5 Ցունիս, ժամը 3ին
ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ՊԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԱԼԷՔՄԸԶԻԻ

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

Կը նուագեն ամէն երեկոյ ժամանակութեամբ ՔԱՆՆԻՒՆ ՊՕՄՈՆ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՃԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Tél. Trudaine 51—80. Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 1, 2 R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ պահպանուած:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անվաթարկ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչէ ներով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆր անսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ֆերմակներէններ եւ նպաստաւոր գրի գիներ քննայ: Զափաւոր դիներ:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը ձեզ կը տանի արուեստական օղիներէ դուրս: Ձեր ստամոքսը կ'արթնայ, գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն մէջ չկայ ոչ մի շաքար, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր է: Փաթեր ըլլալը ուտած է:

Dalakupeian Frères, St, Lambert et 6 rue Suffres, Marseille

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՅՈՒՆԻՍ 4, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.45ԻՆ

ՍԱԼ ՄԱՋԸՆՕ. 88 ՐԻՒ Տ'ՕՊԱՆՅԸ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Ջութակահար Պ. Ց. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ կուտայ իր աշակերտներուն տարեկան ՈՒՆՆԴՐՈՒԹԻՒՆ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ (30է չափ նուագողներ): Կը մասնակցի յայտնի դաշնակահարուհի

Mlle Emilie GUEYRARD

Լիսէ միւզիքալի պաշտնական ուսուցչուհիներէն:

Ձրի յայտագիր, որուն մաս կը կազմեն՝ ԿԼԱՒԻԷ, ՄՈՑԱՐԴ, ՊԵԹՀՕՎԷՆ, ՇՈՒՊԵՐԹ, ՐԻՄՍԿԻ ՔՈՐՍԱԿՈՖ եւ Մ. ՈՒՇՔԸ ԱԶԱՏ Է.— Ծախսերու մասնակցութեան համար յայտագրի մը գնումը պարտաւորիչ է: Կարելի է նախօրօք ստանալ ՑԱԳԱՉի գրատունէն, բիւ Ֆօվինիքէն:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ DIMANCHE 5 JUIN 1938

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3749 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

Մանրակչիռ լուրեր կը հասնին Սանճաքէն :

Յոյեքշաբթի օր, խօսելով այս հարցին մասին, կը չեշտէինք անոր կարեւորութիւնը քաղաքական ներկայ թոհուբոհին մէջ:

Դէպքերը արդէն կը դահավիժին եւ կարծուածէն աւելի ծանր կացութիւն մը ստեղծուած է վիճելի հողամասին մէջ :

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը Անտիոքէն կը հեռագրէ թէ Թուրքիա իսկական վերջնագիր մը ներկայացուցած է Ֆրանսայի, պահանջելով որ Սանճաքը իր հեղինակութեան ենթարկուի, այլապէս Թուրք զինուորները պիտի քալեն դէպի Ալեքսանդրէթի շրջանը: Լատտեղեակ թղթակիցը կը հաւաստէ թէ 30,000 հոգիէ բաղկացած ամբողջական Թուրք զօրաբանակ մը համախմբուած է ներկայիս սահմանագլուխին վրայ :

Երկուշաբթի օր զրահապատ հրասայլերով զինուած Ֆրանսական զինուորներ գրաւած են Անտիոքը :

Արդէն պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ որ ընտրական արձանագրութիւնները ընդհատուած են հինգ օրուան համար, Անտիոքի շրջանին մէջ ստեղծուած գերազգիւռ կացութեան պատճառաւ: Բոլոր թերթերը խափանուած են.— Թուրքերէն թէ արաբերէն : Եւ պաշարման վիճակ յայտարարուած :

Թուրքերը կատղած են անոր համար, որ տարիներէ ի վեր իւրաքանչիւր կը յայտարարէին թէ Սանճաքի բնակչութեան հարիւրին 85ը Թուրքերէ բաղկացած է: Մինչդեռ վերջին արձանագրութիւնները երեւան հանեցին թրքական այս սուտը՝ ջախջախիչ փաստերով :

Երբ տեսան թէ կարելի պիտի չըլլայ քուէարկութեամբ չահիլ իրենց դատը, բռնի ուժի դիմած են այժմ, յուսալով որ չնորհիւ սպառնալիքին, իրաւունք ձեռք պիտի բերեն :

Սանճաքի հակաթուրք տարրերը՝ Արաբ, Ալէվի եւ Հայ՝ մրցաճակատ կազմած են Թուրքերուն դէմ: Նոյնիսկ կարեւոր թիւով հակաքէմալական Թուրքեր կան, որոնք արձանագրուած են իրենց «Միւնէմի խալամ», մերժելով մտնել թրքական ցանկին մէջ: Եւ սակայն այս կարգի արձանագրութիւն — տեսակ մը հանրաքուէ պահանջողը իրենք՝ Թուրքերն էին Ժընեւի մէջ: Ամխնեով այս խնդիրները ծեծուեցան Ազգերու Դաշնակցութեան հովանիին տակ եւ ի վերջոյ յանգեցան եղրակացութեան մը, երկուստեք կատարեալ համաձայնութեամբ :

Այդ համաձայնութեան հիման վրայ էր որ կատարուեցան ընտրական արձանագրութիւնները ամբողջ մայիս ամսուան ընթացքին: Սանճաքը բաժնուած էր երկու շրջանակի. 1· Պէյլան - Ալեքսանդրէթ – Տըրըգխան, 2· Անտիոք-Խէսապ-Ճէպէլը Մուսա: Առաջին շրջանակին արձանագրութիւնները վերջացան ի վնաս Թուրքերուն, հակառակ այս վերջիններուն զինեալ յարձակումներուն եւ Թուրքերու բարբարոսութիւններուն :

Երկրորդ շրջանակին մէջ եւս սկզբի օրերու արդիւնքը չափ չափիչ մեծամասնութիւնը կուտար հակաթուրք տարրերուն: Այս պայմաններուն տակ, վերջնական արդիւնքի մասին ո եւ է կասկած կարելի չէր ունենալ այլեւս: Թուրքերը չուզելով սպասել այդ անախորժ արդիւնքին, որ չառաջուն սպտակը պիտի տար իրենց պոռոտախօսութեանց, փորձ կ'ընեն կատարուած իրողութեան առջեւ դնել Ֆրանսան՝ սպառնալով զինուորապէս գրաւել վիճելի շրջանը :

Եւ սակայն հողատար պետութիւնը աչալուրջ կը հսկէ իր խոնամքին յանձնուած հողամասին ու բնակչութեանց ապահովութեան վրայ: Ինչպէս հեռագրերը ցոյց կուտայ, Անտիոք քաղաքը — Թուրքերուն միշնաբերդը — զինուորական գրաւման տակ առնուած է Ֆրանս. իշխանութեանց կողմէ: Տարակոյս չկայ թէ սահմանները ամբապէս պաշտպանուած են՝ թրքական անակնկալ յարձակումի մը դէմ :

Յատկանշական է սակայն Թուրք թերթերու սպառնալիքները՝ մանաւորապէս Հայերուն դէմ: Երկար առենէ ի վեր Հայու ատելութիւն խմած չըլլալով, տեսակ մը հայրենասպանութիւն կը զգան կարծես: Սանճաք ծնած կարգ մը Հայեր, որոնք ներկայիս Սուրիա կամ Լիբանան կը բնակին, ըստ Սանճաքի ընտրական օրէնքին, իրենց ծննդավայրերը կ'երթան՝ արձանագրուելու համար, Թուրքիոյ Սանճաքցիներուն պէս, որոնք մեծ թիւով Սանճաք մտան եւ արձանագրուեցան: (Դեռ չենք խօսիր այն կեղծարարութեան մասին, որով հունձքի համար Անատոլուի խորերէն կիլիկիա եկած Թուրք մշակները — որոնք Սանճաքի անունն իսկ լսած չէին — Թրքական անցագրերով իբրեւ Սանճաքցի գացին եւ արձանագրուեցան Մեջլզազային Ցանձնաժողովին առջեւ):

Արդ, Հայերուն այս ձեւով Սանճաք մտնելուն առթիւ, հոչակաւոր ամբոխավար Եունուս Նատի կը գրէ «Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ. « Ֆրանսա իրաւունք չունի ներէն իբրեւ մատաղցու ոչխար գործածելու Հայերը: Երբ աշխարհի մէջ մարդկութիւն ըսուած բան մը կայ, այլեւս դադրելու էայս գազանութիւնը, այլեւս դադրեցնելու է զայն »:

Սանճաքին մէջ հազարաւոր Հայեր կը բնակին: Շատեր տեղացի են — մանաւանդ Մուսա Լերան շրջանին մէջ, ուրիշներ հոն հաստատուած են Կիլիկիոյ պարպումէն վերջ: Թուրքերը այս ծանրակչիռ օրերուն դարձեալ հայկական չարդերու մասին խօսք բնելով, կը մատնեն յետին միտք մը: Այն օրը, երբ հողատար պետութիւնը — այս կամ այն պատճառով — տեղի տայ եւ Թուրքը մէր ու տիրական դառնայ վիճելի հողամասին, առաջին զոհը պիտի ըլլայ դարձեալ Հայը:

Թրքական սպառնալիքին դէմ հակազդեցութիւնը չատ մեղմ է տեղական թերթերուն մէջ: Շատեր նոյնիսկ չեն զրպիր այդ հեռաւոր նկատուած երկրին անցուդարձերով: Ուրիշներ կը թե – լադրեն անուշի կապել Թուրքին հետ, քանի որ Թուրքը հիմա չատ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

Անթելէն առնելով՝ երէկ գրած էինք թէ պաշարման վիճակ յայտարարուած է Անտիոքի մէջ: Անտիոքէն հասած հեռագիրները նոր մանրամասնութիւններ կուտան: Այսպէս, «Թան»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ անցեալ շաբթի «Անտիոքի շուրջը պատահած միշադէպներուն հետեւանքով՝ էնկիւրիի կողմէ դիտել տրուեցաւ որ անհրաժեշտ է զօրացնել ապահովութիւնը, պաշտպանելու համար Ալեքսանդրէթի Սանճաքին Թուրք բնակչութիւնը :

Մարզպանը փափաքելով անխոթոթ պահել երկու երկիրներու դրացակցութիւնը, որոշեց առաւելագոյնս պաշտպան հանդիսանալ բոլոր համայնքներու իրաւունքներուն եւ պատուէրանց՝ պաշարման վիճակ յայտարարելով Սանճաքին մէջ: Գործողութիւնները դիւրացնելու նպատակով, քաղաքային իշխանութիւնները վաղը իրենց իշխանութիւնը պիտի յանձնեն զինուորական իշխանութեանց: Ներկայ պատուիրակը, կառ, որ գնահատուեցաւ իր հաշտարար գործունէութեամբ, կատարուած՝ երկու մակարդակի վրայ, թէ ցեղային տարրերը փոխադարձ յարգանքի հրաւիրելու տեսակէտով, թէ Թուրքֆրանսական յարաբերութիւնները անխոթոթ պահելու տեսակէտով, իր իշխանութիւնը պիտի յանձնէ հազարապետ Քոլէի, որ, իբրեւ հրամանատար մարզքի որսորդ գունդի մը, Անտիոք կանչուած էր վերջերս: Այս հազարապետն է որ պիտի վարէ բանակին եւ վարչութեան միացեալ ղեկավարութիւնը:

Թէեւ տեղական միշադէպերը սկսան նուազիլ եւ խաղաղութիւնը ապահովուած է քանի մը օրէ ի վեր, այս որոշումները, Թուրքերուն տալով ամէն եւրաչխիք՝ պաշտպանելու տեսակէտով իրենց կուսակիցները, կուգան ամրացնել համաձայնութեան գետինը ընդմէջ էնկիւրիի եւ Փարիզի, ու կը համարուին նպատակաւոր՝ շարունակելու համար քաղաքական գործակցութիւնը , առանց որ եւ է դժուարութեան հանդիպելու՝ երկրին չահերուն եւ ապահովութեան տեսակէտով »:

**** «Թան » կը գրէ թէ, Փարիզի մէջ, Թրքական դեսպանը, Սուատ Տաւազ, դարձեալ այցելութիւն մը տալով Ժորժ Պոնէի, արտաքին նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն դէպքերուն վրայ, որոնք կը պատահին Սանճաքին մէջ, եւ այս առթիւ յանձնեց վաւերաթուղթեր, էնկիւրիէն ղրկուած :*

Ժորժ Պոնէ, այդ վաւերաթուղթերուն բովանդակութեան ծանօթանալէ վերջ, Թրքական դեսպանին հետ պիտի քննէ էնկիւրիի կառավարութեան ներկայացուցած հարցերը :

Պատերազմի արդ ձով մը անց։

Խօսելով Ժորժ Պոնէի դէկոյցին մասին, որուն համաոտագրութիւնը մը ունինք երէկ, Փարիզի Թերթերը, քիչ մը աւելի մանրամասնութիւն տալով , կը գրեն թէ պատերազմի պաղ հով մը անցաւ Եւրոպայի վրայէն, մանաւորապէս 21, 22, 23 Մայիսի «ողբերգական» օրերուն :

Ահաւասիկ ժամանակագրութիւնը «ողբերգական» դէպքերուն.—

*Երբ Շէյխի միջադէպը կը պատահի, սահմանը անցնելու պահուն՝ կը սպանուին երկու Գերմանացիներ, Մայիս 21ին Գերմանիա զինուորական սպառնալից պատրաստութիւններ կը տեսնէ Չեխոսլովաքիոյ սահմանին վրայ, — զերմանական վեց զօրաբաժին, յարձակման պատրաստ վիճակի կ'անցնին Տրէզդընի մէջ: Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դեսպանները անմիջապէս կը հեռագրեն Փարիզ ու Լոնտոն: Անգլեւֆրանսական խորհրդակցութիւն մը կը կատարուի: Այդ պահուն, Մայիս 22ին, իր կարգին, Գերմանիոյ Պատերազմական Նոր - հուրդն ալ նիստ կը գումարէր Պէրխթէսկատէնի մէջ, նախագահութեամբ Հիթլէրի, մասնակցութեամբ կէօրինկի, կէօպէլսի եւ Ցոն Ռիպպէնթրոփի, որոնք կողմնակից էին «վէճը բռնօրէն լուծելու»: Ֆրանքեւանգլիական խորհրդակցութենէն վերջ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դեսպանները կը ներկայանան գերմանական կառավարութեան: Մայիս 23ին, Հիթլէր կը հրամայէ Չեխոսլովաքիոյ սահմանագլուխին վրայ համախմբուած զօրաբաժիններուն՝ 30 քիլոմէթր հեռանալ սահմանագլուխէն զէպի ետ: Գերմանական բանակին հեռացումէն անմիջապէս վերջ Հոգա եւ Հէնդայն կը սկսին բանակցիլ: Թէեւ վերջացած չեն այդ բանակցութիւնները, սակայն կարելի է ըսել թէ պատերազմի պաղ հովը անցաւ գնաց, չնորհիւ «անգլեւֆրանսական անկեղծ գործակցութեան»: Ֆրան-

բարեկամ է Անգլիոյ հետ եւ Անգլիոյ չահերը պէտք է զուգընթաց երթան :

Արտաքին գործերու նախարարը քանի մը օր առաջ ընդունելով Փարիզի Թուրք դեսպանը, բարեկամական հաւաստիքներ տուած է անոր :

Ի՞նչ են այդ հաւաստիքները :

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Անտիոքի թղթակիցը իր հեռագրին մէջ կ'ըսէ· «Հրահանգները ստացուած են Փարիզէն թէ 1937ի սկիզբները Ժընեւի մէջ կնքուած Ֆրանքեւթուրք համաձայնութիւնը խոտիւ պիտի պահպանուի: Ասիկա կը նշանակէ թէ տակաւին ի զօրու է Ֆրանսական պատուիրակ Պ. Լակարտի եւ Թուրքերու միջեւ կընքուած գաղտնի համաձայնագիրը: Այս վերջինը խորհրդարանին մէջ 22 աթոռ կ'երաշխաւորէ Թուրքերուն, իսկ միւսներուն 18 միայն, թէեւ Արաբները մեծամասնութիւն կը կազմեն»:

Ուրեմն գաղտնի համաձայնագիր մը կայ, որ դեռ ի զօրու է, ըստ անգլիացի իրազեկ թղթակցին : Բայց այդ պարագային, ինչի՞ պիտի ծառայէին ընտրական արձանագրութիւնները, քանի որ ի յառաջագունէ Թուրքերուն աւելի չատ թիւով աթոռ պիտի յատկացուի ինքնավար հողամասի խորհրդարանին մէջ: Բոլորովին անհասկնալի է այս կէտը:

Կիլիկիոյ պարպումը, արդիւնք անհեռատես քաղաքականութեան, ահաւոր վնասներ պատճառեց հայ ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի: Այժմ Սանճաքի խնդրին մէջ հեռատեսութեան պակաս մը, նոյնքան վնասակար կրնայ ըլլալ երկուքին համար ալ:

Հոգատար պետութեան կտրուկ եւ վճռական ընթացքը միայն կրնայ ի դերեւ հանել թրքական սպառնալիքը :

Հ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՁԱՐԵՐԸ ԵՐԳ ՉՈՒՆԻՆ»

Անցեալ օր կը կարդայի բժշկական նոր հրատարակութիւն մը, այնքա՜ն արժէքաւոր: Երիտասարդ բժիշկ մը, Տոքթ· Արսէն Մարթով, գերդաստանով երաժիշտ, կ'ուսումնասիրէ երաժշտութեան դերը բժշկութեան մէջ, եւ այդ ուղիով կուտայ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կենդանիներու երաժշտասիրութեան մասին:

Սկսիմ··· ձուներէն: Այս համբ անասուններն ունգամ մանուկ սէր մը կ'արտայայտեն երաժշտութեան համար: Պլինոս կը պատմէ թէ դլիփինը, նաւագարանի մը ձայնը լսելուն պէս, ծովուն խորերէն ցատ մի երեսը կ'ելլէ՝ լողթեի մէկ շարժումով: Հռովմայեցի նոյն բնապատմագէտը կը հաւատայ թէ դլիփինը ջուրին երեսը կը փութայ դարձեալ՝ երբ «Սիմո՛ն, Սիմո՛ն» կանչէիմ: Կը յիշէիմ անշուշտ հեղինէ բանաստեղծ - երաժիշտը, Արիոն, զոր, ըստ աւանդութեան դլիփին մը մահէն փրկեց եւ տարաւ Լեսբոս կղզին՝ ի վարձատրութիւն անոր ճարին պատճառած կախարդանքին: Դարձեալ, Սիկիլիոյ մէջ սովորութիւն է ձուկ որսալ երաժշտութեամբ :

Մուկերն ալ կը սիրեն երաժշտութիւնը: Հեղինակ մը կը պատմէ թէ Պաթթիլի բանւորակիցներէն մին, աւերն անգամ որ վին նաւագէր, կը տեսնէր որ մուկերը շրջանակ մը կազմած իր շուրջը՝ նաւագարանին կը նայէին խելօք ունկնդիրներու նման :

Օձերու նաւագասիրութիւնը ծանօթ է ամէնուն, բայց գիտէի՞ք որ փիղերն ալ շատ կը սիրեն երաժշտութիւնը, այո ո՛չ ճագը:

Թռչուններուն երաժշտասիրութեան մասին փաստի պէտք չկայ, բանի որ բնութեան առանց վարձքի երգիչներն են անոնք: Այսուհանդերձ ի՞նչքան հետաքրքրական է գրաղիլ թռչուններու երաժշտութեան խնդրով,— յաճախ զուարթ փառաբանութիւն մըն է գարնան, **Sublimation** մը սեռային ցանկութիւններու, կամ կախարդանք մը էգը երապուրելու: Տոքթ· Մարկով դիտել կուտայ որ դայլայլող թռչուններն ունին երաժշտական բարդ թէմիք մը: Աճոնց երգին մէջ կը գտնէք **tierce majeure**ներ եւ հինդ **quinte**ներ, կիսաձայն **trille**ներ եւ գունեղ **gamme**ներ: երբ վերլուծէք թռչնային երաժշտութիւնը, ապշութեամբ պիտի հաստատէք որ ձայնամիջոցները կը բարձրանան *չկաթնօ* եւ *քրէչէնտօ*, յետոյ կը ցածնան ձայնամիջոցի նոյն արուեստով: Հետաքրքրականն այն է որ թռչունները կը սիրեն մարդկային երաժշտութիւնն ալ,— հռալնտացի մեծ բժշկապետը, Պէրհավէ, կը սիրէր երաժշտութեան դաս տալ իր թռչունին, ու զարմանքով կը դիտէր, որ թռչունը, նուագարանը տեսնելուն պէս, ունկնդիրի դիրք կ'առնէր: Տոքթ· Մարկովի հայրն ալ կը կրթէր դեղձանիկ մը, որ սկսեր էր արդէն իւրացնել ազգային եղանակներ, ճեղսրտութեան որոշ նշան ցոյց տալով՝ երբ սխալէր իր եղանակներուն մէջ:

Այս ամէնը կ'արձանագրեմ՝ ապացուցանելու համար, որ թռչուններուն երգը նմանաձայնութիւն չէ՝ հետեւութեամբ հովին ձայնին կամ տերեւներու խարշափիւնին, ինչպէս կը բացատրուէր առաջ: Զարգացած արուեստ մը կայ թռչուններուն երգին մէջ, զոր օգտագործած են, երբեմն, վանկեր, Մագիէ, Հայտըն՝ իրենց երաժշտական զգացումի կատարելութիւն: Բժիշկները եւս օգտագործած են նուագը՝ իբրեւ բալասան,— չէ՞ որ, ինչպէս, ըստ Արաբներուն, տիկին ու սրինգին ձայնը կը գիրցնէ ոչխարները, կամ ինչպէս ըստ Փրոֆ· Մառի Փիլոյի, տես *Երաժշտական հոգեբանութիւն*, երաժշտութիւնը կը նպաստէ մարսողութեան, այնպէս ալ նուագարանային կարգ մը եղանակներ բարերար դեր մը կը խաղան հիւանդութեանց վրայ, յիշեցէք Սաուղի հիւանդութիւնը :

Սակայն կա՛յ կեղտանի մը, որ ոչ նուագ կը սիրէ, ոչ ալ երգ,— շո՛ւնը: Տոքթ· Մարկով կ'ըսէ թէ շուները կ'ոռնան երբ երաժշտութիւն լսեն : Այդ կենդանիները ոչ երաժշտութիւն ունին, ոչ ալ երաժշտութեան սէր :

Տոքթ· Մարկով գիտէ՞ թէ, մարդկային ընտանիքին մէջ ալ, երաժշտութիւն չունին ··· Թուրքերը:

Շիլլէր արդէն կ'ըսէ, «Ձարերը երգ չունին»: Կ'ուզէի գիտնալ թէ այս վերջիններն ալ կ'ոռնա՞ն կամ կը հաչե՞ն երաժշտութեան դէմ :

ԱՐԱԶ

սական կառավարութիւնը, ըստ Ժորժ Պոնէ, միշտ չփման մէջ է Լոնտոնի հետ ու կը հետեւի այն հրահանգներուն, որոնք կուտան Փրակայի կառավարութեան :

Պատասխանելով անգլեւֆրանսական գործակցութեան էութեան մասին կատարուած հարցումի մը, արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ այդ գործակցութիւնը ամրացումն է գոյութիւն ունեցող համաձայնութեանց: Լոնտոնի մէջ վերջերս խորհրդակցութիւններ կատարուեցան, ճշդելու համար այն թէկնիք պայմանները, որոնք պիտի գործադրուին պատերազմի պարագային: Երկու երկիրներուն սպայակոյտի պետերուն միջեւ կը չարունակուի խորհրդակցութիւնը ճշդելու համար մանրամասնութիւնները ամէն ապարդիի վերաբերեալ այդ գործակցութեան :

Թուրքերը կը շարունակեն քարքանդել Սանճաքի վճռին տառերը

«ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐԸ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆ ՊԻՏԻ ՀԻՄՆԵՆ»

Էնկիւրիի Ազդ· Մեծ Ժողովին մէջ, մայիս 26ին, բուռն յարձակումներ կատարուած են Ֆրանսայի հասցէին, Սանճաքի հարցին առթիւ: Հայ երեսփոխանն ալ, Պերճ Թիւրքէր, բեմ բարձրանալով, հրաւիրած է որ Հայերը միանան Թուրքերուն : երեքշաբթի թիւով կուտանք ընդհ· պատկերը այդ յարձակողականին, Թրքական յորդառատ բարբանջանքին: Երեսփոխաններէն մին, Բասիխ Դափլան, այդ առթիւ կը բողոքէ Փոլ տիւ Վէնէի դրքին դէմ, կա Փաշիօն տը լա Սիլիսի, *որ ներկայացուած է այստեղ խմբագրականներով*, (այդ դրքէն յատուկիկային պիտի թարգմանենք էջեր՝ Ուրֆայի, Այընթապի եւ Հաճընի հերոսամարտերուն մասին): Ահա թէ ինչպէս Թուրք երեսփոխանը կը բողոքէ այդ դրքին դէմ, որուն վերջաբանը յոյս կը յայտնէ որ եթէ անցեալին մէջ Ֆրանսա չկրցաւ Կիլիկեան Հայաստան մը ստեղծել, պիտի գայ օրը, երբ պիտի իրականանայ այդ ծրագիրը·

— « Ինչ ցաւալի է տեսնել, որ երբ ամէն ազգի հետ հաշտութիւն գոյացուցած ենք, տակաւին պայքարի մէջ ենք Ֆրանսայի հետ :

Այսօր ոչ մէկ դատ ունինք, ոչ Թուրքեւտումէն, ոչ Թուրքեւպուլկար, ոչ Թուրքեւհելլէն, ոչ Թուրքեւիրան, ոչ Թուրքեւռուս սահմանագլուխին վրայ, մինչդեռ հարաւային սահմանագլուխին վրայ ոչ ազգային եւ անտեսական եւ ոչ ալ քաղաք· կացութեան մասին ապահովութիւն կայ: Պատերազմական վիճակի մէջ ենք, ի՞նչ ենք: Ուրեմն ոչ միայն Հաթայի մէջ, այլ մայր հայրենիքին մէջ ալ մեր կեանքը վտանգի մէջ է: Չեզի վաւերագիր մը պիտի ներ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

(ՄՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՍԵԱԿԻՆ ՅԱՒԵՐԻՒ)

Գնահատելու համար Տիգրան Զուհաճեանի գործը եւ ճշդելու համար անոր տեղը հայ երաժշտութեան պատմութեան մէջ, անհրաժեշտ է ուսումնասիրել անոր կեանքը իր ժամանակին մէջ, եւ իր հայկական շրջապատով :

19րդ· դարու երկրորդ կիսուն, աշխարհաբարի յաղթանակով եւ Ազգային Սահմանադրութեան հաստատութեամբ Պոլսոյ հայութեան համար կը բսկսի վերազարթնումի շրջան մը ու կը ծաղկին գիր ու գրականութիւն, թեմ ու թատրոն :

Նախապատրաստական փորձերէ ետքը, 1861ին պաշտօնապէս կը հիմնուի արեւմտահայ անդրանիկ բեմը, Արեւելեան Թատրոն անունով, որ իր շուրջը պիտի համախմբէր Պոլսոյ մըտաւորական դասը :

Այս բեմին վրայ կը կազմուին մեծ դերասաններն ու դերասանուհիները, — Պետրոս Ադամեան, Պետրոս Մազաքեան, Թոլմաս Ֆասուլեաճեան, Գարեգին Ռշտունի, Յակոբ Վարդովեան, Մարարիոս Մնակեան, Արուսեակ, Երանուհի եւ Վերդինէ Գարագաշեան քոյրերը, Հրաչեայ, Մառի— Նեւարդ, Միրանուշ :

Արեւելեան Թատրոնը իր շուրջը կը համախմբէ բանաստեղծներու, գրագէտներու, թարգմանիչներու պատկառելի հոյլ մը,— Մկրտիչ Պէչիկ Խաչեան, Թոլմաս Թէրզեան, Սրապիոն Հէքիմեան, Մատաթիա Գարագաշեան, Մկրտիչ Ամէմեան, Սրապիոն Թղլեան եւ ուրիշներ :

Հայ գիրի ու գրականութեան նուիրուած այս բեմին վրայ կը ներկայացուին լուրջ ու դասական գործեր, հայ եւ օտար հեղինակներէ, Թոլմաս Թէրզեանի Սաֆոլէսթ, Սրապիոն Հէքիմեանի Հարմակ ու Աշխէնը, Սունդուկեանցի Պէպօն, Բորնէյլի Պոդիկէսը, Մոլիէրի Ագահը եւ Թարթիւֆը, Սիլվիօ Փէլլիքոյի Ֆրանչիսկա տա Ռիմինիին, Շիլլէրի Աւազակները, եւն., եւն. :

Արեւելեան Թատրոնը կը բեմադրէ նաեւ երգախառն թատերգութիւններ, ինչպէս Սրապիոն Մանասեանի Զալացպանին աղջիկը, զոր թատրոնին անօրէնութիւնը կը ներկայացնէ իբրեւ օփերէթ : Այս գործը խանդավառ ընդունելութիւն կը գտնէ հասարակութեան մօտ ու դերասանական խումբը կը ծրագրէ բեմադրել այնուհետեւ երգախառն թատերգութիւններ : Բայց կը պակսէին նման գործեր :

Քաջալերելու համար բեմական երաժշտութիւնը՝ կը կազմուի երաժշտական ընկերութիւն մը, որուն կ'անդամակցին ազգային մեծ դէմքեր, Գրիգոր Օտեան, Նահապետ Ռուսինեան, Գրիգոր Ալաթօն :

Այս համառօտ ծանօթութիւնները ցոյց կուտան Արեւելեան Թատրոնին կարեւորութիւնը հայ գրականութեան եւ հայ բեմին համար :

Դժբախտաբար երկար չի տեւեր առաջին տարեշրջաններու խանդավառութիւնը : Ունկնդիրներու չարքերը հետզհետէ կը նօսրանան եւ Արեւելեան Թատրոնը կը մնայ միայն հայ մտաւորականներու սեղմ շրջանակին մէջ· բայց անոնց հաւատարմութիւնը, խանդն ու զուրգուրանքը բաւական չէին ապրեցնելու հայ անդրանիկ բեմը : Ու տակաւ առ տակաւ հիւծելով, Արեւելեան Թատրոնը կը փակէ իր դուռները 1874ին : Անոր փլատակներուն վրայ Վարդովեան կը հիմնէ Թուրք Թատրոնը, Օսմանիէ Թատրոն անունով :

×

Ի՞նչ կ'ընէ Տիգրան Զուհաճեան այս շրջանին երբ հայ անդրանիկ բեմը կը կարօտէր երաժշտագէտներու :

1861ին կը մեկնի Իտալիա, որ դեռ արեւելքի մէջ կը պահէր երաժշտուհեան վառարանի իր մեծ համբաւը : Միլանոյի մէջ կ'աշխատի իտալացի վարպետներու ջով ու մասնաւոր դասերով կը մշակէ իր երաժշտական բնաձին տաղանդը : 1864ին կը վերադառնայ Պոլիս : Քանի մը տարիներու այս ուսանողական շրջանը անբաւական էր կազմելու կարող ու փորձառու երաժշտագէտ մը, բայց Զուհաճեան կ'ապաւինի իր բնածին տաղանդին, բնութեան չնորհներուն, որոնք մեծ էին իր մէջ :

Պոլիս Զուհաճեան կ'ապրի Արեւելեան Թատրոնի շրջանակին մէջ, կը բարեկամանայ հայ բեմի աշխատաւորներու հետ, կը գրէ երգեր ու քայլերգներ, որոնք կ'երգուին Արեւելեան Թատրոնի ներկայացումներու ընթացքին :

Կը հասնինք ճակատագրական թուականին :

1868ին Զուհաճեան կը գրէ իր անդրանիկ գործը, Թոլմաս Թէրզեանի Արշակ Բ· ողբերգութիւնը, զոր իտալերէնէ հայերէնի կը թարգմանէ Սրապիոն Հէքիմեան : Հաղիւ թէ ծնած՝ Արշակ Բ· կը փոխէ իր անունը եւ կը կոչուի Olympia, «զվխոյ Հայոց, դուստեր կայսեր Արեւելից» :

Հայ երաժշտագէտին գործը ուսումնասիրողներէն ոմանք անուան այս փոփոխութիւնը կը վերագրեն թուրք դրաքննութեան ազդեցութեան, իսկ ամերիկահայ երաժշտագէտ Գալֆայեան կը գրէ այս մասին իր կռունկ հանդէսին մէջ 1905ին. «Այս անուանափոխութեան պատճառն այն է որ, երգահանը կը յուսար աւելի յաջողութիւն գտնել՝ Պոլսոյ աշխարհաքաղաքացի հասարակութեան աւելի հասկնալի անուն մը կիրարկելով» :

Այստեղ մենք պիտի չզբաղինք այդ հարցին ճշդումով :

Արշակ Բ· կամ Օլիմբիա ողբերգութիւնը կ'ապացուցանէր երկու բան.— Ա.— Զուհաճեանի տաղանդը անըսդունակ էր արտայայտելու ողբերգութեան մը վսեմ ոճը· անոր երանգապնակը կը բաղկանար վառ եւ պոռոտ գոյներէ, որոնք չեն կրնար թարգմանել մարդկային հոգիին թաքուն եւ սուրբ զգացումները ու վերականգնացնել հեռաւոր անցեալին պատմական դէմքերը : Անհրաժեշտ էր, ուրիշ մը, լքել ողբերգութիւնը ու նուիրուիլ երաժշտական թեթեւ սեռին, օփերէթին :

Բ.—Լոկ ազգային պատմական նիւթերը եւ հայերէն լեզուն կը սահմանափակէին ունկնդիր հասարակութեան թիւը : Յաղողելու համար, ուրիշ մը, անհրաժեշտ էր լքել հայ բեմը եւ նուիրուիլ թուրք բեմին :

Արշակ Բ· չներկայացուեցաւ երբեք :

Կը թեւակոխենք երաժշտագէտին գործունէութեան երկրորդ շրջանը, որուն մասին շատ բան գրուած է :

1872էն մինչեւ 1875 Զուհաճեան կը գրէ արտակարգ դիւրութեամբ մը իր երեք գլխաւոր օփէրէթները,— Արիփին հիյլէսի, աշխատակցութեամբ իտալացի երգահանի մը, Ալպորէստոյի, յետոյ Քէօսէ Քէհեա եւ Լէպլէպիճի Հօր Հօր տղա :

Ի՞նչ կը ներկայացնեն այս գործերը :

Նիւթը·— Այս օփէրէթներուն նիւթերը առնուած են թուրք ժամանակակից կեանքէ : Թէեւ Արիփին Հիյլէսին ներշնչուած է Ֆրանսացի երգահան Boïeldieuի Le Nouveau Seigneur du Village գործէն, բայց ան բոլորովին յարմարցուած է (adapté) թուրք կեցցողին :

Այս գործերը կը ցոլացնեն թուրք ժամանակակից տիպարներն ու բարքերը, իրենց համապատասխան միջավայրով : Անոնց այս նկարագիրը մեծապէս կը նպաստէ գործին յաջողութեան :

Վարդանեան, որուն Օսմանիէ Թատրոնը մեծ ընդունելութիւն գտած էր թուրք հասարակութեան մօտ, կը խոռովի Զուհաճեանի յաղթանակէն, եւ ինքն ալ կը բեմադրէ օփէրէթներ եւ opéra - bouffesեր,— Լըքոքի Մատամ Անկոյի Աղջիկը եւ Փիրօփլէ - Փիրօփլա օփէրէթները,— Օֆէնպախի Որփէոս ի դժոխս, Գեղուհի Հեղինէն, Աւազակները, Լապտերաւոր հարսնիքը :

Բայց այս եւրոպացի տիպարները իրենց կենցաղով ու բարքերով այնքան կը չհագրգռէին Արեւելքի թուրք, պարսիկ, հրեայ, յոյն եւ հայ հասարակութիւնը, որքան մեզ կը հետաքրքրեն այսօր ֆամիլիթոյի պարները : Ու կը պարտուի Վարդովեան :

Լեզուն·— Թուրքերէնն է, հատաբակ ժողովուրդի լեզուն, իր թրքաբանութիւններով, դեհկիկ ու կոպիտ ասացուածքներով որոնք անթարգմանելի են մեր մաքուր եւ հարազատ մայրենի լեզուով :

Երաժշտութիւնը,— Տիգրան Զուհաճեանի գործը անմնախընթաց է իր ոճով : Ձգձիմ եւ նախնական թուրք երաժշտութեան վրայ՝ ան կը պատուաստէ իտալական երաժշտութիւնը : Շնորհիւ Տիգրան Զուհաճեանի տաղանդին, այս ձուլումը կը կատարուի բնական չնորհով :

Մեծ յաւակնութիւններ չունի Զուհաճեանի երաժշտութիւնը իր վառ ու պոռոտ գոյներով, որոնք չեն խորանար, այլ կը տարածուին դուրթ մթնոլորտի մը մէջ : Անոր նպատակն էր տալ հաճելի ժամանց մը խայտառղէտ հասարակութեան մը : Եւ իր յաջողութեամբ լի ու լի կ'արդարացնէ այս նպատակը :

Քաջալերուած իր այս յաղթանակներէն՝ Զուհաճեան կը գրէ վերջին գործ մը, Զէմիրէ, միշտ թուրքերէն թատերախաղով, զոր կը ջանայ ներկայացնել եւրոպական բեմերու վրայ (Փարիզ), բայց այս ուղղութեամբ իր բոլոր ջանքերը կը մնան ապարդիւն : Եւ այս կ'ըլլայ իր միակ յուսախաբութիւնը :

×

Մինչդեռ Բաֆֆիի հարիւրամեակը տօնուեցաւ ժողովրդական նախաձեռնութեամբ եւ համազգային խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ, Տիգրան Զուհաճեանի հարիւրամեակը կը տօնուի անհատական ձեռնարկութեան չնորհիւ,— լո՛ւռ է հայ ժողովուրդը : Այսօրհադրձ լաւ է այսպէս ցոյց տալ իրեն թէ ի՛նչ տաղանդներ ունի :

Հետաքրքիր ենք իմանալու թէ ի՞նչ կը խորհի Պոլսոյ թուրք պետական թատրոնը իր Օֆէնպախին ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ :

Պիտի բերէ՞ իր յարգանքի տուրքը այս տաղանդաւոր Հայուն, որ հիմնեց թուրք քնարերգակ թատրոնը, թէ իր գործերով եւ թէ իր խումբով :

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

«ԳԵՂԵՑԻԿ ԶԵՌՆԱՐԿՄԸ»

Կրընոպլէն Թղթակցութիւն մը, Ցառաջի մէջ, կը տեղեկացնէ թէ կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղը, առաջին անգամ ըլլալով, «գեղեցիկ ձեռնարկ մը» ունեցած է,— ընթերցուներ կատարած են հրապարակային :

Ու արդիւնքը եղած է չատ լաւ :

Շուրջ երկու ամիս առաջ Մխիթարեան Ֆրանսա էր : Կ. Խաչի Շրջ· Վարչութիւնը փափաքեցաւ որ զբաղիմ նաեւ իր մասնաճիւղերով : Այդ առթիւ, ես իմ բոլոր հանդիպումներուս ընթացքին թելադրեցի երկու հիմնական աշխատանք :

Առաջին,— որոշ օրեր հատկել հայ պատանիները եւ հայերէն երգեր սորվեցնել :

Երկրորդ,— կատարել ընթերցում ներ մեր ազգային ու յեղափոխական պատմութենէն :

Աւելցուցի նաեւ որ այս հատկոյթները դասատնդութեան ձեւով պէտք էէ ըլլան : Այլ՝ իբրեւ զբօսանք :

Օրինակ, այդ աշխատանքը կատարողները ոչ թէ պատգիտու այլ զբօսնելու դրութիւնը պէտք է կիրարկեն : Հարկ չկայ,— առաջին շրջանին— առանդական Հայկէն սկսիլ ու գալ մինչեւ «մեր օրերը», շարք, անուն ու թուական պարտադրելով տղոց : Կը բաւէ որ պատգիտը գիտնայ ընտրել նիւթը, տայ զայն «հետաքրքրական պատմութիւն պատմելու» ձեւով եւ կարենայ չունչ դնել : Այն ատեն տղան ոչ թէ դպրոց «կը դրկուի», այլ կամովին կուգայ, յաջորդ անգամին բերելով նաեւ ուրիշները :

Զմոռնանք որ՝ հոս ծնած եւ հասակաւորող հայ պատանին ապրած չէ այն մթնոլորտը, որուն մէջ մեծցանք մենք : «Ազգային»ը իրեն համար ոչ միայն ըմբռնում չէ ու չի կրնար ըլլալ, այլեւ զգացական ապրում չէ : Գիտէ թէ Հայ է : Կը խօսի «իր» վրդովմունքէն : Բայց՝ ա՛յդքան : Այդ պատճառաւ ալ, նման հատկոյթներով պէտք է սեղծել այն «հայկական մթնոլորտ»ը, որ կը թրծէ ու կը շաղախէ տղոց մէջ մեր տեսնել ուզած «Հայ»ը :

Ընթերցումի այս կերպը կարելի է կիրարկել նաեւ մեծերուն համար :

Կարդալը քիչ մը տրամադրութեան, քիչ մը վարժութեան ու քիչ մըն ալ ներքին պահանջի կը կարօտի : Առոր համար ալ կարդացողներուն թիւը չատ նուազ է մեր մէջ : Զմոռնանք, նաեւ, որ մեր թերթերը որոնք, հակառակ իրենց փոքր ծաւալին, ամէն բաժին ունին,— ընթերնալու այդ նըուազ ցանկութիւնը կը բաւարարեն լի ու լի :

Կայ նաեւ հատոր մը առնելու, ժամերով անոր մէջ թաղուելու դժուարութիւնը : Եւրոպա ենք : Օրը իրիկուն կ'ըլլայ աչք չթարթած : Ցետոյ՝ ամէն քայլափոխի միտք ու տեսողութիւն պղտեցնող բան մը կայ : Մնաց որ դը : Այսօհադրձ լաւ է այսպէս ցոյց տալ իրեն թէ ի՛նչ տաղանդներ ունի :

Հետաքրքիր ենք իմանալու թէ ի՞նչ կը խորհի Պոլսոյ Թուրք պետական Թատրոնը իր Օֆէնպախին ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ :

Պիտի բերէ՞ իր յարգանքի տուրքը այս տաղանդաւոր Հայուն, որ հիմնեց թուրք քնարերգակ թատրոնը, թէ իր գործերով եւ թէ իր խումբով :

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅ ԲԱՆԱՐԱՆՆԵՐ

«Թէ զի՞նչ է կազմել գրառագրքի, ոչ ոք գիտէ, բայց միայն ևս, որ յօրինեալ ի՛ցէ երբէք զայն» :

ՄԽԻԹԱՐ ԱԲԲԱՑ

Հայերէնագէտներ, յոյժ սակաւաթիւ այժմ, խորապէս կը զգան Հայկազեան Բառագրքի մեծութիւնը, որու հաքիւրամեակը լրացաւ անցեալ տարի : Վենետիկեան Մխիթարեան Հայրերը իրենց երկհարիւրամեայ գոյութեան ընթացքին՝ մէկ քանի մեծ գործեր իբր յաղթական կոթող բարձրացուցած են հայ մատենագրութեան կրկէսին մէջ : Անուրանալի է թէ Մխիթար մտաւոր վերածնունդի շրջան մը սկսաւ իբրմով եւ իր աշակերտներով եւ ասոր համար մեր քայքայուած հայրենիքէն հետզհետէ հաւաքեց հայ մատենագրութեան գանձերը, մեր նախնեաց ձեռագիր մատեանները եւ զանոնք ի լոյս ընծայեց, անոնց գլխաւորն ըլլալով՝ Ամառաձաշուն մատեանը չքեղ տպագրութեամբ :

Ցետոյ հայ լեզուի առաջնորդ, հայ քերականութեան եւ հայ բառարանի ուշադրութիւն նուիրեց :

Քերականութեան մասը դիւրին է, սակայն բառարանի կազմութիւնը չատ դժուարակնճիռ հարց է : Հ· Գարեգին Զարպհանէլեան իր նոր մատենագրութեան պատմութեան մէջ կ'ըսէ· «Մեր հին մատենագրութեան մէջ անծանօթ կրնայ սեպուիլ այս տեսակ աշխատասիրութիւն մը, եղածները աննշան կամ թերակատար երկասիրութիւններ էն եւ գրչագիրները բառգիրք կամ բառարան կ'անուանեն զանոնք եւ անոնց առաջին հաւաքողը կամ խմբագիրը կը թուի Արիստակէս գրիչ : Իսկ նոր մատենագրութեան սկիզբը գլխաւոր գործ կը համարուի Ռիվոլա Մեդիս-մարդիկ «Հեզ-սիրտ գարձած են» այժմ...

Հաւաքական ընթերցումները սակայն, կրնան օգտակար ու արդիւնաւոր ըլլալ : Ուրիշներու ներկայութիւնը կը վարատէ կարգալու «տաղտուկը» : Կը տրամադրէ : Անշուշտ, այս պարագային ալ չատ կարեւոր է նիւթերու ընտրութիւնը :

Թիֆլիզի, «Պետօ Սէրէմճեան» մեր ընթերցարանին մէջ մեծերու յատուկ ընթերցանութեանց երեկոները ունեցանք, որոնք չատ լաւ արդիւնք տըուին : Ունէինք— գուցէ եւ կը շարունակեն այժմ— «ընթերցումի հինգշաբթիները» : Կ'ընտրէինք երեք նիւթ, — հայ գրականութենէն, յեղափոխական գրականութենէն (յուշ եւն.), եւ ընկերային - իմաստասիրական կամ պատմական : Ամէն մէկը առաւելագոյն քսան վայրկեան տեւող :

Ֆրանսայի մեր բոլոր կազմերը կըբերան կիրարկել այս ձեւը : Պէ՛տք է որ կիրարկեն : Ժողովները միայն մեզի՛ յատուկ են : Ու միայն խօսելո՛ւ... Հարկ է նաեւ ամբարել : Ցետոյ՝ այդ ընթերցումները չփուճի վաճագոյն միջոց մըն են համակիր ու չէզոք տարրերին հետ :

Կըընտրէ նեռեր է առաջին քայլը : Մխիթարեան Ֆրանսայի մեր միւս շրջանները, որոնք հաւանեցան ընթացք տալ այս թելադրութեանս, պէտք է կատարեն իրենց խոստումը :

Երգը՝ իր կարգին :

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

լանդեցոյն աշխատասիրած հայ եւրոպական առաջին բառագիրքը, որ 1633ին արձանագրուած է Հրամանով տպագրուած է Փարիզ, նոյնպէս ուրիշ մըն ալ է Հռոմի 1695ին : Ասոնցմէ զատ էջմիածնի մատենադարանի երեմիա վարդապետի բառարանը, գործակցութեամբ Սարգիս աբեղայի, պիսկոպոսի մը, տպուած է Լիվոռնոյի 1698ին» :

Ասոնցմէ ետքը Մխիթար Աբբահայր ձեռնարկեց այս կարեւոր աշխատութեան իր աշակերտներու գործակցութեամբ, կարելի եղած խնամքով, որ ի վերջոյ անքաւական համարուեցաւ իբրեւ առաջին գործ :

Մխիթար եւ իր աշակերտները իրենց գործին անկատարութիւնը զգալով, երբ նախնեաց ձեռագիր մատեաններ երեւան կուգային, թելադրեցին իրենց յաջորդներուն գործին կատարելութեան հետամտիլ, որուն նուիրեցան երեք բազմահմուտ եւ բառասէր Հայրեր, Աւետիքեան, Սիմէոնեան եւ Մկր· Ասէքեան վարդապետները նոր Հայկազեանի աշխատութեան 1784ին, գլխաւորելով 1834ին յիսնամեակը, հայ լեզուի ամբողջ հարստութիւնը եւ բառերու ճշդութիւնը դրոշմելով, այս մասին նախնեաց թարգմանութիւնները յատկանշին հետ բաղդատելով ստուգութեան համար, յոյն լատին հոմանիշ բառերով, որ հրատարակուեցաւ 1838ին : Առաձնը անհամառօտութիւնն է :

Հայկազեանի հետեւողութեամբ Զախոյեանեան եւս հրատարակեց այդ տարին հայ-իտալերէն ընդարձակ բառգիրք աւելի ճշդութեամբ եւ կատարելութեամբ :

Հին բառգիրքերու այս յիշատակութիւնը կ'աւարտեմ յիշելով նաեւ Գրիգոր Փէշտիմալճեանի գլուխ գործը Հայկազեան երկհատոր բառգիրքը, որու հրատարակութիւնը կատարած է իր աշակերտներէն Ծովհաննէս Ցէր Պօղոսեան, որ յառաջաբանին մէկ քանի պատմէ թէ իր ուսուցիչը պատրաստած էր բառարան մը, զոր 1816ի հրդեհը մոխիր դարձուցած էր անոր նորէն սկսած ատեն, կէտիկ փաչա : Զոր աւարի վերջ Փէշտիմալճեան պատկառելի, կարապետ պատրիարքի օրով եւ անոր յանձնարարութեամբ, նոր բառարանի մը պատրաստութեան կը ձեռնարկէ եւ կը սկսի հրատարակել, առեն մը կ'ընդհատուի այն, իր ապրուստը կ'աւարտեն զայն 1844ին :

Ես անձամբ պրպտած եմ զայն պատեղու փափաքով, բայց լոկ բառգիրք մը գտած եմ զայն, ոչ մէկ պատանի նորութիւն եւ արժանիք :

Արդէն Փէշտիմալճեանի ժամանակակից ուսուցիչներէն ի՞նչ կարելի է յուսալ, անիմաստ ոսանաւորներ, քերականական գիտելիք, անվերջ խրթնաբանութիւններ, լոճառ, եւ այլն, խաւարակուռ ժամանակը ոչ մէկ լուսոյ նշոյլ կ'ակնկալէր Ս· Մեսրոպի ինքնակոչ այդ աշակերտներէն :

Թող ներէ ինձ Մինաս Տաշճեանի դէն, որ ներկայացուցած է Փէշտիմալճեանի ձեռնը իբր հեղինակութիւն, բայց ձեռնը իբր հեղինակութիւն չէ, նման ձեռներ անոնք : Քաղաքի անոնց աչքին երեւան հանած էր նամակը, այնպիսի ձեւով մը խօսած էր իր տակներուն մասին որ բացորոշակի յայտնի էր թէ անոնք ալ անդամ էին Կակային· ուրեմն անոնց դործին կուգար մէկ ուսուցիչէն վերցնել օտարական մը որ պէտք եղածէն աւելի բաներ տէր այդ կամակերպութեան մասին իրենց կեանքն ու ապահովութիւնը կախում ունէին այն խիստ միջոցներէն զորս ստիպուած էին ձեռք առնել դէմ ըրէն պէս օտարականներու :

(Շար·)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

ԴՐԵՑ՝ ՏԷՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ· Ժ· Մ·

— Այդպէ՞ս ուրեմն...

Սուիֆին նորէն մտածեց փախուստի կարելի միջոցներուն մասին : Ինչ լաւ կ'ըլլար եթէ մէկը յարկաբաժինը գար այդ պահուն զբաղեցնելու համար իր ղիմացինները : Եւ սակայն երկու հոգի միայն գիտէին իր հասցէն — Արիֆն ու Տայանան :

Արիֆը հոն եկած էր քանի մը ժամ առաջ, եթէ յաւելուածական տեղեկութիւններ քաղած էր Ֆրանսուհի ժանէթին զաւադրութեան մասին, կրնար դարձեալ հանդիպիլ : Բայց ի՞նչ օգուտ կրնար ունենալ այդ այցելութիւնը, զանգակը պիտի զարնէր, ոստիկան ազդարարութիւն մը պիտի ըլլար Ներքինիին եւ իր ոստիկաններուն համար ու ներս մտնելուն պէս պիտի ձերբակալէին զայն :

Տղան յանկարծակիի պիտի գար : Եթէ նոյնիսկ զինուած էր՝ դիմադրութիւն մը փորձելու համար, ի հարկէ Ֆազըլմին ու բարեկամներուն յաղթելու յոյս չէր կրնար ունենալ : Անշուշտ այդ պարագային Սուիֆին՝ ինքն ալ փամփուշտ մը պիտի արձակէր ու կռիւին մէջ պիտի նետուէր· ուրեմն երկու հոգի պիտի ճակատէին երեքի դէմ· վիտակը անիրաւ չէր այդ տեսակ կարգադրութիւն մը : Երրորդ անձը Ներքինին պիտի ըլլար· կարելի էր հաշիւին մէջ չդնել զայն : Հաւանաբար շատ ուժով էր, բայց այնքան դանդաղաշարժ որ դժուար պիտի չըլլար դուրս հանել զինքը : Սուիֆին կը խորհէր մէկդի չպրդել իր անդիւթացուցիչ ձերբակալիչին զայն :

Ցետոյ յանկարծակիի պիտի գար : Եթէ նոյնիսկ զինուած էր՝ դիմադրութիւն մը փորձելու համար, ի հարկէ Ֆազըլմին ու բարեկամներուն յաղթելու յոյս չէր կրնար ունենալ : Անշուշտ այդ պարագային Սուիֆին՝ ինքն ալ փամփուշտ մը պիտի արձակէր ու կռիւին մէջ պիտի նետուէր· ուրեմն երկու հոգի պիտի հանդիպէին երեքի դէմ· վիտակը անիրաւ չէր այդ տեսակ կարգադրութիւն մը : Երրորդ անձը Ներքինին պիտի ըլլար· կարելի էր հաշիւին մէջ չդնել զայն : Հաւանաբար շատ ուժով էր, բայց այնքան դանդաղաշարժ որ դժուար պիտի չըլլար դուրս հանել զինքը : Սուիֆին կը խորհէր մէկդի չպրդել իր անդիւթացուցիչ ձերբակալիչին զայն :

Տղան յանկարծակիի պիտի գար : Եթէ նոյնիսկ զինուած էր՝ դիմադրութիւն մը փորձելու համար, ի հարկէ Ֆազըլմին ու բարեկամներուն յաղթելու յոյս չէր կրնար ունենալ : Անշուշտ այդ պարագային Սուիֆին՝ ինքն ալ փամփուշտ մը պիտի արձակէր ու կռիւին մէջ պիտի նետուէր· ուրեմն երկու հոգի պիտի հանդիպէին երեքի դէմ· վիտակը անիրաւ չէր այդ տեսակ կարգադրութիւն մը : Երրորդ անձը Ներքինին պիտի ըլլար· կարելի էր հաշիւին մէջ չդնել զայն : Հաւանաբար շատ ուժով էր, բայց այնքան դանդաղաշարժ որ դժուար պիտի չըլլար դուրս հանել զինքը : Սուիֆին կը խորհէր մէկդի չպրդել իր անդիւթացուցիչ ձերբակալիչին զայն :

Հապա Տայանա՞ն : Շատ աւելի անհաւատալի էր անոր այցելութիւնը : Երբեք իր յարկաբաժինը եկած չէր, իրկու ժամ առաջ ալ տեսնուած էին, ուրեմն ոչ մէկ յոյս թէ ան վրայ պիտի հասնէր : Սուիֆին համոզուած էր առոր, բայց անոր բացակայութիւնը առնուազն օրհնութիւն մըն էր իրեն համար· իրաւ է որ շատ քաջսիրտ աղջիկ էր եւ սակայն որ եւ է օգտակարութիւն չէր կրնար ունենալ՝ իրարանցումի մը պարագային : Ատկէ զատ Ներքինին կրնար ճանչնալ զայն՝ ի՛նչ-չնշով նկարագրութիւնը այն կնոջ որ Տանիայէն պիտի ստանար նամակը : Պիտի ձերբակալէր իբրեւ մեղսակից եւ...

Անտանելի էր խորհրդածել մնացեալին մասին, փառք տուաւ Աստուծոյ որ աղջիկը այնտեղ չէր :

Տայանան սքանչելի վերաբերում ցոյց տուած էր դարձեալ այդ կէսօրին : Մթերանոցէն հեռացած պահուն արտասովոր իրարանցումի մը նշաններ տեսած չէր, հետեւաբար աղջիկը շատ լաւ կատարած էր իր դերը եւ Լիքիտօփուլօսը զբաղեցուցած էր առնուազն տասը վայրկեան : Որքան ուրախ էր Սուիֆին՝ Սպիտակ Թազուհիին մասին իր ըրած ակնարկին համար : Երանի թէ աւելին ըսած ըլլար ու բացատրած ըլլար անոր թէ զբօսանաւուն վրայ իր բռնած ընթացքը հոգն անդամ չէր հիմա· որովհետեւ, իրականին մէջ, Տայանայի մասին իր ունեցած կարծիքը ոչ մէկ տեսն տարբեր եղած էր այն կարծիքէն զոր կազմած էր Մէյսընհեմի պարահանդէսին գիշերը՝ երբ առաջին հանդիպումը կ'ունենային :

Սուիֆին յանկարծ նկատեց որ Ներքինին լուռ կեցած էր բաւական երկար ժամանակ· նայեցաւ անոր : Այդ հրէչի նմանող մարդկային ծաղրանկարը նստած էր բազկաթոռին մէջ անխռով արտայայտութեամբ ու իրարու եռեւէ դյանիկ կը ծխէր : Տանըհինգ, քսան գլանիկի մնացորդ կար մոխրամանին մէջ, իսկ գաղտնի ոստիկանները անոր երկու կողմերը կեցած էին՝ ատրճանակները իրենց ձեռքին մէջ :

Ինչո՞ւ կը սպասեն արդեօք, հարցուց Սուիֆին ինքնիրեն· յետոյ յանկարծ զգաց որ երեկոյեան ստուերները հետզհետէ կը թանձրանային սենեակին մէջ : Ժամը մօտաւորապէս իննն էր : Հրէչը գիշերուան կը սպասէր· ու երբ խաւարը ծածկէր չորս դին, սպանութիւն մը եւս պիտի բարդէր իր դիւային ոճիրներուն չարքին վրայ :

Սուիֆին քննեց երկու ոստիկաններուն արտայայտութիւնը : Եթէ անոնցմէ մէկուն հետ առանձին մնացած ըլլար պիտի կարենար թերեւս կաշառել· բայց ինչպէ՞ս : Վտանգը որուն մէջ կը գտնուէր, խելք ձգած չէր գլուխը· չէր կրնար պայծառօրէն մտածել : Դառնացաւ նորէն երբ յիշեց թէ Տայանան որքան իրաւունք ունէր յանդիմանելու համար զինքը· յուսահատօրէն անկարող էր իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ :

Կարծես ոստիկանները մոռցեր էին իր ներկայութիւնը, արտայայտութիւն չկար անոնց դէմքին վրայ· մեղրամոմէ դիմակ մը պարզապէս ;

Սուիֆին խորհեցաւ որ եթէ լսողը երթալու հրաման ուղէր, հասկնալի չէր որ երկուքը միասին հեռանային իրենց· շատ դրամ ունէր գրպանը, կրնար տասը թուրք ոստիկան կաշառել՝ փոքրիկ անկանոնութիւն մը ընելու համար : Թերեւս մարդը ընդունէր առաջարկը· այն ատեն կրնար խուսափ կը դիւրանար· ձեռ մը քաշէր Ներքինիին եւ յանկարծակիի բերէր միւս ոստիկանը : Սակայն այնպէս իր առաջարկին մէջ «ոչ անկանոնութիւն» չէր, իսկ երկու հակներն ալ սովորական ոստիկան չէին : Արդարեւ երբեք ոստիկանին նմաններ անոնք : Քաղաքի անոնց աչքին առջեւ երեւան հանած էր նամակը, այնպիսի ձեւով մը խօսած էր իր վտանգներուն մասին որ բացորոշակի յայտնի էր թէ անոնք ալ անդամ էին Կակային· ուրեմն անոնց դործին կուգար մէկ ուսուցիչէն վերցնել օտարական մը որ պէտք եղածէն աւելի բաներ տէր այդ կամակերպութեան մասին իրենց կեանքն ու ապահովութիւնը կախում ունէին այն խիստ միջոցներէն զորս ստիպուած էին ձեռք առնել դէմ ըրէն պէս օտարականներու :

(Շար·)

ԲԱՅԻՐ ԻՆ, ՀԱՅՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔԱԾՈ

ՊՈՂՈՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Գիրք Ա

ՊԵՏՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ — 1938

Ա

Ծերունի Ավետիսը, իր ընկերները, հարևանները և ամբողջ գյուղը հավատում էին, որ Ավետիսի տունը անիծված է, և որ այդ տան մեջ ապրող մարդկանց վիճակը ոչ մի ժամանակ չի լավանալու։ Ավետիսի հայրը, պապը, նրանց նախնիները միշտ աղքատ են եղել, միշտ ստրկացած են ապրել

կայացնեմ: Ձեր բոլորին ուշը կը հրաւիրեմ: Այսօր Անգարա հաստող «Ձիւմհուրիյէթ» լրագիրը հատուած մը առած է 1938 յունուար 14ին Ֆրանսայի մէջ հրատարակուած գիրքէ մը, որ մատուցուած է Ֆրանսայի ներքին նախարարութեան եւ որուն մէջ Ֆրանս. Ակադեմիի գաղթային դիտութեանց մասնագէտ Զօր. Պրէմոն յառաջաբան մը ունի: Այս գիրքը կ'ըսէ թէ չեն կրցած Ֆրանս. երկիր դարձնել մեր հողերը, Կիլիկիոյ մէջ չեն կրցած Հայաստան մը կանգնել եւ պիտի գայ օր մը, որ, կ'ըսէ, Ֆրանս. դրօշը պիտի ծածանի հոն: Այս գիրքը երեք ամիս առաջ հրատարակուած է»:

Բասիխ Գափլան, այս գրքին վրայ արտաքին գործավարին ալ ուշը հրաւիրելէ վերջ, ըսաւ թէ Հաթայի թուրք մեծամասնութիւնը պարտութեան մատնելու համար քամիոններով մարդ կը տանին հոն, եւ եթէ այս չարժողումը վերջացնել գրքին կապենք՝ դիւրաւ կ'ըմբռնենք թէ ինչո՞ւ կ'ուզուի Հայերով լեցնել Հաթայը:

Կրնա՞նք հարցնել Ֆրանսայի թէ արդեօք վերստի՞ն Ատանա գալ կ'ուզեն: Երէկի Ատանան, երէկի Մարաշը, երէկի Կազի Այնթապը հոս է, անոնց զաւակները՝ մենք ալ հոս ենք: Թող հրամմեն: Մենք այդ դիւցազնութիւնները աչելիով պիտի վերապրեցնենք: (Ձայներ.... ՄԱՌՐՈՒԵԼԻՒ ՀԱՄԱՐ ԿՈՒԳԱՆ):

Րուչէն Եարքըն (Սամսոն) խօսք առնելով իր կարգին ըսաւ.

— Պէտք է դիտնան որ այսօր Թուրքիոյ երկրորդ Զանագդալէն կը կազմեն Ալեքսանտրէթը եւ Անտիոքը:

Ֆրանսայի Ընկերվարական կուսակցութեան համագումարը

Այսօր, Ռուայանի մէջ կը բացուի Ֆրանսայի Ընկերվարական կուսակցութեան համագումարը, որ պիտի տեւէ երեք օր, մինչեւ Երեքշաբթի:

Կը կարծուի թէ Մարսօ Փիվէրի բացած ճեղքը քննութեան պիտի առնուի առաջին իսկ օրը: Պէտք է սպասել, այդ առթիւ, բուռն վիճաբանութեան եւ աղմուկի:

Փիվէրի հարցին լուծումէն վերջ, համագումարը յաջորդաբար պիտի քննէ կուսակցութեան ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ զեկուցումները:

Համագումարին մէջ պիտի ճակատին երեք հոսանքներ....

Առաջինը, ձախ ուղղութեամբ, հակառակ է Տալատիէի կառավարութեան, զոր կ'ուզէ տապալել: Իրեւ ծրագիր՝ կը հետապնդէ յեղափոխութիւն զանգուածներու մէջ, կազմական բարեփոխութիւն, պայքար միահեծան պետութեանց դէմ եւ համաշխարհային զինաթափութիւն:

Երկրորդ հոսանքը, Ձիրոմսքի գլխաւորութեամբ, մտադիր է առաջարկել որ կուսակցութիւնը տապալէ դահլիճը օր առաջ, կազմելու համար ժողովճակատի դահլիճ մը, որուն քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ չարունակել պետականացումի գործը՝ հակակշիռի տակ առնելու համար երկրին զօրաւոր հաստատութիւնները, վարկային բարեփոխութիւն կատարել եւ բանալ սպանեւֆրանսական առեւտրադրամը:

Երրորդ հոսանքը կը կազմեն ուղղափառները, գլխաւորութեամբ Լէոն Պլումի, Փօլ Ֆօրի, որոնք անվերապահ կը դատապարտեն Տալատիէի կառավարութիւնը, կը քննադատեն կառավարական կարգ մը ձեռնարկները, որոնք կը տարբերին Լէոն Պլումի անտեսական եւ ֆմտական վերականգնումի ծրագրէն:

Բայց եւ այնպէս հաւանական է որ ընկերվարական երեսփոխաններուն մեծ մասը որոշ ապատութիւն՝ չարժելու համաձայն դէպքերուն:

Մատադի օրհնութիւնն եւ քաշխաւոյ Շահիկի մէջ

Թավրիզի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան վարչութիւնը ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանէ թէ 5 Յունիս, կիրակի օր, Շոգեգալստեան հրաշափառ տօնին եւ մատրան օծման տարեդարձին առթիւ մատաղի օրհնութիւն, քաշխաւ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ: Այս առթիւ պիտի պատարագէ տեղւոյն հոգեւոր պաշտօնեան՝ Տ. Եսայի քահանայ Այթունեան եւ իր ձեռնադրութեան քսանամեակին առթիւ պիտի քարոզէ: Երգեցողութիւնները տեղի պիտի ունենան դպրապետ Գ. Բագոսեանի դեկավարութեամբ եւ տեղական ուժերու մասնակցութեամբ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօտները ժամագրութեամբ:

ՀԱՅՑԼԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՍՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր ՀԷՆ Ց: կիրակի եւ ցօն օրեր ժամագրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—32

Ծառայ գրամներու փոփոխութիւն, ՅՀքեր կը տրուին ամէն երկրի դիմաց: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ԳՈՑԾՈՂՆԵՐ,

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմոռանալի ուրբաթով

Café "HAREM"

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՃԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՒՕ ՀԱՐԻՒՐ ԲՈՑԾՈՒԻԿ ՃԵՂՁ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճեղքուածք պահիր եւ քաշքաշալ, սուրիական գաւհին եւ փէքմէզ:

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐՈՓԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Հ. Յ. Դ.

Փաւիլիոն

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՇԻԻ» ՆՇԱԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ, 6 ՅունԻս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ:

Գուաշոն

ՄԱՐՍԷՑԻ «ՌՐԻՍՏԱՓՈՐ» ՆՇԱԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ, 6 ՅունԻս, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը ՅիլԴ 9ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Վ. ԽՇԱՆԵԱՆ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ.— «Աքթիւ» ՆՇԱԿՈՄԻՏԷԻՆ կողմէ

11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 9Է մինչեւ լոյս

25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ

Մէթրօ Բոռթ տ'Օռլէան

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Հ. ՋՐՈՒՇԱՆԴԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՕԱԿՈՐԵԱՆ, Օր. ԷԼԷՋԱ ԶԲՐԱՒԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԹԱՒԻՍԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր: «Balet» օրիորդներու կողմէ

Ընտիր ճաշ: Ճէխ պիւֆէ Մուտք 6 ֆրանք

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «ԵօթԵղբայրեան» Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Ազգ. Միութեան, Զ. Ո. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի:

5 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Էտիսըն» սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՀԱՒԱՐԺ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

×

ՍԵՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ՆՇԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ, 5 Յունիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Union des Républicaines-ներու չքեղ սրահին մէջ, 16, Rue J. B. David (Կ. Խաչի հանդէսին վայրը):

կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ (ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ)

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Կ. Խաչի անդամուհիները: Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն: Ժամը 11էն մինչեւ լոյս ֆրանսական ընտիր ճաշի ընկերակցութեամբ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Գոթէյեօն, ճոխ եւ աժան պիւֆէ:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք մուտք:

×

ՄԷՆ ՄՈՐԻՍԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «ՅԱՌԱՋ» խումբի կողմէ, 6 Յունիս, երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ք. Հ. Ե. սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՀԱՒԱՐԺ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օր. ՇՈՒՇԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (մեներգ), կ'արտասանեն Ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՄԵԱՆ (Լիոնէն) եւ ուրիշներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

×

×

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «ՊՐԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԵԷ»ի ընդարձակ սրահին մէջ,

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները առանձին:

×

ՊՈՒՀՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. «ՎՐԱՄԵԱՆ» ՆՇԱԿՈՄԻՏԷԻ Նախաձեռնութեամբ, եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան, կապոյտ Խաչի ՆՇԱԿՄԱՆԱՀԻՒՂԻՆ եւ Հայրենակց. Միութեանց: 5 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար ԷՆԹԷՐՆԱՍիոնալի սրահին մէջ,

կը նախագահէ Ընկ. Ա. ԱՐՄԱՂԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ընկերահամակրական խնջոյք:

×

ԼԱՍԻՕԹԱՑԻ ՄԷՋ.— «Հ. Ց. Դ. «ԽԱՉԱԿ» խումբի կողմէ, 6 Յունիս, երկուշաբթի «ՊԱՒ ԻՏԻԱԼ»ի վերնայարկի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՈՍԿԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Հայ Մշակութ. Միութեան կողմէ

8 Յունիս, Հոգեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Ազգ եւ աշակերտ»:

×

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ

7 Յունիս, Երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին

Brasserie du Chapitre-ի սրահին մէջ

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Երիտասարդութեան գործը»:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ՇԱՆՕԹ.— Դասախօսութիւնը կը սկսի ժամը 9.30ին եւ կը վերջանայ 11ին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Պոռտոյի «Արարատ» Միութեան եւ Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբի Վարչութեան

ի նպաստ սրահի դաշնակին

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ **«ՈՍԿԻ ՀԵՔԵԱԹ»**Ը

(երաժշտութիւն Ա. Գ. Թեսումենց)

5 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբին մէջ, Սրնաճ, Մուտք՝ 4 ֆրանք:

ԳԱՑԵՐ ՏԻՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

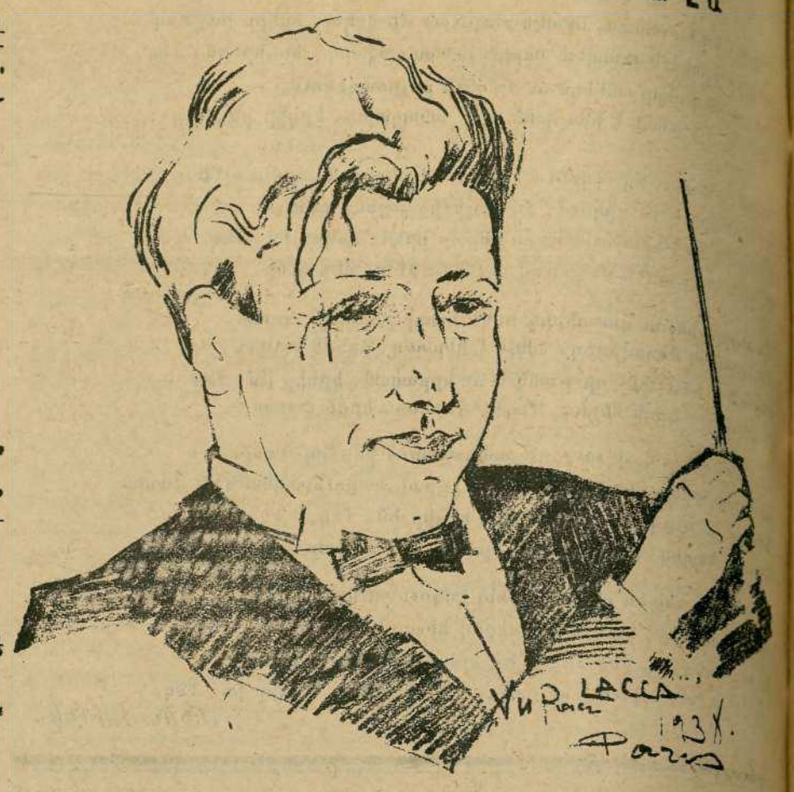
12, Rue Dareau — PARIS (13)

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité

Այսօր, կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ **Գ. Մ. ՕԶԼՄՏՉԱՀԻ**

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդարք: Աղաչնակարող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ՓՈՒՅՏՈՎ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անհրաժեշտ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնները ճանչցուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

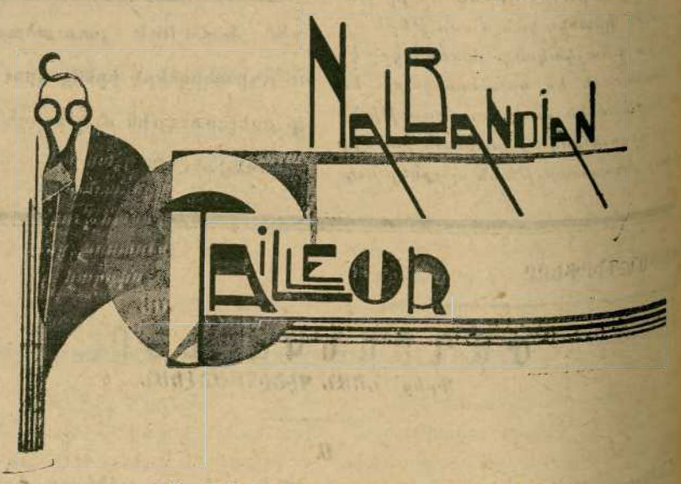
Ճաշարան 3 Լ Օ Ր Ի Ա

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ **Սեն Միշել**

Ազնիւ եւ ընտրական խոհանոցային կերակուրներ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

34 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — Կարեւոր նուէրներ ՅԻՆ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յունիս 14:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՒ ԿԵՐԳԱՄԱՆԵՐ,

Մեր Գիները՝ Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը տրուի մի ֆրանքէկի տաբատ կամ կոշիկ 450 ֆրէկի վրայ հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի: Հայկական կիլոպօլեանի առնետատարած պատրաստուած, զարմանալի յատկութիւններով ժուշատ վիրոց մը: Ներկայանալ ՅՅուշտ կտրօնով, վերոյիշեալ նուէրներէն էին օգտուիլ մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր իսկիլ ֆրանսերէն չեն կրնար գրել իրենց անունները մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղուբներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
7 JUIN
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3750 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՇՈՒՐՋ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տէրէն Ա. Մուրատբէգեանի խորհրդաւոր մահը կը շարունակէ զբաղեցնել հայ մամուլը արտասահմանի մէջ: Տորհրդային մամուլը լուռ է բոլորովին: Կաթողիկոսի մահուան ժամանակ չունէին երեւանի մէջ:

Հարցը պարզ է եւ չատ զարմանալու պէտք չկայ: 1932ի Նոյեմբերին, երբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ընտրուեցաւ էջմիածնի մէջ, մասնակցութեամբ արտասահմանի պատգամաւորներուն, յայտնի էր թէ Սփիւռքի հայութեան համար կատարուելիք այդ ընտրութիւնը: Տորհրդային իշխանութիւնը կ'ուզէր էջմիածինը գործիք ծառայեցնել իր ձեռքին մէջ, պառակտելու համար գաղթահայութիւնը, ի չահ իր թաքուն ծրագիրներուն:

(Հարկ չկայ ըսելու թէ կաթողիկոսը ո եւ է հեղինակութիւն չէր վայելեր բուն իսկ երկրին մէջ, ուր չկայ ո եւ է կազմակերպուած թեմ կամ առաջնորդութիւն):

Երեւանի վարիչները յաջողեցան իրենց ծրագրին մէջ: Սփիւռքի զանազան թեմերուն մէջ արուեստական կերպով ստեղծեցին «Հայաստանասէր»ներու եւ «հակահայաստանեան»ներու խմբագութիւններ: Էջմիածնի կաթողիկոսը պարտաւորուեցաւ կատարել օրուան իշխանաւորներուն հրահանգները:

Էջմիածնի եւ արտասահմանի թեմերուն կապը աւելի եւս ամրապնդելու համար, քանի մը տարի առաջ կաթողիկոսական նուիրակ մըն ալ ղրկուեցաւ երկրէն: Նուիրակին առաջին գործն եղաւ ... իր հասած տեղերուն մէջ դասախօսութիւններ սարքել հայկական մանրանկարչութեան մասին: Ցետոյ միայն մտածեց հանգանակութիւն կատարել՝ Էջմիածնի նորոգութեան համար: Ս. Հայոց կառավարութիւնը, իր տարեկան ելմտացոյցին մէջ ո եւ է գումար չէր յատկացուցած Էջմիածնի նորոգութեան համար մինչդեռ անիկա, եթէ ոչ իրրեւ սրբավայր, գոնէ իրրեւ հայկական հին արուեստի հրաշակերտ մը՝ հոգածութեան առարկան պէտք է դառնար խորհրդային իշխանութեան:

Էջմիածնի համար հանգանակած իր դրամները՝ Եւրոպայի թէ Ամերիկայի մէջ՝ յատկացուցա՞ծ էրէնց նպատակին: Այս մասին ո եւ է զեկոյց չհաղորդուեցաւ մամուլին: Ցայտնի է սակայն թէ նուիրակին ճամբորդութեանց եւ ապրուստին համար եղած ծախքերը երեք տարիէ ի վեր՝ չատ աւելի կարեւոր գումարի մը կը չանգին, քան հանգանակուած դրամը: Ուրեմն, նուիրակը ո՛չ միայն ո եւ է գումար չկրցաւ ղրկել Էջմիածին, այլեւ չկրցաւ խաղաղութիւն եւ համերաշխութիւն ստեղծել իր այցելած վայրերը — մանաւանդ Հիւսիսային Ամերիկա: Ընդհակառակն, այս վերջին կարեւոր գաղութին մէջ կիրքերը աստիճան մը աւելի բորբոքեց իր քմահաճ կարգադրութիւններով— ինչ որ խորհրդային իշխանութեանց գործին աւելի կը պատշաճէր:

Նուիրակը արտասահման անցած էր վեց ամսուան համար: Տարիները սահեցան եւ անիկա չվերադարձաւ իր հոգեւոր պետին մօտ: Ըսին թէ հիւանդ է եւ չի կրնար ճամբորդել: Փաստն այն է, որ նուիրակը ցարդ կը մնայ արտասահման եւ այլեւս ոչ մէկ հեղինակութիւն կը վայելէ, իրրեւ լիազօրը Էջմիածնի: Իր պաշտօնը չատոնց անփառունակ վախճանի մը յանգած է արդէն:

Ներկայիս չկայ ուրեմն կաթողիկոս. չկայ նաեւ իր նուիրակը: Կայ միայն կաթողիկոսական Տեղապահ մը Էջմիածնի մէջ, նշանակուած նոյնինքն հանգուցեալ կաթողիկոսին կողմէ, տարի մը առաջ, ինչպէս կը հաղորդէր Երուսաղէմի պատրիարքին նամակը:

Բայց այս Տեղապահը ըստ երեւոյթին չուզեր ուղղակի կապ պահել արտասահմանեան թեմերուն հետ: Կաթողիկոսին «սրտի կաթուածէ» վախճանումն անդամ հեռագրած էր միայն Երուսաղէմի պատրիարքին, խնդրելով անկէ որ գոյժը հաղորդէ բոլոր Թեմերուն: Եւ Սփիւռքը Թորգոմ պատրիարքին հեռագրովն է միայն որ տեղեկացաւ Տէրէն Ա.ի մահուան, ինչպէս անոր մկնդակովը՝ Գէորգ արք. Չէօրէկճեանի տեղապահ նշանակման:

Մինչ արտասահմանի մամուլին մէջ մեծ վէճ մը բացուած է Տէրէն Ա.ի խորհրդաւոր մահուան պարագաներուն մասին, մինչ դեռ ո եւ է լուր չէ ստացուած թէ ի՛նչպէս, ե՛րբ եւ ո՛ւր կատարուեցաւ հանգուցեալ կաթողիկոսին թաղումը, խորհրդային մամուլը կը յամառի «պատանճումն Զաքարիայի» պահել: Ապրիլ 10էն մինչեւ մայիսի վերջերը մէկուկէս ամսուան ընթացքին հատած «Տորհրդային Հայաստան» պաշտօնաթերթին մէջ ի զուր կը փնտռէք երկտող լուր մը՝ իմանալու համար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին մահը: Չկայ ու չկայ: Ու եթէ ընդունելու ըլլանք մեր թերթերուն այն տրամաբանութիւնը՝ թէ միայն «Տորհրդային Հայաստան»ի մէջ հրատարակուած լուրերուն ու պաշտօնական զեկոյցներուն պէտք է հաւատք ընծայել, եւ թէ անկէ դուրս մեր խորհրդային երկրին անցուդարձերուն մասին գրուածները պարզապէս դաշնակցական յերիւրանքներ են, այն ատեն պէտք է ենթադրել թէ կաթողիկոսը ... դեռ ողջ է, քանի որ Երեւանի պաշտօնաթերթը չէ ծանուցած անոր մահը...:

Ապրիլի ընթացքին «Ս. Հայաստան»ի մէջ երեւցած քանի մը յօդուածներ «հակայեղափոխութեան որջ» կ'որակէին Էջմիածինը: Այսքան միայն: Մարգարէ պէտք է ըլլալ, գուշակելու համար այդ որակումին տակ թաքնուած ողբերգութիւնը:

Այսպէս թէ այնպէս, այսօր կայ չոր իրականութիւն մը: Էջմիածնի աթոռը թափուր է: կապը՝ որ արտասահմանեան թեմերը կը միացնէր Էջմիածնին, գրեթէ գոյութիւն չունի այլեւս: Այս երեւոյթը չատ ալ չի զարմացներ մեզ: Ազասի Յանջեանի սպանութենէն ի վեր Հայաստանի մէջ հետապնդուած նոր քաղաքականութեան տրամաբանական չարունակութիւնն է այդ:

Տորհրդային իշխանութիւնը Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը ընտրած էր՝ արտասահմանի հայութեան համար այն ժամանակ, երբ ինք տեւական կապ կը պահէր Սփիւռքի հետ, Հօկի, Բարեզոր

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՏԱԼԱՏԻԷ ՁԱՌԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Վարչապետ Տալատիէ, ընկերակցութեամբ ծովային եւ օդային նախարարներուն, օդանաւով Լիոն գնաց կիրակի առաւօտ, կատարելու համար բացումը առողջապահական ճակատին վրայ ինկած մեեռելներու ազգային յուշարձանին: Շաբաթ օրուընէ չոգեկառքով Լիոն գացած էին արդէն Խոհ, հաղորդակցութեանց նախարարը՝ Ժիւլ Ժիւլիէն, սպայակոյտի պետը՝ Զօր. Կամլէն եւ փէյքըր:

Բուշարձանին բացման հանդէսին առթիւ, առաջին խօսողն եղաւ Փրոֆ. Նիքոլա: Ցետոյ բեմ բարձրացաւ Տալատիէ, որ ի մէջ այլոց ըսաւ.

— Այն պահուն, երբ սպառնալիքներ կախուած են մեր երկրին վրայ, հանապազօրեայ մեր աշխատանքին մէջ՝ պարտականութեան եւ արհեստի այս յծակցութիւնը, կոչումի եւ պաշտօնի այս միացումը կը կազմէ փրկութեան ամէն զօրաւոր երաշխիքներէն մին: Մեծ հայրենիք մը ամէն վտանգի կը յաղթահարէ, երբ իր զաւակները իրենց ամէնէն փոքր չարժումները կը խառնեն զոհողութեան եւ պարտականութեան ամենաբարձր զգացումներուն: Իր երկար պատմութեան ընթացքին, Ֆրանսա չատ անգամ դէմ յանդիման եկած է վտանգներու հետ: Ինչպէս միչտ, այսօր եւս Ֆրանսա պէտք է ցոյց տայ իր կամքի ուժը, որով կրցաւ յաղթել այդ վտանգներուն:

Աչխարհ կը կերպարանափոխուի Ֆրանսայի չուրջ: Այդ կերպարանափոխութիւնը տեղի կ'ունենայ ամէն օր, գետերէն եւ լեռներէն անդին, որոնք կը դծեն մեր սահմանները: Երբ նկատի առնենք բիրտ ուժերու այդ չղթայադրումը միայն, պիտի կարծենք թէ մեր երկիրն ալ պիտի քչուի հոսանքին մէջ: Սակայն հին աչխարհի այս ընդհանուր խառնակութեան մէջ, ուր կը տիրապետէ բռնի ուժը, մեր երկիրը կը մնայ մարդկային արժանաւորութեան եւ ազատութեան հին խոչոլի վաառրաններէն մին, որուն վրայ հիմնուեցաւ քաղաքակրթութիւնը: Սակայն Ֆրանսա փրկելով ինքզինք՝ պիտի փրկէ նաեւ իրականութիւնները, որոնք կը պատկանին համայն մարդկութեան:

Ֆրանսա ուխտած է մնալ Ֆրանսան: Ան երբեք պիտի չհրաժարի այն յատկութիւններէն, որոնք ոգեւորած են մարդիկը եւ ժողովուրդները՝ գարերէ ի վեր եւ որոնք իմաստ տուած են պատմութեան: Տեղի պիտի չտայ գարաչրջանի այս գլխապտոյտներուն, որոնք կը չրջեն բոլոր արժէքներուն սեղանը: Պիտի չըսէ թէ ղուբ բան է ազատութիւնը, պիտի չըսէ թէ պատրանք է մարդկային մեծութիւնը, պիտի չըսէ թէ խարուսիկ էարդարութիւնը: Պիտի թոյլ չտայ, որ ուժը իրաւարար դառնայ մարդկային յարաբերութեանց միջեւ:

Մենք ուխտած ենք պաշտպանել խաղաղութիւնը, եւ խաղաղութեան համար ցոյց տուած մեր սէրը նչան մը չէ տկարութեան: Խաղաղութիւնը չենք նկատեր թոյլ պաշտպանուած ստացուածք մը, որուն համար հարկ ըլլար ամէն օր նոր զոհողութիւններ կատարել տիրապետութեան ոգիին: Ընդհակառակն, խաղաղութիւնը բան մըն է, զոր պէտք է կառուցանել մեթոտով, սրտի եւ բանականութեան կրկին ճիգով մը:

Ազգութեան սիրոյն, շատ վտանգներ տեսանք եւ դեռ մեր ճամբուն վրայ պիտի հանդիպինք նոր վտանգներու: Բայց միչտ պիտի յաղթահարենք, երբ միացած ենք:

Մեր ուղղութեան մէջ մինակ չենք, մեկուսացած չենք: Մեզի հետ ազգեր կան, որոնք տեղորուած են նոյն կամքով:

Այս մեծ քաղաքին մէջ՝ որ մարդկային աչխատանքի ոստաններէն մին է, այս յուչարձանին առջեւ՝ որ կը յաւերժացնէ մեր ժողովուրդին ամենաբարձր առաքինութիւնները, մեր պարտականութիւնն է նոր վկայութիւն մը բերել Ֆրանսացիներու միութեան եւ ուժին:

ՓԱՐԻԶ - ՎԷՆԹԻՄԻԼ կառախումբը դիծէն ելաւ: Բարեբախտաբար ծանր դէպք մը չպատահեցաւ: Կը կարծուի թէ իտալացի բանուոր մը դիտմամբ խանդարած է դիծը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾ - ՄՕՐՍ ԽՕՍՔԸ

Ընդհ. պատերազմին մէջ:

Ափսոսը սկսած էր արդէն եւ մենք ալ կը պատրաստուէինք «ճամբորդութեան»: Իրիկուն է, ճատեր ենք տխուր եւ մտածկոտ: Լամբարն իսկ ծախած ենք՝ «ճամբու ծախք» ճարելու համար, ու մութ է սենեակը: Մեծ-մայրը ճնճուղիւն մը կը կատարէ ան-ելին վրայ եւ մօրս ցոյց կուտայ գործուած սխալները.

— Գեղին դպրոցով չգոհացար եւ մինչեւ Բաղաք դրկեցիր, ուսումնական շինելու համար:

Խօսքը իմ մասիս է:

— Հիմա փարա կ'ընե՞ ուսումնական ըլլալը: Կով մը որ առնէիր ասոր համար ծախսուած դրամով, տունէդ պակաս չէր ըլլար կաթը, մածունը եւ իւղը, ասանկ օրերուն ալ՝ կովը ծախելով ինչ մը դրամ կը հասնէր ձեռդ:

Սկսայ մտածել,— ուրեմն, կով մըն ալ չեմ արժեր, մեծ-մօրս աչքին: Զսլեցի կատաղութիւնս, ատե՞նն էր դաս տալու: Հայրս զինուոր էր, ես ալ ընտանիքին այր գլուխն էի, բայց երբ բանով մը օգտակար չէի մերիններուն, հարկաւ... յանցաւոր էի:

Պատերազմէն վերջ, մեծ-մօրս խօսքերը մոռցած, ուրիշ դպրոցներ ալ գացի, աւելի մեծ ֆաղաքներու դրպրոց: Միևչեւ փարիզի դպրոցները: Այժմ երբ աւարտած դպրոցներուս շրջորիը վայելելու դարձեալ կարելիութիւն չունիմ եւ դատապարտուած եմ, ամէն օր, ըվըր-զըվըր վէճեր ու յօդուածներ կարդալու, միտքս կ'իյնան մեծ-մօրս խօսքերը:

— կով մը որ առնէիր ասոր համար ծախսուած դրամով, տունէն պակաս չէր ըլլար կաթը, մածունը, իւղը..

Եւ տխրութեամբ ու նախանձով՝ սահմանին միւս կողմը կը նայիմ, — հանիւներ գիտեմ, որոնց տունին մէջ կաթը կը հոսի ջուրի նման, եւ բդուղներ լեցուած են արդար իւղով: Ասոնք, **sinécurisme**ի այս երջանիկ ապահետները, որոնք բերքուած հիւսելով ու շէֆութիւն ծախելով՝ ահռակաս տասը հազարներ կը գրպանեն կամ բնաւ չշաֆտելով թագաւորի պէս կ'ապրին, կաթով կը լուան իրենց երեսները, սերով կը բուծանեն իրենց պորտը, ո՞րհան կ'արդարացնեն մեծ-մօրս խօսքերը: Ու կ'ըսեմ.

— երջանիկնե՛ր, աղէկ որ ձեր մայրը մտիկ ըրեր է իմ մեծ-մօրս խօսքին:

ԱՐԱՋ

ԿԱԹՈՒԹԻՒՆԸ ՍԼԵՔՍԱՆՏՐԻԱՅԻ ՍԱՆՋԱՔԻՆ ՄԷՋ

Առտիճքէն կը հետագրեն յունիս 4 թուականով.---

Կիրքերը խաղաղեցնելու նպատակով, հաղարապետ Քոլէ, որ տանձած է փոխ-պատուիրակի պաշտօնը Սանճաքին մէջ, մուհաֆըզ եւ քայմագամ նչանակեց երկու Քրքասէր երեւելիներ: Նոր մուհաֆըզը, Ապտիւլրահման, քէմալական չրջանակներու ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է, իսկ նոր քայմագամը, Սուրէյա պէյ Խալէֆ, ասկէ առաջ նոյն պաշտօնն ունէր Քըրըք-Խանի մէջ:

**** Փարիզի մէջ Թրքական դեսպանը կըշարունակէ իր տեսակցութիւնները արտաքին նախարարին հետ: Թերթերը կը գրեն թէ այսօր անգամ մըն ալ պիտի այցելէ Ժորժ Պոնէի:*

Երեւան մղուշի մէջ

Թիֆլիզէն կը հեռագրեն.---

Շաբաթ օր Հայաստանի մայրաքաղաքը խաւարի մէջ մնաց, իբրեւ հետեւանք բարակ փոչիի ամպի մը, զոր հովը կը քչէր դէպի Իրանի սահմանները: Արեւը թանձր քօղով ծածկուեցաւ այնքան որ ինդանօթները եւ օդանաւերը ի դուր գործածեցին՝ փարատելու համար մշուշը:

Այս առթիւ նախազգաչարեալ ժողովուրդին մէջ չրջան ըրին զանազան զրոյցները:

Ֆրանսայի Ընկերվարական կուսակցութեան համագումարը

Կիրակի օր քննութեան առնուեցաւ Մարսօ Փիվէրի պարագան: Հակառակ համաձիրներուն բուռն պաշտպանողականին, պարտուեցաւ «ըմբոստը»: Մասնաւորաբար խիստ ընդվզումութիւն մը ցոյց տուին Նոսի ընկերվարականները: 3200 ձայնի դէմ 4900 ձայնով մերժուելով՝ վաւերացուեցաւ տրուած վճիռը Մարսօ Փիվէրի ըմբոստութեան դէմ: Լէոն Պլում եւս ցաւ յայտնեց այս անողոք վճիռին համար, բայց ըսաւ թէ կարելի չէ ներել կուսակցութեան կարգապահութիւնը խանգարողներուն: Միայն թէ մէկ ամիս պայմանաժամ սըրուեցաւ, որպէսզի Մարսօ Փիվէր եւ ընկերները զղջում յայտնեն՝ մտնելու համար մայր կուսակցութենէն ներս: Մարսօ Փիվէրի չրջապատէն այնպէս կը հասկցուի, որ «ըմբոստ»ը պիտի սպասէ մինչեւ կուսակցութեան քաղաքականութեան մասին կատարուելիք վիճաբանութիւնները եւ կառավարութեանմասին կուսակցութեան բռնելիք դիրքին ճչդումը, որպէսզի ազմկալից ձեւով յայտարարութիւն մը ընէ եւ նոր կուսակցութիւն մը կազմելու ձեռնարկէ,--- ամանք արդէն կուտան անունը հերձուածողներու կուսակցութեան՝ Ցեղափոխական - ընկերվարական կուսակցութիւն:

Սպանիական օդանաւերը ուժամբ կը ետեւի Ֆրանսական հողի վրայ

Սպանիայէն եկած ինը օդանաւեր կիրակի օր երեք չարքով անցան Ֆրանսական սահմանը Էքս լէ Բէյմի կողմը եւ ինը ուժամբ արձակելէ յետոյ վերադարձան: Բարեբախտաբար անձի կորուստ չկայ: Ռումբերէն մէկը կորեց Թուլուզ գացող էլեկտրական լարը: Անմիջապէս ոստիկան զօրք ղրկուեցաւ ռումբերուն ինկած տեղը ճշդելու համար: Օդանաւերուն որ կողմին պատկանելը յայտնի չէր մշուշին պատճառաւ: Վարչապետը հրահանգ ղրկեց Սպանիոյ սահմանազլուխի իշխանութիւններուն, միջոցներ ձեռք առնելու համար, որպէսզի հալածուի ո եւ է կասկածելի օդանաւ, երբ կը տեսնուի Ֆրանսական հողի վրայ:

Ֆրանկօ կը մերժէ հաշտութեան միջնորդութիւնը

Գրեցինք թէ անգլիական կառավարութիւնը լուրջ քայքեր կը թափէ դարբեցնելու Սպանիոյ քաղաքացիական կռիւները եւ հաչտեցնելու երկու կողմերը: Ազգայնականներու պետը՝ Ֆրանքօ յայտարարեց թէ որ եւ է միջնորդութիւն չընդունիր եւ թէ կռիւը պիտի չարունակէ անխնայ, մինչեւ որ հակառակորդ կողմը ամբողջովին անձնատուր ըլլայ առանց պայմանի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌԱՆԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Պրակ՝ ՏԵՐՈՒՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ

Trans: J. M. Թարգմ. Ծ. Ս.

Երբ Մարիոն այդ ասաց, ես ակնարկեցի, որ ինքս ևս ոչ մի բան չունեի ընելիք։ Ես ուզում էի ինձ հանգիստ զգալ, որպեսզի կարողանայի ամբողջ ուշադրությունս դարձնել Մարիոնի վրա։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչ է նա մտածում, ինչ է նա զգում։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչ ազդեցություն է ունեցել նրա վրա Ռոդերիկի մահը։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչ է նա մտադրվում անել ապագայում։

Մարիոնը ինձ ասաց, որ ինքը ոչ մի ծրագիր չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ցանկություն չունի, ոչ մի ձգտում չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ուրախություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հետաքրքրություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի սեր չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ատելություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի վախ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հույս չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հավատ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի կարիք չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի պահանջ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ակնկալություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հիասթափություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի տառապանք չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ուրախություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հետաքրքրություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի սեր չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ատելություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի վախ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հույս չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հավատ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի կարիք չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի պահանջ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ակնկալություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հիասթափություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի տառապանք չունի։

Ես նայեցի նրան և տեսա, որ նա նայում է ինձ։ Նրա աչքերը լի էին արցունքներով։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ուրախություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հետաքրքրություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի սեր չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ատելություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի վախ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հույս չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հավատ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի կարիք չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի պահանջ չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի ակնկալություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հիասթափություն չունի։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ մի տառապանք չունի։

Ես ասացի նրան, որ ես էլ նույնն եմ զգում։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի ուրախություն չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի հետաքրքրություն չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի սեր չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի ատելություն չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի վախ չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի հույս չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի հավատ չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի կարիք չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի պահանջ չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի ակնկալություն չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի հիասթափություն չունեմ։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ոչ մի տառապանք չունեմ։

Նա նայեց ինձ և ասաց. «Ինչո՞ւ ենք մենք այդպես զգում»։

Ես պատասխանեցի. «Որովհետև մենք ոչ մի բան չունենք, որ մեզ կապի կյանքին»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի ուրախություն չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի հետաքրքրություն չունես»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի սեր չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի ատելություն չունես»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի վախ չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի հույս չունես»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի հավատ չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի կարիք չունես»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի պահանջ չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի ակնկալություն չունես»։

Նա ասաց. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի հիասթափություն չունես»։

Ես ասացի. «Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ոչ մի տառապանք չունես

Մարդիս արտաքին տիպի՞ ու հոգի

ՍԼԱՎՈՒՏԵՐԻ ՍԱՆԱՀԻՆ ՎԱՆՔԸ ԱԼԱՎԵՐԴԻ

Ինչպիսին Ալ. Ծոպանյանն է, մեր ընթերցողները կարող են ծանոթանալ նրա «Ալավերդի» վիպակի առաջին մասի հրատարակությանը։ Ներկայացնում ենք վիպակի երկրորդ մասը։

(Ա. եւ վերջին մաս)

«Տղամարդիկ» դեռ երկար ժամանակ իրար հետ խոսեցին, հարցուփորձ արին, տեղեկություններ հավաքեցին, ծխախոտներ փչեցին, վերջապես, ոտքի թռան, ձեռքերը թոթափեցին, ինչպես որ մարդ թոթափում է ձեռքերի վրայից ամեն տեսակ կեղտ ու փոշի, ու ձեռքերը տվին իրար։

Ալավերդցիները, որ ամեն տարի հազարներով գալիս են Թիֆլիս, ամեն անգամ ուրախությամբ են հանդիպում իրենց հայրենակիցներին, որովհետև նրանցից ամեն մեկը մի նոր լուր է բերում հայրենի քաղաքից։ Ամեն մեկը մի նոր բան է պատմում, որ ուրիշները դեռ չգիտեն։ Ամեն մեկը մի նոր բան է ավելացնում, որ ուրիշները դեռ չեն ասել։ Ամեն մեկը մի նոր բան է հարցնում, որ ուրիշները դեռ չեն հարցրել։ Ամեն մեկը մի նոր բան է ուզում իմանալ, որ ուրիշները դեռ չգիտեն

Զինուորական դաւադրութիւն Սթալինի դէմ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կէտիէուն երեւան հանեց զինուորական դաւադրութիւն մը, որուն ցանցը կը տարածուի մինչեւ Ուկրայինա։ Մասնաւոր յանձնախումբ մը ներկայիս քննութիւնները կը կատարէ ուկրայնական բանակին մէջ։ Դաւադիրները մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ մթերած էին գաղտնի անկիւններու մէջ, որոնք բոլորն ալ երեւան հանուեցան։

Ձերբակալուեցան բազմաթիւ սպաներ։ Դաւադրական կազմակերպութեան վարիչն է Ուկրայնիոյ հեծելազօրաց մէկ զօրամասին զինապահեստին պետը, Շարոդչենկօ, որ Քիեւի սպայակոյտին սխալ տեղեկագիրներ տալով՝ ռազմանիւթ կը մթերէր դաւադրութեան համար։

Ձերբակալուածները անյապաղ պիտի դատուին պատերազմական ատեանին առջեւ։

**** Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ 73 ճարտարագէտներ, որոնք կ'աշխատէին ճամբաներու շինութեան մէջ, ձերբակալուեցան ամբաստանուելով իբրեւ խափանարար։ Ճարտարագէտներու այս զանգուածային ձերբակալութեան հետեւանքով, հանրօգուտ շինութեանց գործավարութիւնը ստիպուեցաւ աշխատանքի կոչել ուսանողները։*

"Երրորդ Եւրոպա,,

Վարչապետ Թերթերէն մին, որ կը ցոլացնէ լեհական արտաքին նախարարութեան տեսակէտները, կը գրէ թէ Լեհաստան կ'աշխատի երրորդ Եւրոպայի կորիզ մը կազմել,— այլ Եւրոպան պիտի տարածուի Պալթեան ծովէն մինչեւ Եգէական, իրար միացնելով պետութիւնները, որոնք կը գտնուին այդ սահմաններուն մէջ։ Ազգերու խմբակցութիւն մը պիտի չըլլայ այս, ոչ ալ առանցք մը, ինչպէս սովորութիւն է հիմա կազմել, այլ քաղաքական «կլիմայ» մը՝ չէզոքութեան եւ անկախութեան չունչով։ Այսպէս, Եւրոպան պիտի բաժնուի երեք մասի,— նախ ժողովրդավար պետութիւնները, յետոյ միահեծան պետութիւնները եւ ... երրորդ Եւրոպան, որմէ վերջ կը սկսի Ասիան։ Երրորդ Եւրոպան աշխարհակալական ձգտումներ չունի, ոչ ալ դերիշխանութեան մասնաւորում։ Իր նշանախօսքը պիտի ըլլայ՝ «Ազատ՝ ազատներու մէջ, հաւասար՝ հաւասարներու մէջ»։ Երրորդ Եւրոպայի արտաքին քաղաքականութեան մէջ դէր չեն կրնար խաղալ դաղափարաբանական համակրութիւնները, այսինքն խորութիւն պիտի չդրուի Շուէյտի ընկերվարական կառավարութեան եւ Թուրքիոյ միահեծան իշխանութեան միջեւ։ Բոլոր դրացիներուն հետ բարեկամական յարաբերութիւնները պիտի մշակուին, ինչ վարչաձեւ ալ ունենան անոնք։

Լեհական Թերթը կը գրէ թէ Պէքի այցելութիւնը դէպի Սթոքհոլմ, ուր մէկն վարչապետին այցելութիւնը դէպի Վարշաւա, Պէքի ճամբորդութիւնը դէպի Եսթոնիա եւ Լեթոնիա՝ կուգան հաստատելու այս ծրագիրը, որ իրականութիւն պիտի դառնէ օր մը։

Երրորդ Եւրոպան խաղաղութեան պէտք ունի, կը գրէ լեհ խմբագիրը կատարեալ լրջութեամբ։ Ջուկեր ռազմադաշտ դառնալ միջազգային կռիւներու։ Լեհաստանի պատմական առաքելութիւնն է խորացնել գործակցութիւնը այն պետութեանց միջեւ, որոնք կ'ենթան աշխարհագրա-քաղաքական նոյն կլիմային տակ։

Այս երրորդ Եւրոպան, սակայն, շատ կը նմանի Փրոֆ. Փիքարի օդանաւին, որ երկնքին մէջ կը փնտռէր չէզոք կէտ մը։

Սլովաքները անկախութիւն կ'ուզեն

Կէրակի, հսկայ ցոյց մը կազմակերպուած էր Պրաթիսլավայի մէջ, որ Սլովաքիոյ գլխաւոր քաղաքներէն մին է,— ռազմական տեսակէտով՝ Եւրոպայի ամէնէն վտանգաւոր կէտերէն մէկը։ Քաղաքը հիմնուած է Դանուբի վրայ, Գերմանիոյ եւ Հունգարիոյ սահմաններուն անկիւնը։ Մանօթ՝ Փրէսպուրկ անունով։ Այստեղ է որ Նափոլէոն կնքից իր հռչակաւոր դաշինքը, Աւստերլիցի յաղթանակէն վերջ։ Մօտաւորապէս 100,000 բնակչութիւն ունի։

Ցոյցին առթիւ երկրին դանազան կողմերէն Պրաթիսլավա թափած էր 80.000նոց բազմութիւն մը,— վաթսուն չոգեկառքեր եւ հսկայ օթօբուսներ շրջունակ քաղաք կը բերէին սլովաք գիւղացիները, ոմանք կուգային հնձելանիւով։

Առտուան ժամը 9ին, քաղաքին կեդրոնական հրապարակին վրայ խըտնուած՝ 80.000նոց բազմութիւնը աղօթից եւ երկիւղած հետեւեցաւ բացօթեայ պատարագին։ Ժամերգութիւնը կը կատարէին քահանաները, որոնց կը ձայնակցէր ժողովուրդը։

Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ, բազմութիւնը թափօր կազմած՝ յառաջացաւ դէպի ազգային թատրոնը, որուն պատշգամէն, Հլինքա, սլովաք ազգայնականներու պետը, կղերական եւ 76 տարու, ճառ մը խօսեցաւ՝ պահանջելով ինքնավարութիւն յանուն իր ժողովուրդին։

Բազմութեան գլխուն վրայ կը ծփային ժապաւէններ եւ ցուցատախտակներ, որոնց վրայ կը կարդացուէին. «Սլովաք խորհրդարան կ'ուզենք»։

Ֆրանսական թերթերը կը գրեն թէ սլովաք գիւղացիութեան մեծամասնութիւնը գրել - կարդալ չի գիտեր եւ «ինքնավարութիւն» բառին իմաստն իսկ ըմբռնելու անկարող, այնպէս որ այս կատարուած ցոյցին արժէքը ճշդելու առեն՝ պէտք չէ մոռնալ որ գերմանական արտաժում է, մանաւանդ որ Չեխո-սլովաքիոյ Գերմաններուն պետը եւս համակրանք կ'արտայայտէ Սլովաքներուն այս չարժումին մասին։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԶԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ցնցումները կամ աւելները մեղմացնելու մէջոց մը գտեր է Հարաւ. Ափրիկէի ճարտարագէտներէն մին,— այդ դիւտով երկրաշարժը ոչ միայն մարդկային զոհ պիտի չպատճառէ, այլ եւ օգտագործելի պիտի դառնան հողմամսերը, որոնք շատ վտանգաւոր ճանչցուած են։

ՑՐՈՑՑ, հողեվերլուծական դիւտութեան հիմնադիրը, որ յեղաշրջեց բժշկութիւնը, հողերանութիւնը, ընկերաբանութիւնը, Փարիզ հասաւ Վիէննայէն, ուրկէ ստիպուած էր հեռանալ՝ իր հրէական ծագումին պատճառով։ Փարիզի կայարանին մէջ զինք դիմաւորելու գացած էին բազմաթիւ բժիշկներ, ինչպէս եւ ամերիկեան դեսպանը եւ Ցունաստանի իշխանուհին։ Ցրոյտ 82 տարեկան է։ Երկու օր հիւր մնալէ վերջ Ցունաստանի իշխանուհին մօտ, կը մեկնի Լոնտոն, ուր պիտի հաստատուի վերջնապէս,— այնտեղ կը գործէ իր գաւակը իբրեւ ճարտարապետ։

ՓՐԱԿԱՑԻ մէջ տեղի ունեցաւ հսկայ ցոյց մը, աւելի մեծ քան Պրաթիսլավայի ցոյցը,— Չեխերն են որ 150 հազար հոգի թափելով մայրաքաղաքին փողոցներուն մէջ, կը յայտարարեն թէ «աչք չունին օտարին հողին, բայց թիզ մը հող պիտի չտան օտարին»։

ՀԷՆԼԱՑՆ, Չեխոսլավաքիոյ Գերմաններուն առաջնորդը, ամբողջ ընտանիքը միասին առած, ինքնաշարժով Գերմանիա անցաւ։

ՐՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ ծագեցաւ Ֆրանքֆուրի բանակին կռնակը, Անտալուզիոյ մէջ։ Ըմբոստութեան գլխավարն է Զօր. Քէյփօ տէ Լանօ։ Կըսուի թէ ըմբոստութիւնը, որ ուղղուած էր առաւելապէս Իտալացիներու եւ Գերմանացիներու դէմ, զսպուած է արդէն (Լօվռ)։

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ.— Շաբաթ գիշեր, Պուլվար ու լա Շափէլի կողմը ոստիկան մը երբ կասկածելի կին մը կը հարցաքննէր, Արաբ մը յարձակեցաւ անոր վրայ։ Ուրիշ ոստիկաններ եկան, ինչպէս նաեւ հարիւր - եակ մը Արաբներ եւ տեղի ունեցաւ կռիւ մը, որու ընթացքին հինգ ոստիկաններ աւելի կամ պակաս ծանրութեամբ վիրաւորուեցան։ Վեց Արաբներ ձերբակալուած են։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ.— «Արծիւ» ընթակոմիտէին կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ
մէթրօ Բոռնէ տ'Օռլէան
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Հ. ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ԷԼԷԶԱ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԹԱՒԻՏԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ Եւրոպական պարեր։ «Balet» օրիորդներու կողմէ
Ընտիր ճաշ։ Ճէխ պիւֆէ Մուտք 6 ֆրանք

×

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ.— 12 Յունիս, կիրակի, ժամը 3ին, *Մանրամասնութիւնները շուտով։*

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
«ՊՐԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԵԷՆ»ի ընդարձակ սրահին մէջ
Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Մանրամասնութիւնները առանձին։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

կազմակերպուած Մարսէյլի Հայ Մշակութ. Միութեան կողմէ
8 Յունիս, Շաբաթ գիշերի երեկոյ ժամը 9ին
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Ազգ եւ աշակոյթ»։

×

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ
7 Յունիս, երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին
Brasserie du Chapitre սրահին մէջ
ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Երիտասարդութեան դերը»։
Մուտքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք։
ՇԱՆՕԹ.— Դասախօսութիւնը կը սկսի ժամը 9.30ին եւ կը վերջանայ 11ին

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈՐԻ Հ. իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակերպուած Մարսէյլի Սայնոյ Ջորի Շայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի օր Սէնթ Ճնարէյլ պարապէզին մէջ,
կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չխափանել։

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑ

կազմակերպուած Փարիզի «Համազգայինի Մասնաճիւղին կողմէ, նուիրուած Հայաստանի գրողներու՝ ՉԱՐԵՆՑԻ, ԱԿՍԷԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ, ՆՈՐԵՆՑԻ, Գ. ՄԱՀՊՈՐԻ եւ ուրիշներու։ Տեղի կունենայ 14 Յունիս, Երեքշաբթի։
Ընթերցումներ եւ արտասանութիւնները սոյն գրողներէ։

ՅԱՐԱՋ կը ծախուի

24, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* **Mr. Pierre Marchal**ի *խանութը*

ԳՐԱԽՕՒԱԾ ՕՐ

«Յառաջդիմասիրաց»ի համբաւաւոր տարեկան դաշտահանդէսը
Րոալէսոնի մէջ
3 Յուլիս, կիրակի, առաւօտէն կէս գիշեր
(Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն)

ԳՐԱԽՕՒԱԾ ՕՐ

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Մուրատ Ռտֆայէլեան նախկին աշակերտաց Միութիւնը եւ Հայ երիտասարդաց Ակումբը կը վերապահեն 2 Յուլիս, Շաբաթ օրը, իրենց թատերական երեկոյթին համար։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի։
Ապսպրանքները կանխիկ։
Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ։ Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France։

ՅՈՒՆԻՍ 28Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍԸ
25 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ՍԱՒ ԿԱԶՈՑԻ մէջ։

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ
15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45
Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ։
Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ։ Մխակ նուագախումբ հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները։

Վալանսէն ընկ. երուանդ Դուկասեան 50 ֆրանք կը նուիրէ Զոհ մարզականին, իր նշանախօսութեան առթիւ։

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍՔԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13)
A. DER (AGOPIAN)

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար։
Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի Շաբաթ եւ կիրակի օրերէն։
44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)
(Լիսէ Միշլէի հրապարակին վրայ)
Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Maison ALEXANIAN
ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ԱԼԻՔՍԱՆԵՐԵԱՆ ՏՈՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով։
Արագ սպասարկութիւն։
Ապրանքներու փոխադրութիւն։ Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակաւոր կառքով։ Չափաւոր գին։

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթարալիզացիոն օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ճառերու եւ գուժախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փողոցային արկածներու ենթարկուած չգաւորներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէջքի։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

ՈՆ DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40° DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒԻՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمدن معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՒՐ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաղցած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին կ'ըսուի ՐԱՒՐ ՏԻՒԶ։ Ջուտ խաղողէ արուեստական օղիներէ ոչ մէկը ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէին եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱՒՐ ՏԻՒԶ որուն անպրատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է։
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու մխակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier
Չոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու հաճուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օղի՝ եւ քաշելիք ճաշարանատիրոջ անվեճելի փորձառութեամբ։ Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ, անվճարելի ժամադրելի գիներով։
Ճաշեր եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, իբր անսակաս եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Աւաչնակարգ գոյիկներ, ձերմակեղէններ եւ նպաթեզէններ։ Ունտէրվուտ գրի մեքենայ։ Չափաւոր գիներ։
Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ
Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի, կը ծախենք գիւբամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար։ VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 *ֆր.էն սկսեալ։* VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժաթէ աղուէս) 500 *ֆրանքէն սկսեալ։*
ՓԻԹՈՒԱ ՕՊԻՒՍՕՆ, 60 *ֆրէն սկսեալ։*
Բաց է ԿԻՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր։
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՅՈՒՆԻՍ
MERCREDI
8 JUIN
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3751

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԹԱԼԻՆ ՍԿՍԱԻ "ՄԱՔՐԱԳՈՐԾԵԼ» ՆԱԵԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԻՒՐՕՆ

Ուկրայինիոյ ժողովուրդը կը տեղահանուի

Մոսկուայէն կը հեռագրեն .—

Այն զրոյցը թէ Կոսիոր, փոխ - վարչապետ Մորհ. Միութեան եւ անդամ կոմունիստ կուսակցութեան Քաղաքական Պիւրոյին, չնորհազուրկ եղած է, կը հաստատուի այլեւս : Վերջերս նշմարուեցաւ որ Զուբար, նոյնպէս փոխ-վարչապետ եւ անդամ Քաղաքական Պիւրոյի, թեկնածու նշանակուած չէ Դեր. Մորհուրդի անդամներու ընտրութեանց ցուցակին մէջ: Այնպէս որ կը թուի թէ Զուբար եւս չնորհազուրկ եղած է եւ կրած նոյն ճակատագիրը, ինչպէս նախկին փոխ - վարչապետները, Ռուցուտակ, Անտիպով, Մեժլաուկ, Կոսիոր, եւայլ՝ մէկ տարուան ընթացքին : Քաղաքական Պիւրոյին երկու անդամներուն չնորհազրկումը ցոյց կուտայ թէ Սթալին սկսած է հարուածել հիմա կուսակցութեան գլուխը :

Ուկրայինիոյ Քաղաք. Պիւրոյի 13 անդամներէն եւս իրենց դիրքերուն վրայ կը մնան ներկայիս միայն երկու հոգի, Պետրովսկի եւ Սուխոմլին :

Նոյն հեռագիրը կ'աւելցնէ նաեւ որ, Ուկրայինիոյ մէջ շրջան ընդ զրոյցներու համաձայն, երկրին բնակչութենէն խոշոր զանգուած մը պիտի տեղահանուի, անոնց տեղ պիտի բերուին Ուզբէկներ՝ կեդր. Ասիայէն :

Թ. Ռուսիա կը մօտենայ Ամերիկայի

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան դեսպանը, Պրիւքհէլի դեսպան նշանակուած ըլլալով, հրաժեշտի այցելութիւն մը տուաւ կալինինի եւ Մոլոտովի : Իրենց տեսակցութեան միջոցին հասաւ նաեւ Սթալին, որուն հետ ալ երկիսեան դեսպանը առիթ ունեցաւ երկու ժամ խօսելու : Սթալին շատ քիչ անգամ կը տեսնուի օտար դիւանագէտներու հետ,— այսպէս Սթալինի հետ տեսակցելու չնորհն ունեցած են Իսըն, Լավալ, Պինէչ : Այնպէս որ ամերիկեան դեսպանին հետ այս նոր տեսակցութիւնը կարեւորութիւն մը ունի անպայման Մնաւանդ որ ամերիկեան դեսպանը, իր հրաժեշտի պատրաստութիւններէն առաջ, երկար ճամբորդութիւն մը կատարած էր Մորհրդային Միութեան մէջ :

Ամերիկեան դեսպանը մամուլին յայտարարեց թէ շատ լաւ տպաւորութիւններով կը վերադառնայ իր ճամբորդութենէն, բայց ոչինչ ըսաւ Սթալինի հետ իր տեսակցութեան մասին : Քաղաքական շրջանակներու մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ Սթալին կը փափաքի, որ Միացեալ - Նահանգներու կառավարութիւնը գործօն մասնակցութիւն բերէ միջազգային քաղաքականութեան հարցերուն լուծման : Միւս կողմէ դիտել կը տրուի, որ ամերիկացի դեսպանին ճամբորդութիւնը Մորհ. Միութեան մէջ եւ տեսակցութիւնը Սթալինի հետ ուրիշ խմաստ չունին, բայց նախ ռուսեւամերիկեան տնտեսական գործակցութեան մը սկզբնաւորութիւնը, — արդարեւ Մոսկուա կը փափաքի գործի կանչել ամերիկեան ճարտարագէտներ, գործարանելու համար տրոցկիստ ճարտարագէտներու գործած աւերները, եւ երկրորդ՝ ռուսեւամերիկեան բարեկամութեան ճգտում մը, իրրեւ ազդակ՝ պահպանելու համար աշխարհի խաղաղութիւնը, մասնաւորաբար Ծայր. Արեւելքի մէջ ստեղծուած կացութեան առթիւ :

Ամերիկա կը լլէ «հպարտական կոչին»

Վերջերս Միացեալ - Նահանգներու նախարարները հրապարակային յայտնի յայտարարութիւններ կատարելով այն տպաւորութիւնը կը թողուն թէ Հիւս. Ամերիկայի այս մեծ պետութիւնը հետզհետէ կը ձգտի «լքել քաղաքական կղզին», ուր քաշուած էր դիտարանի մը բարձունքէն նայելով աշխարհի մնացեալ մասին գործերուն վրայ :

Ահա, Սէյր, փոխ -նախարար, ձայնասփիւռ ճառով մը կը փորձէ սահմանել Միացեալ - Նահանգներու արտաքին քաղաքականութիւնը, նախապարձակ պետութեանց դէմ ծառնալու վճռակամութեամբ: Ըստ Սէյրի, ամերիկեան արտաքին քաղաքականութեան ծրագիրը կը բովանդակէ հինգ կէտեր.

1.— Հրաժարում մեկուսացման քաղաքականութենէ :

2.— Հաստատում միջազգային արդարութեան տեսութիւններու :

3.— Ամրացում միջազգային գործակցութեան :

4.— Պաշտպանութիւն միջազգային իրաւունքի :

Եւ իրրեւ եզրակացութիւն, ամերիկեան նախարարը յայտարարեց թէ պատմութեան այս ամէնէն կարեւոր պահուն՝ պէտք չէ թոյլ տալ որ Միացեալ Նահանգները դէրօ համարուին : Պարտաւոր ենք կենալ պատրաստ եւ վճռակամ, եթէ հարկ ըլլայ՝ դիմադրելու համար հանդէպ օրէնքէ դուրս հռչակուած յարձակումներու : Կարելի չէ իրաւունքը պարտադրել բռնի ուժով : Ամերիկա յոյսն է պատերազմէն յոգնած աշխարհի : Մեր չափը եւ մեր քաղաքակրթութիւնը կը պահանջեն, որ մենանք իրաւունքի պայքարին ընդդէմ բռնի ուժին, պատրաստ անհենք օրէնքը ընդդէմ անիշխանութեան :

Նոր ահկրաշարժ Թուրքիոյ մէջ

ԶԱՆԿԸՐԸ, 31 Մայիս.— Այս իրիկուն, մէկը ժամը 7.56ին եւ միւսը 8.5ին սաստիկ երկու ցնցումներ պատահեցան երկրաշարժի : Շատ մը չէնքեր ճաթեցան, կարգ մը տեղեր փլուզումներ պատահեցան եւ ժողովուրդը խուճապահար փողոց նետուեցաւ : Մէկոց մը լոյսերը մարեցան եւ աղետալի մթնոլորտ մը տիրեց քաղաքին մէջ : Երկրաշարժին հետեւանքով բանտն ալ վնասուեցաւ եւ փլչելու վտանգ սպառնալուն՝ պարպուեցաւ ոստիկանական ուժերուն հսկողութեան տակ եւ դատապարտեալները այլուր փոխադրուեցան :

Առաջին յուզումէն եռք կատարուած քննութեամբ մը հաստատուեցաւ որ նեխական վնասը շատ է, բայց անձի կորուստ չկայ : Շրջականերէն ալ լուր չկայ որ ցնցումները այդ տեղերուն մէջ սաստկօրէն զգացուած են, անոնցմէ որ ցնցումները այդ տեղերուն մէջ սաստկօրէն զգացուած են, բայց կարեւոր վնաս չեն պատճառած :

Ժողովուրդը դիւերը պարտէզները եւ դաշտերը անցուց :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼԵՔՍԱՆՏրԷԹԻ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

Թուրբերէն թերթերը կը գրեն .—

Ձեռք ձգուած տեղեկութիւններու համաձայն, Հալէ կուսակցութեան ներկայացուցիչներէն Տոքթ. Ապտիւրրահման Մէլէք Սանճաքի լիազօր ներքին նօթրէն կարգուած է : Ոստիկանութիւնը եւ ոստիկան - զինուորներու ջոկատները իր հրամանին տակ պիտի գտնուին եւ ճնշումի ու հալածանքի պատճառու Հաթայի ընտրութենէն չմասնակցած 1500 Թուրքեր պիտի կրնան արձանագրուիլ : Ասոնցմէ զատ վերջերս դուրսէն Հաթայ բերուած Հայերուն եւ Արաբ գիւղացիներուն դէմ խիստ հակակշիռ մը պիտի գործադրուի եւ եկողները ետ պիտի վերադարձուին : Կարգ մը վայրերու արձանագրութեան դիւանները զրկուելէն զերծ վայրեր պիտի փոխադրուին եւ նոր դիւաններ ալ պիտի բացուին :

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԱՀՈՐԾԱԿԸ

Արաբական թերթերու մէջ կը կարդանք .—

Սուրիոյ հարցը զգայացունց լուծում մը պիտի ստանայ եղեր : Թուրքիա պիտի ստանայ Հիւսիսային Սուրիան՝ Հալէպով միասին, Ալէքսանտրէթի Սանճաքը եւ Ճէզիրէն : Ֆրանսա պիտի ստանայ ցարդ Սուրիոյ պատկանող Ծովափնեայ չրջանները, իսկ Սուրիոյ մնացեալ մասերէն պիտի կազմուի արաբական պետութիւն մը, անգլիական ազդեցութեան տակ : Արաբական այս պետութիւնը վերջը պիտի միացուի Պաղեստինի, Անդրյորդանանի եւ Սուրիոյ մնացեալ մասին :

« Ժուռնալ» կըգրէ .—

Երբեք տեսակցութիւն մը այնքան անակնկալի չէ նմանած, որքան խորհրդակցութիւնը, զոր Թուրքիոյ դեսպանը ունեցաւ Ժորժ Պոնէի հետ : Կը յիշուի, որ անցեալ հինգշաբթի Թրքական կառավարութիւնը արտաքին գործոց վարութեան ներկայացուցած էր իր տեսակէտները Ալէքսանտրէթի Սանճաքին կացութեան մասին : Յաջորդ օրն իսկ Ֆրանսա իր պատասխանը զրկեց Էնկիւրի : Շաբաթ երեկոյ Թրքական դեսպանը կը ներկայացնէր արդէն Էնկիւրիի կառավարութեան պատասխանը :

Ֆրանսայի Ընկերվարական հանգուանքը

Երկուշաբթի բուռն վիճաբանութիւններ կատարուեցան Ֆրանսայի ընկերվարականներու համագումարին մէջ, կուսակցութեան արտաքին քաղաքականութեան չուրջ :

Կը նախագահէր Վէնսան Օրիոլ, որ ի զուր կ'աշխատէր կարճեցնել ճառերը : Պահ մը միջադէպ մը եկաւ բռնկեցնել մթնոլորտը,— Փիվէրի կուսակիցները, դուրսը, ծեծեր էին Մարքս Տորմուան (թերթերէն ոմանք մօրուաւոր կ'անուանեն յարձակողները, որովհետեւ կը թուի թէ Տորմուայի մօրուքը եղած է պոչը) : Ճառախօսներէն Զիրոմսքի կը պաշտպանէր միջամտութեան տեսակէտը օրուան միջազգային վէճերուն մէջ : Եթէ պատերազմ չծագեցաւ, կ'ըսէր, պատճառը ոչ թէ այն էր որ Ֆրանսա եւ Անգլիա կորովի կեցուածք մը բռնեցին, այլ որովհետեւ Չեխոսլովաքիա վեց դասակարգ, այսինքն 750.000 հոգի զօրաշարժի ենթարկեց, թէեւ թերթերը այս բաները չգրեցին :

Վիճաբանութիւնները մինչեւ վերջ բուռն եղան եւ ճակատները անհաշտ կը մնային : Բայց, ինչպէս միշտ, վերջին պահուն պիտի գտնուի անյուշտ բանաձեւը, որ դոհացուցիչ լիազօրութիւն մը պիտի տայ ընկերվարական երես - փոխանները՝ չարժելու համար դէպքերու համաձայն :

Մեր աշխատակիցը լայնօրէն պիտի ներկայացնէ համագումարին աշխատանքները, յատկապէս, տալով ամէն մանրամասնութիւն :

ԱՆԱԹՈԼ ՖԸ ՄՈՆԶԻԻ ՃԱՌԸ

Այս միջոցիս, Պոտոյի մէջ տեղի կ'ունենայ Ընկերվարական եւ Հանրապետական Միութեան համագումարը, ուր երեսփոխան եւ նախկին նախարար Ա. Ֆը Մոնզի խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը, որուն զանազան հատուածները այլապէս չհեկան են եւ յատկանշական :

Ա. Ֆը Մոնզի նախ ակնարկ մը նետեց իր պատասխանատուութիւններուն վրայ, յետոյ ներկայացուց արմատական կուսակցութեան ներքին հակասութիւնները, ցոյց տուաւ կեղծիքը կամ երկդիմութիւնը, որոնք յաճախ դեր կը խաղան Ֆրանսայի քաղաքականութեան մէջ, եւ ըսաւ.

— «Պատերազմեցանք եւ յաղթեցինք : Ցաղթութենէն վերջ կարծեցինք թէ ամէն բան լրացած է եւ այլեւս կը բացուի իրաւունքի դարաշրջան մը : Այդպէս կազմուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ կը մարմնացնէր անշարժութեան զաղափարը : Մեծ եւ յաղթական պետութիւնները ոչ ընելիք ունէին, ոչ ալ պահանջ, ուստի ստեղծեցին յաղթանակի վարդապետութիւն մը, որ ուրիշ բան չէր, բայց եթէ անշարժութեան վարդապետութիւն մը : Սակայն գոյութիւն ունէին նաեւ փոքր պետութիւններ,— Փոքր Համաձայնութիւնը, որ ստանձնեց Ազգերու Դաշնակցութեան դեկավարութիւնը : Այսօր որոշ է թէ պիտի ունէին նաեւ փոքր պետութիւններ,— Փոքր Համաձայնութիւնը, որ ստանձնեց Ազգերու Դաշնակցութեան դեկավարութիւնը : Այսօր որոշ է թէ Գերմանիա չուտով կը դարմանէ իր բարոյական եւ նիւթական պարտութեան աւերը : Դարձեալ , պատերազմէն անմիջապէս վերջ, երբ ուրիշները կը պոռային թէ «զէնքով միայն ձեռք կը ձգուի յաղթանակը», ես միշտ կ'ըսէի ու կը դրէի թէ «պատերազմին ճակատագիրը պիտի վճռուի Վիէննայի մէջ» : Ահա Գերմանացիները 75 միլիոն եղան, եւ աշխարհի վրայ այն տպաւորութիւնը կը թողուն թէ «առանց պատերազմի յաղթանակի»ն մրցանակը չահա ծեն : Այժմ ի՞նչ կարելի է ընել, եթէ ոչ ներշնչուիլ աշխարհաքաղաքականութեան եւ պատմութեան համընթաց դասերէն :

Երբ պահանջեցի որ Ֆրանսա ճանչնայ Մորհ. Միութիւնը (եւ յաղթեցայ առոր մէջ), ուրիշ մտածում չունէի, բայց եթէ այդ ուժը օր մը ունենալ մեր

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՄԸ ՄԱՑՐԵՐՈՒՆ

Ամերիկացիները կ'երեւի թէ կը տառապին նորութեան մարմաջով, — դժբախտնե՛ր, եկէք ապրեցէք Եւրոպայի մէջ, ամէն օր նորութիւն մը կայ : Կամ Սթալինը, կանուխ արթնցած, կատակերգութիւն մը կը փորձէ յիշեցնելու համար իր «հանճար»ը : Կամ նացիները՝ յիշեցնելու համար իրենց բանակին ուժը··· : Բայց տես - նենք, նայինք, ի՞նչ նորութիւն կը բերեն Ամերիկացիները :

Մանուկներու երջանկութեան Լիկան հանրաքուէի պէս բան մը կատարած է վերջերս, հետեւեալ հարցարանը ուղղելով ամերիկացի մայրերուն.

1.— Արդի սերունդը տարբե՞ր է ձեր պզտիկութեան շրջանի սերունդէն : Կամ ձեզի կը նմանի՞ն ձեր զաւակները :

2.— Երբ, կեանքի ձեր փորձառութենէն վերջ, անգամ մըն ալ աշխարհ գայիք, պիտի ուզէի՞ք ապրիլ՝ ինչպէս ապրեցաք :

3.— Թոյլ պիտի տայի՞ք որ ձեր զաւակները իրենք ընտրեն կեանքի իրենց ասպարէզը, եթէ ուղղութիւն պիտի տայիք իրենց՝ ասպարէզի ընտրութեան մէջ :

4.— Անհրաժեշտ կը գտնէ՞ք համալսարանական կրթութիւն տալ ձեր զաւակներուն, որպէսզի յաջողին իրենց կեանքին մէջ :

5.— Ամէն զաւակ երախտապա՞րտ է համբոյր իր ծնողքին՝ աշխարհ բերած ըլլալուն համար գիրքի՞ :

6.— Կը սիրէ՞ք ձեր կեսուրները :

Մանուկներու երջանկութեան Լիկան խնդրած էր որ պատասխանները ըլլան «այո» կամ «ոչ», առանց ուրիշ բացատրութեան : Հարցումներէն հինգին հրաւիրուած էին պատասխանելու նոր հարսները եւ հայրերը,— վերջինին՝ միայն հարսները : (Ստացուած է **50** հազար պատասխան) :

Հիմա տեսէք արդիւնքը .—

Առաջին հարցումին առաջին պարբերութեան՝ մայրերու **75** առ հարիւրը պատասխանած է «այո» : Նոյն պատասխանը հայրերու **81** առ հարիւրին կողմէ : Հարցումին երկրորդ մասին իրրեւ պատասխան՝ շատեր կը վկայեն թէ իրենց զաւակները իրենց չեն նմանիր ոչ բարոյապէս, ոչ ալ ֆիզիքապէս :

Երկրորդ հարցումին «ոչ» պատասխանած է մայրերու **60** առ հարիւրը եւ հայրերու **50** առ հարիւրը,— ասոնք ուզգամ մըն ալ աշխարհ գալէ վերջ եթէ ամուսնանամ՝ ադէ արձան քող կտրիմ, ըսողներն են :

Երրորդ հարցումին ի պատասխան՝ մայրերու **75** առ հարիւրը կ'ուզեն որ իրենց զաւակները հետեւին ի՛նչ ասպարէզի որ կ'ուզեն : Հայրերու **56** առ հարիւրը կ'ուզեն առաջնորդել իրենց զաւակները դէպի «օգտակար» ասպարէզը, համաձայն իրենց փորձառութեան :

Զորրորդ հարցումին պատասխանելով՝ մայրերու **60** առ հարիւրը եւ հայրերու **65** առ հարիւրը անհրաժեշտ կը համարին համալսարանական կրթութիւնը , միւսները արժէք չեն տար այդ տեսակ կրթութեան :

Հինգերորդ հարցումը, որ այլեւս դասական է եւ բազո՛ւմ վիճաբանութեանց տեղի տուած, ի՞նչ արդիւնք տայ՝ ադէկ : Մայրերու **81** առ հարիւրը պարտական կը համարի իրենց զաւակները, իսկ հայրերու **69** առ հարիւրը՝ երբեմ պարտական :

Վեցերորդ հարցում.— Կը սիրէ՞ք ձեր կեսուրը : Այս հարցումին պատասխանները պիտի բննեմ առանձին տումարով մը, իբրեւ մասնագէտ··· զոհանչարանութեան :

ԱՐԱԶ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԱՆԱՑԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Թարգմ. ՏԻԿՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
From : J. M. Թարգմ. Հ. Ս.

Շուտով հետևյալ տողերը կարդալով՝ Ֆրանսուա Ռոշֆորը կանչեց. «Ես ինձ ասում եմ, որ ես ինչ-որ բան գիտեմ, բայց ինչ եմ գիտեմ, ես չգիտեմ»։ Ռոշֆորի այս խոսքերը կարող են ճիշտ լինել նաև ինձ համար։ Ես ինձ ասում եմ, որ ես ինչ-որ բան գիտեմ, բայց ինչ եմ գիտեմ, ես չգիտեմ։

Ինչպես արեցի ես նաև մեր ընթերցողների մեծ մասը, ես ևս ծանոթացա Ջոն Գոլդինգի անվան հետ «Ստամբուլի Ընտանիք» հանդեսի էջերում։ Ես ոչ մի անգամ չեմ հանդիպել նրան, բայց նրա հետ ունեցած նամակագրությունից ես կարող եմ ասել, որ նա ինձ համար ավելի է, քան պարզապես հանդեսի խմբագիր։ Նա ինձ համար ընկեր է, որի հետ ես կարող եմ ազատորեն խոսել ամեն տեսակ հարցերի շուրջ։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ գրածները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր գրածները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ուղևորությունների նկարագրությունները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ուղևորությունների նկարագրությունները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ստեղծագործությունները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ստեղծագործությունները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ստեղծագործությունների մասին իմ կարծիքները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ստեղծագործությունների մասին իր կարծիքները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ստեղծագործությունների մասին ուրիշների կարծիքները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ստեղծագործությունների մասին ուրիշների կարծիքները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ստեղծագործությունների մասին իմ կարծիքների մասին ուրիշների կարծիքները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ստեղծագործությունների մասին ուրիշների կարծիքների մասին իր կարծիքները։ Ես նրան ուղարկում եմ իմ ստեղծագործությունների մասին ուրիշների կարծիքների մասին իմ կարծիքների մասին ուրիշների կարծիքների մասին իմ կարծիքները, նա էլ ինձ է ուղարկում իր ստեղծագործությունների մասին ուրիշների կարծիքների մասին իր կարծիք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գրական կայքեր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐՊԱՊԵՏՆԵՐ

— Մ-յ ու՛ղ, ու՛ղ, ո՛չ-ո՛չ ... ա՛խ, ա՛խ ...

Ու՛ղ, ու՛ղ, ո՛չ-ո՛չ ...

— Դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ, դա՛մ ...

— Չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛, չէ՛ ...

Ես ու՞մ ու՞ղղությամբ պետք է գնամ, ես ո՞ւմ հետ խոսեմ, ես ո՞ւմ հետ ծիծաղեմ, ես ո՞ւմ հետ լացեմ, ես ո՞ւմ հետ ուրախանամ ու տխրեմ, ես ո՞ւմ հետ ապրեմ ու մեռնեմ, ես ո՞ւմ հետ ...

— Ա՛յ, ի՞նչ ես ...

— Հարց տուր ինձ, ես ի՞նչ եմ ...

— Ի՞նչ ես ...

— Ես ի՞նչ եմ ...

— Ես ...

Ես ...

Ես ...

սական նոր համայնագիտարանին), եւ քաղաքական կեանքի մէջ մեծ ազդեցութիւն ունի եւ համակրանք կը վայելէ ձախերուն եւ աջերուն մօտ: Իր այս ճառը, որուն երկար տեղ տուինք, կարեւորութիւն կը ներկայացնէ նախ իր հեղինակութեամբ, յետոյ այն մտահոգութիւններով եւ ծրագիրներով, որոնք քննութեան առարկայ են ներկայիս Ֆրանսայի միջազգային քաղաքականութեան ղեկավարներուն մօտ:

"Պատերազմը դիւրին չէ,,

Գերմանացի զօրավար մը, Ֆոն Մէյչ, զինուորական պարբերաթերթի մը մէջ քննութեան առնելով Սպանիոյ եւ Չինաստանի կռիւները, դիտել կուտայ Գերմանիոյ հանրային կարծիքին թէ «պատերազմը թուաբանական գործողութիւն մը չէ: Պատերազմը ոստում մըն է անծանօթին մէջ: Զախողանց յանձնապաստան պէտք է ըլլայ մարդ, որ կարծէ նախատեսել յաղթանակը, մանաւանդ արագ յաղթանակ մը: Չի բաւեր ինքնավստահութիւնը, անհրաժեշտ է նաեւ պայծառատեսութիւն, միշտ խորհելով որ դէպքերը չեն կրնար տեղի ունենալ համաձայն ցանկութիւններու: Գրաւելու համար հողի կտոր մը, այն - քան փոքր որ տեսանելի խակ չէ քարտէսին վրայ, յաճախ հարկ կ'ըլլայ հրացեղներ կամ կռռիլ շաբաթներով: Պէտք է դիտնալ որ ձախողութիւնները կը հետեւին պատերազմական գործողութիւններուն, ինչպէս չուքը լոյսին: Այս ճշմարտութիւնը կը կրկնենք, որովհետեւ ոմանք կը կարծեն թէ վէճ մը կռիւով ըստ ցանկութեան լուծելու համար՝ բաւական է խոյանքը: Անտարակոյս խոյանքը մեծ դեր կը խաղայ, բայց երբ խոյանքը ուժ կ'առնէ երազներէ եւ դիւրին ցանկութիւններէ, փոխանակ կռիւներու ապացուցած դերակշռութեան մը վրայ, յարդուփշուր կ'ըլլայ ապակիի նման,— այնուհետեւ կը սկսի ապերախտ աշխատանքը՝ կոտրած կտորները իրար փակցնելու»:

Ֆրանսական թերթերը, տալով այս խորհրդածութիւնները, կ'աւելցնեն թէ Գերմանիա կը չանայ զգուշացնել հանրային կարծիքը, որպէսզի դիւրին պատերազմի պատրանքներ չունենայ:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՒ

Օդանաւին նոր յարձակում մը գործուեցաւ ֆրանսական հողին վրայ, Սպանիոյ սահմանին մօտ:

Ձեփոններէ օդանաւային նոր ռմբակոծութիւն մը կատարեցին Քանթոնի վրայ, հազարաւոր մեռեալներ եւ վիրաւորներ կան:

Անգլիական կառավարութիւնը բողոքելով հանդերձ բաց - քաղաքներու ռմբակոծութեան դէմ, կ'առաջարկէ քննիչ մարմին մը ղրկել Սպանիա, ստուգելու համար թէ Ֆրանքոյի կատարած ռմբակոծութիւնը զինուորական նպատակներով կատարուած յարձակումի մը արդարացման փաստն ունէ՞ր,— Ֆրանքօ մերժեց, առարկելով թէ կարելի չէ զսպել անգէն հաստատութիւնները ռազմագիտական ամրութիւններէն, օդանաւային թռիչքներու ժամանակ:

Հ. Յ. Դ.

Գանձատ

Պոմոնի «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ընթերասկովիտէի ընդհ. ժողովը, 10 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, «վարանդեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

Վիէնի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 12 Յունիս, կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին «Թաժակ» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՆԹԷՕ ՔՈՇՆԻ ՄԷՋ.— «Աքծիւ» ընթերակոմիտէին կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ
Մէթրօ Բոռթ տ'Օռլէան
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Հ. ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՕԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ԷԼԷԶԱ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԹԱԻԻՍԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր: «Balet» օրիորդներու կողմէ
Ընտիր ճաշ: Ճէլա պիւֆէ Մուտք 6 ֆրանք

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ.— 12 Յունիս, կիրակի, ժամը 3ին՝ Մանրամասնութիւնները շուտով:

×

ՍԷՆ ՅԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «Վարուժան» խումբի կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
Մալաթիոյ կրթասիրաց Միութեան Ժանօթ սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇՈՒՇԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԷ (Լիոնէն), արտասանութիւն՝ Պ. Լ. ԱԼԷՄԵԱՆԷ (Լիոնէն): Ուրիշ հայրենաշունչ արտասանութիւններ եւ մեներգներ: Կէնդանի պատկեր մը՝ Ազատութեան արձանոյնին: Մուտք 2 ֆր.:

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, 12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սէրքլը կաթոլիք»ի սրահին մէջ:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇՈՒՇԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին: Կ'արտասանեն՝ փոքրիկն Ս. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Ընկ. Ե. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Օր. Վ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, Ա. ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ եւ ուրիշներ: Մուտքերու ժամնակցութիւն՝ 1 ֆր.:

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
«ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԱՑԻ»ի ընդարձակ սրահին մէջ
Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Յ. ՊՇՊԻԿԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Կը մասնակցի հայ երաժշտական Միութեան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Գ. ԱՐԱ ԳԱՐԹԵԻԵԱՆի:
Մանրամասնութիւնները առանձին:

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍՔԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi
Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dupleix — PARIS (15e)

ԼՈՒՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՑԻՍ 28»
ԳԵՂԱՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Յ. Դ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:
Ապագրանքները կանխիկ:
Գինն Ֆրանսա եւ գաղութներէն 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 ֆրանք: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ *(երգ մը՝ Մուրատի համար)*

Սեբաստացի խումբ մը հայրենակիցներ ազգային հերոս Մուրատի յիշատակը յաւերժացնելու համար, *Ծառայի* խմբագրութեան տրամադրած են **500** ֆրանկի մրցանակ մը:

Մրցման նպատակն է ժողովրդական երգի մը միջոցաւ ամփոփել Մուրատի փոթորկալի կեանքին դրուագները, սկսելով կռվտուներէն մինչեւ Սեւ ծովը ճեղքելը եւ Բագուի հերոսամարտին մէջ աճուր նահատակութիւնը:

Միաժամանակ ոտանաւորի միւս տուները պէտք է ժամանակագրական կարգով պատկերացնեն ազգ գործունէութիւնը Սասունի եւ Կովկասի մէջ:

Առաջին յաջող ոտանաւորին պիտի տրուի **300** ֆրանկ, իսկ երկրորդին՝ **200** ֆրանկ:

Գրադատ մարմնի գնահատութենէն վերջ, «*Ծառայ*»ի մէջ պիտի տպագրուին մրցանակի արժանացած ոտանաւորները:

Որպէսզի կարելի ըլլայ աւելի հնարաւորութիւն տալ մրցման մասնակցողներուն, գրադատ մարմինը իրրեւ վերջին պայմանաժամ՝ փոխանակ մայիս **15**ի նշանակած է մինչեւ Յուլիս **31**:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Կազմակերպուած Մարսէյլի Հայ Մշակութ. Միութեան կողմէ
8 Յունիս, Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Ազգ եւ աշակոյթ»:

Դաշտահաւեր
ՏԱՐՕՆ-ՅՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ.ՅԻՒԼԻՆ ԿՈՂՄԷ
12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին,
Սէնթ-Անտրէի օգաստուն պարտէզին մէջ:
Կը նախագահէ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ
Կը բանախօսէ ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԻՒԹԱՐԵԱՆ
Կը ներկայացուի ու կը խօսուի հայ ազատագրութեան համար իննկած մեր հերոսներու եւ նահատակներու կեանքէն ու հայրենի ազատագրութիւններէ:
ՇԱՆՕԹ.— փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին դիմելու սավայր երթալ: Հանրակառք առնել Քուռ-Պէլսիւնկէն Թիւ 25, իշնել վերջաւորութեան:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Ազգիս եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակերպուած Մարսէյլի Պալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի օր Սէնթ Ժէրարի պարտէզին մէջ,
կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չվսաչառելել:

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ
Կազմակերպուած Փարիզի «Համազգայինի» Մասնաճիւղին կողմէ, նուիրուած Հայաստանի գրողներու՝ ԶԱՐԵՆՑԻ, ԱԿՍԷԼ ԲԱԿՕՒՆՑԻ, ՆՈՐԵՆՑԻ, Գ. ՄԱՀՍՈՒՐԻԻ եւ ուիշներու: Ցեղի կուներայ 14 Յունիս, երեքշաբթի:
Ընթերցումներ եւ արտասանութիւններ սոյն գրողներէ:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ
ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Մուրատ Ռոշքայէլեան նախկին աշակերտաց Միութիւնը եւ Հայ Երիտասարդաց Ակումբը կը վերապահեն 2 Յուլիս, Շաբաթ օրը, իրենց քառերական երեկոյթին համար:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ
«Ծառայ»ի համբաւաւած տարեկան գաշտահանդէսը
Րոպլէսոնի մէջ
3 Յուլիս, կիրակի, առաւօտէն կէս գիշեր
(Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն)

ԼՈՒՍ ՏԵՍԱԻ
ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ
«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»
երգիծական նոր հատորը (208 էջ)
Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդասատան մը ժպիտի, խնդի, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.
«Ինձմէ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս
«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հաճու - Հիթա
Հատորին դինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:
Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

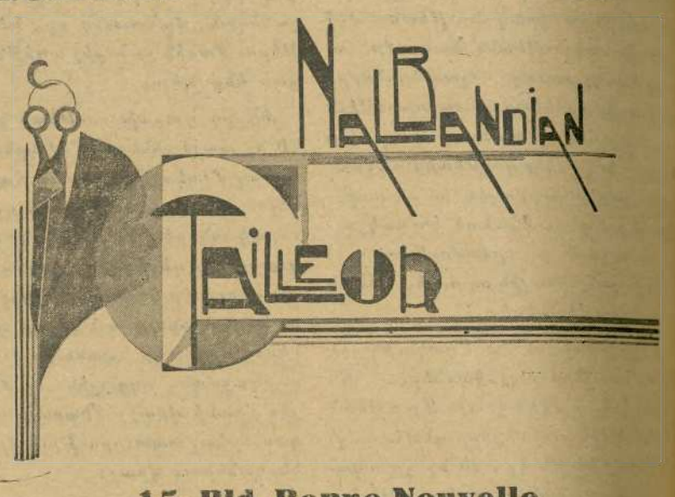
ՇԱՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
Ճաշարան ՏԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սեն Միշէլ
Ազնիւ ճաշ եւ եւրոպական խոհանոցի կերակուրներ:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի
24, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը*

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՊ ՏԻՒ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ձառւօտները ժամադրութեամբ:

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:
Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:
44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)
(Վիսէ Միշլըլէի հրապարակին վրայ)
Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Alimentation "TREVISE"
Իր անմահական ուրճով
Café "HAREM,,
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ
Սառցած եւ պուլկարական ընտիր ձերմակ գինիներ եւ քաշքշաւալ, սուրիական գհհին եւ փիէքմէզ:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ÜN DUZE.
MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale
ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زوزه معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին՝ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, Զգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն մաքրատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշակողներուն ծանօթ է:
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻՉ ՀԱՑՔ
կը նուագեն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՆԻՐ Ա. ՓՈՒՐԱՆԻ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental արճասանքի մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrs ի անկիւնը), Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 54 R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ պատրաստուած եւ նեղով:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ։— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Յունաստան եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆԻՍ JEUDI 9 JUIN 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3752

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍՓԻՒՌՔԸ ԵՒ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Առջի օր պարզեցինք այն կացութիւնը, որուն մէջ կը գտնուին էջմիածնի ապուռն ու Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը, Որչափ ալ մոռչն ալ մահուան վերջ։ Ու աւելցուցինք թէ Սփիւռքի հայութեան կը մնայ մաս մը գտնել, փրկելու համար Լուսաւորչի գարաւոր ապուռը։

Մենք ո՛ւ եւ է յոյս չունինք թէ ներկայ պայմաններուն մէջ Հայաստանի կառավարութիւնը պիտի ձեռնարկէ նոր կաթողիկոսի մը ընտրութեան, այնպէս ինչպէս ըրաւ 1932ի նոյեմբերին։

Սրդէն Տէորդ Ե· կաթողիկոսի մահէն վերջ, էջմիածնի ապուռը մօտ երեսուն ամիս թափուր մնաց։ Հանգուցեալ Որդն Ա· տեղապահ պաշտօն կատարեց ամբողջ այդ շրջանին, իր կոդքին ունենալով Տէրտէրեան Հոգեւոր Որոնողը (նախկին Ս· Սիոնի)։

Կաթողիկոսին մահով, ըստ օրինի, Հայաստանեայց եկեղեցին մէկ տարուան համար սուղի մէջ է։ Հետեւաբար ամբողջ մէկ տարի պիտի պէտք է սպասել, նախքան նոր հայրապետի ընտրութեան մասին ո՛ւ եւ է ձեռնարկ կատարելը։

Պայմանները 1932էն ի վեր հիմնովին փոխուած են։ Այն առանձնաշնորհումներն ալ, որոնց ընտրութեան մասնակցեցան մաս մը պատուիրակները արտասահմանէն, մեծամասնութիւնը նշանակուած ըլլալով երկրէն։

Քաղաքական դէպքերը այժմ այնպէս դասաւորուած են, որ ոչ մէկ տերութիւն արտասահմանին ո՛ւ եւ է պատուիրակ չի կրնար նաեւ Որդրդային Հայաստան երթալ, կաթողիկոս ընտրելու համար։ Ուրիշ խնդիր, եթէ հրաւիրէք իմն յեղաշրջումի կացութիւնը։

Եթէ Տէորդ Ե·ի յաջորդին ընտրութեան համար երեսուն ամիս սպասել հարկ եղաւ, Որչափ Ա·ի յաջորդին ընտրութիւնը կրնայ աւելի երկարիլ։ Այն առեն որոշ հաշիւ կապ կար երկրին ու գաղութներուն միջեւ։ Այժմ ամէն կապ խզուած է։

Այսօր Սփիւռքի հայութեան առջեւ կայ ոչ թէ իրականութիւն մը, ո՛չ եւ է ամենայն Հայոց կաթողիկոսը։ Կայ կաթողիկոսական տեղապահ մը, որ կապ կը պահէ միայն Երուսաղէմի Պատրիարքին հետ։ Զենք գիտեր թէ որոնցմէ բաղկացած է այժմ Տէրտէրեան Հոգեւոր Որոնողը։ Անոր երիցագոյն անդամը՝ Գարեգին արք· Յովսէփեան գամուած մնացած է Ամերիկայի մէջ։ Ո՛չ էջմիածնի կը վերադառնայ, ո՛չ ալ ո եւ է հեղինակութիւն կը վայելէ այլեւս գաղութներու մէջ իբրեւ հայրապետական նուիրակ։

Գաղտնիք չէ մնար կողմէ որ խորհրդային իշխանութեան տակ էջմիածին պարզապէս կը քաշկռտէ իր գոյութիւնը։ Դարերէ ի վեր անոր հասոյթի աղբիւրը կազմող կալուածները չատոնց գրաւուած են։ Գէորգեան ձեմարանը, որ բազմաթիւ ընծայացուներ եւ մը տաւորականներ հասցուցած է Գէորգ Դ· կաթողիկոսի օրէն ի վեր, փակուած է եւ զօրանոցի վերածուած։ Տասնեւմէ տարիէ իվեր ոչ մէկ նոր վարդապետ ձեռնադրուած է կամ ընծայացու պատրաստուած։ Վերջին ամիսներուն էջմիածնի Գանձարանն ալ՝ կողոպտուած եւ «յարքունիս գրաւուած» է։

Անդին ի՞նչ կը մնայ։ Եկեղեցի մը, յարակից քանի մը սենեակներով, որոնց մէջ պարակուած են ծերունի եւ կամակատար եպիսկոպոս մը, քովը քանի մը ծեր կրօնաւորներով։ Եւ ասիկա կը կոչուի ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւն։

Թորգոմ պատրիարք, ապրիլ 23ին էջմիածնէն «Գերագոյն Որոնողը» ատորագրութեամբ հեռագիր մը ստացած էր, որով կը հաղորդուէր թէ 1936 ապրիլ 18ին հայրապետական կոնդակով Տէղակալ կարգուած է Գէորգ արք· Զէօրէքճեան։ Այս լուրը, նոյն օրն իսկ, մասնաւոր պաշտօնագիրներով հաղորդելով Սփիւռքի բոլոր առաջնորդական թեմերուն եւ հովուութեանց, Երուսաղէմի պատրիարքը «սրտապնդիչ նշանակութիւն» կուտար անոր, աւելցնելով որ «աղբացեալ երանաշնորհ հայրապետին վախճանումէն վերջ եւս Մայր Աթոռոյ մէջ իր պարտականութեանց դլուխը կը գտնուի ահա արդէն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ կրօնական իշխանութեան կեդրոնին վերին մարմինը, որուն ըստ օրինի նախագահն է, մինչեւ ցընտրութիւն նոր հայրապետի, ներկայ տեղակալը, իբր երկու տարի առաջ օրինաւորապէս ընտրուած՝ հայրապետական անօրինութեամբ »։

Ուրեմն, ըստ Թորգոմ պատրիարքի, յուսահատական ո՛ւ եւ է բան չկայ կացութեան մէջ, քանի որ էջմիածնի աթոռը կը պահէ իր բոլոր առանձնաշնորհները՝ իբրեւ Գերագոյն եկեղեցական իշխանութիւն ։

Այս լաւատեսութիւնը խրախուսիչ է այն իմաստով, որ Սփիւռքի հայութիւնը գոնէ կապ մը կը պահէ մայր հայրենիքին հետ, ներկայ տխուր օրերուն, հոգ չէ թէ այդ կապն ըլլայ կրօնական - հոգեւոր գետնի վրայ։ Երբ քաղաքական իշխանութիւնները ամէն յարաբերութիւն խզած են արտասահմանի հետ, երբ Հօկ, Ռամկավար, Բարեգործական եւ ամէն գոյնի «Հայաստանասէր» ներ բոլորովին լքուած են եւ իրենց աղերսանքներն ու դիմումները մամիսներէ ի վեր կը մնան «ձայն բարբառոյ յանապատի», երբ ե՛ւ բեւանի իշխանաւորները նոյնիսկ չեն ուզեր առանալ Մելքոնեան կտակի տարեկան կարեւոր գումարը, երբ «լուծարքի ենթարկուած» Հօկը չի կրնար երկտող պատասխան մը իսկ առանալ իր նամակներուն եւ հեռագիրներուն, երբ Վերաշինացները չեն կրնար ո եւ է ձեւով Հայաստան փոխադրել իրենց ձեռքը գտնուած գումարները, մայր երկրին մէջ վերաշինելու համար քանի մը տուներ՝ իրենց ծննդավայրին անունով, յուսադրիչ երեւոյթ է անշուշտ որ գաղութի հայութիւնը տակաւին բանով մը կապուած կը մնայ մայր հայրենիքին հետ ։

Եւ լաւ է որ մեր հայրենադուրկ ժողովուրդը միշտ կապուած մնայ իր հեռաւոր հայրենիքին հետ։ Որովհետեւ այն օրը, երբ բարոյական ու հոգեկան ամէն կապ կը խզուի Սփիւռքին եւ հայրենիքին միջեւ, այն առեն վա՛յ է եկեր այս ազգի գլխուն ։

Հակառակ մեր երկրին մէջ տիրող ծանր ու ճնշող կացութեան, հակառակ հայ ժողովուրդը իր մայր հայրենիքէն հեռու պահելու, զայն անոր ցաւերուն կամ ուրախութեան մասնակից չդարձնելու համար ներկայիս կատարուած բոլոր ճիգերուն, տարագիր բայց հայրենատենչ հայութիւնը հոգիով ու սրտով միշտ կապուած կը մնայ Հայաստանի հետ, անկախ հոն տիրող վարչաձեւէն։

Վարչաձեւերը կուգան ու կ'անցնին։ Կը մնայ ժողովուրդը։ Երեւանի եւ էջմիածնի ներկայ կացութեան մէջ, հայ ժողովուրդը երբեք պէտք չէ յուսահատի եւ ապրի լաւագոյն ապագայի մը անխախտ յոյսով եւ հաւատքով ։

Հ· Մ·

ՄՈՍԿՈՒԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ՑԱՆԴԻՄԱՆԷ ԵՐԵՒԱՆԻ ՎԱՐՔԶՆԵՐԸ

Ստացանք «Որդ· Հայաստան»ի վերջին թիւերը, մինչեւ 23 մայիս։ Այս վերջին թիւին մէջ հրատարակուած է կոմիտասովի Թղթակցութիւնը, Երեւանէն «Պրավդա»ի ղրկուած ։ Կոմիտասով, թէեւ թղթակիցի անուն կը կրէ, բայց իրականին մէջ Մոսկուայի աչքն է Երեւանի վրայ,— թող նեղութիւն չպատճառէ արտասահմանի մէջ Հայաստանի տեսիլքը երգող ճպուռներուն՝ եթէ դիտել կուտանք որ այս հասարակ թղթակիցը աւելի ազդեցիկ եւ ամենազօր է Հայաստանի մէջ, քան Երեւանի կառավարական եւ կուսակցական բոլոր դէմ - կավարները, որոնք ստիպուած են արտասպել Կոմիտասովի մեղադրական թղթակցութիւնները՝ դղջում յայտնելու եւ իրենք զիրենք արդարելու ձեւով մը, համաձայն թղթակիցին մատնանշումներուն ։

Ահա թէ ինչ կը գրէ Կոմիտասով.—

Երեւանի Սասլինեան թաղամասի կուսակցական կազմակերպութիւնը մեծ նշանակութիւն ունի Հայաստանի մայրաքաղաքի տնտեսական - քաղաքական կեանքին մէջ։ Քաղաքին այդ արդիւնաբերական թաղամասին մէջ կեդրոնացուած են Սասլինեան հնգամեակներու տարիներուն կառուցուած մեծագոյն գործարանները։ Բայց Երեւանի երեք թաղամասային կոմիտէներէն ամէնէն անձարակն է, «անգործունեան» եւ քաղաքական տեսակէտով ամէնէն կարճատեսը։ Աւելի հաստատուեցաւ վերջին ժողովին մէջ ։

Հաշուետուութեան ժամանակ, թաղամասի կուս· քարտուղարը, Սմբատ Թունեան, երկու ժամ տեւող ճառով մը, առանց ուժերն ու ժամանակը խնայելու՝ կը գանգատէր··· առաջադրծական սոսկինձի պակասին, ինչպէս եւ գէշ եղանակին մասին, որ արգիլէք կ'ըլլայ վարդհաս բանջարեղէնի աճումին։ Կուսակցական հարցերու, իրենց սխալներուն մասին ոչ մէկ խօսք։

Սմբատ Թունեան ժողովականներէն ծածկեց, որ կուսակցական աշխատանքի մէջ մոցուցած է իր հին ծանօթը, անկուսակցական Փայլակ Դանիէլեանը, գործավար նշանակելով զայն։ Փայլակ երկար չմնաց այդ պաշտօնին մէջ, բայց գործից բաւական չարիք։ Նախ կորսուեցաւ գաղտնի արձանագրութեանց կապոց մը, յետոյ ընդհ· ժողովի ատենագրութիւնը, ուր արձանագրութիւն մը կար մերկացուած լրտեսներու մասին։ Ճետոյ սկսան կորսուիլ ուրիշ բաներ։ Սմբատ Թունեան նկատի չառաւ բողոքները Փայլակի մասին։ Օր մըն ալ կորսուեցաւ թաղամասի կուս·կոմիտէի կնիքը։ Թունեանի հոգն անգամ չէ, Փայլակ ազատ կը պտըտի։ Կը ձերբակալուի միայն՝ երբ ընդհ· ժողովի կը ներկայանայ։ Հաստատուեցաւ որ կապեր ունի արտասահմանի հետ, իր մօտ գըտնուեցան դողցուած առարկաները եւ կուսակցութեան գաղտնի դիւանին անկիպելի պահարանին բանալիները ։

Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի յանգանքն այն է որ, փոխանակ աշխատանքէ հեռացնելու խայտառակօրէն մնանկացած Թադամասի քարտուղարը, կեդր· կոմիտէի քարտուղար Գ· Ցարուխիւնեան «անապարի կարգադրեց» հարցը՝ պատասխանատուութենէ ազատելու համար զայն։ Գ· Ցարուխիւնեան ներկայ էր այդ ժողովին, իր ներկայութեան՝ Սմբատ Թունեան ժողովէն պահեց ամէն բան»։

Ցետոյ Կոմիտասով մեղադրանքներ կը կատարէ զանճումներու թերութեանց, անհաշիւ մսխումներու համար, ու կ'աւելցնէ որ Երեւանի այս թաղամասային կոմիտէն չարունակ քարտուղար կը փոխէ, կէս տարուան մէջ եօթը քարտուղար, եւ կուսակցութիւնը կը մնայ քայքայուած վիճակի մէջ, նոյնիսկ Սուրէն Սմատեան կը համարձակի ղրպարտել ամբողջ կուսակցութիւնը, եւ այս ամէնուն համար մեղադրանքներ կ'ուղղուին կեդր· կոմիտէի քարտուղար Գ· Ցարուխիւնեանի, ըսելով թէ կարուած է զանգուածէն եւ դեկավարել չի գիտեր, եւ սակայն անտարբեր կը մնայ Գ· Ցարուխիւնեան։ Դեռ աւելին, — Իր յանձնարարութեամբ՝ նոյն թաղամասին կուս· կոմիտէի քարտուղար կը նշանակուի նոյն Սմբատ Թունեանը ։

Այսպէս Կոմիտասով ըսել կ'ուզէ թէ Գ· Ցարուխիւնեան անկարող է, գործին մարդը չէ ։ Ինքզինք բարեբախտ թող համարի Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի քարտուղարը, եթէ չուտով աւելի ծանր մեղադրանութիւններ չլսէ՝ Ստալինեանի եւ Ամատունիի ենկած ճամբուն վրայ ։ Մոսկուա չատ նախանձոտ կը թուի իրենց աթոռին վրայ երկար նստողներուն։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷԹԻ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՎԷՃԸ

« Փարի - Սուար »ն ալ սկսաւ խելք ծախել։ Այս թերթը, որ չատ քիչ արձագանգ կուտար Մերձաւոր Արեւելքի վէճերուն, առջի օր յանկարծ պէտք կը տեսնէր խօսիլ Ալեքսանդրէթի Սանճաքին դէպքերուն մասին, յանձնարարելու համար որ Ֆրանսա զգուշանայ վէճ ստեղծելէ Թուրքիոյ հետ ։

« Եթէ կայ երկիր մը, նախկին Թշնամի, զոր Ֆրանսա կը պնդհատէ եւ որու հետ կը փափաքի վէճ չունենալ, ատիկա ալ Թուրքիան է ։

Վերջերս, վերահաս ընտրութեանց առթիւ, խռովութիւններ ծագեցան Ալեքսանդրէթի Սանճաքին մէջ, ուր Թուրքերը մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան ։ Գործադուլներ եւ ցոյցեր եղան վերջին երկու օրուան ընթացքին, եւ թաղամասին ոչ - Թուրք ընտանիքներ սկսան գաղթել դէպի Սուրիա ։ Թուրքերը կը յաւակնին իրաւունք ունենալ 40ի վրայ 22 աթոռի, տեղական խորհրդարանին մէջ։ Սուրիացիները կ'ընդդիմանան։ Հայերն ալ։ Հարցն այն է թէ Ֆրանսական եւ Թրքական զօրքը պիտի կրնա՞յ պահպանել խաղաղութիւնը Սանճաքին մէջ։ Նեղելի է կարծել թէ վէճը ողբերգական հանգամանք պիտի չստանայ եւ երկու երկիրներուն համար դիւրին պիտի ըլլայ համաձայնութեան մը գալ, ի մօտոյ կնքելու համար, ինչպէս կը խորհուի, բարեկամութեան դաշինք մը»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԿԸ ՍԻՐԷ՞Ք ՁԵՐ ԿԵՍՈՒՐԸ »

Զոհանչիճ եւ տան-փեսային յարաբերութիւնները ծանօթ են այլեւս մեր ընթերցողներուն։ Հարսին ո ւկեսրոջ յարաբերութիւնները եւս ծանօթ են մասամբ։ Փեսան որքան կը պաշտէ իր զոհանչը, հարսը նոյնքան կ'ատէ իր կեսուրը,— յաւիտենական պատմութիւն ։

Զարմանալի է, սակայն, որ ամերիկեան վիճակագրութիւնը տարբեր վկայութիւն մը կը բերէ այսօր։ Հարցաթերթուած են **50.000** նոր հարսներ, — « Կը սիրէ՞ք ձեր կեսուրը»։ **92** տո հարիւրը պատասխանած են թէ... «կը պաշտեն» ։

Ցեղափոխութի՞ւն է այս ։

Ամերիկացիները չեն հարցաթերթած անշուշտ հայ հարսները։ Մանաւանդ եւրոպական ազգերը ։

Հիմ աշխարհի մէջ հարս ու կեսուրի պատմութիւնը կը նմանի շուն ու կատուի յաւիտենական պատմութեան։ Ջեզմէ ոմանք կը յիշեն, թերեւս, որ Ֆրանսայի մէջ տարօրինակ ու մեծ ոճիր մը գործուեցաւ տարիներ առաջ ։ Կեսուր մը տապեանակով սպանեց իր հարսը։ Դատարանին մէջ ցոյց տուաւ այնպիսի ընթացք մը,— պաղարիւնութիւնը խոստովանած պահուն, անտարբեր՝ մահավճիռը կարդացուած պահուն, — որ գարմանք պատճառեց գիտնականներուն։ Այս առթիւ սկսաւ բուռն վիճաբանութիւն մը հոգեկան ախտաբանութեան մասնագէտներուն միջեւ։ Երեւան հանուեցաւ հարս ու կեսրոջ պայքարին թաքուն պատճառները,— վիպագիրներն իսկ, ինչպէս Ֆրանսուա Մօրիաք, զբաղեցան այս հարցով, զայն լուծելու համար··· վէպի մէջ։ Ցերդ տիսքուներն ալ խառնուեցան վէճին, ինչպէս Մաթիպոնափարք, — այն իշխանուհին որ անցեալ օր դիմաւորելու գացեր էր Ցերդ։ Ցերդ։ ասցի գրագէտ - բժիշկը, Տոքթ· Վուսվնել, գրեց **Les Belles - Mères tragiques** գիրքը։ Տոքթ· Լ· Գրիգորեանն ալ ունի ուսումնասիրութիւն մը,— «ինչո՞ւ կը կռուին հարս ու կեսուր»։

Սակայն բոլորն ալ վերլուծումը կը կատարեն վէճը դիտելով կեսրոջ հոգիին մէջէն։ Թէ կին մը կեսուր կը դառնայ կեանքի այն շրջանին՝ երբ արդէն կը մօտենայ իր սեռին քնասոսական յատկանիշներուն վախճանը, եւայլն, — ուրեմն կը սկսի հոգեկան յեղափոխութիւն մը։ Վերջապէս — մեր տուրբը տալով Ցերդին — տղուն մայրը (կեսուր) կը նախանձի օտար աղջկան (հարս) որ կուգայ գողնալ իր «ասլան»ին սէրը կամ իր մեծցուցած «չինար»ին շուրը,— բժիշկները տարբեր մեկնութիւն կուտան այդ նախանձին՝ իջնելով ենթագիտակցութեան մէջ, ուր կը գտնէք վկայութիւններ նաեւ նախապատմական շրջաններէն։

Ընդհակառակն , շատ հիչ ենթութիւն կատարուած է հարսին կողմէ,— թէ ինչո՛ւ անուշիկ ու հաղորդարար կեսուրները անգամ կը հալածուին ։ Հարկ կը դառնայ երբեմն դարձեալ մինչեւ մայրիշխանութեան շրջանը,— երբ կեսուրները էին որ կը տիրապետէին ընտանիքին մէջ, եւ հարսները «չխօսկան» էին պետք համար որ···

Է՛հ, սկսան տարբերը, եւ ինծի շատ գայթակղեցուցիչ նշմարտութիւններ լսել կ'ուզեն տալ ։ Ո՛չ, չեմ ըսեր, միայն կը յանձնարարեմ·— Մայրի՛կ, երբ հարսդ շատ տըր - տըր կ'ընէ, հիչ մը հեռուն նստէ, սա միւս «չինարի»ն շուրին տակ ։ Ասանկ տարեքուն , մէկ չինարին շուրը հիչ կուգայ երկու հոգիի եւ կը կատղեցնէ։ Լա՞յն է աննաւը, եւ ինչպէս մեր Ատափազարցին կ'ըսէ, հաս (հաց) մը թաս (ջրաման) մը, ծառ մը մարդ մը,— հասկցա՞ր , մայրիկ ։

ԱՐԱՋ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ընկերվարական համագումարը վերջացաւ խուճարկելով Լէոն Պլումի քաւութիւնը

Ընկերվարական համագումարը վերջացաւ երեքշաբթի օր, Լէոն Պլումի ճառով որ տեւեց երկուքուկէս ժամ ։ Նախորդ վարչապետին առաջարկած բանաձեւը քուէարկուեցաւ 1736ի դէմ 4872 ձայնով։ Ձախակողմեան թեւին բանաձեւը ստացաւ մէյայն 1430 քուէ ։

Լէոն Պլում իր ճառին մէջ մասնաւորապէս նշմարեց թէ անհրաժեշտ է շարունակել կուսակցութեան աջակցութիւնը Ցալտասիէի կառավարութեան ։ Իր համոզումով, այդ աջակցութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ,— 1· Ցալտասիէի կառավարութիւնը անկեղծօրէն կը ջանայ դլուխ հանել անտեսական վերակազմութիւնը, իւրացնելով ընկերվարական կուսակցութեան ծրագրէն մէկ մասը· — 2· եթէ ընկերվարականները ընդդիմադիր դառնան, հանրապետական կառուսարքը պիտի վտանգուի, ներկայ պարագաներուն մէջ·— 3· Ներկայիս անպատեհ է ընկերվարական կառավարութեան մը կազմութիւնը ։

Գալով արտաքին քաղաքականութեան, Լէոն Պլում բացատրեց թէ ինք կը մնայ կուսակից ոչ - միջամտութեան, բայց Ֆրանսական հողին վրայ կատարուած վերջին ռմբակոծութիւնները կրնան Ֆրանսան մղել ոչ թէ վրէժխնդրութեան միջոցներ ձեռք առնելու Գերմանիոյ պէս, այլ վերազինելու իր զործելու ազատութիւնը ։ Նախորդ վարչապետը միշտ փարած կը մնայ հաւաքական ապահովութեան սկզբունքին, եւ երբեք չի հաւատար թէ կարելի է խզել Հռոմ - Պերլին առանցքը, իրարմէ բաժնելով Հիթլերը եւ Մուսոլինին ։ Ինք սկիզբէն իսկ չատագոված է ոչ-միջամտութիւնը՝ Սպանիոյ գործերուն մէջ, որովհետեւ «միջամտութիւնը կրնայ ընդհանուր պատերազմ առեղծել ։ Ոչ-միջամտութիւնը միակ միջոցն է որպէսզի Սպանիա կարենայ անօրինել իր ճակատագիրը» ։

Սանմանապուհի պաշտպանութեան համար

Վարչապետ Պ· Ցալտասիէ 24 ժամ քննական պատյտ մը կատարելով սպանիական սահմանապլուխին վրայ, վերադարձաւ Փարիզ։ Իր համոզումով, սահմանապլուխը լաւ պաշտպանուած է եւ նոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը ոչ միայն ազդարարութիւններ ուղղած է Սպանիոյ երկու կառավարութեանց, յայտնելով թէ այլեւս Թոյլ պիտի չտրուին նոր ռմբակոծութիւններ, այլեւ տեղեկացուցած է թէ ֆրանսական մարտկոցները հրաման ստացած են ռմբակոծելու օտար օդանաւերը ։

Հակառակ մանրակրկիտ քննութեանց, կարելի չէ եղած ճշդել թէ Սպանիոյ ո՛ր բանակին կը պատկանին վերջին ռմբակոծութիւնները կատարող օդանաւերը ։ Զօր· Ֆրանքօ վկայեցուի մը կը մերժէ որ եւ է պատասխանատուութիւն, մեղքը ձգելով կարմիրներուն վրայ «որոնք կ'ուզեն խանգարել Եւրոպայի խաղաղութիւնը »։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԿԵՑՈՔ ԱՐՏԱԴՐԵԼ

Կեանքի արուեստական արտադրութեան խնդիրը չա՛տ, չա՛տ հին է, գրեթէ ա՛յնքան հին՝ որքան մարդկութեան պատմութիւնը: Այս խնդիրը շատ մօտէն կախում ունի ա՛յն հարցումէն, թէ արդէն բուն կեանքը ի՞նչպէս ծագում առած է: Եթէ Աստուծմէ ստեղծուած է, ուրեմն Աստուած մը միայն կրնայ կրկնել ստեղծագործութիւնը, եւ ի զուր մարդ իր ձեռքերը արիւն քրտինքի մէջ կը թաթխէ, ի բարու կը չիչխ, այս առեղծուածը քօղազերծելու համար անխոնջ ու անհնարաչխատութեամբ: Եթէ, ընդհակառակն, կեանքը ինքն իրմով կը ծագի, կը գոյանայ, ուրեմն մարդ կըրնայ միշտ երեւակայել, թէ կեանքի արուեստական արտադրութիւն մըն ալ գործադրելի է: Հետեւաբար այս հարցին ալ նոյնն է կեանքի ծագումի հարցին հետ:

Մինչեւ Մէջլին զար, այո՛, մինչեւ նորագոյն ժամանակները, արուեստական արտադրութեան տեսակէտն ու վարդապետութիւնը միշտ կը դիմա-նայ յամառօրէն եւ անմերժելի, այս-ինքն՝ ա՛յն տեսակէտը, թէ կեանքը ինք իրմով առած է ծագում: Բայց այս վարդապետութիւնը այսօր գիտակա-նօրէն այլեւս հաւիւ ընդունելի է, թէ-եւ տակաւին միշտ կան կարդ մը խու-զարկուներ, որոնք ա՛յն տեսակէտին յարած կը մնան եւ անխոնջ կ'աշխա-տին ապացոյցներ հաւաքել վարդա-պետութիւնը ընդունելի ընելու հա-մար: Սակայն այսօրուան բնագէտնե-րու ամենամեծ մասը կը մերժէ ար-ուեստական արտադրութեան վարդապետութիւնը:

Ամէն մարդ դիտէ, թէ երկրի վրայ միշտ կեանք գոյութիւն ունեցած չի կրնար ըլլալ, թէ մեր մոլորակին վրայ որեւէ կերպով մը պէտք կեանք առաջ եկած ըլլայ: Այս հարցին վրայ դարերու ընթացքին երկու տեսակ խնդիրներ գոյացած են անթիւ տեսակէտներու մէջէն: Կենսաբաններուն մէկ մասը կեցաւ սա՛ տեսակէտին վրայ, թէ մեր երկրին վրայ կեանք բնաւ ծագում առած չէ, թէ կեանքը երբեւիցէ ուր ստեղծուած է տիեզերքին մէջ, եւ լոյսինճառագայթումի ճնշումին տակ մեղի արուեստական է: Մանրէական գործարանաւորութիւններու վրայ կատարուած փորձեր ցոյց տուած են, որ իրօք գոյութիւն ունին կարդ մը մանրէներ, որոնք կ'ապահովեն կեանքի թշնամի պայմաններու մէջ — անհերեւակայելի խստութեամբ ցուրտի աստիճաններ, բացարձակ անհան-դուրժելի երաշտութիւն, օդի անկեն-դան պակաս կամ աստիճ արեւա-ստող: Գտնուած են միս բջիջներ՝ ո-րոնք առանց ամենաղոյղն չափով վը-նասուելու՝ դիմադրած են երկու հա-րիւր աստիճան ցուրտի, կեդրոնաց-ուած ծծմբային թթուի բացարձակ ցամաքութեան եւ ամիսներով հան-դուրժած են թթուածինէ զուրկ միջո-ցի մէջ: Որովհետեւ ընդունուած է, թէ գործարանաւորութիւններուն կազմական ինքնայատկութիւնները կը ծնին կամ առաջ կուգան կեանքի պայ-քարէն, միջավայրին հետ մաքառու-մէն, թէ անոնք ալ արտադրութիւն մըն են տարերային ժառանգութեան դանդուածէն եւ տիեզերքէն, եւ կեան-քի պայքարին մէջ իրենք ալ, իրենց կարգին, իրենց պատշաճ ձեւը ընդու-նած են, դժուար չէր ենթադրելը՝ թէ ա՛յդպիսի ինքնայատկութիւններ ցոյց տուող գործարանաւորութիւններ, այ-սինքն՝ ոեւէ ձեւով մարմիններ, յար-մարադրո՛ն պիտի ըլլային միջավայ-րին հետ պայքարը առանձնելու, վե-րապրելու համար պարագաներու մէջ իսկ: Բայց մեր երկրին վրայ բնա-կանաբար չկայ եւ բնաւ ալ չէ եղած երկու հարիւր աստիճան վար ցուրտ, ոչ բացարձակ երաշտութիւն եւ ոչ ալ կատարեալ օդի պակաս: Եթէ այդպի-սի պայմաններու մէջ ազող ուռճացող կէնդանի էակներ գոյութիւն ունին,— կ'ըսեն այս տեսաբանութեան ախոյ-եանները— կը նշանակէ, թէ անոնք արտասովոր միջավայրէ մը առաջ ե-կած են:

Այս տեսաբանութիւնը շատ ընդու-նելի կողմեր ունի, նոյնիսկ մինչեւ հիմա յայտնի հակառակորդ չէ ունե-ցած, եւ մեծամասն բնախոյզներ կը յարին ու յարած են անոր: Բայց այս տեսաբանութիւնը չի դոհացներ կեն-սաբանները ամէն կերպով: Եւ ար-դարեւ կեանքի ծագումին հարցը չի լուծուիր՝ ստեղծագործութեան աշ-խատանոցը փոխադրելով ուրիշ մոլո-րակի մը, ուրիշ խորհրդաւոր, անծա-նօթ աստղի մը վրայ տիեզերքի մէջ: Միայն սա՛ կայ որ այս տեսաբանու-թիւնը ընդունելով, կրնանք մեր ձեռ-քերը գրպանը դնել եւ բուն խնդիրը յաղթահարելու համար սպասել մին-չեւ այն ժամանակամիջոցը՝ ուր կա-րելի պիտի ըլլայ յաջողիլ ա՛յդ աստ-ղին հասնելու, ուր կը կատարուի ըս-տեղծագործութիւնը, եւ ատոր համար ալ կրնանք տակաւին երկար առնն սպասել...:

Ինդրոյն երկրորդ խումբին ներկա-յացուցիչները, որոնց մասին վերը խօսուեցաւ, կը կառչին ա՛յն տեսա-կէտին՝ թէ նախնական տարերային բջիջները ուրիշ բան չեն եթէ ոչ՝ զար-գացումի չրջանի մը վերջին անդամ-ները, որոնք անդորձարանաւոր գո-յացութենէ (substance) առաջնորդուած են գործարանաւոր գոյացու-թեան: Այս զարգացումը սակայն— ե-թէ երբեք գոյութիւն ունեցած է— միլիոնաւոր տարիներ առաջ պէտք է եղած ըլլայ, եւ դժուար է ընդունիլ՝ որ այսօր այդ պայմանները կրցած են կրկին հաստատուիլ փորձերով, պայ-մաններ՝ որոնք տեղ մը կան եւ կը գործեն եղեր: Այո՛, դժուար է ընդու-նիլ, թէ այդ առաջին քայլը— անկեն-դանէն կենդանացած բնութիւն տանող քայլը— տեղի ունեցած ըլլայ:

×

Հիմա, արդի բնախոյզները կը հար-ցնեն թէ կենդանացածներուն եւ ան-կենդանի մնացորդներուն մէջէն իրօք կա՞յ տարրական, բացարձակ տարբե-րութիւն մը, անոնք իրարու իրօք ա՞յնքան օտար են, ինչպէս կ'երեւի առաջին ակնարկով: Այս հարցումին փորձառական հետախուզութիւնը յոյժ չահեկան, նոյնիսկ զգայացունց արդիւնքներ տուած է, որոնք պիտի յեղաշրջէին բոլոր տեսակէտները, բո-լոր վարդապետութիւնները կենսաբա-նութեան եւ բնական գիտութիւններ-ուն մէջ: Նախ եւ առաջ արդիւնքը ե-ղաւ ձգախիժի համադրական (synthétique) վերահաստատութիւնը, այսին-չը՝ բնական բերքի մը արուեստական արտադրութիւնը: Բերքը, տնտեսա-կան կամ առեւտրական տեսակէտով, կը զոհացնէ միայն գործնական մար-դը, ոչ թէ գիտնականը: Այսինքն ան ունի բոլոր յատկութիւնները, որոնք գործնականին մէջ կը պահանջուին բը-նական ձգախիժէն: Բայց քիմիական հակազդեցութիւններուն (réaction) մէջ երբեք նոյն, եւ մի չէ բնական բերքին հետ— կեանքի առեղծուա՞ծ-, թէեւ անոր նման է: Աւելի առաջ տարուեցաւ քննութիւնը: Վաղամե-րիկ բնախոյզ Էմիլ Ֆիշը կրցաւ ար-ուեստապէս արտադրել նիւթ մը, որ շատ նման է հաւկիթի սպիտակուցին, ա՛յն աստիճան նման, որ կարելի եղաւ փոխանակել զայն կատարելապէս ա-նասուններու կերին հետ: Արուեստա-կան եւ բնական բերքին միջեւ ազ-դակցութիւնը այնքան նշանակալից է որ մարդ սա զգացումը կ'ունենայ— փոքր քայլ մը եւս եւ ահա պիտի իյ-նայ վերջին պատն ալ:

Բայց ամէնէն կարեւորը փորձերուն այս արդիւնքները չէին: Զգայացունց արդիւնքը ա՛յն եղաւ որ կարելի եղաւ կենդանի եւ անկենդան գոյացութիւն-ներուն միջեւ ներքին մեծ ազդակցու-թիւնը ապացուցանել, ազդակցութիւն մը՝ ա՛յնքան անակնկալ, որ դեռ մին-չեւ հիմա յայտնի չէ թէ ի՞նչ պէտք է եզրակացնել ասկէց: Այսպէս կարելի եղաւ ոչ միայն անկենդան նիւթի մի-ջոցաւ նմանցնել կենդանի գոյացու-թիւններու բնականօրէն ածած ձեւերը, ոչ միայն կարելի եղաւ արուեստական-օրէն արտադրել կենդանի էակներու մանրադիտական կառոյցքը, այլեւ դիտուիը, այսպէս եւ ասկէց դուրս, ի վիճակի կ'ըլլար արտադրել շարժում-ներ եւ չնչառական դէպքեր անդորձա-րանաւոր գոյացութիւններու վրայ եւ երկար առեն ալ պահպանել զանոնք:

×

Փորձառական այս չրջանակէն քաղ-ուածմէնէն ծանօթ երեւոյթներէն մին սա իրական, թէեւ դժուար ըմ-բռնելի ճշմարտութիւնն է, որ սնդիկի կաթիլ մը, որուն հետ եթէ չխուի պղպեղահատ մասեղ մը, կը սկսի բարա-խել նիտրոյշնակ ելեւէջով, եւ բարա-խումի այս երեւոյթներու միջոցին՝ յայտնապէս սիրտի ճեւ կ'առնէ: Այս դէպքը յաճախ չարժանկարուեցաւ, այնպէս որ դիտական նիստերու միջո-ցին հանդիսատեսներու մեծ չրջանակ մը կրցաւ տեսնել զայն եւ ճշդել: Նո-րագոյն են նմանապէս չարժանկար-ուած փորձեր ապացուցին նոյնութիւ-նը զործարանաւոր եւ անզործարանա-ւոր գոյացութիւններու չարժումնե-րուն մէջ: Ամենափոքր մանրէները, որոնք կը գտնուին կաթիլ մը ջուրի մէջ, առաջ բերին միեւնոյն չարժումները, ինչ որ փոքր կտորիկ մը կափուրը (camphre) մաքուր ջուրին երեսը, այն ուտիճան ճշդութորէն որ չարժանկա-րէն ներկայ եղող կենսաբան մը չկր-ցաւ զանազանել կենդանի գոյացու-թիւնը անկենդանէն: Կափուրի փոք-րիկ կտորները ջուրին վրայ իյնալուն պէս, խորհրդաւոր օրէնքի մը համե-մատ կը սկսին զառնալ ու չրջիլ, զա-լարիլ երենց վրայ, առնելով չարժու-մի միեւնոյն ձեւեր ինչպէս ջուրին կա-թիլին մէջ ամփոփուած մանրէները:

Հետախուզական բոլոր այս ար-դիւնքները կը տանին միմիայն սա եզ-րակացութեան, թէ կենդանի եւ ան-կենդան գոյացութիւններուն միջեւ հիմնական տարբերութիւն չկայ, թէ ամէն ինչ որ գոյութիւն ունի, կը հը-պատակի միեւնոյն բնական օրէնքնե-րուն:

Ահա այս տեսակէտէն ալ երբեք ան-կարելի չէ թուիր որ օր մը կարելի պիտի ըլլայ քիմիական աշխատանոցին մէջ կեանք կամ, ուրիշ բառով, կեանք ունեցող բան առաջ բերել:

Թարգմ. Գեղմ.Է ***

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

Ահաւասիկ Տիգրան Զուհաճեանի գլխաւոր երկասիրութիւնները.— «Ար-շակ Բ.», «Օլիմբիա (օփերա), «Ա-րիֆ», «Քէօսէ», «Լէպլէպիճի» (օփե-րէթներ), «Զէմիրէ» (օփերա քոմիք), «Ալեքսինաղ» (օփերէթ տրամաթիք), «Ո՛հ ինչ անոյշ», «Մայր Արաքսի», «Գոհարիկ», «Ողջոյն Ա. Աբրահամեան», « Laura» (վ. Հիւկօ), «Rappelle-Toi», (Ալֆրէտ տը Միւսէ) մեներգները: «Վորհուրդ Վորին», «Սուրբ Սուրբ», « Հայր Մեր», «Մահերգ» (գրուած Ներսէս պատրիարքի մահուան առ-թիւ) կրօնականները: Ու «Վիպերդ», «Բաւխանեական Շարժուա», «Արեւել-եան Ֆանթէզիներ», «Մտածին Ցնորք-ներ», «Պարսկական Քայլերգ» դաշնա-կի կտորները:

Անցեալները երաժշտասէր հայ ըն-տանիքի մը մօտ, առիթը ունեցանք տեսնել վարպետին երեք ձայնատետ-րերը, նշխարներու պէս համբուրելի: Առաջինը «Արիֆ»ին Ա. արարուածի նշանաւոր զուգերգը՝ «Թէննէ Թէն-նէննի»:

Կողքը նկարազարդ: Ֆէսաւոր այր մը, հագած սէքթի, պարագլխի մէջ հարեմազգեստ Արեւելուհիի մը հետ: Երկուքին ձեռքերուն մէջ՝ ըմպելիի բաժակ: Նուրբ ծառի մը ճիւղը կը չրջանակէ զիրենք: Հեռուն՝ պուրակ:

Երկրորդ ձայնատետրակը Արիֆին «Սէֆա կէլտինիզ» մեծ խմբերգը, նոյն նկարով եւ արձանագրութեամբ:

Տպուած են Լայփցիկ:

Եւ ուրիշ տետրակ մը տպուած վարպետին մահէն վերջ, Օլիմբիա օ-փերային նախերգութիւնը, Բ. Սի-նանեանի կողմէ դաշնակի յարմար-ցուած:

Այս տետրակը զարդանկարուած է «Ար Նուվօ » ոճով, մանրանկարիչ Ստեփան Ակայեանի կողմէ: Զարդա-նկարը կազմուած է սովորականօրէն անխուսափելի վարդերով, տերեւնե-րով եւ պայմանագրական քնարներով: Վերին ձախ անկիւնը գծուած է, նոյն նկարչին կողմէ Տ. Զուհաճեանի պատ-կերը: Վարպետը հագած է սթամպուլ-ին, ունի բաց օսլայուած օձիք, լայն թիթեռնիկի փողկապով: Անշուշտ սպի-տակ եւ օսլայուած չապիկ: Կատար-եալ մախմբրօ մը հանդերձանքով: Նոյնքան են աւելի ղէմքով, բացուած հակատ, տպրած մարդու հեչտախոյզ աչքեր, առատ պեխ, դեղեցիկ ծերու-թեան մը առաջին չրջանին մէջ:

Փակագիծ մը բանալով խօսինք նաեւ Զուհաճեանի հասակին մասին: Հետա-քրքրական չհեկնութենէ դուրս չըլլայ մեր ըսելիքը: Երբ քանի մը չաթաթ ա-ռաջ ձեռնարկեցինք վարպետին կեն-սագրութիւնը գրելու՝ մեր ձեռքին ներքեւ գտնուող գրութիւններուն մէջ ուշինչ ըսուած էր վարպետին հասակին մասին: Տարօրինակ կերպով, չատ կը մտածէի Զուհաճեանի հասակին չատին: Պատկերներէ, մինչեւ կէս մէջքը քաչուած, անկարելի է ճշդել անկուն հասակը: Գիչեր մը Զուհա-ճեանը տեսայ... երազիս մէջ ան-չուչտ: Այդքանով միայն՝ պիտի մտա-ծէիք ինծի պէս.— «Պարզ է, մտած-ման մը չարունակութիւնն է: Իրմով լեցուած ըլլալը»: Կը գտնուէի սրճա-րանի մը մէջ — միչտ երազ— ու մէկը ներս մտաւ, ուղղուեցաւ ինծի ու ը-սաւ.— «Ես Տիգրան Զուհաճեանն եմ: Ահա տես հասակս: Հազիւ միջահասակ կարելի է ըսել ինծի: Ցուախառ մի ըլ-լար ինչ. երբ նուագախումբը կը ղե-կավարէի՝ կը մեծնայի հասակս ու բնաւ զէշ չէր երեւար կերպարանքս»: Երա-զըս տեսնելէ օրեր վերջ, կը վառէի հետաքրքրութենէս իմանալու համար թէ ինչ հասակ ունէր վարպետը: Կ'ու-զէի ճշդել երազս: Դիպուածով գտայ հայ տիկին մը որ Զմիւռնիա գտնուած է եւ այնտեղ տեսած Զուհաճեանը: Հարցումներուս առաջինը եղաւ ճշդել երգահասիկը: Երազս ճիշդ էր, տիկինը հաստատեց:

×

Խօսքը կուտանք Ս. Դաւթեանի.

— « Տ. Զուհաճեան իբր երգահան եւ հեղինակ՝ իր մեծ արժանիքն ունե-ցաւ, այլեւ ի Թուրքիա նոր ղարագը-լուխ մը բացաւ ու վճռական ազդեցու-թիւն մը գործեց՝ ստեղծելով գուսա-նական թատրոնը որմէ տրամադիք թատրոնն ալ տպաւորուեցաւ: Իրմով յառաջ եկան վարպետներ — Ս. Պէնկ-լեան եւ հոյլ մը ուրիշներ — որոնք օր մ'ը պիտի չարունակէին իր գործն ա-ւելի կամ նուազ յաջողակութեամբ: Այդ ազդեցութիւնը հայ գուսանաց մէջ ոյժգին տարածուեցաւ ելլադա, Ե-գիպտոս, Փարիզ եւ Լոնտոն, հայ հանճարին արձագանգը տուին մերոնք օտար երկիրներու մէջ (ուր երաժչտ. ս-րուեստը, հաղագի եւ լսելեաց նըր-րութիւնք անդրագոյն եւս զարգացած ու մչակուած են) եւ ամենուրեք զբ-տան ջերմ ընդունելութիւն: Արհա-մարհոտ Հելլենք՝ Աթէնքի, Բաթրատի եւ այլ չրջանակներու մէջ՝ հայ խումբերու գուսանական յաջողանկներէն ազդուած պարտուած էին: Նոյնը նաեւ Եգիպտոս»:

Ահաւասիկ Շարաթանի կարծիքը.

— « Զուհաճեանի բոլոր գործերն ալ անմահ են, անոնց մէջ վարպետը կա-րողացած է արեւելեան երաժչտու-թեան մեղեդիները՝ իրենց բովանդակ հրապոյրովն ու երազանքովը, հաչ-ւեցնել եւրոպական նուագերգու-թեանց պայմաններուն հետ, եւ այդ-պէսով ստեղծած է երաժչտական va-riation մը, որ թէեւ փորձուած էր անցեալի եւրոպական քանի մը մեծա-գոյն երգահաններու կողմէ, սակայն մնացած էր չափազանց աղօտ ու ան-հարազատ գոյներով: Զուհաճեան ի-րաւամբ ունենալու է իր առանձին տեղը տիեզերական երաժչտութեան պատմութեան մէջ, որովհետեւ իր հեղինակութեանց մեծագոյն մասին մէջ կ'արտացոլայ բոլոր այն կեանքը զոր կը ճնչէր, իր ազգին ցաւերն ու վայելքները, իր հայրենիքին փառք-երն ու սարսափները հաւատար թա-փով մը երգած է: Գաղափարներուն թարմութեամբը, նուագերգութեան բազմազան երանգներովն ու հարազա-տութեամբը, իր արուեստը գերա-զանցօրէն բիւրեղացումն է արեւելեան երաժչտութեան. ու ինք իրաւունքը կը ստանայ ժողովրդային այն պան-ծալի համակրանքին, զոր, աւաղ, թէեւ այնքան ուժգին սակայն քիչ վա-յելեց »:

×

Վարպետին թատերական գործերէն ունկնդրած եմ միայն երեք հատը՝ «Լէպլէպիճի», «Քէօսէ», եւ «Արիֆ», իւրաքանչիւրը 40 — 50 անգամ:

Հինէն ի վեր Մեծն Արեւելքը գը-գաստ ճիւղ մը նետած է դէպի Ար-եւմուտքը: Ու Արեւմուտքը ծաղկանի նիւ-ւը արձակած է դէպի Բիւզանդիան երկու Ոդիներու պատուաստը կա-տարուած է այնտեղ՝ ուր երկու Ա-խարհներ կը միանան իրարու: Այդ պատուաստի մթնոլորտին մէջ ծնած է Զուհաճեան: Ինչ ալ կատարեց երա-ժչտական պատմութիւնը իր տաղանդն ու միջավայրին բնական բերումով: Իր երաժչտահատերը իմ վրաս կը թո-ղուն տպաւորութիւնը հէգեմոնիու-որոնք կը չողշոդան ու կը չեզոքին՝ ի-րենց գոյներու ծանրութիւնով, թնա-ծող քաղցրութիւններով եւ կայծակ ցարունակող սիրերգներով, ինչպէս հոգիներու դաշնակցութեան պոթ-կումներով:

Զուհաճեանի երգը հոգիին մէջ կը մնայ: Զի ցնդիր: Կենսանիւթ ունի:

Երաժչտագէտները կը նախընտրեն «Արիֆ»ը կամ «Քէօսէ»ն: Իսկ ժող-ովուրդները միշտ նախընտրած են «Լէպլէպիճի»ն, որուն նիւթին եւ երա-ժչտութեան պարզութեան մէջ, հա-ւատութիւն մը կայ բանաստեղծական:

Զուհաճեան իր ցեղին նոր եւ կոթ-ղարձունք մը ընծայած է:

ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

«Աչխատհաղարա»

Մեծ եղեռնի մեր բախտակիցներէն Ճարութիւն Քէֆէլեան անցեալ տարի հրատարակեց «Աչխարհաղարա» խո-րագրով հարիւր էջնոց պատկերազարդ հատորիկ մը:

Հեղինակը, ինչպէս համեստօրէն ը-նըդի իսկ կը խոստովանի իր գործին նախաբանին մէջ, գրող մը չէ, ոչ ալ ուսում առնելու պատեհութիւն ունե-ցած է: Կեանքի տարօրինակ պայման-ները առաջնորդած են զինքը ասդին-ասդին աչխարհէն, ուր իր հայրենակիցը-թեան թելադրանքին տակ՝ գրի առնե-լ ու ապագայ սերունդին համար պատ-րաստելու իր վկայութեան բաժինը:

Ց. Քէֆէլեան Շապին Գարահիսարի Սինդրէսազիւղաքաղաքէն է: Իր գործին առաջին գլուխը կը վերաբերի իր ծննդավայրին պատմական եւ աչխար-հագրական ամփոփ ներկայացման համընթաց նկարով մը միասին: Եւ վերջացուցած իրաւունքի եւ պրո-բուենաց ոգեկոչումին մէկ վանկը ի-ջեցնող սա խօսքով.

« Թուրքը մարսեց Հայուն արիւնը, բայց երբեք պիտի չկարողանայ մար-սել մեր հայրենիքը »:

Այնուհետեւ իր պարտականութեան դիտակից՝ կը պատմէ բնաագրքի նախօրեակը, Շապին Գարահիսար նա-հանդին Հայերը տարագրելու ժամա-նակ Թուրքերու ցոյց տուած վայրա-գութիւնները:

Ընդհանուր տարագրութեան պա-տմութեան մէջ Շապին Գարահիսարի հայութիւնը եւս յետագայ սերունդին ներշնչման դեղեցիկ ժառանգ մը թո-ղուց, անիծեալ թշնամիին դէմ ըմբոս-տութեան աքանչելի փորձ մը կատա-րեց: Քէֆէլեան ուրիշ ձայն մը եւս կը բերէ ու կը կցէ այդ պատկերին, հատուցման արդար իրաւունքը վեր-ու խոր պահելու արժանի երդումով.

«Էչկիչէհիսար», «Քէօսէ», եւ «Արիֆ», իւրաքանչիւրը 40 — 50 անգամ:

Հինէն ի վեր Մեծն Արեւելքը գը-գաստ ճիւղ մը նետած է դէպի Ար-եւմուտք: Ու Արեւմուտքը ծաղկանի նիւ-ւը արձակած է դէպի Բիւզանդիան երկու Ոդիներու պատուաստը կա-տարուած է այնտեղ՝ ուր երկու Ա-խարհներ կը միանան իրարու: Այդ պատուաստի մթնոլորտին մէջ ծնած է Զուհաճեան: Ինչ ալ կատարեց երա-ժչտական պատմութիւնը իր տաղանդն ու միջավայրին բնական բերումով: Իր երաժչտահատերը իմ վրաս կը թո-ղուն տպաւորութիւնը հէգեմոնիու-որոնք կը չողշոդան ու կը չեզոքին՝ ի-րենց գոյներու ծանրութիւնով, թնա-ծող քաղցրութիւններով եւ կայծակ ցարունակող սիրերգներով, ինչպէս հոգիներու դաշնակցութեան պոթ-կումներով:

Զուհաճեանի երգը հոգիին մէջ կը մնայ: Զի ցնդիր: Կենսանիւթ ունի:

Երաժչտագէտները կը նախընտրեն «Արիֆ»ը կամ «Քէօսէ»ն: Իսկ ժող-ովուրդները միշտ նախընտրած են «Լէպլէպիճի»ն, որուն նիւթին եւ երա-ժչտութեան պարզութեան մէջ, հա-ւատութիւն մը կայ բանաստեղծական:

Զուհաճեան իր ցեղին նոր եւ կոթ-ղարձունք մը ընծայած է:

ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

« ՅԱՒԱՍ »Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (83)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Սուլթանին քովընտի ակնարկ մը նե-տեց Ներքինիին. ճեմ ճերմակ ու ժըպ-տուն դէմք մը ունէր ան այդ վայրկ-եանին, յայտնի էր թէ անդթօրէն կը վայելէր այդ զարհուրելի տեսարանը:

Ա՛լ ամէն բան պիտի վերջանար հի-մա: Մարդ ինչ ձեւով ալ մեռնի պարտաւոր է ճիպ մը ընել քաջսիրտ կեց-ուածքով մը դիմաւորելու համար մա-հը: Սուլթանին կարճահասակ մէկին էր եւ իր գլուխը հազիւ թէ կը հասնէր Էիկու սեւամորթ հսկաներուն ուսե-րուն: Պրկեց ամբողջ մարմինը, ուղ-ղածիգ դիրքով կեցաւ իր դահիճնե-րուն դիմացը եւ թօթափեց այն սար-սափելի վախը որ կը չարչրկէր զինքը ժամերէ ի վեր: Երբ համբ պահանջե-րը իր թեւերէն բռնեցին, անիկա կըր-ցաւ նոյնիսկ հրաժեչտի հեղնական բարեւ մը տալ երկու ոստիկաններուն:

Եւ ահա յանկարծ սեւամորթ դահիճ-ները օդին մէջ բարձրացուցին Սուլ-թինը եւ, գլուխը վար, հորին մէջ նե-տեցին զայն:

Գիտակցութիւնը կորնչուցած չէր մինչեւ այն վայրկեանը երբ գլուխը ուժգնօրէն զարնուեցաւ վիրիրազէզ ծովուն ալիքներուն եւ ջուրերը ծած-կեցին իր չարչարուած մարմինը:

ԱՄԱՑԻ ՔԱՂԱՔԸ

Զարհուրելի դող մը պատեց իր ամ-բողջ էութիւնը. թաւալգլոր ինկաւ Ջուրերուն վրայ եւ այնպիսի թափով մը զարնուեցաւ անոնց որ կարծես թէ երբեք վեր պիտի չբարձրանար եւ անվերջ պիտի խորասուզուէր դէպի ծովուն անդունդը: կարծես կացին մը Էրկուքի բաժնած էր զանիկը, այնքան ուժգնօրէն կը զգար բախումին պատ-ճառած ցաւը իր գլխուն մէջ: Իրեն այնպէս կը թուէր թէ զանիկը հետզհե-ա՛ կ'ուռէր, կը խոչորնար, կը բաց-ուէր ու կը գոցուէր՝ հոգեվարքի մը անտանելի ցաւերը պատճառելով ի-րեն: Շլացուցիչ լոյսերու փայլատա-կում մը զգաց իր աչքերուն խորը. յե-տոյ կորնչուց իր գիտակցութիւնը:

Բայց յանկարծ նկատեց որ այլեւս ծովուն յատակը չէր իջներ: Ցորձան-քը եա՛ նետած էր զինքը: Սովորական պարագաներու մէջ լաւ լողացող մըն էր. ուրեմն աչքերը բացաւ: Լոյսի նչոյլն անդամ չկար չորս դին. անթա-փանցելի խաւարն ու չարաչուք լուռ-թիւնը ահաւոր վախ մը ներչնչեցին իրեն: Կարծես միաժամանակ կուրցեր եւ խլացեր էր: Ուրեմն այս է մահը, խորհեցաւ Սուլթինն. զգալու կարո-ղութիւնը բոլորովին անհետացած չէր տակաւին ու երբ ջուրերուն ծանրու-թիւնը կը ճնչէր իր մարմնոյն վրայ, ըմռածեց թէ վախճանին հասած չէր դեռ: Այդ ահարկու իրողութիւնը պրկեց իր կուրծքը. ուրեմն աւելի եռակալի տանջանք մը կը սպասէր ի-րեն. պիտի սուզէր դէպի ծովուն յա-տակը, չունչը պիտի բռնուէր, յու-սահատ ճիգ մը պիտի փորձէր օդ ըմ-պելու համար ջուրերուն խորը: Տապլ-տակեցաւ ալիքներուն դիրկը. հինգ վեց անդամ գլորեցաւ աչ ու ձախ: Ցետոյ զգաց թէ յորձանքը ապատաժի մը վը-րայ նետած էր զինքը:

Գլուխը այնքան կը ցաւէր որ պռաս-լաւ ճիգ մը ըրաւ, բայց չկրցաւ ձայն հանել որովհետեւ ալի ջուրը ողողեց իր բերանը: Ոչինչ կը տեսնէր, ոչինչ կը լսէր. հագուստները պատառ պա-ռատ եղած էին: Վերջին եա՛ յամառ դիմադրութեան մը պատրաստուե-ցաւ: Բնազդական էր այդ ճիգը: Մահ-ուան սարսափը այնքան զօրաւոր է մարդոց մէջ— առանց ցեղի եւ նկա-րագրի խտրութեան— որ երբ միտքը կը զաղրի զործելէ, բնազդն է որ կը մղէ ու կը վարէ վերջին ահեղ կռի-ւր՝ մարմնոյն փիլիքական գոյութիւ-նը պահպանելու համար:

Պողպատեայ չուաններու մէջ բան-արկուած էր կարծես իր կուրծքը. անտանելի ազմուկ մը կար իր ականջ-ներուն մէջ. սրունգները մոլեգին չար-ժումներ կ'ընէին ալիքներէն ձերբա-զատելու համար իր մարմինը: Ձեր դի-մաւեր որ բաց ծովուն հասած էր թէ ոչ, չէր ուզեր այդ մասին խորհիլ ու չէր ուզեր հաւատալ թէ ապարդիւն էին իր բոլոր ճիգերը: Պիտի աչխա-տէր ծովուն մակերեսը բարձրանալ, թէեւ լողալու կարողութիւն անգամ չունէր այլեւս ու թեւերը կռնակին վրայ կապուած էին. եթէ նոյնիսկ յա-ջողէր ալիքները դարձեալ ետ պիտի մղէին զինքը ու անդունդը պիտի էլ-նէր նորէն՝ րոպէական նայուածք մը նետելով այն աչխարհին վրայ որ հի-մա շատ հեռու էր իրմէ:

Սրունգներով յուսահատ հարուած-ներ տուաւ ջուրերուն: Ականջները կը պայթէին, աչքերը դուրս կը ցատկէին իրենց խոռոչներէն. մուրճի հարուած-ներ կը լսէր իր գանկին տակ, ուղեղը փրթած էր իր տեղէն եւ աջ ու ձախ կը նետուէր գլխուն մէջ: Ա՛լ չէր կըր-նար չունչը բռնել, պիտի խեղդուէր հիմա, մարմինը կը ցաւէր չարունակ:

Սուլթին ջուրին երեսը ելաւ երկ-վայրկեան մը միայն. կրցաւ պատառ-մը օդ ծծել, գիտակցութիւնը վերա-դարձաւ յուսահատօրէն կարճ ժամա-նակի մը համար: Ջուրերը դարձեալ կուլ տուին զինքը. իր վերմարդկային ճիգերը չարչարանքը երկարելէ կը ծառայէին պարզապէս:

Նորէն ճնշումի մը զգաց իր կոպե-քին վրայ: Մտածեց թէ ուրիչ բան պիտի ըլլար եթէ հանդարտ կենար որ պիտի միանգամընդմիշտ տուէր վուն անդունդը խուսափելու համար չարչարանքէն: Եւ սակայն դիմադ-լու բնազդը աւելի զօրաւոր էր քան մտքերը: Ակնարկ մը նետեց երկ-նակամարին պատկերուն: Բայց ի՞նչ դուռ. չէ՞ որ թեւերը կապուած էին ինչպէ՞ս պիտի մնար այնտեղ: Աչխա-տեցաւ չուանները կտրել, բայց ձեռ-հակառակը անոնք աւելի եւս խրճուեցան իր մխերուն մէջ: Սակ-ին յոգնեցաւ այլեւս. դնդեղները ա-ղի տուին, սպատեցաւ անհաւատա-կուլին մէջ, ալիք մը զարնուեցաւ իր դէմքին ու թաղուեցաւ ջուրերուն խորը:

Այդ պահուն յանկարծ անծանօթ ձեռք մը հասաւ իրեն: Մարդը վեր քա-շեց զինքը եւ ահա Սուլթին ուժա-պատ փռուեցաւ նաւակի մը մէջ: Ա-թախտոց խաւար էր չորս կողմը:

(Շար.)

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ո՛չ, ոչ, ոչ, ոչ

Ծրանսական երկու հակօդային հրետանիի գունդեր եւ 400 օդանաւեր կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն սահմանին վրայ, նոր արշաւանքներ արգիլելու համար :

Էնկիւրի մեռուժ չնորհաց 150ոցմեռուն

Ապահովաբար համակրանք չահելու համար Սուրիոյ մէջ, ուր Թուրք տարագիրները (150ոցները) մեծ պայքար մը բացած են Ֆէյսալի կառավարութեան դէմ, Էնկիւրի վերջապէս ներում չնորհեց արտասահմանեան Թուրք ընդդիմադիրներուն.—

ԱՆԳԱՐԱ, 31 Մայիս.— Դատական յանձնաժողովին ներկայացուած ներման օրէնքը իրեն նպատակ ունի ամբողջ անցեալի մը հաշուեյարդարը : Միայն մէկ կէտ բացառութիւն կը կազմէ : Մինչեւ որոշ վայրկեան մը գործուած քաղաքական բոլոր յանցանքները պիտի ներուին :

Բացառութիւն կազմած յանցանքները ասոնք են.— Անոնք որ գործուած են խմբակի մը կողմէ ուրիշ խմբակի մը վրայ տիրապետութիւնը ապահովելու նպատակով : Ազգ. միութիւնը սարսելու, դասակարգի եւ խմբակի թշնամութիւն ստեղծելու նպատակով դուրսէն երկրին մէջ գաղափարական հոսանքներ ներմուծել եւ գանոնք տարածել աշխատիլ, այս տեսակ յանցանքները ներման չեն արժանանար, ինչպէս կոմունիստները :

Գալով ներման արժանացած դատապարտեալներուն, անոնք պիտի գտնեն բնականոն հայրենակցի վերաբերմունք, միայն թէ այս կացութիւնը պիտի չարուսնակուի այնքան ատեն որ անոնք իրենց հայրենակցական պարտքը բնականոն կերպով կատարեն եւ արժանի հանդիսանան իրենց ներման :

Ի հարկին, այսինքն եթէ նոր յանցանքներ գործեն, կառավարութիւնը պիտի կրնայ գանոնք մասնաւոր միջոցներու ենթարկել, ազգ. սահմանէն վտարել, հսկողութեան տակ առնել, եւն. : Բայց կը յուսացուի որ նման պարագաներ պիտի չներկայանան :

*** Երէկ ազգ. մեծ ժողովի դատական յանձնաժողովը քննած է ներման օրինագիծը եւ ընդունած : Մէկ քանի յաւելումներ եղած են միայն : Այսինքն թէ ներման արժանացող մը պիտի չկրնայ անցեալ շրջանի հանգուցեան թոշակ պահանջել կամ ո եւ է ժառանգական իրաւունք : Մեռնողներու ժառանգորդներն ալ չպիտի կրնան անոնց ժառանգութիւնը պահանջել :

150ՆՈՑՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ

Այս առթիւ «Եէնի Սապահ»ի քրոնիկագիրը կը գրէ.—

«Կուգան :

Մարդերնին, մօրուքին ճերմակերակ, աչքերնին գետինը, իրենց քայլերը կոխելիք ամէն հողամասի հանդէպ ամօթահար, վերջապէս դարձեալ կուգան այս երկիրը, որուն մահամճիռը առորագրած էին երէկ :

Մինչեւ երէկ 150 թիւը, հարիւր թիւէն աւելի վար բան մը կ'արտայայտէր : Այսօր յեղաշրջումին ներողամիտ ճեռքը կը ջնջէ մշտնջենական թիապարտութեան դատապարտուածի մը օձիքին թիւին նմանող այս թուանշանը :

Այս 150 հոգին, որոնց մէկ մասը հող մտաւ առանց վայելելու յեղաշրջումին պարգեւը, տասնըհինգ տարիէ ի վեր, ամէն օր, 150 անգամ ենթարկուած ղղջմամի տանջանքով, քիչ մը առաջեցին իրենց մեծ ու յաւիտենական յանցանքին պատիժը : Մնացեալին համար ալ Աստուծմէ ղթութիւն կը հայցենք » :

ՖՐԱՆՍԱ ԱՂՔ ՈՒՆԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒՆ

«Կիլիկեան Հայաստանը օր մը պիտի վերակազմուի Ֆրանսայի հովանաւորութեամբ»

« Ճիւմհուրիյէթ »ի խմբագրական քարտուղար Ազիմին Տավէր, նոր բան մը ըսած ըլլալու համար, կը գրէ թէ Ֆրանսա ոչ միայն Սանճաքէն մեկնելու մտադրութիւն չունի, այլ եւ աչք ունի Թուրքիոյ հողերուն :

« Ֆրանսայի մէջ — կ'ըսէ — գիրքեր կը հրատարակուին Թուրքիոյ հողային ամբողջականութեան դէմ : Ազիարհիկ Ֆրանսայի ճիզուիթական մոլեռանդ ոգին, որ ամբողջովին տիրապետող է այս պետութեան գաղթային քաղաքականութեան մէջ, աչք տնկած է Թրքական հողերուն : Ահա ձեղի կը ներկայացնեմ այդ տեսակ գիրքի մը վերջին տողերը : Կարդացէք, եւ պիտի տեսնէք որ Ֆրանսա աչք ունի «Կիլիկիոյ», այսինքն Ատանայի եւ շրջանակներուն (ՄՄՒ. — Փօլ տը Վէռուի ծանօթ գրքին մասին է խօսքը) :—

8000 Հայեր ,ղեկավարութեամբ հանճար փաստաբանի մը, իրենց հոգին աւանդած էին Հաճընի լերան կատարին վրայ : Այն միջոցին երբ բոլոր զոհողութիւնները կատարուեցան եւ պտուղ տալու վիճակին հասան, այն միջոցին երբ Կիլիկիա զարձաւ խաղաղութեան ու բարօրութեան տիպար մը եւ Ֆրանսական անդորրութիւնը տիրապետեց հոն, այն միջոցին երբ դաշտերը կենդանացան, առուտուրը ծաղկեցաւ եւ երկու անգամ բարեկարգուած գպրոցներու երախաները սկսան Ֆրանսերէն թոթովել, ահա ճիշդ այն ատեն մայր հայրենիք Ֆրանսա, նախարարի մը ձեռքով, զաւաճանեց Ֆրանսայի բարեկամ Թուրքերուն, ուղարկած Արաբներուն, քրիստոնեաներուն եւ իսլամներուն, Բաշմէլիի գաղթականներուն որոնց գլուխը կը նմանէին իրենց նախկին գլուխներուն, վաչկատուն հովիւներուն, Զէյթունցիներուն, միխոնարներուն, ուսուցիչներուն, Ուրֆայի մեռելներուն, Մերսինի, Հաճընի եւ Պօզանթիի մեռելներուն, Ճիսուսի եւ Ֆրանսայի չուրջը հաւաքուած բոլոր անձերուն :

Պիտի գայ օր մը ,երբ Ֆրանսայի միջոցաւ պիտի վերակազմուի կիլիկեան Հայաստանը : Անաթօլ Ֆրանս կ'ըսէր · «Հայաստանը կը մեռնի, բայցէ պիտի վերածնի» : Այն ատեն, Ֆրանսական դրօշը կրկին պիտի ծածանի հոն, որովհետեւ փառաւոր դարերու ստեղծած կապերը դիւրութեամբ չեն քանդուիր : Եւ Կիլիկիա, Նեղոսէն աւելի բարեբեր իր հողերուն վրայ, եսխսկոպոսներուն չուրջը պիտի հաւաքէ դժբախտաբար չատ քիչ մնացած ընտանիքները : Մեր ջոկառները նորէն պահակ պիտի կենան, անոր հանգիստը ապահովելու համար : Ֆրանսա արօր պիտի տայ անոր : Այլեւս ոչ ոք պիտի կարենայ վրդովել անոր հաւատքը, եւ ան յարդանքով պիտի յիշատակէ Ֆրանսայի նահատակ հայր Ֆիլիփը եւ Նիարթը : Բայց ե՞րբ, ե՞րբ » :

Այս գիրքը գրուած է Թուրքի թշնամի մոլեռանդ ճիզուիթի մը կողմէ, բայց զօրավար Պրէմօն, որ անդամ է գաղթային դիւութեանց ակադեմիային, յառաջարան մը գրելով՝ սրտանց մասնակցած է գիրքին պարունակութեանը :

400 էջնոց այս ահագին գիրքը կը պատմէ պայքարները, զորս Ֆրանսացիները մեղի դէմ մղեցին Կիլիկիոյ մէջ, 1919 -- 1922ին : Գիրքին ամբողջ նիւթը սա է.

Սխալ ըլլինք Թուրքերուն վերադարձնելով Կիլիկիան : Կրկին ձեռք անցընելու ենք այս հարուստ հողամասը : Հոն Հայաստան մը կազմելու ենք Ֆրանսական վարչութեան տակ :

Աւելին կայ : Այս գիրքը 1919 -- 22ին տպուած չէ, այլ 14 յունուար 1938ին : Դարձեալ 1938ին մատուցուած է Ֆրանսայի ներքին նախարարութեան եւ այս կէտը կարեւորութեամբ կը չեշտուի գիրքին մէջ : Կը նշանակէ թէ նախարարութիւնն ալ պաշտօնապէս հաւանութիւն յայտնած է այս գիրքին որ աչք կը տնկէ Թուրքիոյ հողերուն :

Այս տեսակ պետութիւն մը մեր բարեկամը չէ, այլ ամենամեծ թշնամին» :

ՔԱՆԹՈՆի (Չինաստան) 9րդ օդանաւային ռմբակոծութեան հետեւանքով սպաննուած են 1500 հոգի : Մինչեւ հիմա կատարուած ռմբակոծութեանց զոհ գացած են 15000 հոգի, որոնց 8500ը մեռեալ : Այս վերջին զոհերէն երեք հազարը կիներ են, հազարը մանուկներ :

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» խումբի ժողովը, 12 Յունիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական ցաւաքատեղին.

Գահատ

ՊՈՄՈՆԻ «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ընթակումիտէի ընդհ. ժողովը, 10 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, «վարանդեան» սրահին մէջ : Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ ընթացիկ գործեր:

ՎԻԼՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 12 Յունիս, կիրակի երեկոյեան ժամը 3ին «Խաժակ» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ.— «Արծիւ» ընթակումիտէին կողմէ

11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս

25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ

մէթրօ Բոռթ տ'Օռլէան

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ԶՐՈՒՆԴԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒհի ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ԷԼԷԶԱ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ՄԱՒԻՍԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր: «Balet» օրիորդներու կողմէ

Ընտիր ճաշ: Ճէխ պիւֆէ Մուտք 6 ֆրանք

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի ՄԷՋ.— «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, երգ, արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «Վարուժան» խումբի կողմէ

11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին

Մալաքիոյ կրթասիրաց Միութեան ճաշօթ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՈՒՆՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆէ (Լիոնէն). արտասանութիւն՝ Պ. Վ. ԱԼԷՄԵԱՆէ (Լիոնէն): Ուրիշ հայրենասէր արտասանութիւններ եւ մեներգներ: կենդանի պատկեր մը՝ Ազատութեան արձանոյսին: Մուտք 2 ֆր.:

×

ՎԻԵՆի ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. Վիեննի կոմիտէին կողմէ, 12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Մէրքէլը կաթոլիկ»ի սրահին մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կ'արտասանեն՝ վոքրիկն Ս. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Ընկ. Յ. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Օր. Վ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, Ա. ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ եւ ուրիշներ: Ծախքերու ժամանակցութիւն՝ 1 ֆր.:

×

ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «ԳՐԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԷ»ի ընդարձակ սրահին մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԱԳԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Վ. ՒՐԻՍԵՆԵԱՆ

Կը մասնակցի Հայ երաժշտական Միութեան երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ԳԱՐԹԻԵԱՆի:

Ւրանրաժանութիւնները առանձին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին

կազմակերպուած մարսէյլի սայնոյ ջորի Հայր. Միութեան կողմէ

19 Յունիս, կիրակի օր Սէնթ Ամարէլի պարտէզին մէջ,

կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չխաչաձեւել:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ գպրոցի սրահը, 10 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին: Կը դասախօսէ Տ. ԱԴՒԴ ՔՀՆ. ՓԱՁԼԱԿ, նիւթ՝ Արտաշէսեան հարստութիւն եւ մեծն Տիգրան «Արքայից Արքայ» Հայոց աշխարհին: Կը խնդրուի ծնողներէն իրենց չափահաս զաւակները իրենց հետ բերել՝ հաղորդակից ընելու համար զանոնք մեր ազգային կեանքի ամենալուսաւոր մէկ շրջանին:

ՄԱՐՍԷՅԼի ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ դասախօսութիւնը, 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 22 Ռիւ Փըթի Սէն-Ժան: Դասախօս՝ Պ. Ա. Աբոյեան: Նիւթ՝ Գաբրիէլ Սունդուկեան: «Մեհեան»ի երկսեռ խումբը կ'երգէ «Պէպօ» եւ ուրիշ կտորներ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՋԷՆԿԻԼԷՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին եւ գիշերը ժամը 8ին

Հայ Ակումբի սրահին մէջ, Ալ Փորվիլ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ «ՍՊՈՒՊՂ ԲԱՐԻԳ»Ը

(Օգերէթ չորս արար)

Ղեկավարութեամբ յայտնի դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն լաւագոյն ուժերու:

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք, փոքրերու համար 2 ֆրանք:

Այրլ Տիկին Նուարդ Գանթարճեան, Այրլ Տիկին Ռեժինա Քիւրքճեան, Պ. Կարապետ Գանթարճեան, Տէր եւ Տիկին Միհրան Ֆէրհատեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Շապուհ Քիւրքճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յակիմ Հագեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Քաջունի Հագեան (Պոլիս), Տիկ. Հրէնիկեան, Շահինեան, Քիւրքճեան, Դերձակեան (Եգիպտոս), Գասնիկեան, Նաճար, Միսաքեան (Ն. Եորք) եւ Օհանեան (Գերմանիա) ընտանիքները յաւէտ սրտի կը ծանուցանեն իրենց որդւոյն, թոռան, եղբօր եւ զարմիկին՝

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի

դառնադէտ մահը, որ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, տեղի ունեցաւ 6 յունիս երկուշաբթի օր իր բնակարանին մէջ: Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր հինգշաբթի ժամը 11ին, 44 բիւ տը Նէօյեի, Ռօնի սու Պուա:

ԾԱՆՕԹ.— Շոգեկառք կայ տը լ'Էսթէն կամ օթօպիւս թիւ 121 Մէրլի տը Մօնթրէօյլէն, իջնել Ռօնի :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով , ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀԱՅՑԷի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 – 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: կիրակի եւ ցօն օրեր ժամադրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—32

Օտար գրաւներու փոփոխութիւն, ջէքեր կը տրուին ամէն երկրի ֆափար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼԱՒ ԳԱՅՄԱՒՈՐՆԵՐ,

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13..

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի զարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները :

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES հիմնուած 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք գլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անվոխտիկ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհաղթ: Ախորժակարող զօրացուցիչ պիտոյքներ, պատրաստուած գուտ չամիչի ձիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը: Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ ու գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անունը տառ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ցոյցերով ուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒԱԼՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպիսական, իր անսական եւ չէթօլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կնանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ: Ունտէրվուտ գրի ընքենայ: Ջափսւոր գիներ:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (9e)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ 14 ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14:

ՄՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը սրսէ 450 ֆրանքէկէ տարբեր կամ կոլֆ: 450 ֆրանքէն վար հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը սրսէ: Հայկուհի կիւլպօլեանի արհեստաւորեալ պատրաստուած, գաքնան յատուկ արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը: Ներկայանալ միայն կարօնով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն պատրաստուիր սինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անուններով ժայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի միչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ԳԱՅԼԵՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Centre Lafayette, angle Garibaldi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
10
ՅՈՒՆԻՍ
VENDREDI
10 JUIN
1938

14e Année No. 3753 — ՄԵ ՏԱՐԻ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«150ՆՈՑ»ՆԵՐՈՒ ՆԵՐՈՒԻՄԸ

Էնկիւրիէն հասած լուրերը կը հաղորդեն թէ Թուրք կառավարութիւնը Ազգային Մեծ Ժողովին ներկայացուցած է օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկուի ներում շնորհել «150նոց»ներուն: Օրինագիծը արդէն քննուած է զաւակական յանձնաժողովին կողմէ եւ վաւերացուած: Տարակոյս չկայ ուրեմն որ քանի մը օրէն միաձայնութեամբ պիտի քուէարկուի օրինքը, քանի որ Ազգ. Ժողովին մէջ ընդդիմադիրներ չկան եւ ինչ որ վերջն կը անօրինուի, առանց այլեւայլի կ'ընդունուի:

«150նոց» անունը կը տրուի այն 150 իսլամ Թուրքերուն, որոնց անունը կցուած էր Լօզանի դաշնագրի յարակից փրոթոքոլին եւ որոնք զրկուեցան Թուրք հպատակութենէ եւ Թուրքիա մտնելու իրաւունքէն:

Այս «սեւ ցանկ»ին գրեթէ կէսը կը կազմեն Չէրքէզ էհէմի ընկերները, որոնք թուրքեւհելլէն պատերազմի ընթացքին Փէօ - Քահիա կը գտնուէին եւ հրոսակային կազմակերպութեամբ կը կռուէին Ցոյներուն դէմ: Ըմէրթ փաչա (Ինէօնիւ) էսքիշէհիր կը գտնուէր եւ «Միլլի» ուժերը կը կազմակերպէր՝ իբրեւ կանոնաւոր զինուոր: Չէրքէզ էհէմ չուզեց ենթարկուիլ Ըմէրթի կարգադրութեան: Երկու զինուորականներուն միջեւ կային նաեւ քաղաքական տարակարծութիւններ: Ըմէրթ յաջողեցաւ յանկարծակիի բերել Չէրքէզ էհէմի ուժերը (չուրջ 1500 հոգի), որոնցմէ շատեր մնացին «Միլլի» բանակին մէջ, իսկ էհէմ, իր եղբայրներուն եւ հարիւրէ աւելի մարդոց հետ յաջողեցաւ լեռ ապաստանիլ եւ երկրի միացեալ հելլէն ուժերուն, կռուելու համար քէմալական բանակին դէմ:

Թրքական յաղթանակէն վերջ, Չէրքէզ էհէմ իր ընկերներով գնաց Ցունաստան, որ մնաց երկար տեղ, մինչեւ որ Վէնիզէլոս էնկիւրիի երթալով համաձայնեցաւ Ըմէրթի հետ, հիմը դնելով Թուրքեւհելլէն բարեկամութեան: էնկիւրիի պահանջով, հելլէն կառավարութիւնը Ցունաստանի սահմաններէն դուրս հանեց «150նոց»ները, որոնք ցրուեցան Սուրիա եւ Պաղեստին:

Բացի այս դասակարգի մարդոցմէն, որոնց թիւը 70 -- 75ի կը հասնի, մնացեալները մտաւորականներ են ընդհանրապէս --- նախկին նախարարներ, երեսփոխաններ, լրագրողներ, դրագէտներ եւայլն: Ասոնց մեծագոյն մասը արդէն արտասահման կը գտնուէր՝ երբ կնքուեցաւ Լոզանի դաշնագիրը:

Ի՞նչ յանցանք գործած էին ասոնք, նման պատիժի մը արժանանալու համար: Բոլորն ալ «հայրենադաւ» (խայինը միլլէթ) հռչակուած էին անոր համար, որ ուժ կուտային Պոլսոյ կառավարութեան այն միջոցին, երբ անդին Անատոլուի մէջ Մուսթաֆա Քէմալ եւ ընկերները պարտուած եւ յուսահատութեան դուռը հարած Թուրքիան վերակենդանացնելու աշխատանք կը կատարէին:

«Սեւ ցանկին» գլուխը արձանագրուեցան բոլոր անոնք որ անդամակցած էին Տամատ Ֆէրիտ փաչայի դահլիճին: Ասոնցմէ յիշենք Շէյխիւլիսլամ Մուսթաֆա Սապրի էֆէնտին (նախկին երեսփոխան Թոքատի), որ այժմ Եգիպտոս կը գտնուի, նեղբին զօրներու նախարար ձէմալ պէյ, Մէհմէտ Ալի պէյ, Ֆախրէտտին պէյ, եւայլն: Տամատ Ֆէրիտ փաչա Թունդ հակաքէմալական քաղաքականութիւն կը վարէր, ալէակից ունենալով անգլիական դրաման բանակի հրամանատարն ու օսմանեան կայսրութեան վերջին սուլթան Վահիտէտտինը: Շատ բնական էր որ Քէմալի յաղթանակէն վերջ, երբ սուլթանը փախուստ տուաւ Պոլսէն, իր նախարարներն ալ խոյս տային, փոխ-վրէժի չենթարկուելու համար: Ու «հայրենադաւ» հռչակուեցան:

Երկրորդ չարքին վրայ կուգային անոնք որ 1920 օգոստոս 10ին Սեւրի դաշնագիրը ստորագրեցին: Ասոնք են ծերակուտական Հասի փաչա (մեռած), Ֆէյզէօֆ Քիզա Թէվֆիք պէյ (ծերակուտական), այժմ Լիբանան եւ Պեռնի օսմ. դեսպան Րէչատ Հալիս պէյ (այժմ Փարիզ):

Ցետոյ կուգան զանազան պատասխանատու դէմքեր, որոնց մէջ Իթիւլաֆ կուսակցութեան նախագահ ծերակուտական Հաճի Ադիլ Ադէտին (այժմ Սուրիա), սպայակոյտի զօրավար Ալիի փաչա (մեռած), որ ձէմալ փաչայէն վերջ Սուրիոյ ընդհանուր հարզպանն էր, Վէհիպ փաչա, հայկական ճակատի հրամանատարը, որ եթովպիոյ պատերազմին առեն Նէկիւսի բանակին մէջ հրամանատարի պաշտօն ունէր եւ որ Իտալացիներէն յաղթուելէ վերջ կիպրոս քաշուեցաւ: Ցիշենք նաեւ յայտնի դրագէտ Րէֆիք Նալիքոս, որ Հալէպի մէջ ժամանակ մը Տօղրու եօլ անուն թերթ մը ալ հրատարակեց, Կիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգըն, Պրուսայի նախկին կուսակալը, որուն դէմ քէմալական ահաբեկիչ մը անցնող մահափորձ մը կատարեց Նիսի մէջ 6 -- 7 տարի առաջ, Գանձլին նախարար Րէֆիք պէյը որ Ալպաղ Զօկու Թագաւորին Թիկնապահն է քանի մը տարիէ ի վեր, ներքին նախարար Մէհմէտ Ալի, եւայլն:

150 հոգիէն մօտաւորապէս 50ը մեռած են արդէն: Մաս մըն ալ պիտի նախընտրեն ապրիլ իրենց եղած տեղերը: Այնպէս որ չատ քի մը պիտի հասնին վերադարձողները:

Ի՞նչ ըրին 150նոցները ամբողջ 15 տարի արտասահմանի մէջ: Սկիզբի տարիներուն, անոնցմէ շատեր որոշ գործունէութիւն ցոյց տուին, ջանալով ընդդիմադիր ճակատ մը ստեղծել Թուրքիոյ մէջ՝ Քէմալի դէմ: Փարիզի, Սոֆիայի եւ Հալէպի մէջ արտասահման տարեդարձներ կատարուեցան: Ամէնէն աւելի Թուրքերէն Թերթեր հրատարակեցին: Ամէնէն ուժեղ տարեդարձով Թուրքերէն Թերթը Ֆրանսերէն մէջ Քէմալի դէմ յօդուածաշարք մը հրատարակած Թերթը, որ Մ. Քէմալի անձին դէմ յօդուածաշարք մը հրատարակած ըլլալով, խափանուեցաւ իշխանութեանց կողմէ:

Հետզհետէ սակայն ակիզբի եռանդը չմնաց «150նոց»ներուն մօտ եւ վերջին տարիներուն անոնք բոլորն ալ կ'ապրէին բոլորո-

ՆՈՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՈՐԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՍՊԱՆԱՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը, որ քաջածանօթ է Հայաստանի կացութեան, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, մայիս 14 Թուականով.---

Ինչպէս ձեր թղթակիցները հաղորդեցին ձեզ՝ Զեկան բացառիկ տուրք է պահանջում Մայր Աթոռից, 40,000 ոսկի լուբլի, ապառնալով, մերժումի պարագային, բռնագրաւել Աթոռի հպատակութիւնները: Կաթողիկոսին արգիլուում է դիմում կատարել արտասահման, եւ հրահանգւում է չէկիստներին անցնել բռնագրաւման գործողութեան: Ամենից առաջ թալանում են վեհարանը: Վերջին գործը տանելիս՝ կաթողիկոսը յուզումով աղաղակում է.

--- *ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՏԱՐԻՔ, ՄՆԱՑԵԼ Է ՎԵՐԱՐԿՈՒՄ, ԱՅՍ ԷԼ ՏԱՐԼԻՔ...:*

--- ԶԷ՛, ՏՈՒՐ ՏԱՃԱՐԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԸ,--- ասում են գազազած չեկիստները:

Կտրուկ մերժում ստանալով՝ հինգ գազան չեկիստներ յարձակւում են կաթողիկոսի վրայ, բռնի բանալիները հանում, գլպանից, ԽԵՂՈՒՄ ԻՐԵՆ, դուրը կողպում բանալիով եւ յայտարարում թէ կաթողիկոսը բանտարկուած է: Այս գործը աւարտելուց յետոյ՝ գիշերուայ ժամը 12ին անցնում են Մայր Տաճարի կողոպուտին եւ առնում ու տանում այն ամէնը, ինչ որ իրենից որոշ արժէք է ներկայացնում: Երեք օր շարունակ թոյլ չեն տալիս որ եւ է մէկին ո՛չ վեհարանին եւ ոչ էլ Տաճարին մօտենալ: ԵՐԵՔ ՕՐ ՎԵՐՋ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ «ՍՐՏԻ ԿԱԹՈՒԱԾԻՑ» ՄԵՌԵԼ Է: Կանչում են չեկիստ Գէորգ չեպ-ին եւ նրան ստորագրել տալիս այն հեռագիրը, որ յղուած է Երուսաղէմ, Թորգոմ պատրիարքին:

Դիակը վանքին յանձնելուց յետոյ՝ կանչում են Թիֆլիսից էշուած եւ վանքի մէջ ապաստան գտած վեց ծերունի կոյսերին եւ հրահանգում կաթողիկոսին թաղել: Կոյսերը լուանում են կաթողիկոսի մարմինը եւ չորս զինուորների օգնութեամբ տանում եւ ամփոփում միաբանական գերեզմանատան մէջ, առանց պատարագի, առանց եկեղեցական պաշտամունքի:

Եղերաբախտ կաթողիկոսի պարանոցի վրայ մնացած են լինում խեղդամահութեան կապտացած հետքերը:

Էջմիածնի Տաճարում ոչ խաչ կայ՝ որով օրհնես, ոչ կաթսայ՝ որ միւռոն եփես, ոչ միաբանութիւն՝ որ ժամասացութիւն կատարես: Մնում են երկու չեկիստ չեպիսկոպոսներ եւ մէկ վարդապետ: Էջմիածին չկա՛յ ...:

ԱՅՍ ԱԼ ԻՄԱՑԷՔ ԵՒ ՈՒՐԱԽԱՑԷՔ...

Սանճաքի հարցին առթիւ, «*Ձիւմհուրիյէթ*» երկու խմբագրականներ հրատարակեց, ապացուցանելու համար թէ Հայերը Թուրբերէն սերած են, հետեւաբար արժանի՝ անոնց գուրգուրանքին: (Առաջին խմբագրականը արտատպած էինք երէկ, երկրորդը կը կարդաք վաղը):

Այս առթիւ, Պոլսոյ *Արեւելք* թերթը հետեւեալ «Պատմական նշմարտութիւնները» կը պարզէ, խմբագրականի մը մէջ (4 յունիս).

--- *Գալով այս ցեղակցութեան պատմական արժէքին, զոր ի վեր հանեց Աթաթիւրք, նոր ուսումնասիրութիւնները սա կերպով կը բացատրեն.---*

Նախապատմական Փոքր Ասիոյ ժողովուրդները, Քրիստոսէ 5 -- 6000 տարիներ առաջ կեդր. Ասիայէն գաղթած եւ բնակած են Փոքր Ասիոյ, Հայաստանի եւ Միջագետքի մէջ Հիթիթ, Ուրարտու եւ Սումէր անունով: Անոնց լեզուն Թուրքերէնի մօտ բարբառ մըն էր: Ուրարտու հին Հայաստանի անունն էր եւ իր դրացի Հիթիթները զայն կը կոչէին «Հայաղ», որուն լեզուն ալ Հիթիթներու եւ Սումէրներու լեզուին պէս Թրքական բարբառ մը պէտք էր եղած ըլլայ:

Քրիստոսէ 2000 տարի առաջ, հնդեւրոպական Արմէն ցեղը որ Թրակիա հաստատուած էր, Փոքր Ասիա արշաւեց եւ եկաւ հաստատուեցաւ Ուրարտու, որուն ժողովուրդը նուաճեց: Երկու ժողովուրդները ձուլուեցան եւ կազմեցին հայ ազգը որ իր նախկին անունը պահեց (Հայաղ), իսկ օտար ազգերուն քով «Արմէն» անունը առաւ:

Ուրեմն, հայ ազգը խառնուրդ մըն է հին Թրքական ծագում ունեցող Ուրարտուի բնակիչներուն եւ եկւոր Արմէն ցեղին: Եւ այս պատճառաւ, հայերէնի մէջ կը գտնուին, բացի հնդեւրոպական ծագում ունեցող բառերէ, շատ մը Թուրքերէն բառեր որոնք նորամուտ չեն, այլ սելճուքեան Թուրքերուն արշաւանքէն առաջ դիւթիւն ունէին հայերէնի մէջ, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ այսօրուան հայ ժողովուրդին նախահայրերուն մէկ մասը Թուրքեր էին:

վին քաշուած կեանք մը, շատեր խեղճ վիճակի մէջ, չկարենալով որ եւ է աշակցութիւն ստանալ դուրսէն:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը «150նոց»ներով եւս զբաղեցաւ եւ ասոնք ալ դարձան «Նանսէնեան հպատակներ», ունեցան իրենց «օֆիս»ը Փարիզի մէջ: Դաղթականներու համար հրատարակուած օրէնքները կը յիշէին նաեւ «Թուրք գաղթականները», որոնք հայ մաթլոս դարձած էին:

Էնկիւրիէի խորհրդարանին քուէարկելիք նոր օրէնքով, վերջ կը տրուի կացութեան մը, որ աննախընթաց էր պատմութեան մէջ: Ինչպէս յայտնի է, ամէն անդամ որ դաշնագիր կը կնքուի, ընդհանուր ներում կը շնորհուի բոլոր անոնց, որոնք պատերազմի ընթացքին յանցանքներ գործած են: Լօզանի դաշնագրին առեն Վէնիզէլոս եւ Քամէթ փաչա համաձայնեցան, որպէսզի որոշ մարդիկ զրկուին իրենց հայրենիքը վերադառնալէ: Ցունաստանի վարչապետը չէր ուզեր որ կոստանդին Թագաւորին կողմնակից որոշ մարդիկ Ցունաստան մնան եւ իր վարչաձեւին դէմ դաւեն: Նոյն մտահոգութիւնն ունէցաւ Քամէթ: Ու մինչ Ցունաստան քանի մը տարի վերջ ներում շնորհեց «սեւ ցանկ»ի մարդոց, Թուրքիա 15 տարի սպասեց:

« 150նոց »ները այլեւս վնասակար տարր չեն նկատուիր ուրեմն Թուրքիոյ համար: Թուրքիա աւելի քան երբեք կ'ուզէ սիրաշահիլ ընդդիմադիր տարրերը, որովհետեւ աշխարհ կ'ապրի ծանր օրեր եւ վաղը չատ անստոյգ է:

Հ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԳԱՒԱՌ »Ը

Սրընթաց պտոյտ մը միջին Ցրաւ - սայի մէջ,— Լիոն, Վալանս, Փոն տը Շէրիւի, Տէսին, Կրընոպլ, Սէնթ-էթիէն, Սէն Շամոն, Սէն Մորիս, մայիս **28** — յունիս **6**:

Եւ տպաւորութիւններ նոյնիսկ սրընթաց: Խառնիխուռն:

Աշխուժացե՞ր է *Լիոնը*, կուսակցական տեսակէտով:

Ժողովի մը առթիւ տեսայ հինգ նախկին եւ վեց նոր ընկերները, որոնք եկեր էին իրենց երդումը կատարելու: Ամբողջ շրջանը միասին հաշուելով, կրկնապատկուած է համրանքը:

Ուրեմն Լիոնի մէջ ալ ծառ կը բուսնի, կը բաւէ որ եռանդն ու աշխատանքը «միացեալ ճակատ» կազմեն:

Վալանսը արդէն «շրջանաւարտ» գաւազան փորձութիւններէ, լայն բացած է թեւերը, իբրեւ փիւնիկ մը առոյգ եւ արթուն:

— Տասնըհինգ հոգի մէկ անգամէն ունեցանք մեր շարերուն վրայ: Ուրիշներ ալ կուգան: Պիտի գա՛ն: Մենք այլեւս չենք հետաքրքրուիր ուրիշներու գործերով, ըսի-ըսաւներով:

Այո, ճիշդ այդպէս, չհետաքրքրուիլ ուրիշներու գործերով, ըսի-ըսաւներով եւ ամփոփուիլ, գործել: Ամէն ժամանակ եւ ամէն տեղ:

Ընկեր Արմենակն է որ կը պատմէ.

— Վերջերս Պ. Ա. Զօպանեանը եկա ծէր մեր խաղաքը: Վերադարձին մինակ մնացած ըլլալով, պարտէ սեպեցի ընկերանալ մինչեւ կայարան, պայուսակը շալկած...

Լո՛յս ծագած էր *Կրընոպլի* վրայ, գեղեցիկ, ընդարձակ եւ լեցուն սրահի մ'ը մէջ:

— Տասը - տասներկու հոգի արձագանգած ենք արդէն: Ուրիշներ ալ կան: Բաւի մը օր մնամ, պիտի տեսնէք թէ ի՛նչքան փոխուած է կացութիւնը, անցեալ տարուան վրայ:

Կրցայ մնալ միայն չորս ժամ, նոյն գիշերն իսկ հասնելու համար *Սէնթ Էթիէն*:

Հոծ բազմութիւն մը՝ խաղաղութեան բառական հեռու, ընդարձակ սրահի մը մէջ: Յայտագիրը՝ փիչ մը չափազանց խճողուած: Բեմէն վար իջնելու վրայ, ընկեր մը հարց կուտայ, վարագոյրին ետեւէն.

— Ի՞նչ լուր գիւղատնտեսական նոր օրէնքէն:

— Նոր օրէնք չկայ, հինն է որ կը գործադրուի, համաձայն **1937** յունիս 9ի պաշտօնական գեկոյցին:

— Մենք նոր բաներ իմացանք:

Ցետոյ կը ստուգեմ որ ազդեր զրկած են Սէն Շամոն, **23**ին վեր տարագիրներու, յայտնելով թէ գիւղատնտեսութեան ենթակայ չեն, բայց եթէ կ'ուզեն գիւղատնտեսութիւն ընել հպատակութեան դիւրութիւն ստանալու պայմանով, թող պատասխանեն միջնէ այսինչ թղուականը: (Ինչպէս եղաւ Փարիզի մէջ եւ այլուր):

Ուրեմն, իրար անցնելու բան չկայ: Ուզողը կ'երթայ, եւ լաւ է որ երթայ:

Ժամանակը շատ կարճ ըլլալով, չկրցայ հասկնալ թէ ինչո՞ւ առ հասարակ թրմբեր է Էհսինը, թէեւ մէկ երթորդով աւելցած՝ կուսակցականօրէն:

Առաջին անգամ էր որ կը հանդիպէի *Փոն տը Շէբլիւի*: Հաւնեցայ գաղութ մը, **4 — 500** ընտանիք, ուր հայերէնի դասեր կ'առնեն **95—100** աշակերտներ:

— « Ազգը » մեզ մօտցեր է, մենք չենք մոռնար, կը պատմէ ընկեր մը: Երբեմն շատ հեռու ենք, բայց աշակերտները երեք տարբեր վայրերու մէջ հաւաքուելով, հայերէնի դաս կ'առնեն, շաբաթը երկու անգամ: Եթէ մըռնամ, ուրիշ մխիթարական բաներ ալ կ'իմանամ:

Նոր կը տեսնէի նաեւ Սէն Մորիսը, — **40** վայրկեան հեռու՝ Լիոնէն: Տասնըերեք ընկեր ափ մը համրանքի մէջ: Եւ ի՜նչչքան խանդավառ: «Երբ մեծ կեդրոնները կ'այցելէք, մի՛ մոռնաք մեզ»:

Կարելի՞ է մոռնալ «գաւառ»ը, այնքան տաք եւ պէսպիսուն: Խանդավառութիւնի արժանի՝ նոյն իսկ իր թերութիւններով:

Վ.Ա.Հէ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅԵՐԸ ԽԵԼՔԻ ԿԸ ԿԱՆՉԵՆ ՄԵԶ...

«*Ձիւմհուրիյէթ*» կը գրէ.---

« *Մեր հայ հայրենակիցները կարեւոր եւ ուշագրաւ դիմում մը կատարած են Իսթանպուլի Ռատիոյի անօբէնութեան մօտ: Մեր հայ հայրենակիցները, նկատի առնելով որ Հաթայի Հայերը զանազան ձեւերով անընդհատ կը խարուին, առաջարկած են որ այս վերջիններուն ուղղեալ բանախօսութիւններ տրուին Իսթանպուլի ռատիոյէն:*

Բացատրած կը նկատուի որ, այս բանախօսութիւնները պիտի լուսաբանեն Հաթայի եւ Պալքաններու Հայերը: Այնպէս կը յուսացուի որ, Իսթանպուլի ռատիոն կարեւորութեամբ նկատի պիտի առնէ այս բանաւոր եւ օգտակար առաջարկը:

Նոր զիջումներ Սանճաքի Թուրքերուն

Անթիոքէն կը հեռագրեն.--- Պաշտման վիճակը կը շարունակուի Սանճաքին մէջ եւ բարեկարգութիւն կը տիրէ: Շրջագայութիւնը մասնաւոր կանոններու ենթարկուած է: Զինուորական պատուիրակը, Պ. Քոլէ, ձեռնարկեց նոր բարենորոգումի մը, գոհացում տալու համար Թրքամէտ հոսանքին պահանջներուն, իբրեւ հաշտարար միջոց: Այսպէս, Անտիոքի քաղաքապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ քէմալական վարիչը՝ Վասֆ Միներ: Ազատ արձակուեցան Այրանճի Շարքի գիւղին վերջին դէպքերուն առթիւ ձերբակալուած ամբաստանեալները, անբաւարար համարուելով անոնց դէմ եղած մեղադրանքները:

*** Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.--- Վարչապետ Պ. Ճէլալ Պայար խօսելով Հալէքի խորհրդարանական խմբակցութեան առջեւ, պարզեց Ալեքսանդրէթի Սանճաքի հարցին մանրամասնութիւնները եւ յիշեցնել յետոյ վերջին տագնապալի շրջանը, յայտարարեց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը բացարձակապէս հաստատած է իր յանձնառութիւնները եւ թէ յուսալի է որ համաձայնութիւն գոյանայ, եթէ դէպքերը չարունակեն նպաստաւոր ընթանալ:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ՍԱՆՃԱՔԻ կացութեան մասին խօսակցութիւններ եղան Ազգերու Դաշնակցութեան հոգաստարութեանց յանձնաժողովին առջեւ, երբ կը քննուէր հոգաստար իշխանութեան (Ֆրանսայի) տարեկան տեղեկագիրը: Ֆրանսական կառավարութիւնը խնդրած է յետաձգել տեղեկագրին քննութիւնը, նկատի առնելով Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ կատարուած նոր ձեռնարկները: Ցանձնաժողովին նախագահը այս առթիւ խոստովանեցաւ թէ կը գտնուին «չատ ցաւալի պարագայի մը առջեւ»: Ժողովը փափաք յայտնեց որ Ֆրանսական պատուիրակը ներկայ ըլլայ, գոնէ լսելու համար Սուրիոյ ներկայացուցած առաջարկները:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԴՐԺԵՑԻՆ ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Ինթըրնէշընըլ Նիւզ Սըրվիսի աչխատակից Ֆրէնք Ճիրվասի՝ Թղթակցութեամբ մը վերին աստիճան չահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ 1917ին Ռուսիոյ, Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ համաձայնութեան մը մասին, որով Թուրքիա կը բաժնուէր եւ կարեւոր պատառ մը, Զմիւռնիայէն մինչեւ Նիյտ եւ Հաբաւ, կը թողուէր Իտալիոյ: Երկու տարի ետքը, սակայն, Դաշնակիցները վերոյիշեալ մէջ կը դաւէին Իտալիոյ դէմ եւ Յոյները կը ղրկէին Զմիւռնիա:

Այս խափանարարութիւնը պատճառներէն մին եղած է Մուսոլինիի իշխանութեան գլուխ գալուն:

Իր չահեկանութեան համար հոս ամբողջապէս կ'արտատպենք Ֆրէնք Ճերվասիի այս յօդուածը, որ ցոյց կուտայ թէ պետութիւններու համար սովորական բան է մեծամեծ խոստումներ ընել եւ յետոյ ղրժել զանոնք.—

Համաշխարհային պատերազմի սաղմանքներէն հետեւեալ գաղտնի գլուխը ցոյց կուտայ թէ Դաշնակիցները դրժեցին Իտալիոյ հողային հատուցումներ ընելու իրենց խոստումները:

Իտալիոյ մէջ այսօր ձեռնհաս գիտողներ կան, որոնք կը պնդեն թէ այս «դաւաճանութիւնն» էր Ֆաշիզմի համբան հարթողը դէպի իշխանութիւն եւ Մուսոլինին է որ ներկայիս կը լուծէ Իտալիոյ դիւանագիտական վրէժը:

Ցայսօր անյայտ մնացած դիւանագիտական սաղրանքները կը կեդրոնանայ Սան Ճիովաննի տի Մորիանիի գաղտնի դաշնագրին չուրջ, որով Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա եւ Ռուսիա խոշոր պատառ մը խոստացան Իտալիոյ՝ իրրեւ անոր բաժինը Փոքր Ասիոյ անդամահատումէն: Զմիւռնիան կը մըտնէր իտալական պատառին մէջ:

Իտալիոյ դէմ Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ խափանարարութիւնը պատճառ եղաւ որ իշխող վարչապետ Վիթթորիօ Օրլանտոյի չափազանց ազատական կառավարութիւնը:

Ամիկա, իր կարգին, Մուսոլինիի համար ստեղծեց ոսկեայ պատեհութիւն մը՝ ձեռք առնելու Իտալիոյ ղեկավարութիւնը եւ այսպէս աշխարհին տալու մարդ մը, որուն արտաքին քաղաքականութեան նպատակն է ձեռք բերել Դաշնակիցներու դրժած հողային եւ անտեսական յանձնառութիւնները, նոյնիսկ պատերազմի գինով:

Մղլոտ թղթածրարներէն դուրս հանուած փաստաթուղթը կը կոչուի Սան Ճիովաննի տի Մորիանիի գաղտնի դաշինք, որ այդ անունը կ'առնէ այն պատճառաւ որ խմբագրուած է ննջարան վակոնի մը մէջ Սան Ճիովաննի տի Մորիանի գիւղին մօտ (Իտալիա), Ֆրանսական սահմանին քովերը:

1917 ապրիլ 20ի գիշերն էր, երբ եւրոպայի թնդանօթները խլացուցիչ որոտներ կ'արձակէին արեւմտեան ճակատին վրայ: Ըստ իտալական արձանագրութեանց, այս առեն էր որ Ֆրանսայի, Բրիտանիոյ, Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ դիւանագէտները բաժնեցին Փոքր Ասիան:

Այս դաշինքը որ կը կապուի Լոնտոնի մէջ կնքուած դաշինքին եւ 1916 մայիսի անգլեւ-ֆրանսական գաղտնի դաշինքին, հետեւեալ արամադրութիւններն ունի Իտալիոյ համար.

1.— Ազգեցութեան որոշ գօտի մը Միջերկրականի արեւելեան աւազանին մէջ:

2.— Երկոտասան կղզիները:

3.— Թուրքիայէն չերտ մը, որուն դիծը կ'երկարի Զմիւռնիոյ հիւսիսէն արեւելք մինչեւ Նիյտէ, ուրկէ հարաւ դառնալով կը հասնի Միջերկրական, կազմելով 15,000քառակուսի մղոն տարածութեամբ հողային քառանկիւն մը:

Դաշնագրին բնագիրը կ'ըսէ.—

«Իտալիա կը խոստանայ Զմիւռնիան պահել իրրեւ ազատ նաւահանգիստ Ֆրանսայի եւ իր գաղթավայրերուն ու պաշտպանութեան տակ գտնուած երկիրներուն համար, նաեւ Բրիտանիոյ, անոր գաղթավայրերուն ու գաղթապետութեանց համար:

«Իտալիա նման իրաւունքներ եւ արտօնութիւններ պիտի վայելէ Ալեքսանդրէթ, Աքեա նաւահանգիստներուն մէջ:

Մերսին (որ Ֆրանսական ազդեցութեան գօտիին հարաւը կը գտնուի) ազատ նաւահանգիստ մը պիտի մնայ Իտալական վաճառականութեան համար:

«Իտալական արտադրանքներն ազատօրէն պիտի փոխադրուին Ատանայի վիլայէթը:

«Փոխադարձօրէն ընդունուած է որ պատկան պետութիւնները խղճմտօրէն պիտի յարգեն իրարու չահերը»:

Այս դաշինքը առիթ պիտի տար Իտալական առեւտուրին դէպի արեւելք ծաւալման եւ Միջերկրականի մէջ Իտալիոյ աշխարհակալական փառատենչութեանց հիմ մը, որուն այնքան պէտք ունէր Հռոմ եւ որ կը խորհի թէ այսօր ալ պէտք ունի անոր:

Իտալիա այն առեն պիտի կրնար գոհացած պետութիւն մը ըլլալ, բայց երբ վարչապետ Օրլանտօ եւ արտաքին նախարար Սիոնի Սոնինօ գացին Վերսայլի խաղաղութեան համաժողով՝ ստանալու Դաշնակիցներու խոստումները, անոնք դիմաւորեցին նոր կայութիւն մը, որով Յոյներուն թոյլ կը տրուէր զօրահանում կատարել Զմիւռնիա:

Այն անձերը որոնք երեւան հանեցին սոյն դաշնագիրը եւ հետեւեալ թուղթերը, յոյժ տուին նաեւ սղագրական արձանագրութիւնը 1919 մայիս 11ին խաղաղութեան համաժողովի առաւտեան նիստին: Ներկայ էին՝ Ժօրժ Քլէմանսօ, Տէյվիտ Լոյտ Ճորճ, Նախագահ Ուիլսըն, Սոնինօ, Օրլանտօ եւ Լորտ Քանքի:

Այս նօթագրութիւնները կ'ըսեն որ Օրլանտօ թոյլտուութիւն ուզեց իտալական զօրք ցամաք հանել Զմիւռնիա եւ հետեւեալ խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ.

ՔԼԵՄԱՆՍՕ.— Հիմա կը մնայ մեզի յունական զօրքը որու մասին պէտք է բացատրութիւն տանք: Իտալացի պատուիրակներու բացակայութեան առեն (Համաժողովէն) Յոյնները մեզմէ թոյլտուութիւն խնդրեցին զօրք ցամաք հանել Զմիւռնիա եւ մենք համաձայնեցանք անոնց խնդրանքին: Այս պատճառաւ— նաեւրու կեդրոնացում մը տեղի ունեցած է, կարծեմ Գալալայի մէջ: Մենք ուզեցինք որ անոնք զօրք ցամաք հանեն: Որքան մենք դիտենք — չատ մը իտալական ռազմանաւեր կան ներկայիս Զմիւռնիոյ առջեւ— վեց կամ եօթը:

ՕՐԼԱՆՏՕ.— Միայն երկու:

ՔԼԵՄԱՆՍՕ.— Մենք չենք ուզեր անհանել որ իտալական, անգլիական եւ Ֆրանսական զօրքերու անհամեմատական զօրահանում կատարուի: Ֆրանսա միայն փոքր ոյժ մը ունի հոն եւ չի փափաքիր որ Իտալացիք իրմէ աւելի մեծ թիւով զօրք ցամաք հանեն հոն (Զմիւռնիա):

ՕՐԼԱՆՏՕ.— Դուք կը խօսիք յոյն, ֆրանսացի, անգլիացի եւ իտալացի զօրքերու գունդի մը ցամաք ելլելո՞ւ մասին:

ՔԼԵՄԱՆՍՕ.— Մենք պիտի գրաւենք Զմիւռնիան, բայց կը կրկնենք որ չենք բաղձար ոեւէ նշան ցոյց տալ թէ կը բաժնենք հողամասը:

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ.— Մենք առաջարկեցինք որ ղրաւումը յունական ըլլայ՝ խուսափելու համար յոյն քաղաքացիներու պատահական յետադայ կոտորածներէ (Թուրքերու կողմէ):

ՔԼԵՄԱՆՍՕ.— Կը կրկնեմ որ մեզմէ թոյլտուութիւն խնդրեցաւ այս զօրահանումը կատարելու:

ՈՒԻԼՍԸՆ.— (Բարկութեամբ միջամտելով): Աւելի մենք թելադրեցինք Ճունաստանի: Սկզբնական խնդրանքը Ճունաստանէն չեկաւ: Վորհուդրը թելադրեց Ճունաստանի որ ան իր զօրքերը ցամաք հանէ արշիլելու համար յետագայ կոտորածները:

ՕՐԼԱՆՏՕ.— Աւելի նորութիւն է ինծի:

(Ըստ իտալ. արձանագրութեանց, Օրլանտօ եւ Սոնինօ՝ այն առեն մատնանիշ ըրին որ Սան Ճիովանի տի Մորիանիի դաշնագիրը որոշապէս իտալիոյ կուտայ Զմիւռնիան: Ճետոյ խօսակցութիւնը չարունակուեցաւ):

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ.— Այո, բայց հիմա այլեւս ի զօրու չէ այդ համաձայնագիրը: Ռուսիա չհաւանեցաւ: Միւս կողմէ, դուք գրաւած էք ուրիշ չատ կէտեր:

ՍՈՆԻՆՕ.— Լոնտոնի դաշինքը (որուն կապուած էր Սան Ճիովաննի տի Մորիանիի դաշինքը) տակաւին ի զօրու կը մնայ:

(Հոս, ի մեծ զրգռութիւն իտալացի պատուիրակներու, Լոյտ Ճորճ առաջարկեց ուրիչ ժողով մը գումարել՝ նկատի առնելու Իտալիոյ պահանջները՝ խմբովին (en bloc): Իտալացիք դիտցան որ այդ եղանակաւ իրենք չատ աւելի քիչ պիտի ստանային քան ակնկալած էին, ուստի առարկեցին այդպիսի մասնաւոր ժողովի մը գումարման դէմ):

Համաժողովը բացուեցաւ կէսօրէ ետք: Եւ իտալական արձանագրութիւնը կ'ըսէ.

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ.— Պէտք կը տեսնեմ տեղեկացնել ձեզ որ Յոյները չատ շանալու վրայ են եւ Զմիւռնիա պիտի մտնեն:

ՈՒԻԼՍԸՆ.— Շուտո՞վ:

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ.— Կ'աշխատին չուտով հասնիլ: Քաղաքը միայն քանի մը ժամ հեռու է Զմիւռնիայէն:

ՍՈՆԻՆՕ.— Նաւերն արդէն կեդրոնացուցա՞ծ ենք:

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ.— Այդպէս է: Այդ կեդրոնացումը եղած էր չաբաթներ առաջ:

Այսպէս Օրլանտօ եւ Սոնինօ Հռոմ կ'երթային ձեռնունայն:

Թարգմ. Ֆ.

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ՄԸ

Շոգեկառքին ճաչասրահը նստած կը խօսինք նախկին ծովային սպայի մը հետ: Տեսարանը չարունակ կը փոխուի: Դաշտեր ու բլուրներ, գետեր ու վիճեր իրարու կը յաջորդեն: Վազք մը որ մեկ չունչով ուզէ ժամէն Միլանօն կը միացնէ Հռոմին: Սեղանին վրայ գտնուած առարկաները չարունակ կը պարեն:

Յօսակցութեան նիւթը առաջ է որովհետեւ մեր ճաշի ու ճամբորդութեան ընկերը անցեալին իր ունեցած պաշտօնով այցելած է գրեթէ ամէն երկիր: Ծանօթ է Հիւսիսային ու Հարաւային Ամերիկաներուն, Եւրոպա, յն, Ասիոյ ու Ափրիկէի նշանաւոր նաւահանգիստներուն: Մենք աւելի երկար կանգ կ'առնենք այն երկիրներուն վրայ որոնք մեզ մօտէն կը հետաքրքրեն. Թուրքիան ու Ռուսաստան:

— Հաւատացէք, ամէն երկրի մէջ գիտեցկութիւններ ու հրաշալիքներ գտած եմ, բայց հայրենիքը անփոխարինելի է:

— Ձկայ աշխարհի վրայ ժողովուրդ մը որ հայ ժողովուրդէն աւելի ըմբռնէ ձեր խօսքերուն իմաստը: Հայերը իրենց հայրենիքին համար կռուած ու պայքարած են եւ միլիոնաւոր զոհեր տուած:

Արդէն գիշեր է եւ երկաթուղիի երկաններէն բարձրացող բոցերը ու մարդկային չուքերու երթեւեկը մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ:

Հռոմի մօտ ենք եւ հակառակ յառաջացած գիշերին, բանուորները կ'աշխատին նոր գիծեր գետեղելու, նոր կամուրջներ կառուցանելու: Հռոմ ա-յժմէն կը պատրաստուի 1942ի համաշխարհային ցուցահանդէսին:

Իտալիոյ գրեթէ ամէն կողմը տեսարանը միեւնոյնն է: Տանձիվեց տարիէ ի վեր երկիրը կը նորոգուի, կ'երեսաարդանայ:

Կէսգիշերին կը հասնինք քաղաք որ կը գտնենք արթուն ու չքեղօրէն լուսաւորուած: Թատրոններէն ամբոխը փղոց կը թափուի ու կը լեցնէ սըքարանները:

Մեր առջին այցելութիւնը կուտանք այն չէնքին ուր կը գտնուի մեր ուսանողի մերկ ցուրտ սենեակը եւ ուր տասներեք տարի առաջ ապատանարան գտած էր Հ. Հ. հիւպատոսարանը: Ապա միլիոներու աշտարակին առջեւէն անցնելով կը վերադառնանք պանդոկ եւ կը մտածենք Նեռոնէ որ դարեր առաջ քաղաքը այրել տալով, բարձրացած է քնարը ձեռքին այդ աշտարակը, ներշնչուելու ու երգելու համար: Բարեբախտաբար մեր ժամանակներու բանաստեղծները ուրիշ հարցեր աւելի քիչով կը զոհանան...

Հակառակ անոր որ մեր դրպանը մանրամասնօրէն պատրաստուած ծրագիր մը ունինք, կը հասկնանք որ երեք օրուան մէջ կարելի չէ զայն իրագործել: Ծրագիրը կը մնայ մեր դրպանը:

Երկար տարիներ ապրած ենք այս քաղաքը եւ սակայն անմիջապէս կը զգանք որ Մուսոլինեան Հռոմը ճանչնալու համար մեր հին ծանօթութիւնները անբաւական են: Անդին ունինք նաեւ այցելութիւններ համալսարանի հին դասընկերներու ու բարեկամներու:

Մեր ճաշէն յետոյ կ'ընենք:

Մեր առջին այցելութիւնը կուտանք այն չէնքին ուր կը գտնուի մեր ուսանողի մերկ ցուրտ սենեակը եւ ուր տասներեք տարի առաջ ապատանարան գտած էր Հ. Հ. հիւպատոսարանը: Ապա միլիոներու աշտարակին առջեւէն անցնելով կը վերադառնանք պանդոկ եւ կը մտածենք Նեռոնէ որ դարեր առաջ քաղաքը այրել տալով, բարձրացած է քնարը ձեռքին այդ աշտարակը, ներշնչուելու ու երգելու համար: Բարեբախտաբար մեր ժամանակներու բանաստեղծները ուրիշ հարցերը աւելի քիչով կը զոհանան...

Հակառակ անոր որ մեր դրպանը մանրամասնօրէն պատրաստուած ծրագիր մը ունինք, կը հասկնանք որ երեք օրուան մէջ կարելի չէ զայն իրագործել: Ծրագիրը կը մնայ մեր դրպանը:

Երկար տարիներ ապրած ենք այս քաղաքը եւ սակայն անմիջապէս կը զգանք որ Մուսոլինեան Հռոմը ճանչնալու համար մեր հին ծանօթութիւնները անբաւական են: Անդին ունինք նաեւ այցելութիւններ համալսարանի հին դասընկերներու ու բարեկամներու:

Մերձաւորի մը երկիւղածութեամբ կը բարձրանանք քաղաքին եօթը բլուրները, կ'ինկնինք հրապարակները, կը մտնենք եկեղեցիները ու կը մօտենանք աւազաններուն ու աղբիւրներուն:

Հռոմ տարօրինակ քաղաք է. ջերմ կուտայ այցելուին: Կարօտով լի մեր հոգին կը յագեցնենք պարտէզներուն կանանչովը, երկինքին կապոյտովը, զանգակներուն ու ջուրերուն երաժշտութիւնովը:

Գիշերը պանդոկ մտնելով կ'ամփոփենք օրուան մեր տպաւորութիւնները ու ապրումները եւ ամէն անգամ աւելի կը համոզուինք որ միայն Մուսոլինի մը կրնար այս հրաշքը գործել: Վերականգնել ու լոյս աշխարհ բերել անցեալի արժէքները, անոնց մօտ ներդաշնակօրէն գնել նոր գեղեցկութիւններ, նորոգել հոգիները եւ ամէն առիթով ու խօսքով քաղաքացիները մղել հաւատարելու ու գերազանցելու նախնիքներու փառքերը:

Պատուաւոր ու պարտաճանաչ քաղաքացին պատճառ չունի իր հայրենիքին մէջ չյառաջդիմելու, եւ մենք գրեթէ մեր բոլոր դասընկերները կը գտանք ընտանիքի ու դիրքի տէր դարձած: Ցաւով կը նկատենք սակայն, որ Հայաստանի բարեկամնե-րուն թիւը նօսրացած է, եւ հին բարեկամներէն մնացածներն ալ անտարբեր դարձած են դէպի մեր դատը: Ցանցանքը գուցէ մի քիչ ալ մերն է: Բացթողեալ նոր բարեկամները չեն պակսիր, թիւով աւելի քիչ, բայց հիներու վրայ ունին մեկ քանի առաւելութիւններ: Իրենց բարեկամութիւնը աւելի գրաւիչ ու համոզիչ է: Համոզուած են որ ֆաշական Իտալիան կոչուած է մեծ առաքելութիւն մը կատարելու:

Հռոմի մօտ ենք եւ հակառակ յառաջացած գիշերին, բանուորները կ'աշխատին նոր գիծեր գետեղելու, նոր կամուրջներ կառուցանելու: Հռոմ ա-յժմէն կը պատրաստուի 1942ի համաշխարհային ցուցահանդէսին:

Իտալիոյ գրեթէ ամէն կողմը տեսարանը միեւնոյնն է: Տասնըվեց տարիէ ի վեր երկիրը կը նորոգուի, կ'երեսաարդանայ:

Կէսգիշերին կը հասնինք քաղաք որ կը գտնենք արթուն ու չքեղօրէն լուսաւորուած: Թատրոններէն ամբոխը փղոց կը թափուի ու կը լեցնէ սըքարանները:

Մեր առջին այցելութիւնը կուտանք այն չէնքին ուր կը գտնուի մեր ուսանողի մերկ ցուրտ սենեակը եւ ուր տասներեք տարի առաջ ապատանարան գտած էր Հ. Հ. հիւպատոսարանը: Ապա միլիոներու աշտարակին առջեւէն անցնելով կը վերադառնանք պանդոկ եւ կը մտածենք Նեռոնէ որ դարեր առաջ քաղաքը այրել տալով, բարձրացած է քնարը ձեռքին այդ աշտարակը, ներշնչուելու ու երգելու համար: Բարեբախտաբար մեր ժամանակներու բանաստեղծները ուրիշ հարցերը աւելի քիչով կը զոհանան...

Հակառակ անոր որ մեր դրպանը մանրամասնօրէն պատրաստուած ծրագիր մը ունինք, կը հասկնանք որ երեք օրուան մէջ կարելի չէ զայն իրագործել: Ծրագիրը կը մնայ մեր դրպանը:

Երկար տարիներ ապրած ենք այս քաղաքը եւ սակայն անմիջապէս կը զգանք որ Մուսոլինեան Հռոմը ճանչնալու համար մեր հին ծանօթութիւնները անբաւական են: Անդին ունինք նաեւ այցելութիւններ համալսարանի հին դասընկերներու ու բարեկամներու:

Մերձաւորի մը երկիւղածութեամբ կը բարձրանանք քաղաքին եօթը բլուրները, կ'ինկնինք հրապարակները, կը մտնենք եկեղեցիները ու կը մօտենանք աւազաններուն ու աղբիւրներուն:

Հռոմ տարօրինակ քաղաք է. ջերմ կուտայ այցելուին: Կարօտով լի մեր հոգին կը յագեցնենք պարտէզներուն կանանչովը, երկինքին կապոյտովը, զանգակներուն ու ջուրերուն երաժշտութիւնովը:

Գիշերը պանդոկ մտնելով կ'ամփոփենք օրուան մեր տպաւորութիւնները ու ապրումները եւ ամէն անգամ աւելի կը համոզուինք որ միայն Մուսոլինի մը կրնար այս հրաշքը գործել: Վերականգնել ու լոյս աշխարհ բերել անցեալի արժէքները, անոնց մօտ ներդաշնակօրէն գնել նոր գեղեցկութիւններ, նորոգել հոգիները եւ ամէն առիթով ու խօսքով քաղաքացիները մղել հաւատարելու ու գերազանցելու նախնիքներու փառքերը:

Պատուաւոր ու պարտաճանաչ քաղաքացին պատճառ չունի իր հայրենիքին մէջ չյառաջդիմելու, եւ մենք գրեթէ մեր բոլոր դասընկերները կը գտանք ընտանիքի ու դիրքի տէր դարձած: Ցաւով կը նկատենք սակայն, որ Հայաստանի բարեկամնե-րուն թիւը նօսրացած է, եւ հին բարեկամներէն մնացածներն ալ անտարբեր դարձած են դէպի մեր դատը: Ցանցանքը գուցէ մի քիչ ալ մերն է: Բացթողեալ նոր բարեկամները չեն պակսիր, թիւով աւելի քիչ, բայց հիներու վրայ ունին մեկ քանի առաւելութիւններ: Իրենց բարեկամութիւնը աւելի գրաւիչ ու համոզիչ է: Համոզուած են որ ֆաշական Իտալիան կոչուած է մեծ առաքելութիւն մը կատարելու:

Առուտուրագիտէ

Սրահին մէջ լեցուն հրաւիրեալներ: Եռուզեռ ամէն կողմ: Բարեկամներ ծանօթներ այս առիթով իրարու գտած՝ ընկղմած էին զանազան խօսակցութիւններու մէջ: Ընտանեկան երեկոյթ մը կազմակերպելէ ետք էին Չին ծանօթներն ու բարեկամները ծննդեան հարիւրամեակին առիթով նուիրուած ցուցահանդէսին: Ինչ որ ծաւիերու տեղատարափով կը դունուի ներկաներէն:

Աչքէն ձախէն խօսք առնողներ զանազան դրուագներով ծանօթութիւններ կուտան յոբելեարի անցեալէն: Ոմանք իրեն կը տրուին: Ծուղուած է բոլորվին, կարծես իրեն համար անակնկալ մը ըլլար այդ հաւաքոյթը: «Հարիւր տարի եմ չակերը կռնակս, չեմ կրնար ի՞նչ լաւ գործ եմ կատարեր որ ուղիղ բարեկամներս այսօր չարունակ կը յիշեն, ըրած եմ ինչ որ խիղճս կը թելադրէր, անկէց աւելի ոչ մէկ բան»:

Այո, յարդելի ծերունի, խղճի քննադրանքով կատարած գործերուդ մասանները քիչ մը հեռուները գացիր ու լաւագոյն արդիւնքներով պսակուեն, ինչպէ՞ս կարելի է մոռնալ...

Սրահին մէկ անկիւնը երիտասարդ մը, նիհարակազմ, խորհրդաւոր մէջ ընկղմած, ինքն իր վրայ կենտրոնած, ուշադրութիւնը գրաւած խումբ մը երիտասարդ աղջիկներու որոնք կարծես խօսելիք ուրիշ ներ չունենալով չարունակ կը քրթմնջեն եւ հեգնական կերպով կը նային անոր:

— Վանքէն փախուղի մը երեսնի ունի, կ'ըսէ իրենցմէ մէկը:

— Ցիմարանոցէն չէ՞ս կրնար ըսել:

— Որքան ալ տգեղ է:

— Հիւանդ է թերեւս:

Եւ ամէն մէկը իր կարգին խօսք կ'ուզէ կցել կ'ուզէր:

Պահ մը մոռցուեցաւ ամէն ինչ, երբ ապատաւորները սուրճ եւ զանազան ըմպելի հրամցնելու պաշտօնով նորին ներկայացան:

Կարգը եկած էր նուագածուին, դաշնակ եւ թաւջութակ մը պիտի կատարէին դեղարուեստական բաժին:

Քիչ առաջուան խնդացող աղջիկները ապշածի արտայայտութիւն առին, երբ իրենց չիմար կարծեցեալ երիտասարդը բեմին վրայ երեւցաւ քաղաքավարի:

Առանձին պիտի նուագէր:

Լուռ են բոլորն ալ, հետզհետէ չեզոքութեան ձայնն ալ կը դադրի, բոլորին ուշադրութիւնը դարձած է անոր կողմը:

Մորհրդաւոր լռութիւնը յանկարծ կը խզուի: Երիտասարդ արուեստագէտը, ո՞վ գիտէ, ինչո՞ւ համար ընտրած է Շիւպէրթի «Սէրենադը»:

Այլեւս խօսքը թաւջութակին է, ճարտար իւրաքանչիւր շարժումին հետ կարծես խօսքն ալ կ'արտասանէ բառ առ բառ:

Կախարդական զգացում մը բոլորին վրայ: Իսկ տարիքոտներու դէմքին վրայ անմեղ ժպիտ մը կ'ուրուագծուի: Թերեւս իրենց երիտասարդութիւնը կը յիշեն:

նան, եւ ամէն կողմ տիրէ հատուկերպով, Իրաւունքը, Արդարութիւնը ու Օրէնքը»:

Այս ժողովուրդը անցեալին եղած է Հռոմէացին:

Ա. ՍԱՐԵԱՆ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (84)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Երբ սթափեցաւ նկատեց որ անծանօթը հեղուկ մը կը թափէր իր բերնին մէջ: Հաղց ու նետելու ճիդ մը ըրաւ. բայց կարողութիւն չունէր:

— Փա՛ռք Ալլահին որ մեզի վերադարձար նորէն, ըսաւ ձայն մը. համբերէ եւ չուտով ինքզինքդ պիտի գտնես...

Սուիտին ճանչցաւ անծանօթ մարդը — Արիֆն էր:

— Փառք Աստուծոյ, ըսաւ փախուստով մը, ի՞նչպէս գիտցար թէ այստեղ էի ...

Թուրք երիտասարդը անոր քովը նստաւ:

— Գլխուդ եկած փորձանքներու պատասխանատուն ես եմ, ըսաւ. բայց չնորհիւ գթառատ Ալլահին կրցայ կեանքդ ազատել...

— Սարսափելի էր, այո, բայց ինչո՞ւ գուն ըլլաս պատասխանատուն...

— Երբ յարկաբաժինդ գացի հագուստներ առնելու համար գորգին վրայ նամակ մը գտայ... գրպանս գրի վերադարձիս քեզի տալու համար... բայց բոլորովին մոռցայ... յետոյ երբ նորէն ձեռքս առի, բացի... գիտէի թէ գաղտնի կ'ապրէիր յարկաբաժինդ ու խորհեցայ թէ կարեւոր էր...թերեւս մը թուղթ էր որուն վրայ մեքենայով երեք բառեր գրուած էին... օտար լեզուս մը ըլլալով իմաստը չհասկցայ... ի հարկէ անմիջապէս ձեռքդ պէտք է հասնէր ան... առանց վայրկեան մը կորսնցնելու. Բերա անցայ եւ նորէն յարկաբաժինդ եկայ...

— Ժամը քանի՞ն ...

— Ութին տասներեքը ...

— Աստուած իմ, ուրեմն եկեր ես այն ժամուն երբ Քազարմն ու իր մարդիկը այնտեղ էին...

— Այո, ձայները լսեցի երբ զանգակը զարնելու վրայ էի. բայց կեցայ եւ մըտիկ ըրի ...

— Ուրեմն կռահեցիր թէ ինչ կը պատահէր ներսը եւ հասկցար որ պիտի ապանեներ միտք ունէին... անմիջապէս վազեցիր, նուաւակ մը գտար եւ եկար Աչտարակին բոլորտիքը թափառելու՝ պիտ ապտեղու յոյսով...

— Ուրիշ ընելիք չկար, հաստատեց երիտասարդը չանստաակ պիտի ընէին պիտ եթէ բռնի կերպով քեզի ապտեղու փորձ մը կատարէին... Աչտարակին լոյսերը սոնսկուսն պէս հասկցայ թէ ոճիրը գործելու կը պատրաստուէին...

Արիֆ կանգ առաւ վայրկեան մը, աչքերը լեցուեցան, յետոյ չարունակեց.

— Մենք փորձառութեամբ գիտենք որ այս կարգի սպանութեանց մէջ ջուրերը Մարմարայի ծովափը կը քշեն զոհերուն դիակները... ուրեմն հաւանական էր որ դուն ալ պահ մը ծովին երեսը ցորձգանայիր ...

— Իմ՛նչ բախտաւոր եմ եղեր որ այդ նամակը գտեր ես... եթէ Քազարմին ձեռքն անցած ըլլար, մինչեւ հիմա չասնոց մեռած պիտի ըլլայի... բառերը մի՞թ գէղ են...

— Այո, ահաւասիկ — բարեկամ, այստեղէն հեռացիր ...

*Սուիտին խնդաց ինքնիրեն եւ անմիջապէս կռահեց թէ ինչ պատահած կրնար ըլլալ — հաւանաբար Քազարմին մարդիկը քննութիւն կատարած էին վարձու տուներ գտնող գործակալներու մօտ եւ նշանակած էին մանաւանդ այն յարկաբաժինները որոնք ստարականներու կողմէ վարձուած էին վերջերս. իր հին բարեկամը՝ Մէքքէնտրուն ալ իր տեսրակները ցոյց տուած ըլլալու էր ոստիկանութեան եւ տեսնելով որ այս վերջինը չատ կը հետաքրքրուի Թէքէավլա փղոցի թիւ 19 բնակարանով, իրրեւ նախազգուշութիւն այդ երեք բառերը գրկած էր իրեն գործածելով իր Սկովտիացիի զատառարերառը որպէսզի չկորնչութեան մատնի անոնք որոնց ձեռք կրնար անցնիլ Քղթիկը:

Սուիտինի վէրքերը տակաւին կը չարչարէին զինքը: Գլխու անտանելի ցաւ մը ունէր, սրտնքները, ուսերը, չորս կողմը վիրաւորուած էին. եւ սակայն հակառակ այդ բոլորին ուրախ ու լաւագոյն տրամադրութեան մէջ էր: Ողջ մնացեր էր ու այդքանն իսկ բաւական էր իրեն համար. եւ յետոյ Արիֆին ու Մէքքէնտրուին նման լաւ բարեկամներ ունէր իր կողքին եւ հաւանաբար պիտի կարենար իր հաշիւը մաքրել Ներքինիին հետ:

Աչտարակը իրենց եռեւն էր հիմա. անոր նեղլիկ պատուհաններէն լոյսեր կը նշմարէին պատուհասներէն լոյսեր կը անհետացեր էին: Պարիսպը, սեւ ու չարագուշակ, կը բարձրանար դէպի աստղազարդ երկնակամարը: Զորս թիավարները համաչափ չարժումներով Ստամպոլի ջուրերը կը տանէին գիրենք:

— Լաւ, հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, հարցուց Սուիտին:

— Պիտի պահուըտիս, պատասխանեց Թուրքը.

Իմ տունս կը տանէի քեզի, բայց կը վախնամ որ եղբօրս մահուան առթիւ ղգացած զառնութիւնս կռահելով հըսկողութիւն կատարեն, տեսնելու համար թէ ով կը մտնէ, կ'ելլէ ...

— Ո՛չ, ո՛չ, բողոքեց Սուիտին. չեմ ուզեր որ վտանգուիս. արդէն պէտք եղածէն աւելին ըրիր ինծի համար ...

— Այնքին կամ պատասխանատուն մասին մի խօսիր, սիրելի եղբայրակից. Թուրքը ուսերը թօթուեցուց. Քէֆ նիւ գիչերուան ղէչքը աչքս չբացուեցաւ մեր յետագայ խօսակցութիւններուն մէջ ցնծութիւն... հիմա մենք երկուքս ճիշդ մեկ հետ պիտի վարուինք Ճերը պէս ինչպէս ինքզինքս վարուած է ատենին հետ... յանուն Ալլահին ապահովաբար կ'ուզէ իմ կեանքս պիտի նուիրեմ նպատակին ...

Սուիտին կը մտէր, բայց թուրք երիտասարդին այդ խօսքերը չէին թիւր մը ուսին իր հոգիին: Թիւրքը ներսն կողմը նայեցաւ յանկարծ Արիֆի թեւէն բռնելով ըսաւ.

— Զգույշ, կ'իմանան ...

— Մի վախնար, Ֆրանսացիները ոչ մեր լեզուին ծանօթ են, ոչ ալ մեր դործին... իրենց չոգենաւէն դուրս չեկած էին քանի մը ժամ պտըտելու համար... վարձեցի զիրենք... լաւ պիտի վճարեմ ... մնացածով չեն հետաքրքրուիր ...

— Շատ վարպետ ես եղեր, ինչպէս Սուիտին. բայց ըսէ տեսնեմ, այս գիչեր ո՞ւր կրնամ պահուըտիլ... Պոլսոյ չեր ո՞ւր կրնամ պահուըտիլ... Պոլսոյ չեմ ուզեր գիւրին է... միայն չեմ ընդունիր... շատ դէշ վիճակի մէջ եմ...

(Շար.)

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՃԻԿ

— Ես ինչ գիտեմ, որ ամուսինս ինձ չի սիրում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամուսնացել, ինչո՞ւ է ինձ հետ ապրում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն գիշեր ճաշի գնում, ինչո՞ւ է ինձ հետ զբոսնում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն կիրակի եկեղեցի գնում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ամառանոց գնում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն ամիս ինձ գումար տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր զգեստներ տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն ամիս ինձ ծաղիկներ ուղարկում, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր կահավորանք տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր ձիեր տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր մեքենա տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր տուն տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր կալվածք տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր ֆաբրիկա տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր բանկ տալիս, ինչո՞ւ է ինձ հետ ամեն տարի ինձ նոր ամուսին

ԵՌԱՄԵԱՑ ՋԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ ՄԷՋ

Գործադրութիւնը յուշագիր մը ներկայացուցին

Չեխական կառավարութիւնը չարունակելով հանդերձ նոր սահմանադրութեան մշակումը, բացառիկ միջոցներ ձեռք առած է, ազդ. պաշտպանութիւնը զօրացնելու համար: Եղած դիտողութեանց վրայ, իրենց տուները զրկուեցան այն մասնագէտները որ դրօշի տակ առնուած էին մայիս 19ին: Այդ օրը դրօշի տակ առնուած պահեստիներն ալ պիտի արձակուին յունիսի վերջերը: Իրագեկները կը հաւատան թէ զինուորութեան շրջանը պիտի բարձրանայ երեք տարուան եւ յառաջիկայ հոկտեմբերին արձակուելիք դասը դրօշի տակ պիտի պահուի: Այս տնօրինութիւնը նիւթական ծանր զոհողութիւններ կը պահանջէ: Այդ հողը մասամբ թեթեւցնելու համար, «ազատութեան հանգանակութիւն» մը պիտի բացուի այս օրերս, նախաձեռնութեամբ ազգային յանձնաժողովի մը եւ նախագահութեամբ ազգ. դրամատան տնօրէնին: Արդէն իսկ մեծ գումարներ խոստացուած են սեղանաւորական եւ ճարտարագործական հաստատութեանց կողմէ: Փայլուն յաջողութիւն մը կը սպասուի այս ձեռնարկէն:

Այս տնօրինութեանց առթիւ, գերմանական մամուլը նորէն կրակ կը տեղայ եւ չանթեր կ'արձակէ չեխական կառավարութեան դէմ: Կ'ըսէ թէ այդ կառավարութիւնը խոստումներ կը չռայլէ, բայց իրականին մէջ ոչինչ ըրած է փոքրամասնութեանց համար: «Կացութիւնը տաժանելի է գերմանական շրջաններուն մէջ, ամէն օր դէպքեր կը պատահին: Գերմանները այլ եւս չեն հաւատար չեխական կառավարութեան խօսքերուն որոնց կը հակասեն իր գործերը: 49,000 զինուորներու յետս կոչումը որ եւ է տպաւորութիւն չգործեց, ոչինչ փոխուած է զինուորական գրաման հանգամանքին »:

Կարեւոր թերթ մը զարմանքով դիտել կուտայ որ երեսփոխան Մուլէ նոյնացուցած է Չեխոսլովաքիոյ եւ Ֆրանսայի դասը: «Ֆրանսական ապդը ինչպէս կրնայ իւրացնել անդոյ ապդի մը դասը: Ձիշդ է որ չեխոսլովաք պետութիւն մը կայ, բազկացած՝ վեց տարբեր ապդերէ, բայց պարզապէս առասպել է չեխ ժողովուրդը եւ այս պահուն իսկ Սլովաքները ուժգնօրէն կը մերժեն նոյնանալ Չեխերուն հետ: Շատ ուշ է վերակազմելու համար Չեխոսլովաքիան»:

*** Գերման երեսփոխան Քունդ, Հէնլայնի փոխանորդը, յունիս 8ին Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին յանձնեց յուշագիր մը, որ կ'ամփոփէ Գերմաններուն պահանջները, ուր հիմնական սկզբունքներու վրայ: Ցուշագրին կցուած նամակով մը, գերման երեսփոխանը նորէն չեխական կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով զանազան լուրերու վրայ, լուսաբանութիւններ կը պահանջէ, բանակցութեանց վերսկսումէն առաջ:

*** Գերմանական մամուլը կը հաշուէ թէ եռամեայ զինուորութիւնը 300,000ի պիտի բարձրացնէ չեխական բանակը: Եւ նորէն կը յարձակի այդ պետութեան վրայ, դիտել տալով թէ բանակին յաւելումը պիտի զօրացնէ Ֆրանսայի եւ Ռ. Միութեան հետ կնքուած զինակցութիւնը, «ինչ որ կրնայ ուելի ծանրացնել Եւրոպայի քաղաքական կացութիւնը, նկատի առնելով այդ զինակցութեան յարձակողական հանգամանքը »:

Միջազգային կացութիւնը եւ Ֆրանսա

Արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ մանրամասն զեկուցում մը տուաւ Ներկայիսին արտաքին գործերու յանձնաժողովին առթիւ, միջազգային կացութեան մասին: Սպանիոյ մասին բաւ թէ կառավարութիւնը հաւատարիմ կը մնայ ոչ-միջամտութեան քաղաքականութեան, որ կը չարունակուի 1936 օգոստոսէն ի վեր: Ցետոյ տեղեկութիւններ հաղորդեց այն միջոցներու մասին որ ձեռք առնուած են, արգիլելու համար օտար օգնութիւնը Ֆրանսայի վրայ: Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց մասին ալ տեղեկութիւններ հաղորդելէ վերջ, նախարարը չերմ գոհունակութիւն յայտնեց անգլիական սերտ գործակցութեան համար: Չեխոսլովաքիոյ հարցին առթիւ ալ գոհունակութեամբ յիշեց ծրագրուած բանակցութիւնները, որոնց շնորհիւ կը յուսացուի խաղաղութեամբ լուծել վէճը:

Ժողովականները զանազան հարցումներ ուղղեցին ուրիշ արտաքին յարաբերութեանց մասին եւ նախարարը լրացուցիչ լուսաբանութիւններ հաղորդեց: Ընդհանուր տպաւորութիւնը չատ լաւ էր :

Արիւն եւ աւեր Սպանիոյ եւ Չինաստանի մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, զօր. Ֆրանքոյի զօրքը վերսկսած է յարձակողականը արեւելեան ճակատին վրայ, գրաւելով երկու նոր դիրքեր: Օդանաւային ռմբակոծութեան մը հետեւանքով 40 հոգի սպաննուեցան, 200 հոգի ալ վիրաւորուեցան Ֆիկուբասի մէջ: Հանրապետականները կատաղօրէն կը դիմադրեն :

Անդին, Չինաստանի մէջ, նոյն կատաղութեամբ կը չարունակուին կռիւները: Ճափոնական օդաուրմիլը 10րդ անգամ ռմբակոծեց Ճանթոնը, մահ եւ աւեր սփռելով: Հրձիգ ռումբեր հրդեհ յառաջ բերին զանազան վայրերու մէջ: Ազատարար խումբերը կը ջանան դիակներ հանել 1700 չէնքերէ որոնք քանդուած են ճափոնական ռումբերէն :

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ 40 ԺԱՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ խնդիրը քննուեցաւ Աչխատանքի Միջազգային խորհրդաժողովին մէջ, Ժընեւ: Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ Պ. Ժուօ, Ֆրանսայի Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, բացատրելով 40 ժամուան օրէնքին առաւելութիւնները եւ պարզելով միջազգային կացութեան ծանրութիւնը: Ուրիշ պատուիրակներ բողոքեցին աչխատանքի ժամերու կրճատման դէմ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան ձախ թեւը յուսահատելով համոզուելէն, նոր կուսակցութիւն մը կազմեց ---« Ընկերվարական բանուորներու եւ գիւղացիներու կուսակցութիւն», աւանդորդութեամբ Մարսօ Փիվէռի: Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ հանրապետական-ընկերվարական միութիւնը, որ կը գոնուի Փօլ Պանքուռի նախագահութեան տակ, պիտի միանայ ընկերվարական կուսակցութեան :

ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ Ժիլ Ռօսի նոր մրցանիշ մը կատրեց առջի օր, 5000 քիլոմեթրը հետաւորութիւն կարելով 12 ժամ 27 վայրկեան եւ 38 երկվայրկեանէն, --- ժամական մէջին հաշուով 401 քիլոմեթր: Օդանաւը միւնոյն տեսն կը տանէր 1000 քիլոնոց բեռ մը եւ կը թռչէր 5000 մեթր բարձրութեամբ :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՕՒՄ ՄԻՔԱՑԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ

12 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
Մարսէյլի «Մէն-Փիէռ» գերեզմանատան մէջ

Հրաւիրուած են ազգային հաստատութեանց եւ միութեանց ներկայացուցիչներ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր հայրենակիցները կը խնդրուին ներկայ ըլլալ այս հանգիստաւոր արարողութեան՝ վերջին յարգանք մը ընծայելու համար հայ մեծանուն գրագէտ-հրապարակագրի յիշատակին:

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ ՓՐՈՓԱԿԱՆԴԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ժողովը 13 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» խումբի ժողովը, 11 յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին.

Գրաւան

ՊՈՄՈՆԻ «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 10 յունիս, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, «վարանդեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՎԻԵՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 12 յունիս, կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին «Խաժակ» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 11 յունիս, Շաբաթ երեկոյ Հ. Յ. Դ. «Սիւմանեօ» ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ ամուսնատերով:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ.— «Արծիւ» ենթակոմիտէին կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) *սրահին մէջ*
մէթրօ Բոռէ ու Օռլէան

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Հ. ՋՐՈՒԱՆԴԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՕԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ԷԼԷՋԱ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ՄԱՒԻՍԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ, կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ Եւրոպական պարեր: «Balet» օրիորդներու կողմէ

Ընտիր ճաշ: *Ճէխ պիւֆէ* *Մուտքը 6 ֆրանք*

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ.— «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ
12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԵ ԸՆԿ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, երգ, արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

×

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
«ԳՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԷԻ քնդարձակ սրահին մէջ:

Մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբերու, Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Հայ Արիներու, Հայ Մշակութային, Զարթօնք, Ջ. Ո. Մ.ի, Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի եւ շրջաններու Պատանեկան Միութեան, ինչպէս նաեւ Կ. Հայէի սանուհիներու, Զարասանճաքի Երիտ. Միութեան, Հ. Կ. Հայէ, Վասպուրականի, Բաքերդի, Մալտեոյ Ջորի, Քեփի, Կարճկաճի, Իլխանի, Ալրճայի Հայրենակցական Միութեանց Աժախոյ եւ Մարզուանի շրջակայքի Վարդինոց հայրենակցականի եւ ուրիշ շատ մը ազգային կազմակերպութեանց:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ **Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Կր մասնակցի Հայ երաժշտական Միութեան երգչախումբը դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ԳԱՐԹԵԻԵԱՆի:

Կ'երգէ Տիկին ՄԱՌԻ ԹՐՈՅԻՊԱՇԵԱՆ, կը մասնակցի Պ. Ս. ՋԷՕՐՋԻՃԵԱՆ իր նուագախումբով, «Հայկական Ազատամարտը» Ընկ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՎՈՐԴԱՆԵԱՆի կողմէ, կ'արտասանեն՝ Ընկերներ Տ. ԹԱԴՈՅԵԱՆ եւ Վ. Տ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Հաճելի անակնկալներ, հայկական չերմ մթնոլորտ:

Տոմսերու գիները՝ Ա. կարգ 5, Բ. կարգ 3 ֆրանք:
Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. «Վարուժան» խումբի կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
Մալաթիոյ Կթ-Ասիրաց Միութեան Ճաւօթ սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՑԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԷ (Լիոնէն), արտասանութիւն՝ Պ. Լ. ԱԼԷՄԵԱՆԷ (Լիոնէն): Ուրիշ հայրենասէր արտասանութիւններ եւ մեներգներ. կենդանի պատկեր մը՝ Ազատութեան արձանէն: Մուտք 2 ֆր.:

×

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Յ. Դ. Վիէննի կոմիտէին կողմէ, 12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սէրբէր Կաթոլիկ»ի սրահին մէջ:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կ'արտասանեն՝ փոքրիկն Ս. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Ընկ. Ց. ՄԱԹՈՍԵԱՆ, Օր. Վ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, Ա. ԳԱԼԱՑՃԵԱՆ եւուրիշներ. Ծախքերու ժամնակցութիւն՝ 1 ֆր.:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆՈՒԻՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վաղուց Ս. Խաչ եկեղեցւոյ դպրոցի սրահը՝ 40 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին: Կը դասախօսէ Տ. ԱՌԴԻ ՔՀՆ. ՓԱՅԼԱԿ, նիւթ՝ Արտաշէսեան հպատակութիւն եւ մեծն տիգրան «Արքայից Արքայ» Հայոց պետին: Կը խնդրուի ծնողներէն իրենց չափահաս զաւակները իրենց հետ բերել՝ հաղորդակից ընելու համար զանոնք մեր ազգային կեանքի ամենալուսաւոր մէկ շրջանին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնը, 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Բաթեզրծականի սրահին մէջ, 22 Ռիւ Փքթի Մէն-Ժան: Դասախօս՝ Պ. Ա. Աբոյեան: Նիւթ՝ Գաբրիէլ Սունդուկեանց: «Մհլան»ի երկտեղ խումբը կ'երգէ «Պէպօ» եւ ուրիշ կտորներ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՋԷՆԿԻԼԷՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՂՄԷ
12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին եւ գիշերը ժամը 8ին
Հայ Ակումբի սրահին մէջ, Ալ Ֆորվիլ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ **«ՕՉՈՒԿ ՂԱՐԻՊ»**Ը
(Օքերէթ չորս արար)

Գեղավարութեամբ յայտնի դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն լաւագոյն ուժերու:
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք, փոքրերու համար 2 ֆրանք:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ՄԱՍՅԻ փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ (11 յունիս) կէսօրէ վերջ ժամը 3.50ին, 8, rue Bossuet: *Կարեւոր օրակարգ :*

Cours Lafayette, entre Garibaldi
ԳԱՑԵՐ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**
(Métro: Miromesnil)
ՍԵՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ **ՌՈՒԲԻՆ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆԻ**
Ջութակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն
Յայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր
50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

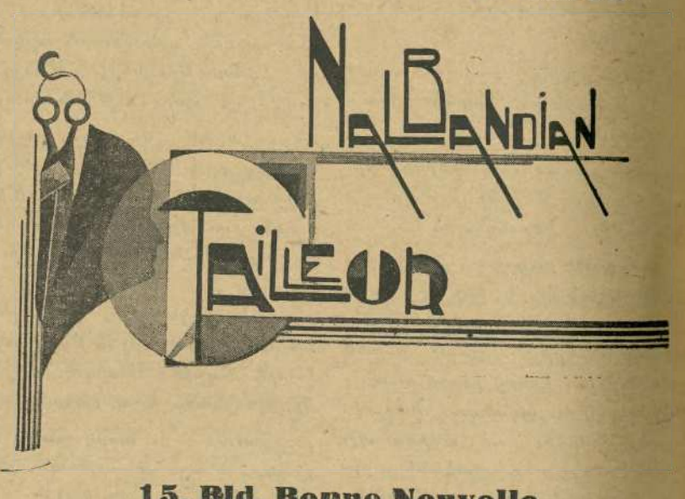
ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: *Կը վաճառուին Հրանտ Ծամուէլի քով,* 51 Rue Monsieur le Prince, *եւ գրատուն մէջերը,* 35, Rue Montholon.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ձաւօտները ժամադրութեամբ:

Maison ALEXANIAN
ՀԱՆՔԱԾՕՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ՇԼԻՔՍԸՆԵՒՆ ՏՕՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՕՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով
Արագ սպասարկութիւն:
Ապրանքներու փոխադրութիւն: Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամնաւոր, կառքով: Չափաւոր գին:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ
Հայաստան **Տ Լ Օ Ր Ի Ս**
51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Մէն Միշել
Արուեստական եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*ը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: *Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անպատրաստ, կազդուրիչ եւ անուշ *ժաքեր* ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի՝ կը ծախենք գիւբատմաչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար: VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 *ֆր.էն սկսեալ:*
VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժաթիգ աղուէս) 500 *ֆրանքէն սկսեալ:*

ՓԻՔՈՒԱ ՕՊԻՒՍՕՆ, 60 *ֆրէն սկսեալ:*

Բաց է կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մատուցիչ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
11
ՅՈՒՆԻՍ
SAMEDI
11 JUIN
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3754

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԻԿ ՄՍԱՅՈՒ, ԱՅՍՕՐ ՅԵՂԱԿԻՑ...

Թրքական մամուլը հռչակաւոր « Գարակէօզ – Համի էյվատ»ն ալ գերազանցեց, Սանճաքի հարցին առթիւ, չոյելով, պանծացնելով եւ «Թուրքերէն սերած» հռչակելով հայ ժողովուրդը :

Ինչե՛ր, ինչե՛ր լսած ենք այս օրերս եւ դեռ պիտի լսենք , իբրեւ «գիտական եւ պատմական ճշմարտութիւն»:

— « Աթաթիւրք պատմութեան վրայ ձգած ամբողջական եւ ազդու հայեացքով հաստատեց թէ Հայերը թուրք ծագում ունեցող (ըսէ՝ քրէածին) մարդիկ են»:

Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք տակաւին եւ ցնծացէք.

— « կրնայ ըլլալ որ Հայերու եւ Թուրքերու միջեւ կարգ մը ցաւալի դէպքեր պատահած ըլլան, մասնաւորաբար մեծ պետութեանց շահագործման նպատակով ըրած գրգռութիւններուն հետեւանքով: Աթաթիւրքին այսօրուան ստեղծած Թուրքիան աւելորդ իսկ կը նկատէ խորհիլ անցեալին այդ արիւնոտ ու ցաւալի դէպքերուն վրայ: Արդ, Մեծ Պետին բռնած զօրաւոր լուսարձակին յորդ լոյսի տարափին տակ ապագային փայլուն պողոտան կը տեսնուի : Այդ պողոտային վրայ, երկու խումբեր, Թուրքերը եւ Հայերը, որոնց պատմական ազգականութիւնը երեւան հանուած է, բարեկեցիկ եւ երջանիկ կ'ապրին, եղբայրական սիրով, ամէն օր ա՛լ աւելի իրարու կապուած, ձեռ ձեռի տուած, իրարու թեւ մտած»:

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ»ն է որ կ'արձանագրէ այս յայտնութիւնը, իր խմբագրապետին՝ հռչակաւոր խուժանավար Եոնուս Նաճիի առորագրութեան տակ :

Երկրորդ խմբագրականին մէջ, անգամ մը եւս չեչուելով թէ «Հայերը Թուրքէ սերած են», համաձայն «Աթաթիւրքին պատմական հետազօտութեանց», «Ճիւմհուրիյէթ» կ'եզրակացնէ.

— « Ահա այս յեղաշրջումներու լոյսին մէջ, Թուրք եւ Հայ պատմութեան մէջ իրար գտած են իրենք միեւնոյն ծագումն ունեցող մարդիկ: Աթաթիւրքին յեղաշրջումը տեսապէս իւրացնող Թուրքերու իրական զգացումը ա՛յս է հիմա Հայոց հանդէպ» (1 յունիս) :

Ինչո՞ւ այս վերջաբանները, ժողովուրդի մը հանդէպ որ մինչեւ երէկ «մէյնէրը» եւ «խային» կը համարուէր, եւ այդ պատրուակով ալ կը ջարդուէր, նոյնիսկ Աթաթիւրքի օրով...

Որովհետեւ ապուշ մը գրած էր Ֆրանսական Թերթի մը մէջ թէ՝ Սանճաքի հարցին առթիւ, Թուրքերը «իրենց դիմացը պիտի գտնեն 30,000 Հայեր, որոնք ցմահ հրոսակային կռիւ պիտի մղեն իրենց դէմ »:

Եոնուս Նաճիները այնքան վախկոտ սիրտ ունին, որ չեն կրնար հանդուրժել այսպիսի գաւի մը.

— « Ֆրանսա իրաւունք չունի Հայերը իբրեւ զոհ գործածելու: Ոչ թէ 30,000 , այլ ճոյնիսկ 10 կամ 5000 Հայեր ինչո՞ւ հոգի վառելիք ընելով իրենց հոգիները վառել տան: Մսավաճառութենէ տարբեր բան մը չէր կրնար ըլլալ այս մարդիկը զինելով սպանելու տալ եւ վերջապէս մահուան մղել: Ձշմարիտ բաղաքակրթութիւնը վճռապէս պիտի ամբաստանէր Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաներու այս արիւնահեղ միջոցը »:

Արդար ըլլալու համար, ըսենք որ Եւրոպացիները արժանի էին այսպիսի դասի մը:

Իսկապէս, իրենց քաղաքակրթութիւնը ինչո՞վ զանազանուեցաւ Թուրքերու արիւնռուշտ բարբարոսութենէն :

Անոնք, Թուրքերը, անխնայ ջարդեցին, վառեցին, առեւանգեցին ու թալանեցին: Իրենք ալ ժպտեցան, ծեծծեցուն չարժուձեւեր փորձեցին, պոչ խաղցուցին եւ վաւերացուցին:

Եթէ օր մը պատահէր որ աշխարհը դատի նստէր, յորդահոսան արիւններուն եւ հիմնայատակ փլուզումներուն հաշիւը պահանջելու համար, Թուրքերը անչուշտ մահուան պիտի դատապարտուէին, իսկ Եւրոպացիներն ալ, մանաւանդ անոնց « մեծ »երը առնուազն 15 տարի թիւապարտութեան :

Միայն 1915 - 1918ի հայասպինդ սարսափները բաւական են , այս եզրակացութեան յանգելու համար: Եթէ այդ աղէտը պայթած ատեն Եւրոպացիները ի վիճակի չէին օգնութեան հասնելու, Թող յիշեն գոնէ Կիլիկիոյ եւ Փոքր Ասիոյ վերջին ջարդերը, երբ Թուրքիան դրաւման տակ էր, իսկ Պոլիսը, Իզմիրը եւ Միջերկրականը խարիսխ դաշնակից ուժերուն, վիթխարի մարտանաւերով եւ անհամար զինուորներով :

Բայց Թող՞ունք այս «մանրամասնութիւնը», ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսա բարեկամութեան հաւատիքներ կը չռայլէ իրեն դէմ արձակուած Թուրք ու մուրին դէմ, եւ դառնանք Աթաթիւրքի «պիտական հետազօտութեանց»:

Քանի որ էնկիւրի հաստատած է թէ Հայերը եւ Թուրքերը միեւնոյն ցեղին կը պատկանին, քանի որ «բոլոր Հայերը Թուրքերուն հետ գրկախառնուելիք եղբայրներ են», Աթաթիւրք ո՞ր օրուան կը սպասէ, վերադարձնելու համար «Ուրարտու» կամ հին Հայաստան կոչուած երկիրը,— գոնէ անոր մէկ մասը ...

Ձենք հարցներ թէ ինչո՞ւ ջարդեցին «գրկախառնուելիք եղբայրները»:

Թերեւս այն ատեն ծագած չէր «ճշմարտութեան եւ գիտութեան լոյսը»: Եւ «ցեղակից» Հայերը ջարդուեցան Թիւրխմացութեամբ »:

Իսկ հիմա՞,— երբ Աթաթիւրքի «լուսաբանած է պատմութեան մինչեւ հիմա ձեռք չզպցուած խաւարը»:

Տրամաբանակա՞ն է, արդա՞ր է երկու «ազգական» խումբերէն մէկուն Թաթին տակ պահել 750,000 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ հող, իսկ միւսին դերեզմանի հողն անգամ չատ սեպել :

կը զուարճանա՞նք: Դատեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք:

Երբ «մսացու»ն «ցեղակից» կը դառնայ, Սանճաքն ալ կուտայ համար, չատ մի տեսնէք այսքան զուարճալիք :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ
ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ ՊԻՏԻ ԿՆՔԵՆ

Մինչ Թուրք Թերթերը սպառնալիքներ կը տեղան Ֆրանսայի դէմ, գրգռիչ հէքեաթներ հիւսելով Սանճաքի կացութեան մասին, Փարիզի Թերթերը հազիւ կը բարեհաճին քանի մը տող լուր տալել,— միշտ ալ բարեկամական հաւատիքներ ընծայելով :

Երկու ալ ընկերվարական պաշտօնաթերթը, «Փօփիւլէր» նոյն լեզուն կը դործածէր, իր քաղաքական խմբագրին բերնով : Ահա թէ ինչ :—

Ամպերը փարատած են Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: Ալեքսանդրէթի Սանճաքին դէպքերը Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ չատ մը դոր անհրաժեշտ էր փարատել: Վերջերս կուտակուած դժուարութեանց առջեւ, Պ. Ժոռժ Պոնէ հետեւեցաւ Պոհանի մեթոտին,— ընդլայնել խնդիրները, «զանոնք լեցնել քաղաքականութեամբ»:

Այսպէս, Սանճաքի խնդիրը դրուելով Ֆրանքեւթուրք չարաբերութեանց ընդհանուր չրջանակին մէջ, կորսնցուցած է իր վրդովիչ հանգամանքը: Փարատած է մատնոդութեանց եւ կասկածներու մթնոլորտը: Պերլին եւ Հռոմ ի դուր փչեցին կրակը: Իրենց խաղերը ի դերեւ ելան :

Մօտերս ֆրանեւթուրք բարեկամութեան դաշնագիր մը պիտի ստորագրուի, ինչպէս եւ երբեմն դաշնագիր մը՝ Ֆրանսայի, Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ: Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ սերտ դործակցութիւն մը պիտի հաստատուի Սանճաքին մէջ. դործակցութիւն մը ե՛ւ քաղաքական ե՛ւ զինուորական: Այս վերջին մասը պիտի ճշդուի երկու պետութեանց սպայակոյտներուն համաձայնութեամբ :

Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը մինչեւ հիմա եղած է Եւրոպայի խաղաղութեան եւ հաւաքական ապահովութեան էական ազդակներէն մէկը : Առով իսկ, 1921էն ի վեր կը համապատասխանէ Ֆրանսայի քաղաքականութեան: Մանուցուած բարեկամութեան դաշնագիրը անչուշտ պիտի նուիրագործէ եւ ամրապնդէ ոդիի եւ նպատակներու այդ համերաշխութիւնը, ի չահ երկու երկիրներուն եւ Եւրոպայի :

Ամերիկա 400 օդանաւ կը գնէ Անգլիոյ

Անգլիական կառավարութիւնը 400 զինուորական օդանաւեր գնեց ամերիկեան երկու գործարաններէ , լրացնելու համար իր պակասները: Գնուած օդանաւերէն 200ը պիտի ծառայեն հետազօտութեանց, միւս 200ը՝ մարզանքի:

Այս առթիւ կնքուած պայմանագիրը կը տրամադրէ կարելի եղածին չափ չուտ յանձնել 400 օդանաւերը, որոնք պիտի չինուին եւ փորձուին Քալիֆորնիոյ մէջ, յետոյ քակուելով պիտի փոխադրուին Անգլիա: Այսպէս ապահովելով հետազօտութեան եւ մարզանքի յատուկ օդանաւերը, բրիտանական գործարանները ազատ պիտի ըլլան մանաւորապէս ոմբաձիգ եւ յարձակող օդանաւեր արտադրելու :

Զեխական խնդիր, միջազգային կացութիւն եւ ուրիշ մտահոգութիւններ

Զեխոսլովաքիոյ վարչապետը առջի օր ունկնդրութեան ընդունեց Գերմանիոյ նորակայացուցիչները: Բացարձակապէս գաղտնի կը պահուին խօսակցութիւնները, թէ Փրակայի եւ թէ Պերլինի մէջ: Իրազեկներ կը հաւատան թէ Գերմանիոյ նոր յուշագիրը արդէն իսկ յանձնուած է իրաւազէտներու քննութեան: Անոնց տեղեկագիրն առանալէ վերջ, չեխական կառավարութիւնը պիտի որոշէ թէ կարելի՞ է յուշագիրը հիմ ընդունիլ բանակցութեանց եւ կամ կցել կառավարութեան ծրագրին :

Զեխոսլովաքիոյ վարչապետը մօտերս ունկնդրութեան պիտի ընդունի փոքրամասնութեանց ներկայացուցիչները , ծրագրուած օրէնքի մասին խորհրդակցելու համար : Նոր օրէնքին իրաւազիտական խմբագրութիւնը պիտի յանձնուի գերմանեւչեխ յանձնաժողովի մը: Փրակայի մէջ կը խոստովանին թէ խնդիրը չատ բարդ հանգամանք ունի եւ տաժանելի ճիգեր կը պահանջէ :

**** Հռոմի քաղաքական չրջանակներուն մէջ ակներեւ յոռետեսութիւն կը տիրէ միջազգային կացութեան մասին, թէ չեխական եւ թէ սպանիական հարցերուն առթիւ: Ֆաչական մամուլը խստօրէն կը քննադատէ Ֆրանսան, օտար օդանաւերու վերջին արչաւանքներուն առթիւ, զանոնք վերագրելով կարմիրներու: Միեւնոյն ատեն կը մեղադրէ թէ Ֆրանսա ռազմանիւթ կը ճարէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան: «Ոչ-միջամտութեան քաղաքականութեան այս բռնաբարումները չարունակուեցան եւ նոյնիսկ սաստկացան այն օրէն ի վեր որ Իտալիա յանձն առաւ աւելի քան երբեք խստօրէն յարգել ոչ-միջամտութեան սկզբունքները»:*

Հռոմի մէջ նոյն յոռետեսութիւնը կը յայտնեն նաեւ չեխական հարցին առթիւ, մանաւանդ եռամեայ պինուորութեան ծրագրին յայտնութենէն ի վեր , հակառակ հրատարակուած հերքումներուն: Ֆաչական մամուլը յարձակողական դիտումներ կը վերագրէ չեխական կառավարութեան: Կարճ խօսքով, Իտալական մամուլը չատ յոռետես է միջազգային կացութեան մասին եւ կը վախնայ որ անակնկալ դէպք մը աւելի ծանրացնէ մթնոլորտը :

Նոր յարձակումներ Ֆրանսական եւ անգլիական նաւերու վրայ

Սպանիոյ հանրապետական նաւահանգիստներուն մէջ ոմբակոծուեցան երկու չէզոք նաւեր եւս, մէկը Ֆրանսական, միւսը անգլիական: Ֆրանսական նաւին մէջ սպանուեցան երկու Անգլիացիներ, որոնց մէկը միջազգային հակողութեան պաշտօնեան էր եւ երեք Ֆրանսացիներ: Նաւը կրակ առնելով փճացաւ: Կռուի սկիզբէն ի վեր այս իններորդ չէզոք նաւն է որ կը ոմբակոծուի անծանօթ օդանաւերու կողմէ :

Անգլիական կառավարութիւնը խորապէս մտահոգութեան մատնուած է

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՊՐ - ԱԼԻ

Պոլսոյ սովետական դեսպանը «հերբում» մը տուած էր տեղւոյն հայերէն թերթերուն: Ահաւասիկ այդ «հերբումը »:

— Բացարձակապէս սուտ եւ շինծու է ու թշնամական՝ Հայոց կաթոդիկոսին խեղդամահ ըլլալու լուրը: ...«Իզվեստիա» թերթը ծանուցած էր կաթողիկոսին մահը, բնական վախճանու - մով· ըստ որում *արդէն ծեր էր ան* : Նոյնիսկ տեղեկութիւն տուած էր *իր յաջորդին ընտրութեան օրինական ձեւակերպութեանց մասին*» : (Ստորագծուած տողերը անհասկնալի են իմծի) :

Այս «հերբում»ը հիմա կ'արտատպուի թերթ թերթ — «ոդջամիտ» մտուլին կողմէ անշուշտ :

Ես ձայն չունիմ այսպիսի հարցերու մէջ, իբրեւ տարբեր աշխարհի մարդ : Միայն թէ, իբրեւ դուրսէն դիտող, կրնամ կատարել հետեւեալ դատումը:

Մեռել մը կայ մէջտեղը: Դաշնակցականները կ'ըսեն թէ սպաննուած է Զեկոյին կողմէ, Մոսկուայի կառավարութեան գիտակցութեամբ կամ մեղսակցութեամբ :

Հայաստանի «ճագլու» բարեկամները կ'ըսեն թէ մեռելը մեռած է բնական վախճանով :

— Ո՛չ, խեղդած են, կ'ըսեն առաջինները:

— Սո՛ւտ է, մեռած է սրտի կաթուածէ, կը պատասխանեն «բարեկամ»ները:

— Մեզի հասած տեղեկութիւնները դեռ ուրիշ բաներ ալ կ'ըսեն ...

— Սո՛ւտ է, կը պոռան չակերտներ - րու մէջ նստողները:

— Թերեւս մեր հրատարակած մանրամասնութիւններուն մէջ անճշդութիւններ ըլլան, բայց ստոյգ է բռնութեամբ սպանութեան պարագան ...

— Սո՛ւտ է, կ'պաղպաղակեն Հայաստանասերները (ի՛նչ գարշելի բառ) :

Բայց այս վերջիններուն չեն բռնականանար «սուտ է» պոռալով : վերջապէս չախչախի՛չ փաստերով անոնք կուգան ներել Դաշնակցութեան սուտերը· —

Մոսկուայի ներկայացուցիչը, Պոլսոյ մէջ, կը յայտարարէ· «Սուտ է, շինծու է, բշնամական է» :

Դաշնակցականնե՛ր, գոցեցէք այլեւս ձեր բերանը եւ նստեցէք տեղերնիդ : Երբեւիցէ հրատարակուա՞ծ է ասանկ չախչախիչ «հերբում», որ պապանձեցնէ հակառակորդը :

Բայց այս «հերբում»ը ինծի կը յիշեցնէ Պապը-Ալիին :

Նոյն այդ Պապը-Ալիին գիտութեամբ եւ մեղսակցութեամբ՝ կը ջարդուէր հայ ժողովուրդը եւ թալանի կը տրուէին հայկական հարստութիւնները, եւ երբ եւրոպական մամուլն անզամ ընդվզած՝ կը նկարագրէր ջարդերը եւ կ'ամբաստանէր Պապը Ալին իբրեւ ջարդարար, յանկարծ կը տեսնէիք որ Պապը Ալին՝... հերբում կուտար :

Հիմակ ալ, նկատի առնելով Դաշնակցական մամուլը կ'ամբաստանէ Մոսկուան՝ կառարուած սպանութեան մէջ, Պապը Ալիի հերբումէն իջնչ տարբերութիւնը Մոսկուայի ներկայացուցիչին «հերբում»ը: Երբ է տեսնուեր որ ամբաստանեալը վկայութեան կանչուի :

Եւ դեռ կան մարդիկ որ չեն հաւատար թէ, Թուրքերու կողմէ Պապը Ալիի ջնջումէն իսկ վերջ, գոյութիւն ունի Հայկական Պապը Ալի մը :

ԱՐԱՋ

ԱՆՈՐՈՇ ԿՑՑՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

Դամասկոսի «Ալ Քրօնիք» Թերթը կը գրէ (1 Յունիս) :—

Ալեքսանդրէթէն կը հաղորդեն թէ Թրք· զինեալ հրոսախումբ մը յարձակեցաւ արաբական Ամուք գիւղին վրայ :

Կը կարծուի թէ բաղմաթիւ վիրաւորներ կան: Մանրամասնութիւններ կը պակսին :

**** Ամբողջ Սանճաքի մէջ, բողոքականները արձանագրուեցան յոյն-օրթոտոքսներու ցանկերուն մէջ, վոքրամասնութեան խնդիր մը չյարուցանելու համար Արաբներուն միջեւ:*

Ամէն հաւանական միջադէպէ խուսափելու համար, Սանճաքի իշխանութիւնները որոշեցին որ, այսուհետեւ բնակիչները մէկ չրջանէ ուրիշ չրջան մը կրնան տեղափոխուիլ մասնաւոր արտօնագրով մը:

**** «Էլ Նահար»ի Թղթակիցը կը գրէ :—*

Սանճաքի կացութիւնը գոհացուցիչ չէ: Հանրային կարծիքը յուզման մէջ է եւ զրգռութիւն կը տիրէ ամէն կողմ: Քանի մը դէպքեր պատահեցան որոնք վերջացան Հայու մը եւ քանի մը Արաբներու սպանութեամբ: Կը վախցուի նոր դէպքերէ: Իշխանութիւնները հարկ եղած միջոցները ձեռք առած են, բարեկարգութիւնը ապահովելու համար: Ընտրական արձանագրութիւնները յետաձգուեցան տիրող չղաղրգռութեան պատճառով:

Անտիոքի եւ չրջականերուն մէջ մինչեւ հիմա տեղի ունեցած արձանագրութիւնները ցոյց տուին որ Արաբները մեծամասնութիւն կը կազմեն. մինչդեռ Թուրքերը կը պնդին թէ Անտիոք իրենց միջնաբերդն է եւ թէ բնակչութեան քուէներուն 100ին 90ը պիտի չահին իրենք :

Նոյնպէս Գրըդ-Ծանը Թուրքեր կը նկատէին իրենց զօրաւոր կեդրոններէն մէկը: Արձանագրութիւնները սակայն ցոյց տուին որ այդ չրջանին մէջ ալ միայն 100ին 45ը Թուրքեր են: Թուրքերը Ամբռի 4000 Արաբները կը նկատէին իրենց կողմնակից եւ կը կարծէին թէ անոնք Թրքական ցանկին պիտի արձանագրուին. սակայն հակառակը պատահեցաւ :

Ալեքսանդրէթի մէջ մինչեւ հիմա արձանագրուած են 9344 հոգի, որոնց 3132ը միայն Թուրքեր եւ 6216ը ոչ-Թուրքեր: Այս արդիւնքը Սանճաքի Արաբները աւելի ոգեւորեց եւ կրկնապատկեց անոնց եռանդը :

Առաձին վակոն Հրեաներու համար

Պերլինէն կը գրեն թէ Գերմանիոյ պետական երկաթուղիներու վարչութիւնը քանի մը ամիսէն մասնաւոր բաժնեակներ (բոմփարթիման) պիտի յատկացնէ Հրեաներուն, ճակատը նշանակելով.— «Միա՛յն Հրեաներ»: Ժամանակը եկած կը համարուի Հրեաները արիականներէն անջատելու կառախումբերու մէջ ալ, ինչպէս եղած է զատառական պանդոկներու, ճաշարաններու եւ սրճարաններու մէջ: Հանրային պարտէզներու մէջ երբ ձրի տեղեր տրամադրուին, դեղին ներկուած նստարանները յատուկ են Հրեաներու :

Գերմանիոյ չատ մը մասերուն մէջ նացի վարիչները թոյլ չեն տար որ արիական սպասաւորներ ծառայեն Հրեաներու, թէեւ Պերլինի եւ ուրիշ կարգ մը քաղաքներու մէջ այդպիսի արգելք չկայ :

**** Համաձայն մայիս 24ին հրատարակուած հրամանագրի մը, այն Աւբսորիացիները որ կ'ուզեն ամուսնանալ, պարտաւոր են վկայականներ ներկայացնել, հաստատելու համար թէ իրենց պապուն եւ մամուն ծնողքը արիական են եղած: Եթէ ամուսնութեան թեկնածուները կարենան հաստատել թէ իրենց պապուն եւ մամուն ծնողքը ծնած են 1799էն առաջ, այդ վկայականը պիտի չպահանջուի :*

ԲԺՇԿ ՄԻՔԱՑԷԼ ՄԱՆԴԻՆԵԱՆ

Երկար եւ ծանր հիւանդութիւնից յետոյ, Լոքարնոյում, հեռու իր հայրենիքից, Մայիսի 19ին ընդմիշտ բաժանուեց մեզնից բժ. Մանդինեանը, որ մեկն էր այն զաղափարական անձնաւորութիւններից, որոնց խօսքի եւ գործի մէջ ներհակութիւն չի եղել:

Որդին էր էջմիածնի ճեմարանի ուսուցիչ Մանդէն Մանդինեանի, ծնած էր 1880 թուականին, մանուկ հասակից ուղարկուել էր Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանը, որի դասընթացքը աւարտելէ վերջ, մտել էր Մոսկուայի բժշկական համալսարանը: Իր պատանեկան եւ երիտասարդական շրջանում հասակ էր նետել այն ժամանակուայ զաղափարական մթնոլորտի մէջ եւ վաղուց մտել էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերը, այնպէս որ չկրցաւ փակուած մնալ Մոսկուայի մէջ եւ ամբողջապէս անձնատուր լինել իր կրթութեան այն ժամանակ, երբ Անդրկովկասի ամբողջ հայութիւնը վրդովուած յեղափոխական շարժումներով, ոտքի էր եղել մի մարդու պէս եւ կռուում էր ցարի արբանեակների դէմ, պաշտպանելու համար իր իրաւունքները, իր նուիրական սրբութիւնները...

Ուսանող Մանդինեանը մէկն էր 1903 թուականների այն երիտասարդ քարոզիչներից, որոնք ցրուած հայկական գաւառները, ոգի էին ներչնչում հայ զիւղացուն, ցարական անիրաւութեան դէմ բողոքելու եւ կռւի էին պատրաստում հայ երիտասարդութեան: Պէտք էր տեսնել այդ օրերին երիտասարդ Միքայէլին, որ կրակ դարձած վազում էր Անդրկովկասի մի ծայրից միւսը, մերթ դէպի Կարս եւ Ալէքսանդրապոլ, կռւսակցական յանուն հրահանգներով, մերթ դէպի Շուշիի եւ Գանձակի գաւառները, մերթ դէպի Թիֆլիզի վրացախօս հայկական շրջանները, քարոզելու եւ ոգեւորելու երիտասարդներին, որ թոյլ չտան հայկական կալուածները զրաւելու եւ բռնութիւններին բռնութեամբ պատասխանեն:

Այդ աշխատանքները տեւեցին այնքան ժամանակ, մինչեւ որ ցարական ոստիկանութիւնը կրցաւ գտնել իր հետքը եւ Թիֆլիզի բանտը նետեց եղիտասարդ յեղափոխականին: Այն ատեն նստած էին արդէն Ռոստոմը, Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան հիմնադիր բժ. Բագրատ Նաւասարդեանը եւ ուրիշ հայ բազմաթիւ մտաւորականներ...

Բանտից ելլելուց յետոյ ցարական կառավարութեան համար իրրեւ բոլորովին անվարելոյս անձնաւորութիւն, Մանդինեան անկարող եղաւ մտնել նորից Մոսկուայի համալսարանը եւ այդ պատճառով ստիպուած էր իր ուսումը շարունակելու համար անցնիլ արտասահման: Շվեյցարիայումն էր, որ նա նորից անձնատուր եղաւ դիտութեան, միաժամանակ մասնակից լինելով հայ ուսանողական բոլոր չարժումներին:

Աւարտելով Ժընեւի համալսարանը, նա իր դերը արտասահմանի մէջ վերջացած էր համարում եւ լինելով հոգով ժողովրդասէր, գտնում էր, որ իր ամբողջ գիտութիւնը պիտի սպաս դնի հայ զիւղացուն:

Դէպի ժողովրդական լայն խաւերը եւ այդն ինչ ժողովրդի համար:

Ահա այս նշանաբանով նա վերադարձաւ կովկաս, նախօրօք պետական քննութիւններ տալով ռուսական համալսարանում եւ բժշկական իրաւունքներ ձեռք բերելով:

Բարեբախտաբար Բագուի Հայոց Կուլտուրական Միութիւնը ընդառաջ գնաց երիտասարդ բժշկի ցանկութիւններին եւ Ղարաբաղի շրջանի խուլ զիւղերից մէկում, ուր բժիշկը եւ զեղը անմատչելի էին հայ զիւղացիներ, ուր մարդիկ ծնում եւ մեռնում էին համաձայն նախօրօք որոշուած ճակատագրի եւ Աստուծոյ կամքի, բժիշկ Մանդինեանի ջանքերի շնորհիւ բարձրացաւ զիւղական զեղեցիկ հիւանդանոցի չէնքը...

Սա մի նոր վանք էր, մի ուխտատեղի, ուր վազում էին շրջանի բոլոր ծայրերից ոչ միայն հայ, այլեւ թաթար զիւղացիներ, բժշկական օգնութիւն ստանալու համար...

Նա ով ապրել է այդպիսի խուլ վայրերում, նա միայն կարող է լիապէս ըմբռնել թէ ինչ հրաշքներ կրնայ գործել բարեխիղճ բժիշկը:

Բժիշկ Մանդինեանը շնորհիւ իր քաղցրաբարոյ բնաւորութեան, շնորհիւ իր եռանդի եւ անչահասիրութեան, կարճ ժամանակից յետոյ կարողանում է զրաւել զաւառի ամբողջ զիւղացիութեան սէրն ու յարգանքը:

Երկու երեք տարիներ, կարելի է ասել, առանց մի օր հանգստի, նա մեծ բարեխղճութեամբ վարեց իր սիրած գործը մեծ նուիրումով եւ 1910—1911 Բուսականներին էր, որ փոխադրուեց Բագու:

Բագուի գաղափարական մթնոլորտում էր, որ ամբողջապէս կլանուեց աշխատաւորների չահերով եւ իր ամբողջ գիտութիւնը եւ եռանդը ի սպաս դրեց, կարելի է ասել, բացառապէս աշխատաւորութեան: Շատ չանցած արդէն նորան ճանաչում էին եւ չքաւորներից չատեր առանց վարձատրութեան բժշկւում էին նորա մօտ:

Այդ այն ժամանակն էր, երբ Բագուի յառաջդէմ մտաւորականութիւնը անհրաժեշտ էր գտնում ունենալ իր սեփական հայերէն օրգանը:

Պետական եւ ոստիկանական դժուարութիւններից զատ, երբ արդելւում էր ընդհանրապէս հայ թերթը, գոյութիւն ունէին եւ նիւթական դժուարութիւններ:

Այս գործին մէջ էր ահա, որ մի խումբ հայ մտաւորականների հետ միասին, բժիշկ Մանդինեանը իր աշխատանքի լայն բաժինը ունեցաւ:

Մեծ աշխատանք էր պէտք, շատ դռներ զարնուեցան, շատ քարացած սրտերի վերայ պէտք եղաւ ազդելու, մինչեւ որ Բագուի հայ մամուլը կարելի եղաւ կանոնաւոր հիմքերի վերայ դնել...

Եթէ Բագուի մէջ հրատարակուած Արեւ թերթը կրցաւ իր գոյութիւնը պահպանել, դա եղաւ շնորհիւ խումբ մը մտաւորականների, որոնց մէջ մեծ բաժին ունէր բժիշկ Մ. Մանդինեանը:

✕

Համաշխարհային պատերազմի ըստկղնական օրերն էին, յոյսի եւ խանդավառութեան չրջան: Արեւի խմբագրութիւնը զարձել էր Բագուի եւ գաւառների հայութեան սիրտը եւ զարկերակը: Նա եւ խմբագրատունը էր եւ դիւնուորական կեդրոնատեղի...

Վազ առաւօտից մինչեւ ուշ գիշեր դէպի ռազմաճակատ մեկնող հայ զինուորները, ցուցակագրուող կամաւորների չարքերը կատարելապէս պաչարման էին ենթարկում Արեւի խմբագրատունը... Ձեռքից ձեռք խլում էին օրւայ լուրերը, ազահաբար կարդում էին ամէն մի տեղեկութիւն եւ անհամբերութեամբ սպասում էին իրենց հերթին, օր առաջ դէպի ռազմաճակատ մեկնելու համար...

Այդ չրջանում էր, որ Մանդինեանը ամբողջապէս կլանուած այդ գործերով, յաճախ նաեւ զրիչ էր վերցնում, թէպէտ մեծ ճիգերով, այնուամենայնիւ մեծ ոգեւորութեամբ յօդուած էր զրում, միշտ կրկնելով թէ իր կեանքի մէջ սա առաջին դէպքն է, ուր ինք զրիչ է վերցրել եւ փոխանակ դեղատոմսի յօդուած է զրում...

Թիֆլիզի Ազգային Բիւրոյի առաջին նիւթական մեծ օգնութիւնը հասցրել է Բագուն: Բոլոր նախապատրաստական աշխատանքների ինչպէս եւ հանգանակութեան ժամանակ բժ. Մանդինեանը ոչ միայն բերել է իր մասնակցութիւնը, այլ մէկն է եղել այն մի երկու անձնաւորութիւններից ո րոնք վարում էին այդ գործը եւ որ պահպանեց մեծ յաջողութեամբ:

Երբ յայտարարուեց ռուսեւթուրք պատերազմը, բժիշկ Մանդինեանը թէպէտ ենթակայ չէր զօրակոչի, եւ եթէ նոյն իսկ ենթակայ լինէր, հնարաւորութիւններ ունէր մնալու Բագուի մէջ, ինչպէս վարուեցան իր պաշտօնակից բազմաթիւ բժիշկները, սակայն չկրցաւ մնալ Բագուի մէջ, լսեց ամբողջապէս իր գործը, իր ընտանիքը, երեք անչափահաս զաւակները եւ անցաւ ռազմաճակատ, մնալով միչտ առաջաւոր դիրքերի վրայ, անմիջական օգնութիւն հասցնելու համար զինուորներին եւ կամաւորներին:

Այստեղ էր ահա, որ անդադար չըփման մէջ լինելով հիւանդների հետ, ինքը եւս վարակուեցաւ բծաւոր տեն-դով (տիֆ) եւ շնորհիւ իր քարէ ա-ողջութեան միայն հրաչքով կրցաւ ազատիլ իրական մահից: Սակայն առողջանալուց յետոյ փոխանակ վերադառնալու հանգստեան, նորից վճռեց աչխատանքի, անցաւ առաջաւոր դիրքերը եւնահանջող զօրքերի հետ էր, որ վերապարձաւ Երեւան եւ հաստատուեց Էջմիածնում— Վաղարչապատում, ուր վարելով միաժամանակ Վաղարչապատի Ազգային Որբոցի նախահսկի պաչտօնը, իր որոչ մասնակցութիւնն է բերել Սարդարապատի եւ Բաչ Ապարանի կռիւներին մասնակցող կամաւորների կազմակերպութեան գործին...

Տարագրութեան չրջանում, չնորհիւ իր աչխատասիրութեան կարողացաւ անհրաժեշտ քննութիւնները բռնել եւ Լոնդոնի մէջ բաւական ժամանակ է, ուր գործում էր իրրեւ բժիշկ եւ այստեղ եւս հաւատարիմ իր կոչման միչտ ալակից հանդիսացաւ կարօտ եւ չքաւոր տարագիրներին, ոչ միայն հայ, այլեւ օտար: Այդ էր պատճառը, որ Լոնտոնի ռուս դաղութը ուղեց մասնաւոր սպահանդէսով յատկապատուել իր յիչատակը թէ իրրեւ բժշկի եւ թէ իրրեւ սրտակից մարդու:

Եւ այժմ, երբ զրում եմ այս տողերը, չեմ կարող հաւատալ, որ չկայ այլեւս կեանքով եւ կրակով լի մեր բարեկամ Միքայէլը, որ միչտ պահում էր իր մէջ այն հաւատը, թէ նորից պիտի դառնայ հայրենիք եւ նորից իր ուժերը ի սպաս պիտի դնի հայութեան...

Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ՑԻԹԱՏԱԿՆԵՐ ԾԱՂԿԵՑԱՆ

Աչխատանքս հազիւ ձգած, երեկոյ մը, հեւ ի հեւ կ'ամատպարեմ Համազգայինի կազմակերպած «Սամուէլ»ի զրական դատավարութեան: Մինչ ուչացողի մը արտօրանքով սրահին վայրը փնտռելու զբաղած եմ, տարէց հայրենակից մը մտերմօրէն մօտենալով ինձ, անմիչապէս անունս կը հարցնէ ու յետոյ.— «Մ՞ւր տեղացի էք»:

— Եալովացի, կը պատասխանեմ:

— Կը ճանչնամ, Զենկիլերցի՞ էք:

— Ոչ, անոր մօտիկը, Օրթագիւղէն:

— Գիտեմ, հոն եկած եմ: Եւ իմ զարմացական ակնարկիս վրայ կը յարէ, մեղմօրէն, ինքնիրեն խօսածի պէս, «ձեր գիւղը եկած եմ այն լաւ օրերուն,— նոյն մարդոց հետ... էհ, դուք այն ժամանակ անուչտ երեխայ էիք:

— « Ես ալ կը յիչեմ, այն ժամանակ ձեր կարծածին չափ ալ երեխայ չէի, մեր զպրոցը ուսուցչութիւն կ'ընէի:

Այս պարզ բայց անակնկալ հանդիպումը Փարիզի այս լուսաշող պողոտային վրայ իմ սրտի մէջ ծագկեցուց հին անոյչ յիչատակներ, յուչեր «այն լաւ օրերէն», այն լաւ մարդերէն ո րոնց մեծ մասը քիչ յետոյ առաջին զոհերը պիտի ըլլային հայ ժողովրդին դլխուն պայթած ահաւոր փոթորկին:

1913ի աշնան էր, հազիւ Պոլիս դընդրոցս լրացուցած, եւ քիչ մը լուռ ամբարած, ամայացած էի իմ ծննդավայրս, իմ կարգին օգտակար հանդիսանալու իմ այնքան սիրած դիւղիս դպրոցին:

Գիւղիս դպրոցը, ի՞նչպէս կարելի է մոռնալ լուսոյ այդ դեղեցիկ տաճարը, զոր մեր բարի ու իմաստուն հայրերը — օրհնա՜ղ ըլլայ անոնց յիչատակը — արդար եւ խելացի տրամադրութեամբ չխնայեցին դիւղին բարձր բլուրի լանջին: Բարձր նոյնիսկ եկեղեցիէն: Բլուրին խորը թաղուած դիւղին միակ սքանչելի չէնքը իր սպիտակ ճակատով տեսանելի նոյնիսկ Կէմլէչիկի եւ Պրուսայի հեռու լեռներէն:

Բարի օր մը, կէս օրուան դասերը սկսելէ առաջ, սերտողութեան պահուն, երբ դպրոցի պատուհանէն դիւղը կը դիտէի, յանկարծ տեսայ «քաղքցի»ներու խումբ մը որ դիւղի ծայրերէն փրթած դէպի դպրոց կը բարձրանար ընկեր Ճանկիօզեանի առաջնորդութեամբ: Լուր տուի անօրէն ողբացեալ Մինաս Փորթուգալեանի եւ պատրաստուեցանք հիւրերու ընդունելութեան: Ընկեր Ճանկիօզեան կարդով կը ներկայացնէ.— Տէր եւ Տիկին ...եան, (այն հայրենակիցը զոր 25 տարի վերջ առաջին անգամ դարձեալ տեսայ Փարիզի մէջ), Տոքթ. Պազիլ խան, վերապատուելի Շմաւոնեան, նկարիչ Փ. Թէրլէմէզեան, Կոմիտաս վարդապետ, Սիամանթօ, իսկ սա վերջին երկուքը մեր զոյգ հարազատները՝ Սարգիս Մինասեան, Ալէքսանդր Փաչուճեան (Սանդիկ):

Լոյս ծագեցաւ մեր դպրոցի ընդարձակ սրահին վրայ: Եւ ինքնաբերաբար հետեւեցա՞յ Սիամանթոյին որ առանց սպասելու ներկայացումի ձեւակերպութեանց, վազած էր սրահին հարաւային պատուհանները ու բանաստեղծի ակնարկով կը դիտէր իր առջեւը պարզուած սքանչելի համայնապատկերը, առջեւը Մեծ Նոր դիւղի եւ Օրխան Կաղիի դաչտերը իրենց ձիթաստաններով, յետոյ Նիկոմիդիա լիճին ա-ռուն քերուն ու թեւերուն ցաւը անցած չէր տակաւին: Բայց հետզհետէ լաւ զգաց, երբ ցնցոտիները կռնակէն նետեց: Կարծես իր արեան չրջանն ալ կանգ առած էր հագուստներուն խոնաւութեան պատճառով:

Օդը բաւական տաք էր՝ նոյնիսկ դիշերուան այդ ժամուն:

— Մարմինդ չորցուր, ըսաւ Արիֆ Սուխիմին երկարելով վերմակի նմանող թանձր սրբիչ մը: Երիտասարդը, հակառակ իր վէրքերուն, կրցաւ չփել իր թեւերն ու ոտքերը եւ հետզհետէ սկսաւ տաքնալ:

Նաւաստիի մը հագուստն էր զոր Արիֆ բերած էր իրեն. հաւանաբար զնած էր քարափին հնավաճառներէն: Մաքուր եւ հասակիկ զգեստ մըն էր սակայն: Սուխիմին հագուեցաւ եւ նորէն առաջուան տղան էր, թէեւ գլխու անատնելի ցաւ մը ունէր տակաւին:

Արիֆ երեք հատ բուրդէ վերմակ գնած էր: Գետնի կանանչ խոտերուն վրայ փռեց զանոնք եւ ըսաւ.

— Պառկէ, որպէսզի քեզի աղուոր մը փաթթեմ ...

Սուխիմն վերմակներուն վրայ եր-կնցաւ: Շատ կարծր էր այդ անկողինը, բայց այդքանն ալ բաւական էր իրեն հիմա: Ինչ սքանչելի երանութիւն էր երկնցնել թեւերն ու ոտքերը հանգստանալ այդ տանջանքներէն վերջ: Թուրքը երեխայի մը պէս փաթթեց իր բարեկամը, տուփ մը պնդեցուց եւ չիչ մըն ալ օդի հանեց գրպանէն:

— Կեր ու խմէ, ըսաւ հրամայական չեչտով. ես կը խօսիմ. յետոյ կը քնանս ...

Սուխին սկսաւ ուտել, օ՜չ որքան ախորժելի էր: Նախորդ կէսօրէն ի վեր բերանը պատառ մը բան դրած չէր: Օղին ուժ եւ տաքութիւն տուաւ իր ծոծրակ մարմինին, թէեւ ան կծու էր որ չրթունքները այրեցուցած էին:

Արիֆ անոր քովիկը նստաւ ու սկսաւ պատմել.

— Ժանեթը տեսայ յարկաբաժինի դալէս քիչ մը առաջ, կէս ժամու չափ խօսակցեցայ անոր հետ... տակաւին վշաչային քոմն է եղեր — Աստուած կրակներուն մէջը ձգէ այդ մարդը — իր մեքենագրած թուղթերը բարեկամական հիմնարկութեան մը կը վերաբերին եղեր... Նուիրատուութեան ցանկեր, իւրաքանչիւրին դիմացը ուր նշանակուած յետոյ նպաստը ըստացող հիւանդանոցներուն անուններով ...

(Շար.)

ԿՐ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ ու թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին միայն եւ մեքենով:

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (85)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

— Ինաւ չեմ զարմանար. չիտակը դուն հիմա երկու հատ տաք վերմակ կ'ուզես, բայց կարծեմ առիկա անկարելի պիտի ըլլայ որովհետեւ որ եւ է իրանի մէջ ապահով չես կրնար ըլլալ. իսկ ապահովութիւնդ ամէնէն աւելի կարեւոր է ներկայիս... ինչ որ է, ես համբան խոստացայ... Քիւրդիք Համամ թաղին ծանո՞թ ես...

— Առիկա այն թաղը չէ՞ ուր 1911ին ահաւոր հրդեհ մը պատահեցաւ...

— Այո, մինչեւ հիմա չատոնց վերաշինուած կ'ըլլար Ստամպուլի այդ մասը եթէ ապահերազմները իրարու չը յաջորդէին ու եթէ, աւելի վերջը, Քէմալ էնկիւրի մայրաքաղաքի վերածելով զրկած չըլար Ստամպուլը իր բարգաւաճման միջոցներէն ... Տակաւին

— Աստուած իմ, ուրեմն Թաթալլային հետաքրքիր վերջ չունէ առնելու ժամանակ չես ունեցեր եւ չորս կողմդ ես ինկեր ...

— Ալլահն էր որ ժամանակ չնորհեց ինծի. գիտէի որ եթէ քեզ Աշտարակ տանէին, մուքը կոխելէն վերջն էր որ դործի կրնային սկսիլ... խանութներն ալ բաց էին դեռ...

Այդ պահուն նաւակը հասաւ քարափ մը:

— Առ այս ծրարը, ըսաւ Արիֆ. փոխուէ, մինչեւ որ թիավարներուն վարձքը վճարեմ...

Սուխին վերցուց ծրարը, ցամաք եկաւ, բայց այնքան ուժասպառ եղած էր որ վար ինկաւ: Թուրքը մօտեցաւ իրեն եւ թեւէն բռնելով վեր բարձրացուց:

— Ո՞ւր ենք, հարցուց Սուխին:

— Սամաթիոյ նաւամատոյցը, քաջութիւն, տասը վայրկեան եւս ու Սուլու Մանասթըրէն անցնելով պիտի հասնինք մեր փնտռած տեղը ...

— Շատ բարի, մրմնջեց Սուխին. կարծեմ պիտի կարենամ քալել:

Ու Արիֆին թեւը մտնելով ճամբայ ինկաւ դէպի իր նոր «յարկաբաժինը»:

Թերեւս այդ ճամբան տասը վայրկեանէն աւելի չէր տեւեր. բայց տասը տարուան չափ երկար թուեցաւ Սուխինին: Դանդաղ քայլերով բլուրէն բարձրացան եւ Սուլու Մանասթըրի ծուռումուռ փողոցներէն անցնելով հասան այն թաղը զոր քանըրճինգ տարի առաջուան հրդեհը մոխրակոյտի մը վերածած էր: Աւերակներուն մէջ թափառեցան քանի մը վայրկեան, յարմարագոյն թաքստոցը գտնելու համար:

Սուխին անկիւն մը քաշուած՝ պառին կռթնեցաւ. կը դողար չարունակ. ուշադրութիւն անգամ չկրցաւ դարձնել մուքին մէջ պառող սեւ ստուերներուն:

Վերջապէս Արիֆը իրեն քով եկաւ եւ առաջնորդեց զինքը անկիւն մը որ ժամանակին տունի մը բակը եղած էր, իսկ հիմա կանանչ խոտերով ծածկուած աւերակ մըն էր: Աղիւսէ չինուած անակ մը կար քիչ մը հեռուն, ոչ տանիք ունէր ան, ոչ ալ յարկ, բայց եւ այնպէս պատերը փլած չէին դեռ:

— Կարծեմ այստեղ ապահով կրնաս մնալ, ըսաւ Արիֆ, Ներքինին տիս մը փնտռէ նորէն չի կրնար դտնել ... հանուէ նայիմ... ես ծրարը կը քակեմ...

Սուխին սկսաւ մեծ դժուարութեամբ հանել իր թաց հագուստները, արիւնքներուն ու թեւերուն ցաւը անցած չէր տակաւին: Բայց հետզհետէ լաւ զգաց, երբ ցնցոտիները կռնակէն նետեց: Կարծես իր արեան չրջանն ալ կանգ առած էր հագուստներուն խոնաւութեան պատճառով:

Օդը բաւական տաք էր՝ նոյնիսկ դիշերուան այդ ժամուն:

— Մարմինդ չորցուր, ըսաւ Արիֆ Սուխինին երկարելով վերմակի նմանող թանձր սրբիչ մը: Երիտասարդը, հակառակ իր վէրքերուն, կրցաւ չփել իր թեւերն ու ոտքերը եւ հետզհետէ սկսաւ տաքնալ:

Նաւաստիի մը հագուստն էր զոր Արիֆ բերած էր իրեն. հաւանաբար գնած էր քարափին հնավաճառներէն: Մաքուր եւ հասակիկ զգեստ մըն էր սակայն: Սուխին հագուեցաւ եւ նորէն առաջուան տղան էր, թէեւ գլխու անատնելի ցաւ մը ունէր տակաւին:

Արիֆ երեք հատ բուրդէ վերմակ գնած էր: Գետնի կանանչ խոտերուն վրայ փռեց զանոնք եւ ըսաւ.

— Պառկէ, որպէսզի քեզի աղուոր մը փաթթեմ ...

Սուխին վերմակներուն վրայ երկնցաւ: Շատ կարծր էր այդ անկողինը, բայց այդքանն ալ բաւական էր իրեն հիմա: Ինչ սքանչելի երանութիւն էր երկնցնել թեւերն ու ոտքերը հանգստանալ այդ տանջանքներէն վերջ: Թուրքը երեխայի մը պէս փաթթեց իր բարեկամը, տուփ մը պնդեցուց եւ չիչ մըն ալ օդի հանեց գրպանէն:

— Կեր ու խմէ, ըսաւ հրամայական չեչտով. ես կը խօսիմ. յետոյ կը քնանս ...

Սուխին սկսաւ ուտել, օ՜չ որքան ախորժելի էր: Նախորդ կէսօրէն ի վեր բերանը պատառ մը բան դրած չէր: Օղին ուժ եւ տաքութիւն տուաւ իր ծոծրակ մարմինին, թէեւ ան կծու էր որ չրթունքները այրեցուցած էին:

Արիֆ անոր քովիկը նստաւ ու սկսաւ պատմել.

— Ժանեթը տեսայ յարկաբաժինի դալէս քիչ մը առաջ, կէս ժամու չափ խօսակցեցայ անոր հետ... տակաւին վշաչային քոմն է եղեր — Աստուած կրակներուն մէջը ձգէ այդ մարդը — իր մեքենագրած թուղթերը բարեկամական հիմնարկութեան մը կը վերաբերին եղեր... Նուիրատուութեան ցանկեր, իւրաքանչիւրին դիմացը ուր նշանակուած յետոյ նպաստը ըստացող հիւանդանոցներուն անուններով ...

(Շար.)

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՅՍ

Ռեժիսոր՝ Ժան Բենուա-Լևի

Ֆիլմը նկարահանված է ըստ Ժան Բենուա-Լևիի նույնանուն վեպի։ Ֆիլմի գործողությունները տեղի են ունենում Ամերիկայում։ Ֆիլմի գլխավոր դերակատարները՝ Ռոբերտ Ռայան, Ջոան Բենեթ, Ջոն Քարրադին, Ռեյ Միլլանդ, Ջեյմս Գլիսոն, Ջեյմս Քրոմուել, Ռոբերտ Ուորվիք, Ռոբերտ Էնդրյուս, Ռոբերտ Ուորդ, Ռոբերտ Ուորդ, Ռոբերտ Ուորդ

այս դէպքերուն առթիւ որոնք կը չարաշահուին մեւնոյն ձեւով: Կը խորհուի թենդանօթներով վնասել սպանիական ջուրերը զացող անգլիական նաւերը: Կը խորհուի նաեւ օդանաւային հսկողութիւն հաստատել Սպանիոյ ծովեզերքներ - բուն վրայ, անգլիական մարտանաւերու միջոցաւ: Ցրանսա պատրաստ է դարձակցելու պաշտպանութեան որ եւ է միջոցի: Թէ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի մէջ այլեւս աւելորդ կը նկատեն բողոքագիրներ ուղղել Սպանիոյ երկու կառավարութիւններուն: Առաջարկներ կան նոր խորհրդաժողով մը գումարելու եւ օդանաւային պաշտպանութեան ցանց մը հաստատելու, ինչպէս եղաւ Նիոնի մէջ, ծովային ասպատակութիւններուն դէմ :

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ այցելելով Մուսոլինիի ծննդավայրը, խոնարհեցաւ անոր ծնողքին գերեզմաններուն առջեւ: Եւ ծաղկեպսակ մը դրաւ: Մեծ նշանակութիւն կը տրուի այս այցելութեան: Առաջին անգամ էր որ Իտալիոյ վեհապետը կը մտնէր Մուսոլինիի ծննդավայրը :

ՎԱՐՇԱՒԱՑի համալսարանին աղաչիական ուսանողները նամակ մը ուղղեցին վերատեսուչին, պահանջելով այլեւս հրեայ ուսանողներ չընդունիլ համալսարաններու եւ ուրիշ դպրոցներու մէջ:—Տանցիկի պատերուն վրայ աղերը փակցուած են, որոնց համաձայն ջերմուկներուն մուտքը կ'արգիլուի Հրեաներուն :

ՓԱՐԻԶի ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարարին հետ, Սանճաքի հարցին առթիւ:

ՉԵՆԱԿԱՆ դեսպանը Փրակա դնաց, տեսակցելէ վերջ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին հետ: Նշանակալից կը համարուի այս տեսակցութիւնը, քանի որ Գերմաններու հետ բանակցութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ շաբթու :

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐԸ, գործատէր թէ բանուոր, կը սպառնան փակել իրենց խանութները, եթէ ծերակոյտը չքննէ երկու տարի առաջ քուէարկուած օրինագիծ մը, որուն տրամադրութեամբ միայն արհեստով սափրիչները իրաւունք ունին խանութ բանալու: Սափրիչ վարպետներու միութեան նախագահը յայտարարեց.— « Եթէ մինչեւ ութ օր այդ օրինագիծը օրակարգ չանցնի, պիտի հրամայենք մեր 25.000 անդամներուն որ փակեն իրենց խանութները» :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ակադեմիային անդամ ընտրուեցաւ, 12ի դէմ 20 ձայնով, արքայական դրագէտ - հրապարակագիրը, Շարլ Մոռաս, յաջորդելով իրաւագէտ Անոթ Հօպէռի :

ՌՈՒՄ ԲՓԻՇԿի մը երկու զաւակները, Անառէ եւ Ժառժ Սիմքով, որոնք անհետացած էին ապրիլ 20էն ի վեր, եւ կը կարծուէր թէ առեւանգուած են, գտնուեցան Վերսայլի մօտ, քարահանքի մը փլատակներուն տակ: Դիակները փտած էին արդէն: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ երկու տղաքը, 18 եւ 12 տարեկան, դոհ գացած են փլուզումի մը, քարահանքին մէջ խաղացած ատեն: Բժիշկը 50.000 ֆրանք պարգեւ խոստացած էր, իր երկու զաւակները գտնելու համար, ինչպէս եւ ձայնասփիւռ կոչեր ուղղած :

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ձեռք առնուած են, Անգլիոյ արքայական ամոլին այցելութեան առթիւ (յունիս 28— յուլիս 1): Մասնաւոր արտօնագիրներ պիտի սահման բոլոր անոնք որ խանութ կամ բնակարան ունին արքայական թափորին անցած ճամբուն վրայ: Մարդ պիտի չերեւայ այդ հաստատութեանց պատուհաններէն կամ պատշգամներէն: Սրճարաններու յառաջմասերն ալ պիտի փակուին: Տօնակատարութեանց յանձնաժողովը չուարած է, որովհետեւ 3000 հոգի հրաւիրուած են Օփերայի չքեղ ներկայացման համար, իսկ Օփերան միայն 2200 հոգի կ'առնէ: Վերսայլի զօրահանդէսին առթիւ ալ հարկ է տեղ ճարել 700 թղթակիցներու :

ԾԵՐԱՑԱԾ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ հանդստեան թոշակի խնդիրը առջի օր քննուեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ: Որոշուեցաւ մասնաւոր օրէնք մը քուէարկել նստաշրջանի փակումէն առաջ: Օրէնքէն պիտի օգտուին 2.000.000 անկար աշխատաւորներ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ դաշնակցութիւնը որոշեց 40 հրապարակային ժողովներ գումարել Ֆրանսայի մեծ քաղաքներուն մէջ, պաշտպանելու համար իր պահանջումները (թոշակի յաւելում, համաձայն ապրուստի սղութեան) :

ԱՆԿԱՆՈՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ արուած պայմանաժամին լրացման առթիւ (31 մայիս), «Մաթէն» պիտակ կուտայ թէ անգործնական է հսկողութեան ենթարկել այն արտաքսեալները որ երթալիք տեղ չունին: Եւ կ'առաջարկէ զանոնք համախմբել կեդրոնացման կայաններու մէջ եւ կամ բռնի գործածել հանրօգուտ չինութեանց համար, Ֆրանսայի կամ գաղթավայրերու մէջ :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական բանակը չարունակելով իր յառաջխազացութիւնը, մտացած է Քաստէլլոնի (Միջերկրական) : Հանրապետականները ուժգնօրէն կը դիմադրեն :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲՈՑՈՒՄ
ՄԻՔԱՑԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ

12 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
Մարսէյլի «Մէն-Փիէռ» գերեզմանատան մէջ

Հրաւիրուած են ազգային հաստատութեանց եւ միութեանց ներկայացուցիչներ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր հայբենակիցներէն կը խնդրուի ներկայ գլլալ այս հանդիսաւոր արարողութեան՝ վերջին յարգանք մը ընծայելու համար հայ մեծանուն գրագէտ-հրապարակագրի յիշատակին:

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

կազմակերպուած փարիզի «Համազգային»ի Մասնաճիւղին կողմէ,
14 Յունիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8·30ին
Բարեգործականի սրահը, 8 Rue Bossuet, Paris
Նուիրուած՝ Հայաստանի գրողներուն
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՑՈՒՑ. Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ, Պ. Պ. Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ
ԵՒ ՈՐԲՈՒՆԻ
Արտասանութիւններ եւ ընթերցուածներ Տիկին ԲԱՒԴԱՂԵԱՆԻ.
Պ. Պ. Ռ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆԻ եւ Յ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ կողմէ:
Օր. ԹԻՒՐՊԵԱՆ պիտի նուագէ դաշնակի վրայ. Պ. ՇՏԻԿԵԱՆ հայկական երգեր:
Ծախսերու մասնակցութիւն՝ 2 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՋԷՆԿԻԼԷՐԻ ՀԱՅԱՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին եւ գիշերը ժամը 8ին
Հայ Ակումբի սրահին մէջ, Ավ Փորվիլ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ՕՉՈՒՂ ՂԱՐԻԿ»Ը
(Օպերէթ չորս արար)
Ղեկավարութեամբ յայտնի դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն լաւագոյն ուժերուն:
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք, փոքրերու համար 2 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՒՄԲԻ ժողովը 13 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԵԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» խումբի ժողովը, 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին.

Գահաւոր

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «ՀՐԻՄՏԱՓՈՐ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 15 Յունիս, Յորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8իշգ 9ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Վիէնի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 12 Յունիս, կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին «Թաժակ» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՎԱՀԱՆՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ Հ. Ը. Դ. «Սիւմանեօ» ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ամուսնատերով:

ՄՈՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

«ԳՐԻԳՈՒԱՆ ՄԱՐՍԷՑԼԵԱՑի ընդարձակ սրահին մէջ:

Մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբերու, Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Հայ Արիներու, Հայ Մշակութային, Զարթօնք, Ջ. Ո. Մ.ի, Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի եւ շրջաններու Պատանեկան Միութեան, ինչպէս նաեւ Կ. Խալի սանուհիներու, Զարսանճաքի երիտ. Միութեան, Հ. Կ. Խալի, Վասպուրականի, Բաքերդի, Սալնոյ Զորի, Քղիի, Կարճկանի, Իլխանի, Ուրֆայի Հայբենակցական Միութեանց, Ամասիոյ եւ Մարզուանի շրջակայքի Վերաշէնաց հայրենակցականի եւ ուրիշ շատ մը ազգային կազմակերպութեանց:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ **Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Կը մասնակցի Հայ Երաժշտական Միութեան երգչախումբը դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ԳԱՐԹԻԵԱՆի:

Կ'երգէ Տիկին ՄՍՈՒՌ ԹԻՐԶԻԳԱՆԵԱՆ, կը մասնակցի Պ. Ս. ԶԷՕՐԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով. «Հայկական Ազատամարտը» Ընկ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԵՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆի կողմէ, կ'արտասանեն՝ Ընկերներ Տ. ԹԱԴՈՅԵԱՆ եւ Վ. Տ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Հաճելի անակնկալներ. հայկական ջերմ մթնոլորտ:

Տոմսերու գիները՝ Ա. կարգ 5, Բ. կարգ 3 ֆրանք:
Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի մէջ.— «Արծիւ» ենթակոմիտէին կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
25 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ
մէթրօ Բոռէլ ս'Օռլէան
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Հ. ԶՐՈՒՆԳԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ԷԼԶԱ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԽԱԻԻՍԵԱՆ, Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Կէս գիշերէն վերջ հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր: «Balet» օրիորդներու կողմէ
Ընտիր ճաշ. Ճէվա պիւֆէ Մուտք 6 ֆրանք

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի ՄԷՋ.— «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ
19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:
կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, երգ, արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

×

*ԱՒՐՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. «Վարգան» ենթակոմիտէի, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmanie**ի մէջ:*
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ**
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ., արտասանութիւն
կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)
Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդործներու 3 ֆր.:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ.— Հ. Ը. Դ. «Վարուժան» խումբի կողմէ
11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
Մալաթիոյ Կրթասիրաց Միութեան Ճաշօթ սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՑԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժին, մեներգ՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԵՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԷ (Լիոնէն), արտասանութիւն՝ Պ. Լ. ԱԼԷՔՄԵԱՆԷ (Լիոնէն): Ուրիշ հայբենաշունչ արտասանութիւններ եւ մեներգներ: Կենդանի պատկեր մը՝ Ազատութեան արձանոյսին: Մուտք 2 ֆր.:

×

ՎԻԷՆի ՄԷՋ.— Հ. Ը. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, 12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սէրքլը կաթոլիք»ի սրահին մէջ:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ
*Գեղարուեստական բաժին: Կ'արտասանեն՝ փոքրիկն **Ս. ՄԱԹՈՍԵԱՆ**, Ընկ. Ց. **ՄԱԹՈՍԵԱՆ**, Օր. Վ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, **Ա. ԳԱԼԱՑՃԵԱՆ** եւ ուրիշներ. Մուտքը ազատ է:*

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնը, 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 22 Ռիւ Փէթի Մէն-ժան: Դասախօս՝ Պ. Ա. Աբոյեան: Նիւթ՝ Գաբրիէլ Սունդուկեան: «Մեծան»ի երկտող խմբագիր կ'երգէ «Պէպօ» եւ ուրիշ կատակներ:

Bail à ceder

Խանութ, խոհանոց եւ 3 փիէս: Վարձ՝ 4000 ֆր., ոչիսիզ՝ 5000 ֆր., Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն:
Դիմել՝ Տիկին Ճամպոլի, 76, Bld. de la Villette կամ դռնապանին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ՄԱՍՃի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ (11 յունիս) կէսօրէ վերջ ժամը 3.50ին, 8, rue Bossuet: կարեւոր օրակարգ :

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dussoubs — PARIS (2e)

Դաշտահաւեր

ՏԱՐՕՆ-ՑՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ Մ.ՅԻՒԼԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին,
Սէնթ-Ընտրէի օդաստուն պարտէզին մէջ:
Կ.Ս նախագահէ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ
կը բանախօսէ ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
կը ներկայացուի ու կը խօսուի հայ ազատագրութեան համար քննած մեր հերոսներու եւ նահատակներու կեանքէն ու հայրենասիրական ոգեւորութիւններէ:

ՇԱՆՕԹ — փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին ճանապարհ ելլել: Հանրակառք առնել Ֆուռ-Պէլսիէնզէն Թիւ 25, իջնել Ջաւորուեթեան:

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմրմռահաչ «Moka» սուրճով
Café "HAREM"
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉՆՂՋ
Ճոխ մթերառնոց աթէլեանց եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,
— Որ՝ ձեր այրձակուրդի օրերուն իսկ չի մոռնար ձեզ զոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ աստղի տակն ալ որ գտնուիք...
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Livraison à domicile
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՍՈՒՆ DUZE
MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճշգական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ. Զգուշացուր արուեստական օղիներէ եւ ձեր սուրճը կ'ալլէ եւ գլխացաւերը չորս կը խլեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն անբաղդատ կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհաղթ: Ախորժակ գրգռիչ, աղիքները մաքրող, պատրաստուած զուտ չամիչի ճիւղով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, իր անուանի եւ չխոտորող կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ընտրէվուտ գրի մի քանայ: Զափաւոր գիներ:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dames
H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ չեն ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՆՈՒԱՇԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փոքրով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը տրուի մի ֆրանքէկի տարբաս կամ կոլֆ 450 ֆր.էն վեր հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէրը կը տրուի հայկուհի կիւլպօլեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած, զարնան յատուկ արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը: Ներկայացուց «Ցատկոծով» վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները մայրենի լեզուով:
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈԶ

Գամբանը Ֆրէզլի—Սէնթ-Անթուան — Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ 12 Յունիս, կիրակի, մեր մատուռին մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Վիճակիս Առաջն. փոխանորդ Տ. ՋԳՕՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՏԷՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆ: Ժամերգութիւնը պիտի սկսի առաւօտեան ժամը 7.30ին: Ս. Պատարագէն վերջ պիտի կատարուի օծումը Մկրտութեան աւազանին, ինչպէս նաեւ բացումն ու օրհնութիւնը Ջրամբար աղբիւրին:

Սիրով կը հրաւիրենք Մարսէյլի եւ Սէնթ-Անթուանի հաւատացեալ հայ հասարակութիւնը սոյն բացառիկ հանդիսութեանց:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Բարձր Հայքի Միութեան Վարչութիւնը իր անդամներէն ՅՈՎՀԻԿ ՕՑՆՈՐԵԱՆի անդամակիցէն ընդունեցաւ նոր ներկայացուցիչ մը: Ընդհանուր ժողովը կը յայտնէ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին ընտանեկան պարագաներուն:

♣

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Բարձր Հայքի Միութեան Վարչութիւնը իրեն ուղղուած ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ուսուցչուհի Ջոնիկ Ծանոյեանի զաւակին՝ Տիկին ՍԻՐԱՆՈՒՇ ՂԱԶԱՐԵԱՆի գառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
12
ՅՈՒՆԻՍ
DIMANCHE
12 JUIN
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3755

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՍԿՈՐ ՄԸ ՆԵՏԵՑԻՆ ԵՒ...

Ջենք գիտեր ի՛նչ տպաւորութիւն կրեցին անոնք որ կը կարդան Թուրք մամուլին վաղաքչական արտայայտութիւնները՝ Հայ ժողովուրդի մասին:

Մէկ օրէն միւսը դարձանք «ազգական», «ցեղակից», «գրկախառնուելիք եղբայրներ» եւ դեռ ինչ որ կրնաք երեւակայել:

Երանի՛ մեզի մանաւանդ անոր համար որ, «մինչ Ֆրանսայի քաղաքակրթութիւնը կ'ուզէ Հայերն ալ զինել Թուրքերուն դէմ եւ եղբայրը եղբօր ձեռքով խեղդել տալ», Աթաթիւրքի քաղաքակրթութիւնը «բոլոր Հայերը Թուրքերուն հետ գրկախառնուելիք եղբայրներ կը նկատէ, ո՛ւր որ ալ գտնուին»: (Ճիւմհուրիյէթ):

Այս մեղրածոր խօսքերուն դիմաց, անշուշտ Պոլսոյ մէջ պիտի չպակսին «վաթանասէ»ները, երախտագիտութիւն յայտնելու եւ ֆայլ մը աւելի յառաջ նետուելու համար:

Ահաւասիկ առաջին փաստը,— կոտորատար սրիկայ մը, ոմն Ս. Քէչէճի, արդէն ճայնը ձգած կ'աղաղակէ Թուրք մամուլի բեմէն.

— «Այլեւս պէտք չէ որ մեր արձանագրութիւններուն մէջ Հայ բառին գրուիլը պահանջենք: Հայ համայնք, Հայ վարժարաններ, Հայ լեզու, վերջապէս Հայութիւն չկայ: Ջենք կրնար միասին ըլլալ անոնց հետ որոնք կ'ուզեն շարունակել այս բաժանումը:

Պիտի չէ նոյնիսկ ընտանիքի մէջ մեր բերանը առնենք Հայերէն կոչուած լեզուն, որ երբ «Արեւ—լեզու» տեսութեամբ վերլուծենք, կը տեսնենք թէ մեր նախնիքներուն գործածած Թուրք լեզուին աղճատուած եւ տեսակ տեսակ տարբեր խառնուելով Հայերէն անունը ստացած զաւեշտաբարբառ մըն էր:

... Սուրիոյ մէջ քրիստոնեայ համարուողներուն անունները Թուրքերէն են, մենք ալ ինչո՞ւ չենք փոխեր Հայերէն համարուած մեր անունները:

Նկատելով որ Թուրք ըլլալը ո եւ է կրօնքի մը հետեւելուն չէ կապուած եւ պաշտօնական արձանագրութեան մէջ այս արձանագրութիւնը պահել պայման չէ, Հանրապետութեան հիմնական օրէնքին «լայիք» սկզբունքին չենլով, պէտք է ջնջենք նաեւ իրր քրիստոնեայ գործածուած բառը:

« Էր-մէն» տգտմարդ կը նշանակէ եւ Թուրքերէն է: Այս անունն անգամ չի՞ հասկցներ որ Թուրքէն փրցուած գոյութիւն մըն է Հայը:

Մեր ցեղը չենք կրնար ուրանալ. որով Հայ անուան տակ ապրող բոլոր հայրենակիցներու ու ցեղակիցներուս կ'առաջարկեմ, փութով դիմել պատկան իշխանութեանց մօտ, գարձեալ մեր խկութեանը, այսինքն Թրքութեան վերադառնալու համար: Վստահ եմ թէ, այս կերպով մեր հայրենասիրական պարտականութիւնը աւելի գիտակցօրէն պիտի կատարենք, հետեւելով ան ճշմարիտ ու լուսաւոր ճամբուն, զոր մեղի ցոյց տուաւ մեր սիրելի Աթաթիւրքը, գաղերով մթութեան մէջ մնալէ վերջ»:

Գաղտնի թաժանման ծրագիրը

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնաժողովը առջի օր լսեց Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը, որ բացատրեց թէ չըջանային բաժանումը լաւագոյն ձեւն է, լուծելու համար Պաղեստինի խնդիրը: Այժմ հոգատարի իշխանութեան գլխաւոր հոգն է պահպանել ապահովութիւնը, պայքարելով ահաբեկչութեան եւ օրինազանցութեան դէմ: Կացութիւնը բաւական բարեբաստիկ է Երուսաղէմի չըջանին մէջ, բայց խռովութիւնները կը շարունակուին Գալիլիոյ եւ Հայֆա - Սամարիա չըջանին մէջ: Կառավարութիւնը կը խորհի հեծեալ ոստիկանութիւն հաստատել գիւղերու մէջ:

Միխնիի Սինակոկը, որ քաղաքին հոչակաւոր չէնքերէն մէկն է, պիտի քանդուի, նոյնինքն Հերէլերի հրամանով, նոր չէնքի մը տեղ բանալու համար: Քանդելու գործողութիւնը սկսած է արդէն: Միայն քանի մը ժամ միջոց տրուեցաւ Բաբունապետին եւ հարիւրաւոր Հրեաները գիշերը ցերեկին խառնելով փոխադրեցին նուիրական առարկաները:

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՍԿՈՐ ՄԸ ՆԵՏԵՑԻՆ ԵՒ...

Ջենք գիտեր ի՛նչ տպաւորութիւն կրեցին անոնք որ կը կարդան Թուրք մամուլին վաղաքչական արտայայտութիւնները՝ Հայ ժողովուրդի մասին:

Մէկ օրէն միւսը դարձանք «ազգական», «ցեղակից», «գրկախառնուելիք եղբայրներ» եւ դեռ ինչ որ կրնաք երեւակայել:

Երանի՛ մեզի մանաւանդ անոր համար որ, «մինչ Ֆրանսայի քաղաքակրթութիւնը կ'ուզէ Հայերն ալ զինել Թուրքերուն դէմ եւ եղբայրը եղբօր ձեռքով խեղդել տալ», Աթաթիւրքի քաղաքակրթութիւնը «բոլոր Հայերը Թուրքերուն հետ գրկախառնուելիք եղբայրներ կը նկատէ, ո՛ւր որ ալ գտնուին»: (Ճիւմհուրիյէթ):

Այս մեղրածոր խօսքերուն դիմաց, անշուշտ Պոլսոյ մէջ պիտի չպակսին «վաթանասէ»ները, երախտագիտութիւն յայտնելու եւ ֆայլ մը աւելի յառաջ նետուելու համար:

Ահաւասիկ առաջին փաստը,— կոտորատար սրիկայ մը, ոմն Ս. Քէչէճի, արդէն ճայնը ձգած կ'աղաղակէ Թուրք մամուլի բեմէն.

— « Այլեւս պէտք չէ որ մեր արձանագրութիւններուն մէջ Հայ բառին գրուիլը պահանջենք: Հայ համայնք, Հայ վարժարաններ, Հայ լեզու, վերջապէս Հայութիւն չկայ: Ջենք կրնար միասին ըլլալ անոնց հետ որոնք կ'ուզեն շարունակել այս բաժանումը:

Պիտի չէ նոյնիսկ ընտանիքի մէջ մեր բերանը առնենք Հայերէն կոչուած լեզուն, որ երբ «Արեւ—լեզու» տեսութեամբ վերլուծենք, կը տեսնենք թէ մեր նախնիքներուն գործածած Թուրք լեզուին աղճատուած եւ տեսակ տեսակ տարբեր խառնուելով Հայերէն անունը ստացած զաւեշտաբարբառ մըն էր:

... Սուրիոյ մէջ քրիստոնեայ համարուողներուն անունները Թուրքերէն են, մենք ալ ինչո՞ւ չենք փոխեր Հայերէն համարուած մեր անունները:

Նկատելով որ Թուրք ըլլալը ո եւ է կրօնքի մը հետեւելուն չէ կապուած եւ պաշտօնական արձանագրութեան մէջ այս արձանագրութիւնը պահել պայման չէ, Հանրապետութեան հիմնական օրէնքին «լայիք» սկզբունքին չենլով, պէտք է ջնջենք նաեւ իրր քրիստոնեայ գործածուած բառը:

« Էր-մէն» տգտմարդ կը նշանակէ եւ Թուրքերէն է: Այս անունն անգամ չի՞ հասկցներ որ Թուրքէն փրցուած գոյութիւն մըն է Հայը:

Մեր ցեղը չենք կրնար ուրանալ. որով Հայ անուան տակ ապրող բոլոր հայրենակիցներու ու ցեղակիցներուս կ'առաջարկեմ, փութով դիմել պատկան իշխանութեանց մօտ, գարձեալ մեր խկութեանը, այսինքն Թրքութեան վերադառնալու համար: Վստահ եմ թէ, այս կերպով մեր հայրենասիրական պարտականութիւնը աւելի գիտակցօրէն պիտի կատարենք, հետեւելով ան ճշմարիտ ու լուսաւոր ճամբուն, զոր մեղի ցոյց տուաւ մեր սիրելի Աթաթիւրքը, գաղերով մթութեան մէջ մնալէ վերջ»:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԱՂՏՆԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻԻՆ ՍԱՆՋԱՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ընտրութիւններ չեղեալ պիտի հաստատուին?

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Անտիոքէն.—

Մօտերս զինուորական եւ քաղաքական ընդհանուր համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ, Մօտաւոր Արեւելքի հարցերու մասին: Արդէն դոյութիւն ունի առժամեայ համաձայնութիւն մը որուն տրամադրութեամբ Թուրքիա կրնայ ոստիկան-զօրք ղրկել Ալեքսանդրէթի շրջանը: Այս տրամադրութիւնը գործադրելի է միայն այն աստէն երբ կարելի չըլլար ուրիշ կերպով պահպանել բարեկարգութիւնը: Այժմ հաւանական է որ ընդհանուր Սանճաքին առաջին ընտրութիւնները, որոնք պիտի կատարուէին այս ամսու: Տակաւին սուր թշնամութիւն կը տիրէ ոչ-Թուրք տարրերուն դէմ եւ Մարոքեան զինուորներ կը գործածուին, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար:

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ արտաքին նախարար Պ. Պոնէի եւ Թրքական դեսպանին միջեւ կատարուած բանակցութիւնները բարեյաջող ելքի մը յանգած են հինգշաբթի օր: Էնկիւրիի կառավարութիւնը ընդունած է Ֆրանսական կառավարութեան առաջարկը, որուն համաձայն մէկդի դնելով Սանճաքին ցաւալի դէպքերը, այդ հարցն ալ պիտի քննուի Ֆրանքեւթուրք ընդհանուր համաձայնութեան մը չրջանակին մէջ: Այդ ընդհանուր բանակցութիւնը պիտի ունենայ հետեւեալ երեք հիմնական նպատակները.— 1. Ֆրանքեւթուրք բարեկամութեան դաշնագիր մը կնքել.— 2. Դաշնագիր մը կնքել Ֆրանսայի, Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ.— 3. Տորհրդակցութիւն հաստատել երկու պետութեանց պատասխանատուներուն միջեւ: Թրքական դեսպանը առջի օր Պ. Պոնէի այցելած ատեն, հաղորդեց իր կառավարութեան հաւանութիւնը այն բանաձեւին որ առաջարկուած էր ութ օր առաջ: Սանճաքին մէջ տիրող յուզումը հանդարտած է եւ Ֆրանքեւթուրք բանակցութիւնները պիտի սկսին բարեկամական տրամադրութեամբ:*

Թրխական "չանթաժ,,ին հետեւանքներ

**** Սանճաքէն գրուած անձնական նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—*

... Սանճաքի խնդրին մէջ Թուրքերուն ի նպաստ փոփոխութիւն մը տեղի ունեցաւ: Երբ Թուրքերը տեսան որ արձանագրութիւնները աննպաստ են իրենց, ահագին աղմուկ հանեցին եւ սպառնալիքներ ըրին: Ֆրանսացիները տեղի տուին: Սանճաքի պատուիրակը՝ Կառոն կանչեցին Փարիզ, ու անոր տեղ կառավարիչ նշանակուեցաւ Թուրք մը: Ցանձն առին 40 երեսփոխաններէն 22 աթոռ տալ Թուրքերուն: Անպատճառ կերպով հրահանգեցին որ Հայերը չարձանագրուին, որպէսզի Թուրքերը անուանական մեծամասնութիւն կազմեն: Ուրեմն Սանճաքի գլխէն կ'անցնի Թուրքերուն ձեռքը:

Ընտիր իշխանի ծանրապես հիւանդ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.— *Ֆրանսայի մանդատէտ Ֆիսլինժէ, որ Աթաթիւրքը դարմանից անցեալ մարտին, ամիսդողաբար կանչուեցաւ Փարիզէն, իմմէթ Ինէօնիւն դարմանելու համար: Նախորդ վարչապետը կը տառապի մաղձային փորլի սուր բորբոքումէ:*

Ինչպէս յայտնի է, Զօր. Լամէթ գործօն կեանքէ քաշուեցաւ անցեալ հոկտեմբերին, իր տեղը տալով ձէլալ Պայարի:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՆՈՐ ԾԱԽՔԵՐՈՒ ՏԱԿ ՄՏՆԵԼ

Վարչապետին ծանրակշիռ ազդարարութիւններ

Նախարարական խորհուրդը նիստ դումարեց երէկ, հրամանագիրը - օրէնքներու երրորդ շարքը քննելու համար: Վերջնական վաւերացումը պիտի տրուի երկուշաբթի օր:

Թկմ-Քի«Ց--բա-:

Երեսփ. ժողովը ուրբաթ օր նիստ դումարելով, փոթորկալի վիճաբանութիւններէ վերջ որոշեց որ կառավարութիւնը օրինագիծ մը ներկայացնէ ծեռբացած բանուորներու հանդստեան թոշակի մասին:

Ժողովի ընթացքին, վարչապետը ծանրակշիռ յայտարարութիւններ ըրաւ դանձային կացութեան մասին: Պ. Տալատիէ եւ ելմտական նախարարը աւելի քան խօսեցան երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովին առջեւ, բացատրելով թէ կարելի չէ դոհացում տալ չարք մը պահանջներու, քանի որ 8.600.000.000 ֆրանքի նոր բաց մը պիտի դոյանայ եւ ֆրանքը նորէն պիտի իյնայ:

Կառավարութիւնը պատրաստ է օրինագիծ մը ներկայացնելու ծերացած բանուորներու հանդստեան թոշակի մասին, բայց կը մերժէ պետական պաշտօնեաներու թոշակի յաւելումը, 1939 յունուար 1էն առաջ, կը մերժէ անտուկ մը հաստատել հողագործական աղէտներու դէմ կամ աւելցնել երկաթուղիի պաշտօնեաներու թոշակները: Այս առթիւ Պ. Տալատիէ ազդարարեց.

— « Միջազգային կացութիւնը եղերական է: Դեռ երեք շաբաթ առաջ միայն բանի մը սանթիմեթր հեռու էինք պատերազմէն: Երկու պայմաններ կան խաղաղութիւնը պահպանելու համար,— հզօր բանակ մը— կը կարծեմ թէ ունինք այդ ուժը — եւ առողջ ելեւմուտք: Օգնեցէք ինծի որ կարենամ ապահովել: Եթէ ամբոխավարութեան եւ հեշտութեան օրինակ մը տաք Եւրոպայի որ մեղ կը դիտէ, այլեւս պիտի չկրնամ ձեզի ապահովել ոչ զինակցութիւն մը, ոչ ալ բարեկամութիւն մը»:

Ելմտական նախարարն ալ իր կարգին թիւեր հաղորդեց, լուսաբանելու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ե՞ՐԲ ԿԱՐԳ ՊԻՏԻ ՓՈԽԵՆ

Առջի օր թղթակցութիւն մը կը սըրբագրէի,— նկարագրութիւնը հանդէսի մը:

Առ նուազն տասն անգամ գործածուած էր այս բառը, *հանդէս*: Բայց ի՞նչպէս,— ՀԱՆԴԵՐՁ:

Տակաւին ի՞նչ գտնարեր.— *սկայռին* (զգայուն), *իմացցա* (իմաստ), *չաթ* (ծափ), *ադոր* (պարտ), *խուն-չ-ուկ* (խնջոյք) եւն.:

Հարկ եղաւ շտկել վերէն վար, պահպանական կամ չհնական խարտէպ մը վերահաստատելով ամբողջ ձեռագիրը: Մինչ գրաշարը կը մղկտար.

— Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ ձգէինք գրէիք, փոխանակ այսպէս չարչարուելու եւ մեզ ալ չարչարելու ...

Եւ այսպէս ամէն օր, տարին տասներկու ամիս:

Սրբագրէ՛ ուղղագրութիւնը, սրբագրէ բառերն ու բացատրութիւնները: Շտկէ՛, ամփոփէ, կոկէ: Մի թղթուր որ երկու խօսքով, մէկ բառով ըսուելիք բաներ տասը - քսան տողի վրայ փռուին:

Բայց, տակաւին հանի՞ տարի այսպէս:

Յանախ կը հարցնեմ.—

Այս տղաքը թերթ չե՞ն կարդար:

Այսքան տարի կարդալով-գրելով չե՞ն սորված թէ ինչպէս կը գրուի այսինչ բառը:

Երբ իրենց գրութիւնը կը հրատարակուի, չե՞ն տեսներ թէ ի՛նչպէս գրած էին, ի՛նչպէս տպուած է:

Հարիւրաւորներ գիտեմ որ միշտ կը խոստովանին թէ հայերէն չէին գիտեր կամ շատ բիչ բան գիտէին, երբ Ֆրանսա եկան, եւ ինչ որ սորվեցան՝ կը պարտին *Ցառաջի*:

Բարի, բայց *Ցառաջը* 13 — 14 տարեկան է արդէն:

Արդ, ներելի՞ է այդքան տարի թերթ կարդալով հանդերձ, այսինչ բառը կամ նախադասութիւնը գրել ճիշդ այնպէս ինչպէս 1925ին, 1928ին, 1930ին կամ 1935ին:

Եթէ *Ցառաջը* դպրոց մըն է շատ - բուն համար, չէ՞ որ բոլոր դպրոցները կարգ փոխելու պայմանաներ ունին:

Եթէ շատեր կան որ դեռ նոր տարրական դասարան կը մտնեն, անդին ուրիշներ տարիներէ ի վեր կը գրեն, բայց միշտ կը ձախողին ինքնութեանց մէջ: Կը մնան նոյն կարգին վրայ, հակառակ բանաւոր թէ գրաւոր յորդորներու: Հակառակ ամէն օր թերթին միջոցաւ տրուած դասերու:

Դպրոցները ունին սերտողութեան սովորութիւն մը:

Բայց այդ անգամ աւելորդ է այս չափահասներուն համար: Կը բաւէ բիչ մը ուշադրութիւն: Աչքի վարժութիւն մը, յիշողութեան թերթ մը մեքենաբար սրբագրել պիտի տար շատ մը կոպիտ, աներեւի սխալներ:

Ժամանա՞կ չունին:

Հապա *պլօքի* համար տրամադրուած ժամե՞րը,—մանաւանդ **5×8**ի օրշնոմ (շաբաթը հինգ օր եւ **40** ժամ)...

— Իրաւունք ունիս, բայց բիչ մը բթու է, դիտել տուաւ խմբագիրը:

— Եթէ տասնըհինգ տարի ալ այսպէս շարունակուի, վա՛յ է եկեր մեր «մեծասքանչ»ին...

— Ինչո՞ւ կը զարմանաս. խմբագիրներ, յօդուածագիրներ, գրագէտ-բանաստեղծներ, պաշտօնական հատուտուածներու բարտուղարներ, մէկ խօսքով՝ երեւելի եւ աներեւոյթ գրոց - բոցներ ունինք որոնք դեռ կը յամառին գրել *յետ այսու* (այսուհետեւ), *դկուցել*, *ծանուցանեց*, *ձեռքերով* - *նին*, որոնք պատմական «Ննիկիա»ներնիս կը թարգմանեն, որոնք մէկ սիւնակին վրայ լեզուի դասեր կուտան, միւսին վրայ Բարեկենդանի կը վերածեն ե՛ւ բառերը ե՛ւ բերականութիւնը: Նոյն յոգնութիւնը չէ՞ որ կը կրեինք, երբ հասարակ լուրեր կ'արտատպեինք շատ մը թերթերէ ...

ՎԱՀԷ

"ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔ. ՀԱՅ ԴՊՐՈՑ, ՀԱՅ ԼԵԶՈՒ, ՎԵՐՋԱՊԷՍ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ,,

Կոտորատար սրիկայ մը, որ «Հայ հայրենակից» կը կոչուի Թուրք մամուլին կողմէ, ելեկտրական ճարտարագէտ Ս. Քէչէճի, նամակ մը ուղղելով «Ճաքէր» եւ «Ագշամ» թերթերուն, իր կարգին «պատմականօրէն» կը հաստատէ թէ Հայերը Թուրքերէ սերած են: Եւ կ'եզրակացնէ.

— « Երբ ճշմարտութիւնը այս կերպով կը ճանչնանք, այլեւս պէտք չէ որ մեր արձանագրութիւններուն մէջ Հայ բառին գրուիլը պահանջենք: Հայ համայնք, Հայ վարժարաններ, Հայ լեզու, վերջապէս Հայութիւն չկայ: Ջենք կրնար միասին ըլլալ անոնց հետ որոնք կ'ուզեն շարունակել այս բաժանումը:

Պէտք չէ նոյնիսկ ընտանիքի մէջ մեր բերանը առնենք հայերէն կոչուած լեզուն, որ երբ «Արեւ—լեզու» տեսութեամբ վերլուծենք, կը տեսնենք թէ մեր նախնիքներուն գործածած Թուրք լեզուին աղճատուած եւ տեսակ տեսակ տարբեր խառնուելով հայերէն անունը ստացած զաւեշտաբարբառ մըն էր:

... Սուրիոյ մէջ քրիստոնեայ համարուողներուն անունները Թուրքերէն են, մենք ալ ինչո՞ւ չենք փոխեր հայերէն համարուած մեր անունները:

Նկատելով որ Թուրք ըլլալը ո եւ է կրօնքի մը հետեւելուն չէ կապուած եւ պաշտօնական արձանագրութեան մէջ այս արձանագրութիւնը պահել պայման չէ, Հանրապետութեան հիմնական օրէնքին «լայիք» սկզբունքին չենլով, պէտք է ջնջենք նաեւ իրր քրիստոնեայ գործածուած բառը:

« Էր-մէն» տգտմարդ կը նշանակէ եւ Թուրքերէն է: Այս անունն անգամ չի՞ հասկցներ որ Թուրքէն փրցուած գոյութիւն մըն է Հայը:

Մեր ցեղը չենք կրնար ուրանալ. որով Հայ անուան տակ ապրող բոլոր հայրենակիցներու ու ցեղակիցներուս կ'առաջարկեմ, փութով դիմել պատկան իշխանութեանց մօտ, գարձեալ մեր խկութեանը, այսինքն Թրքութեան վերադառնալու համար: Վստահ եմ թէ, այս կերպով մեր հայրենասիրական պարտականութիւնը աւելի գիտակցօրէն պիտի կատարենք, հետեւելով ան ճշմարիտ ու լուսաւոր ճամբուն, զոր մեղի ցոյց տուաւ մեր սիրելի Աթաթիւրքը, գաղերով մթութեան մէջ մնալէ վերջ»:

Գաղտնի թաժանման ծրագիրը

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնաժողովը առջի օր լսեց Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը, որ բացատրեց թէ չըջանային բաժանումը լաւագոյն ձեւն է, լուծելու համար Պաղեստինի խնդիրը: Այժմ հոգատարի իշխանութեան գլխաւոր հոգն է պահպանել ապահովութիւնը, պայքարելով ահաբեկչութեան եւ օրինազանցութեան դէմ: Կացութիւնը բաւական բարեբաստիկ է Երուսաղէմի չըջանին մէջ, բայց խռովութիւնները կը շարունակուին Գալիլիոյ եւ Հայֆա - Սամարիա չըջանին մէջ: Կառավարութիւնը կը խորհի հեծեալ ոստիկանութիւն հաստատել գիւղերու մէջ:

Միխնիի Սինակոկը, որ քաղաքին հոչակաւոր չէնքերէն մէկն է, պիտի քանդուի, նոյնինքն Հերէլերի հրամանով, նոր չէնքի մը տեղ բանալու համար: Քանդելու գործողութիւնը սկսած է արդէն: Միայն քանի մը ժամ միջոց տրուեցաւ Բաբունապետին եւ հարիւրաւոր Հրեաները գիշերը ցերեկին խառնելով փոխադրեցին նուիրական առարկաները:

ՎԱՂՈՅ

Շատ ուշադիր լսող էի այդ ղեկ-
տեսուչին, որ ինձ ներկայացավ
իբրև Վաղոյ։ Ուզում էի ինձ հա-
մոզել, որ ինքն էլ ինձ պես ան-
ծանոթ է այդ անունին, որ ինձ
պես ինքն էլ առաջին անգամ է
լսում։ Ուզում էի ինձ համոզել,
որ ինքն էլ ինձ պես չգիտի, թե
ինչ է նշանակում Վաղոյ։ Ուզում
էի ինձ համոզել, որ ինքն էլ ինձ
պես չգիտի, թե ինչ է նշանակում
Վաղոյ

Կանաչ լիճի ափին

— Ինչ... Ծարիսյան տատոս, ի՞նչ եղավ։

— Ամա՛ն, ախպեր ջան, ես ինչ գիտեմ։ Կինս չկա. որ եկավ, ինչ ասաց՝ հավատացի։ Ասում է՝ Ալիկը հիվանդացել է, ինչ-որ բան ունի, որ իրեն ու մայրիկին էլ կվարակի, ուրեմն պետք է գնանք։ Ես էլ ոչ մի հարց չտվեցի, ինչ ասաց՝ արեցի։ Ինչ ունեինք, ինչ չունեինք՝ ծախեցինք, ինչ պարտքեր կային՝ հավաքեցինք, ինչ պարտքեր ունեինք՝ վերցրինք, ու հիմա ահա ճանապարհին ենք։

Ծարիսյան տատոն ինչ-որ բան ասաց ինքն իրեն, հետո ավելացրեց.

— Ասում է՝ Ալիկը ինչ-որ բան է կերել, որ իրեն վատ է զգում։ Ասում է՝

համար կացութիւնը: Պետական պաշտօնեաներու թոշակի յատկացումը պիտի արժէ 2376 միլիոն ֆրանք, հանգստեան թոշակներու յատկացումը՝ 554 միլիոն, նախկին ռազմիկներու թոշակը՝ 750 միլիոն, ծերացած բանուորներու թոշակը՝ 400 միլիոն (2300 միլիոն ալ գործատէրերու եւ բանուորներու բաժինը) եւն.: Համագումար 10.600 միլիոն ֆրանք պէտք է, որուն 8 միլիարը պետութեան վրայ պիտի իյնայ:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, մեծ ազմուկ հանեցին համայնավարները. բայց ի վերջոյ յանձնաժողովը 16 ձեռնպահներու դէմ 24 ձայնով հաւանութիւն յայտնեց կառավարութեան: Ձախաւորները եւ արմատականները թեր քուէարկեցին, իսկ ընկերվարականներն ու համայնավարները ձեռնպահ մնացին: Այս արդիւնքին վրայ, համայնավարները առաջարկեցին տուրք հաստատել մեծ հարստութեանց վրայ, բայց յանձնաժողովը մերժեց 5ի դէմ 13 ձայնով:21 ժողովականներ ձեռնպահ մնացին:

*** Նախաբարական խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մեծ մասը նուիրեց արտաքին քաղաքականութեան, լսելով արտաքին նախարարին մանրամասն դեկուցումը: Մեծ գործունէութիւն կը սիրէ քաղաքական չրջանակներու մէջ: Օտար նախարարներ եւ դեսպաններ Պ. Պոնէի կ'այցելեն յաջորդաբար:

Փողերանոցի պաշտօնեաներու գործադուլը

Փողերանոցի 500 պաշտօնեաները գործադուլ հռչակեցին առջի օր, պըրեելով հաստատութիւնը, իբրեւ հետեւանք բանակցութիւններու ձախողման: Պաշտօնեաները կը դանգատին թէ 40 ժամէն աւելի կ'աշխատին: Ոստիկանութիւնը անմիջապէս պարպել տուաւ հաստատութիւնը, առանց ընդհարման: Կառավարութիւնը ազդարարեց թէ անոնք որ մինչեւ երկուշաբթի չեն վերսկսիր աշխատանքը, հրաժարած պիտի համարուին:

Վարչապետութիւնը այս առթիւ զեկոյց մը հրատարակեց որ կ'ըսէ.— Փողերանոցը, պետական հաստատութիւն, վերջերս կարեւոր եւ սիստղղական ապսպրանքներ ստացաւ որոնք կը պահանջէին 60 առ հարիւր աւելցնել արտադրութիւնը: Ապսպրանքները հասցնելու համար, հաստատութեան տեսչութիւնը հարկ դատած էր 85 նոր բանուորներ վարձել եւ յաւելուածական ժամեր սահմանել, որով ներկայ պաշտօնէութեան կ'ապահովէր 20 առ հարիւր յաւելում,— օրական նուազագոյն 60 — 72 եւ առաւելագոյն 107—128 ֆրանք: Պաշտօնէութիւնը այս անօրինութեան գործադրութիւնը չկասած գործադուլ հռչակեց եւ դրաւեց հաստատութիւնը: Աւոր վրայ կառավարութիւնը որոշեց պարպել տալ փողերանոցը եւ հրաժարեալ նկատել անոնք որ աշխատանքը չեն վերսկսիր մինչեւ երկուշաբթի: Պարպումի գործողութիւնը կատարուեցաւ անմիջապէս:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ձենովկան կառավարութիւնը հաւանեցաւ իբրեւ բանակցութեանց հիմ ընդունիլ Հէնկայի կուսակցութեան յուշագիրը: Բանակցութիւնները պիտի սկսին այս շաբթու:— Գերմանական թերթերը կը չարունակեն պայքար մղել Ձենոսլովաքիոյ դէմ, զայն յառաջապահ դիրք մը համարելով համայնավարութեան համար:

40 ԺԱՄՈՒԱՆ օրէնքին ընդհանուր գործադրութիւնը անկարելի համարուեցաւ Աշխատանքի միջազգային խորհրդաժողովին մէջ (Ժընեւ): Որոշուեցաւ մանակի փորձեր կատարել, մինչեւ որ կարելի ըլլայ վերջնական եզրակացութեան մը յանգիլ:

ՀԱԿԱՀԷՒԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔԸ հետզհետէ կը սաստկանայ Լեհաստանի մէջ: Կիսապաշտօնական թերթ մը այս առթիւ կը գրէ թէ հակահրէականութիւնը ցեղապաշտութենէ չի բխիր, այլ «անտեսական օրինաւոր եւ անհրաժեշտ պայքար մըն է հրէական մրցակցութեան դէմ»:

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ յուզերուն մէջ անգլիական նոր նաւեր ռմբակոծուեցան առջի օր: Անգլիական դավիթը ժողով գումարեց, միջոցներ ձեռք առնելու համար:— Ջօր. Ֆրանքոյի դինուորները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Միջերկրական: Այժմ 15 քիլոմեթր հեռու են Քարթէյէն քաղաքէն:

200 ՍՊԱՆԻԱՑԻՆԵՐ կը պատրաստուէին Ֆրանսա մտնել, երբ սահմանապահ զօրքը կրակ բացաւ: Քսանեւմէկ վախճանականներ ապանուեցան, եւ միւս 24 հոգի կրցան Ֆրանսա մտնել:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԻՆ ԴԷՄ հրապարակային ժողով մը գումարուեցաւ Միւթիւալիթէի մէջ, մասնակցութեամբ 5000 ունկնդիրներու: Այս առթիւ բանախօս մը դիտել տուաւ թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ վտարել 300,000 օտարականներ: «Ազատութեան իրաւունքը գոյութիւն ունի միայն գաղնկեց արքաներու համար: Նոր հրամանագիրը կ'ոչնչացնէ ազատութեան իրաւունքը, անոր տեղ հաստատելով ազատութեան յանցանքը»: Ծանօթ իրաւագէտ Մօրօ Ժիաֆէրի «տխմար եւ խայտառակ» անուանեց նոր անօրինութիւնները:

ԻՐԱՆԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐՈՒՆ ցուցահանդէս մը պիտի բացուի նախաձեռնութեամբ Փարիզի Ազգ. մատենադարանին:

Կարապետ Սարաֆեան, Այրի Տիկին Մարի Շիրինեան եւ աղջիկը Սաթենիկ, Տէր եւ Տիկին Պետեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արայ Շիրինեան, Տիկին Նուարդ Թորոսեան եւ զաւակունք, Վահրամ Ճէզայիրլեան կը ծանուցանեն խոր վիշտով իրենց եղբօր, մօրեղբօր եւ աղգականին՝

ՅԱԿՈԲ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ

(Ափիոն Գարահիսարցի)

դառնադէտ մահը, 34 տարեկան հասակին մէջ, որ տեղի ունեցաւ յետ գործողութեան, 10 յունիսին Hôpital Neckerի մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի կէսօրէ վերջ, ժամը 3.30ին, Հայոց եկեղեցին, 15, Rue Jean Goujon:

Մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գերեզմանատունը:

ԾԱՆ.— Մառնեւոր մահազդ դրկուած չըլլալով՝ կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**

(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՒՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ **ՌՈՒԲԷՆ ԹՈՓՉԻՅԷԼԵԱՆԻ**

Ջութակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Յայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ

ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

ՅՕ ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: *Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով*, 51 Rue Monsieur le Prince, *եւ գրատուն Ժէրար*, 35, Rue Montholon.

Le Gérant : H. STEPHAN

17. Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ժողովը 13 ցունիս, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գահիրէ

ՄԱՐՍԷՑԻՆ «ՌՐԻՍՏԱՓՈՐ» ճաշակովիտէի ընդհ. ժողովը 15 ցունիս, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Վիէնի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 12 ցունիս, կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին «Թաժակ» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Վիէնի Մէջ.— Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, 12 ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Մէրքէլը կաֆէ-ռեսթորան»ի սրահին մէջ,

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կ'արտասանեն՝ փոքրիկն Ս. ՄԱՔՈՍԵԱՆ, Ընկ. Ց. ՄԱՔՈՍԵԱՆ, Օր. Վ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, Ա. ԳԱԼԱՑՃԵԱՆ եւուրիշներ. *Ծախքերու մասնակցութիւն՝ 1 ֆր.:*

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲՍՑՈՒՄ ՄԻՔԱՑԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ

12 Ցունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Մարսէյլի «Սէն-Փիէռ» գերեզմանատան մէջ

Հրաւիրուած են ազգային հաստատութեանց եւ միութեանց ներկայացուցիչներ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս հանդիսաւոր արարողութեան՝ վերջին յարգանք մը ընծայելու համար հայ մեծանուն գրագէտ-հրապարակագրի յիշատակին:

ԳՐԱԿԱՆ-ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Կազմակերպուած Փարիզի «Համազգայինի» Մասնաճիւղին կողմէ,

14 Ցունիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8·30ին

Բարեգործականի սրահը, 8 Rue Bossuet, Paris

Նուիրուած՝ Հայաստանի գրողներուն

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏՕՔԹ. Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ, Պ. Պ. Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԵՒ ՈՐԲՈՒՆԻ

Արտասանութիւններ եւ ընթերցումներ Տիկին ԲԱՒԴԱՂԵԱՆԻ, Պ. Պ. Ռ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆԻ եւ Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ կողմէ:

Օր. ԹԻՒՐԱՊԵԱՆ պիտի նուագէ դաշնակի վրայ Պ. ՇՏԻԿԵԱՆԻ կողմէ հայկական երգեր. *Ծախքերու մասնակց. մէկ տիւս՝ 2 ֆր.:*

Դասախօսութիւն

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վալանսի կոմիտէի կողմէ, 15 ցունիս, կիրակի: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ օրը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին

կազմակերպուած Մարսէյլի Սալոնոյ Զորի Հայր. Միութեան կողմէ

19 Ցունիս, կիրակի օր Սէնթ Անթուանի պարտէզին մէջ:

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չխնայանձեւել:

Դասախօսութիւն

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Մ.ՅԻՒՂԻՆ ԿՂՄԷ

Ի Ցունիս. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին,

Սէնթ-Անտրէի օգաստուն պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Կը բանախօսէ ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Կը ներկայացուի ու կը խօսուի հայ ազատագրութեան համար իսկած մեր հերոսներու եւ նահատակներու կեանքէն ու հայրենի ազանդութիւններէ:

ԾԱՆՕԹ — փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին իջնել սավայր երթալ: Հանրակառք առնել Քուր-Պէյրիւնսէն Թիւ 25, իջնել վերջաւորութեան:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՁԷՆԿԻԵՒԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին եւ գիշերը ժամը 8ին

Հայ Ակումբի սրահին մէջ, Ալ Ֆորվիլ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ՍՔՈՒՂ ՂԱՐԻՊ»Ը

(Օպերէթ չորս արար)

Ղեկավարութեամբ յայտնի դերասան ՈՒԶՈՒՆԵԱՆԻ եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն լաւագոյն ուժերու:

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք, փոքրերու համար 2 ֆրանք:

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ

T. S. F.ՆԵՐՈՒ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ԶԵՂՉՈՎ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կ'ընգունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈՉ

Գամբանը Ֆրէշի—Սէնթ-Անթուան — Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ 12 Ցունիս, կիրակի, մեր մատուռին մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Վիճակիս Առաջն. փոխանորդ Տ. ՋՈՀՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՏԷՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆ: Ժամերգութիւնը պիտի սկսի առաւօտեան ժամը 7.30ին: Ս. Պատարագէն վերջ պիտի կատարուի օծումը Մկրտութեան աւազանին, ինչպէս նաեւ քացումն ու օրհնութիւնը Ջրամբար աղբիւրին:

Սիրով կը հրաւիրենք Մարսէյլի եւ Սէնթ-Անթուանի հաւատացեալ հայ հասարակութիւնը սոյն բացառիկ հանդիսութեանց:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնն 5 ՅՈՒՆԻՍ — Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Տոնոյեան եւ իրենց ազգականները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ. Ց. Դ. Լիոնի «վարանդեան» կոմիտէին եւ ընկերներուն եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով կամ թերթով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնած էին մեր սիրեցեալ որդւոյն՝

ԼՈՐԻՍ Ց. ՏՈՆՈՅԵՆԻ

ժամիսան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 14ին:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՑ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՔ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ընտանիները ժամագրութեամբ:

ՀԱՅԱՑԷՔ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

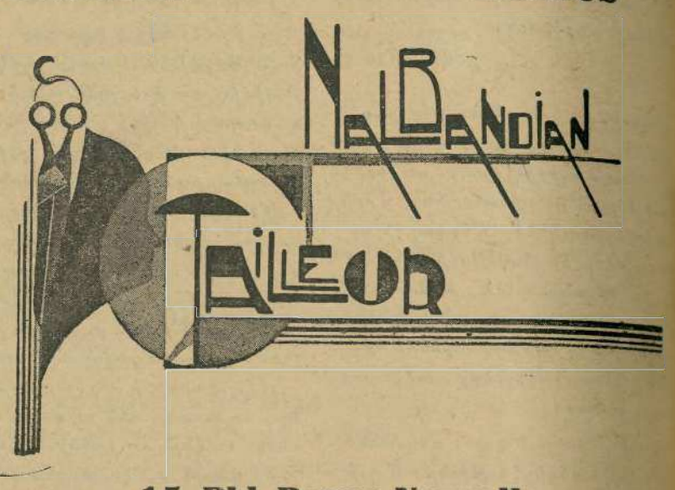
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծոտար գրամներու փոփոխութիւնս ցէքիր կը տրուին ամէն երկրի դիմաց: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆԵՐ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՅԿ

Կը նուագեն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՒՒՆ ՊՕՊՈՒՐԻ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏԱՅԻ, Franco - Oriental սրճարան-բանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Tél. Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 1, 8 R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ազնիւ ներով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Աբեւտեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՌԱՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժայռուութիւն եւ անձերի սպասարկութիւն, գոլսական օղի՝ եւ *գաշլիկ*, ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու համար կը մատրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ՒՆ DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ساق خالص ومعدن الزومي

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնք ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմեցնեն ձեզ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն համ, կազդուրիչ եւ անվնաս ըլլալը ճանչցուած է:

Dalakupeian 24 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
14 JUIN
1938

ԺԴ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3756

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷԹԻ ՍՊԱՆՁՔԻՆ ՎԷՃԸ

Ֆրանսա բ՛ոչ համաձայնութիւն կեղած է Թուրքիոյ հետ

Լրագիրները կը հեռագրեն.—

Ազգերու Դաշնակցութեան կազմած Ցանձնաժողովը, որ կը բաղկանայ Գլխիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Շուէյտի եւ Թուրքիոյ ներկայացուցիչներէն, ուրբաթ օր կարճատեւ նիստ մը գումարեց՝ քննելու համար Ալեքսանդրէթի հարցին զանազան երեսները :

Ցանձնաժողովը, որուն կը նախագահէր Շուէյտի ներկայացուցիչը, Վեսթման, եւ որուն կը մասնակցէր, յանուն Ֆրանսայի, արտաքին նախարարութեան Արեւելքի գործերու տնօրէնը, Լակաբա, լսեց չէզոք յանձնախումբին ներկայացուցիչին զեկոյցը,— չէզոք յանձնախումբը Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ ղրկուած է Ալեքսանդրէթ, տեղւոյն վրայ հսկելու համար ընտրական հրահանգներու գործադրութեան վրայ :

Ցանօթ է որ այս յանձնախումբը կարգ մը գժուարութիւններու բախեցաւ : Ցանօթ է նոյնպէս որ յետադարձեցան ընտրական արձանագրութիւնները եւ պաշարման վիճակ յայտարարուեցաւ Սանճաքին մէջ, հանդարտեցնելու համար զրգռուած միտքերը : Ահա այս դէպքերն ու իրողութիւնները հաղորդելու համար է որ չէզոք յանձնախումբը իր անդամներէն մին ղրկած էր Ժընեւ :

Ցանձնաժողովը երկրորդ նիստ մը եւս գումարեց չարաթ, քննելու համար կացութիւնը, մասնաւորաբար այն համաձայնութիւնը, որու յանգեցան բանակցութիւնները էնկիւրիի եւ Փարիզի կառավարութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ,— ըստ այդ համաձայնութեան՝ Սանճաքին հարցը պիտի լուծուի գաղիքով մը, որ պիտի ունենայ թուրքա-ֆրանսական ընդհանուր համաձայնութեան մը ծաւալը :

Ցանձնաժողովի այս նիստին մէջ, մեծամասնութեամբ դոյացած չըլլալով, կարելի չեղաւ քննել Սանճաքի չէզոք յանձնախումբին խնդրանքը՝ ընտրական արձանագրութեանց պայմանաժամը երկարաձգելու մասին :

Զոլսէն կը հեռագրեն.—

Վարչապետը եւ արտաքին գործավարը Գոլիս հասան (էնկիւրիէն) : Մասնաւոր ազդրիւրէ քաղած մեր տեղեկութեանց համաձայն, վարչապետը եւ արտաքին գործակալը պիտի ներկայանան Ազգաթիւրքի՝ միասնաբար քննելու համար Սանճաքի հարցին ստացած վիճակը :

«Ճիմհուրիյէթ» կիսագաչտնական օրկանը, ակնարկելով կարգ մը լուրերու, որոնց համաձայն իբր թէ Թուրքիա մտադիր է իրեն կցելու Ալեքսանդրէթի Սանճաքը, կը յայտարարէ թէ Թուրքիոյ ցանկութիւնն այն է միայն որ Սանճաքի Թուրք բնակչութիւնը վայելէ վարչական եւ մշակութային անկախութիւն :

էնկիւրիէն կը հեռագրեն.—

Թրքական պատուիրակութիւնը, նախագահութեամբ Զօր. Կիւնթիւզի, որ ներկան է Թրքական սպայակոյտի պետին, ընկերակցութեամբ Աչըքալընի, ընդ. տնօրէն արտաքին գործավարութեան, դեղապետ Մէնկուճի, վարիչ ընդ. սպայակոյտի զինուորական չարժումներու գրասենեակին, հարիւրապետ Ալփքարթալի, չարաթ օր մասնաւոր չոգեկառքով մեկնեցաւ դէպի Ալեքսանդրէթ, ուրկէ պիտի անցնի Անտիոք, միանալու Ֆրանսական զինուորական պատուիրակութեան, որուն նախագահն է Զօր. Հիւցիկէր, ընդ. հրամանատար արեւելքի բանակին : Երկու պատուիրակութիւնները պիտի խորհրդակցին՝ Թուրքա-Ֆրանսական սպայակոյտերու համաձայնութիւն մը կնքելու համար Սանճաքին մասին : (ՀՄԲ.— Պատուիրակութիւնը արդէն հասած է Անտիոք) :

Թան կը գրէ զինուորական պատուիրակութեանց այս խորհրդակցութեան մասին.—

Այս խորհրդակցութիւններուն նպատակն է վերջնական ձեւի մը բերել սպայակոյտներու համաձայնութիւնը, որ կը ճշդէր գործադրութեան եղանակը Թուրքա-Ֆրանսական դաշնագրին, կնքուած Ժընեւի մէջ 29 մայիս 1937ին, եւ բաշխաւորելու համար Սանճաքին հողային ամբողջութիւնը :

ՀՄԲ.— Օրուան հեռագիրները տալէ վերջ, հարկ կը տեսնենք աւելցնել որ դեռ չէ անմիջապէս եղրակացնել, ինչպէս կ՛ընեն ոմանք, թէ Ֆրանսա Թուրքերուն պիտի յանձնէ Ալեքսանդրէթը :

Անցեալները, «Իօվր» կը դրէր թէ Ֆրանսական չրջանակներու մօտ պահ մը այն վախը կը տիրէր թէ Ազաթիւրք, չզայնանալով Սանճաքի ընտրական արձանագրութեանց ստեղծած վիճակէն, կը լծուի Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի կառքին : Ծիծաղելի է նման վախ մը արտայայտելը : Նոյն «Իօվր»ն էր, որ տարի մը առաջ, երբ կը յարձակէր Լավալի քաղաքականութեան վրայ, կը դրէր թէ Լավալ մերժեց Թուրքերու առաջարկը բարեկամութեան դաշինք մը կնքելու մասին : Ու կ՛աւելցնէր որ Թուրքերը ուրիշ առիթ ալ, մէյ մը փնտռելով Ֆրանսայի բարեկամութիւնը, կրկնած են այդ առաջարկը : Կը նշանակէ թէ Թուրքան մը կը փնտռէն Ֆրանսայի մէջ ընդդէմ ուրիշ պետութեան մը : Վեր - ջերս ալ դիտել կուտային թէ Ալեքսանդրէթը ապահովութեան բանալի մըն է Թուրքիոյ մէկ կարեւոր մասին համար (Կիլիկիա) : Այսպէս, վստահ թէ Ալեքսանդրէթը էլ տրուիր իրենց, Թուրքերը Սանճաքին վճռով ուղեցին կորզել Թուրքա-Ֆրանսական ընդհանուր համաձայնագիր մը, միաժամանակ որոշ դեկավարութիւն ապահովելով Սանճաքին մէջ վարչական եւ մշակութային գետնի վրայ : «Ճիմհուրիյէթ»ի յայտարարութիւնն ալ, որով խմբագրութիւնը Հարկ կը տեսնէ հերքել Սանճաքը կցելու զրոյցները, կարծես կը մատնէ ուրախութիւն մը որ ընդհանուր համաձայնագիր մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, — այդ համաձայնագիրը անշուշտ Թուրքիոյ պիտի տայ որոշ ապահովութիւն արեւելեան Միջերկրականի մէջ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ մէջ, քաղաքական ներման օրէնքին առթիւ, բանտարկեալներն ալ դիմում կատարեցին, խնդրելով որ ներման օրէնքը տարածուի մինչեւ բանտերը :

ՕՐ. ՊԱՐԳԵՒՈՒՀԻ ԹՈՇՃԵՄԱՆի մասին, պարուհի եւ հայկական պարերու ուսուցչուհի, «Իմանիթէ» կը հրատարակէ յօդուած մը՝ տալով նաեւ նկարը հայկական տարազով :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԵԾ ԴԱՑ ՄԸ ԿԸ ՍԱՐՔԷ ՆՈՐԵՆ

Շուտով Մոսկուայի մէջ կը սկսի մեծ գաւառավարութեանց նոր չարքը : Այս անգամ ամբաստանեալներն են դեղապետները Վասիլիեւ, Սմիրնով, Շթէյէրն, որոնք զինուորական կցորդի պաշտօն ունէին Լոնտոնի, Փարիզի եւ Պերլինի մէջ : Ատոնց կարգին՝ երկու դեսպաններ, մէկը Վարշաւայի դեսպանը, միւսը Օսլոյի դեսպանը, Եագուպովիչ, որ գլխաւոր ամբաստանեալն է :

Մարտագործուած կեփեուիւն մէջ

« Թան »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն.—

Վերջին երեք ամսուան ընթացքին՝ մաքրագործումի լայն չարժում մը կատարուեցաւ նաեւ կէսիկուի բարձրաստիճան պաշտօնէութեան մէջ : Հին չէկիստները եւս «ժողովուրդի թշնամի» յայտարարուելուն կամ անհետացան հրապարակէն անչշուկ : Եժով, ներքին գործավար եւ կոմունիստ կուսակցութեան վերահսկիչ յանձնաժողովի նախագահ, սկսած է «բոլշեւիկացնել» իր գործավարութեան պաշտօնէութիւնը :

Զրոյց կը չրջի թէ ձերբակալուած է Զաքովսքին, որ ներքին փոխ գործավար էր անցեալ նոյեմբերէն ի վեր : Այս զրոյցը չհաստատուեցաւ սակայն : Այսուհանդերձ ստոյգ է որ Զաքովսքիի չափ անուն ունեցող հին չեկիստներ, ինչպէս Սպիտակ Ռուսիոյ ներքին գործավարը, Պերման, Ուկրայնիոյ ներքին գործավարը, Լեպեւսկի, անհետացած են մէկէտեղէն : Պերմանին մէկ եղբայրը Մորհ. Միութեան հաղորդակցութեանց գործավար կը մնայ տակաւին :

Մէկ շաբաթ չկան նոյնպէս հետեւեալ չորս հանրապետութիւններուն ներքին գործավարները,— Թիւրքմէնիստան, Ղազախստան, Կարելիա, Հիւս. Օսեթիա : Անհետացած են նաեւ հետեւեալ 13 չրջաններու կամ մարզերու գլխաւոր չեկիստները,— Ալթայ, Կրասնոյարսկ, Կալինին, Կույբիշեւ, Կուրսկ, Նովոսիբերսկ, Օմսկ, Օրէնբուրգ, Վորոնէժ, Զելիաբինսկ, Սվերդլովսկ, Ստալինգրադ, Իրկուտսկ :

Իսկ Եժովի քարտուղարը, Շապիրօ, նչանակուած է ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութեան կարեւոր բաժնի մը վարիչ : Նման պաշտօններ տրուած են նաեւ Բոյկովի եւ Բալամուտովի : Ցայտնի չէ թէ ի՞նչ եղան ատոնց նախորդները : Հրշէջ դունդին դեկավարութիւնը եւս, այսուհետեւ ներքին գործավարութեան ենթակայ, յանձնուած է Զօր. Զերնիչեւի :

Ներքին գործավարութեան կազմը այս է ներկայիս.— Եժով, վերին հրամանատարը, Եուկովսկի, Ֆրինովսկի, Բելսկի, Զերնիչեւ :

«Թան»ի թղթակիցը թուելէ վերջ բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատներ, որոնք անհետացած են, կ՛ըսէ թէ Մոսկուայի թերթերուն ընթերցումը ցոյց կուտայ, որ դնդապահարութեան դէպքերը նուազած են ներկայիս, այսուհանդերձ Գեր. Մորհուրդի ընտրութեանց նախօրեակին աւելցաւ ձերբակալութեանց թիւը : Այսօր անհետ կորսուած է նաեւ Գեր. Ատեանի նախագահը, Վինուկուրով :

Կ՛ըսուի թէ փոխուած է իշխանութեան վերաբերմունքը բանտարկեալներու կամ դնդապահարեալներու ընտանիքներուն հանդէպ, բայց կասկածելի կը թուի այս պնդումը, — Մորհ. Միութեան մէջ չաբաթներով կամ ամիսներով ընտանիքը չի գիտեր թէ ո՛ւր տարուած է իր ամուսինը, բանտարկուա՞ծ է թէ դնդապահարուած :

Հեխոսլովաքիոյ ընտրութիւնները

Չեխոսլովաքիոյ ընտրութիւնները որոնք սկսան Մայիս 22ին, չարունակուեցան մայիս 29ին, վերջացան կիրակի՝ 12 յունիսին : Խաղաղութիւնը չխանգարուեցաւ, փոքրիկ միջադէպեր միայն պատահեցան երկրին այս կամ այն կողմը : Թրոփոյի մէջ ծեծկուռք մը Հէնլայնի կուսակիցներուն եւ կոմունիստներուն միջեւ : Ժեհլաւայի մէջ, երբ Հէնլայնի կուսակիցները կը մտնէին Հոթի գրասենեակէն ներս (Հոթ մօտիկ ազգականն է հանրապետութեան նախագահին՝ Պէնէշի), ուղեղային արիւնահոսութեան մը հետեւանքով դեսին փոուեցաւ Հոթ : Ժողովուրդը որոշ զգազրզռութիւն ցոյց տուաւ այս առթիւ, բայց ոստիկանութիւնը պահպանեց կարգը :

Ընտրութեանց արդիւնքը, համաճայն նախնական տուեալներու, հետեւեալն է.—

Չեխական համայնքներու մէջ՝ յաջողութիւնը Պէնէշի կուսակցութեան եւ սոցեալ - դեմոկրատներուն կողմը :

Զուտէթներու երկրամասին մէջ՝ յաջողութիւնը Հէնլայնի կուսակիցներուն կողմը (65 — 85 առհասարակ քուէի առաւելութիւն) :

Սլովաքիոյ մէջ՝ ինքնավարութեան կուսակիցները չհաշած են 33 առ հարիւր համեմատութեամբ :

Հերի Պահարտան,,

Հիթլէրի թիկնապահներէն Ռուտոլֆ Հէս ճառ մը խօսեցաւ Շթէյթինի մէջ, ի ներկայութեան առաջնորդին :

Այս ճառով Հէս կ՛աշխատէր Գերմանիոյ առաջնորդը ներկայացնել խաղաղութեան առաքեալ .

— Հիթլէր գիտէ թէ ի՛նչ է պատերազմը : Գիտէ որովհետեւ պատերազմ տեսած է : Գիտէ որ պատերազմը կը փճացնէ իր խաղաղութեան բոլոր ծրագիրները : Գիտէ թէ ընդհ. պատերազմ մը վերջ կրնայ դնել Եւրոպայի քաղաքակրթութեան :

Ցետոյ Հէս հեղնեց անոնք որ պատերազմ տեսած չեն, պատերազմին արհաւիրքը կրած չեն իրենց մօրքին վրայ, եւ պատերազմ կը պատրաստեն : Այսպէս է, ըսաւ, Զեխոսլովաքիան, որ մարտիրոսացնելով Գերմանները՝ կը վտանգէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը :

— Բայց ուժեղ է գերմանական բանակը, ուժեղ աւելի քան երբեք : Գերման ժողովուրդը միակամ կանգնած է իր բանակին, իր առաջնորդին եւսեւ : Արտաքին յարձակում մը երազողը թող չկարծէ թէ զինուորական պտոյտ մը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ սահմաններէն ներս մտնելը :

Գերման ժողովուրդը այժմ այն համոզումն ունի թէ իրաւունք մը պարտադրելու համար պէտք է վայելել ուժին հովանաւորութիւնը : Ասով հանդերձ Գերմանիան կը սիրէ խաղաղութիւնը : Միւս կողմէ կը զգուշացնէ անոնք որ կը կարծեն թէ Գերմանիոյ խաղաղասիրութիւնը տկարութեան փաստ մըն է : Ով որ իր հաշիւը կ՛ընէ մեր խաղաղասիրութեան վրայ՝ գործադրելու համար իր յետին միտքերը, անիկա չի ճանչնար գերման ժողովուրդը եւ շատ դժբախտ յուսախաբութեան մը կը մատնուի վերջը :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շարաթ կէսօրէն ետքը երկու վայրկեան առաջ, երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգալի եղաւ Փարիզի մէջ : Այս ցնցումը տեւեց քանի երկվայրկեան :

Քիչ վերջ հեռագիրները կը հաղորդէին որ երկրաշարժի ցնցումը զգալի եղած է Փարիզ-Պրիւսէլ-Լոնտոն գծին վրայ, կեդրոն ունենալով Լիլ-Ռուպէ-Թուրքուան քաղաքները :

Փարիզ, ցնցումը աւելի զգալի եղաւ «Ցառաջ»ի թաղամասին մէջ : Թոլպլաքի փողոցին վրայ, թիւ 224 տան բնակիչները դիմեցին քաղաքապետութեան, մտահոգ որ խախտած է չէնքին հիմը :

Փարիզէն դուրս, դէպի հիւսիս, զօրաւոր ցնցում մը կրած է նաեւ Պօվէ քաղաքը : Բայց ամէնէն վտանգաւոր ցնցումները արձանագրուած են Լիլի, Ռուպէի եւ Թուրքուանի մէջ : Ցետոյ Պրիւսէլ եւս զօրաւոր ցնցումներ կրած է : Երկրաշարժը, Մանչը կտրելով, զգալի եղած է նաեւ Լոնտոնի մէջ :

Արեւմտեան Եւրոպայի համար, այս երկրաշարժը պատմական կը մնայ իր կարեւորութեամբ : Ձիշդ է թէ մարդկային զոհեր չկան, բայց բաւական վնաս պատճառած է :

Լիլի մէջ ցնցումը այնքան սաստիկ էր, որ չարժագրական մէքենան խանգարուեցաւ : Շէնքերուն վրայ ճեղքեր բացուեցան, տանիքներէն ծխանները ինկան : Ռուբէյէի մէջ, կին մը պատուհան ելաւ՝ հասկնալու համար թէ ինչ ցնցում է, եւ ցնցումէն փողոց ինկաւ : Բարեբախտաբար առաջին յարկէն ինկաւ եւ մեծ վնաս չկրեց : Ֆլորընի մէջ պատուհանները ցնցուղուելով ինկան եւ աղջնակի մը երեսները վիրաւորուեցան կտորուանքէն : Պրիւսէլի մէջ քանի մը տանիքներ վնասուեցան եւ կոմինները փողոց թափեցան : Կենդանաբանական պարտէզին մէջ, երկրաշարժէն քանի մը վայրկեան առաջ, առիւծները ջղայնութիւն մը ցոյց կուտային եւ անսովոր կերպով կը մռնչէին յաճախ, իսկ ընդհ. գիւղերը, յամրոյները եւ եղջամները կատղած կը վազվզէին գառատեղիներուն մէջ՝ ուղելով փախչիլ : Երբ քիչ վերջ երկրաշարժ պատահեցաւ, հասկցուեցաւ որ կենդանիները նախազգացած էին չարժը : Բորթենպէրկի մէջ կին մը յանկարծակի խենթեցաւ եւ պատուհանէն վար նետուեցաւ,— գլուխը եւ ոտքերը չախչախուեցան : Ֆլանորի մէջ կիսաւարտ տուն մը փլաւ, տակը թաղելով բանուոր մը :

Ֆրանսայի հողը տարին 10 — 15 անգամ կը չարժի, բայց այնքան թեթեւ, որ չարժագիրներ միայն կը զգան : Ընդհակառակն Փերուի մէջ հողը կը չարժի դրեթէ ամէն օր : Բայց ամէնէն ահաւոր երկրաչարժները կը պատահին Ճափոնի մէջ, ուր ծովն ալ կը մասնակցի աղէտին իր մակընթացութեամբ :

*** Կիրակի կրկնուեցան երկրաչարժի ցնցումները, բայց չատ թեթեւ : Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ երկրաչարժի ցնցում մը զգալի եղած է նաեւ Վոսփորի եզերքը :

Օսար ներուժի ոչնչակոծութիւնը

Համաճայն Լոնտոնէն հասած հեռագիրներու, կիրակի օր պահ մը այն գրոյցը չրջեցաւ մայրաքաղաքին մէջ թէ անգլիական կառավարութիւնը պիտի որոշէ պատերազմիկի իրաւունք տալ Սպանիոյ երկու հակառակորդ ճակատներուն, առով վերջ դնելու համար այն միջադէպերուն, որոնց կ՛ենթարկուին անգլիական նաւերը Սպանիոյ ջուրերուն մէջ :

Եւ սակայն չհաստատուեցաւ այս գրոյցը : Կիրակի Զէյմպըլէն եւ արտաքին նախարարը Լոնտոն վերադարձան, քննելու համար կացութիւնը, որ ստեղծուած է անգլիական նաւերու ոչնչակոծութեան հետեւանքով :

Արտաքին, ծովային եւ առեւտրական նախարարութեանց հասած տեղեկագիրները քննելէ վերջ՝ Զէյմպըլէն պիտի պատրաստէ ծրագիր մը, վերջ ղնելու համար ոչնչակոծութիւններուն : Չի կարծուիր որ անգլիական կառավարութիւնը հրամայէ գրաւել Ցունքոյի նաւերը, կամ արգիլել Սպանիացին որ եւ է ապրանքի ներածում բրիտանական չուկաներու վրայ : Կառավարական չրջանակներն ալ կ՛ընդունին որ Ցատիքսի պաշարումը կամ ապահովութեան գօտիներու ստեղծումը չի լուծեր հարցը : Զէյմպըլէն կ՛աշխատի գտնել բոլորովին տարբեր ելք մը, որ անծանօթ կը մնայ տակաւին :

Սպանիոյ խաղաղասիրական կոչեր

Այս միջոցիս կառավարական կոչեր տեղի կ՛ունենան Ցասթէլլոնի ճակատին վրայ :

Ազգայնականները յառաջ խաղալով պահ մը հասան մինչեւ Ցասթէլլոնի արուարձանները, քաղաքէն 5 քիլոմէթր միայն հեռու : Այս ձեւով ազգայնական բանակը դուրս կ՛ելլէր լեռնային չրջանէն եւ կը մտնէր դէպի ծով իջնող դաշտաւայրը : Ցասթէլլոն կը գտնուի Վալենսիոյ ճամբուն վրայ, ծովուն եզերքը,— իր ճերմակ տուները կը կորսուին նարնջենիներու ընդարձակ պարտէզներու մէջ :

Քաղաքին կարեւորութեան պատճառով՝ հանրապետականները չեն ուզեր դիւրութեամբ յանձնել Ցասթէլլոնը : Եւ կիրակի օրուընէ սկսեալ հակայարձակումի ձեռնարկեցին : Թէեւ յաջողեցան պահ մը կասեցնել ազգայնականներու յառաջխաղացումը, որ կը կատարուի չրջաւորիկ ձեւով, այսուհանդերձ դղալի է յարձակող կողմին գերակչռութիւնը, մանաւանդ որ օդանաւերը խիստ նեղութիւն կը պատճառեն քաղաքը պաշտպանողներուն, անընդհատ ռմբակոծելով զինամթերքի կոյտերը :

Մուշի շրջանին վրայ քարի գէշ է

Մուշէն հետեւեալը կը գրեն Պոլսոյ Թանին.—

Այս չրջանին ամէնէն արդիւնաբեր ցանքի եղանակը աշունը կը կազմէ : Գարնան ցանքը գրեթէ ազանգերի մը հանդամանքը ունի, եթէ լաւ ալ չըլլայ, խնդիր չէ : Իսկ եթէ աշնան ցանքը գէշ ըլլայ, ընդհ. ցնցում մը յառաջ կը բերէ :

Այս տարին, ահա այսպէս, ոչ-բախտաւոր տարի մը եղաւ Մուշի համար : Անձնախնդաց ձմեռը, երբ ձիւնի խաւը մինչեւ 576 սանթիմէթրի բարձրացաւ, գրեթէ աշնան ցանքին 100ին 40ը փճացուց :

Թէեւ բարեկեցիկ երկրագործներ ուզեցին դարմանել այս վնասը, գարնան

(Յուրիթու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընդունվել է Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում

Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում ընդունվել է Հայկական ՍՍՀ կառավարության հայտարարությունը։

Հայտարարությունը կարդում է Հայկական ՍՍՀ կառավարության նախագահ ընկ. Ա. Ղազարյանը։

Հայտարարությունը ընդունվում է միաձայն։

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ընկ. Ղազարյան Ա. Ս.— Ընկերներ, Հայկական ՍՍՀ կառավարությունը իր հայտարարության մեջ ներկայացնում է Հայկական ՍՍՀ ներքին և արտաքին քաղաքականության հիմնական հարցերը։ Կառավարության հայտարարությունը ամբողջությամբ հրապարակված է մամուլում։ Ես կարդում եմ հայտարարության միայն հիմնական դրույթները։

Ընկերներ, Հայկական ՍՍՀ կառավարության հայտարարությունը ներկայացնելուց առաջ ես կարող եմ հաղորդել, որ Հայկական ՍՍՀ կառավարությունը ստացել է Վրաստանի, Ադրբեջանի, Թուրքմենիստանի, Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի, Ղրղզստանի, Ղազախստանի, Ռուսական Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության, Ուկրաինական ՍՍՀ, Բելոռուսական ՍՍՀ, Մոլդավական ՍՍՀ, Լիտվական ՍՍՀ, Լատվիական ՍՍՀ, Էստոնական ՍՍՀ կառավարությունների հեռագրերը, որոնցում նրանք ողջունում են Հայկական ՍՍՀ կառավարության հայտարարությունը

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՃԻ Վ.

— Ինչպե՞ս կարող է ինձ համար ուրախ լինել, երբ դու ինձ ասում ես, որ ինձ չես սիրում, — ասաց Ելենան՝ ուղղելով իր հայացքը Վարդանի վրա:

— Ես ասացի՞, որ չեմ սիրում, — պատասխանեց Վարդանը՝ ժպտալով:

— Ուրեմն սիրո՞ւմ ես:

— Ես ոչինչ չեմ ասում, ինչ որ ասում եմ, դա ինձ համար է, ես ինձ համար եմ ապրում, ես ինձ համար եմ սիրում, ես ինձ համար եմ ատում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ անում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չանում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ասում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չասում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ուզում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չուզում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ունենում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չունենում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ստանում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չստանում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ տալիս, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չտալիս, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ առնում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չառնում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ընդունում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չընդունում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ հասկանում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չհասկանում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ գիտենում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չգիտենում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ ասում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չասում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ անում, ես ինձ համար եմ ամեն ինչ չան

ցանքը աւելի կատարելով, բայց Ապրիլ 7էն մինչեւ Մայիս 21 անընդհատ տեղացող անձրեւները անկարելի դարձուցին դարնան ցանքը կատարելու։

Ցանքի այս զէշ վիճակը ընդհ. մտահոգութիւն մը պատճառած է բոլորին մօտ։

Հաճոյի պատճառելու համար Թուրքիոյն

Պոլսոյ թուրքերէն թերթերը կը գրեն թէ կառոյչն վերջ, անոր մօտ գին. հրամանատար նշանակուած հարիւրապետ կէտօն ալ փոխուած է։ Նոր պատուիրակը Բօլէ սկսած է Քիւրտերէ եւ Չէրքէզներէ ոստ. զօրաց դունդ մը կազմել։

Դարձեալ, Պոլսոյ թուրքերէն թերթերը արձագանգ կուտան Բաթիս հեռագրական գործակալութեան հետեւեալ զեկոյցին —

Հաթայի խնդիրը խաղաղ կերպով լուծուելու վրայ է։ Ֆրանս. կառավարութիւնը համաձայնած ըլլալուն համար որ Հաթայը Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ մէջեղ հաղորդակցութեան գիծ մը պիտի կազմէ, Թուրքիոյ հետ բանակցութեան պահուն՝ այս տեսակէտին հաւատարիմ կը մնայ։

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Էնկիւրիէն —

Թրքական գին. պատուիրակութեան հետ թուրք գինուորներ պիտի մտնեն Սանճաքին մէջ, հսկելու համար կարգապահութեան՝ Ֆրանս. գինուորներու հետ։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Տիկին ՎԵՆԻԶԷԼՈՍ հարիւր հազար Ֆրանք նուիրեց Ֆրանսական կառավարութեան, նպաստ տրուելու համար թուխչքի ընթացքին մեռած օդանաւորդներու ընտանիքներուն։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ հանրապետութեան նախագահը Լոնտոն պիտի երթայ, փոխայցելութեան, յառաջիկայ աշնան։

ՓԱՐԻԶԻ մէջ, Ֆօպուր Սէն Տընի թաղամաս, ոստիկանութիւնը գիշերային հետախուզութեան մը ընթացքին ձերբակալեց երեք կասկածելիները, որոնց մէկը կեղծ անցագիրի գործ կ'ընէր եւ ձիպոտիի բողոտուներուն համար աղջիկ կը գնէր Փարիզէն։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ մէջ հաստատուած Պասքերու ծախքով, Վենեցուէլա եւ Քոլոմպիա պիտի փոխադրուին 20.000 Սպանիացիներ, որոնք Ֆրանսա ապաստանած էին քաղաքացիական կռիւներէն փախչելով։

ՏՈԼԱՐԸ պիտի արժեզրկուի դարձեալ, ինչպէս կը գրէ «Թան»ի եմմտական բաժնի խմբագիրը, հիմնուելով Փարիզի եւ Լոնտոնի եմմտական չրջանակներու տեսութեանց վրայ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՑԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. եւր. կ. կ.ի։
Ապսպրանքները կանխիկ։

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներէ 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթիմ։ Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
SALLE GAVEAUԻ ՍԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**
(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԹՈՒՐՔԻԱՅ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ

Ջութակահար Վիլհելմի երաժշտահանգէն
Յայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ
ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.։ կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով, 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրատուն ժէքար, 35, Rue Montholon.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՇՆՔ-ԱՊՐԱՆՔ

Ամսագրին Մայիսի թիւը (5) ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ։

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք։
Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9)։

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)
(Միսէ Մէշլէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅԵԱՆ խալէի Ասկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ 13 յունիս, ջորեքշաբթի գիշեր ժամը ժիշդ 9ին, *խիստ կարեւոր օրակարգ։* Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է եւ ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի։ Մասնաւոր հրաւոր պիտի չզրկուի։

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻՆ

Տիկին Վիքթորիա Գոնտոյեան կ' դերասան Ա. Գամբէճեանի,— Ստանալ «Յառաջի» խմբագրատունէն։

REXY CINEMA (Lyon)
10 Յունիս — 16 Յունիս
Cours Lafayette, angle Rue Garibal.
Ամէն օր ցերեկները **2.30**ին,
իրիկուանները **20.30**ին։
«La Marsellaise»
Un film be Jean Renoir
Գիներ **3, 5** եւ **7** ֆրանք

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով։

Le Gérant : M. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Rameau — PARIS (2e)

Հ. Յ. Դ.

Դասընթաց

ՄԱՐՍԷՅԻ «ՓՐԻՄՍՈՓԱՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընդհ. ժողովը *15* յունիս, ջորեքշաբթի երեկոյ ժամը ՅիշդՅին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՌՆՈՒԱԶԻԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmantes** *մէջ։*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Խ. ՄԿՐՏԻՉԵՑՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ց. ԻՄԱՀԱԿԵՑՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն կը նախկայացնէ «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երկը աթաթ)
Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդամներու 3 ֆր.։

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ.— «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը Յին, «Թրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս։

Կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ., երգ., արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ։ Կերուխում։ Պիւֆէ տեղւոյն վրայ։ Մուտքը ազատ է։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
(ՀԻՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ)
Նոր մատենաշարին Ա. հատորը
Հայաստանի ամէնէն տաղանդաւոր արձակագիրը, նահատակ
ԿԱՍԻԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ
ՇԻՐԱՆԻ ՓՈՂԸ, ՅՈՒՆԱՐՉ ԱՂՋԻԿԸ, ՍԵՒ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԸ եւ ՍՊԻՏԱԿ ԶԻՆ։

Հետզհետէ լոյս պիտի տեսնեն ուրիշ հատորներ ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԱՀԱՐԻՒՆ, ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑԻՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑԻՆ, ԱԼԱԶԱՆԻՆ, ՎԱՀԱՆ ԹՈՓՈՒԶԵՆՑԻՆ եւ ուրիշներէ։

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

կազմակերպուած Փարիզի «Համագգային»ի Մասնաճիւղին կողմէ,
14 Յունիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8·30ին
Բարեգործականի սրահը, 8 Rue Bossuet, Paris
Նուիրուած՝ Հայաստանի գրողներուն
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏՈՔԹ. Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ, Պ. Պ. Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ
ԵՒ ՈՐԲՈՒՆԻ
Արտասանութիւններ եւ ընթերցումներ Տիկին ԲՈՒԴԱՂԵԱՆԻ. Պ. Պ. Ռ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆԻ եւ Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ կողմէ։
Օր. ԹԻՒՐԱՓԵԱՆ պիտի նուագէ գաշնակի վրայ Պ. ՇՏԻԿԵԱՆի կողմէ հայկական երգեր։ Մասնակցութիւն՝ 2 ֆր.։

ԵՓՐԱՏ ՆԱԻԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ։

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ։ Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ (սահմանափակ թիւերով)

ՅԱԿՈԲ ՀԻՍԱՅԵԱՆԻ
ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՀԱՅՕՐԴԻՆ
(Բնական լուսանկարներով)
ՄԿՐՏԻՉ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ
(Ուրֆայի հերոսամարտի ղեկավար)
Գին՝ Ֆրանսա 8 ֆրանք, Սուրիա 6 ֆրանք, Ամերիկա 50 սէնթ.
Բոլոր ապսպրանքները կանխիկ
Ստանալու համար դիմել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil. Asnières (Seine) France.

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Ժառանգութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթարալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութիւններու եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ճառերու եւ գաւառախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխամեծ առանց տոկոսի եւ մինչդատէքթ։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպէսական, իր անասկան եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ներմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ունտէրվուտ գրի մեքենայ։ Չափաւոր գիներ։

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵՑՆ
ՓՈԽԱՂՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թելէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*
Կընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ։

Maison ALEXANIAN
ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԼԻՔԱՍԵՆԵՑՆ ՏՕՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱՇՈՒԽ, մատչելի գիներով։
Արագ ապառաքութիւն։
Ապրանքները փոխադրութիւն։ Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամնաւոր կառքով։ Չափաւոր գին։

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ **T. S. F.**ՆԵՐՈՒՍ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ՉԵՂՉՈՎ
ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
Կ'ընգունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն։ Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու։ Կը գնենք՝ ըլլալիին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով։

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն եւ գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

Alimentation „TRÉVISE"
Իր անմրահամական «Moka» սուրճով
Café "HAREM„
5 ԱՒՏ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱՆԻԿ ՉԵՂՉ

Ճոխ սեղերանոց արեւելեան եւ արեւմտեան քնարի ընդեղէններու,

— Որ՝ ձեր արձակուրդի օրերուն խոկ ի մտանար ձեզ, գոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ աստղի տակն ալ որ գտնուիք...

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ
Livraison à domicile
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

"ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Ընդունական։ Անմրցելի ախորժակ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախտածերս, պատրաստուած զուտ չամիչի ձիւթով։ Հայ սանդարական սեղանին զարդ։

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճշմարիտ հայկական օղին է։ ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնք կ'այլէ եւ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻԻԶը որուն անուշ համ, կաղդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճշմարտութիւն է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dames
H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թելէֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ մեր ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձով) ակսեալ 350—450 ֆր.է։ Նուէր կը տրուի մինչ ֆրանքէդի տարբատ կամ կոլֆ։ 450 ֆր.է վեր հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի Կիւլպօլեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած, գարնան յատուկ, արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը։ Ներկայանալ «Ցառաջ»ի կարծիքով։ Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ ծնողներուն հետ կրնան գալ իրենց անունները ժայրենի լեզուով։

Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՅՈՒՆԻՍ
MERCREDI
15 JUIN
1938

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3757

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՍԱՆՃԱՔ»Ի ԹՆՃՈՒԿԸ

Արհեստական փոթորիկ մը արիւն եւ աւեր կը սպառնար Ալեք սանտրէթի Սանճաքին մէջ, երբ, վերջին պահուն, հոգատար իշխանութիւնը պաշարման վիճակ հրատարակեց եւ ընդ առաջ դնաց թուրքիոյ կարգ մը պահանջներուն :

Կարելի էր ըսել թէ վարպետ «չանթաժ» մը փորձեցին Թուրքերը, եւ որոշ յաջողութիւններ չահեցան :

Անշուշտ այդ փորձն ալ ի դերեւ պիտի ելլէր, եթէ Ֆրանսան, կարճ կապել չուզէր, չափազանց զրաղած ըլլալով Եւրոպայի մէջ :

Միւս կողմէ, Թրքական յաջողութեան նպաստեց Ազգաժողովի պատուիրակներուն հակասական եւ անզօր վիճակը: Անոնց գլխաւորը, ընտրական յանձնախումբին նախագահը հրաժարեցաւ առաջին օրէն, «անիրաւութիւններ» տեսնելով: Իսկ միւսները չէին համարձակեր վճռական միջոցներու դիմել, թէ միջավայրին անծանօթ ըլլալով եւ թէ լայն լիազօրութիւններ չունենալով: Անոնք ստիպուած էին հրահանգներ խնդրել Ժընեւէն, ամէն անգամ որ նեղը կը մնային :

Արդ, Ազգաժողովը ե՞րբ կրցած է տիրական դեր կատարել, մանաւանդ վերջին տարիներու ընթացքին: Անոր անդամները բաղձանք կը քուէարկեն եւ կ'անցնին կ'երթան, ամէն հոգ ձգելով ընդհ. քարտուղարութեան եւ զանազան պատուիրակներու կամ յանձնախումբերու վրայ: Պատահաբար, երբ որ եւ է խնդիր ծանրակչիռ համաձայնութիւններ կը ստանայ, Ա. Դ. Խորհուրդին անդամները բացառիկ նիստի կը հրաւիրուին: Ալեքսանտրէթի խընդիրը այդ հանգամանքը չունի, չատերու աչքին: Միւս կողմէ, երբ ամիսներով ձգձգուեցան Սպանիոյ եւ Եթովպիոյ հարցերը, տագնապալի պարագաներու մէջ, ո՞ւր կը մնար Սանճաքի հարցը ...

Զրոյցի մը համաձայն, որ տեղ գտած է անգլեւամերիկեան մամուլին մէջ, բրիտանական կառավարութիւնը բարեկամաբար թելադրած է Ֆրանսայի՝ զոհացում տալ Թուրքիոյ եւ ընդհանուր համաձայնութիւն մը կնքել Էնկիւրիի հետ, Սանճաքի խնդիրն ալ կցելով օրակարգին :

Ահաւասիկ այդ բանակցութիւնն է որ կը կատարուի այժմ, Էնկիւրիի եւ Անտիոքի մէջ: Երկու պետութեանց դիւանագիտական ներկայացուցիչները արդէն հասած են Անտիոք, տեղին վրայ քննելու համար չարք մը խնդիրներ, իսկ դիւանագէտները կը խորհրդակցին Փարիզի եւ Էնկիւրիի մէջ :

Ինչպէս հաղորդուեցաւ, համաձայնութեան ծրագիրը պիտի պարունակէ հետեւեալ հիմնական կէտերը.— 1· Բարեկամութեան դաշնագիր Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ.— 2· Դաշինք մը Ֆրանսայի, Թուրքիոյ և Սուրիոյ միջեւ.— 3· Ֆրանքթիւրք դինուորական դաշնագիր մը, երաշխաւորելու համար Սուրիոյ անկախութիւնը եւ հողային ամբողջութիւնը :

Իրազեկներ կը հաւատան թէ այս վերջին դաշնագիրը պիտի փոխարինէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի հետ կնքուած դաշնագիրները, որոնց տրամադրութեամբ Ֆրանսա ծովային եւ օդանաւային կայաններ կ'ապահովէր այդ ափերուն վրայ :

Ամէն պարագայի մէջ, բոլոր երեւոյթները եւ մանաւանդ Ֆրանսայի դիմումները կ'ապացուցանեն թէ Թուրքիա նոր վարկ մը պիտի չահի Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, ծրագրուած դաշնագրով : Եւ Փարիզի մէջ արդէն պատրաստ են մինչեւ էնկիւրի զրկելու արտաքին նախարարը, այս համաձայնութիւնը փութացնելու համար: (Նախապէս որոշուած էր զրկել Պ. Իվօն Տէլպոսը, բայց յետաձգուեցաւ, դահլիճը փոխուած ըլլալով) :

Այս անցուդարձին մէջ, ի վերջոյ ի՞նչ պիտի ըլլայ Սանճաքին ճակատագիրը :

Թուրքերը տեսնելով որ ջուրը կ'իյնայ իրենց մեծամասնութեան առասպելը, վայրերան կանչեր արձակեցին, դէպքեր սարքելով արիւն ալ թափել տուին եւ յաջողեցան ընդհատել տալ ընտրական արձանագրութիւնները :

Պիտի վերսկսի՞ն այդ արձանագրութիւնները: Ուրիշ խօսքով, իսկապէս ընտրութիւն պիտի կատարուի՞ :

Առ այժմ դժուար է պատասխանել այս հարցումին: Իրազեկները կը պնդեն թէ հոգատար իշխանութիւնը յանձն առած է 40ի վրայ 22 աթոռ ապահովել Թուրքերուն, ընտրութիւն կատարուի թէ ոչ:

Ուրեմն հարցը պիտի լուծուի վարչական եղանակով, եւ ընտրութիւնը պիտի դառնայ պարզ ձեւակերպութիւն :

Այդ պարագային, Թուրքերը անչուշտ ամէն «օրինական» միջոց պիտի փորձեն, չեչտելու համար Թրքական «Սանճաքին» կամ «Հաթայ»ին Թրքական դիմագիծը: Մինչդեռ, բոլոր վիճակագրութիւնները կը հաստատեն թէ բուն Թուրքերու թիւը 80,000ը չանցներ, 220,000 ժողովուրդի մէջ: Կէս ճամբան մնացած արձանագրութիւնն ալ վճռապէս հաստատեցին այդ պարագան, հակառակ Թուրքերու զանազան ձեռնածութեանց:

Ինչ կրնայ ըլլալ այս ամբողջ անցուդարձին ելքը:

Ֆրանսա եւ Թուրքիա միասին պիտի կառավարեն, միասին ալ պիտի պաշտպանեն Սանճաքը: Սուրիոյ դերիչխանութիւնը պիտի մնայ անուանական կամ ձեւական, հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն: Սանճաքը դառնալով ինքնավար շրջան մը, հովանաւորութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան, Թուրքերուն համար պիտի կազմէ բաց դաշտ մը: Մանաւանդ որ, ջուրի ճամբայ մըն է արդէն, շարունակ Թուրքեր հոսեցնելու համար. մինչդեռ հոգատար իշխանութիւնը դուռները ամուր փակած է իրեն ապաւինած տարրներու առջեւ :

Հին պատմութիւնն է որ կը կրկնուի,— սակարկութիւն տակաւին կայ, անոնց տարբեր իրաւունքներուն գնով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 1

Ինչպէս կը յիշուի, կառավարութիւնը մերժեց պետական պաշտօնեաներու Թոշակի յատկման պահանջը, նկատելով որ մեծամասամբ բաց մը պիտի գոյանայ ելմտացոյցին մէջ: Պետական պաշտօնեաները չեն համակերպած այս մերժումին եւ կը շարունակեն յուզել հանրային կարծիքը: Պաշտօնեաներու միութեան կեդր. Կոմիտէն առջի օր ժողով գումարելով, քննեց վարչապետին եւ ելմտական նախարարին վերջին յայտարարութիւնները եւ «բացարձակապէս անընդունելի» գտաւ կառավարութեան ժխտական դիրքը, յանուն 1.300.000 անդամներու: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ Թոշակներու յատկման պահանջը նուազագոյնն է որ պէտք է գոհացում ստանայ 1938 յուլիս 1էն առաջ: Միեւնոյն առեն վերապահութիւն կը յայտնէ կառավարութեան հաղորդած Թուանշաններու մասին: Միութիւնը պիտի շարունակէ իր պայքարը եւ նամակներ ուղղած է երեսփ. ժողովի եւ Ծերակոյտի բոլոր խմբակցութեանց, որպէսզի անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնեն, խորհրդարանին վակուէին առաջ :

**** Փոքրաքանակ աեւտրականներու ընդհ. դաշնակցութիւնը ժողով մը գումարելով, բողոքեց տուրքերու ծանրութեան դէմ: Քուէարկուած բանաձեւը կը պահանջէ կառավարութենէն անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, կործանումէ փրկելու համար փոքրաքանակ առեւտուրը :*

**** Փողերանոցի 550 պաշտօնեաները, որոնք գործադուլ հռչակած էին անցեալ շաբթու, երկուշաբթի օր վերսկսան աշխատանքը, տեղի տալով կառավարութեան ազդարարութեան առջեւ: Որ եւ է դէպք չպատահեցաւ: Պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ ելմտական նախարարին, իր դիտողութիւնները ներկայացնելու համար :*

Սպանիոյ ազգայնականները Գուադալքիվիր գետի վրայ

Սպանիոյ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը յայտնէ թէ յունիս 13ին զրաւեց Քասթէլլոնը, որ ամենագօրաւոր միջնաբերդն է Վալենսիայի ճամբուն վրայ եւ որ ամրակոծուած էր 140 անդամ: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ 10.000 հանրապետական զինուորներ դերի բռնուեցան: Հանրապետականները կատաղօրէն դիմադրեցին մինչեւ վերջին վայրկեանը, բայց քաղաքը պաշարուած ըլլալով ամէն յոյս կորսուած էր: Հանրապետական հրամանատարը յաջողեցաւ փրկել բանակին մեծ մասը:

Խորհրդային ապահերու ապակի եւ մետաղ կ'ուտէին...

Մոսկուայի կարմիր բանակին պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ վնասարարները ապակիի եւ մետաղի կտորներ կը խառնէին Ուկրայնայի բանակին սպառնուն սահմանուած երշիկներու մէջ: Իսկ սպիտակ Ռուսաստանի կարգ մը զօրամասերուն հրամցուած ուտելիքներուն մէջ գտնուած են «փարաֆին» եւ ուրիշ նիւթեր: Մեկնիչ ջուրին մէջ ալ զանազան թթուներ, նոյնիսկ «յատկապէս մշակուած կամ արտասահմանէն ներածուած մանրէներ» խառներ են եղեր: Միշտ նոյն ազբիւրին համաձայն, մեծ քանակութեամբ կապար գործածուած է կերակուրի ամաններուն մէջ, վնասելու մտքով: Վերջապէս, օտար պետութեան մը գործակալը մասնաւոր մարդիկ ղրկած է Մայր. Արեւելքի զօրանոցներուն մէջ, զինուորներուն կերակուրը թունաւորելու համար: Կովկասի մէջ ալ արկածներուն ներարկած են զանազան մանրէներ, որոնք հիւանդութիւն կը տարածէին անոնց ալիքներուն մէջ :

Չեխական տագնապը եւ նոր օրենքը

Չեխական կառավարութիւնը վերջացուցած ըլլալով փոքրամասնութեանց նոր կանոնագիրը, կը յուսայ այս շաբթու պատասխանել հիթլէրական Գերմաններու յուշագրին :

Իրազեկներ կը հաւատան թէ նոր օրէնքով գերմաներէնը հաւասար գծի վրայ պիտի դրուի չեխական եւ սլովաք լեզուներուն հետ: Փրակայի մէջ յատուկ ուսութիւն կը տիրէ վերջնական արդիւնքի մասին: Փարիզի մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն համաձայնութեան մը, այլապէս կացութիւնը կրնայ վտանգաւոր հանդամանք առնալ, վտանգելով կեդր. Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Գերմանական մամուլը կը շարունակէ դատապարտել Չեխոսլովաքիան, զայն ներկայացնելով իբրեւ վտանգ մը Եւրոպայի խաղաղութեան համար: Արտաքին նախարարութեան օրգանն ալ խիստ ազդարարութիւններ կ'ուղղէ, որպէսզի Չեխերը խելքի գան, քանի որ քաղաքագետական ընտրութեանց արդիւնքն ալ աննպաստ է իրենց համար :

80,000,000 ՈՍԿիի փոխառութիւն մը հրապարակ հանուեցաւ Լոնտոնի մէջ, 3 առ հարիւր տոկոսով, ազգային պաշտպանութեան համար: Փոխառութիւնը պիտի վճարուի ամէնէն ուշը մինչեւ 1958 յուլիս 13, բայց կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ զայն հատուցանել 1954էն սկսեալ :

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Պ· Ֆլանէէն ճառ մը մէջ քննադատած ըլլալով կառավարութեան քաղաքականութիւնը՝ Սպանիոյ եւ Իտալիոյ հանդէպ, գերմանական թերթերը ցնծութեամբ կ'արձանագրեն «Ֆրանսայի կեղծաւորութիւնը »: Հիթլէրական օրկանը դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա կրակին հետ կը խաղայ, օգնելով Սպանիոյ կարմիրներուն:

ՓՐՈՖ· ՖՐԻՑՑ, որ այժմ Լոնտոն հաստատուած է, մօտերս թեկնածու պիտի հռչակուի Նոպէլեան մրցանակին (բժշկական) , նախաձեռնութեամբ խումբ մը գիտնականներու :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԵՐԱՆՈՑԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՕՐՈՐՈՑ

Բաւական չսեպելով «հաշլու», ուրսուն - ինկնսուն տարեկան աշուղներու փառաբանութիւնը, Սթալին այժմ իմփզիմը երգել - գովել կուտայ **14 — 15** տարեկան պատանիներու: Անշուշտ ամէն տեղ եւ ամէն լեզուով :

Այսպէս, երեւանի «Գրական Թերթ»ը մայիս **12**ին հրատարակած էր շարք մը երգեր՝ ընդբնծայ քանաստեղծներէ, կէս առ կէս նուիրուած «Հանճարեղ »ին փառաբանութեան : Խմբագիրը տեղ մը կը յիշէ թէ գրողը **14** տարեկան աշակերտ է, ուրիշ մը՝ **16** տարեկան եւն· :

Ձաշակ մը, եթէ կը հանիւ («Մեր Հայր Ստալին», Մովսէս Խուդոնց) .

Ինչպէս արիւն լուրթ երկնքից ցած է
Թափում չողերն իր յորդ
Ու գուրգուրում հօր չոյանքով սարին,
Ձորին , արտ ու կալին,
Այնպէս էլ ես փափաք ունեմ քեզ գրկելու, վէս առաջնորդ ,
Մեզ հարազատ, հայր գթառատ, արեւից էլ մեծ ՍԹԱԼԻՆ :
Փափաք ունեմ, մեծ ՍՏԱԼԻՆ, քեզ իմ տանը նստած տեսնել,
Քեզ, ունեւոր կեանքիս անհուն բարիքներով հիւրասիրել :
Տեսնել բարի, մշտապայծառ քո հայեացքը ջերմ ժպտալիս ,
Որը հեռու - հեռուից այնպէս մեզ սրտացքի թեւ է տալիս :
Մե՛ծ ՍՏԱԼԻՆ, հա՛յր հարազատ , թէ ժամանակ դու ունենաս ,
Ձեմ կասկածում, որ մեծ սիրով կոխողնիկիս այցի կը գաս,
Այցի կը գաս ու կը տեսնես, թէ ինչքան ենք ուրախ ապրում,
Եւ քեզ, անդին մեր ուսուցիչ, երկա՛ր օրեր, կեա՛նք ցանկանում

Երկրորդ նմոյշ մը,— «Առաջնորդը» · (Մուշեղ Նարեան) .

Վիթխարի ես ու անսահման, պողպատից էլ ամրապինդ,
Աբեւից էլ դորովալի, մեր հարազատ Ստալին :
Մեր աշխարհի արեգակն ես, մեր աշխարհի սիրտը դու ,
Դու որ քո ջերմ, տաք արիւնն ես մեր սրտերը ներարկում :
Մեր երջանիկ հայրենիքին դու արեգակ կարմրահուր,
Շրջիր, արի մեր տները, մեր անմահ անդին հիւր :
Մէր ու մանուկ, ծեր ու ջահել մեր տներում չէն ու լի,
Քեզ ենք երգում սրտով պայծառ, քաղցր, երգից բլբուլի :
Քեղնով ենք մենք կորովալի, երջանկաւէտ եւ ուրախ,
Քո աւիւնով բոյ են քաշում մանուկները մեր թուխաչ :
Ապրիր դարեր, ինչպէս արեւ, անմահական եւ հզօր ,
Մեր ուսուցիչ, մեր աշխարհի դու զօրաւոր փառաւոր :

Քիչ մըն ալ, եւ անշուշտ լեզու պիտի ելլեն օրորոցի մանուկները, **2 — 5** տարեկան·

Պատիկ եմ, ճատիկ եմ,
Սթալինի ճագուկն եմ·
Ես չեմ ճանչնար հայրիկ, մայրիկ,
Ունիմ Մոսկուա մեծ հայրիկ :
Ան կը ղրկէ ինծի կովիկ,
Կովիկն ինծի կուտայ կաթիկ,
Ես կը քալեմ տոտիկ տոտիկ,
Տեղս կ'ընեմ հատիկ հատիկ,
Մեծ հայրիկին կուտամ պաչիկ,
Ու կը խաղամ ծափիկ - ծափիկ :

Վ.Ա.Հէ

Սպանիոյ պատասխանը Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հետագրեն թէ մարշալ Վորոշիլով հրամայեց իբրեւ տեղակալ արձանագրել տասը հազար հնթասպաններ, առանց սպասելու որ անոնք լրացնեն իրենց զինուորական դասըն – թացքը: Այս որոշման պատճառն այն է որ սպաներու պակասը հետզհետէ զգալի կը դառնայ կարմիր բանակին մէջ, իբրեւ հետեւանք անխնայ մաքրագործումներու: Իրազեկներ կ'ըսեն թէ կարմիր բանակը կորսնցուցած է տեղակալի աստիճանէն վեր եղած սպաներու աւելի քան մէկ երրորդը, անցեալ աշունէն ի վեր: Հարաբաւորներ «անհետացած» են , իսկ ուրիշներ գնդակահարուած իբրեւ դաւաճան, թրոցքիական կամ ժողովուրդի թշնամի:

Մատհոդութիւն կը տիրէ նաեւ ճարտարագործական ճակատին վրայ: Հում նիւթերու պակասը թոյլ չի տար գործադրել զանազան ծրագիրներ, եւ այս պատճառով քաւութեան նոխազ կը դառնան վարիչները, իբրեւ խափանարար կամ անկարող :

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը գրէ թէ գաղտնի թուղթիկներ գրտնուած են օրաւան վարիչներուն եւ մասնաւորապէս Սթալինի դէմ: Քանի տարիէ իվեր հաղուագէպ էր այսպիսի թուղթիկներու եւ տեսարակներու բաշխումը, բայց այժմ նոյնիսկ Մոսկուայի ճարտարագործական արուարձաններուն մէջ ամէն օր թուղթիկներ կը գտնուին պաշտօնեաներու գրասեղաններուն եւ տախտակամածներու վրայ, ինչպէս եւ լուացարաններու մէջ: Շատերը մէքենագիր են, ուրիշներ՝ բազմագրութեամբ հանուած, ուրիշներ ալ տրպուած : Բոլորն ալ Սթալինը կ'ամբաստանեն իբրեւ բուն ժողովուրդի թշնամին, ողբալով մահը զանազան վարիչներու, մասնաւորապէս Լէնինի եւ Թուխաչեւսկիի: Թուղթիկ մը կ'ըսէ թէ «խելագար Սթալինը» կը քայքայէ երկրին պաշտպանութիւնը, զայն որս մը դարձնելով արտաքին թշնամիներու համար :

ՁԱՆԱԶԱՆԼՈՒԹԻՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի երրորդ ցնցում մը տեղի ունեցաւ Պելժիոյ մէջ, առանց կարեւոր վնաս մը պատճառելու: Շաբաթ օրուան չարժին հետեւանքով բազմաթիւ թղթատար աղաւնիներ կորսուեցան կամ քանի մը ժամ ուշ հասան, Գերմանիոյ մէջ:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը գրաւեց կարեւոր դիրք մը, Անքինկ , որ 150 մղոն հեռու է Չինաստանի ներկայ մայրաքաղաքէն (Հանքէու) : Վերջերս երկաթ հարիւր ճափոնական օդանաւեր հասած են, Հանքէուն ռմբակոծելու համար :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, ՎՐԱՍՏԱՆԻ, Աբխազիոյ եւ Ադրբէյճանի Գերագոյն Խորհուրդներուն անդամ «ընտրուեցան, Սթալին, Մոլոթով եւ Միկոյեան, բան ընկալեալ սովորութեան :

ՌՈՒՍ ՕՐԹՈՏՈՔՍ եկեղեցի մը բացուեցաւ Պերլինի մօտ , մեծ հանդիսաւորութեամբ: Ներկայ էին գերմանական կառավարութեան ներկայացուցիչները: Ինչպէս կ'երեւայ , հիթլէրական կառավարութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայէ տարածքին Ռուսերուն :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Զեխ պատասխանատու վարիչները կը գտնեն, որ վտանգը անցած չէ:

Հիթլէր կ'ատէ Զեխերը եւ իր ծանօթ ըրքի ամէն մէկ էջին մէջ ատիկա երեւան կուգայ:

Այդ պատճառով Անգլիան եւ Ֆրանսան Զեխոսլովաք կառավարութենէն պէտք չէ արագ զօրացում պահանջէն: Զեխ կառավարութիւնը որդեգրած է ուղիղ կեցուածք մը: Հէնլայնի այն պահանջը թէ չեխ բանակը պէտք է քաշուի Զուտէնէն որպէսզի բանակցութեան սկսի, Հոճա մերժած է: Իսկ եթէ Փարիզն ու Լոնտոնը պընդենատոր վրայ, մենք ակնատես կ'ըլլանք Զեխոսլովաքիոյ մէջ ներքին քաղաքականութեան ուժեղ նահանջականութեան:

Ի՞նչ է ընկերվարական կուսակցութեան դիրքը:

Զընել Հէնլայնին ոչ մէկ դիջում, որովհետեւ անիկա Հիթլէրի մէկ գործակալն է: Զիջում՝ կը նշանակէ զոհացնել դժգոհ կողմը: Հիթլէրը կարելի է զոհացնել միայն Զեխոսլովաքիոյ անհետացումով:

Այս պայմաններու մէջ Հէնլայնի նպատակութիւնը համագերմանութիւնը եւ նեռել զայն դէպի Եւրոպայի Հարաւ-Արեւելքը:

Ասով ըսել չենք ուզեր, որ Փրակայի կառավարութիւնը պէտք չէ ժողովրդավար իրաւունքներ տայ Զուտէի Գերմաններուն: Մեզ համար անհրաժեշտ են այդ իրաւունքները Հէնլայնի յարած չափազանց տարբերն ու նպատակներն ամանք տարբալուծելու: Հէնլայն այժմ բանակցութիւններով կ'ուզէ ժամանակ շահիլ: Բանակցութեանց միջոցով ան միաժամանակ կ'ուզէ մէկ ազատութիւն ստանալ. — Ա.Հարեկման ազատութիւն: Բայց կայ Զուտէնի մէջ գերման փոքրամասնութիւն մը, որ Փրակայի կողքին է կեցած եւ անոր ժողովրդավար իրաւունքները պէտք չէ անտես առնուին:

Հէնլայնի կուսակիցները ծրագրեալ ահաբեկման կը դիմեն իրենց բոլոր հակառակորդներուն հանդէպ: Ընկերվարական եւ ժողովրդավար զանազանները կաչկանդուած են անտեսական եւ ընկերային շղթաներով: Ա. Նունց որդեգրած փրոփականտի մէջոցը պատերազմի երկիւղ ներշնչելուն մէջն է:

Ի հարկէ, տակաւին մեզ չեն սպանած, բայց ամէն օր ջարդի սպառնալիքներ կ'ընեն, մանաւանդ Հիթլէրի ծուռքէն վերջ, որ շատ մօտ կը տեսնեն: Հէնլայնի այդ կարգի ահաբեկումներուն պատճառով, վերջին թադապետական ընտրութեանց ժամանակ, մենք թեկնածուներ չկրցանք ներկայացնել: Այն չրջանը, ուր մենք կը պայքարինք նացիներուն դէմ, այր թէ կին հաշուած ենք մահուան հետ: Աւելի լաւ է դէնքը ձեռքին մեռնիլ, քան դիջերանց մահճակալէն բռնի տարուիլ եւ չարդուիլ: Մեր ամէնքի աչքերը ցցուած են դէպի Լոնտոն ու Փարիզ, դէպի Փրակա: Ի վերջոյ ամէնէն լաւ գինուորն անգամ, միշտ առջին գծին վրայ չի կրնար երկար մնալ, երբ կը դայ տատանումը իր հաշիւ կակային... այս պահուս ա - նոնք Հայտար Փաշայի կայսրանն են եւ անտուկներուն վրայ փակցուած է «մեքենաշարժ արօր» մակագրութիւ - նը... Այս դիշեր փաշային Թղթածը - լարները աչքէ պիտի անցընէ նորէն... կացութեան տեղեակ է հիմա եւ — Աստուած արեւ տայ իր բիրերուն — եղբօրս մահուան պարագաներէն այն - քան ազդուած է որքան ես... վաղը դարձեալ իրարու պիտի հանդիպինք ... նայինք ինչ նորութիւններ երեւան հանած պիտի ըլլայ... եթէ Աստուած ուզէ, մեր ձեռքը բաւական օգտակար նկատեր պիտի ունենանք գործի սկսե - լու համար ...

— Շատ բարի, բայց երանի թէ յատակ ապացոյցներ ունենայինք, այ - սինքն այն բոլոր փաստերը որոնց չը - նորհիւ կարելի պիտի ըլլայ կասկան քարուքանդ ընել... չի կրնա՞ր ան - դամներուն ցան կը գտնել... այդ փա - շան ականատես դէմքերէն մէկը կ'ե - րեւայ ...

— Աղջիկը ամէն բան փոթձելու տը - րամադիր է, որովհետեւ բացի ինձի հանդէպ ունեցած իր սէրէն ու եղ - բօրս կորուստին առիթ իր զգացած դառնութենէն, պատեհութիւն մը կը փնտռէ վրէժ լուծելու համար այդ չանգատակ փաշային որուն առակ կեանք մը վարժեցուց գինքը... բայց, ինչպէս ճարէ ցանկը... ոչ ոք ունի, ոչ իսկ Թիւ մէկ բջիջին անդամները... այդ ձեւով է ահաւասիկ որ կասկան լինքնիրեն կը պաշտպանէ... իւրաքան - չիւր անդամ միայն ութ հոգիի անուն դիտէ... չորս հոգի իր պատկանած բջիջէն, չորս հոգի ալ այն բջիջէն ո - րուն ենթակայ է իրենը ...

— Անշուշտ, բոլորովին մոռցայ այդ պարագան... յամենայն դէպս շատ լաւ է որ ժանեթին պէս գործակից մը ունինք... պիտի սպասենք... տես - ննք ինչ նորութիւններ պիտի ստա - նայ այս գիշեր ...

— Այո, պիտի սպասենք... դուն ալ ինքնավարութիւն կը պահանջէ անոր համար, որ յետադային առանց ցըն - ցումի կարենայ Զուտէնը կցել Գեր - մանիոյ: Ցարդ հինգ հազարէ աւելի ներքին միջադէպեր է ստեղծած դիւ - րացնելու համար արշաւող բանակին մուտքը:

Զեխական բանակը, որ այժմ Զու - տէնի կը դանուի, եթէ քաշուի, պատե - րազմի վտանգը աւելի պիտի խորա - նայ: Մենք պէտք է զգոյշ ըլլանք: Ա - ստորիոյ օրինակը շատ հրահանգիչ է: Հիթլէր նախ քան Վիեննա մտնելը, 12 ժամուան մէջոց մը ձգեց հա - կադդեցութեանց համար, երբ տեսաւ որ ոչ ոք տէր կը կանգնի, բանակներ նետեց սահմանին ներս: Զեխոսլովա - քիոյ վերաբերմամբ նոյն գործելա - կերպն որդեգրեց: Զօրք տեղափոխեց սահմանին վրայ: Եւ երբ տեսաւ որ Անգլիան, Ֆրանսան եւ Ռ. Միութիւնը վճռականօրէն կեցած են Փրակայի կողքին, սկսաւ նահանջել:

Արեւելեան եւ Արեւմտեան Եւրո - պայի ճակատագիրները այժմ աւելի քան միացած են իրարու: Ռ. Միու - թեան օգտաւորմիդը, անտարակոյս Եւ - րոպայի խաղաղութեան պահպանման համար, մեծ ուժ է, թէպէտ աճցքի իրաւունքը կը մնայ վրդովիչ եւ հար - ցական: Հունձքէն վերջ, երբ գերման ամբարները լեցուին, աշնան Գերմա - նիան պիտի փորձէ լուծել իր Մայիս 21ի պարտութեան վրէժը:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի քաղաքական մտահոգութեան ամբողջ ծանրութիւնը այս կէտին չուրջ պէտք է դառնայ:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

«ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ»

Վահէ սովորութիւն ըրած է ներկայ ըլլալ այն դղրդաձին միթինկներուն, զոր Ֆրանսայի «ժողովրդական ճա - կատ»ը կը կազմակերպէ Փարիզի մէջ՝ պանծացնելու համար աշխատաւոր բազմութեանց յաղթանակը, եւ կամ բանուոցք ցցելու ֆաշական հոսանքնե - րուն դէմ: Հրապարակագրի եւ կամ օրագրողի պարտականութիւն կը հա - մարի հետեւիլ օրուան չարժումնե - րուն, կ'ուսումնասիրէ ամբոխին ալե - կոծ տրամադրութիւնները եւ մանա - ւանդ անոր դատելու եւ տրամաբա - նելու ձեւերը: Դիպուածը ուզած է որ երբեմն ես ալ ընկերակցիմ իրեն:

Կը կարծեմ թէ Յունիս 5ի կիրակի օրուան առիթն ալ չէր փախցներ, ե - թէ Փարիզ գտնուէր: Մայրաքաղաքի ամէնէն մեծ թատերասրահներէն մէ - կուն մէջ «աննախընթաց» պատրաս - տութեամբ պիտի բեմադրուէր «Լէպ - լէպիճի Հօրհօր Աղան», Զուհաճեանի ծննդեան հարիւրամեակի պատրաս - կին եռեւ ապատանած:

Շաբաթէ մը ի վեր երկու ներհակ ուժեր սուր պայքարի մէջ էին ներս: Դատողութիւնը անողորմ կ'տամբան - ի կ'ենթարկէր նախազգացումս, ըսե - լով թէ՝ բորենիին կատարած ահաւոր սպանդէն ու թափած ծով արիւնէն վերջ, «Լէպլէպիճի»ն ձախողանքի մը - ւայն արժանի է: Իսկ նախազգացումը նոյնքան անողոք կը պատասխանէր:

— Այդ ծով արեան մէջ կը խեղդուի քու անմիտ դատողութիւնդ: Դուն ապուշ տրամաբանութիւնն ես: Մարդ - կային հոգիէն բան չես հասկնար:

Պայքարը անհաշտ եւ անեղիտալի դեռ կը չարունակուէր, երբ իրիկուան ժամը 7-7.30ի առեններդ հասայ Rue Mongeի անկիւնը: Առաջին տպաւորու - թիւնս այն եղաւ որ, նախազգացումը յաղթանակը տարած էր: Բազմութիւ - նը որ յորդահոսան ալիքի մը պէս ղուրս կը թափէր Միւթիւալիթէի սը - րահներէն, ողողելով հրապարակն ու յարակից փողոցները, իսկապէս «ան - նախընթաց» էր եւ «ծովածաւալ» (հանդէսներու նկարագրութեան մեր մանագէտ Թղթակիցներուն խոր - հուրդ կուտամ, այսուհետեւ զգուշա - նալ այս երկու բառերը գործածելէ, Հօրհօր աղային տարած յախջախիչ յաղթանակէն վերջ): Բայց բազմու - թիւնն ղիմագիծը տարօրինակ կերպով անծանօթ թուեցաւ ինծի: Ընտանի կամ ծանօթ դէմքեր ցանցառ թիւ մը կը ներկայացնէին: Աւելի մեր յաճա - խակի տեսած կամ հայկական հաւա - քոյթներուն հանդիպած բազմութիւնը չէր ապահովաբար: Եթէ որոշ մասն իսկ յատկացուէր փարիզաբնակ Թուր - քերուն եւ Արեւելքի Հրեաներուն, չափազանց մեծամասնութիւնը ան - շուշտ Հայ պէտք էր ըլլար: Այսինքն այն մասը «Մնացորդաց»ին (ափսո՜ս բառին) որ տարիներ ու տարիներ անհաղորդ մնաց հայ կեանքին, եւ ամ - փոփուած ինքն իր մէջ, Քեալըրտա - նէներն ու Վոսփորները երազեց, «ին - ճի, սաղ»ին եւ Արեւելքի դիչերներուն կարօտը քաշելով:

Դեռ չարաթ մը առաջ էր որ տօնե - ինք Հայաստանի անկախութեան քը - անամեակը, թէեւ խանդավառու - թեամբ եւ հոծ բազմութիւնով, բայց այդ խորախորհուրդ եւ վսեմ թուա - կանին նուիրուած տօնակատարու - թիւնը նոյնքան բազմութիւն չէր կըր - ցած հաւաքել:

Փաստ է ուրեմն որ «Լէպլէպիճի»ն դեռ ամբողջն նատած է մեր հոգինե - րուն վրայ: Այն «Լէպլէպիճի»ն որ դա - րերով մեր հոգին աղարտեց, մեր ազգային բարքերուն մէջ ապականու - թեան սերմերը ցանեց եւ յետոյ... բը - նաջնջեց: Բաւական էր լիչել միայն Տէր-Զօրի սպանդանոցը, Բաքուի եւ Մանքնէի արհաւիրքը, հայկական բարձրաւանդակին մինչեւ Ասիոյ ա - նապատները երկարող դողդոջայի ճամբան, Եփրատի եւ Տիգրիսի ալիք - ներէն քշուած բազմահազար նահա - ւակներու դիակները, մանաւանդ մեր լկուած քոյրերն ու պղծուած մայրե - րը, չզործածելու համար այս սրբա - պղծութիւնը...

Ոչ ոք վիրաւորելու եւ ոչ ոքի ալ ազգասիրութիւնը տարակուսանքի են - թարկելու միտք ունիմ, բայց ողբալի է երեւոյթը:

Տարիներէ ի վեր «Մխայեալ ճա - կատ» կը պոռանք մեր ամէնէն նուի - րական սրբութիւններուն անունով: Երկու կազմակերպութիւն չենք կըր - ցած քով-քովի բերել այդ նպատակին չուրջ: Մեր անլուր նահատակութիւնն անգամ անզօր մնաց միացնելու մեզ՝ դէմ մեր սուզի արտայայտութիւնը համազգային զարձնելու համար: Բայց, փա՛ռք Հօր -Հօր աղային, ահա Հայոց ազգային ճակատը: Բազմու - թեան մէջ չեն պակսիր ո՛չ Հայոց ե - րեւելիները, ո՛չ Մխիթարեան հայրեր եւ ոչ ալ լուսաւորչական երէց: Բա - ցակայ է միայն Հայոց Արքեպիսկո - պոսը... իր վեղարով եւ յանդիման - չով: Կ'ըսեն թէ հոն է եղած նաեւ մեր վաթանտաղ Թուրքիոյ դեսպանը... կամ տեղապահը... ի հարկէ ծպտեալ:

Ի՜նչ սրտառուչ համերաչխու - թիւն...

Վաղը փորձեցէք ներկայացնել «Ա - նուշ»ը եւ կամ «Պէպօ»ն, աւելի մեծ ազատաստութեամբ եւ մեր լաւագոյն ուժերով, դրաւ կը դնեմ որ կէսին չափ բազմութիւն չէք կրնար հրա - պուրել, որովհետեւ...

Այսուհանդերձ Հայը Հայ պահելու եւ հայութեան բոլոր խաւերը մէկ նը - պատակի չուրջ հաւաքելու գործնա - կան բանաձեւը գտնուած է այլեւս: «Լէպլէպիճի»ին գտած աննախընթաց յաջողութենէն վերջ, առանց վարա - նումի կարելի է բեմադրել «Քէօսէ Քեահեհա»ն, նոյնքան թրքաբարոյ եւ թրքավարի...

Եւ դեռ կը զանգատինք թէ Թուրքը կը ջարդէ մեզ...

ՎՌԱՄ

×

Գովելի ձեռնարկ մըն էր «Լէպլէ - պիճի»ի ներկայացումը Տիգրան Զու - հաճեանի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ:

Թող ներուի ինձ, սակայն, եթէ չեմ կրնար լուռ անցնիլ մեծ թերա - ցումի մը մասին: կարծես անդրչիրիմ - եան ձայն մը կուգայ բողոքելու՝ ար - դար իրաւունքի իր բաժինը պահան - ջելով,— այդ ձայնը Թադուր Նալեա - նինն է:

Ամէն անգամ որ «Լէպլէպիճի» կը ներկայացուի, հաղիւ նշմարելի կ'ըլ - լայ — չըսելու համար աննշմար — անունը այդ տաղանդաւոր վաղամեռ երիտասարդ հեղինակին: Ի՜նչ պի - ւի ըսուէր եթէ օր մը մէկը կարելի - ութիւնը ունենար Պարոնեանի «Պաղ - տասար աղբար»ը օփերէթի վերածելու եւ տարիներ չարունակուէր ներկա - յացուիլ «Պաղտասար աղբար»՝ երգա - հանին արժանի փառաբանութեամբ եւ մեծ երգիծաբանին անունը հազիւ նշմարելի...

Տիգրան Զուհաճեան իրրեւ տաղան - դաւոր վարպետ «Լէպլէպիճի»էն աւելի արժէքաւոր գործեր ունեցած է: Բայց ոչ մէկը «Լէպլէպիճի»ին չափ ընդունելութիւն գտած է. ժողովուր - դը աւելի շատ փնտռած ու ծափահա - րած է անոր «Լէպլէպիճի»ն: Հետե -ւաբար ամէն անոնք որ վարպետին այդ գործը ներկայացնելու կը ձեռ - նարկեն, պէտք է Զուհաճեանի անուշ - նին ու նկարին առընթեր ծանօթաց - նեն նաեւ Թադուր Նալեանի անունն ու նկարը, (ողբացեալ Թէոդիկի տարե - ցոյցներէն կարելի է գտնել Նալեանի նկարը):

Թադուր Նալեան իր երիտասարդ տարիքին տուած չատ մը գործերու կարգին, գրած է նաեւ «Լէպլէպի - ճի»ն, այդ գործին մէջ տեսնուած անցեալ ժամանակներու արեւելեան բարքերը խորապէս ուսումնասիրած, ճշգրիտ տիպարներով իւրաքանչիւր դերակատարին վայել նրբամիտ, ըստ տեղին պարզամիտ, բայց կուռ ազուշ - ուածքով, բեմական յարմար կա - ուցուածքով: Կարելի է նոյնիսկ իրրեւ կատակերգութիւն ներկայաց - նել, պայմանաւ որ իւրաքանչիւր դե - րակատար հեղինակին պատկերաւոր ակիարներուն կատարեալ ու բնական տալու խղճմտութիւնը ունենայ:

Տուեալ պայմաններուն մէջ դժուար է աւելին պահանջել, սակայն կարելի է խնդրել դերակատարներէն քիչ մը ուշադրութեամբ հետեւիլ գործողու - թեանց: Երբեմն չատ աննշան կարծ - ուած անուշադրութիւնները իրարու միանալով խաղին ամբողջական իմաս - տին վրայ կ'ազդեն: Օրինակ, Ա. ա - բարին Քեալըրտահանէի դրօսավայրին մէջ զնչուհիներու տարաղները, իւ - րաքանչիւր դերակատար, (անոնք որ դէղար դեռ: Աչք մը նետեց պիսքուիին ու օղիին, բայց բնաւ ախորժակ չու - նէր զանոնք համտեսելու: Ընդհակա - ռակն կը փնտռէր իր տաք բաղնիքն ու դաւաթ մը թէյը: Ուժերը հաւաքեց ու կաղնիկով սկսաւ ման գալ աւերակնե - րուն մէջ, տեսարանը դիտելու հա - մար:

Երբ գլխաւոր ճամբուն վրայ հա - սաւ, իր առջեւ կը բացուէր մահասար - սուռ թաղը որ դէպի Ոսկեղջիւր կ'իջ - նէր. այդ համայնապատկերը չափա - զանց տարօրինակ թուեցաւ իրեն: Ա - ւերակոյտերուն չարանը կ'երկարէր մէկ - երկու մղոն տարածութեան մը վրայ, հրդեհէն ոչ մէկ հետք մնացեր էր այլեւս, որովհետեւ ածխացած գե - րանները կանանչ խոտերով ծածկուած էին հիմա: Սուիտին գինուորականի մտայնութիւն ունէր — նայեցաւ այդ տեսարանին ու խորհեցաւ թէ որքան յարմար էր այդ բացատանը իրրեւ թաքստոց զօրախումբի մը համար:

Պատերուն անդիի կողմը կը տեսնը - էին քանի մը անցորդներ, իսկ աւելի հեռուէն կ'անցնէին կառքերը: Ոչ ոք ուշադրութիւն դարձուց իրեն, քանի որ գինքը տեսնողները իր թափթփած հագուստներէն դատելով, կ'ենթադրէ - ին թէ ան ալ թափառաշրջիկ մըն է իրենց պէս: Վերը, օդին մէջ, քա - չունեներու բազմութիւն մը ուրախ դայլայլով բարիլոյս կը մաղթէր իրեն:

Սուիտին նորէն իր թաքստոցը վե - րադարձաւ: Ոչ կարղալիք ունէր, ոչ ընելիք. ուրեմն, թէ ժամանակը ըս - պաննելու եւ թէ տաքնալու համար, վերմակներուն մէջ փաթթուեցաւ դարձեալ ու սկսաւ քնանալ:

Երկրորդ անգամ արթննալուն, արե - ւը արդէն հորիզոնէն բարձրացած էր: Թաքստոցին քարերն ալ տաքցեր էին: Շուքին մէջ քաշուեցաւ ու անգամ մը եւս դիտեց դեսպանը: Թուչունները ին երգեր հիմա ու կը հանգստանային կէսօրուան տաքին մէջ. գետինը մի - չեմ ջրեմ կը սիրեն) կրնային իրենց տա - ներէն յարմարցնել պոռոտ գոյներով շղվարներ, գլուխները եւս մազերու կարգ կարգ հիւսկերով կամ եռագոն - ներ ու ծաղիկներ, վերջապէս բոլոր այն մանր կարծուած բաները, որպէս - զի զանազանութիւնը տար հարուստ տղէին տանը նաժիշտներուն ճոխ ըղ - պեստուորումին:

Բ. արարին Գամէրը կուգայ, զար - դարուն ծրարի մէջ ծրարուած գիւե - րանոցը երկու ձեռքերուն վրայ բռնե - նած ննջասենեակը տանելու: Նաժիշ - տները իրենց մեծերուն կը ներկայան - դուլպաները թէեւ բաց տիասէմներով, սակայն հանըմները միշտ չղուզ է - րենց գլխուն: Այս նրբութիւններն ան - ոլ տարիներ չարունակ հպարխական կեանքը երազել տուեր է արուեստի աշխարհին: Այս բոլոր մանրամասնու - թիւնները ուսումնասիրող Թադուր Նալեանը ինչո՞ւ չճանչցնել ժողովուր - դին, եթէ մեր արժէքները կ'ուզենք ճանչցնել նոր սերունդին:

Իւրաքանչիւր դերակատար պար - տականութիւն պէտք է համարի իրեն ուշադրութեամբ հետեւիլ խաղին ա - րեւելեան, որպէսզի կարենայ ինք - զինք իր բաժինը բերել ներկայացման յաջողութեան:

Այսպէս էին Թրքահայ բեմին հին աչխատաւորները, — անոնք որ գործը կը սիրէին ու բեմ կը բարձրանային, ներելի չէր թեթեւսոյն չարժիլ, այ - լապէս՝ վարպետը Մնակեան «գաղէ առնեներնիդ նստեցէք տօլմա փաքը - ցէք» կ'ըսէր:

Ողբացեալ Նալեանի յիչատակին համար այս քանի մը տողերս երբէք կատարուած գործին արժէքը նսեմա - ցնելու իմաստը չունին:

Ս. Ց. ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ
(Նախկին դերասանուհի Մնակեան թատերախմբի)

Մ. Ս. Դաւիթ Բէկի շուրջ

«Ցառաջ»ի մէջ կարդացի Հ. Ս.ի գրածները հանգուցեալ Ս. Դաւիթ Բէ - կի մասին: Իրրեւ իր հայրենակիցը եւ զպրոցական ընկերը թէ՛ Աբաքի - րի, թէ Պոլսոյ եւ թէ Փարիզի մէջ, կը փափաքիմ կարգ մը տեղեկութիւն - ներ տալ իր մասին:

Դաւիթ Բէկի պզտիկ անունն էր Սարգիս (ոչ թէ Մարտիրոս), Դաւ - թեան ընտանիքէն, բայց պզտրցին մէջ Քարչուլլ կը կանչէին զինքը, կամ Սարգիս Սարգիսեան: Աղքատ ընտա - նիքէ եւ որբ մնացած, ժամանակ մը յաճախեց Արաքիլրի Ուսումնարանը (երկրորդական վարժարան), յետոյ նոյն քաղաքի հայ կաթոլիկ պզտրցը, ուր լաւ համբաւ ունէր այդ շրջանին: Հոն է որ սորվեցաւ իր մայրենի լե - զուն եւ ոչ թէ Սապահզիւլի մօտ, որ յաւակնութիւնը չունէր հայերէնագէտ ըլլալու:

1888ին Դաւիթ Բէկ դրկուեցաւ Գա - լիս, Ազարեան Պատրիարքի փոքրիկ Ընծայարանը, կրօնաւորութեան պատ - րաստուելու համար: Հոս քանի մը ա - միս միայն մնաց, որովհետեւ փարէզ Սէն-Սիւլփիսի Ընծայարանին մէջ ձրիաւարժ աշակերտի մը համար պատրաստրելի տեղ կար: Ազարեան պատ - րիարք գինքը դրկեց Սէն-Սիւլփիսի մեծ Ընծայարանը՝ Իսսի-լէ-Մուլինօ: Դաւիթ Բէկ հոն մնաց երկու տարի, բայց լատիներէնի մէջ տկար ըլլալով, քննութեանց մէջ չյաջողեցաւ եւ չկրցաւ չարունակել մեծ Ընծայարանի դասընթացքը: Ազարեան Պատրիարքի

բեմը կը սիրէն) կրնային իրենց տա - ներէն յարմարցնել պոռոտ գոյներով շղվարներ, գլուխները եւս մազերու կարգ կարգ հիւսկերով կամ եռագոն - ներ ու ծաղիկներ, վերջապէս բոլոր այն մանր կարծուած բաները, որպէս - զի զանազանութիւնը տար հարուստ տղէին տանը նաժիշտներուն ճոխ ըղ - պեստուորումին:

Բ. արարին Գամէրը կուգայ, զար - դարուն ծրարի մէջ ծրարուած գիւե - րանոցը երկու ձեռքերուն վրայ բռնե - նած ննջասենեակը տանելու: Նաժիշ - տները իրենց մեծերուն կը ներկայան - դուլպաները թէեւ բաց տիասէմներով, սակայն հանըմները միշտ չղուզ է - րենց գլխուն: Այս նրբութիւններն ան - ոլ տարիներ չարունակ հպարխական կեանքը երազել տուեր է արուեստի աշխարհին: Այս բոլոր մանրամասնու - թիւնները ուսումնասիրող Թադուր Նալեանը ինչո՞ւ չճանչցնել ժողովուր - դին, եթէ մեր արժէքները կ'ուզենք ճանչցնել նոր սերունդին:

Իւրաքանչիւր դերակատար պար - տականութիւն պէտք է համարի իրեն ուշադրութեամբ հետեւիլ խաղին ա - րեւելեան, որպէսզի կարենայ ինք - զինք իր բաժինը բերել ներկայացման յաջողութեան:

Այսպէս էին Թրքահայ բեմին հին աչխատաւորները, — անոնք որ գործը կը սիրէին ու բեմ կը բարձրանային, ներելի չէր թեթեւսոյն չարժիլ, այ - լապէս՝ վարպետը Մնակեան «գաղէ առնեներնիդ նստեցէք տօլմա փաքը - ցէք» կ'ըսէր:

Ողբացեալ Նալեանի յիչատակին համար այս քանի մը տողերս երբէք կատարուած գործին արժէքը նսեմա - ցնելու իմաստը չունին:

Ս. Ց. ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ
(Նախկին դերասանուհի Մնակեան թատերախմբի)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Թարգմ. Ֆ. Մ.

Ես լացի ըլլալու պէտք չկայ, հաս - կնալու համար թէ այդ նուիրատուու - թիւնները ուրիչ բան չեն եթէ ոչ կա - կային անդամավճարները իւրաքան - չիւր բջիջին ուղարկուած, իսկ հի - ւանդանոցներն ալ այն վայրերն են ուր կազմակերպութեան դէնքերը մը - թերուած են... Այդ մասին որ եւ է տարակոյս չունիմ, որովհետեւ երբ շատ պնդեցի որ իր յիշողութիւնը քըր - քրէ անգամ մըն ալ ըսաւ որ անցեալ ամիս Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին նը - պաստ տուեր են 360 ոսկի... այս մէկը միտքը մնացեր է, որովհետեւ անմի - ջապէս յիշեր է որ ես ալ այդ կողմերը կ'աչխատիմ ... եկուր տես որ ես անցեալ ամիս 360 մնուկ ապրանքի տուացայ մթերանոցը գնելու համար ի հաշիւ կակային... այս պահուս ա - նոնք Հայտար Փաշայի կայսրանն են եւ անտուկներուն վրայ փակցուած է «մեքենաշարժ արօր» մակագրութիւ - նը... Այս դիշեր փաշային Թղթածը - լարները աչքէ պիտի անցընէ նորէն... կացութեան տեղեակ է հիմա եւ — Աստուած արեւ տայ իր բիրերուն — եղբօրս մահուան պարագաներէն այն - քան ազդուած է որքան ես... վաղը դարձեալ իրարու պիտի հանդիպինք ... նայինք ինչ նորութիւններ երեւան հանած պիտի ըլլայ... եթէ Աստուած ուզէ, մեր ձեռքը բաւական օգտակար նկատեր պիտի ունենանք գործի սկսե - լու համար ...

— Շատ բարի, բայց երանի թէ յատակ ապացոյցներ ունենայինք, այ - սինքն այն բոլոր փաստերը որոնց չը - նորհիւ կարելի պիտի ըլլայ կասկան քարուքանդ ընել... չի կրնա՞ր ան - դամներուն ցան կը գտնել... այդ փա - շան ականատես դէմքերէն մէկը կ'ե - րեւայ ...

— Աղջիկը ամէն բան փոթձելու տը - րամադիր է, որովհետեւ բացի ինձի հանդէպ ունեցած իր սէրէն ու եղ - բօրս կորուստին առիթ իր զգացած դառնութենէն, պատեհութիւն մը կը փնտռէ վրէժ լուծելու համար այդ չանգատակ փաշային որուն առակ կեանք մը վարժեցուց գինքը... բայց, ինչպէս ճարէ ցանկը... ոչ ոք ունի, ոչ իսկ Թիւ մէկ բջիջին անդամները... այդ ձեւով է ահաւասիկ որ կասկան լինքնիրեն կը պաշտպանէ... իւրաքան - չիւր անդամ միայն ութ հոգիի անուն դիտէ... չորս հոգի իր պատկանած բջիջէն, չորս հոգի ալ այն բջիջէն ո - րուն ենթակայ է իրենը ...

— Անշուշտ, բոլորովին մոռցայ այդ պարագան... յամենայն դէպս շատ լաւ է որ ժանեթին պէս գործակից մը ունինք... պիտի սպասենք... տես - ննք ինչ նորութիւններ պիտի ստա - նայ այս գիշեր ...

— Այո, պիտի սպասենք... դուն ալ ինքնավարութիւն կը պահանջէ անոր համար, որ յետադային առանց ցըն - ցումի կարենայ Զուտէնը կցել Գեր - մանիոյ: Ցարդ հինգ հազարէ աւելի ներքին միջադէպեր է ստեղծած դիւ - րացնելու համար արշաւող բանակին մուտքը:

Զեխական բանակը, որ այժմ Զու - տէնի կը դանուի, եթէ քաշուի, պատե - րազմի վտանգը աւելի պիտի խորա - նայ: Մենք պէտք է զգոյշ ըլլանք: Ա - ստորիոյ օրինակը շատ հրահանգիչ է: Հիթլէր նախ քան Վիեննա մտնելը, 12 ժամուան մէջոց մը ձգեց հա - կադդեցութեանց համար, երբ տեսաւ որ ոչ ոք տէր կը կանգնի, բանակներ նետեց սահմանին ներս: Զեխոսլովա - քիոյ վերաբերմամբ նոյն գործելա - կերպն որդեգրեց: Զօրք տեղափոխեց սահմանին վրայ: Եւ երբ տեսաւ որ Անգլիան, Ֆրանսան եւ Ռ. Միութիւնը վճռականօրէն կեցած են Փրակայի կողքին, սկսաւ նահանջել:

Արեւելեան եւ Արեւմտեան Եւրո - պայի ճակատագիրները այժմ աւելի քան միացած են իրարու: Ռ. Միու - թեան օգտաւորմիդը, անտարակոյս Եւ - րոպայի խաղաղութեան պահպանման համար, մեծ ուժ է, թէպէտ աճցքի իրաւունքը կը մնայ վրդովիչ եւ հար - ցական: Հունձքէն վերջ, երբ գերման ամբարները լեցուին, աշնան Գերմա - նիան պիտի փորձէ լուծել իր Մայիս 21ի պարտութեան վրէժը:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի քաղաքական մտահոգութեան ամբողջ ծանրութիւնը այս կէտին չուրջ պէտք է դառնայ:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

«ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ»

Վահէ սովորութիւն ըրած է ներկայ ըլլալ այն դղրդաձին միթինկներուն, զոր Ֆրանսայի «ժողովրդական ճա - կատ»ը կը կազմակերպէ Փարիզի մէջ՝ պանծացնելու համար աշխատաւոր բազմութեանց յաղթանակը, եւ կամ բանուոցք ցցելու ֆաշական հոսանքնե - րուն դէմ: Հրապարակագրի եւ կամ օրագրողի պարտականութիւն կը հա - մարի հետեւիլ օրուան չարժումնե - րուն, կ'ուսումնասիրէ ամբոխին ալե - կոծ տրամադրութիւնները եւ մանա - ւանդ անոր դատելու եւ տրամաբա - նելու ձեւերը: Դիպուածը ուզած է որ երբեմն ես ալ ընկերակցիմ իրեն:

Կը կարծեմ թէ Յունիս 5ի կիրակի օրուան առիթն ալ չէր փախցներ, ե - թէ Փարիզ գտնուէր: Մայրաքաղաքի ամէնէն մեծ թատերասրահներէն մէ - կուն մէջ «աննախընթաց» պատրաս - տութեամբ պիտի բեմադրուէր «Լէպ - լէպիճի Հօրհօր Աղան», Զուհաճեանի ծննդեան հարիւրամեակի պատրաս - կին եռեւ ապատանած:

Շաբաթէ մը ի վեր երկու ներհակ ուժեր սուր պայքարի մէջ էին ներս: Դատողութիւնը անողորմ կ'տամբան - ի կ'ենթարկէր նախազգացումս, ըսե - լով թէ՝ բորենիին կատարած ահաւոր սպանդէն ու թափած ծով արիւնէն վերջ, «Լէպլէպիճի»ն ձախողանքի մը - ւայն արժանի է: Իսկ նախազգացումը նոյնքան անողոք կը պատասխանէր:

— Այդ ծով արեան մէջ կը խեղդուի քու անմիտ դատողութիւնդ: Դուն ապուշ տրամաբանութիւնն ես: Մարդ - կային հոգիէն բան չես հասկնար:

Պայքարը անհաշտ եւ անեղիտալի դեռ կը չարունակուէր, երբ իրիկուան ժամը 7-7.30ի առեններդ հասայ Rue Mongeի անկիւնը: Առաջին տպաւորու - թիւնս այն եղաւ որ, նախազգացումը յաղթանակը տարած էր: Բազմութիւ - նը որ յորդահոսան ալիքի մը պէս ղուրս կը թափէր Միւթիւալիթէի սը - րահներէն, ողողելով հրապարակն ու յարակից փողոցները, իսկապէս «ան - նախընթաց» էր եւ «ծովածաւալ» (հանդէսներու նկարագրութեան մեր մանագէտ Թղթակիցներուն խոր - հուրդ կուտամ, այսուհետեւ զգուշա - նալ այս երկու բառերը գործածելէ, Հօրհօր աղային տարած յախջախիչ յաղթանակէն վերջ): Բայց բազմու - թիւնն ղիմագիծը տարօրինակ կերպով անծանօթ թուեցաւ ինծի: Ընտանի կամ ծանօթ դէմքեր ցանցառ թիւ մը կը ներկայացնէին: Աւելի մեր յաճա - խակի տեսած կամ հայկական հաւա - քոյթներուն հանդիպած բազմութիւնը չէր ապահովաբար: Եթէ որոշ մասն իսկ յատկացուէր փարիզաբնակ Թուր - քերուն եւ Արեւելքի Հրեաներուն, չափազանց մեծամասնութիւնը ան - շուշտ Հայ պէտք էր ըլլար: Այսինքն այն մասը «Մնացորդաց»ին (ափսո՜ս բառին) որ տարիներ ու տարիներ անհաղորդ մնաց հայ կեանքին, եւ ամ - փոփուած ինքն իր մէջ, Քեալըրտա - նէներն ու Վոսփորները երազեց, «ին - ճի, սաղ»ին եւ Արեւելքի դիչերներուն կարօտը քաշելով:

Դեռ չարաթ մը առաջ էր որ տօնե - ինք Հայաստանի անկախութեան քը - անամեակը, թէեւ խանդավառու - թեամբ եւ հոծ բազմութիւնով, բայց այդ խորախորհուրդ եւ վսեմ թուա - կանին նուիրուած տօնակատարու - թիւն

ԿՈՐՈՒՍԱԾ ՀՈԳԻ

Ա

Ֆրանսերէնէ թարգմանեց Ա. Վրդ. Պիտրեան

Ֆրանսայի հարաւային նահանգներէն մին է Պրովանսը, որ Հին Յոյներէն հռչակուած էր իր գինիներով եւ ձիթենիներով։ Ան ունի իր ինքնատիպ բնակչութիւնը, իր սովորութիւնները, իր լեզուն, որ ֆրանսերէնէն տարբեր է։ Ֆրանսացի գրողներէն շատեր գրած են Պրովանսի մասին։ Ալֆոնս Տօդէ, որ ծնած էր Նիմ քաղաքը, Պրովանսի ամենէն սիրուած գրողն է։ Ան գրած է շատ մը վէպեր, որոնք ամբողջ աշխարհին մէջ ճանչցուած են։ Ասոնցմէ մէկն է «Կորուսած հոգի»ն, որ կը պատմէ Պրովանսի մէջ ապրող ֆրանսացի նկարիչի մը տխուր կեանքը։

Ա

40 ԺԱՄՈՒԱՆ աչխատանքի օրէնքին առթիւ, Ֆրանսայի գործատիրական պատուիրակը ճառ մը խօսելով ժընեւի խորհրդաժողովին մէջ, ըսաւ թէ այդ օրէնքը վնասակար եղաւ երկրին համար: «Ճարտարագործութեան ծախքերը 90 – 100 առ հարիւր աւելցան, բաղդատելով 1936ի հետ, արտադրութիւնը 76 – 84 առ հարիւր ինկաւ, բաղդատելով 1929ի հետ» եւայլն: (Ֆրանսայէն դուրս, 40 ժամը կը դործադրուի միայն նոր Զելանտայի մէջ, այն ալ չարք մը չեղումներով):

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:

Ապպրանքները կանխիկ:

Գինն Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթիմ: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**

(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ *ՌՈՒԲԻԿԸՆ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆԻ*

Ջուլթակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Յայտագրին մէջ սիրտի նուագուին դասական հեղինակներէ լինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

ՅՕ ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՏԱՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով, 51 Rue Monsieur Ie Prince, եւ գրատուն ժէքար, 35, Rue Montholon.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՒՐԱԽ ԵՐԵԿՈՅԹ

26 Յունիս, կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 9ին

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆՔԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, *8, Rue Danton (St. Michel)*

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի բեմադրութեամբ հանրաճանաչ արուեստագէտ-վարպետին՝

Հ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆԻ փարիզահայ կեանքէ զուարթ կատակերգութիւնը՝

ՍՆԱՆԿ ԵԻ ՏՆԱՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՂՈՎ

երեք արար

որուն կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄԲԿԵԹԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Գ. ՏԷՐ-ՊԻՇԵԱՆ, Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ, տիկիններ՝ Բ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ԱԼԻՍ ՏԻՒՓՕՆ եւայլն:

Այս ներկայացումը կը տրուի յօգուտ Գրիգոր - Վահանի, նախաձեռնութեամբ իր խումբը մը բարեկամներէն կազմուած յանձնախումբի մը, որուն մաս կը կազմեն Գ. Գ. Եզգուպեան Ա., Թէրզեան Գ., Մանիկօֆ Ց., Պալապանեան Ս., Սամուէլ Հայկ, Տէտէճեան Ց., Քէլապճեան Ն.:

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՀԻՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ)

Նոր մատենաշարին Ա. հատորը

Հայաստանի ամէնէն տաղանդաւոր արձակագիրը, Նահատակ

ԱԿՍԷԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ

ԾԻՐԱՆԻ ՓՈՂԸ, ԽՈՆԱՐՀ ԱՂՋԻԿԸ, ՍԵԻ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԸ եւ ՍՊԻՏԱԿ ՁԻՆ:

Հետգհետէ լոյս պիտի տեսնեն ուրիշ հատորներ ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԱՀԱՐԻԷՆ, ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑԻՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑԻՆ, ԱԼԱԶԱՆԷՆ, ՎԱՀԱՆ ԹՈՒՄԱՆԵՆՑԻՆ եւ ուրիշներէ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎՈՒԹԻՒՆ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ – ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅԻՆ խաչի ասկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ 15 յունիս, ջորեքշաբթի գիշեր ժամը ճիշդ 9ին, *խնամ կարեւոր օրակարգ:* Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է եւ ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի: Մասնաւոր հրաւոր պիտի չկրկնուի:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Dupuytren — PARIS (VI)

Հ. Ց. Դ.

Գրասենեակ

ՄԱՐՍԷՑԻ «ՀՐԻՄՅԱՓՈՐ» ԵՐԵՔակոմիտէի ընդհ. ժողովը *15 յունիս*, ջորեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, սովորական ցուաքատեղին՝ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

*ԱՌՆՈՒՎԱԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmanie**ի մէջ:*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. *Խ. ՄԿՐՏԻՉԵՒՃՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Ե. ԻՍԱՀԱԿԵՒՃՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ., արտասանութիւն

կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդորձներու 3 ֆր.:

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ.— «ԶԱՒԱՐԵՒՃՆ» Կոմիտէի կողմէ 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ., երգ., արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կեցուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ:

Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին

կազմակերպուած Մարսէյլի Սալնոյ Ջորի Շայր. Միութեան կողմէ

19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

ՍԷՆԹ ՔԱԹԱրէյի գազաւուն սլարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԱԻԻԿԵԱՆ. կը խօսի՝ ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, կը բանախօսէ՝ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Իր սիրաշոժար մանուկցութիւնը կը բերէ վաստակաւոր դերասան Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ որ պիտի ներկայացնէ երկու ծիծաղաշարժ վաւերշտներ: Կ'երգէ՛ն ու կ'արտասանեն Սալնոյ Ջորի նորահաս մանուկներ:

ՄԱՆՕԹ.— Հանդիսավայրը երթալու համար առնել 25 թիւ հանրակառք եւ իջնել վերջաւորութեան: Փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին երթալ հանդիսավայր:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 Յունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 11ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ Լ'Էքլիփս:

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵՒՃՆ*

Նիւթ՝ *«Երիտասարդութիւն»*

— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Մասնաճիւղի վարչութիւնը սաթեւեան Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 18 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր սրահին մէջ: Օրակարգ. 1.— Տարեկան զեկուցում, 2.— Հաշուետուութիւն, 3.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

Դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, 15 Յունիս, Ջորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիէ, կը խօսի Ակումբի անդամներէն Պօղոս Նազարեան, Նիւթ՝ «Հայաստանի ժողովրդապետութիւնը եւ Հայաստանի Հանրապետութեան անտեսական քաղաքականութիւնը»:

ՀԱՆԴԷՍ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres, պիտի տօնուի տարեկան հանդէսը ի յարգանս Մխիթար Աբբահօր, Ռափայէլի եւ Մուրատի յիշատակին, 19 Յունիս, կիրակի օրը, ժամը ճիշդ 16ին: Տեղի պիտի ունենան բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ, երգեր, եւ երգախառն գաւեշտ մը աշակերտներու կողմէ:

Ընտանեկան պարահանդէս երեկոյթ

ՔՂԻԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

17 Յունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 20.45—24

Բարեգործական Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիէ

Բացման խօսք Պ. Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆԷ

Ընտիր նուագախումբ, Մատչելի պիւֆէ

Ծախքերու ժամանակցութիւն 3 եւ 2 ֆրանք

ՕՓԵՐԱՅԻ ԵՐԳԻՉ Պ ՍՈԿՐԱՏ ԻՍԱՀԱԿԵՒՃՆ

Փարիզէն իր մեհնումին առիթով՝ կը հրաւիրէ իր բարեկամներն ու համակիրները ժաներմանեան հաւաքոյթ—թէյասեղանի, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, Բաֆֆի ճաշարանին մէջ, 8 Rue Maubeuge: Գեղարուեստական խնամուած բաժին, որ կը սկսի ժամը 4ին:

Տոմսերը կր ծախուին նաեւ նոյն ճաշարանին մէջ:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՂԵԿԱՎԱՐ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine — Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ (*սահմանափակ թիւերով*)

ՅԱԿՈԲ ՀԻՍԱՅԵԱՆԻ

ԴԻՒՅԱԶՆԱԿՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆ

(*Բնական լուսանկարներով*)

ՄԿՐՏԻՉ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ

(Ուրֆայի Հերոսամարտի դեկավար)

Գին՝ Ֆրանսա 8 ֆրանք, Մաւրիա 6 ֆրանք, Ամերիկա 50 սէնթ.

Բոլոր ապսպրանքները կանխիկ

Ստանալու համար դիմել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil. Asnières (Seine) France.

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամագրութեամբ:

ՀԱՅՑԷՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 – 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: կիրակի եւ ցօն օրեր ժամադրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրամներու փոխոխութիւն, չէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.

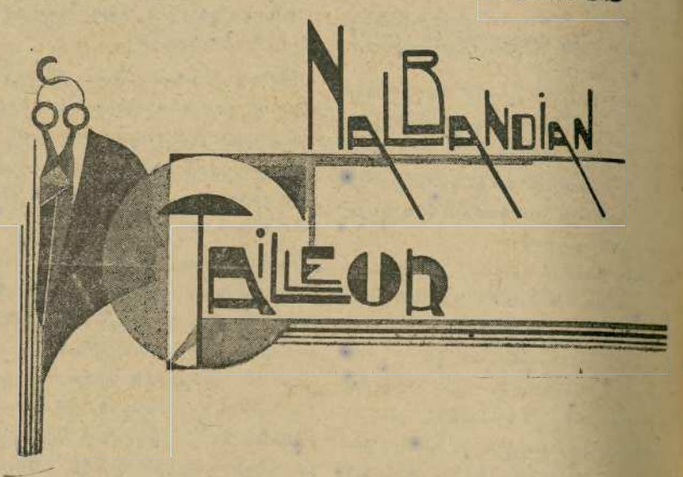
ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ

T. S. F.ՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ՉԵՂՉՈՎ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle — Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier

Շոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի մաքրութիւն եւ անձերի սպասարկութիւն, գոյական օդի՝ եւ *քաշելիք* ձայնասփիւռ անվճարի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ, անհրաժեշտ մատչելի գիներով:

Ճաշէք եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Veritable Anisette Orientale

ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԻ ԳԱՅՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زومدن مصول خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողի քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶԸ*, Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնք ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶԸ* որուն անուշահոտ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր համ է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՔԷՄԱՆՂԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵԻ ՈՒՏԻ ՀԱՑՔ

կը նուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻՒ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՃԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3, RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Tél. Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 1, 8 bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ պայմաններով:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒՆԻՍ JEUDI 16 JUIN 1938

Թ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3758

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ՊԷՏՍ ԳՕՍԱՑԵԼՈՑ

Երէկ առացանք «Մ. Հայաստան»ի վերջին թիւերը, մայիս 24էն յունիս 5:

Մեծ մասը խճողուած՝ Գերագոյն Մորհուրդի ընտրութեանց աղմուկով, այս թիւերը բաւական լոյս կը սփռեն ծանօթ ողբեր – գութեանց մասին, շնորհիւ երկու ժողովներու եւ «զգայացունց» խմբագրականի մը:

Այսպէս, յունիս 2ին բացուած է Հայաստանի բոլշեւիկեան 11րդ համագումարը, ուր մանրամասն զեկուցում մը կարդացած է կեդր. կոմիտէին քարտուղարը, Գր. Յարութիւնեան:

Համագումարին նուիրուած խմբագրականին մէջ, «Մ. Հայաստան» կը պատմէ.

— « Ստալինեան կեդրոնական Կոմիտէի զեկավարութեամբ Հայաստանի բոլշեւիկները եւ մեր փառապանծ ներքինժողկոմատականները շիկացած երկաթով այրեցին փաշիստական - Դաշնակցական այն բները, որտեղ ծուարել եւ իրենց հակայեղափոխական, ֆայֆայիչ գործն էին կատարում, — Խանջեանը, Ամատունին, Տէր Գաբրիէլեանը, Գուլոյեանը, Ակոպովը, Մուղդուսին եւ միւս սրիկաները»:

Իմպերիալիստական պետութիւնների վարձկան շները՝ Խանջեանը, Ամատունին եւ հայ ժողովրդի արիւնը ծծող միւս իժերը խորհրդային Հայաստանի արդիւնաբերութեանը, գիւղատնտեսութեանը, կուլտուրային, արուեստին հսկայական վնաս հասցրին...

— Օտարերկրեայ հետախուզութիւնների գործակալներ Ամատունու, Գուլոյեանի, Մուղդուսու եւ միւս սրիկաների մերկացումից եւ ջախջախումից յետոյ... (Մ. Հայաստան, 1 յունիս):

Ամբաստանեալներուն յատկացուած ածականները չատ բան կը խօսին տիրող հոգեբանութեան մասին:

Խմբագրականը աւելի սեւցնելով անոնց մեղքերը, կ'ուզէ հաստել թէ «վարձկան շուները» ճախողեցուցած են ձգախչժի արդարութիւնը: «Հակայական քանակութեամբ անաստուններ թունաւորեցին, ցանկալով արհեստական դժգոհութիւններ յառաջ բերել աշխատաւորութեան մէջ»:

Կեդր. Կոմիտէին քարտուղարը իր կարգին չօշափելով այս հարցը Երեւանի քաղաքային կոմիտէին մէջ, կ'ազդարարէ բարձրաձայն.

— « Հայաստանի բոլշեւիկները, խորհրդային մարտական հետախուզութիւնը, մերկացրեցին ժողովրդի թշնամիներին, որոնք փորձում էին փաշիստական պետութիւնների առաջադրանքով՝ խորհրդային Հայաստանը անջատել ԽՍՀ Միութեան ժողովուրդների մեծ ընտանիքից եւ այն դարձնել փաշիստական իմպերիալիստական երկրների գաղութը:

Հայաստանի բոլշեւիկները յաջողութեամբ մերկացրին տրոցկիստական, աջ ու բուրժուական նացիոնալիստներին, որոնք հակախորհրդային աշխատանք էին կատարում, — Խանջեանը, Ամատունին, Տէր Գաբրիէլեանը, Գուլոյեանը, Ակոպովը, Մուղդուսին եւ միւս սրիկաները»:

— «Հայաստանի բոլշեւիկները Համ Կ (բ)Կ կենտկոմի ղեկավարութեամբ, ընկեր Ստալինի անմիջական օգնութեամբ շիկացած երկաթով այրեցին փաշիստական բները:

Ժողովրդի թշնամիների դէմ մղուած այդ պայքարում բացառիկ դեր խաղաց Երեւանի կուսակցական կազմակերպութիւնը, որը հակայեղափոխական, աջ-տրոցկիստական–Դաշնակցական բլոկի պարագլուխների — Խանջեանի, Ամատունու, Տէր Գաբրիէլեանի, Գուլոյեանի, Մուղդուսու, Շախսուվարովի, Դանիէլեանի եւ այլոց մերկացումից յետոյ հետեւողականօրէն արմատախիլ է անում նրանց գործակալներին, որոնք խցկուած են երեւան բաղաքի կազմակերպութիւններում»: (Մ. Հայաստան, 28 մայիս):

Բայց այս «մերկացումներ»ն ու «ջախջախում»ն ալ հանդիսատը բան քաշել չեն տար: Արթո՛ւն է «հանճարեալ Առաջնորդը», աննման՛ն Սթալինը, եւ անոր ազդանշանին կառչելով, Հայաստանի կեդր. կոմիտէին քարտուղարը կը զգուշացնէ.

— « երեւան բաղաքի բոլշեւիկները ոչ մի դէպքում չպէտք է հանգստանան ժողովրդի թշնամիների դէմ մղուող պայքարում ձեռք բերուած յաջողութիւներով, եւ է'լ աւելի պէտք է բարձրացնեն բոլշեւիկեան զգաստութիւնն ու իրենց անհաշտութիւնը կուսակցութեան ու խորհրդային իշխանութեան բոլոր թշնամիների նկատմամբ »:

Դեռ չատ աւելի ծանրակշիռ ազդարարութիւն մը.

— « Հայաստանի կոմունիստները պէտք է յիշեն եւ երբեք չմոռանան ընկեր Ստալինի ցուցումները, պէտք է յիշեն որ Խ. Հայաստանը հանդիսանում է սահմանամերձ հանրապետութիւն եւ փաշիստական պետութիւնները կ'ուղարկեն է'լ դիվերսանտներ, է'լ լրտեսներ՝ Հայաստանում ֆայֆայիչ աշխատանք կատարելու համար»:

Այսքան լայն տեղ տալով հանդերձ վկայութեանց, մենք սպառած չեղանք նիւթը: Տակաւին հարկ է ծայրէ ծայր կարդալ բոլոր զեկուցումները, խմբագրականներն ու յօդուածները, ամբողջական եզրակացութեան մը յանգելու համար:

Բայց, այսքանն իսկ բաւական է, իրրեւ ուղեցոյց կամ բանալի: Այս անգամ « ի պէտս գօսացելոց», որոնք իրենց աչքերուն առջեւ անգամ « ի պէտս գօսացելոց», որոնք իրենց աչքերուն առջեւ պակի անցուցած, կը ճգնին ուրիշներուն աչքերն ալ փակել անոր ողբերգութեան առջեւ:

Զեկուցումներուն մէջ գործածուած բառերն ու ածականները անգամ չոր ու ցամաք մահավճիռներ են, արդէն գործադրուած կամ գործադրելի:

Բայց այս մասին կը խօսինք տակաւին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱՐԷՆ ԾԱՆՐԱՑԱԻ ԱԼԵՔՍԱՆՏրԷԹԻ ԵՒ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

Թուրք սպաներ կը խուզարկեն Հայերու եւ Արաբներու տուներ

Բիչ անդին ամփոփած ենք թրքական եւ արաբական թերթերու տեղեկութիւնները՝ Սանճաքի կացութեան մասին, մինչեւ յունիս 10: Երէկ Փարիզի թերթերը հրատարակած էին կարգ մը հեռագիրներ, որոնք չատ աւելի ծանր կը ցուցնեն կացութիւնը: Այսպէս, Անտիոքէն քաշուած հեռագիր մը (14 յունիս) կը հաղորդէ.—

« Արաբական ազգային գործունէութեան եւ «Սանճաքի միութեան» քանի մը անդամները ձերբակալուեցան: Ձօրքը միջամտեց, երբ ժողովուրդը ցոյցեր կը կատարէր, պահանջելով ազատ արձակել բանտարկեալները: Երեք ցուցարարներ վիրաւորուեցան: Մէկուն վիճակը յուսահատական է:

Ընդհանուր խուճապ կը տիրէ Սանճաքին մէջ: Բազմաթիւ ընտանիքներ կը հեռանան Սանճաքէն, մանաւանդ Հայերը, ապաստանելով Պէյրութ, Հալէպ եւ Ալէվիներու երկիրը: Կ'ըսուի թէ ֆրանսական իշխանութիւնները խորհուրդ տուած են իրենց պաշտօնեաներուն որ Լիբանան ղրկեն իրենց ընտանիքները:

Թրքական հրոսախումբեր կը շրջին Սանճաքին մէջ: Բոլորն ալ չատ լաւ կազմակերպուած են եւ յարձակելով արաբական գիւղերուն վրայ, աւարի կու տան անոնց ստացուածքները: Այս հրոսախումբերը պաշարեցին արաբական գիւղ մը, բնակիչները հաւաքեցին հրապարակին վրայ եւ անոնց դէմ ուղղելով իրենց դէնքերը, ստիպեցին որ պոռան.— «Կեցցէ՛ Աթաթիւրք»: Երեք երիտասարդ Ալէվիներ մերժելով, ազատակեցին,— «Կեցցէ՛ արաբ եւ ազատ Սանճաքը»: Իրրեւ հետեւանք, երեքն ալ չարաչար խոշտանգուեցան եւ խարազանի բռնուեցան, մինչեւ որ արիւն հոսեցաւ :

**** Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ (14 յունիս).— Այս առտու միջադէպ մը ծագեցաւ Անտիոքի մէջ: Թուրք բեռնակիր մը սպաննուած ըլլալով գիւղերը, արաբական միութեան կարգ մը վարիչները ձերբակալուեցան: Կալանաւորեալներուն կուսակիցները առտուն ժամը 6էն համախմբուեցան կառավարական չէնքին առջեւ եւ բազոքեցին ձերբակալութեան դէմ: Ցոյցը սպառնալից հանդամանք ստացած ըլլալով, զօրքը կրակ բացաւ, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար: Երեք հոգի վիրաւորուեցան :*

**** « Իւմանիթէ»ի թղթակիցը կը գրէ Դամասկոսէն.—*

Սանճաքին վերջին դէպքերը բուռն յուզում պատճառեցին Դամասկոսի եւ ամբողջ Սուրիոյ մէջ: Թրքական բանակէն սպաներ Անտիոք հասած են վերջերս եւ Ֆրանսայի հազարապետ Քոլէի հրամանին տակ դրուած, Ֆրանսական զօրքին հետ գործակցաբար պահպանելու համար բարեկարգութիւնը: Իրականին մէջ այդ սպաները եկած են տուներ խուզարկելու եւ զէնքեր հաւաքելու: Բայց այդ խուզարկութիւնը կը կատարուի միայն Արաբներու եւ Հայերու տուներուն մէջ: Անտիոքի մէջ, էվքալական կուսակցութեան (Հալէ) կեդրոնին մէջ կ'ըսեն, հանգստացնելու համար Թուրքերը.

— « Միայն Թուրքերու տուները խուզարկութեան պիտի չենթարկուին»:

Հազարապետ Քոլէ 60 Թրքաձէր Զէյթքէղներ հաւաքեց, ոստիկան - զօրքին մէջ արձանագրուելու համար: Միւնիոյն առեն իր մօտ կանչելով չրջանային վարիչները (միւխիր), հրամայեց ապահովել Թուրքերու գերակշռութիւնը:

**** «Ազդակ» հաստատելով թէ Սանճաքին հայ բնակչութիւնը «խոր յուզումի եւ անորոշութեան մատնուած է եւ ժամէ ժամ անակնկալներու կը սպասէ», հանգարտութեան հրաւէր կը կարդայ խմբագրականով մը:*

ՀԱԿԱԿՂԵՐԱԿԱՆ ՀԱԼԱԾԱՆՔԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

49 հոգի "ժախրագործուած,,

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— «Անասուած» թերթը կը գրէ թէ եկեղեցականներու նոր դատադրութիւն մը երեւան հանուած է Վոլկայի մէջ, Քուիպիշեւ: Զեկան «հաշուեյարդարի ենթարկած է» 49 հոգինոց կազմակերպութիւն մը, որուն մէջ կը գտնուին 7 ժամկոչներ եւ 20 քահանաներ: Թերթին տեղեկութեանց համաձայն, առանք «Միապետական կղերական խմբակ» անունին տակ կը թելադրէին իրենց ծուխերուն որ չմանակցին Գերագոյն խորհուրդին ընտրութեանց: Այս դատադրութեան լուրին հրատարակութիւնը կը զուգադիպի Վրաստանի եւ Հայաստանի ընտրութեանց, որ տեղի ունեցան կիրակի օր:

**** « Իւմանիթէ»ի թղթակիցը կը գրէ Դամասկոսէն.—*

Սանճաքին վերջին դէպքերը բուռն յուզում պատճառեցին Դամասկոսի եւ ամբողջ Սուրիոյ մէջ: Թրքական բանակէն սպաներ Անտիոք հասած են վերջերս եւ Ֆրանսայի հազարապետ Քոլէի հրամանին տակ դրուած, Ֆրանսական զօրքին հետ գործակցաբար պահպանելու համար բարեկարգութիւնը: Իրականին մէջ այդ սպաները եկած են տուներ խուզարկելու եւ զէնքեր հաւաքելու: Բայց այդ խուզարկութիւնը կը կատարուի միայն Արաբներու եւ Հայերու տուներուն մէջ: Անտիոքի մէջ, էվքալական կուսակցութեան (Հալէ) կեդրոնին մէջ կ'ըսեն, հանգստացնելու համար Թուրքերը.

— « Միայն Թուրքերու տուները խուզարկութեան պիտի չենթարկուին»:

Հազարապետ Քոլէ 60 Թրքաձէր Զէյթքէղներ հաւաքեց, ոստիկան - զօրքին մէջ արձանագրուելու համար: Միւնիոյն առեն իր մօտ կանչելով չրջանային վարիչները (միւխիր), հրամայեց ապահովել Թուրքերու գերակշռութիւնը:

**** «Ազդակ» հաստատելով թէ Սանճաքին հայ բնակչութիւնը «խոր յուզումի եւ անորոշութեան մատնուած է եւ ժամէ ժամ անակնկալներու կը սպասէ», հանգարտութեան հրաւէր կը կարդայ խմբագրականով մը:*

45 նոր հրամանագիրներ

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց հրամանագիր - օրէնքներու նոր չարքը, որ կը բաղկանայ 45 մասերէ: Նոր հրամանագիրները մեծ մասով կը ձգտին զակ տալ ազգային տնտեսութեան զանազան ապարէդներուն: Մէկը սահմանուած է ազգային պաշտպանութեան եւ մասնաւորապէս կը տրամադրէ աւելցնել սպաներու եւ զինուորներու թիւը բանակին եւ օդաւոբմիղին մէջ, ինչպէս եւ մղում տալ ռազմական պիտոյքներու արտադրութեան :

Տնտեսական հրամանագիրներէն մէկը մասնաւոր տուրք մը կը հաստատէ օտար բամպակներու վրայ, աւելցնելու համար հիւսիսային Ափրիկէի եւ գաղթավայրերու Ֆրանսական արտադրութիւնը: Ուրիշ մը կը յանձնարարէ վերահսկողութիւն նպատակով չոգենաւային ընկերութիւնները: Մասնաւոր հրամանագիր մըն ալ կը զեղչէ լրագրական հեռագիրներու սակը :

Ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ օրէնքին առթիւ, օդանաւային նախարարը յայտարարեց թէ բազմաթիւ նոր մեքենաներ պիտի հաստատուին, արտադրութեանց զարկ տալու եւ օր առաջ լրացնելու համար ծրագրուած 2600 օդանաւերու չինութիւնը: Արդէն չինուած նոր սաւառնակները, որոնք ժամական 288 մղոն արագութիւն ունին, առաջին անգամ պիտի ցուցադրուին Անգլիոյ թագաւորին այցելութեան առթիւ:

ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔ ՏԱՐՐԻՆ ՁԵՌՔԸ ԱՆՑԱՒ...

«կատղի կողմէ գինուած դաշնակ եւ ատաք ղեկուզակներ կը փախչին...»

Թուրք մամուլը, որ դեռ անցեալ շաբթու վայրերան կանչեր կ'արձակէր Սանճաքի կացութեան մասին, այժմ կը ցնծա՛յ, աւետաբեր լուրեր հաղորդելով:

Ստորեւ կ'ամփոփենք Պալսոյ վերջին թղթաբերին լուրերը, բոլորն ալ թրքական աղբիւրէ (10 եւ 11 յունիս):

Անտիոքէն կը հեռագրեն թուրքերէն Թանի.—

Հաթայի (Սանճաք) մէջ վարչութիւնը յունիս 9ին թուրք տարրին ձեռքը անցաւ: Այսպէս խռովութիւնները վերջ գտան եւ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ: Հաթայի ընդհ. կուսակալ ընտրուեցաւ Տօքթ. Ապիւրրահման, Անթաքիայի քաղմաքամ ընտրուեցաւ Սիւրէյյա, Անթաքիայի քաղաքապետ՝ Վէհմի Միւներ Քարապայ, Քըրըքհանի քաղմաքամ՝ Տօքթ. Վէհմի Քարամուխ, գաւառակի անօրէն ալ ընտրուեցաւ Համի: Կառավարական պաշտօնատուներուն մէջ ալ հարիւրին 75 համեմատութեամբ Թուրքեր զետեղուեցան :

Այս կարգադրութիւնը ոչ միայն Թուրքերուն, այլեւ միւս տարրերուն կողմէ մեծ ուրախութեամբ դիմաւորուեցաւ: Ասոր ապացոյցն ալ Հալքէվլի մէջ արաբ ներկայացուցիչներուն կողմէ կազմակերպուած մաերմիկ հաւաքոյթն էր: Սուրիոյ հանրային կարծիքն ալ կացութեան այս բնականոն ընթացքէն խիստ գոհ մնացած է :

Այ իսկ պատճառաւ, Հալէպի մէջ կազմակերպուած բողոքի միթինգին հաղիւ 60 հոգի մասնակցեցան: Պաշարման վիճակը դեռ կը շարունակուի:

**** Կուսակալ Ապիւրրահման Մէլէք «Աթաեօլու» թերթին յայտարարութիւն մը ընելով ըսաւ.*

— « Կուսակալի պաշտօնը ընդունեցի առանց ո եւ է դիմողութիւն ընելու մեր սկզբունքներէն եւ անոնց իրականացման համար աշխատելու նպատակաւ: Ամանոնական տարրերը կը հրաւիրեմ հաշտ եւ եղբայրական փոխադարձ յարաբերութեամբ տալրել մեծամասնական տարրին հետ: Բոլորս անոնք որ անդորրութիւնը կը խանգարեն, պիտի պատժուին»:

Հրամանատար Գոլէ, որ Ապտիւրրահմանի այցելութիւն մը տուաւ պաշտօնատան մէջ, հոն ներկայ գտնուող պաշտօնեաներուն ուղղած ճառ մը խօսելով, ըսաւ ի մէջ այլոց .

— « Ամէն տեղ երկիրը մեծամասնութեան կողմէ կը կառավարուի: Իսկ փոբրամասնութիւնները անոր ենթակայ կ'ըլլան: Կարելի պիտի ընենք թուրքնէքրաճնական բարեկամութիւնը ամէնէ յարձակման դէմ պաշտպանելու համար : Կ'ուզեմ որ բոլոր պաշտօնեաները այս մտայնութեամբ գործեն: Անսասանողները անմիջապէս պիտի պատժուին »:

Ատանայէն կը հեռագրեն *ձիւմհուրիյէթի*.—

Պէյրութէն առնուած լուրի մը համաձայն, կոմս տը Մարթէլի պաշտօնին վերջ տրուած է: Կ'ըսուի նաեւ թէ մարզպանը իր կամքովը հրաժարած է եւ հրաժարականն ալ անմիջապէս ընդունուած է Ֆրանսայի արտաքին նախարարութենէն :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, հազարապետ Գոլէ Սուրիոյ մարզպան պիտի ընտրուի եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը նոր մէկը պիտի ղրկէ իրեւ Հաթայի պատուիրակ :

Հաթայի մէջ ընդարձակ մաքրագործում մը սկսած է: Խռովարարներուն եւ դրգռիչներուն պարագլուխները չկրնալով այլեւս Հաթայ մնալ, մէկիկ մէկիկ փախուստ կուտան:

Նոր պատուիրակը ամէնէն առաջ պատուիրակ կառոյի կողմէ դաշնակ եւ արաբ հրոսակներուն տրուած զէնքերը սկսաւ հաւաքել: Զինուորական կոչուած այս յեղուզակային կազմակերպութիւնները լուծուեցան :

Կ'ըսուի թէ Հաթայի էթի Թուրքերուն կողմէ Ազգաժողովին եղած դիմումներուն վրայ, ցարդ կատարուած արձանագրութիւնները չեղեալ պիտի նկատուին եւ նոր արձանագրութիւններ պիտի կատարուին :

Իսկէնտէրունի (Ալեքսանտրէթ) «էլլիվա» եւ Անթաքիայի (Անտիոք) «էլ - լուրուպա» թերթերը, որոնք կառոյի օրկանները կը նկատուէին, փակուեցան: Հաթայի մէջ ազատ համարձակ ոճիրներ գործող հրոսակները, հաշիւ տալու ժամանակը եկած տեսնելով, փախուստ կուտան :

Իրր տեղացի արձանագրուելու համար Սուրիայէն Հաթայ ղրկուած տարրերուն կացութիւնը կը ճշդուի: Ապօրինի արձանագրութիւն կատարող պաշտօնեաներուն հանդէպ ժրներէ համաձայնութեամբ ճշդուած պատիժները պիտի կիրարկուին :

ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ՏԱՐՐԵՐՈՒ ԽՈՒՃԱՊԸ

Հոգեր եւ Արաբներ կը հեռանան Սանճաքէն

Երէկ ստացանք Սուրիոյ վերջին թղթաբերը, որ շատ վրդովիչ տեղեկութիւններ կը պարունակէ Սանճաքի նոր կացութեան եւ մասնաւորապէս ոչ-թուրք տարրերու դէմ կատարուած բռնութեանց մասին: «էլ Նահար»ի թղթակիցը կը գրէ.—

Սուրիական կառավարութեան Սանճաքի ներկայացուցիչ Պ. Ֆուատ Միւֆէրրիճ հրաման ստացաւ հազարապետ Գոլլէն անմիջապէս մեկնելու Սանճաքէն իր բոլոր հետեւորդներով: Բոլոր դիմումները՝ յետաձգելու համար մեկնումը, ապարդիւն անցան: Պ. Միւֆէրրիճ հարկադրուեցաւ նոյն օրն իսկ դիւերանց մեկնիլ դէպի Հալէպ:

Արաբական չրջանակներու վրայ չատ դէշ տպաւորութիւն մը թողուց Պ. Միւֆէրրիճի հեռացումը: Կ'ըսուի թէ դեռ ուրիշներ ալ պիտի արժանանան նոյն բախտին, քանի որ Թուրքերու բոլոր պահանջներուն գոհացում կը տրուի : Համաձայն «Նահար»ի թղթակցին, միայն առջի օր 300 ընտանիքներ հասած են Հալէպ Սանճաքէն :

Ընտրական արձանագրութիւնները կը չարունակուին: Ընտրական դիւանները ներկայացող ոչ - Թուրք քաղաքացիները կ'ենթարկուին սենեկալցի զին-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՂԻՐԱԿԸ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Թարգմ. Հ. Ս. Ա.

Ռուսլանը ինքնաշարժը կանգնեցրեց ու տա-
նեցիներին ցած իջեցրեց։ Ինքն էլ ետևից
իջավ։ Ջոզեֆինը ներս մտավ, տեսավ, որ
հյուրասենյակում ոչ ոք չկա, ուստի ետ
դարձավ, իսկույն հասկացավ, որ ամբողջ
տունը դատարկ է։ Ռուսլանը ձեռքը բռնեց
նրա արմունկից ու ասաց.

— Ներողություն, որ ձեզ անհանգստացնում
եմ, բայց ես ստիպված եմ ձեզ հետ խոսել
մի քանի րոպե։ Ես ձեզ մի լուր ունեմ տա-
լու, որ ձեզ համար շատ ուրախալի չի լի-
նելու։ Ձեր ամուսինը Բեյ-օղլուն հիմա
ոչ հեռու է գտնվում։ Նա ինձ ասաց, որ
ինքն ու ձեր որդին ուզում են ձեզ տեսնել։

Ջոզեֆինը ոտքի թռավ։

— Ուրեմն ողջ է, ողջ է... Ես գիտեի, որ
նա չի մեռել։ Ես գիտեի, որ ինձ կգտնի։
Ես գիտեի, որ ինձ կգտնի։

Ռուսլանը ժպտաց։

— Ես ուրախ եմ, որ ձեզ լավ լուր եմ տա-
լիս։ Ես ինքս էլ ուրախ եմ, որ ձեզ հետ
եմ հանդիպում։ Ես ձեզ շատ եմ սիրում։

Ջոզեֆինը ժպտաց։

— Ես էլ ձեզ շատ եմ սիրում։ Ես ձեզ
միշտ սիրել եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ, որով-
հետև դուք ինձ հետ միշտ լավ եք վարվել։
Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև դուք ինձ
հետ միշտ ազնիվ եք եղել։

Ռուսլանը ժպտաց։

— Ես ձեզ հետ միշտ ազնիվ եմ եղել, որով-
հետև ձեզ սիրում եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ,
որովհետև դուք ինձ հետ միշտ ազնիվ եք
եղել։

Ջոզեֆինը ծիծաղեց։

— Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև դուք ինձ
սիրում եք։ Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև
դուք ինձ սիրում եք։

Ռուսլանը ծիծաղեց։

— Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև դուք ինձ
սիրում եք։ Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև
դուք ինձ սիրում եք

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ
28 Մայիս
Ուրբաթ — 5 Յունիս, Միության Republiques Union des

ԿՈՄԻՏԵԻ ՎՃԻՌԸ

Մարտի 13 Յունիս — Ցունիս 12ին
Ս. Ջ.

Մրցման ենթարկվեցան Մայիս 28ի գոտեմարտները։ Ծանր քաշայինում մրցեցան 3 հոգի, նախորդ մրցումներէն «Ոչ»ասուն։ Ելան Ա. Ղուկասեան եւ Ա. Ալեքսանեան։ Ա. Ղուկասեան ոտքերով ուժեղ էր, բայց ձեռքերով թոյլ։ Ա. Ալեքսանեան ձեռքերով ուժեղ էր, բայց ոտքերով թոյլ։ Ա. Ալեքսանեան ոտ

ուղրներու բռնութեանց: Ատոր վրայ, իբրեւ բողոք, դոցուեցան Անտիոքի հուհաները:

Հազարապետ Գօլէ, յունիս 9ին իր ներկայութեան հրաւիրեց արաբ երիտասարդներու ներկայացուցիչները, ՅԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՎ ՈՐ ԹՈՒՐՔԻԱ ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ԳՐԱՒԻ ՍԱՆՁԱՒԸՔ, ԵԹԷ ո եւ է ցոյց կամ խլրտում կատարուի: Թուրք դերիշխանութիւնը, ըսած է հազարապետը, աւելի զերակշիռ է Սանճաքի մէջ եւ պէտք է ենթարկուիլ անոր: Արաբ երիտասարդներ սոսկումով ընդունած են այդ խօսքերը: Կ'ըսուի թէ անոնք երբ դուրս ելան հազարապետին քովէն, ենթարկուած են ծեծի եւ սպառնալիքի:

Թուրքերը անպայման 22 երեսփոխան պիտի ունենան 40ի վրայ

«Ազդակ»ի քղքակիցը կը գրէ Ալեքսանդրէթէն (8 յունիս).

Առնուած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, փոխ պատուիրակ հազարապետ Գօլէ, որ միաժամանակ կարգապահութեան պետն է, իր մօտ կը հրաւիրէ Պ. Մովսէս Տէր Գալուստեանը եւ կը յայտնէ թէ Թուրքերը անպայման 22 երեսփոխան պիտի ունենան 40ի վրայ: Եւ կը յանձնարարէ որ Ջէյսպակ եւ Սուէտիոյ Հայերը կարելի եղածին չափ քիչ արձանագրուին, որպէսզի ապահովուի այդ համեմատութիւնը: Պ. Տէր Գալուստեան կը յայտնէ թէ Հայերը մինչեւ հիմա ոեւէ բողոքի տեղի չտուին եւ ասկէ վերջ ալ պիտի չտան: Այսինքն կարգապահութեան տեսակէտով ամէն ինչ ընելու պատրաստ են: Բայց խնդիրը կը փոխուի արձանագրութեան տեսակէտով: Քանի որ ժընեւի ժողովը—աւելցուցած է — ընտրութիւն կը կատարէ, այսինքն քաղաքացիները կը հրաւիրէ իրենց պարտականութիւնը կատարելու, Հայերը չեն որ պիտի անսասան: Եւ ասիկա ըսելով, մենք ո եւ է մէկու դէմ չարժած չենք ըլլար: Մենք պարզապէս կ'օգտագործենք իրաւունք մը զոր մեզի տուած էք բոլորդ,— Ֆրանսա, Թուրքիա եւ Ազգաժողով: Այնպէս որ Հայերը առաջուան նման պիտի չարունակեն արձանագրուիլ, եթէ երբեք վերսկսին արձանագրութիւնները:

*** Հազարապետ Գոլէ Անտիոք հրաւիրելով Հայոց առաջնորդը, խօսեր է Հայերու արձանագրութեան մասին: Առաջնորդը բացատրած է թէ Հայերը միշտ օրինապահ եղած են եւ չափաւոր:

Ալեքսանդրէթի Հալէ Էվիի նախագահը եւ մէկ անդամը այցելելով հայ վաճառականի մը, խնդրած են որ վերջ տրուի Հայերու մեկնումին: Պաշտօնապէս Սպանիոյ պատերազմը կրնայ վերածուիլ համաշխարհային պատերազմի

Անգլիա կը շարունակէ հաւքերել

Անգլիոյ վարչապետը կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ երեքշաբթի օր, երեսփոխանական ժողովին մէջ: Պատասխանելով զանազան քննադատութեանց, վարչապետը ըսաւ թէ կառավարութիւնը վճռած է զգուշութեամբ չարժիլ եւ զրսպողական միջոցներ ձեռք չառնել օդանաւային ռմբակոծութեանց դէմ, այլապէս Սպանիոյ պատերազմը կրնայ վերածուիլ համաշխարհային պատերազմի մը: Կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ ապահովել խաղաղութիւնը: «Կարելի չէ իրական պաշտպանութիւն ապահովել սպանիական նաւահանգիստները երթեւեկող նաւերուն, առանց գործնապէս մասնակցելու Քշնամական գործողութեանց: Հետեւաբար պէտք է կրկնել այն աղդարարութիւնը որ եղաւ բրիտանական նաւերու դէմ կատարուած յարձակումներու առթիւ: Այս միջոցին կը քննուին երկու ծրագիրներ, որոնց մէկը չէզոք գօտիներ կը նախատեսէ, նաւերու ապահովութեան համար, իսկ երկրորդը կ'առաջարկէ չէզոք նաւահանգիստ մը հաստատել:

Աշխատաւորական կուսակցութեան վարիչը խստօրէն քննադատեց վարչապետը, բայց այս վերջինը անդրդուելի մնաց: Իր ճառը շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց Հասմի եւ Պերլինի մէջ:

Ազգային վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախաղի 6րդ չարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի դիչեր, Պոռոյի մէջ: Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 1.147.406 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 1.276.571, 0.116.868, 0.096.613, 1.410.276:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500.000 ֆրանք.— 0.933.833, 1.223.525, 0.261.991, 0.380.732, 1.130.518, 1.074.583:

20.600 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:
64.052 եւ 80.199 վերջացող թիւերը չահեցան 80.000 ֆրանք:
41.189 եւ 89.348 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
1666, 5608, 7530 եւ 0.176 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:
873 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
535 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
54 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
05 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք:
13 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք:
1 վերջացող թիւերը չահեցան 110 ֆրանք:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները կը շարունակեն յառաջ խաղալ, ոգեւորուելով կարեւոր միջնաբերդի մը՝ Քասթէլլոնի գրաւումէն: Այժմ պատրաստութիւն - ներ կը տեսնուին դէպի Վալենցիա յառաջանալու: Հանրապետականները կը շարունակեն դիմադրել զանազան դիրքերու մէջ:

ԶԵՆԱԿԱՆ կառավարութեան եւ գերմանական կուսակցութեան բանակցութիւնները վերսկսան երեքշաբթի օր: Վարչապետը ունկնդրութեան ընդունեց չորս գերման պատուիրակները, բայց չներկայացուց փոքրամասնութեանց նոր կանոնագիրը, վերջնական խմբագրութիւնը լրացած չըլլալով:

5000 ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐ ԵՒ 150.000 ՉԻՆԱՑԻՆԵՐ ՄԵՂԴՈՒԱԾ ԵՆ Դեղին գետին ողողումէն, իբրեւ հետեւանք թումբերու քանդումին: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Չինացիները զանգուածային անձնասպանութիւններ կը կատարեն, կասեցնելու համար ճափոնական յառաջխաղացութիւնը դէպի մայրաքաղաք:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ մասին ճառ մը խօսելով, Տոքիօ, նախկին բոլշեւիկը, յայտարարեց,— «Մենք հակառակ չենք ազգնչականութեան աւանդութեանց, բայց իրաւունք ունինք հիւրընկալելու միայն այն օտարականները որոնք մեր երկիրը չեն գար խռովութիւն յարուցանելու համար եւ չեն խլեր Ֆրանսացիներուն հացը: Ամէն բանէ առաջ մեր ազգակիցները»:

40 ԺԱՄՈՒԱՆ օրէնքի մասին ճառ մը խօսելով, Պ. Ժուհօ յայտարարեց թէ դժուար պիտի ըլլայ 40 ժամուան օրէնքը պահել, եթէ միջազգային պայմանագրութիւն մը այդ օրէնքը չտարածէ բոլոր երկիրներուն մէջ:

ՊԼՅՐՈՒԹԻՆ կը հետագրեն թէ երկուշաբթի օր ռումբ մը նետուեցաւ Սուբիոյ վարչապետ Ձէմիլ Մէրտամ պէյի կառքին վրայ: Վարչապետը անվնաս մնաց, իսկ ահաբեկիչը փախաւ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ սպարապետը, զօր. Քայթէլ, Հունգարիա գնաց օդանաւով եւ ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով:

ՓԱՐԻԶի սակաւարժ կառքերը (թաքսի) 10 առ հարիւր աւելցուցին դիներըը, երկուընէ սկսեալ:

Հ. Յ. Դ.

Դասատու

ԿՐԸՆՈՊԼԻ «Յօդնակրթական» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 18 յունիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Տանօճ հաւաքատեղին:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salle Galmantes մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ե. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ., արտասանութիւն
կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)
Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդօրճներու 3 ֆր.:

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ.— «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

Կը Նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նուագ., երգ., արտասանութիւն
ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈՐԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակերպուած Մարսէյլի Սալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին
Սէնթ Ամարէի գեղասուն պարտէզին մէջ,
կը նախագահէ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԱԻԻԿԵԱՆ. կը խօսի ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ. կը քանախօսէ՝ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ վաստակաւոր դերասան Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ որ պիտի ներկայացնէ երկու ծիծաղաշարժ վաւերշտներ՝ Կ'երդնի ու Կ'արտասանեն Սալնոյ Ջորի նորահաս մանուկներ:

ՏԱՆՕՔ.— Հանդիսավայրը երթալու համար առնել 25 Փիւ հանրակառք եւ իջնել վերջալուրութեան: Ֆափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին երթալ հանդիսավայր:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
16 Յունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 11ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ Լ'Էքլիփս:

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. Վ. ԽՐԼԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Երիտասարդութիւն»
— Հ. Մ. Ը. Մ ի Մարսէյլի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը տարեկան Ընդհ. Ժողովը կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 18 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր սրահին մէջ: Օրակարգ. 1.— Տարեկան զեկուցում. 2.— Հաշուետուութիւն, 3.— Նոր Վարչութեան ընտրութիւն:

Մնացեալներու պարագիկի երեկոյթ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
17 Յունիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20.45—24
Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Գոսիէ
Բացման խօսք Պ. Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆԷ
Ընտիր Նուագախումբ, Մատչելի պիւֆէ
Մուտքերու ժամանակութիւն 3 եւ 2 ֆրանք

ՕՓԵՐԱՑԻ ԵՐԳԻՉ Պ ՍՈԿՐԱՏ ԽՄԱՀԿԵԱՆ

Փարիզէն իր մեկնումին առիթով՝ կը հրաւիրէ իր բարեկամներն ու համակիրները մասնաւոր հաւաքոյթ—թէյասեղանի, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, Րաֆֆի ճաշարանին մէջ, 8 Rue Maubeuge: Գեղարուեստական խնամուած բաժին, որ կը սկսի ժամը 4ին:

Տոմսերը կը ծախուին նաեւ նոյն ճաշարանին մէջ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Խրիմեան» դպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ ՅՈՒԼԻՍ 3ին: կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թերւականը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Հայրենակցական Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը 19 Յունիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Au Petit Pot սրճարանի վերնայարկը, 2 Bld. Bonne Nouvelle կամ 1 Rue Fbg. St. Denis: Մէթրօ St. Denis. Օրակարգ՝ պատգամաւորութիւններու ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Ռընաժի «Գէորգ Զաւուշ» խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ընկեր Պօղոս Տէր Մարկոսեանին, Պ. Բենիամին Յակոբեանին եւ իրենց բոլոր պարագաններուն տիկին ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ ՏԷՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆր անսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ոտքերու եւ հաղուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաքեղէններ: Ունտէրվուա գրի մեքենայ: Չափաւոր դիներ:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

Bail à céder

Խանութ, խոհանոց եւ 3 փիէս: Վարձ՝ 4000 ֆր., ընփրիզ՝ 5000 ֆր., Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն:

Դիմել՝ Տիկին Ճամպազի, 76, Bld. de la Villette կամ դռնապանին:

ՓՈՐԻՋԱՀԱՑ ԴԵՐԱՍՏԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՓԱԿՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

18 Յունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 8 Rue Bossuet, Paris
Մանրամասնութիւնները վաղը:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕԿԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱՆՑՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն Nord 84-04 (անփոփոխ)
Կիրակուն ամէն օր ժամը 2-7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Maison ALEXANIAN
ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԵԼԻՔՍԱՆԵԱՆ ՏՕՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի դիներով
Արագ ապատարկութիւն:
Ապրանքներու փոխադրութիւն: Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակով կառքով: Չափաւոր գին:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12-60
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ թլպէին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն եւ գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

UN DUZE.
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ՁՈՒՅՏ ԹԱՂՄԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԳԼԽ - ازومدن معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը. Ջուտ արեւելեան գինեգործութեան մէջ կը նշանակէ գիշեր ցորեկ կը խմեն եւ կը վնասէ նոր առոյգ ուժերուն: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուրանալի, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնները ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական «Moka» սուրճով
Café "HAREM"
5 ԱՖ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՉ
Ճախ մթերանոց արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,
— Ո՛ր՝ ձեր պարձակուրդի օրերուն իսկ մոռնար ձեզ, դոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ աստղի տակն ալ որ գտնուիք...
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ
Livraison à domicile
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՇԻՐԱԿ
RAKI
CHIRAG
VÉRITABLE RAKI D'ORIENT
APÉRITIF TONIQUE
DOUBLE RECTIFICATION

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է. Անզուգական, անմրցելի, անհարդարելի. Առաջնակարգ զօրացուցիչ պարարտ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչէ: Ծով: Հայ աւանդական սեզանին կարիքն է:

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dames
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նշանակութիւն ձեռք հագուստի համար մինչեւ 3 տարեկան
ՍՏԱՑԱՒ ԵՆՔ ՅՐԱՆՄԱԿԱՒ ԵՒ ԱՆԿԱՐՈՂ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փոքրիկ ակռաով 350—450 ֆր.էն, նուէր կը տրուի 700 ֆրանքէդի տարբատ կամ կոլֆ՝ 450 ֆր.էն նուէր կը տրուի հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի կիւլպօլեանի արհեստաւորին պատրաստուած, գաքեան յատուկ, արժէքաւոր ժուշատակ վրձնոց մը: Ներկայանալ 6ՈՒՇԱՏԱԿ կարօճով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները ժայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանկ	75 ֆրանկ	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանկ	140 ֆրանկ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանկ	110 ֆրանկ	

ՈՒՐԲԱԹ 17 ՅՈՒՆԻՍ VENDREDI 17 JUIN 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3759 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼԱՑՈՂ ՄԸ ԱՆԳԱՄ ՉՈՒՆԵՑԱՆ...

Հայաստանի բոլշեւիկեան 11րդ համագումարին առջեւ կար - գացած զեկուցման մէջ, Կեդր. Կոմիտէին քարտուղարը, Գր. Յա- րութիւնեան, պարզելով միջազգային կացութիւնը, Եւրոպային մինչեւ Չինաստան, թուելակարար կը կրկնէ ինչ որ լսած է Մոս- կուայի թերթերէն, եւ կ'իջնէ կովկաս :

Ամփոփենք.— Ֆաշական ուժերը կ'ուզեն պատերազմ յարու - ցանել եւ տապալել Ֆ. Մխիթիւնը: Այդ առաջադրութեամբ ալ, անոնք «մխաւորել էին Ուկրայինայի, Բելոռուսիայի, Վրաստանի, Հայաստանի, Ազրբէջանի ու Միջին Ասիական հանրապետութիւն- ների տրոցկիստներն, աջերն, զինովիեւականներն, մենշեւիկնե- րն, էս - էրներն, Դաշնակներն, բուրժուական նացիոնալիստներն բոլոր հակախորհրդային ընդյատակեայ (ստորերկրեայ) խմբե - րը»: կ'ուզէին Ֆ. Մխիթեանէն անջատել Վրաստանը, Հայաստանը եւ Ազրբէջանը :

Բայց, փա՛ռք ամենատես եւ ամենազօր Սթալինի, բոլորն ալ մերկացուեցին եւ չախչախուեցին»:

Թոյլ տուէք նոյնութեամբ արտատպել Հայաստանի վերաբեր- եալ մասը.

— « Մեզ մօտ՝ Հայաստանում աջ-տրոցկիստական երկերեսա - նիները սողոսկել էին կուսակցական, խորհրդային զանազան դե - կավար օրգանները եւ լրտեսական - վնասարարական աշխատանք էին կատարում Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդական տնտե - սութեան մէջ:

Այդ աջ-տրոցկիստական դաւաճանները կազմակերպում եւ միաւորում էին Խորհրդային իշխանութեանը թշնամի բոլոր տար- րերին, Դաշնակների, սպեցիփիկների, էս-էրների, հնչակների, հակայեղափոխական կուսակցութիւնների մնացորդները, բուր - ժուական նացիոնալիստներին եւ կուլակային տարրերին, Խորհր - դային իշխանութեան դէմ, հայ ժողովրդի դէմ պայքարելու հա- մար:

Ժողովրդի կատաղած անարգ թշնամիների այդ կոյտը, որը չունէր անգամ ամենափոքր կապ ժողովրդի հետ, գիւտ դարձաւ օտարերկրեայ հետախուզութիւնների համար եւ նրանց առաջա - դրութիւններով հրէշաւոր ոճրագործութիւններ էր կազմակերպում հայ ժողովրդի դէմ :

Թշնամիների այդ կոյտը հանոյքով համաձայնւում էր մասնա- տել Խորհրդային Միութիւնը եւ Խորհրդային Հայաստանն անջա - տել ԽՍՀՄի ժողովուրդների մեծ ընտանիքից ու այն դարձնել իմ- պերիալիստական երկրների գաղութը:

Նողկալի մատնիչներին ու հայրենիքի դաւաճաններին չյա - ջողուեց եւ ոչ որի չի յաջողուի յետ շրջել պատմութիւնը :

Հայաստանի բոլշեւիկները մեծ *Սթալինի* ղեկավարութեամբ ու օգնութեամբ մերկացրին եւ չախչախեցին լրտեսների, մարդաս- պանների ու դաւաճանների այդ բանդան: (*Մոսկովեան թերթեր*):

Մեր պանծալի Խորհրդային հետախուզութիւնն արմատախիլ արեց աջ - տրոցկիստական մարդասպանների պիծակի բները եւ կատեցրեց նրանց նենգ դաւերը»: («Ֆ. Հայաստան», 4 յունիս):

Ինչպէս կը տեսնէք, ահաւո՛ր վտանգ մը անցուցած է մեր մի- նուճար Հայաստանը: Իսկ «անջատում»ի ոճիրը քաւեցին, գիտենք արդէն, առ նուազն 40 – 60 երեւելիներ, կուսակցութեան եւ պե - տութեան հիմնադիրներէն մինչեւ խորհրդային արեւին տակ ծաղ- կած գրագէտները: Մարդիկ, որոնք փառքեր եւ կուռքեր էին ե - րէկ, իսկ այսօր կը համարուին «կատաղած շներ, իժեր, նողկալի մատնիչներ եւ դաւաճաններ »:

Եւ այս քամմնելի, աննպաստելի եւ աննպարակելի ողբերգու - թեան առջեւ է որ, մեր գօսացածները կա՛մ ծափ կը զարնեն, եւ կամ գարշելի սոփեստութիւններ, ճամարտակութիւններ կը փոր - ձեն: Պարզապէս ի հեճուկս Խորհրդութեան:

Մենք ըսելիք պիտի չունենայինք, եթէ այդ ապուշներն ու օրիկները գոնէ խորհրդային ջերթ կարդալ սորվէին: Գոնէ ճիգ մը փորձէին իրենց կարգացածը վերլուծելու :

Որմէ՞ վրէժ կ'ուզեն լուծել այդ ողորմելիները, անբանութեան եւ անբարոյականութեան ցուցադրութիւններով:

Դաշնակցականնե՞ր էին Յանչեանը, Սահակ Տէր Գաբրիէլ - եանը, Ամատունին, Մուղդուսին, Շահվերդեա- նը, Գուլոյեանը, Ակոպովը եւ «միւս սրիկաները»:

Դաշնակցական գրականութի՞ւն կը մշակէին Եղիշէ Չարենցը, Ակսէլ Բակունցը, Վ. Թոթովենցը, Գուրգէն Մահարին, Վ. Նորեն- ցը, Ալազանը, Դր. Սիմոնեանը, Լեւո Կամսարը եւ ուրիշներ որոնց մասին լուր չունինք տակաւին:

Այդ սորուկները կը հաւատա՞ն թէ Հայաստանի մէջ որ եւ է տեղ ո եւ է մէկուն խելքին փչած է դաւադրութիւն սարքել, խեղ- ճուկրակ Հայաստանը Ֆ. Մխիթենէն անջատելու համար :

երկու տարիէ ի վեր գլուխներ կ'իյնան իրարու ետեւէ — դեռ ձեռքի տակ չունինք ամբողջ մարդահամարը՝ գլուխներ որ անհնայ պայքար մղած են Դաշնակցութեան դէմ, կրակ տեղացած են իրար գերազանցելու մոլեգնութեամբ: Եւ Դաշնակցութիւնն ալ անոնց դէմ պայքարած է փոխադարձաբար, իբրեւ ընդդիմադիր,— միշտ նկատի ունենալով Հայաստանի հիմնական շահերը:

— Դուք արկածախնդիրներ էք, փակուա՞ծ է ձեր շրջանը, — կ'ըսէին անոնք, 1920էն ի վեր:

Եւ ամբոխը կը ծափահարէր: Մինչ Դաշնակցութիւնը, ամուր կանգնած իր դիրքերուն վրայ, կը յիշեցնէր եւ կ'ազդարարէր, — Ծո՛ւռէ ձեր ճամբան, լպրծուն եւ անել:

Ու երբ անոնք ինկան, առաջ մը, իրենց հասկցած եղանակով ծառայելու ճիգին մէջ, իրենց վրայ լացող մը անգամ չունեցան ծափահարողներու ամբոխին մէջ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Վարչապետ եւ ազդ. պաշտպանութեան նախարար Պ. Տալատիէ առջի օր կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ արմատական կուսակցութեան գործադիր կոմի - տէին առջեւ, ներքին եւ արտաքին կացութեան մասին: Այս առթիւ վճռապէս հերքեց այն զրոյցները թէ ընդհանուր զօրաշարժի հրամանը իր ստորագրու - թեան կը սպասէր զրասեղանին վրայ, չեխական տագնապին հետեւանքով: Եւ աւելցուց.

— « Ընդհանուր զօրաշարժի ճերմակ յայտարարութեան պատճէնները կը գտնուին Ֆրանսայի բոլոր համայնքներուն մէջ, բայց կառավարութեան գերա- գոյն պարտականութիւնն է վանել զանոնք պատը փակցնելու անհրաժեշտու - թիւնը »:

Վարչապետը բացատրեց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը այնքան քիչ կը հաւատայ պատերազմի մօտաւորութեան որ, անտեսական վերակազմու - թեան երկարատեւ ծրագրի մը ձեռնարկած է: Գալով արտաքին քաղաքակա - նութեան, Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ ազգմիջամտութեան քաղաքակա - նութեան, Սպանիոյ հանդէպ: «Բայց, ինչպէս միջազգային բոլոր համաձայ - նութիւնները, ազգմիջամտութեան քաղաքականութիւնն ալ պէտք է ըլլայ ուղ- ղամիտ , փոխադարձ եւ միաժամանակ, բոլորին կողմէ»:

Պ. Տալատիէ այս առթիւ խօսուէն ձաղկեց նախկին վարչապետ Ֆլանտէնը, որ քննադատած էր կառավարութեան քաղաքականութիւնը: Եւ չեչտելով յա - րատեւ աշխատանքի անհրաժեշտութիւնը, միութեան կոչ մը ուղղեց բոլոր հա- մաքներուն: «Անգամ մը եւս կ'ըսեմ ձեզի,— կը գտնուինք դժուարին, նոյնիսկ ծանր դէպքերու առջեւ, բայց կրնանք յաղթահարել զանոնք, եթէ մեր գոր- ծունէութիւնը պատշաճեցնենք այն գուրգուրանքին զոր ունինք մեր երկրին համար: Կառավարութիւնը գիտէ թէ ի՛նչ է Ֆրանսայի չահը եւ անոր վրայ կեդրոնացուցած է իր աշխատանքը: Պատմութեան մեծ վերիվայրումներուն մէջ, ազգերը կործանած են, երբ թոյլ տուած են որ օտարն ըլլայ իրենց ներ- քին վէճերուն մղիչը կամ իրաւարարը»:

Ջոխակոդլը կը ճնշէ դաւիճին վրայ

Խորհրդարանի նստաշրջանին փակումը մօտ ըլլալով, ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութիւնները ամէն միջոց կը փորձեն, կարգ մը պահանջ- ներ արժեցնելու համար :

Առջի օր, ընկերվարական խմբակցութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ վարչապետին, եւ կարգ մը պահանջներ ներկայացուց: Պ. Տա - լատիէ պատասխանեց թէ կարգադրուած է ընտանեկան նպաստները հողագոր- ծութեան մէջ ալ տարածելու խնդիրը: Իսկ հողագործական աղէտներու մաս- նաւոր պնդուկի մը եւ ծերացած բանուորներու հանգստեան թոշակի մասին օրինագիծներ պիտի ներկայացուին: Գալով պետական պաշտօնեաներու թո - շակի յաւելման հարցին, վարչապետը ամէն բարեացակամութիւն յայտնելով հանդերձ, բացատրեց եւմտական դժուարութիւնները: Բայց եւ այնպէս պե - տական պաշտօնեաները կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ եւ երէկ իսկ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ վարչապետին:

Վարչապետը ունկնդրութեան ընդունեց նաեւ ուրիշ պատուիրակութիւն մը, խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութիւններէն: Ներքին խնդիրներէ զատ, մասնաւորապէս համայնավարները կը պահանջեն վերջ տալ ոչ- միջա - մտութեան քաղաքականութեան, բանալով Սպանիոյ սահմանագլուխը:

Անվերջ մահագործութիւններ Ֆ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Յապարովքի (Մայր. Արեւելք) Գերագոյն Ատեանը Ռուիկա Ֆին մահուան դատապարտած է 17 հոգի, որոնք ամբաստանուած էին իբրեւ լրտես եւ թրոցքիական:

Ձերբակալուած է Պետրովսկի, որ Ուկրայնայի վարչապետն էր 1919էն ի վեր: Կ'ամբաստանուի իբրեւ հակայեղափոխական :

Առեւտրական գործավարութեան բարձր պաշտօնատարներէն 7 հոգի պաշ- տօնանկ եղան, զանազան ամբաստանութիւններով :

Չեխ գերման թատակցութիւններ

Չեխական կառավարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն վարչապետը երկու ժամուան խօսակցութիւն մը ունեցած է գերման պատուի- րակներուն հետ, նոր օրէնքի մասին: Կառավարութիւնը հաւանած է բանակ - ցութեանց հիմ ընդունիլ գերմանական կուսակցութեան յուշագիրը :

Այս տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ կացութիւնը նպաստաւոր է այժմ, խաղաղութեամբ կարգադրելու համար գերմանական հարցը: Կը յուսացուի մինչեւ յուլիս 15 լրացնել նոր օրէնքը եւ ներկայացնել խորհրդարանին:

Նոր սահմանադրութիւնը պիտի բաղկանայ երկու օրէնագիծերէ, մէկը՝ պաշտօնական լեզուներու , երկրորդը՝ վարչական ինքնավարութեան մասին: Առաջին օրինագծին համար անհրաժեշտ է խորհրդարանին 3)5 մեծամասնու- թիւնը, քանի որ պաշտօնական լեզուի խնդիրը մաս կը կազմէ հիմնական սահմանադրութեան :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ կցումին հետեւանքով, 50.000 քաղաքացիները, մասնաւորապէս Հրեաները դիմում կատարեցին, Ամերիկա գաղթելու համար: Կառավարութիւնը չոգեվինդ յառաջ կը տանի «արիականացումը», քշելու համար Հրեաները: Նոր հրամանագիր մը կ'արգիլէ բարձրագոյն կրթութիւն տալ Հրեաներուն: Անցեալ ապրիլին 2 առ հարիւր սահմանուած էր հրեայ համալսարանականներու թիւը : Ոնր հրամանագիրը կ'արգիլէ արիականներու եւ Հրեաներու խառն կրթութիւնը տարրական եւ բարձրագոյն վարժարաններու մէջ: Հրեայ աշակերտները պէտք է բացարձակապէս անջատուին եւ մասնաւոր չէնքերու մէջ տեղաւորուին: Ոչ մէկ Հրեայ պիտի ընդունուի վարժապետանոցներու եւ առեւտրական վարժա - րաններու մէջ: Վիէննայի 6000 հրեայ տղաքներէն եւ աղջիկներէն հազիւ 450ը պիտի կրնան շարունակել իրենց ուսումը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄԱՀՈՒ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԽՆԴԻՐ »

Գրաւ կը դնեմ որ երբ կարդաք այս բառերը, ձեր ուշադրութիւնը ամմ - ջապէս պիտի թռչի դէպի Հայաստան: Եւ կամ դէպի Սամսոմ:

Չէ՞ որ «Սամսոմը չէբիփ»ը գլուխ բարձրացուցեր է նորէն, այդ պատ - մական ծովածոցին մէջ, եւ Արաբնե- րուն հետ Հայերն ալ խուճապահար կը փախչին իրենց գիւղերէն, հակառակ հոգատար իշխանութեան հաւաստիք - ներուն :

« Ընդհա՞նուր զօրաշարժի ճերմակ յայտարարութեան պատճէնները կը գտնուին Ֆրանսայի բոլոր համայնքներուն մէջ, բայց կառավարութեան գերա- գոյն պարտականութիւնն է վանել զանոնք պատը փակցնելու անհրաժեշտու - թիւնը »:

Վարչապետը բացատրեց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը այնքան քիչ կը հաւատայ պատերազմի մօտաւորութեան որ, անտեսական վերակազմու - թեան երկարատեւ ծրագրի մը ձեռնարկած է: Գալով արտաքին քաղաքակա - նութեան, Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ ազգմիջամտութեան քաղաքակա - նութեան, Սպանիոյ հանդէպ: «Բայց, ինչպէս միջազգային բոլոր համաձայ - նութիւնները, ազգմիջամտութեան քաղաքականութիւնն ալ պէտք է ըլլայ ուղ- ղամիտ , փոխադարձ եւ միաժամանակ, բոլորին կողմէ»:

Պ. Տալատիէ այս առթիւ խօսուէն ձաղկեց նախկին վարչապետ Ֆլանտէնը, որ քննադատած էր կառավարութեան քաղաքականութիւնը: Եւ չեչտելով յա - րատեւ աշխատանքի անհրաժեշտութիւնը, միութեան կոչ մը ուղղեց բոլոր հա- մաքներուն: «Անգամ մը եւս կ'ըսեմ ձեզի,— կը գտնուինք դժուարին, նոյնիսկ ծանր դէպքերու առջեւ, բայց կրնանք յաղթահարել զանոնք, եթէ մեր գոր- ծունէութիւնը պատշաճեցնենք այն գուրգուրանքին զոր ունինք մեր երկրին համար: Կառավարութիւնը գիտէ թէ ի՛նչ է Ֆրանսայի չահը եւ անոր վրայ կեդրոնացուցած է իր աշխատանքը: Պատմութեան մեծ վերիվայրումներուն մէջ, ազգերը կործանած են, երբ թոյլ տուած են որ օտարն ըլլայ իրենց ներ- քին վէճերուն մղիչը կամ իրաւարարը»:

Ինչպէս կը տեսնէք, ահաւո՛ր վտանգ մը անցուցած է մեր մի- նուճար Հայաստանը: Իսկ «անջատում»ի ոճիրը քաւեցին, գիտենք արդէն, առ նուազն 40 – 60 երեւելիներ, կուսակցութեան եւ պե - տութեան հիմնադիրներէն մինչեւ խորհրդային արեւին տակ ծաղ- կած գրագէտները: Մարդիկ, որոնք փառքեր եւ կուռքեր էին ե - րէկ, իսկ այսօր կը համարուին «կատաղած շներ, իժեր, նողկալի մատնիչներ եւ դաւաճաններ »:

Եւ այս քամմնելի, աննպաստելի եւ աննպարակելի ողբերգու - թեան առջեւ է որ, մեր գօսացածները կա՛մ ծափ կը զարնեն, եւ կամ գարշելի սոփեստութիւններ, ճամարտակութիւններ կը փոր - ձեն: Պարզապէս ի հեճուկս Խորհրդութեան:

Մենք ըսելիք պիտի չունենայինք, եթէ այդ ապուշներն ու օրիկները գոնէ խորհրդային ջերթ կարդալ սորվէին: Գոնէ ճիգ մը փորձէին իրենց կարգացածը վերլուծելու :

Որմէ՞ վրէժ կ'ուզեն լուծել այդ ողորմելիները, անբանութեան եւ անբարոյականութեան ցուցադրութիւններով:

Դաշնակցականնե՞ր էին Յանչեանը, Սահակ Տէր Գաբրիէլ - եանը, Ամատունին, Մուղդուսին, Շահվերդեա- նը, Գուլոյեանը, Ակոպովը եւ «միւս սրիկաները»:

Դաշնակցական գրականութի՞ւն կը մշակէին Եղիշէ Չարենցը, Ակսէլ Բակունցը, Վ. Թոթովենցը, Գուրգէն Մահարին, Վ. Նորեն- ցը, Ալազանը, Դր. Սիմոնեանը, Լեւո Կամսարը եւ ուրիշներ որոնց մասին լուր չունինք տակաւին:

Այդ սորուկները կը հաւատա՞ն թէ Հայաստանի մէջ որ եւ է տեղ ո եւ է մէկուն խելքին փչած է դաւադրութիւն սարքել, խեղ- ճուկրակ Հայաստանը Ֆ. Մխիթենէն անջատելու համար :

երկու տարիէ ի վեր գլուխներ կ'իյնան իրարու ետեւէ — դեռ ձեռքի տակ չունինք ամբողջ մարդահամարը՝ գլուխներ որ անհնայ պայքար մղած են Դաշնակցութեան դէմ, կրակ տեղացած են իրար գերազանցելու մոլեգնութեամբ: Եւ Դաշնակցութիւնն ալ անոնց դէմ պայքարած է փոխադարձաբար, իբրեւ ընդդիմադիր,— միշտ նկատի ունենալով Հայաստանի հիմնական շահերը:

— Դուք արկածախնդիրներ էք, փակուա՞ծ է ձեր շրջանը, — կ'ըսէին անոնք, 1920էն ի վեր:

Եւ ամբոխը կը ծափահարէր: Մինչ Դաշնակցութիւնը, ամուր կանգնած իր դիրքերուն վրայ, կը յիշեցնէր եւ կ'ազդարարէր, — Ծո՛ւռէ ձեր ճամբան, լպրծուն եւ անել:

Ու երբ անոնք ինկան, առաջ մը, իրենց հասկցած եղանակով ծառայելու ճիգին մէջ, իրենց վրայ լացող մը անգամ չունեցան ծափահարողներու ամբոխին մէջ ...

Շ.

ամէնքս ալ գիտենք թէ ճարտարապե- տական գնահատութիւնները ի՛նչ ա - ռաձգականութեամբ կ'ոլորուին, երբ ուզանուանդ հնագարեան մեծ չինուած- քէ մը ամբողջական նորոգութեան՝ գլխէն վերաշինութեան վրայ է խըն- դիրը :

« Մեծ ծանրութիւն՝ մերինին պէս ուկար ուսերու եւ վտիտ պարանոցի համար, պիտի ըսեն իրաւամբ ամէն - քը: «Լուծ քաղցր եւ բեռն փոքրոգի » պարտինք պատասխանել սակայն ա - մէնքս մեր սիրտերուն խորերէն, քա- նի որ ո եւ է ուրիշներէ աւելի մենք ի վիճակի ենք զգալու թէ այդ նուիրա - կան ծախուց մասնակցութեան հարցը մահու եւ կենաց խնդիր է մեզի հա - մար. հարց՝ որմէ կախում ունի Ս. Երկրին մէջ, այսինքն աշխարհի քրիս- տոնէական գիտակցութեան առջեւ դարերէ ի վեր մեր ունեցած՝ կը բա- ւականանամ ըսել՝ այնքան պատուա - ւոր— թող ուրիշներն ըսեն՝ փառա - ւոր— դիրքին պահպանումը, որ, պարզ է, մեր կեանքին դէնն իսկ է այսօրեայ »:

Այո, այո՛: Ուրեմն դէպ ի գործ:

Բայց ի՞նչպէս: Պատրիարքը իր յոյ- սը դրած է «այրիի լումայ»ին եւ հա - րուստներու առատաձեռնութեան վը - րայ :

Ես աւելի գործնական միջոց մը կ'ա - ռաջարկեմ.—

Անմիջապէս կազմել երկու շրջուն թատերախումբեր, մէկը՝ Եւրոպայի համար, հովանաւորութեամբ Քէնթ - սբրիի արքեպիսկոպոսին եւ նախագա- հութեամբ Թորգամ պատրիարքի, երկ- րորդը՝ Ամերիկայի համար, հովանա- ւորութեամբ կաթող. Ճուիքակին՝ Գա- րեգին արք.ի:

Եւ ամբողջ մէկ տարի, կիրակիէ կի- րակի, «Լէկլէպիճին» ներկայացնել , բոլոր գաղութներուն մէջ:

Կրնամ վստահ ըլլալ թէ ոչ միայն հարուստներուն, այլեւ «բեռ կապած» եպիսկոպոսներուն եւ վարդապետնե - րուն գօտիները անգամ իմիոին պիտի հակուին, ժամանակէն առաջ լեցնելով գանձանակը:

Մանաւանդ եթէ «կիւզելի՛մ Ստամ- պոլ»էն եկած ըլլայ պատշագեղ պարու- հին :

ՎԱՀԷ

"Նոպատաշէն,,ը "Սովետաշէն,,ի փոխուած է

« Ֆ. Հայաստան »ի մայիս 28ի թիւին մէջ, Կեդր. Կոմիտէի քարտուղարի զեկուցման ընթացքին, կը կարդանք ընդհ. քարտուղար Գր. Ցարութիւնեանի հետեւեալ յայտարարութիւնները.

— « Քաղաքային կուսակցական կազմակերպութեան եւ քաղաքային խորհրդի աշխատանքում թոյլ բնազաւառներից մէկն է հանդիսանում երեւան քաղաքի չուրջը ստեղծուած նոր աւանների ղեկավարումը,— Ն. Արաբկիր, Մալաթիա, Ն. Սեբաստիա, Ն. Բիւթանիա, Ֆարբերդ, ՍՈՎԵՏԱՇԷՆ եւն.»:

Ինչպէս կ'երեւայ , հարցը կը վերաբերի Նոպարաշէնի: Ուրեմն փոխո՞ր են անունը, վերածելով «Սովետաշէն»ի: Անշուշտ չուշանար միւս աւաններուն ալ «վերամկրտութեան» կարգը :

**** « Ֆ. Հայաստան »ի վերջին թիւերուն մէջ նորէն փոխուած կը տես - նենք խմբագիրը: Քանի մը ամիսէ ի վեր, իբրեւ պատասխանատու խմբագիր կ'երեւար Ներ. Պօղոսեան: Այժմ կը կարդանք հետեւեալ անունը.— « Պատ. խմբագրի պաշտօնակատար Հայկ Պարոնեան»:*

«Հայ ժողովրդի մեծագոյն երջանկութիւնը»

Սթալին բարեհաճած ըլլալով առաջին թեկնածու ներկայանալ Հայաս - տանի Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեանց համար, երեւանցիներուն ոտքը գետնէն կտրած , խելքը մինչեւ երկինք թռած է: Հազարաւոր արտայայտու- թեանց, ճառերու, յօդուածներու, բանաստեղծութեանց մէջէն կը քաղենք հե- տեւեալ նկարագրութիւնը, իբրեւ զուարճալիք (Գրական Թերթ , 20 մայիս) .

— « Կատարուած է Հայաստանի աշխատաւորութեան սրբազան ցանկու - թիւնը, Հայկական ԽՍՀ Գերագոյն Խորհրդի պատգամաւորներ ընտրուելու համար իրենց համաձայնութիւնը տուին մեր առաջնորդ, մեր հայր մեծ ՍՏԱԼԻՆԸ եւ նրա հաւատարիմ զինակիցներ՝ Վ. Մ. Մոլոտովը եւ Ա. Ի. Մի- կոյեանը :

1938 թ. մայիսի 14ի օրը Երեւան քաղաքի եւ Հայաստանի ողջ աշխատա - ւորութեան համար երջանիկ խանդավառութեան օր դարձաւ :

Երջանկութեան լուրը, որն ստացուեց մայիսի 14ի ուշ գիշերը, կայծակի արագութեամբ տարածուեց Երեւան քաղաքում եւ շրջակայքում, ընդգրկեց մեր հիասքանչ հանրապետութեան բոլոր անկիւններն ու բերկրանքով համա - կեց հայ ժողովրդի վերածնուած սիրտը:

Կէս գիշեր է: Միխինկներ են անում Երեւանի կիրովի անուան Սինթետիկ քաուչուկի կոմբինատում, երկաթուղում, կարի, հացի, ծխախոտի գոր- ծարաններում: Միտինկ են անում Պետթատրոնի հանդիսատեսները, միտինկ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԱՂԱՆՑԸ
The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգ՝ Տ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Trans : J. M.

— Ֆիլմ մը կայ նաև անոր մասին, պիտի ըսեմ ես, պատասխանեց Մինի իր ֆիլմասեր ոճով։ Ես չեմ կրնար ըսել թե ինչպիսի՞ ֆիլմ մըն է, բայց ամէն պարագայի մէջ ան պիտի ունենայ ամէն տեսակ հետաքրքրական բաներ, որոնք կրնան ձեզ հետաքրքրել։ Ես կը կարծեմ թե ան պիտի ունենայ նաև հրաշալի տեսարաններ, որոնք պիտի ներկայացնեն Ստամբուլի գիշերային կեանքը

ԿՈՒՐԻՐ ԼՈՒՐԵՐԸ

Երբ Ջեքին մտավ սենյակ, տիկին Ռոզան արդեն պատրաստ էր, հագած իր ամենաթանկագին զգեստները, ականջներին՝ ադամանդե ականջօղեր, ձեռքերին՝ ոսկե ու ադամանդե ապարանջաններ, ու նստած էր բազկաթոռի մեջ, ինչպես թագուհի։ Ջեքին մոտեցավ նրան, համբուրեց ձեռքը և ասաց.

— Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ներեք, տիկին Ռոզա, որ ես ձեզ ստիպեցի սպասել։ Ես ուզում էի ձեզ հետ գալ, բայց ինձ հանկարծ հիշեցրին, որ ես ունեմ մի կարևոր գործ, որ չի կարելի հետաձգել։

— Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ հիշեցրիք այդ գործը, պարոն Ջեք, որովհետև ես ինքս էլ մոռացել էի, որ ունեմ մի կարևոր գործ։ Ես պետք է գնամ Ռոզա Ֆրանսիսի մոտ, որ նա ինձ համար նոր զգեստ կարի։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ուղեկցեք։

— Ներեցեք, տիկին Ռոզա, ես չեմ կարող ձեզ ուղեկցել, որովհետև ես ունեմ ուրիշ գործ։

— Ի՞նչ գործ, պարոն Ջեք։

— Ես պետք է գնամ Ռոզա Ֆրանսիսի մոտ, որ նա ինձ համար նոր զգեստ կարի։

— Ա՜խ, ինչքա՜ն... ի՞նչ ասեմ... Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ հետ չեք գալիս։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ չգաք, որովհետև ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել։

Ջեքը նստեց տիկին Ռոզայի դիմաց և սկսեց նայել նրա աչքերի մեջ։ Նա տեսավ, որ տիկին Ռոզան ուզում է ինչ-որ բան ասել, բայց չի համարձակվում։ Ջեքը ժպտաց և ասաց.

— Ես գիտեմ, թե ինչ եք ուզում ասել, տիկին Ռոզա։ Դուք ուզում եք ասել, որ ես ձեզ հետ ամուսնանամ։ Ես ճիշտ եմ ասում։

— Ա՜խ, ինչքա՜ն ես դուք խելացի։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ ամուսնանաք։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ գաք Ամերիկա։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ ապրեք Ամերիկայում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ ամուսնանաք։

— Ես ուրախ եմ, որ դուք ինձ հետ ամուսնանալ չեք ուզում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ չգաք Ամերիկա։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ չապրեք Ամերիկայում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ չամուսնանաք։

— Ինչո՞ւ, պարոն Ջեք։

— Որովհետև ես ուզում եմ ամուսնանալ ձեր աղջկա՝ Ռոզա Ֆրանսիսի հետ։

— Ա՜խ, ինչքա՜ն ես դուք խելացի։ Ես ուզում եմ, որ դուք ամուսնանաք ինձ հետ, որովհետև ես ուզում եմ, որ Ռոզա Ֆրանսիսը ամուսնանա ձեր հետ

են անում Վամարլուի, Հոկտեմբերեանի,, Վաղպատի, Աչտարակի, Կոտայքի շրջանների կոլտնտեսականները: Ուշ գիշերին բուռն հրճուանքով նրանք տօնախմբութիւն են սարքում: Հրճուանքի տօն է, ցնծութեան ժամ է, խինդի եւ բերկրանքի անհուն յորձանք է ողողում բոլորի սրտերը: Ամէն տեղ լսւում է կարճ, բայց պատմական մի լուր.

— Ընկերներ, երկու ժամ առաջ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻՑ ստացուեց հեռագիր: Մեծ ՍՏԱԼԻՆԸ տուել է իր համաձայնութիւնը քուէարկելու Երեւանի Ստալինեան No. 1 օղրուգում :

Ինչպիսի՛ բոցաշունչ ոգեւորութիւն, ինչպիսի՛ փառք ու ինչպիսի՛ երախտապարտութիւն ու նուիրուածութիւն կայ բոլորի դէմքերի վրայ, բոլորի սրտերում: Բռնկւում են ծափեր, թնդում է օվացիա:

— Մեր ճակատը քեզ, մեր սէրը, մեր նուիրուածութիւնը, մեր կեանքը քեզ, թանկագին ՍՏԱԼԻՆ»:

*** Մոսկուայէն կը հեռագրեն յունիս 15 թուականով.— Սթալին եւ Մոլոթով անդամ ընտրուեցան Վրաստանի եւ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդներուն: Վրաստանի մէջ անոնք երեսփոխան ընտրուեցան թիֆլիսէն, ուր քուէարկութեան մասնակցած էր ընտրողներու 99.9 առ հարիւրը: Վրաստանի 237 թեկնածուներուն մէջ էր նաեւ Բերիա, երկրին գերագոյն իշխանաւորը : Հայաստանի մէջ ընտրուած 256 երեսփոխաններէն 65ը կիներ են:

ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՑՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ
ՍԱՆՋԱՔԻ ՀԱՐՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Արաբական թերթերը կը գրեն.—

Սուրիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցած են բողոքի բուռն ցոյցեր եւ ամբողջ չուկաները մնացած են փակ: Դահլիճը երկարատեւ ժողովներ ունեցած է եւ տեւական հաղորդակցութեան մէջ մտած մարզպանին հետ:

Ազգայնական պլօքի գրասենեակներուն մէջ եւս խորհրդակցութիւններ ունեցած են սուրիական բոլոր կուսակցութեանց պետերն ու Միւճահիտները եւ ընտրած խառն յանձնախումբ մը, պաշտպանելու համար Սանճաքի իրաւունքները:

Դամասկոսի Սինանիէ եւ Էմէվի մզկիթներուն մէջ հսկայ բազմութիւն մը լեցուած է եւ խօսուած են ճառեր: Ընդդիմադիր պարագլուխ Պ. Միւնիր Աճլանի կրակոտ ճառ մը խօսելով առաջարկած է ամէն գնով պաշտպանել Սանճաքը: Խօսած են նաեւ Պ. Պ. Զէկի Նաթիալ եւ Պապել: Ամէնէ վերջ ժողովուրդը հսկայ թափօր կազմած դուրս ելած է եւ սկսած քալել: Էմէվի մզկիթին մէջ եւս, շլիաւորութեամբ Պ. Պարուտիի մեծ ցոյցեր տեղի ունեցած են եւ անկէ ալ բազմութիւնը դուրս ելած է: Ցուցարարներու երկու թափօրները իրար միանալով ուղղուած են կառավարական պալատ եւ պատուիրակութիւն մը ղրկած ներքին նախարարին ու վարչապետին մօտ, պահանջելով անոնցմէ Սանճաքի պաշտպանութիւնը: Ցետոյ ցուցարարները ուղղուած են մարզպանի պատուիրակին ապարանքը եւ ներկայացուցած իրենց բողոքները: Ցուցարարները բողոքի հեռագիրներ ղրկած են Փարիզ, Լոնտոն եւ Ժընեւ:

Հալէպի մեծ մզկիթին մէջ եւս խօսուած են բուռն ճառեր եւ տեղի ունեցած են ցոյցեր: Քաղաքը մնացած է փակ: Ցուցարարներու հսկայ թափօրը անցնելով Պապ իլ Ֆարաճէն, ուղղուած է պատուիրակութեան ու կառավարութեան պալատները եւ ներկայացուցած ժողովրդական գայրոյթն ու բողոքը:

*** Ոչ-թուրք տարրերու յուզումն եւ գայրոյթը չափ ու սահման չունի Սանճաքին մէջ: Գրեթէ դադրած են աշխատանքներն ու առեւտուրը եւ ամէն մարդ չմած վիճակ մը ունի: Ոչ ոք գիտէ թէ ի՞նչ պիտի բլլայ վախճանը այս չափազանց վրդովիչ կացութեան :

*** «Էլ Հաւիս»ի Անտիոքի թղթակիցը հեռաձայնային հաղորդագրութեամբ մը կը տեղեկացնէ թէ ձէպէլ Մուսայի Հայերը ապստամբած են եւ յայտնած որ պիտի չկրնան ծրնեւի կարգադրութեանց հակառակ ընթացքի մը մէջ գտնուիլ, ապահովելու համար Թուրքերու արուեստական մեծամասնութիւնը :

« Էլ Հաւիս» կ'աւելցնէ թէ ձէպէլ Մուսա չատ անառիկ դիրք մը ունի եւ իր 20.000 գուռ հայ բնակիչները նշանաւոր են իրենց քաջութեամբ ու հերոսութեամբ: (ՄՄԲ.— «Ազդակ» վճռապէս կը հերքէ այս լուրը):

Դէպի վոլենցիա (Սպանիա)

Սպանիոյ ազգայնականները Քասթէլլոնի գրաւումէն վերջ, չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, այժմ կը քալեն Վալենցիայի վրայ: Առջի օր ուժգնօրէն ռմբակոծեցին այդ քաղաքը, որ հանրապետական իշխանութեան կեդրոնն է: Օդանաւային ռմբակոծութեանց հետեւանքով ընկզմեցան մէկ անգլիական եւ երկու ֆրանսական նաւեր: Մասնագէտներու կարծիքով, եթէ ազգայնականները յաջողին գրաւել Վալենցիայի նահանգը, վերջնապէս խորտակած պիտի բլլան հանրապետական դիմադրութիւնը: Քասթէլլոնը, որ մեռած պիտի բլլան հանրապետական դիմադրութիւնը: Քասթէլլոնը, որ մեռածդազրծական կեդրոն մըն է, կարեւոր աղբիւր մը կը կազմէր հանրապետականներուն համար: Անոր անկումով ծանր հարուած մը կրեց հանրապետական բանակը: Այս քաղաքէն 30 քիլոմեթր դէպի հարաւ կը գտնուի Վալենցիան, որ Սպանիոյ ամէնէն հարուստ նահանգներէն մէկն է եւ ունի մօտ մէկ միլիոն բնակիչ: Մեւնոյն ատեն երկրագործական հարուստ շրջանարան մըն է:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԻՆԱՍՏԱՆի ողողումներուն հետեւանքով, 300.000 Զինացիներ ծանր կացութեան մը մատնուած են: Զինական աղբիւրէ կը հաղորդուին թէ 12.000 ձա - փոնցիներ խեղդուած են այդ ողողումներուն հետեւանքով: Մեւնոյն ատեն կոխները կը չարունակուին կատաղօրէն :

15.000 ՀՈԳի մեռած են ժանտախտէն, Հնդկաստանի զանազան նահանգներուն մէջ: Ուրիշ 30.000 հոգի հիւանդ են: Տասնըհինգ տարիէ ի վեր չտեսնուած ժանտախտ մը վարակած է 48 նահանգներէ 44ը: Բնիկները այս պատուհասը կը վերագրեն իրենց աստուածուհիներուն բարկութեան :

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ եւ թագուհին Ֆրանսա եկած ատեն, 26 ֆրանսական մարտանաւեր պիտի հետեւին չոգենաւին: Ոստիկանութիւնը Վերսայլի քարէակը կը պատրաստէ, պաշտպանութեան միջոցները զօրացնելու համար: Երկաթուղիի ճամբուն վրայ գտնուած տուները հսկողութեան տակ պիտի առնուին եւ մասնաւոր արտօնագիրներ պիտի բաշխուին: Օդանաւային թռիչքները արգիլուած են Վերսայլի վրայ եւ չրջակաները, յունիս 30ին:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ թագաւորը Փարիզ պիտի գայ մօտերս: Պիտի այցելէ նաեւ Լոնտոն եւ Հռոմ եւ ուրիշ քաղաքներ :

ՄՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ փակեց Լէնինկրատի «արեւելեան դարմանատունը», խաթերայութիւն համարելով «Թէպէկեան բժշկութեան» մեթոտները:

«ՄԱՀՈՒԱՆ ՁԱՒԱԳՑԵՐՆԵՐ » վերադրուած են գերմանական նոր օդանաւերուն մէկ, համաձայն իտալական թերթերու տեղեկութեանց:

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ միայն մէկ տեսակ հաց պիտի ծախուի, բոլորն ալ միեւնոյն գնով :

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ T. S. F.ՆԵՐՈՒ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ՉԵՂՉՈՎ
ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Հ. Յ. Դ.

Դասախօսութիւն

ԿՐԸՆՈՂԻ «ԼօթՆեղբայրեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 18 յունիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Շանօթ հաւաքատեղին:

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ս. Մորիսի «ցառաջ» խումբի ընկերները, 19 յունիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «վարուժան» խումբի ժողովը, 19 յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «վարուժան» ակումբին մէջ, 3 Ռիւ Ֆաւռվիթօ: Թալոտիէի եւ Լորէթի ընկերներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՍԷՆԹ ԷԹիէնի «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 18 յունիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Գուրեան» գրադարանը: Խիստ կարգոդր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmanie**ի մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Ս. ՄԿՐՏԻՉԵՑՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ե. ԽՄԸՀԿԵՑՆ**
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն
Կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)
Մուտք՝ 5 ֆրանք, անպործներու 3 ֆր.:

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ՄԷՋ.— «ՋԱՀԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Խրիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆինս.

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, երգ, արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պուֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲի եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակերպուած Մարսէյլի Սանոյ Ջորի Շայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին
Սէնթ Անթրէի օդաստուն պարտէզին մէջ.
Կը նախագահէ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԱԻԻՏԵԱՆ. կը խօսի ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ. կը բանախօսէ՝ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ վաստակաւոր դերասան Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ որ պիտի ներկայացնէ երկու ծիծաղաշարժ վաւերշաններ: Կ'երգէն ու կ'արտասանեն Սանոյ Ջորի սորահաս մանուկներ:

ՇԱՆՕԹ.— Շանդիսավայր երթալու համար առնել 25 Թիւ հանրակառք եւ իջնել վերջաւորութեան, փափաքողները ապատ են առաւօտեան ժամը 8ին երթալ հանդիսավայր:

Բնատնիկան պարապմունքի երեկոյթ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
17 Յունիս, Աւրբաթ երեկոյ ժամը 20.45—24
Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ
Բացման խօսք Պ. Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆԷ
Ընտիր նուագախումբ, Մատչելի պիւֆէ
Ծախքերու ապահովութիւն 3 եւ 2 ֆրանք

ՕՓԵՐԱՅԻ ԵՐԳԻՉ Պ ՍՈԿՐԱՏ ԽՄԱՀԿԿԵԱՆ

Քարիզէն իր մեկնումին առիթով՝ կը հրաւիրէ իր բարեկամներն ու համակիրները ժամերգական հաւաքոյթ—թէյասեղանի, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, Րաֆֆի ճաշարանին մէջ, 8 Rue Maubeuge: Գեղարուեստական ընտրուած բաժին, որ կը սկսի ժամը 4ին: Տոմսերը կը ծախուին նաեւ նոյն ճաշարանին մէջ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Խրիմեան» դպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ ՅՈՒԼԻՍ 3ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Քարիզի Հայ Երեսփոխանական Միութիւնը
Մուրատ-Ռափ յիւնան ընկերութեան հետ
Միութիւնս ու Հայ Երեսփոխանական Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միաձեռնաբար կը կազմակերպեն
Թատերական երեկոյթ մը
2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին
Salle LANCRYի մէջ, 10 Rue Lancry
Metro Lancry, République, St, Martin
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՆ
ՁԵՒՈՎի **Վ. ՀՈՒԿԸ** (ՄԵԿ ԱՐԱՐ)
Մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ ԼԱՓՓԱՅԻ
ԵՒ Յ. ՊՐՈՆԵԱՆի **ՊԱԶԱՏԱՑՄԱՐ ԱՂՔԱՐԸ**
(երեք արար գոլսահայ կեանքէ)
Տոմսերու գին, 15, 10 եւ 5 ֆրանք

ՇԱՐԱՆԿԱՒԻ ԲԱՑԱՒՈՒԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, 19 Յունիս, առաւօտեան ժամը 9ին
Սինէմա Սէն Թէօտորի մէջ, 12, Rue des Dominicaines
ՍԻՆԷ ՍԷԹՕ ԳԻՏԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ
իր առաջին երգախառն ժապաւէնը (sonore et chantant)
ԱՆՑՔԵՐ «ԱՆՈՒՇ» ՕՓԵՐԱՅԷՆ
Թեմադրութիւն Զայնագրութիւն
ԵՐ. ՍԷԹԱՆԻ ԺԱՒՔ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱԻ (սահմանափակ թիւերով)

ՅԱԿՈԲ ՀԻՍԱՅԵԱՆԻ
ԴԻՖՑԱՋՆՑԿԱՆ ՀՆՑՈՐԴԻՆ
(Բնական լուսանկարներով)
ՄԿՐՏԻՉ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ
(Ուրֆայի հերոսամարտի ղեկավար)
Գին՝ Ֆրանսա 8 ֆրանք, Սուրիա 6 ֆրանք, Ամերիկա 50 սէնթ,
Բոլոր ապսպրանքները կանխիկ
Մտանալու համար դիմել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil. Asnières (Seine) France.

ԴԱՑԵՐ ՏԵՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Cambald
Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue [illegible] — PARIS (11e)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**
(Métro: Miromesnil)
ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ **ՈՐՈՒՀԻՆ ՈՒՇՔՈՅԼԵՑՆի**
Ջուլթահարաց Վիէննայի երաժշտանոցէն
Ցայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ
ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր
50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
ՏՈՒՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով, 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրատուն Թէրոյ, 35, Rue Montholon.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑԻ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի առէն օր ժամը 14—20:
Ցաւուօտները ժամադրութեամբ:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40° DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԳԱՏՐԱՍԱՏՈՒԱԾ ՕԳԻ - ازمیر معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողի քաղցրահամ եւ անիսանով պատրաստուած հայկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻՒԶՈՒ Զգալապէս արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւը չի կրնար խմիչքը վերջացնել եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ որուն անուրանալի, կազդուրիչ եւ ախորժարեր ըլլալը հաստատուած է:
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՀԱՅԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ
Հաստատեալ Ց Լ Օ Ր Ի Ա
51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազնուական եւ ուրախալի խնամուած կերակուրներ :

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)
(Վիսէ Մէշրլէի հրապարակին վրայ)
Կ'ընդունի երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆի Հայրենակցական Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 19 Յունիս, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Au Petit Pot սրճարանի վերնայարկը, 2 Bld. Bonne Nouvelle կամ 1 Rue Fbg. St. Denis: Մէթրօ St. Denis. Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղը Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս Շաբաթ, 18 Յունիս, կէսօրէ վեցը ժամը 4ին, 8, Rue Bossuet: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն:

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ԻՍԻԻ Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 18 Յունիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն:

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ԱՆՏՈՐՎԻԼԻ Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 18 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ա. կոմբին մէջ: Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորի եւ վարչութեան ընտրութիւն: Ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՍԱՒՆՈՑ-ՋՈՐԻ Հայրենակց. Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղի անդամական Ընդհ. ժողովը, այս կիրակի, 19 Յունիս, ժամը 3ին, ժանթիլիի հայկական դպրոցին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՃԱՇԿԵՐՈՑԹԸ

19 Յունիս, կիրակի, իրիկուան ժամը 8.30ին տեղի կ'ունենայ հայ սափրիչներու Միութեան ճաշը Salon Rive Gaucheի սրահներուն մէջ, 99—101 Rue d'Alésia: Այս առթիւ պիտի բաժնուին Միութեան վկայականները, որոնք չհասուեցան մեր Ապրիլ 3ի պարահանդէսի ընթացքին: Արձանագրուելու համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Պ. Պ. Գ. Մտեփանեանի, 23, Bld. Port Royal, Paris (13), Tél. Gob. 88-46 եւ Ռ. Ա.ճէմեանի, 43, Rue du Surmelin, Paris (20), Tél. Mén. 78-41: Ճաշի գինն է 30 ֆրանք, ամէն բան մէջն ընդլով:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը ընդհակառակ ամենայն ջանքերու չկրցաւ հաւաքել նուէրները (15 Մարտ—31 Մայիս, 1938) :—

Կիւլլապի ֆօնտէն, կերպասեղէն, կօշիկ, դուլպայ 4288 ֆրանքի, Տիկին Մարի Կիւլպէնկեան կերպասեղէն 1012 ֆրանքի, Պարոն Պ. Խմէրեան չայբէն դիրի մեքենայ մը, Տիկին Հ. Ներսէսեան, Պ. Պ. Ցովհ. Կիւլպէնկեան, Ն. Ճէլալեան 100ական ֆր., Տիկին Զ. Ճէլվահիրճեան չաքարրեղէն, Տիկին Արմինէ Թէրզեան 10 քիլօ կարտ, Պ. Ն. Գափամաճեան 10 քիլօ օճառ, Տիկին Շամուռեան 5 քիլօ շաքար:

*** Դպրոցասէրի դաշտահանդէսը Յուլիս 24ին: Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը: (կնքէ)

ՆԱՒԱՐԿՈՒՏԻՒՆ

1938 Յունիս 1—8

ՆԻՍ.— Մ. Ա.
ՊՕՐՏՕ.— Ս. Ք.
ՄԱՐՍԷյԼ.— Գոթ.
Պ. ՕՖՖՕ.— Գոթ.
ՔՈՍՏԱՆԹԻՆ.— Ցով.
ԹՈՒԼՕՆ.— Պզտ.
ՇԱՎԻԼ.— Համ.
ՎԻԶԵՐՊԱՆ.— Զ. Տ.
ՇԱՔ.— Զ.
ԼԻՈՆ.— Գոթ.
ՎԻԼԵՐՊԱՆ.— Տիկ. Մ.
ԿՐՆՈՊԼ.— Թ.
ԿՐՆՈՊԼ.— Օնպ.
ԿՐՆՈՊԼ.— Տ. Ս.
ԿՐՆՕՊԼԸ.— Կիւր.
ԿՐՆՕՊԼԸ.— Ց. Ճ.
ԼԻՈՆ.— Փ. Պ.
ՌՕՄԱՆՎԻԼ.— Ց. Փ.
ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տիկ. Պ.
ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Մ. Բ.
ՌՕՄԻՆՎԻԼ.— Ց. Փ.
ՊՕՐՏՕ.— Աբհ.
ԻՍԻ.— Աստ.
ԻՍԻ.— Հ. Հ.
ՓԱՐԻԶ (5).— Մ. Գ.
ՓԱՐԻԶ (4).— Ռակ.
ՓԱՐԻԶ (14).— Այվ.
ՓԱՐԻԶ (3).— Գալէմ.
ՄԱՐՍԷյԼ.— Ժամ.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԻՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 18 ՅՈՒՆԻՍ SAMEDI 18 JUIN 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3760

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱԹՈՍԱՆ Կ'ԵՌԱՑ, ՄԵՆՔ ԱՆԳԼՈՒԽ...

Մէկը միւսէն ծանր դէպքեր կը յաջորդեն իրարու, կովկասէն մինչեւ Սանճաք,— Միջերկրական: Դէպքեր, որոնք սերտ կապ ունին ոչ միայն միջազգային ընդհանուր կացութեան, այլեւ մեր ճակատագրին հետ:

Անոնք որ թերթ կը կարդան ամէն օր, անշուշտ կ'ըմբռնեն այս պարագան:

Արդ, ի՞նչ կը խորհին, ի՞նչ կը բանին «ազգային ջոջերը», այս յարաճուն մտահոգութեանց առթիւ:

Եթէ կովկասը չատ հեռու է եւ անմատչելի, ահաւասիկ Սանճաքը:

Եթէ խորհրդային իշխանութիւնը արթո՞ւն կը հսկէ Հայաստանի եւ ամբողջ Կովկասի մէջ, ահաւասիկ Սանճաքի նոր տագնապը, որ խուճապի մատնած է Հայերը, ինչպէս Արաբները: Եւ բոլոր լուրերն ալ կը հաստատեն թէ նոր արհաւագրի մը սկսած է արդէն, մանաւանդ հայկական գիւղերէն:

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցն էր որ կը գրէր վերջերս.

— «Ֆրանսա Թուրքիոյ յանձնած է Սանճաքին իրական իշխանութիւնը, պահելով միայն իր անուանական իշխանութիւնը, իբրեւ հոգատար պետութիւն: Եւ այսպէս յառաջ եկած է խուճապը: կը տեսնենք բազմաթիւ գիւղեր որոնց հայ բնակիչները, մինչեւ վերջին մարդը, կը լքեն իրենց ծննդավայրը եւ խուճապահար կը զաղթեն, վախնալով իրենց ետեւէն գողմէ կատարուելիք ջարդերէ, որոնց յիշողութիւնը դեռ թարմ է իրենց մէջ»:

Սուրիոյ թերթերը աւելի ծանրակշիռ լուրեր կը հրատարակեն այս մասին: Այն աստիճան որ, հայկական օրկանները հարկադրուած են տեսութիւններ պարզել եւ յորդոր կարդալ, խուճապը մեղմացնելու համար:

Անշուշտ միայն հայկական չէ մտահոգութիւնը:

Մեր բարեկամ Արաբները չատ աւելի յուզուած են, եւ բողոքի ցոյներ, մինչեւ անգամ սպառնալիքներ կ'ուղղեն, անհանդուրժելի գտնելով հոգատար իշխանութեան կատարած նահանջը: Անոնց վարիչները արդէն կը խօսին «սոսկալի դէպքերու» մասին, անխուսափելի դառնալով փոթորիկի մը պայթումը: «Եթէ գոհացում չտրուի մեր պահանջներուն, երկիրը նոր յեղաշրջումի մը պիտի մատնուի»:

Միւս կողմէ, միջազգային մամուլը կը չարունակէ չոնդալից լուրեր հաղորդել, աւելի պղտորելով մթնոլորտը:

Երէկ անթելը կը պատմէր — եւ արաբական թերթերն ալ կ'արձանագրեն — թէ Թուրքիա հաւանա՞ծ է Լիբանանը ձգել Ֆրանսայի, փոխարէն ստանալով Ալեքսանդրէթի Սանճաքն ու Հալէպը, թէ բրիտանական կառավարութիւնը պիտի մխցնէ Դամասկոսն ու Պաղեստինը, արաբական կայսրութիւն մը հաստատելով, թէ Իտալիա եւս բաժին մը պիտի ստանայ աւարէն եւն.:

Որքան ալ վերապահութեամբ ընդունինք այս կարգի զրոյցները, կարելի չէ ժխտել թէ օրուան հզօրները նոր խաղեր ու դաւեր կ'որոճան կանանչ սեղաններու բոլորտիքը:

Այդ կ'ապացուցանէ, նաեւ, գերմանական մամուլին սուր հետաքրքրութիւնը՝ Սանճաքին եւ առհասարակ Մօտաւոր Արեւելքի հարցերուն առթիւ:

Հիթլէրի գլխաւոր օրկանը, «Ֆոլքիշէ Պէոպախթէր», մայիս 29ին հրատարակած էր թղթակցութիւն մը, ուր աչքի կը զարնեն հետեւեալ խորհրդածութիւնները.

— «Ֆրանսական այս հաշիշուճի խաղախաղիճով՝ Սուրիացիները իրենէ զիրենէ խաբուած կը նկատեն: Ատոր կը միանայ նաեւ Սանճաքի մասին գործուած դաւանանութիւնը եւ հետզհետէ աւելի կը ստուարանայ թիւը անոնց, որոնք անհրաժեշտ կը նկատեն պայքարի վերսկսումը Ֆրանսայի դէմ, թէեւ Սուրիոյ վարչապետը միշտ ալ կը ջանայ հանդոգել ֆրանսական կառավարութիւնը՝ վաւերացնել տալ պայմանագիրը՝ եւ այդ նպատակով կը պատրաստուի Փարիզ երթալ: Իսկ հոն, Փարիզի մէջ, միշտ աւելի գետին կը շահի այն հոսանքը, որ կը փափաքի մէկդի նետել Սուրիոյ անկախութեան պայմանագիրը, կ'անտեսէ Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնառութիւնները եւ անհրաժեշտ կը նկատէ զուտ աշխարհակալական բաղաքականութիւն մը Սուրիոյ մէջ»:

Ինչպէս կը տեսնէք, անվերջ կ'եռայ կաթսան: Բազմաթիւ կաթսաններ կ'եռան միաժամանակ, ամէն բանէ առաջ սպառնալով փոքր, տկար, անտէր ժողովուրդներու ճակատագրին: Մինչեւ անգամ անոնց ֆիզիքական գոյութեան:

Զգելով հեռաւոր անակնկալները, ահաւասիկ անմիջականը, — Թուրքերը ետ - տիրական Սանճաքին մէջ, իրրեւ հետեւանք հոգատար իշխանութեան վերջին զիջումներուն, որոնք ափ ի բերան ձգած են է՛ւ Արաբները, է՛ւ Հայերը, եւ միւս բոլոր ոչ-Թուրքերը:

Արդ, ի՞նչ կը խորհին մեր երեւելիները, այն ոստանին մէջ որ կը կոչուի Լոյս – Քաղաք,— Փարիզ:

Այս հարցերը որ եւ է տեղ կը բռնե՞ն իրենց մտահոգութեանց մէջ, ընթացիկ զրաղումներու, չուկայի եւ բանկալի հաշիւներու կարգին:

Ունի՞նք, վերջապէս, գլուխ մը, որ բարեհաճէր ականջ դնել եռացող կաթսային:

Եթէ կաթսան չատ հեռու է, կափարիչները Ալեքսանդրէթ չեն գտնուիր, այլ Փարիզ:

Թող չըսեն թէ տեղական իշխանութիւնները խորհած են «պարտ ու պատշաճ» միջոցները, Լիբանանի թէ Սուրիոյ մէջ:

Այս հոգերը ոչ տեղական են, ոչ ալ ժամանակաւոր: Ամէն մէկը բաժին ունինք պատմութեան առջեւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ՆԻՍՏ ՄԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Բաղնափկներ եւ ազգայնականներ կը ծեծկուին

ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ ԸՆԴՀԱՏՈՒԵՑԱԾ ՆԻՍՏԸ

Երեսփ. Ժողովը փոթորկալի նիստ մը գումարեց հինգշաբթի օր, իբրեւ հետեւանք սպանիական պատերազմին: Ժողովին օրակարգն էր Մոնթրէօյի դաշնագրին վաւերացումը (ընդմէջ եգիպտոսի մէջ հաստատուած սառնաշնչողական կացութեան): Առաւօտեան վիճաբանութեանց ընթացքին, համաչխարհային երեսփոխան Քորնալէն ոտքի ելլելով, պահանջեց անմիջապէս քննել բանաձեւ մը, որ կը հրաւիրէ կառավարութիւնը չընդունիլ Սպանիոյ սահմանադրութիւնը միջազգային հսկողութիւնը եւ ազատ ձգել առեւտուրը Ֆրանսայի եւ հանրապետական Սպանիոյ միջեւ: Եւ ահա ժխոր մը պայթեցաւ ժողովին մէջ: Նախագահը դիտել տուաւ թէ այդ խնդիրը օրակարգէն դուրս է: Համաչխարհային երեսփոխանը չարունակեց խօսիլ. նախագահը զայն կարգի հրաւիրեց, բարձրացնելով ձայնը: Երեսփոխանը մտիկ չըրաւ, աւելի բարձր խօսելով: Նախագահը ձեռքը գլխարկին տարաւ, վերջին յորդոր մը ուղղելով: Երեսփոխանը նորէն անսաստեց: Ասոր վրայ նախագահը գլխարկը դնելով դուրս ելաւ եւ ամբողջ ընդհատուեցաւ:

Տասը վայրկեան վերջը, երբ նիստը վերսկսաւ, նախագահը հանդարտութեան հրաւէր մը ուղղեց, եւ նիստը չարունակուեցաւ դէշ-ազէկ:

Բայց փոթորիկը վերսկսաւ կէս օրէն վերջը, երբ ազգայնական մը, Պիլէնեան չրջանին երեսփոխան Պ. Թիքսիէ Վինեանքուռ իր կարգին յուղեց սպանիական հարցը եւ դիտել տուաւ թէ երկու Ֆրանսական գիւղաքաղաքներ զրաւուած են Սպանիացիներու կողմէ: Եւ ահա փոխադարձ լուտանքներ:

— Լուրթ գայթ, պոռաց համամիաւոր երեսփոխան մը:

— Ձեր տեղը ապրանոցն է, պատասխանեցին ձախակողմեան երեսփոխանները:

Նախագահը կարգի հրաւիրեց ազգայնական երեսփոխանը: Ժխորը կը չարունակուէր: Ազգայնական երեսփոխանը պոռաց բոլշեւիկ երեսփոխանին.

— Ես անբանի տեղ կը դնեմ ձեզ:

— Դուք անկիրթ մըն էք, պատասխանեց բոլշեւիկ երեսփոխանը:

— Դուք անբան մըն էք եւ վա՛տ:

— Քիչ վերջը կը տեսնուինք, երբ դուրս ելլենք:

Նախագահը բոլորովին կարմրած՝ ի զուր կը փորձէր վերահաստատել բարեկարգութիւնը: Համաչխարհայինները կը մռնչէին, աչքերն ալ իրենց կարգին լուտանքներ կ'արձակէին, «մարդասպան» կոչելով երեսփոխան Մարթին: Նախագահը հարկադրուեցաւ վակել նիստը:

Դադարի պահուն, բանակռիւը այնքան սաստկացած էր որ, երկու կողմի երեսփոխանները դիրք բռնեցին իրարու դէմ: Եւ խօսքին չալըդեց գործնական ընդհարումը, ոտքով-ձեռքով: Երեսփոխան մը վիրաւորուեցաւ աչքէն: Բարապաններ միջամտելով չալըդեցան դադրեցնել կռիւը: Երբ նիստը վերսկսաւ, նախագահը ցաւ յայտնեց միջադէպին համար: Համաչխարհային երեսփոխան ժաք Տիւքլօ բողոքեց որ իր ընկերը անարդուեցաւ եւ մարդասպան կոչուեցաւ: Նախագահը սպառնաց նորէն դադրեցնել նիստը: Համաչխարհային երեսփոխանը կը չարունակէր բողոքել: Ազգայնականները պահանջեցին ժողովէն դուրս հանել եւ դատի յանձնել այն երեսփոխանը որ վիրաւորած էր իր պաշտօնակիցը: Նախագահը պատասխանեց թէ պատրաստ է գործադրելու կանոնագիրքը, եթէ յայտնեն յանցապարտ երեսփոխանին անունը: Համաչխարհային ներկայացուցիչը նորէն խօսք ուզեց: Նախագահը բարկանալով փակեց նիստը: Կացութիւնը այնքան պղտորած էր որ, երկու պիտի փակուէր խորհրդարանին նստաշրջանը:

**** Միեւնոյն օրը յուզումնալից տեսարաններ պարզուեցան նաեւ ձախակողմեան խմբակցութեանց պատուիրակութեան ընդունելութեան առեն: Պատուիրակութեան համաչխարհային երեսփոխանները կը պահանջէին. — 1. Վերահաստատել միջազգային օրէնքը Սպանիոյ հանդէպ (սահմանադրութիւնը բանալ). — 2. Աչելցնել պետական պաշտօնեաներու թոշակը.— 3. Մնտուկ մը հաստատել հողագործական աղէտներու համար.— 4. Պահպանել 40 ժամուան օրէնքը.— 5. Աւելցնել գործադուրկներու նպաստը: Համաչխարհայինները սպառնալից դիրք մը բռնած էին: Ընկերվարականները որոշ վերապահում կը ցուցնէին, իսկ արհատականները աւելի չափաւոր դիրք մը բռնած էին:*

Վարչապետը ոտկնդրութեան ընդունելով պատուիրակութիւնը, պատասխանեց թէ չի կրնար փոխել կառավարութեան որոշած դիրքը, որ հետեւանք է ելմտական դժուարութեանց:

Մոսկուա ե՞ս կր պահանջէ Կարսը

Մօտ երկու տարի առաջ, իբազեկ թղթակից մը մեզի կը հաղորդէր թէ Թուրքիա քաշուած է Կարսէն, տեղի տալով Մոսկուայի ճնշումին: Մինչեւ անգամ կ'աւելցնէր թէ Թուրքիոյ մէջ այլեւս ծրարներ չեն ընդունուիր Կարսի համար եւայլն:

Մենք այն ատեն չհրատարակեցինք այդ լուրը, անհաւատալի գտնելով զայն, հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն:

Պէյրութի «Ազդակ»ը յունիս 11ի թիւին մէջ կը գրէ թէ Հալէպի «էլ թէ - դաւտիմ» թերթը բացառիկ յաւելուած մը հրատարակած է, որուն համաձայն Մ. Մխիթիւնը կարեւոր ուժեր համախմբած է Թրքական սահմանին վրայ եւ վերջնագիր ուղղած Թուրքիոյ: Դարձեալ նոյն աղբիւրին համաձայն, 1935ին զաղտնի համաձայնութիւն մը կնքուած է Մոսկուայի եւ Էնկիւրիի միջեւ, որուն չնորհիւ Կարսը կը ձգուէր Մ. Մխիթեան: «Նկատելով որ Թուրքիա չյարգեց այս յանձնառութիւնը, Մ. Մխիթիւնը կ'ուզէ դինու զօրութեամբ գրաւել այդ չրջանը, ուստի ստուարաթիւ զինուորներ կեդրոնացուցած է կարսի սահմանին վրայ»:

Բացարձակ վերապահութեամբ արձանագրելով այս լուրը, վաղը կուսանք կարդ մը բացատրութիւններ եւս.:

ՕՐԸ ԾՐԻՆ

« ՈԶՆՉԱՑՐԻՆՔ ...»

« Խ. Հայաստան »ի վերջին թիւերը կը յորդին այ ուրաշ բացականչութեամբ.

— « Մերկացրինք եւ ոչնչացրինք »:

Անշուշտ պէտք է նախ «մերկացնել», ոչնչացնելու համար:

Օրինակ մը՝ շատերու մէջէն. (Խ. Հայաստան, 3 յունիս).

— « Մենք, Հայաստանի բոլշեւիկներս, ուզում ենք արտայայտել ձեզ, թանկագին ընկեր ՍՏԱԼԻՆ, մեր ամենախոր երախտագիտութեան զգացմունքն այն օգնութեան համար, որը Դուք մեզ, ինչպէս եւ բոլշեւիկների ամբողջ կուսակցութեանն ու ամբողջ խորհրդային ժողովրդին ցոյց տուեցիք ժողովրդի ստոր թշամիներին — ֆաշիզմի տրոցկիստական - բուխարինական, Դաշնակցական - նացիոնալիստական գործակալներին մերկացնելու եւ արմատախիլ անելու գործում, որոնք փորձում էին վաճառել, մատնատել մեր մեծ հայրենիքը, Խորհրդային Հայաստանն անջատել Խորհրդային Միութիւնից եւ հայ ժողովուրդն ստրկութեան մատնել իմպերիալիստական դիշատիչների ձեռքը: Չխնայած ձեր ցուցումներով, մենք ոչնչացրինք թշնամու բները եւ պահպանեցինք հայ ժողովրդի համար նրա երջանիկ ու հրճուալից կեանքը, որին նա հասել է մեր կուսակցութեան լենինեան - ստալինեան ազգային քաղաքականութեան հիման վրայ, ձեր հանճարեղղեկավարութեամբ, ռուս մեծ ժողովրդի եւ Խորհրդային Միութեան բոլոր ժողովուրդների հետ սերտ համագործակցութեամբ »:

Եւ, զարմանալի բան, բանի կ'ոչնչացնեն եւ «հողմացրիւ» կը փոշիացնեն Հայաստանի դեկավարութիւնը, պետական, կուսակցական թէ գրական, ոյնիսկ կ'ոճի սէրը՝ Նորին արեւուփայլ — արիւնափա՛յլ —վեհափառութիւն Խոսիփ Վիսսարիոնովիչ Սթալինեան հանդէպ:

Ի՛նչ սէր, ի՛նչ սէր: Ծովէն ալ խոր, Արարատէն ալ բարձր:

« Սէրդ սիրով խոնարհեցար, ի փրկութիւն մեր մարմնացար», պիտի ըսէր շարականագէտ մը:

Երեւանի բանաստեղծները աւելի պերճիւրաստ բաներ կ'ըսեն, (Գրական թերթ, 20 մայիս), գրաշարի մը բերնով.

Օ, ցնծութիւն, ցնծութիւն,
Բուրախութիւն անսահման,
Ստալինն է խնդութիւն —
Եւ արեգակն աննման,—
Որ մեզ լոյս, կեանք է տալիս,
Մեր ձայնը քեզ, Ստալին:
Այս լիութիւնն ու բերքը
Ո՞վ տուեց մեզ, ո՞վ տուեց,—
Ինդումնալից այս երգը
Ստալինը մեզ բերեց,—
Նա մեզ ծով լոյս է տալի՛ս,
.. ..
Ո՛վ Ստալին, դու պայծառ,
Իմաստութիւն դու անհուն, —
Տուր մեզ կեանք խնդալի,
Մեր ձայնը քեզ, Ստալին:

Քանի մը տող ալ բանաստեղծ Սարմէնի սաղմոսերգութենէն.

Զարը ջնջող, բարին ցանող, երջանկութեան հո՛ւր Ստալին,
Ձեռքացող ջահելութիւն, անմահական ո՛ւժ Ստալին,
Հազարաւոր գարունների ծաղիկնեբի բո՛յր Ստալին,
Ազատութեան անմար փարոս, ճշմարտութեան Թո՛ւր Ստալին:

Ինչպէս ըսի, բանի կը գործէ «քուր»ը, այնքան կը ծաղկի, կ'ածի, կը ծաւալի «Սէր»ը, մեր անտէր հայրենիքին մէջ:

Իսկ արտասահմանի մէ՞ջ: Կ'ածի՞ թէ կը թթուի ...

ՎԱՀԷ

ԹՈՒՐՔ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄՍՐՄԻՆԸ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

"Քառասուն դարերու թրխկան հայրենիքիր"

Թուրք մամուլը կը չարունակէ աւետաբեր լուրեր տարածել, Սանճաքին Թրքացման առթիւ:

Ինչպէս գրած էինք, Թուրք պինուորական պատուիրակութիւն մը հասած է Սանճաք, խորհրդակցելու համար Ֆրանսական սպայակոյտին հետ: Այս առթիւ Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն թէ չուտով Թուրք պինուորներ ալ պիտի հասնին: Անատոլուի գործակալութիւնը հետեւեալ ձեւով կը նկարագրէ Թուրք պինուորական մարմնին ընդունելութիւնը (12 յունիս).—

Սպայակոյտի Բ. Նախագահ Զօր. Ասըմ Կիւնթուլի նախագահութեամբ մարմին մը այսօր ժամը 15ին Փայաս հասաւ: Հաթայի պատուիրակ Գոլէ (որ երէկ պնդապետի աստիճան ստացաւ), եւ Անթաքիոյ ու Իսկէնտէրունի Թուրք հիւպատոսները Փայաս եկած էին Թրքական մարմինը դիմաւորելու: Շոգեկառքը ժամը 16.30ին Իսկէնտէրուն հասաւ, ուր Սուրիոյ Ֆրանս. հիւսիսային բանակի հրամանատար Զօր. Մօնէ եւ Սանճաքի կուսակալ Ապտիւրրահման Մէլէք եւ բոլոր համայնքներուն ներկայացուցիչներուն կողմէ դիմաւորուեցաւ: Կայարանէն մինչեւ քաղաքին ծայրը, Անթաքիոյ ճամբուն վրայ խըռնուած բազմութիւնը զօրավարը եւ Թուրք մարմինը խանդավառօրէն ծափահարեց: Երբ զօրավարին ինքնաշարժը Պէլանտի բերդին առջեւ հասաւ, խելայեղ ամբոխը «կեցցէ Աթաթիւրք, կեցցէ մեր զօրավարը» աղաղակներով լեռնէրն ու ձորերը թնդացուց:

Բերդին վրայ կարմիր կամար մը կար, « Քառասուն դարերու Թրքական հայրենիքը չի կրնար զերի դառնալ » վերտառութեամբ:

Թափորը իր ճամբան կը չարունակէ: Քրքրքհանի գիւղերէն իջնող հազարաւոր գիւղացիներու բազմութիւն մը փողի եւ թմբուկի ձայներով կը դիմաւորէ եկեղրները: Ճամբաներուն վրայ մատաղներ կը մորթուին, չատերու աչքերէն ուրախութեան արտասուքներ կը հոսին:

Անթաքիոյ դուռներուն առջեւ բիւրաւոր բազմութիւն մը, ծաղիկի ճչմարիտ անձրեւ մը տեղացուց ինքնաշարժերուն վրայ:

Այսպիսի անյիշատակելի հանդավառութեան մը մէջ էր որ Թուրք մարմինը Անթաքիոյ քաղաքապետարանին առջեւ հասաւ: Զօրավարը պատուոյ չոկատներուն աչքէ անցընելէ վերջ, գայմագամ Սիւրէյյա Հալէֆի տունը գնաց, որ իր բնակութեան յատկացուած է: Ժողովուրդը տունին չուրջ խռնուած խանդավառ ցոյցեր կը կատարէր, քանիցս զօրավարը դուրս ելլել պարտադրելով: Անկախութեան եւ 10րդ տարեդարձի քայլերգները անընդհատ կ'երգուէին: Զօրավարին խնդրանքներուն վրայ էր որ բազմութիւնը չանձն առաւ ցրուիլ:

**** Իսկէնտէրունի ոստիկան զօրքի հրամանատար Միւնիրի, նախկին Անթաքիոյ ոստիկան-զօրքի հրամանատար Միհրանի եւ Քրքրքհանի ոստիկան - զօրքի հրամանատար Ապտիւսամէտի պաշտօններուն վերջ տրուեցաւ, որովհետեւ այս անձերը իրենց պաշտօնը Թրքութեան դէմ չարաչար գործածած էին:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌՊԱԿՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. ՏԻԿՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

Trans : J. M. Թարգմ. փ. Ս.

Ինչպես Տալուսն իրեն տարօրինակ էր զգում, երբ ինչ-որ մեկը փորձում էր նրան գովաբանել, այնպես էլ հիմա նա ամաչում էր, որ Ֆիլիպ Սիդնին իրեն հետ էր բերել Ստամբուլ։ Ինքն իրեն հարցնում էր, թե ինչ է նշանակում այդ ամենը։ Ինչո՞ւ էր Ֆիլիպը ցանկանում, որ ինքն էլ գնա։ Ինչո՞ւ էր նա ասել, որ Ալիի հետ ինքն ավելի լավ կվարվի, եթե ինքը ներկա լինի։ Ինչո՞ւ էր Ֆիլիպը ասել, որ Ալին ինքն է ուզում սպանել

ԿՍՐՈՒՄ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

— Ինչպե՞ս կը գնահատեք ներկայ գրական կեանքը։

— Ինչ ըսեմ, հոգիս, ես ինքս ալ չեմ գիտեր։ Ես կը կարդամ միայն հին հեղինակներ, որոնք ինծի համար կը մնան միշտ նոր։ Ասոնք ինծի կը պատմեն իրենց ժամանակի մասին, ես ալ կը մոռնամ ներկան։ Ներկան ինծի համար գոյութիւն չունի։ Ես կ՚ապրիմ անցեալի մէջ։

— Ձեր կարծիքով ի՞նչ է պատճառը, որ ներկայ գրականութիւնը այսքան ցած մակարդակի վրայ է։

— Ես չեմ գիտեր, չեմ գիտեր։ Ես ալ չեմ գիտեր

Անհակառագրելի յուզում Մուրիոյ մէջ

Մինչ Թուրքերը ցնծութեան կանչեր կ'արձակեն, արաբական մամուլը կը յորդի բողոքի արտայայտութիւններով։ Կացութեան ծանրութիւնը ապացուցանելու համար, արձանագրենք լուր մը,— ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական հիւպատոսները Սանճաք գացած են, անձամբ քննելու համար կացութիւնը ։

Արաբական թերթերէն կը քաղենք նաեւ հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Օրէ օր աւելի կը սաստկանայ ոչ-թուրք փոքրամասնութեանց վրայ դրծադրուած ճնշումը։ Ամէն միջոցով կ'աշխատին Թրքական մեծամասնութիւն մը ապահովել, որպէսզի Թուրքերը ստանան խոստացուած 22 պատգ։

Հազարապետ Գօլէ վերջերս հրաւիրեց ոչ-թուրք համայնքի պետերը եւ հակիրճ թէ պէտք է ազդեն իրենց հայրենակիցներուն վրայ, որպէսզի անոնք արձանագրուին թրքական ցանկին մէջ կամ բնաւ չարձանագրուին։ Պ. Գօլէ Օրթոտոքս համայնքի պետին յայտարարած է որ ամէն միջոցի պիտի դիմէ, ստանալու համար ուզուած արդիւնքը ։

Այլեւս չեն ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը։ Մասնաւորաբար Հայերէն կը վախնայ ամէն մարդ։ Անոնմ կատաղի հակաթուրքեր ըլլալով, ոեւէ ենթադրութիւն չբանեցուցին անոնց վրայ, արգիլելու համար արձանագրութիւնը։

Եւ սակայն, բազմաթիւ Հայեր Սանճաքէն դուրս դրկած են իրենց ընտանիքները։ Իշխանութիւնները միջոցներ ձեռք առած են, դադրեցնելու համար այս արտագաղթը ։

**** Թրքական բանակէն 6 սպաներ կոչուած են վարիչ պաշտօններու։ Հինգ Թուրքերուն յանձնած են ոստիկանութիւնը, ընդհ. ապահովութիւնը, ներքին վարչութիւնը, ոստիկան - դինուորութիւնը, եւայլն ։*

Միւս երկրորդական ճիւղերու արաբ պետերն ալ կը հրաժարին եւ անոնց տեղ Թուրքեր կը նշանակուին ։

**** Դամասկոսի մէջ կազմուած են բազմաթիւ յանձնախումբեր, հանգանակութիւն կատարելու համար ի նպաստ Սանճաքի։ Յանձնախումբերուն մէջ ներկայացուցիչներ ունին բոլոր հոսանքները, մէջն ըլլալով բոլշեւիկները ։ Յանձնախումբերը կը պտտին թաղերը եւ չուկաները եւ դրամ կը հաւաքեն։ Յիսուն տեսակ զարդանիշներ պատրաստուած են եւ հանգանակութիւնը արդէն կարեւոր գումարի մը հասած է ։*

**** Արաբական Թերթ մը, «էլ էյամ», կը գրէ Թէ Թուրքերը յանձն առած են Ֆրանսայի Թողուլ Լիբանանը, պայմանաւ որ Թուրքիոյ կցուին Ալեքսանդրէթն ու Հալէպը ···*

**** Զրոյցի մը համաձայն, Սուրիոյ կառավարութիւնը արտակարգ նիստ գումարելով, Ֆրանսայի ներկայացուցած է կարգ մը անմիջական պահանջներ։ «Եթէ գոհացում չտրուի, երկիրը նոր յեղաշրջումի մը պիտի ենթարկուի»։ Այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է ազգ. խմբակցութեան քարտուղարը ·*

— «Մեր երկիրը շատ փափուկ եւ վտանգաւոր շրջան մը կը բոլորէ այս միջոցին։ Միջոցներ կը խորհինք, այս անելիքն դուրս գալու համար։ Ֆրանսայի ղրկուած ծանուցագիրը բոլորիս հաւանութեան արժանացած է։ Չեմ կրնար յայտնել լրովանդակութիւնը, բայց շատ ուժեղ է եւ վճռական։ Եթէ գոհացում չտրուի, կը կարծեմ թէ երկիրը իր նորագոյն պատմութեան ամէնէն տխուկլն դէպքերը պիտի արձանագրէ ։

**** Թուրք գինուորներ երեւցած են Սուրիոյ սահմանին վրայ։ Միւս կողմէ թրքական հրոսախումբեր կը կազմուին, մարզուելով Թուրք սպաներու կողմէ, որոնք առաջ գէնք եւ ռազմանիւթ կը բաժնեն անոնց ։*

**** Միջերկրականի Ֆրանսական նաւատորմիղը, որ կը բաղկանայ 13 մարտանաւերէ, Պէյրութ հասաւ յունիս 10ին, մասնակցելու համար նոր նաւահանգիստի բացման հանդիսութեանց։ Նաւատորմիղը Պէյրութ մնաց վեց օր։*

8—10,000 ապաստի գ' ետուներ
Ֆրանսա ապաստանեցան

Սպանիոյ ազգայնական բանակը ուժգին յարձակողականի մը ձեռնարկած ըլլալով, 8—10.000 հանրապետական զինուորներ (43րդ զօրաբաժին) ստիպուեցան Ֆրանսա անցնիլ, այլապէս պիտի պաշարուէին։ Ֆրանսական իշխանութիւնները անմիջապէս զրաւեցին փախստականներուն զէնքերը։ Ուրիշ փախստականներ ալ կը սպասուին։ Եկողները կը պատմեն.

—«Ութ օրէ ի վեր կ'ապրէինք անընդհատ ռմբակոծութեան մը տակ։ Ալ ճար չմնաց, փախանք»։

Սպանիացի հրամանատարը «ռազմապիտական» համարելով այս նահանջը, յայտարարեց թէ բոլոր կամուրջները քանդած, ռազմանիւթին ու պաշարը ոչընչացուցած են։ «Իմ զինուորներս իրենց դիրքերը պաշտպանեցին թիզ առ թիզ, կատարելով իրենց պարտականութիւնը։ Մենք սահմանագլուխը կ'անցնինք ճակատաբաց »։

Կ'ըսուի թէ հանրապետական զօրքը շատ ծանր կորուստներ կրած է վերջին կռիւներուն մէջ։ Ազգայնականները կը շարունակեն յառաջ խաղալ, անխնայ ռմբակոծելով Վալենսիան ։

**** Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Սպանիոյ 50 նահանգներէն 37ը կը գտնուին Զօր. Ֆրանքոյի, իսկ 13ը հանրապետականներուն ձեռքը ։*

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՑԱՍՏԱՆի Գերագոյն Մորհուրդի ընտրութեանց առթիւ, Մոսկուայի Թերթերը կը գրեն Թէ մասնակցած է ընտրողներու 99.6 առ հարիւրը։ Գերագոյն Մորհուրդին 256 անդամներէն 156ը բոլշեւիկներ են, 100ը անկուսակցական։ Ինչպէս Վրաստանի, նոյնպէս Հայաստանի մէջ ընտրուած են Սթալին եւ Մոլոթով (Հայաստանի մէջ՝ նաեւ Անաստաս Միկոյեան)։

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ առաջարկեց մեծաքանակ ցորեն ծախել Իտալիոյ, աժան գնով, պայմանաւ որ իտալական Թերթերը մասնաւոր հրատարակութիւններով ծանուցանեն ժամանումը ···

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ վարչապետը Վենետիկ երթալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ ։

ՏՈԼԱՐԻՆ արժեզրկման լուրերը վճռապէս կը հերքուին Մ. Նահանգներու կառավարութեան կողմէ։ Այս լուրերը հրապարակ հանուած են Եւրոպայի մէջ, եւ շահադէտները ոսկի կը գնեն ։

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻԱ կառավարութիւնը որոշեց արձակել այն պահեստիները որոնք դրօշի տակ առնուած էին մայիս 21ին, երբ կացութիւնը ծանր կը համարուէր։ Այս որոշումը բարեացակամութեան ցոյց մը կը համարուի Գերմաններուն հանդէպ ։

300.000 ՀՈԳԻ ԽԵՂՈՒԻԱԾ են Զինաստանի Դեղին գետին ողողումներուն հետեւանքով, համաձայն նոր հեռագրի մը։ Կացութիւնը չատ վտանգաւոր է տակաւին ։

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԳԻ 7րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի յուլիս 8ին ։

ԱԻՍՏՐԻՈՑ պարտքերուն առթիւ ծանուցագիր մը ուղղած էր անգլիական կառավարութիւնը։ Գերմանիա պատասխանեց Թէ պարտաւոր չէ վճարելու։ Կը կարծուի Թէ Անգլիա անտեսական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, Գերմանիոյ վրայ ճնշելու համար ։

Հ. Յ. Դ.

Գիւղաքաղաք

ԿՐԵՆՈԹԼԻ «Ճօճֆնեթբայրհաու» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 18 ցունիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ցանօթ հաւաքատեղին։

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ս. Մորիսի «ցառաջ» խումբի ընկերները, 19 ցունիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «վարուժան» խումբի ժողովը, 19 ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «վարուժան» ակումբին մէջ, 2 Ռիւ Ֆուռվիկօ։ Քալոտիէի եւ Լորէթի ընկերներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի, 19 ցունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmanie***ի մէջ։*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն

կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անպործնեաներու 3 ֆր.։

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ՄԷՋ.— «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 19 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Արիմեան» ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս։

կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, երգ, արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ։ Կերուխում։ Պիւֆէ տեղւոյն վրայ։ Մուտքը ազատ է։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին

կազմակերպուած Մարսէյլի Սալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ

19 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

Սէնթ Ժէորճէի օդաստան պարտէզին մէջ։

կը նախագահէ ԲԻՆԻԱՄԻՆ ԱԻԻԿԵԱՆ. կը խօսի ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, կը բանախօսէ՝ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ։

Իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ վաստակաւոր դերասան Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ որ պիտի ներկայացնէ երկու ծիծաղաշարժ վաւերշաններ։ Կ'երգէն ու կ'արտասանեն Սալնոյ Ջորի նորահաս մանուկներ։

ՏԱՆՕԹ — Շանդիսավայր երթալու համար առնել 25 Թիւ հանրակառք եւ իջնել վերջաւորութեան։ Փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին երթալ հանդիսավայր։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱԻՐԱԼԻ ԵՒ ԵԿՈՒՑԻ

26 Ցունիս, կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 9ին

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՊՇԻՆ ՄԷՋ, 8, *Rue Danton* (*St. Michel*)

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի

բեմադրութեամբ հանրածանօթ արուեստագէտ վարպետին՝

Հ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆԻ փարիզահայ կեանքէ զուարթ կատակերգութիւնը՝

ՄՆԱՆԿ ԵԻ ՏՆԱՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՋԸ

երեք արար

որուն կը մասնակցին Ա. ԳՄՐԼԵԹԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ, տիկիններ՝ Ռ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՍԱԻՍ ՏԻՒՓՕՆ եւայլն։

Այս ներկայացումը կը տրուի յօգուտ Գրիգոր - Վահանի, նախաձեռնութեամբ իր խումբ մը բարեկամներէն կազմուած յանձնախումբի մը, որուն մաս կը կազմեն Պ. Պ. Եագուպեան Ա., Թէրզեան Զ., Մանիկօֆ Ց., Պալապաեան Ս., Սամուէլ Հայկ, Տէտէեան Յ., Քելապճեան Ն.։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐՑՍՑՆ-ԵՐՈՒ ՄԻՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՓԱԿՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

18 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Rue Bossuet, Paris

Բացման խօսք՝ Գ. ՊԱԼԵԱՆ, արտասանութիւն՝ Տիկ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, երգ՝ Տիկ. ՔԻՒՐԹԷՐԵԱՆ, արձակ էջ մը՝ Պ. ՋԱՐՈՑԵԱՆի, զաւթ մեծախօսութիւն մը, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, արտասանութիւն՝ Ա. ԳՄՐԼԵԹԵԱՆ, Երուեստը՝ (գաւաթախօսութիւն) Զ. Մ. ՈՐԲՈՒՆի։

ԱՐԱՐ ՄԸ «ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»ԷՆ

Թատերակցութեամբ Պ. Պ. ԼԱԹԻՖԵԱՆի, ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆի, ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի։

Մուտք 5 ֆրանք

ՅԻՇԱՏԵՏԻ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Հայրենակցական Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը 19 Ցունիս, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Au Petit Pot սրճարանի վերնայարկը, 2 Bld. Bonne Nouvelle կամ 1 Rue Fbg. St. Denis: մէթրօ **St. Denis.** *Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։*

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղը Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս Շաբաթ, 18 Ցունիս, կէսօրէ վեցջ ժամը 4ին, 8, Rue Bossuet: Օրակարգ՝ Վարչութեան ընտրութիւն։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻԻ Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը, 18 Ցունիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ։ Օրակարգ՝ Վարչութեան ընտրութիւն։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎիլի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը 18 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ գեկուցում պատգամաւորի եւ Վարչութեան ընտրութիւն։ Ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՍԱԼՈՆՑ-ԶՈՐԻ Հայրենակց. Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղի անդամական Ընդհ. ժողովը, այս կիրակի, 19 Ցունիս, ժամը 3ին, Ժանթիլեի հայկական դպրոցին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՃԱՇԿԵՐՈՑԹ

*19 Ցունիս, կիրակի, իրիկուան ժամը 8.30ին տեղի կ'ունենայ հայ սափրիչներու Միութեան ճաշը Salon Rive Gauche*ի *սրահներուն մէջ,99—101 Rue d'Alésia։ Այս առթիւ պիտի բաժնուին Միութեան վկայականները, որոնք չհասցան մեր Ապրիլ 3ի պարահանդէսի ընթացքին։ Արձանագրուելու համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Պ. Պ. Գ. Ստեփանեանի, 23, Bld. Port Royal, Paris (13), Tél. Gob. 88-46 եւ Ռ. Ադէմեանի, 43, Rue du Surmelin, Paris (20), Tél. Mén. 78-41։ Ճաշի գինն է 30 ֆրանք, ամէն բան մէջն ըլլալով։*

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

12, Rue Dumas — PARIS (12e)

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, 19 Ցունիս, առաւօտեան ժամը 9ին

Սկսելմա Սէն Թէօսօրի մէջ, 12, Rue des Dominicaines

ՍԻՆԼ ՍԷԹՕ ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԻ

իր առաջին երգախառն ժապաւէնը (sonore et chantant)

ԱՆՑՔԵՐ «ԱՆՈՒՇ» ՕՓԵՐԱՑԷՆ

Թեմադրութիւն **ԵՐ. ՍԷԹԵԱՆի** — *Ձայնագրութիւն* **ԺԱՒՔ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի**

Դերակատարներ՝ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, Օր. ԶԱՐԻԿ, Ց. ՔԻՆՏԷՐԵԱՆ, Տիկ. Ռ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ։ Ժապաւէնին մէջ պիտի լսէք, ԱՍՈՒՄ ԵՒ ՌՈՒԲԻՆ, ԱԶԳԻ ԱՆԱՍՏԱՒԱԾ, ԱՄՊԻ ՏՈՒԿԻՑ, ԲՈՐՁՐ ՍՈՒՐԵՐ, պարի և. դանակներ եւայլն։

Ձայնագրին մաս կը կազմէ նաեւ «ՀԱՅԱՐՈՒՄԷԿ ԳԻՆԵՐՆԵՐ»ը

(արաբական պատմուածք հայերէն տառերով

եւ արաբերէն երաժշտութիւնով)

Ժապաւէնը մարսէյլի մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը ցուցադրուի Նաեւ Ֆիֆաղաշարժ զաւեշտ մը. ՍԹԱՆ ԼՕՐԷԼ ԵՒ ՕԼԻՎԻԷ ՀԱՐՏԻ կէս ժամ անընդհատ խնդալ։ Մուտք 5 եւ 3 ֆր., փոքրերու 2 ֆր.։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրասենեակներու փոփոխութիւնս ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի դրամներ։ կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ։

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ

ԲԱՑՈՒՄԸ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 21 ՅՈՒՆԻՍ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ ապրանքներու ճոխ մթերք, վաճառումը մեծ ու մանր։ Նաւագործը մեկ քիլօ։ Պիտի վաճառուին նաեւ մեծ ու մանր կարկանդակներ (չէօրէք սիմիտ, քուլապիէ եւայլն) որոնք միայն մեր քով կը գտնուին։

20 Rue Tiquetonne, Paris (2)

Մէթրօ Չալէն կամ Էթիէն-Մարսէլէն 2 վայրկեան

Tél. Cent. 76—95

ՈՒՆ ԴՈՒԶԷ

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40 DUZE

Véritable Anisette Orientale

ԶՈՒԻՑ ԽԱՉՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - راكى ممزوج خالص

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՀԻ ՏԻԻԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղին է ՐԱՀԻ ՏԻԻԶ։ Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնց ստամոքսը կ'այրէ եւ գիւերները չուր կը խմեցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱՀԻ ՏԻԻԶ որուն անուրանալի համ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier

Շուն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշակաստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժաքրութիւն եւ անձերի սպասարկութիւն, գոյսական օղի՝ եւ չաշլիք։ Ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ։ Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի արագ, անհատնում ժամուելի գիներով։

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ։

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, անմրցելի, անեխարդակ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի թով։ Հայ աւանդական ոգեպին գործ։

Alimentation “TRÉVISE”

Իր անմրցակից «Moka» տուրճովը

Café “HAREM„

5 ԱՄ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԷՂՋ

Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,

— Որ՛ ձեր արձակուրդի օթերան խակ չի մտնար ձեզ, գոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ ասդի տակն ալ որ դնէք...

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Livraison à domicile

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կնանց ոտներու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ գործիներ, ձերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ունտէրվուտ գրի քներ։ Ջափաւոր գիներ։

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԵԱՑ ԵՒԱՄԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
19
ՅՈՒՆԻՍ
DIMANCHE
19 JUIN
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3761

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԻԼ ԵԻ ԳՈՐԾԵԼ

Սոխպուած ենք նորէն յուզել «գլուխ»ի մը, ըսէք՝ ազգային օրկանի մը խնդիրը, ի նախատեսութիւն բազմազան եւ յարաճուն հոգերու :

Երէկ այդ պահանջը կը յիշեցնէինք Սանճաքի դէպքերուն առթիւ, որոնք չատ մութ հեռանկար մը կը պարզեն :

Սանճաքը միայն մէկ մասն է ընդհանուր տագնապի մը : Անիկականը, բայց ոչ ամբողջը :

Անոր հետ կապուած են ուրիշ խնդիրներ ալ : Սահմանակից Սուրիան եւ Լիբանանը նորէն մասնուած են անստոյգ վիճակի մը, ոչ միայն Սանճաքի հարցին, այլ եւ իրենց ապագայ կազմակերպութեան առթիւ, քանի որ կնքուած դաշնագիրները առկախ կը մնան :

Ամէն պարագայի մէջ, դաշնագիրները վաւերացուին թէ ոչվաւերացուին, բազմաթիւ անակնկալներ կրնան պատահիլ մինչեւ 1940, երբ երեւութապէս պիտի վերնայ հոգատարութիւնը :

Միայն այս պարագան բաւական էր լարելու մեր ուշադրութիւնը եւ որոշ աշխատանքներ կատարելու, քանի որ 120–150,000-նոց համրանք մը փռուած է այդ ափերուն վրայ :

Մէջազգային կացութիւնը ուրիչ հոգեր ալ կը հարկադրէ, նոյնքան տիպղոգական : Մանրամասնօրէն խօսիլ անոնց մասին՝ պիտի նշանակէր քարոզ կարդալ : Կացութիւնը այնքան խօսուն է, դէպքերու ընթացքը այնքան ալեկոծ, որ խորհրդածութիւնը, վերլուծումը ինքնին կը դառնայ աւելորդ :

Շատոնց անցած է իրար լուսաբանելու ժամանակը եւ հասած ենք չրջանի մը մէջ որ ամէն բանէ առաջ արթնութիւն, կազմակերպած ուժերու համախմբում եւ ծրագրեալ գործունէութիւն կը պահանջէ :

Երէկ մեր հարցումն ուղղեր էինք «ազգային ղօղերու» :

Իրականին մէջ, չատ բան չէ մնացած այդ չքախումբէն : Ե՛ւ քանակով Ե՛ւ որակով :

Միւս կողմէ, մեզի համար չատոնց փակուած են — պէտք է փակուած ըլլան — գործունէութեան հին ձեւերը : Կարելի չէ դատ չտիլ գոց եղած, մաշած, հազար անգամ փորձուած մեթոտներով : Լալկան ապերասպիրներով եւ սնամէջ հաւատամքներով :

Քաղաքական կեանքի մէջ կազմակերպուած ուժը եւ մեթոտիկ աշխատանքն են որ արժէք ունին, եւ ոչ թէ հաւատարմութեան ուղերձը կամ անցեալ ծառայութիւնը :

Զի բաւեր միշտ յիշեցնել,— երէկ այսպէս, երէկ այնպէս : Չարկ է ապացուցանել, համոզել թէ այսօր ալ արժէք ենք : Թերեւս աւելի գիտակից եւ տոկուն քան երէկ :

Ցետոյ, պատմութենէն դասեր հանել ոչ միայն մեզի, այլեւ ուրիչներուն, աւելի հզօրներուն համար, չհագրգռելով զանոնք :

Ասոր համար ալ, ամէն բանէ առաջ պարտաւոր ենք միշտ աչքառել Մօտաւոր Արեւելքի պատմութիւնը : Վերլուծել դէպքերը, սորվիլ եւ սորվեցնել :

Ինչպէս ճարտարագործական - տնտեսական կեանքին, քաղաքականութեան մէջ ալ «մասնագէտներ»ն են որ վճռական դեր կը կատարեն, այս կամ այն հարցին լուծման համար :

Ունի՞նք մասնագէտներ, տարրեր որ օժտուած ըլլան բազմակողմանի գիտելիքներով : Ընդունակ՝ պատասխանելու որեւէ հարցումի, բանաձեւելու որ եւ է տեսակէտ :

Ամէնէն արդար համարուած զատերն ալ չատախօս կը կորսուին, երբ չես կրնար բանաձեւել, իրաւագէտի մը միջոցաւ :

Քաղաքական կեանքը լաբիւրինթոս մըն է, ուր ոչ օգնութեան աղաղակները արժէք ունին, ոչ ալ անցեալ փառքերը :

Գիտութիւն, փաստ, քարեէս, թուանշան, կորովամտութիւն, յարատեւութիւն եւ վճռականութիւն,— ահա զէն ու զրահը քաղաքական գործունէութեան :

Անշուշտ մենք յաւակնութիւն չունինք լայն ծովերու վրայ նիզախելու : Կամ սաւառնելու բարձր քաղաքականութեան ոլորտներուն մէջ :

Եւ սակայն, ոչքան ալ սահմանափակ ըլլայ մեր միջավայրը, այսօր աւելի մեծ պարտականութիւններ կը ծանրանան մեր վրայ, քան երէկ : Տասնըհինգ տարին պարապ անցած ըլլալու չէ, իրբեւ տեսակ մը դասընթացք՝ Եւրոպայի սրտին վրայ :

Կը կարծենք թէ մեռած, յոգնած կամ չափուած եւ պակասած արժէքներուն տեղ հասած են ուրիշներ, ծառայութեան դնելու համար :

Չարկ է համախմբել, խանդավառել եւ գործի մը կապել զանոնք, համաձայն իրենց կարողութեան եւ խառնուածքին :

Անհրաժեշտ է որ իւրաքանչիւր հոսանք տեսակ մը մարդահարց կատարէ, երեւան հանելու համար իր պիտանի տարրերը :

Եւ, ամէն բանէ առաջ, հարկ է «գլուխ» մը ապահովել, աշխատանքի բաժանում կատարելու համար :

Երէկ այսպէս կը գործէին մարզիկ, խոյանալով կրակին եւ ջուրին մէջ, ի խնդիր ֆիզիքական գոյութեան եւ ապաւութեան : Եթէ պարապանները փոխուած են այսօր, հիմնականը կը մնայ նոյնքան վրդովիչ,— փրկութիւն ե՛ւ համրանքի ե՛ւ ազգային դատի :

Փրկութիւն՝ լրջօրէն ուսումնասիրելով կացութիւնը, եւ պատասխանատուութիւններ, պարտականութիւններ ստանձնելով : Այլ մանաւանդ խրատուելով անցեալի դասերէն :

Չէ՞ որ այսօր աւելի մօտէն կը ճանչնանք Եւրոպան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԱՆՃԱՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ԱՆՍՏՈՅԳ

Զինուորական բանակցութիւններ առնչուած

ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ ԱԶԳԱՇԱՒՈՂՈՎԸՆ

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի դրչակիցը կը հեռագրէ Ենկիւրիէն, հինգշաբթի օրուան թուականով.—

Թուրք մամուլը նորէն յոռետես լեզու մը կը գործածէ Սանճաքի մասին, առանց բացառութեան : Պատճառը այն է որ Անտիոքէն հասած լուրեր թուրքսուրիական նոր ընդհարումներ կը ծանուցանեն, թուրք գոհերով :

Սանճաքին առաջին ընտրութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ ամսու : Այժմ այս երկրամասը կը դտնուի Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեան տակ, հոգատարութեամբ Ֆրանսայի, բայց յառաջիկայ տարի ինքնավար չրջան մը պիտի դառնայ :

Գրեթէ կատարեալ աճելի չանգած են բանակցութիւնները Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի զինուորական մարմիններուն միջեւ : *Այսօր կ'ըսեն թէ պատճառը Ֆրանսացիներուն անհաշտ ընթացքն է, որուն ուժ կուտայ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն թշնամական դիրքը՝ Թրքական պահանջներու հանդէպ :*

« Ուլուս » թերթը, որ ընդհանրապէս Թուրքիոյ պաշտօնական տեսակէտներուն արտայայտիչը կը համարուի, կը գրէ թէ այս կացութեան առջեւ Թուրքիա կրնայ վերաքննել իր անդամակցութեան խնդիրը :

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

Ճեղքեր ժողովրդական ճակատին մէջ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, խորհրդարանին նստաշրջանը փակուեցաւ ուրբաթ օր —արձակուրդ— սովորական ժամանակէն մէկ ամիս առաջ, իբրեւ հետեւանք սիրող մթնոլորտին :

Այդ օրը, առաւան դէմ, դահլիճը բացառիկ նիստ դումարելով, քննեց հրամանագիր - օրէնքներու չորրորդ եւ վերջին չարքը, որ կը բաղկանայ 60 օրէնքներէ : Ցետոյ տեղի ունեցաւ երեսփ. ժողովին նիստը, ուր Պ. Տալատիէ առեղծուածային ընթերցումին առեն յայտարարեց թէ պիտի փակուի գարնանային չրջանը : Ընկերվարականները եւ համայնավարները բողոքեցին այս որոշումին դէմ, քանի որ չէին լուծուած կարգ մը խնդիրներ — ծէր բանուորներու հանդստեան թոշակը, պետական պաշտօնեաներու թոշակի յաւելումը եւայլն : Եւ մերժեցին քուէարկել առեղծուածները : Համայնավար երեսփոխան Թամէթ բուռն ճառ մը խօսեցաւ եւ պահանջեց նստաշրջանը վերսկսիլ յուլիս 15ին : Ի վերջոյ ժողովին առեղծուածները վաւերացուեցան 241ի դէմ 357 ձայնով : Մեծամասնութիւնը կը կազմէին արմատականներն ու ազերը, իսկ փոքրամասնութիւնը՝ ընկերվարականներն ու համայնավարները :

Այս նիստէն վերջը, խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութեանց պատուիրակութիւնը ժողով դումարելով յայտարարեց թէ անխախտ կը մնայ ժողովրդական ճակատը : Բայց եւ այնպէս կարելի չէ ժխտել թէ լայն ճեղք մը բացուած է այդ ճակատին մէջ : «Իւմանիթէ» կը գրէ թէ ընկերվարականներն էին որ առաջարկեցին խորհրդարանը արձակուիլ նիստի հրաւիրել յուլիս 15ին, եւ համայնավարներն ալ ուժ տուին : բայց ի վերջոյ ընկերվարականները իրենք նահանջեցին, երբ առաջարկուեցաւ պատուիրակութիւն մը ղրկել վարչապետին, այս առաջարկը ներկայացնելու համար : Իսկ արմատականները պարզապէս մերժեցին այդ առաջարկը, անվստահութեան ցոյց մը համարելով զայն :

Համայնավարները երկրորդ պարտութիւն մը եւս կրեցին նոյն օրը, երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին դումարման առթիւ : Անոնք առաջարկեցին բանալ սպանիական սահմանադլուխը, որպէսզի Հանրապետական Սպանիան կարենայ դէնք եւ ռազմանիւթ ստանալ : Այս առթիւ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան աջերուն եւ ձախերուն միջեւ, եւ առաջարկը մերժուեցաւ 4ի դէմ, 8 ձայնով : Միայն համայնավար անդամները թէր քուէարկեցին, ընկերվարականները ձեռնպահ մնացին, իսկ միւս ներկայացուցիչները մերժեցին :

Այս ժողովին մէջ ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը ուժգնօրէն պաշտպանեց Պ. Իվօն Տէլպոս, արտաքին գործերու նախորդ նախարարը, որ պղպարարեց թէ քաղաքականութեան փոփոխութիւնը կրնայ կղզիացնել Ֆրանսան : Պ. Տէլպոս «անխոհեմ» կոչեց բոլշեւիկներուն առաջարկը, բացատրելով թէ հետեւանքը պիտի ըլլայ Ֆրանսան անջատել Անգլիայէն, ինչ որ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ուզածն է :

Նոր հրամանագիր—օրէնքներ

Հրամանագիր - օրէնքներու չորրորդ եւ վերջին չարքը մասնաւորապէս կը չօշափէ տնտեսական վերակազմութեան, արտադրութեան յաւելման, ապրուստի սղութեան եւայլն խնդիրները : Այս առաջադրութեամբ, որոշ կրճատումներ պիտի կատարուին արտադրութեան տուրքին մէջ որ պիտի չանցնի 6 առ հարիւրը : Ուրիշ տուրքեր ալ պիտի թեթեւնան : Վերջապէս, աւելի ճկուն ձեւի մը պիտի վերածուի 40 ժամուան աշխատանքի գործադրութիւնը, միշտ օրէնքի սահմաններուն մէջ : Օրէնքը արգէն կ'արտօնէ չեղումներ կատարել բոլոր ճարտարագործութեանց մէջ : Ուրեմն, կը բաւէ համաձայնութիւն գոյացնել գործատէրերու եւ բանուորներու միջեւ, իւրաքանչիւր ճարտարագործութեան համար, որպէսզի աշխատանքի նախաբարը արտօնէ աւելցնել աշխատանքի ժամերը : Այս չեղումը կատարուած է արգէն ազգային պաշտպանութեան ճարտարագործութեանց մէջ :

Ուրիշ հրամանագիր մը միջոցներ կը նախատեսէ, գիներու ապօրէն բարձրացումը արգիլելու համար :

Ա Ե Ր Ի Ն Ի Ն կը հեռագրեն թէ 200 հոգի ձերբակալուած են իբրեւ համայնավար :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԼՈՒՆԵՐՈՒ ԼԵԶՈՒԻՆ

ժիւլիէն Ֆրանսոն **Revue des Deux Mondes**ի մէջ կը հրատարակէ ուսումնասիրութիւն մը մեղուներու լեզուին մասին,— ըստ այս նոր մեղուագէտին, Վիրգիլիոսի փոթիրին բարեկամներն ալ, ճիշդ մարդոց պէս, իրարու հետ կը հաղորդակցին մշակուած լեզուով մը : Բայց թէ մեղուաբարբառին բերականութիւնը բացատրելու համար Տարագ ալ ունի՞ն,— Ֆրանսոն լուռ կը մնայ այդ մասին : Լեզուական սխալները յառուկ են ... մարդոց, մանաւանդ Հայոց,— երբ մեղուն չի սխալիր մեղրախորիսխի երկրաչափական ապշեցուցիչ գիծերը կառուցանելուն մէջ, կը սխալի՞ միթէ իր թագուհիին արուշտութեան եւ բեղուորութեան համար աղօթք արտասանած պահուն կամ իր աշխատատար ընկերուհիներուն հետ խօսած ժամանակ, (մեղուներու մօտ՝ արուները պատիւ չունին) : Մեղուն որ գիտէ անվրէպ ընտրել ծաղկին ամէնէն նուրբ բոյրը եւ ամէնէն քաղցր նեկտարը՝ իրար խառնելու համար ճարտարօրէն,— մինչ մեր տանտիկինը յանախ կ'այրէ եղիւնը,— գիտէ նաեւ խօսիլ անսխալ լեզուով եւ հաստատել թէ իր բնազդը չի սխալիր, բայց կը սխալի մեր իմացականութիւնը : Եւ որով-հետեւ իմացականութիւնը բիոլոյով երուած է... Հայերուն, ատոր համար Հայերը մեծամտութեան փաստ կնտրեն ... սխալ գրելով Մեծասքանչիր, կամ մտիկ չընելով Տարագին բերականական դասերուն եւ թարգման-չական օրէնքներուն : Տարազ հազար անգամ գրեց թէ էկլէզիաստը հեղինակ մը չէ, այլ Աստուածաշունչը կազմող գիրքերէն մէկուն անունն է, եւ հայերէնը՝ ժողովող :

Բայց մեր փիլիսոփաներէն մին բրնազանցական խորհրդածութիւններ կատարած ժամանակ՝ ահա վկայութեան կը կանչէ...էկլէզիաստը, եւ ընդգրկը կը զրկէ էջ **656** : Հարկ կա՞յ բանալու թէ խօսքը ժողովողի մասին է, որ ոչ թէ **6** հարիւր, այլ ոչ իսկ հարիւր էջ ունի :

Ցօդանասունիմ (թարգմանիչները) Աստուածաշունչի այդ գրքին անունը, *Ոհէլէթ*, վերածած են էկլէզիաստէսի (յունարէն), իսկ Սահակ-Մեսրոպի աշակերտները՝ ժողովողի (հայերէն), — որուն իբր հեղինակ ցոյց կը տրուի Սողոմոնը, թէեւ Ռբնան կը մերժէ ի-բրաւամբ : Երբ վկայութիւն բերուի այդ գլբէին, վկայութիւնը այսպէս կը բերեն.— ժող· Գլ· Գ· 11, (այդ հատուածին իմաստը խեղաթիւրուած էր) :

Տարազին ուշադրութեան կը յանձնեմ նաեւ, Լէոն Պլումի ամուսնական խորհուրդներուն հայերէն թարգմանութեան մէջ, հետեւեալ նախադասութիւնը.—

Տասնըհինգ տարեկանէն որբ մնացած Բլէո, օր մը Փարիզի միջնադարյոցներէն մէկուն մէջ մաս իբր ՆԵՐՔԻՆ :

Ինծի կը թուի թէ միջնա(կարգ) դպրոցի այս ուսանողը ներքինի մը չէր, այլ ապահովաբար գիշերօթիկ ուսանող մը, բանի որ ամուսնացաւ ետքէն : Ուարտւեռնիչը չի՞ գիտեր արդեօք թէ ի՞նչ կը նշանակէ Ներքինի : Ամուսնական պարտականութեանց մէջ ցոյց տուած թերացումը չի վկայեր թէ ներքինի էր փիէր : Լեզուական այս-պիսի սխալ տեսնելով՝ ի՞նչպէս չյիշել Ցրանսոնի փորձերը, որուն կը հաստատեն թէ մեղուները իսկ լեզու ունին, իսկ Հայերս, — կարծես լեզու չունենայիք,— իշամեղուի ձայն կը հանենք յաճախ, ջղայնացնելով Տարազն ալ որ կը սպառնայ խայթել մեր դասակիցներէն անոնք որ շիտակ չեն գրեր կամ թարգմաններ հետեւելով իր դասերուն,-- մի՞թէ չ·ժուար է սորվիլ ատոնք ճանաչելէ մեղո՞ւմեղրէն կ'ելլէ (գրաբար սեռական հոլով) թէ մեղրը մեղուէն :

ԱՐԱՋ

ԷՆԿԻՒՐԻ, ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒ ԿԱՐՍԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՄՄԲ.— Երէկ վերապահութեամբ արձանագրած էինք արաբական թերթերուն մէջ հրատարակուած զրոյց մը, որ կ'ըսէր թէ Մոսկուա ետ կը պահանջէ կարսը եւ կարեւոր ուժեր համախմբած է սահմանին վրայ, այս առաջադրութեամբ :

Իրագէկ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ այս մասին, Ազդակի մէջ (**11** յունիս) :

Անցեալ չաբթու, այս զրոյցը տարածուած էր նաեւ Ալեքսանդրէթի մէջ : Այսպէս, համաձայն եղած պատմութեան, անթելով հաղորդուած է թէ Ռուսիա մեծ ուժեր կեդրոնացուցած է թրքական սահմանին վրայ, տեսնելով որ Թուրքիա աշխարհակալութեան ելած է դէպի հարաւ եւ առաջին հերթին կը սպառնայ գրաւել Սանճաքը : Թէեւ յականէ յանուանէ կը յիշուէր օտար անձը որ լսած է անթելի այդ գեհոյցը, բայց Ալեքսանդրէթի մէջ հաւատք չընծայեցին : Ոմանք ալ ըսին թէ բոլշեւիկներն են որ հնարած են այդ զրոյցը, ժողովուրդը սրատպնդելու համար :

Մեր կարգին, մենք ալ վերապահութիւն կը յայտնենք, հակառակ անոր որ թերթ մըն ալ արձագանգ կուտայ : Եւ սակայն, քանի որ խնդիրը կը վերաբերի զրոյցի մը, արձանագրենք նաեւ անոր հետ կապ ունեցող ուրիշ զրոյց մը, պարզապէս իբրեւ հետաքրքրական :

Այսպէս, 1935ին Պոլսոյ մէջ չատ զրոյց չրջեցաւ թէ ստորագրուած է ռուսեւթուրք դաշնագիր մը, որով Կարսի եւ Արտահանի նահանգները կը վերադարձուին Ռուսիոյ, այսինքն կը վերահաստատուի 1914ի սահմանը :

Այդ միջոցին խորհրդային դեսպանն էր Գարախանը եւ կ'ըսուէր թէ անոր ճարտար դիւանագիտութեան չնորհիւ է որ Թուրքիա յանձն առած է ընել այդ հողային զիջումը :

Եւ իրբեւ փաստ կը յիշուէր այն պարագան թէ թուրքեւխորհրդային առաջին դաշնագիրը թէեւ հաստատած էր երկու երկիրներուն համաձայնութիւնը եւ գործակցութիւնը, բայց չէր ճշդած կովկասեան սահմանը, առաջիկային թողլով այդ գործը :

Կար միայն «փրօթօքօլ» մը որ առժամապէս կը ճշդէր սահմանը :

Ցաջորդ տարիներու ընթացքին, այդ «փրօթօքօլ»ը նորոգուեցաւ, ամէն անգամ որ վերջ կը գտնէր պայմանաժամը : Իրապէս, թրքական թերթերու մէջ պարբերաբար կը կարդայինք այս տեսակ լուր մը.— Ազդ· Ժողովը (խորհրդարան) ընդունեց օրինագիծ մը, որով Թուրքեւռուս սահմանին վերաբերեալ «փրօթօքօլ»ը կ'երկարաձգուի մինչեւ այսինչ թուականը :

Այս ձեւով, սահմանը վերջնականապէս չէր ճշդուեր, այլ միշտ կը պահէր իր առժամեայ հանդամանքը :

1935ին, համաձայն Պոլսոյ մէջ չրջող զրոյցին, Մոսկուա կը պահանջէ վերջ մը տալ այս յաւիտենական ձգձգումներուն : Անգարան ալ, երկար վարանումներէ յետոյ, կը հաւանի : Մանաւանդ որ Ռուսիա մեծաքանակ մեքենայ տուաւ կեսարիոյ զործարանախումբին (կոմպինատ) եւ Նաղիլլիի զործարանին համար, միաժամանակ տրամադրելով բազմաթիւ ճարտարագէտներ եւ որակեալ բանուորներ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԵՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Trans: J. M. Թարգմ. Ջ. Մ.

Մրգաղ ատեն մը դիմացի տունը ծանր վարագոյրներ կախուեցան, ու ներսէն դուրսի աշխարհին հետ կապ չունեցող մարդիկ սկսան ներս ու դուրս ընել։ Ամէն անգամ որ դուռը կը բացուէր, ներսէն լոյս մը կ՚երեւար, ու ես կրնայի տեսնել, որ ներսը մեծ սենեակ մըն է, որ ամբողջ յատակը ծածկուած է գորգերով։ Ամէն անգամ որ դուռը կը բացուէր, ներսէն ծանր ծխախոտի հոտ մը կը գար, որ ինծի շատ հաճելի կ՚երեւար։ Ես ալ ծխելու սովորութիւն ունէի, բայց ծխախոտ չունէի։ Ուստի ամէն անգամ որ դուռը կը բացուէր, ներսէն ծխախոտի հոտ մը գար, ես ալ ծխելու ախորժակ մը կ՚ունենայի։

Ինչո՞ւ Մուրատ ինծի ծխելիք չէր տար։ Ինչո՞ւ ինծի ոչինչ կ՚ըսէր։ Ինչո՞ւ ինծի հետ այսքան անտարբեր կը վարուէր։ Ինչո՞ւ ինծի հետ ալ ուրիշներուն պէս չէր

ԿՍԻՐԻ ԼՈՒՐԵՐ

— Ես, Տրուհէ, նորէն խոսում եմ ձեզ հետ... Ես ասացի, որ ես ձեզ չեմ թողնի, որ դուք ինձ մենակ թողնէք եւ գնաք ուրիշ կնոջ մօտ... Ես ձեզ չեմ թողնի, որ դուք ինձ խաբէք... Ես ձեզ չեմ թողնի, որ դուք ինձ ստիպէք ամուսնանալ ուրիշ մարդու հետ... Ես ձեզ չեմ թողնի, որ դուք ինձ ստիպէք ամուսնանալ ուրիշ մարդու հետ, որ ես չսիրեմ...

Տրուհէ կանգնած էր Ժանի առջեւ, ձեռքերը ծալած կրծքին վրայ, եւ նայում էր նրան խնդրող աչքերով:

— Ես ձեզ չեմ թողնի, որ դուք ինձ ստիպէք ամուսնանալ ուրիշ մարդու հետ, որ ես չսիրեմ...

Ժանը ոտքի էր կանգնած եւ նայում էր Տրուհէին

Դեսպան Գարախան կեսարիա գնաց թուրք նախարարներուն հետ, աչքէ անցուց գործարանները եւ սիրալիր ճառեր փոխանակեց :

Կարմը վերադարձնելու զրոյցը այնքան յամառ դարձաւ որ, նոյնիսկ ըսուեցաւ թէ այդ նահանգին թրքական պաշտօնեաները վերադարձած են եւ նոր պաշտօնեայ չի ղրկուիր հոն : Եւ իրրեւ ապրիւր ցոյց կը տրուէին թուրք ազդեցիկ անձեր եւ երեսփոխաններ, որոնք յայտնած են եղեր թէ իրապէս Ռուսիոյ պիտի վերադարձուի Կարսը :

Միաժամանակ լուր տարածուեցաւ թէ Թուրքիա կրկին սեղանի վրայ բերած է Պոլսոյ Հայերը եւ Հայաստանի Թուրքերը փոխանակելու խնդիրը, բայց Գարախան վճռապէս ընդդիմացած է :

Հիմա, երեք տարի յետոյ, երբ Գարախան ոչ եւս է՝ գնդակահարուած ըլլալով Սթալինի հրամանով, ահա կ'ողջունայ հին զրոյցը, չատ աւելի զգայացունց ձեւով :

Միւս կողմէ, յիշեցնենք թէ Մոսկուա վերջերս Ռուսիոյ խորերը ղրկեց կովկասեան սահմանին վրայ գտնուող հայկական եւ թաթարական զինուորները, եւ անոնց տեղը բերաւ զուտ ռուսական ուժեր :

Այդ առթիւ ալ գրուեցաւ թէ եղածը անվստահութեան ցոյց մըն է Թուրքիոյ դէմ : Ռուսիա կը պատրաստուի եղեր յարձակելու Թուրքիոյ վրայ, եւ ասոր համար ռուս զինուորներ կը կեդրոնացնէ սահմանին վրայ :

Ինչպէս ըսինք, կատարեալ վերապահութեամբ ընդունելու է այս բոլոր զրոյցները :

Զինուորեալ ազգի օրէնքը

Երեսփ. ժողովը արձակուրդի հրամանագրին ընթերցումէն առաջ քուէարկեց չատ կարեւոր օրինագիծ մը,— ազգին կազմակերպութիւնը պատերազմի պարագային :

« Զինուորեալ ազգի» օրինագիծը առաջին անգամ խորհրդարանին ներկայացուած էր 1923ին : Այն ատեն չատ մը լուսաւեներ կը կարծէին թէ այլեւս պատերազմ չի կրնար ծագիլ եւ խնդիրը ձգձգուեցաւ : Օրինագիծը այս տարի սեղանի վրայ դրուեցաւ, իբրեւ հետեւանք ռազմաշունչ երեւոյթներու, Աւստրիոյ կցման եւ Չեխոսլովաքիոյ գլխուն կախուած սպառնալիքին : Ծերակոյտը զայն վաւերացուց ուրբաթ առտու, իսկ երեսփ. ժողովը՝ իրիկուան դէմ :

Օրէնքին տրամադրութեամբ, ազգային բոլոր ուժերը չարժման մէջ պիտի դրուին պատերազմի պարագային, ինչպէս եւ սերտ գործակցութիւն պիտի հաստատուի ազգային պաշտպանութեան բոլոր ճիւղերուն միջեւ, խաղաղութեան ատեն : Ամբողջ ազգը, այր թէ կին, պիտի զինուորագրուի, որ եւ է աշխատանքի համար, պատերազմի պարագային : Արգիլուած է անհատական չահեր ապահովել ռազմանիւթերու արտադրութենէն եւ վաճառումէն : Նախապէս քուէարկուած օրէնք մը միութիւն կը հաստատէր ազգային պաշտպանութեան երիք նախարարութեանց միջեւ : Ծերակոյտը վերջին պահուն փոփոխութիւն մը կատարեց եւ երեսփ. ժողովին ալ հաւանեցաւ, որ ծովային նախարարութիւնը պահէ իր անկախութիւնը, պատերազմի պարագային :

Օրէնքը ընդունուեցաւ ձեռամբարձ քուէարկութեամբ :

*** երեսփ. ժողովի նոյն նիստին մէջ, համաչնաւար երեսփոխան մը առաջարկեց աւելցնել գործադրութեան նպաստը, յարմարցնելով ապրուստի ազութեան պայմաններուն : Այս առթիւ կոչ մը ուղղելով բոլոր մասնաճիւղերուն, կը բողոքէ կառավարութեան բռնած ընթացքին եւ մասնաւորապէս վարչապետին ազդարարութեանց դէմ : Եւ, ամէն պատասխանատուութիւն կառավարութեան վրայ ձգելով, կ'ազդարարէ թէ պիտի «գործունէութեան այն ձեւերուն դոր մինչեւ հիմա օգտակարապէս կը դործածեն անհատական ճարտարագործութեանց աշխատաւորները», իրենց պահանջները արժեցնելու համար : Ուրեմն պայքարը պիտի չարունակուի ուժգնօրէն :

Զանազանութիւներ քանի մը տողով

Աթաթիւրքի որդեգիր աղջիկը, Սապիհա Կէօքչէն, որ մասնակցած էր Տէրսիմի օդանաւային ռմբակոծութեանց, Գալէն Աթէնք թռաւ հինգշաբթի օր, Իզմիրի ճամբով : Այս քաղաքէն Աթէնք հեռաւորութիւնը մօտ 200 մղոն է եւ թուրք օդանաւորդուհին հասաւ մէկ ժամէն : Օդանաւէն վար իջած ատեն իր ձեռքը թօթուեց Աթէնքի թուրք դեսպանը, Բուչէն Էչրէֆ : Դիմաւորելու գացած էին ներկայացուցիչներ Ցունաստանի օդանաւային եւ արտաքին նախարարութիւններէն, Աթէնքի քաղաքապետը եւն. : Թուրք օդանաւորդուհին ներկայացաւ նաեւ Ցունաստանի վարչապետին, որուն տիկինը թէկսաեղան մը սարքեց ի պատիւ իրեն :

500.000 ԿԻՆԵՐ պիտի զինուորագրուին Անգլիոյ մէջ, 17 — 65 տարեկան, երկրին կրաւորական պաշտպանութեան համար : Արձանագրութիւնը պիտի սկսի անմիջապէս, մասնակցութեամբ բազմաթիւ կանացի կազմակերպութեանց : Առ նուազն 50 տեսակ ասպարէզներ կը նախատեսուին ծառայութեան համար : Ամուսնացած թէ ամուրի կիներ պէտք են ոչ միայն իրրեւ կամաւոր, հիւանդապահ, կառավար եւայլն, այլեւ իրրեւ խոհարար, մեքենագիր, պրաղիր, մարզիչ, խորհրդական եւն. : Ամէն կնոջ իրեն յարմար գործ պիտի տրուի, առանց դասակարգի խտրութեան : Ծառայութեան կանչուած են գքսուհիներ, կոմսուհիներ, ինչպէս բանուորուհիներ :

Սպանիացին Ֆրանսա ապաստանած փախստականներուն թիւն է 12—15 հազար, մեծ մասը գինուոր : Ֆրանսական իշխանութիւնները կը չարունակեն ետ ղրկել գինուորները, համաձայն իրենց բաղձանքին : Առջի օր ճամբուած 8000 գինուորներէ միայն 400ը նախընտրեցին Զօր. Ֆրանքոյի բանակին միանալ : Կռիւները կը չարունակուին նոյն սաստկութեամբ : Ազգայնական օդանաւերը նորէն ռմբակոծեցին Վալենսիան եւ Ալիքանթէն, թէ նիւթական վնասներ եւ թէ մարդկային զոհեր պատճառելով :

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ հետապնդումը վերսկսաւ Պերլինի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ : Շատ մը հրէական խանութներու վրայ կախաղանի պատկերներ գծուած էին : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան, չուրջկալի մը հետեւանքով : Կառավարական դիկոյցը կ'ըսէ թէ հետապնդումը քաղաքական հանդամանք չունի, այլ ուղղուած է անբարձալի տարրերու դէմ : Հարիւրաւոր Հրեաներ ամերիկեան հիւպատոսներուն կը դիմեն, Ամերիկա երթալու համար :

ԶԵՆԱԿԱՆ հարցին առթիւ արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ լեհական դեսպանին հետ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարարներուն տեսակցութեան առթիւ, երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները չատ սերտ հանդամանք ստացած են : Կ'ըսուի թէ Իտալիա մեծ քանակութեամբ ցորեն պիտի դնէ Եուկոսլովիայէն, ապրանքի փոխարէն : Ցորենի տաղնապը կը սաստկանայ Իտալիոյ մէջ, հունձքերը ձախողած ըլլալով :

Հ. Յ. Դ.

Գրասենեակ

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Խաժակ» խումբի գասախօսական ժողովը այսօր, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: կը խօսի Ընկ. ԱԶԳԻՆ:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «Վարուժան» խումբի ժողովը, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Վարուժան» ակումբին մէջ, 2 Ռիւ Ֆուռվիէռ: Քալոտիէի եւ Լարճէթի ընկերներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ՝ բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՌՆՈՒՎԻՒԼԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Վարդան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ, 19 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, **Salle Galmanie**ի մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Ի. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ե. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ., արտասանութիւն

կը ներկայացուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» (երեք արար)

Մուտք՝ 5 ֆրանք, անդործներու 3 ֆր.:

×

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ.— «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» կոմիտէի կողմէ 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Արիմեան» Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆիանս,

կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՕՀԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ա. ԳԻԼԼԱՍԱՂՈՒՆԵՑԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ., երգ., արտասանութիւն ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ: Կերուխում: Պիւֆէ տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին կազմակերպուած Մարսէյլի Սալոյ Զորի Շայր. Միութեան կողմէ

19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

Սէնթ Ընորէյի օդաառուն պարտէզին մէջ:

կը նախագահէ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԱԻԻԿԵԱՆ. կը խօսի՝ ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, կը բանախօսէ՝ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ վաստակաւոր դերասան Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ որ պիտի ներկայացնէ երկու ծիծաղաշարժ զաւեշտներ: Կ'երգէն ու կ'արտասանեն Սալոյ Զորի նորահաս մանուկներ:

ՇԱՆՕԹ.— Հանդիսավայր երթալու համար առնել 25 թիւ հանրակառք եւ իջնել վերջնակայարանին: փափաքողները ազատ են առաւօտեան ժամը 8ին երթալ հանդիսավայր:

Ընկերական իրիկոյթ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՄԱՐԶՊԵՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ (ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ

19 Յունիս, կիրակի, ժամը 2ին, Գ. Զաքալոզեանի բնակարանին մէջ

կը խօսի Ընկ. Գ. ՀԻՒՍԵԱՆ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Մեծ դաշտային

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Յուլիս, կիրակի առաւօտ ժամը 10էն մինչեւ կէս գիշեր

ՌՈՊՐԷՆՍՈՆի ՄԷՋ

Ընակիկալներ, Նուագախումբ, պիւֆէ

Մուտք 5 ֆրանք

Ուտելիքը կարելի է միասին բերել:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԿԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

կը կազմակերպեն միաձեռնաբար իրենց յաուելիկայ դասախօսութիւնը

21 Յունիս, Երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, 8, Ռիւ Պօսիւէ:

կը խօսի Գ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Գ. Նարեկացի՝ հայ մատենագրութեան ամենամեծ բանաստեղծը», երրորդ եւ վերջին դասախօսութիւնը:

ՕՓԵՐՑԻ ԵՐԳԻՉ Պ. ՍՈԿՐԱՏ ԽՄԱՀԱԿԵԱՆ

Փարիզէն իր մեկնումին առիթով՝ կը հրաւիրէ իր բարեկամները ու համակիրները ժամերմական հաւաքոյթ—թէյասեղանի, 19 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, Րաֆֆի ճաշարանին մէջ, 8 Rue Maubeuge: Գեղարուեստական խնամուած բաժին, որ կը սկսի ժամը 4ին: Տոմսերը կը ծախուին նաեւ նոյն ճաշարանին մէջ:

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը Մուտաֆեան-Ամերիկեան Ճեմարանի աշակերտաց Միութեան հետ Հայ Երիտասարդաց Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միաձեռնաբար կը կազմակերպեն

թատերական երեկոյթ մը

2 Յունիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին

Salle LANCRYի մէջ, 10 Rue Lancry

Metro Lancry, République, St. Martin

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՆ

Զ ԽՈՎԻ Վ Հ Ո Խ Գ Ը (Մ Կ ՍՐԱՐ)

Մանուկներէ կազմուած եւ դիկավարութեամբ ԼԱՓՐԻՒՑԻ

ԵՒ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆի **ՊՏՂԱՏՈՄԸ ԵՂԲԱՐԸ**

(երեք արար Պոլսահայ կեանքէ)

Տոմսերու գինը, 15, 10 եւ 5 ֆրանք:

ՀԱՆԴԷՍ

ՍԱՄՈՒԷԼ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres, պիտի տօնուի տարեկան հանդէսը ի յարգաս Մխիթար Աբբահօր, Ռափայէլի եւ Մուրատի յիշատակին, 19 Յունիս, կիրակի օրը, ժամը ճիշդ 16ին: Տեղի պիտի ունենան բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ, երգեր, եւ երգախառն պատեհ մը աշակերտներու կողմէ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

ՃԱՇԱՐԱՆ Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէջբո՝ Օսէօ եւ Սէզ Միջէ

Ազնիւ եւ հրապուրիչ խմամուած կերակուրներ :

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**

(Métro: Miromesnil)

ՍԵՆՖՕՆԻԷ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ **ՕՒՒԻԷՆ ՕՒԱՓՇԱՅԷԼԵՑՆի**

Ջութակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Քայտագքին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

ՅՕ ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով, 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրասուն ժէքար, 35, Rue Montholon.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընգունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աքաւօտները ժամադրութեամբ:

ՀԱՅՁէի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԵԱԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: կիրակի եւ տն օրեր ժամադրութեամբ:

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՔ **T. S. F.**ՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՐԻՒՐԻՒՆ, 50 ՁԵՂՈՎ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՁԻՏՋԵԱՆ

ԲԱՑՈՒՄԸ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 21 ՅՈՒՆԻՍ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ ապրանքներու ճոխ մթերք, վաճառումը մեծ քանակ,— Նուագադրոյնը մէկ քիլօ: Պիտի վաճառուին նաեւ մեծ քանակ, Գ. Մարգոսեանի կարկանդակները (չէօրէք, սիմիտ, քուրապիէ եւայլն) որոնք միայն մեր քով կը գտնուին:

20 Rue Tiquetonne, Paris (2)

Մէթրօ Հալէն կամ Էթիէն-Մարսէլէն 2 վայրկեան

Tél. Cent. 76—95

ՆՈՒ DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40 DUZE

Véritable Anisette Orientale

ԶՈՒՏ ԽԱՌՆԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - راقی خالص ممتاز مدلل

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՌԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՌԱՓԸ ՏԻՒԶը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխերնիը չուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առոյգութեան: Խմեցէք միայն ՌԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անուրանալի, կազդուրիչ եւ ախորժարեր ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille:

« ՇԻՐԱԿ »

RAKI CHIRAG

VÉRITABLE RAKI D'ORIENT

APÉRITIF TONIQUE

DOUBLE RECTIFICATION

Աբեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական: Անմրցելի: Ընծարդակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին գարդ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի քանամեայ ծոնունդի կատարութեան Ճանճնախումբի նախաձեռնութեամբ, Հ. Մ. Ը. Մ.ի նահատակներու եւ անհետացող մարզիկներու յիշատակին հոգեհանդիստ պատարագ տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի, 19 Յունիս, Փարիզի Հայոց եկեղեցին: Կը հրաւիրուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի բոլոր անդամները եւ ննջեցեալոց պարագաները: Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամը 10ին, երգեցողութիւնները տեղի կ'ունենան քառաձայն, առաջնորդութեամբ Պ. Ն. Սերգոյեանի:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆր. Կ. Ասչի Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ 100 ֆրանք ի նպաստ մանուկներու օդափոխութեան կայանին, Բէզդադեան ընտանիքէն՝ բժիշկ Մանդինեանի մահուան առթիւ:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ երիտասարդ մը Քրիքոյի ժարժ V մեքենայի վրայ աշխատելու համար: Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՃԱՇԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

19 Յունիս, կիրակի, իրիկուան ժամը 8.30ին տեղի կ'ունենայ հայ ապրիչներու Միութեան ճաշը Salon Rive Gauche էն սրահներուն մէջ, 99—101 Rue d'Alésia: Այս առթիւ պիտի բաժնուի Միութեան վկայականները, որոնք չհասուեցան մեր Ապրիլ 3է պարահանդէսի ընթացքին: Արձանագրութիւն համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Պ. Պ. Գ. Սահակեանի, 23, Bld. Port Royal, Paris (13), Tél. Gob. 88-46 եւ Ք. Ա.ճէմեանի, 43, Rue de Surmelin, Paris (20), Tél. Mén. 78-41: Ճաշի գինն է 30 ֆրանք, ամէն բան մէջը ըլլալով:

REXY CINEMA (Lyon)

17 Յունիս — 24 Յունիս

Cours Lafayette, angle Rue Garibal

Ամէն օր գերեկները 2.30ին, իրիկուանները 20.30ին:

Donothy-Lamour dans "Le dernier train de Madrid"

Գիները 3, 5 եւ 7 ֆրանք

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
21 JUIN
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3762 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՍԿ ՁՈՐ ԲԱՐԵԻ ՄԸ

Երկին աչքէ անցուցինք «Ա. Հայաստան»ի վերջին թիւերը, Մայիս 24 – 5 Յունիս, գտնելու համար որ եւ է կապ՝ հայրենիքին եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ :

Ոչինչ եւ ոչինչ : Կուսակցական 11րդ համագումարին եւ Երեւանի քաղաքային կոմիտէին առջեւ արուած զեկուցումները կը խօսին ամէն բանի մասին, ներքին մաքրագործումներէն մինչեւ «պաշտպաշնչականութիւնը», Ռուսաց լեզուի ուսուցումը եւ ռուսական թատրոնի ստեղծումը, մինչեւ առողջապահութիւնը, արուեստն ու գրականութիւնը : Բայց, ոչ մէկ տող՝ հաստատուն համար թէ գոնէ մեռած թել մը կը կապէ երկիրն ու գաղթաշխարհը :

Երկու տեղ կը հանդիպինք նոր աւաններու յիշատակութեան : Ահաւասիկ առաջինը, Երեւանի քաղաքային կոմիտէին առջեւ արուած զեկուցումէն (Խ. Հայաստան, 28 *մայիս*).

— « Քաղաքային կուսակցական կազմակերպութեան եւ քաղաքային խորհրդի աշխատանքիում քոյլ բնագաւառներից մէկն է նոնդիսանում Երեւան քաղաքի շուրջը ստեղծուած նոր աւանների զեկավարումը — Ն. Արաբկիր, Մալաթիան, Ն. Սեբաստիա, Ն. Թիւրքանիա, Խարբերդ, *Սովետաշէն* եւայլն : Այդ աւանները գտնւում են քաղաքից ընդամէնը 1 – 8 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ, իսկ քաղաքային օրգանները — ռայխորհուրդները, քաղխորհուրդը, կուսակցութեան ռայկոմներն ու քաղկոմը կտրուած են այդ աւաններից : Վերջիններս օգնութիւն չեն ստանում նրանց կողմից եւ քողնուած են առանց ուշադրութեան :

Այդ աւաններում ապրում են գերազանցապէս ներգաղթածները, որոնք զբաղւում են գիւղատնտեսութեամբ եւ տնայնագործութեամբ :

Նրանցից ոմանք վերաբնակութիւն են հաստատել վերջին տարիներս, դեռ բաւարար չափով չեն կազմակերպել իրենց տնտեսութիւնը եւ այդ դրութիւնը մեծ ուշադրութիւն ու օգնութիւն է պահանջում քաղաքային կազմակերպութիւնների կողմից» :

Եւ ահաւասիկ երկրորդը, նոյն կոմիտէի ժողովին մէջ քաւէրթուած բանաձեւը (Խ. Հայաստան, 3 *յունիս*).

— « Կոնֆէրանսը յանձնարարում է Երեւանի քաղաքային կոմիտէին՝ ուժեղացնել քաղ - մասսայական աշխատանքը նոր աւաններում (Արաբկիր, Ն. Բութանիա, *Սովետաշէն*, Խարբերդ եւն.), ապահովելով այնտեղ բարեկարգման ուղղութեամբ ձեռնարկումների կիրառումը : »

Ցունիս 5էն ասդին Թերթ ստացած չըլլալով, առ այժմ ի վիճակի չենք ըսելու թէ աւելի բան մը խօսուա՞ծ է կուսակցական հաւաքումներուն մէջ :

Ինչ որ ալ ըլլայ, խորապէս մռայլ է պատկերը, իբրեւ հոգեվանութիւն :

Կը թուի թէ «հայկական» կոչուած հանրապետութիւնը ձեռք է քաշած Հայկական Արտասահմանէն : Գոնէ երկար տարիի համար :

Ուրեմն, ոչ ներգաղթ, ոչ ալ վերաշինութիւն՝ Արտասահմանի աջակցութեամբ : Իրենք իրենց գլխուն, մենք ալ՝ մեր երգերով ու երազներով, ցնոր տնօրինութիւն ...

Է՛ր երբեմն, պատահաբար կը յիշէին Արտասահմանի «հայ աշխատաւորութիւնը», բայց սլաքներ արձակելով անոր վարիչներու գլխուն : Այսօր, ոչ իսկ չոր բարեւ մը, հոգ չէ թէ գունագեղ լուսանքներով հիւսուած ...

Երբ այսքան բացորոշ է կացութիւնը, երբ մարդիկ «Նուպարաշէն»ը «Սովետաշէն»ի կը վերածեն առանց երկտող «ինֆորմատիոն հաղորդագրութիւն» մը ղրկելու նոյնիսկ բարեգործականին, պարզանալի է որ Հօկերն ու անոր խնամիները տակաւին հրահանգի կը սպասեն, լուսաբանուելու համար, «լուծարք»ի մասին :

Անոնց սպասումը չէ որ կը հետաքրքրէ մեզ, այլ կացութեան ողբերգութիւնը, հայրենիքին մէջ եւ հայրենիքէն դուրս :

Մենք միջոց չունինք որ եւ է դեր կատարելու ներքին : Վաւերական տեղեկութիւններ ալ չունինք բուն անցուդարձի մասին :

Բայց, կը կարծենք թէ եկած է ժամանակը, արձնութեան եւ լրջութեան հրաւէր մը ուղղելու համար բոլոր անոնց որ ապաւինած էին Հօկերու, Վերաշինացներու եւ ուրիշ գոյնզգոյն «բարեկամներու», Հայաստանի օգնելու նախանձախնդրութեամբ :

Ջգուշութեան այդ հրաւէրը կը բխի բուն իսկ Հայաստանի շահերէն :

Երբ Երեւանի կառավարութիւնը պաշտօնապէս «ղեղծումի եւ շաքարահութեան բոյն» կը հռչակէ Հօկերը, գնդակահարելով կամ ցմահ ապանելով անոր երեք յաջորդական նախագահները, Ր. Վարդանեան, Աբսէն Եսայեան եւ Մանուչարեան, նոյն կազմակերպութեան արտասահմանի մասնաճիւղերը չեն որ անմեղութեան ծերանի պիտի հագնին :

Ղեղծումն ու չարաշահութիւնը կատարուած են միասնաբար, Երեւանի Թէ Արտասահմանի մէջ :

Եթէ Հայաստանի մէջ Երեւան հանուած դողութիւնները մեղի անծանօթ կը մնան, արտասահմանի մէջ վաստերը չէ որ կը պակսին, յայտնի կամ գաղտնի : Կը բաւէ թղթատել միայն առօրեայ մամուլը, նոյնիսկ «Հայաստանասէր» կոչուած հրատարակութիւնները, սթափելու համար :

Աչք, քանի որ այնքան զեղծումներ եւ չարաշահութիւններ կատարուած են Հօկի գլխաւոր վարչութեան օրով (Երեւան), երբ հաղորդակցութեան մէջ էին հայրենիքն ու Արտասահմանը, ինչէ՞ր չեն կրնար պատահիլ հիմա, այս անտէր եւ անկերպարան վիճակին մէջ : (Հօկին լուծումը յայտարարուեցաւ 1937 դեկտ. 8ին) :

Ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ պատրաստ եւ տրամադրելի դումարները իրենց նպատակին պիտի ծառայեն, երբ Երեւանը չ'ը բաւեն անգամ չատ կը տեսնէ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԱՆՃԱՔԸ ՊԻՏԻ ՎԱՃԱՐԷ ՖՐԱՆՔԵԹՈՒՐՔ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԳԻՆԸ

Մինչ Թուրքերը կը փչեն, Քարիզի մէջ կը շոյեն

Մինչ Թուրքերը միշտ կը սրտնջան, կը բողոքեն եւ սպառնալիքներ կ'ուղղեն, Ֆրանսական մամուլը կը չարունակէ բարեացակամ լուսաբերի պահել եւ համ բարեկամութեան հաւասարիքներ ընծայել :

« Լ'Էօվռ», արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարութեան տեսակէտներուն արտայայտիչն է, կիրակի օր հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէր իր քաղաքական խմբագրին բերնով :—

Պ. Ժոռժ Պոնէ երկկ ունկնդրութեան ընդունեց Փարիզի Թրքական դեսպանը, Պ. Սուատ : Խօսակցութեան նիւթերն էին Ֆրանքեւթուրք բանակցութիւնները, Սանճաքի խնդիրը եւ Ֆրանքեւթուրք ընդհանուր յարաբերութիւնները : Քանիցս մենք մեր ընթերցողներուն հաղորդեցինք Ֆրանքեւթուրք վէճին բարեյաջող հոլովումը, վէճ մը որ իսկապէս ծանրակշիռ հանգամանք ստացած էր քանի մը ամիս առաջ :

Այն ատեն Թրքական կառավարութիւնը կը կարծէր թէ Ֆրանսայի բռնած դիրքը համաձայն չէր իր սպասածին, Ժընեւի մէջ կնքուած յանձնառութիւններէն վերջը : Անթաթիւրք կը կարծէր թէ իրաւունք ունի 40ի վրայ 22 երեսփոխան ապահովելու Սանճաքին մէջ, ընտրութիւններէն վերջ : Բայց Ֆրանսական կառավարութիւնը կարողութիւն չունէր բռնադատելու որ Սանճաքին բնակիչները Թուրքերուն քուէ տային, եթէ կը նախընտրէին քուէ տալ Սուրիացիներուն : Ընտրական պայքարին մէջ, Թրքական կառավարութիւնը չափազանց կը տեսնէր Ֆրանսայի կողմէ : Բոլորովին անտեղի զրպարտութիւն մըն էր այս : Ուստի անհրաժեշտ էր իրար հասկնալ, բանակցիլ : Դէպքերը սրընթաց կ'երթային : Ցաճախ Անթաթիւրք — որ փութկոտ է իր դատնութիւններով ինչպէս համակրութիւններով — կը խօսէր Սանճաքը պինու դօրութեամբ գրաւելու մասին :

Քանի մը չաբթուան բանակցութիւններէ վերջ, դէպքերը բարեբախտաբար ուրիշ ընթացք առին եւ մթնոլորտը պայծառացաւ : Սակայն եւ այնպէս, այս բանակցութիւնները, որոնք չատ լայն հանգամանք պիտի ունենան, չատ երկար պիտի տեւեն : Անոնք նախ եւ առաջ կապ ունին Սանճաքին Ֆրանքեւթուրք երաշխաւորութեան հետ : Երաշխաւորութեան այս դաշնագիրը կը պարունակէ սպայակոյտներու բազմաթիւ համաձայնութիւններ Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ : Գլխաւոր միտքը այն է որ երկու երաշխաւոր պետութիւնները ապահովին Սանճաքին ամբողջութիւնը որ եւ է օտար յարձակումի դէմ :

Գալով ներքին բարեկարգութեան, մանաւորապէս Ֆրանսայի վրայ կ'իյնայ այդ հոգը : Բայց եւ այնպէս տեսակ մը գործակցութիւն պիտի հաստատուի :

Ցեռոյ կայ Ֆրանքեւթուրք բարեկամութեան դաշնագրի մը բանակցութիւնը : Նախ եւ առաջ հարկ է սահմանել այս դաշնագրին տարողութիւնը, իր գործողութեան ասպարէզը եւ միջոցները : Առ այժմ այստեղ է որ բանակցութիւնները ամէնէն աւելի դժուարութիւն կը ներկայացնեն : Մրագրուած դաշնագիրը պիտի ունենայ բարոյական եւ նիւթական հանգամանք : Մանաւորապէս հարկ է ճշդորօրէն սահմանել անոր նիւթական հանգամանքը : Ինչպէս այնքան իրաւամբ կ'ըսէ Անթաթիւրք, ամէն բաղաքականութիւն ուժի խնդիր մըն է : Արդ, Թրքական բանակին ուժը կ'աճի ամէն օր, հասնելով առ նուազն մէկ միլիոնի, սքանչելի կարգուսարքով եւ մանաւանդ զինարուեստով մը որ մասնաւորապէս հիացում կը ներշնչէ կարգ մը արեւմտեան բանակներու :

Վերջապէս, բանակցութիւնները կապ ունին նաեւ Թուրքեւսուրիական դաշնագրի մը ստորագրութեան հետ : Բազմաթիւ են Թուրքերու եւ Սուրիացիներու միջեւ կարգադրուելիք խնդիրները, ուստի բանակցութիւնները դանդաղ կ'ընթանան այս ճակատին վրայ : Ուրեմն, պէտք է զգուշանալ չափազանց լաւատեսութենէ մը, այս երեք դաշնագիրներու ստորագրութեան մասին : Բայց, ստոյգ է թէ այս երեք ստորագրութիւնները տեղի պիտի ունենան : Այս առթիւ նոյնիսկ կը յուսացուի թէ Անթաթիւրք ընթացք պիտի չտայ իր ծրագիրներէն մէկուն որ այժմ չամախակի կը պարզուի Թուրք կիսապաշտօնական մամուլին մէջ : Այդ ծրագիրն է քակել Թուրքիոյ կապերը Ազգերու Դաշնակցութեան հետ : Անշուշտ այս վերջինը այլեւս դարձեր է «Ազգերու Ակումբ» մը : Բայց, այդ «Ակումբ»ին հաւատարիմ չամախորդներուն համար հաճելի չէ այլեւս հոն չտեսնել Թուրքիան : Որովհետեւ, Ազգերու այս Ակումբին քով, դժբախտաբար կայ ուրիշ մը ուր ազգերը անհունապէս աւելի ռազմատենչ են :

Հիւսուրական բանակցութեանց ընթացքը

»»» • ««

Անտիոքէն կը հեռագրեն յունիս 18 թուականով.— Ֆրանսական եւ Թրքական սպայակոյտներու խորհրդաժողովը կը չարունակէ իր աշխատանքները չատ սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ : Կը հաւաստեն թէ Թուրք զօրավար Կիւնթիւզ եւ Ֆրանսացի հրամանատարը համաձայնութեան մը չանգած են օրակարգի հարցերու էական կէտերու մասին : Բանակցութեանց առաջին շրջանը լրացած ըլլալով, պատուիրակները այժմ պիտի չանան ճշդել դործադրութեան եղանակները : Կը կարծուի թէ խորհրդաժողովը պիտի վերջանայ յառաջիկայ շաբթուան սկիզբը (*այսօր - վաղը*) :

Յարձակում կառավարչատան վրայ

Հետեւեալ տեղեկութիւններն ալ կը ստանանք թրքական աղբիւրէ.—

Ջերբահալեալներուն մէջ գտնուող Արսուզին ազատ արձակել տալու համար կառավարչատունը շրջապատող Ալէվիները գործը բռնութեան տանելով պարտէզին դուռը խորտակեցին եւ չէնքը քարկոծեցին : Յարձակողները կառավարչատան առջեւ գալէ առաջ «Թուրիզմ» պանդոկը հանդիպելով միասին բերին նաեւ միջազգային յանձնաժողովի անդամներն ու նախագահը, որոնք յաստանէն եւ անոր վերբերէն : Դաշնակցութենէն եւ անոր գործերէն :

Երբ իրենց աչքերը բացուեցան «ի լոյս գիտութեան», արիւն չէր որ կը փոռէր ճամբուն վրայ, այլ ծաղիկ եւ հրապոյր : Կախարդանք եւ փորձութիւն :

Հարկ էր դիմանալ, գտնելու համար ճամբան :

Եւ հիմա որ գտած են, հարկ է նուրէն դիմանալ, կէս ճամբան չմնալու համար :

Այդ էր որ կը բացատրէին երէց ընկերները, կիրակի գիշեր, հաւաքուած՝ մտերմական սեղանի մը շուրջը, որուն կազմակերպիչներն ալ նորընծաներն էին :

Եւ միայն երէցները չէին որ խօսեցան, **8 — 10** քերնով : Իւրաքանչիւրը առանձին գիտելիք մը, յուշ մը արծարծելով :

Նորընծայ սեղանապետը կարգով խօսք տուաւ նաեւ իր դասակիցներ - ուն, որոնք պարզեցին իրենց դասանանքն ու կամքը, այնքան պայծառ խանդավառութեամբ :

Բարի եկաք, տղաք :

Դաշնակցութիւնը վկայականներ չի բաշխեր : Բայց, արձանագրելով ձեզ իր շարքերուն մէջ, ձեզի կ'ընծայէ լայն պատեհութիւն, գիտակից եւ սրտագին գործունէութեան : Ամէն բանէ առաջ, ձեր իսկ փրկութեան համար :

Ի՞նչ օգուտ անցեալ փառերէն, եթէ մեր պատմութիւնը հետզհետէ դեղնելով պիտի ծիւրի այս ափերուն վրայ...

ՎԱՀԷ

ԸՆԿ. Լ. ԳԵՒՈՆՆԱՆԻ

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ԳԻՇԱԿԸ

«*Յառաջ*»ի վարչական տնօրէնը, ընկեր Լեւոն Գեւոնեան, որ երկու շաբաթ առաջ հիւանդանոց փոխադրուած էր անակնկալ տկարութեան մը հետեւանքով, շաբաթ օր տուն վերադարձաւ, լրացնելու համար ապաքինման շրջանը :

Այս առթիւ թէ իր եւ թէ մեր կողմէ շնորհակալութիւն կը յայտնենք բոլոր ընկերներուն եւ բարեկամներուն, իրենց սրտցաւ արտայայտութեանց համար, բանաւոր թէ գրաւոր :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԸ ԴԷՊԻ ԷՆԿԲԼԻԻ

Թուրբեբէն Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ Ենկիւրիէն.—

Հոս հասած լուրերու համաձայն, Հաթայի հայ համայնքին կողմէ պատուիրակութիւն մը Անգարա գալու վրայ է :

Այս պատուիրակութեան Անգարա այցելութեան թուականը թէեւ յայտնի չէ դեռ, բայց վերջապէս օրուան խնդիրը է : Այս առթիւ սա ալ ի վեր հանել պէտք է թէ՝ Հաթայի մէջ մինչեւ վերջին օրերս ընտրական շրջանի սկիզբը կատարուած արձանագրութեան գործերուն մէջ ամէն կողմէ տեղի ունեցած ճնշումներուն հակառակ, մաս մը Հայեր Թրքական ցանկը արձանագրուած են :

Եթէ այս կէտը աչքի առնուի, այսօր ազատ մնացած Հաթայի Հայերը չատ աւելի մեծ համեմատութեամբ Թրքական տեսակէտին պիտի միանան որոշապէս : Այս տեսակէտով պատուիրակութեան մը Անգարա ժամանումն ալ չատ բնական կը համարուի :

*** «*Եէնի Սապահ*»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Անտիոքէն.—

Թուրք ազնուրական պատուիրակութիւնը *ամբողջ Հաթայի ժողովուրդէն ողջունուեցաւ իրենց փրկարարներուն սպասողներու յատուկ յուզումով : Այս խանդավառութիւնը կը չարունակուի : Ամբողջ քաղաքը տօնակատարութեան մէջ է :*

Հոս անսահման ուրախութիւն պատճառեց այն լուրը թէ Հաթայի մէջ ***անդորրութիւնը պիտի ապահովուի*** *Թրքական զօրքին օժանդակութեամբ, Ֆրանսական զօրքերուն հետ : Գիւղերու մէջ մնայ դէպքեր կը ծանուցուին, բայց ընդհանրապէս քաղաքը հանդարտ է :*

*** *Արաբական Թերթերը կը դրեն թէ մէկ մէկ Ֆրանսական եւ Թրքական վաչա մօտերս Հաթայ պիտի գան ու բարեկարգութիւնը պիտի ապահովեն : Սուրիայէն չատ մը Թուրք սպաներ Իսքէնտէրուն հասած են եւ չփման մէջ մտած Ֆրանսական սպաներուն հետ :*

Դամասկոսէն դիւանագիտական շրջանակներուն առած լուրերուն համաձայն, մօտերս Փարիզ մեկնելիք Սուրիոյ վարչապետը էնկիւրի ալ պիտի հանդիպի եւ չփման մէջ մտնելով Թուրք կառավարութեան հետ, պիտի աշխատի համաձայնութիւն մը կնքել Թուրքեւսուրիական դաշինքի մասին :

ԵՒԵՒ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՆԵՐ անհետացան Ֆէնէրի Ճունց Պատրիարքարանէն (Պոլիս) : Մեծ արժէք ունի մասնաւորապէս մէկը որ ձեռագիր է եւ ժԲ. դարէն մնացած : Այս Աւետարանները կը պահուէին դանձարանին մէջ եւ միայն հազուագիւտ առիթներու մէջ ցոյց կը տրուէին ականաւոր այցելուներու : Թրքական ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է, բայց կը կարծուի թէ Աւետարանները գողցուած եւ երկրէն դուրս հանուած են :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱԲԱՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրող՝ ՏԵՆՆԻՍ ՀՈՒԵՅԼԻ
Trans: J. M. Թարգմ. Ջ. Ս.

Եւ ահա նրանք, ու ահա այդ ամբողջ ժամանակ մեր հյուրերը մեր մասին ոչինչ չգիտեին, եւ մենք կարող էինք ազատորեն խոսել նրանց մասին, ինչպես ուզում էինք։ Ես ասացի Իրաւաբանին, որ ինձ համար ամենից հետաքրքրականը այն էր, թէ ինչպէս էին նրանք կարողացել ներս մտնել այդ ամրոցի մէջ, որի դռները այդքան ամուր փակուած էին։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, — պատասխանեց նա։ — Ես միայն գիտեմ, որ նրանք ներս են մտել, եւ ես ուրախ եմ, որ նրանք ներս են մտել։ Ես ինձ համար ոչ մի կերպ չէի կարող բացատրել այդ երեւոյթը։ Ես միայն գիտեմ, որ նրանք ներս են մտել։

Ես ժպտացի եւ ասացի.

— Ես ինձ համար բացատրում եմ այդ երեւոյթը։ Ես կարծում եմ, որ նրանք ներս են մտել, որովհետեւ ես ուզում էի, որ նրանք ներս մտնեն։

Իրաւաբանը ինձ նայեց զարմանքով։

— Ես չեմ հասկանում ձեզ, — ասաց նա։ — Ինչպէ՞ս կարող էր ձեր ուզելը ազդել այդ բանի վրայ։

— Ես չեմ կարող ասել, թէ ինչպէս, — պատասխանեցի ես։ — Ես միայն գիտեմ, որ ես ուզում էի, որ նրանք ներս մտնեն, եւ նրանք ներս մտան։

Իրաւաբանը ինձ նայեց ուշադրութեամբ։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում, — ասաց նա։ — Ես չեմ հասկանում, թէ ինչպէս կարող էր ձեր ուզելը ազդել այդ բանի վրայ։

— Ես չեմ կարող ասել, թէ ինչպէս, — պատասխանեցի ես։ — Ես միայն գիտեմ, որ ես ուզում էի, որ նրանք ներս մտնեն, եւ նրանք ներս մտան։

Իրաւաբանը ինձ նայեց ուշադրութեամբ։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում, — ասաց նա։ — Ինչպէ՞

«ԱՄԱՆԱՅ ՖԻՐՈՒԶԸ»

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՃԻԿ

— Ի՞նչ կնկար, ասեր ես, հիւանդ ես, ախտդ ինչ է, ի՞նչ ես զգում, ցաւ ունի՞ս, ինչ ես ուզում, ոչ մէկ բան ես ուզում։

— Ծո՛յ, ի՞նչ ուզեմ, ոչինչ ալ չեմ ուզեր, ոչ ալ կ՚ուզեմ որ ինծի հարցնես ինչ կ՚ուզեմ։ Ես ալ հիմա կ՚ուզեմ որ ինծի հարցնես ինչ կ՚ուզեմ։

— Ես հիւանդ չեմ, ոչ ալ կ՚ուզեմ որ ինծի հարցնես ինչ կ՚ուզեմ։

— Ուրեմն ինչո՞ւ եկար։

— Ինչո՞ւ եկայ, ինչո՞ւ եկայ, ինչո՞ւ եկայ... Ինչո՞ւ եկայ... Ինչո՞ւ եկայ...

իրենց ամենամեծ պաշտպաններն են :

Ներսը պաշարողները թուրք ոստիկան - զինուորներն էին, իսկ պաշարողներն ալ զինեալ ուպլէականներ, որոնք կիներու եւ մանուկներու ետեւ պահուած էին :

Ցարձակողները ուժ առին միջազգային յանձնաժողովի նախագահին ի - րենց իրաւունք տուող խօսքերէն եւ ոստիկան զօրքի հրամանատարին պաշարեալներուն ուղղած «մի կրակէք» հրամանէն, եւ զարհուրելի յիշողներ արձակելով ու պատուհաններուն վրայ պարպուող հրացանի ձայներուն մէջէն չէնքին վրայ խուժեցին :

Այն առեն ներսինները կրակել սկսպուեցան : Ցարձակողները իրենց առջեւէն կիները եւ մանուկները կը քշէին, այնպէս որ երկու կիներ ու տղայ մը վիրաւորուեցան եւ ամբոխն ալ ցրուեցաւ : Կառավարչատան պարտէզին մէջ նետուած քարերէն քարակոյտ մը գոյացաւ : կացութիւնը նորէն լարուած է :

50,000,000 Զինացիներ անպատսպար

Զինաստանէն հասած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ահռելի համեմատութիւններ ստացած է Դեղին գետին յորդումը : Ճափոնական հրամանատարութիւնն ալ չափազանց վտանգաւոր կը նկատէ կացութիւնը եւ ամրապնդումներ կը նկատէ կացութիւնը եւ ամրապնդումներ կը նկատէ կացութիւնը եւ ամրապնդումներ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆԻՍ MERCREDI 22 JUIN 1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3763

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԺԱՆԻՔԸ ԵՒ ԱՆՁՐԿԱԾ ԵՒՐՈՊԱՆ

Քիչ անգին պիտի կարդաք չափազանց վրդովիչ լուրեր՝ Սանճաքի կացութեան մասին :

Երբ Թրքական Թերթերն անգամ իրար անցած են եւ «եղբայրական» կոչեր կ'ուղղեն Հայերուն, որպէսզի չգաղթեն, կրնաք եզակացնել թէ ո՛ր աստիճան խախուտ է կացութիւնը :

Տարբեր աղբիւրներ ալ կը հաստատեն խուճապի եւ գաղթի լուրերը :

Այսպէս, Հալէպէն յունիս 12 թուակիր նամակ մը կը պատմէ.

— « Այս օրերս մեծ շատ փոթորկալի օրեր կ'անցընենք : Ինչպէս որ մեր բարեկամ Ֆրանսան Կիլիկիան ձգելով խուճապի մատնեց Հայերը, այս անգամ ալ Սանճաքի նոր կացութիւնը խոր յուզում եւ իրարանցում պատճառած է : Բազմաթիւ Հայեր Գրըճխանի, Անտիոքի եւ Ալեքսանտրէթի մէջ տուն տեղ ըլլալէ վերջ, այսօր ամէն բան ձգելով նորէն կը գաղթեն, ապահով ապաստան կը փնտռեն : Զրոյց կը շրջի թէ Հալէպն ալ Թուրքիոյ պիտի ձգուի : Արդէն թերթերը կը գրեն թէ 38,000 թուրք զինուորներ կեդրոնացած են սահմանին վրայ, բռնի գրաւելու համար Սանճաքը :

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ :

Հայ վախճտականները նոր չէ որ պիտի ճանչնան Թուրքը , ինչպէս եւ «մարգասէր» Եւրոպան :

Այսպիսի պարագաներու մէջ, ինքնապաշտպանութեան բնազդը եւ անցեալի փորձառութիւնը չատ աւելի ծանր կը կշռեն, քան չտալտան հաւատարմագրերը :

Ցաղթականներուն զրահաւորները չղթայ կապմեր էին Իզմիրի առջեւ, երբ դիմացը, քարափին վրայ, հազարաւորներ կը մորթուէին անդէն ու անտէր : Այդ նոյն մարտանաւերուն հրամանատարները չատեր իրենք ալ կը դիւրացնէին կոտորածը, մերժելով, եւ զրկելով նոյնիսկ անոնք որ նաւակ մը նետուած կամ լողալով մինչեւ նաւ հասած , պարանի մը կառչած էին...

— « Բայց Ֆրանսայի չահերուն հակառակ չէ՞ լքել Ալեքսանդրէթի չրջանը», կը հարցնեն բարեմիտ մարդիկ :

Անշուշտ հակառակ է : Եւ այդ պարագան որոշ լաւատեսութիւն կը ներշնչէ չատերուն : Ինչ որ ալ ըլլայ, կ'ըսեն անոնք, Ֆրանսա չի կրնար լքել այդ խարխոխը, թէ տնտեսական եւ թէ ռազմական պատճառներով : Մանաւանդ որ, Հոգւոյատարութիւնը վերջացած չէ տակաւին, ոչ ալ Ազգերու Դաշնակցութիւնը հրաժարած՝ իր որոշումներուն գործադրութենէն :

Ճիշդ են այս դիտողութիւնները : Իրօղութիւն է, նաեւ, որ Ֆրանսայի երեսէ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբի վերջին նիստին մէջ, կարդ մը երեսփոխաններ քննադատեցին կառավարութեան թուլութիւնը, աւելի ազդու միջոցներ պահանջելով :

Եւ սակայն, միջազգային - քաղաքական կեանքը չատ կը նմանի սակարանային ելեւէջներու : Յաճախ կը պատահին այնպիսի դէպքեր, որոնց դէմ կ'ըմբոստանան տարբերական տրամաբանութիւնը եւ արդարութեան զգացումը : Բայց կը պատահին ...

Արդեօք չափազանցութի՞ւն է ենթադրել թէ՝ Ֆրանսա ի վերջոյ ապահովելով իր քաղաքական եւ տնտեսական չահերը, կրնայ ամբողջովին Թուրքիոյ յանձնել վիճելի չրջանին վարչութիւնը , — ինչպէս ըրած է հիմա, իրրեւ առաժամեայ անօրինութիւն :

Գալով Ազգերու Դաշնակցութեան, Թուրքերը անոր դէմ ալ վերք բռնած են արդէն : Եւ կը փչե՞ն, պնդելով թէ անոր քննիչ յանձնախումբին անդամներն են որ կը պղտորեն մթնոլորտը եւ աչեղի կուտան «ցաւալի դէպքերու » :

Այս տեսակէտէն, իսկապէս պերճախօս է Էնկիւրիի պաշտօնաթերթին, «Ուլուս»ի (Հաֆիմիչէքը Միլլիչէ) խմբագրականը , իր երեսփոխան - խմբագրապետին բերնով (15 յունիս).

— « Վերջին դէպքերը ցոյց տուին որ, իբր թէ Ազգաժողովը ներկայացնող այս անձերը Հաթայի դատին մէջ Սանճաքի Թրքուհիներ եւ Թուրքիոյ դէմ գործելու պաշտօն ստանձնած են :

Այն պահուն երբ ընդհ. խարտուղարը ժընեւի մէջ ամէն բան յաւտնակել կը փորձէ, Հաթայի իր ընկերները կը շարունակեն յաստուիրակ կառոյի դերը : երբ Ազգաժողովի երկու անդամ պետութիւններ համաձայնութեան շփումներ կը կատարեն, Ազգաժողովի ներկայացուցիչներուն խրախուսած, գրգռած եւ թերեւս նոյնիսկ կազմակերպած արիւնալի միջադէպերուն ականատես կ'ըլլանք : Ալ կը բաւէ այս կատակերգութիւնը :

... Բայց այլեւս պէտք է հարցնենք, ատենէ մը ի վեր ամբողջ ժողովուրդին միտքը զբաղեցնող սա հարցումը.

— Արդեօք այլեւս ատենը չէ՞ եկած որ Թուրքիա Ազգաժողովին հետ ունեցած իր յարաբերութիւններու, նոյնիսկ իր անդամակցութեան խնդրին վրայ կանգ առնելով մտածէ» :

Այս տողերը գրելով, Թուրք հրապարակագիրը անշուշտ իր կառավարութեան մտածումներն է որ կ'արտայայտէ : Բան մըն ալ աւելի :

Թուրքերը վարպետ են «կատարուած իրողութիւններ»ու վարդապետութեան : Եւ գիտեն որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ամէնէն տագնապալի կամ ըմբոստացուցիչ պարագաներուն մէջ անգամ , կը գոհանայ բանաձեւ մշակելով եւ ուժեղին ձեռքը սեղմելով :

Երբեք այսքան անճրկած չէր Եւրոպան, իր իսկ յանձնառութիւնները յարգել տալու համար :

Իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած՝ Սպանիոյ եւ Կեդր. Եւրոպայի վրայ, ան կարծես մոռցեր է որ Մօտաւոր Արեւելքն ալ նոյնքան բարդ հնոց մը կը կազմէ խառնակութեանց եւ պատերազմի, երբ ազատ ասպարէզ կը տրուի Թրքական ժանիքին : Երբ հազիւ ազատագրուած ժողովուրդներ անգամ կրակին բերանը նետուած են ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԻՇԵՐ ՑԵՐԵԿ ԺՈՂՈՎ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

Վճռական որոշումներ կը սպասուին Սանճաքի մասին

Պոլսէն կը հեռագրեն Յունիս 20 թուականով.—

Թուրքիոյ քաղաքական չրջանակներուն մէջ ներկայ չրջանը կը համարուի նախապատրաստութեան որոշումներու : Նախարարները Պոլիս պիտի մնան առաւելագոյնս, ընդունելու համար Աթաթիւրքի հրահանգները՝ մինչեւ Սանճաքի հարցին վերջնական լուծումը : Ընդհ. սպայակոյտին պետը, մարշալ Ճէվտի Զաքմաք եւ արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղարն ալ Պոլիս հասան այսօր, երկուշաբթի :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՈՒՃԱՊ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

«եթէ Թուրիան գան, ձեզ պիտի ջարդեն»

Ի՞ՆՉ ՈՐՈՇԱԾ Է ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԺՈՂՈՎԸ.— ՀԱՅԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՄԱՍԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ.— ՄԱՍ ՄԸ ՀԱՅԵՐ ԱԼ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԿՐ ԴԻՄԵՆ.— « ԹՐՔԱՍԷՐ ԵՒ ՈՂՋԱՄԻՏ ՀԱՅԵՐ » :

« Ճիւմհուրիյէթ» հետեւեալ դրքակցութիւնը կը հրատարակէ Անտիոքէն, այս խորագիրներով (14 յունիս).

Շարաթէ մը է վեր Հաթայի մէջ չատ մը փոփոխութիւններ եղան : Զորս օրէ է վեր ներքին անօրէն (կուսակալ) Տօքթ. Ապտիւրրահման Մէյլէք գործի սկսաւ : Գործի սկսելէ վերջ այս երիտասարդ բժիչկին, որ Անթաքիոյ երիտասարդութեան մէջ ծանօթ է իր պաշտօնով, իր դիտութեամբ, իր փափկավարութեամբ եւ լրջութեամբ, փոխուեցան Անթաքիոյ քաղաքապետը եւ կարգ մը դիւղախումբի անօրէնները : Միւներն ալ աստիճանաբար պիտի փոխուին : Առայժմ անդորրութիւնը ճամբու մէջ մտած է :

Ֆրանսական ուժերու հրամանատարը, Քօլէ եւ իր հրամանին տակ գտնուղները ուղղամիտ ընթացք մը ցոյց կուտան : Քօլէ կը յայտարարէ թէ ընտրութիւնները պիտի հասցնէ լաւ արդիւնքի մը :

Գալով զանազան տարրերու միջեւ եղած յարաբերութեանց, թուրք եւ արաբ անհամաձայնութիւնը չատ թեթեւցած է, Ալէվիներն ալ՝ նախկին պատերազմական կացութի կողմէ եղած հաղարումէկ չնդերու հակառակ, սկսած են ընդունիլ ճշմարտութիւնը, այսինքն իրենց Թուրք ըլլալը :

Գալով Հայերուն, պէտք է երկուքի բաժնել ասոնք : Մէկ մասը անոնք են որ չեն զգաղիր բաղաքականութեամբ եւ ոչ մէկ թշնամութիւն կը տածեն Թուրքիոյ հանդէպ : Անոնցմէ թրքական ցանկին մէջ արձանագրուածներ կան. շատ աւելի թուով արձանագրուածներ ալ պիտի ըլլան ասոնցմէ, եթէ Դաշնակցականներէն չխալածուին :

Հայոց միւս մասն ալ կը կազմեն Դաշնակցականները որոնց անունը միայն բաւական է, հասկնալու համար որ թշնամի են Թուրքերու :

Գրըգխանի Դաշնակցականներուն պետ Ատուրեանի եւ քաղաքապետ Ստեփանի նախագահութեան տակ, Դաշնակցականները Հայոց եկեղեցիին մէջ գումարում մը ունեցած են, եւ սուտ մը յերիւրելով որ՝ եթէ Թուրքերը գան, բոլոր Հայերը պիտի ջարդեն, Հայերը զաղթի գրդռած են եւ ընդունած են որոշում մը թէ՝ Հայերը պէտք է որ զաղթեն : Ասոր վրայ հայ խաղաղ ժողովուրդը ահաբեկ՝ թէեւ Հաթայէն փախչիլ սկսած է, բայց խելքը գլուխը մարդիկ առաջքը առեր են այս զաղթին :

Մաս մը Հայեր ալ իրենք իրենց միջեւ տուած որոշման մը համաձայն մարդ դրկած են Լիբանանի եւ Հալէպի իտալական հիւպատոսներուն :

Շրջած զրոյցներու համաձայն, ասոնք Իտալացիներուն օժանդակութիւնը խնդրեր են, խոստանալով ծառայել Իտալացիներուն :

Թէեւ Անթաքիոյ, Իսքէնտէրունի, Գրըգխանի եւ Բէյհանիյէի Հայերն ու կարգ մը ցոյներ Դաշնակցականներուն վերոյիչեալ փորձակատին վրայ թէ՝ եթէ Թուրքերը գան ձեզ պիտի ջարդեն, ուզած են Հալէպ փախչիլ, բայց կառավարութիւնը արգիլած է այս անտեղի դաղթը :

Դաշնակցականները եթէ առիթը գտնեն, թերեւս պիտի փնացնեն նոյնիսկ իրենց ձեռքը դանակ չունեցող Թուրքերը, բայց կարելիութիւն չեն գտներ : Այսու հանդերձ ստուգապէս տեղեկացայ թէ Պայըր Պուճաքի Թուրքերը Հայոց կողմէ սպառնալիքի ենթարկուած են : Այս վիճակին ալ պատճառ կը հանդիսանայ Լազերչէի կուսակալը Ճապիրի Իհսան :

Հաթայի վերջին կացութիւնը արաբական թերթերու կողմէ կը պարզուի՝ հակաթուրք զրպարտութիւններով : Դամասկոսի եւ Պէյրութի թերթերը չեն մոռնար դրելով թէ՝ Թուրքերը Հաթայի մէջ Արաբները կը սպանեն : Թէեւ բոլոր թերթերը լեցուն են Հաթայի լուրերով, բայց ասոնց հարիւրին 90ը սուտ է :

Անթաքիոյ մէջ գտնուող եւ Թուրքերէն իրենց ո եւ է վնաս չատալ չգալուն ապահովութիւնը ունեցող Թրքահայեր ալ Հաթայ կը գաղթեն, երբ Հաթայէն կարգ մը Հայեր Պէյրութ, Դամասկոս եւ Հալէպ կը փախչին : Մասնաւորապէս Պաղեստինէն Պէյրութ եկող հայ ընտանիքներ Հաթայ կ'երթան :

Ուրիշ վրդովիչ երեւոյթներ եւ զրոյցներ

Գերմանական անթելը կը հաղորդէ.— Սանճաքի Ֆրանսական հրամանատարը հայկական պատուիրակութիւն մը ընդունելով, յայտարարեց թէ՝ Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյացած համաձայնութեամբ, Սանճաքը պիտի դրաւուի Թրքական զօրքին կողմէ, սակայն դեռ չէ որոշուած Ֆրանսական զօրքին մեկնումի թուականը :

**** Ազգաժողովի յանձնախումբին ընդհ. քարտուղարը Ժընեւէն վերադառնալով, յայտարարեց թէ ընտրութիւնները պիտի չարունակուին եւ պիտի վերջնանան յուլիս 15ին : Անգլիական պատուիրակը հրաժարած է, անձնական պատճառներով :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԵՍՏՈՒԹԻՒՆ

Երբեւիցէ խորհա՞ծ էք մեր դպրաշրջանին նկարագրին մասին :

Նախ՝ համեստութեան պակաս :

Ամէն մարդ Հիթլէր կ'ենթադրէ իմքգիմ կամ Մուսոլինի,— եւ այս՝ նոյն իսկ... գնչուներուն մէջ :

Էրնէսթ Սէյեէր, փիլիսոփայօրէն ճնճղելով, *իմպերիալիզմ* մը կը տեսնէ ատոր մէջ , *լիպիտօ տոմինանտի*, այսինքն՝ ցանկութիւն մը տիրապետելու, ուրիշին վրայ շուք ձգելու :

Ահա բանաստեղծութեան մէջ, — մատներուն վրայ ոտք համրող մեր բանաստեղծները կը բարկանան՝ եթէ հանճար չանուանես զիրենք :

Ահա նկարչութեան մէջ,— ադտոտ մատներով թուղթ ներկող մեր նկարիչները վրձինը գլխուդ կը նետեն՝ եթէ Միխէլ Անճելոյի հետ չբաղդատես զիրենք :

Ահա հրապարակագրութեան մէջ , — իրենց անունն անգամ շիտակ գրել չգիտցող մեր խմբագիրները առտու իրիկուն կը հայհոյեն էեզի՝ եթէ յանդգնիս ցոյց տալ իրենց նատելիք տեղը :

Եւ այսպէս, մեծամտութիւնը տապծուած ու թափանցած է մինչեւ ... խոհանոցները :

Այսօրուան խոհարարները, որոնք չեն գիտեր եփել նոյնիսկ «Թրս - Անիա» մը (**pets de Nonne**) կամ «Հառաչանճ կուսին» մը (ձեր գիտցած *լոխման*), ազգին նակատագիրը վարելու յաւակնութիւնն ունին :

Հարկ կա՞յ ապացոյց տալու մեր եբիտասարդներու մեծամտութեան մասին, — ամիսը երկու հազար ֆրանկ շահողը իմքգիմ իշխան կը կարծէ եւ օդանաւով ճամբորդութեան կ'ելլէ :

Համեստութի՞ւն, ո՞ւր մնացիր :

Եւ սակայն, «Փոփիլէր»ի մէջ, յօդուածագիր մը կը պնդէ թէ համեստութիւնը սկսած է վերադառնալ :

Հետաքրքրուեցայ : Ի՞նչ համեստութիւն է արդեօ՞ : Կարդացի, կարդացի եւ հասկցայ որ այդ «համեստութիւնը»... ձեռագործ ժանեակ մըն է , ծածկելու համար կիներու ստիները : Ցրանսացիները «համեստութիւն» կը կոչեն ժանեակը, որ կուգայ ծածկել, ուշացած ամօքլսածութեամբ մը, գեղուհիներուն աղաւնետունը, որ դուռը - բաց ձգուած էր քիչ մը, մանաւանդ վերջերս, իբրեւ նորաձեւութիւն :

Ուրեմն համեստութիւնը *մուրջի* կըտո՞ր մըն է :

ԱՐԱՋ

ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ՓԱԽՉԻՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՋԱՐՄԱՆԱՆ

"Իրար անցնելու բան չկայ, եղբայրաբար կ'ապրինք,,

« Սան Փոստա»ի Դամասկոսի թղթակիցը կ'ըսէ թէ՝ հոն հասած լուրերու համաձայն, թուրք զօրքը Հաթայ մտնելու վրայ է : 1000 թուրք զինուորներ պէրճիկ զրկուած են Գարագամըշէն՝ դէպի Հաթայ ուղղուելու համար : Այս լուրերը մեծ յուզում պատճառած են Արաբներու եւ մանաւանդ Հայերու մոտ : Ռազմիկ բարեկեցիկները Սուրիա կ'անցնին : Կարգ մը հայ գիւղերու մէջ ալ սկսած է գաղթի շարժում մը :

**** « Սան Փոստա» այս առթիւ դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (15 յունիս).*

— *Եթէ ճիշդ է Հայերուն գաղթի լուրը, անիմաստ է չատ : Ինչո՞ւ կը գաղթեն : Թուրքերուն պատճառով , չէ՞ : Բայց անիմաստ է այս : Պարապ տեղն է իրենց յուզումը եւ իրարանցումը, որովհետեւ Թուրքի եւ Հայու ինդիր չկայ : Ճիշդ է որ անոնց միջեւ մեծ տամ մը անցած է, բայց այս ոչ թէ Թուրքերուն եւ Հայերուն միջեւ անցած է, այլ օտարներուն գործիք եղած եւ օտարներէն պինուած Հայոց եւ Թուրքերու միջեւ : Թուրքին համար Հայ, Յոյն, Քիւրտ եւ Արար չկայ :*

Միայն թէ ան պարտաւոր է իրեն դէմ եղած թշնամութեանց փոխադարձել : Եթէ ժամանակին Հայերուն դէմ խիստ վարուեցան, պատճառը այն է որ անոնց կողմէ խստութեան ենթարկուած էր եւ փոխադարձեց ոչ թէ Հայուն , այլ թշնամիին գործիք եղած եւ իրեն վրայ յարձակող Հայուն :

Թրքահայոց մէջ այդ տեսակ մարդ չմնաց : Այսօր ոչ մէկ ինդիր կայ իրենց միջեւ : Եթէ գաղթի սկսող Հայերը անոնք են որ Թուրքին դէմ գինուած էին, թերեւս իրաւունք ունին փախչելու , բայց պարզ Հայ ըլլալը ոչ մեղք է եւ ոչ ալ կը նշանակէ Թուրքի թշնամի ըլլալ :

Թուրքը Հայուն դէմ ոչ մէկ թշնամութիւն ունի : Միայն իրեն թշնամութեան ընդդէմ թշնամի է :

Ապահով ենք որ Մարթէլ - կառոյի քաղաքականութեան հետեւող Հայերուն թիւը չատ չէ : Մենք անոնցմէ չենք որ կը հաւատան թէ հայ ժողովուրդը Թուրքին թշնամի է : Բայց կրնան գտնուիլ հայ քմահիթներ Թուրքին թշնամը, որոնց պէտ ամէն տեղ եւ ամէն տաեն կրնան գտնուիլ : Այս կարգի Հայեր ոչ թէ Թուրքին, այլ նոյնիսկ Հայերուն թշնամի են : Եւ Թուրքը չատ լաւ կրնայ այս երկուքը զանազանել իրարմէ :

Պէտք համարեցանք ըսել թէ բնաւ պէտք չկայ որ Հայերը իրենց Հայ ըլլալուն համար Թուրքերէն վախնան եւ «Թուրքերը կուգան կոր» ըսելով փախչին : Այս տեղին պէտ Հաթայի մէջ ալ Հայերը չատ լաւ եղբայրաբար կրնան ապրիլ Թուրքերուն հետ : Իրարանցման պէտք չկայ :

Կառոյ թագաւորին եւ Աթաթիւրքի տեսակցութիւնը

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ռումանիոյ Կարոլ Թագաւորը եւ Աթաթիւրք գաղտնի տեսակցութիւն մը ունեցան Վոսփորի մէջ :

Կարոլ Թագաւորը Պոլիս հասաւ ուրբաթ առտու, իր զբօսանաւով : Մինչ պահելով իր պաշտօնական հանդամանքը, այցելեց քաղաքին զանազան մասերը : Ցետոյ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Աթաթիւրքի հետ : Արքայական զբօսանաւը կիրակի օր խարխոխ նետած էր Վոսփորի մէջ, եւ թագաւորը մեկնեցաւ երեք ժամ ցամաքի վրայ մնալէ վերջ :

Ռումանիոյ պալատական նախարարը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց կիրակի գիշեր, հաղորդելով թագաւորին տեսակցութիւնը Աթաթիւրքի , ինչպէս եւ Թուրքիոյ վարչապետին եւ նախարարներուն հետ : Մամուլը արտօնուած չէ որ եւ է խորհրդածութիւն հրատարակելու այս տեսակցութեանց մասին :

Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս տեսակցութեան, քանի որ Ռումանիա եւ Թուրքիա սերտ բարեկամներ են, գործակիցներ՝ Պալքանեան միութեան մէջ, եւ չատ մը խնդիրներու՝ մասնաւորապէս Սպանիոյ եւ Ազգաժողովի հարցերու մասին նոյն դիրքը բռնած են : Երկուքն ալ Գերմանիոյ ճնշումին ենթարկուելէ վերջ, այժմ կը ջանան տնտեսական աւելի սերտ գործակցութիւն մը հաստատել Անգլիոյ հետ, որ պատուիրակութիւն մը ղրկած է Պուքրէշ, քարիւղի խնդիրը ուսումնասիրելու համար :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԱՆԱՑՈՂԸ

The Eunuch of Stamboul

Ը֊ DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԷՆՀԻՍ ՈՒԵՅԼԻ

From : J. M. Թարգմ. Յ. Ս. Ր.

Երբ Մարկիզ մի անգամ ևս ուշադրութեամբ կարդաց հեռագիրը, ան ոտքի ելաւ եւ սկսաւ անհամբերութեամբ քալել սենեակին մէջ։ Ապա, յանկարծ կանգ առնելով իր քարտուղարին առջեւ, հարցուց.

— Ծանօթ, Ուոլմա, դուն ինչ - որ բան գիտես Ռուսիոյ մէջ գտնուող Ռուսական Դեսպանութեան մասին։

— Ես ոչինչ գիտեմ, պատասխանեց Ուոլմա։ Բայց ես կրնամ ձեզ տալ անհրաժեշտ տեղեկութիւնները։ Ռուսական Դեսպանութիւնը կը գտնուի Պերա, Գալաթա թաղամասին մէջ, Ռուսական Դեսպանատան շէնքին մէջ։ Ան կը գրաւէ մեծ տարածութիւն մը, եւ ունի շատ մեծ պարտէզ մը։ Ան կը գտնուի Պերա Փալասի դիմաց։

— Ես գիտեմ Պերա Փալասը, ըսաւ Մարկիզ։ Ես հոն ապրած եմ։ Ես գիտեմ նաեւ Ռուսական Դեսպանատունը։ Ես կրնամ ներս մտնել անոր մէջ, եթէ ուզեմ։ Ես կրնամ նաեւ ներս մտնել անոր պարտէզը, եթէ ուզեմ։ Ես կրնամ ներս մտնել անոր ամէն մէկ սենեակը, եթէ ուզեմ։ Ես կրնամ ներս մտնել անոր ամէն մէկ սենեակին մէջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԱՐԱՎԱՆԴԸ

— •• —

ՀՈԳԵՎՈՐ «ՊԱՐՈՒՅՆ» Կ. ԱՍԼԱՆԻ ՏԵՂԱԿՈՒԹՅԱՆ

(Ի. Սիրեցի տող)

Ամենայն ջերմությամբ ողջունելով Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարության հրավերը՝ ժամանելու Երևան՝ մասնակցելու Հայկական Սովետական Մամուլի 20-ամյակին, ես ուրախ եմ հայտնել, որ ընդունեցի այդ հրավերը, որովհետև ինձ համար հնարավորություն կընձեռնվի ծանոթանալու Հայաստանի հոգևոր կյանքի նոր ձեռքբերումներին, տեսնելու ձեր հանրապետության ներկա վիճակը, ձեր ժողովրդի ստեղծագործական աշխատանքի արդյունքները, ձեր գրողների, գիտնականների, արվեստագետների, ձեր ամբողջ մտավորական

*** Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Անտիոքի մէջ կառավարութիւնը խուզարկութիւններ կատարեց եւ ձերբակալել տուաւ Իթթիհատը վարչիչները :

*** Թուրք թերթերը կը շարունակեն սպառնալիքներ տեղալ, մանաւորապէս ամբաստանելով Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչները : Այս առթիւ կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, «Հաթայի անկախութիւնը եւ ազատութիւնը ապահովելու համար», եթէ կը իր պահանջները չընդունուին :

*** « Թան » իր երէկուան խմբագրականը նուիրած էր Սանճաքի հարցին, ինչ որ կ'ապացուցանէ կացութեան ծանրութիւնը : Այս առթիւ թիւրիմացութեամբ «սեմական» կը կոչէ նաեւ ... Հայերն ու Քիւրտերը :

Ֆռանսայի Սպանիոյ առաջարկուած ապահովով վերջնական համաձայնութեան

Կառավարութիւնը երկուշաբթի օր ամբապէս փակեց Սպանիոյ սահմանապլուխը, առանց սպասելու օտար կամաւորներու յետս կոչման որոշումին : Այս փակումը մանաւորապէս ուղղուած է Մ. Միւսոլինի դէմ, որ մինչեւ վերջերս պաշար կը ղրկէր ֆրանսական նաւահանգիստներ, Սպանիա փոխադրուելու համար :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ այս որոշումը տրուած է Անգլիոյ մասնաւոր խնդրանքին վրայ, քանի որ Իտալիա Ֆրանսայի ճամբով կատարուած այս փոխադրութիւնը պատճառ կը նկատէ իր կամաւորներուն յետս կոչումը ձգձգելու : Այս խոչընդոտները հարթուելէ վերջ, անգլիական կառավարութիւնը հաղորդած է իտալական կառավարութեան թէ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը չի կրնար գործադրուիլ, մինչեւ որ որոշ թիւով կամաւորներ ետ չքաշուին Սպանիայէն :

Ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը երէկ նիստ գումարեց Լոնտոնի մէջ : Այս անգամ կը յուսացուի վերջնական համաձայնութեան մը յանգիլ, փութացնելու համար սպանիական պատերազմը, անգլեւիտալական համաձայնութեան-գործադրութիւնը եւ ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց վերսկսումը :

Անգլիական թերթերը չունդալից հանդամանք մը տուած ըլլալով ֆրանքեւսպանիական սահմանազլուխին փակման, Հավասի գործակալութիւնը դեկոյց մը հրատարակեց, ըսելու համար թէ Ֆրանսա երբեք չէ թերացած ոչ - միջամտութեան պարտականութեան մէջ : Բայց եւ այնպէս, Լոնտոնի թերթերը դիտել կուտան թէ Պրումի կառավարութեան օրով թուլցած էր Ֆրանսայի միջոցաւ կատարուած փոխադրութեանց արգելքը, ինչ որ մեծապէս օգնեց Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան : Միեւնոյն պատճառով, իտալական կառավարութիւնը բարկանալով ընդհատեց ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, իսկ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը առկախ մնաց : Ահա թէ ինչու անգլիական կառավարութիւնը հարկ դատած է ճնշում բանեցնել, որպէսզի ամբապէս փակուի սահմանազլուխը : Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը յաջողած է մեծաքանակ զէնք եւ ռազմամթերք, մանաւորապէս օդանաւ ստանալ Մ. Միւսոլինէն եւ Հիտլերէն : Այս բեռները ցամաք հանուելով ֆրանսական նաւահանգիստներէն, պիտի փոխադրուէին կառախումբով եւ ինքնաշարժով, պաշտօնեաներու բարեացակամութեան շնորհիւ :

Այժմ ամբապէս փակելով սահմանազլուխը, ֆրանսական կառավարութիւնը կը սպասէ որ Անգլիա ճնշէ Իտալիոյ վրայ, ետ քաշել տալու համար կամաւորները : Հռոմի անգլիական դեսպանը այս առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, թելադրելով որ վերսկսին ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները :

*** Անգլիական կառավարութիւնը առանց սպասելու Մ. Նահանգներու պատասխանին, որոշեց համաձայնութիւն գոյացնել եւ չէզոք յանձնախումբ մը ղրկել Սպանիա, քննութիւն կատարելու համար օդանաւային ռմբակոծութիւններու մասին : Արդէն հաւանութիւն յայտնած են Շուէյտ եւ Նորվեկիա :

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՕՐԻՆԳԻՆ գործադրութեան առթիւ, ոստիկանական վերատեսչութիւնը նորէն կը յիշեցնէ թէ անոնք որ օթեւան կուտան օտարականի մը, ինչ հանդամանքով ալ ըլլայ, պարտաւոր են իմացնել իրենց թաղին ոստիկանութեան : Այս յայտարարութիւնը պէտք է ըլլայ 24 ժամէն՝ պանդոկներու համար, իսկ 48 ժամէն՝ մասնաւորներու համար : Դարձեալ, օտարական մը երբ հասցէ կը փոխէ, պարտաւոր է հաղորդել իր նոր հասցէն, անձնագիրը վաւերացնելով իր ձգած թաղին եւ նոր թաղին ոստիկանական տեսչութեան : Այս ձեւակերպութենէն ազատ են միայն այն օտարականները որոնք չորկիկի (Թուրիստ) տոմս ունին կամ կարճ ատեն մը մնալով Ֆրանսա, պարտաւոր չեն ինքնութեան թուղթ խնդրելու :

18 ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐ ձերբակալուեցան Մ. Նահանգներուն մէջ, իբրեւ անդամ լրտեսական կազմակերպութեան մը, որուն համար ուղղակի կ'ամբաստանուի Գերմանիա : Ընդհ. դատախազը կը յայտարարէ թէ կազմակերպութեան վարիչ գլուխը կը գտնուի Պերլինի մէջ :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ միջազգային խորհրդաժողովը (Ժընեւ) բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը դատապարտէ ցեղային խտրութիւնը՝ բանուորներու արձանագրութեան առեն : Ուրիշ բանաձեւ մը 1939ին կը յետաձգէ եկուոր (գաղթական) բանուորներու խնդիրը :

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը մեղադրելով Ֆրանսան, կը սպառնայ ի հարկին պրաւել Հայնան կղզին, խորտակելու համար Զինաստանի դիմադրութիւնը :

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ ԿԱՅԻՆՈՎ ԳԼԽԱՏՈՒԵՑԱՆ ընկերվարական մը, կաթոլիկ մը, համայնավար մը եւ հակաֆաշական տիկին մը, Լիզէլոթ Հէրման, որ երեք տարեկան զաւակ մը ունի :

ՀԱՅԱՀԲԱԿԱՆ նոր հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ, որուն համաձայն այլեւս Հրեաներ պիտի չընդունուին Գերմանիոյ սակարաններուն մէջ : Այն հրէական հաստատութիւնները որ սակարանական գործեր ունին, պիտի ոչ - Հրեայ ներկայացուցիչներ ընտրեն :

ՅՈՒՆԻՍ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**

(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ *ՌՈՒԲԻԷՆ ԹԱՓՈՒՃԵԼԵԱՆԻ*

Ջուլթակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Յայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ

ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԸ

Յայտագրին մաս կը կազմեն Պէթհովէնի երկրորդ սէնֆոնին, Հանրի Ռապօի «Գիշերային թափօրը», հատուած մը՝ Մօցարդէ, ինչպէս նաեւ Պարթեւեանի գործերէն ԿԱՐՕՏԻ ԵՐԳԸ ՀՈՎԸ, ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳ ՄԸ (առաջին անգամ), եւ այլն

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 Ֆր.: *կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով*, 51 Rue Monsieur Ie Prince, *եւ գրատուն Ժէբար*, 36, Rue Montholon.

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Նուագման պահուն սրահին դռները փակ մնալուն պատճառաւ, սպասումի չենթարկուելու համար կը խնդրուի ճշգրտապահ ըլլալ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՒՂԱՆԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

(ՀԻՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ)

Նոր մատենաշարին Ա. հատորը

Հայաստանի ամէնէն տաղանդաւոր արձակագիրը. Նահատակ

ԻԿՍԷԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ

ԾԻՐԱՆԻ ՓՈՂԸ, ՀՈՆԱՐՀ ԱՂՋԻԿԸ, ՍԵՒ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԸ եւ ՍԳԻՏԱԿ ՋԻՆ:

Հետգհետէ լոյս պիտի տեսնեն ուրիշ հատորներ ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻԷՆ, ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑԷՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՒՇԻՑԷՆ, ԱԼԱԶԱՆԷՆ, ՎԱՀԱՆ ԹՈՓՈՎԵՆՑԷՆ եւ ուրիշներէ:

Խմբագրական եւ հրատարակչական մարմինը մէկ նպատակ կը հետապնդէ.— գաղութներուն ծանօթացնել Հայաստանի գրականութիւնը լոյս ընծայելով ժողովրդական մատչելի դիմով գրքոյկներու այս շարքը

Մատուցի տակ է մատենաշարին Բ. հատորը՝ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ Սաեփան Զօրեանէ:

Վաճառման կեդրոնատեղին է ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ 51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6) chèque postal, Paris 1278—35, *հեռաձայն* Danton 88—65:

Մեծաքանակ գնողներու մասնաւոր զեղչ:

Առաջին հատորին գինն է 7.50 Ֆր., արտասահման՝ 1 ուկէս շիլլին կամ 40 սենթիմ: Ապսպրանքները՝ կանխիկ գրամով:

ՅՕԴԱՋ կամ ծախուի

24, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը:*

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Արիմեան» զպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ ՅՈՒԼԻՍ 3ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

ՅՈՒՇԱՏԻՏԸ

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ գաւակները (Ադրիանուպոլսեցի) 50 Ֆրանք կը նուիրեն կապոյտ խաչին. Պ ՅԱ ԿՈՌ ԴՈՒՅՈՒՐՁԵԱՆի մահուան տարեդարձ :

ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆի զրական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը Մարսէյլի մէջ կը կատարուի Յունիս 9ին : Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԲՈՑԸ

Ֆր. Բ. Հ. Կ. Միութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ինք նշանակուած է «Յիշատակի բոցը» հրահրելու, վագը. Հինգշաբթի, 23 Յուլիսին:

Թափօրը պիտի կազմուի Av. George V*ի եւ* Champs Elysées*ի մեծ կիւնը, ժամը* 17.45ին, *եւ պիտի մեկնի ժամը* 18ին, *դէպի* Etoile:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏռէ երիտասարդ մը Քրիքոյի Ժորժ V մեքենայի վրայ աշխատելու համար: Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կրընոպլի «Օրթնեղբայրեան» կոմիտէն եւ Լանսէյի «Մուրատ» խումբի ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Ընկ. Պօղոս Տէր Մարկոսեանին իր կնոջ՝ ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ ՏԷՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Յունիս 4ին, Ուրնաժի մէջ:

*** Կրընոպլէն Տէր եւ Տիկին Նշան Մուրատեան եւ այրի Տիկին Մուրատեան իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից Պօղոս Տէր Մարկոսեանին, իր կնոջ՝ ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ ՏԷՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի զառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սարաֆեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք զրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին հանգուցեալ ՅԱԿՈՒԲ ՍԱՐԱՖԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ՍՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Ը. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:

Ապսպրանքները կանխիկ:

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 Ֆր., փոստի ծախքով 6 Ֆր. արտասահման 25 սէնթ: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. *բացի* ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ *օրերէն:*

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)

(Վիսէ Մէշրլէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ

ԲԱՑՈՒՄԸ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 21 ՅՈՒՆԻՍ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ ապրանքներու ճոխ մթերք, վաճառումը մեծաքանակ,— նուագադաշնը մէկ քլօ: Պիտի վաճառուին նաեւ մեծաքանակ, Գ. Մարգարեանի կարկանդակները (չէօրէք, սիմիտ, քուրապիէ եւայլն) որոնք միայն մեր քով կը գտնուին:

20 Rue Tiquetonne, Paris (2)

Մէթրօ Հալէն կամ Էթիէն-Մարսէլ էն 2 վայրկեան

Tél. Cent. 76—95

ՔԷՄԱՆՃԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

կը նուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՒԻՒԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆի եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՃԷՐՃԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Tél. Trudaine 51—80. Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 1, 8 R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ապահովութեամբ:

ՐԱՓԸ ՏԻԻԶ

Ջուտ խաղով քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած իսկական օղիներէ ամենէն ճաշակաւորը կ'ուզէք եթէ արեւելեան օղիներէ ամենէն աղուորը կ'ուզէք եթէ ձեր ստամոքսը կ'ուզէք եթէ գիշերները քունը կը խանգարուի եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻԻԶ որուն անուշահոտութիւնը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը համաշխարհային ճաշակաւորներ ընտրած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱՆՑՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Մեծ Միշէլ

Ազնիւ եւ հեթանոսական խնամուած կերակուրներ:

ՄԵԾ ԵԻ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ

T. S. F.ներու ՀԱՐԻՒՐին 50 ՁԵՂՉՈՎ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ԻՆ ՁՈՅՔ

Իսի Լէ Մուլինոյի Հայ երիտասարդաց Միութեան խնջոյքը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 26ին, կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Փ. Զատիկի սրճարանը, 45, Rue de la Défense:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցի ԵՔՐԱՏ նուագախումբը: Մուտք 6 Ֆր.:

Միութեան վիճակահանութիւնը կը քաշուի նոյն օրը:

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամագրութեամբ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 փրանք	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 փրանք	110 փրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆԻՍ JEUDI 23 JUIN 1938

ԺԴ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3764 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸ ԼՕՅՍ...

Աւեւտ՛նք անմիջապէս.— Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթերը չարք մը խմբագրականներ նուիրած է «միացեալ ճակատի» հարցին, զայն լուծելու առաջադրութեամբ :

Հիմնուելով անկուսակցական թերթի մը տեսութեանց վրայ, ռամկավարներու կեդր. վարչութեան օրկանը գրի կ՛առնէ կարգ մը խորհրդածութիւններ, որոնք իսկապէս կրնան հարթել ճամբան, եթէ խօսքին յաջորդէ գործը :

Ահաւասիկ այդ խորհրդածութեանց գլխաւորը, իբրեւ սկզբունքի խնդիր .

— « Կը յիշեցնենք թէ «Ազգային ճակատ»ին նպատակը պիտի ըլլայ՝ պաշտպանողական կուռը մղել : Ամէն ինչ, սկսեալ իր կազմին մինչեւ իր գործունէութեան միջոցներուն ամէն մէկը, պէտք է ձգտի այդ նպատակին :

Կուռի ժամանակ պէտք է մոռնալ բոլոր անձնական եւ խմբակային հակառակութիւնները՝ որոնք երէկ գոյութիւն ունէին եւ որոնք եթէ այսօր ալ շարունակեն գոյութիւն ունենալ, կուռողը չպատկու եւ տկարացնելու, զայն կանխաւ պարտութեան մատնելու կը ծառայեն :

Անհրաժեշտ է հակառակութիւնները մոռնալ, բայց նոյնիսկ անհրաժեշտ է, նաեւ, հակառակութեան պատճառները մէջտեղէն վերցնել *կանխաւ*, նպատակի կազմութենէն առաջ :

Դիւրին է, կամ դիւրին պէտք է ըլլայ մոռնալ նպատակը բաղկացնող տարրերուն միջեւ պատահած ամէնէն ծանր միջադէպները անգամ : Դիւրին՝ սպունգ անցընել անհատէ անհատ, խումբէ խումբ արձակուած նախատինքներուն վրայ :

Միայն, մոռցուելու չեն այն *հիմնական խնդիրները*՝ որոնք տարրերուն միջեւ խորունկ տարբերութիւններ դրած են ու դեռ կը դնեն: Անոնք պէտք է անպատճառ բնութիւն նախապէս եւ լուծուին՝ նախ կրնան գործի ընթացքին ազդել անոր ուղղութեան վրայ եւ որովհետեւ կրնան կապ ունենալ, նոյնիսկ, հետապնդուած նպատակին հետ» : (*Արեւ*, 14 յունիս) :

Այս հարցէն առաջ, քննելով միացեալ կամ ազգային ճակատի դեկավարութիւնը անկուսակցականներուն յանձնելու առաջարկը, ռամկավար օրկանը գործնական չի գտներ զայն : Եւ կ՛եզրակացնէ .

— « Քանի որ քաղաքական կուսակցութիւններու համաձայնութեամբ կրնայ կազմուիլ ճակատը, քանի որ անոնց մէջ կը գտնուին, դարձեալ, ազգային եւ քաղաքական կեանքի փորձառութիւն ու մտածում ունեցող անձերը, գլխաւորաբար անոնց վարիչները՛ւն պէտք է յանձնել ճակատին դեկավարութիւնը, անշուշտ օգտուելով ուրիշ փորձառութիւններէ եւ մտածումներէ ալ :

Իրականութիւն է, որ վերջին երեսուն - քառասուն տարուան ընթացքին, ազգին ճակատագիրը իրենց ձեռքն առին եւ անոր վրայ ազդող ամէնէն վճռական գործերը կատարեցին կուսակցութիւնները : Հակառակ այդ գործերուն արդիւնքին՝ հայ ժողովուրդը դեռ կը պահէ զանոնք իր ծոցին մէջ, ինչ որ առնուազն կ՛ապացուցանէ թէ անոնցմէ կը սպասէ՝ *ինչ մը լոյս կամ ինչ մը օգուտ* » : (13 յունիս) :

Ուրեմն, անհրաժեշտ է եւ իրագործելի՝ Միացեալ ճակատը, իբրեւ նպատակ ունենալով «պաշտպանողական կռիւը մղել »:

Մենք այս բացատրութիւնը կը կոչենք, տարիներէ ի վեր, «քննապաշտպանութիւն», բառին ամենալայն առումով :

Եւ , ճամբան հարթելու, ճակատին կազմութիւնը դիւրացնելու համար, միշտ ալ յիշեցուցած ենք թէ՝ անհրաժեշտ է մէկդի դնել բոլոր կանխակալ կարծիքներն ու կիրքերը: Անհրաժեշտ է դլուխ գլխի տալ եւ ամփոփուիլ, բանաձեւ մը մշակել հիմնական հարցերու մասին, որոնք մեծ թիւ մը չեն կազմեր :

Կը թուի թէ ռամկավար օրկանն ալ յանգած է այս եզրակացութեան, այնքան պարզ ու տաք տեսնելէ վերջը :

Ուրիշ յօդուածու երեւոյթ մը,— «Արեւ» *նպատակայարմար չի գտներ որ «ըսուին այնպիսի խօսքեր որոնք կրնան հրապարակային վիճաբանութիւն մը բանալ եւ փոխանակ գործը դիւրացնելու, դժուարացնել զայն » :*

Եւ անմիջապէս կ՛անցնի հիմնական համարուած խնդիրներուն, միջանկեալ դիտել տալով թէ չի կրնար խօսիլ այնպէս ինչպէս պիտի խօսէին «ռամկավար ազատական կուսակցութեան ներկայացուցիչները, այն պարագային ուր սեղանի մը չուրջ նստէին ուրիշ տարրերու եւ կուսակցութեանց հետ» :

Ոչինչ : կը բաւէ որ տրամադիր են սեղանի մը չուրջը բազմելու եւ խօսելու : Մեր տեսակէտն ալ ուրիշ բան չէ եղած, տարիներէ ի վեր: Եւ մանաւանդ հիմա, երբ այնքան մոայլ հեռանկար մը կը պարզուի մեր առջեւ, թէ հայրենիքին եւ թէ արտասահմանի մէջ:

Ամէն անգամ որ Միացեալ ճակատի մասին խօսելու առիթ ներկայացած է, մենք օրուան մտահոգութիւնները բաժնած ենք երկու գլխաւոր մասերու,— *Հայաստան եւ Հայկական Արտասահման :*

Ռամկավար օրկանին տեսութիւնները ալ այդ եզրակացութեան կը յանգին, իրենց յատուկ ձեւակերպումով :

Թոյլ տուէք այդ մասն ալ ներկայացնել յաջորդով, ամբողջովին պարզած ըլլալու համար պատկերը :

Միեւնոյն առեն, անշուշտ պիտի յիշեցնենք չարք մը տարբեր ճշմարտութիւններ : Ոչ թէ վիճաբանութեան դուռ բանալու, այլ կարգ մը քարացած նախապաշարումներ եւ թիւրիմացութիւններ հարթելու համար :

Քիչ մը լոյս ալ՝ մեր կողմէ, նոյն մտահոգութեամբ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑՕՌԻԿ ԺՈՂՈՎ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ ՍԱՆՃԱՔԻ ՄԱՍԻՆ

«Արագ եւ արմատական յուծում» կը պահանջեն

« *Տէյլի Թելէկրաֆ* »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Պոլսէն, երկուշաբթի օրուան թուականով :—

Այսօր նախարարական խորհուրդը արտակարգ ժողով դումարեց նախագահութեամբ Ա.Թաթիւրքի : Այս առթիւ ստիպողաբար Պոլիս կանչուած էին վարչապետը, ձէյլալ Պայար, պատերազմական նախարարը՝ Զօր. Խօդալի, ռազմակոյտի ընդհ. նախագահը եւ արտաքին գործակալը : Դահլիճը մանրամասնօրէն քննեց այն արդիւնքները որ ձեռք բերուած են մինչեւ հիմա, շնորհիւ Անտիոքի մէջ Թուրքեւֆրանսական դիւանագործական մարմիններու բանակցութեանց եւ Փարիզի մէջ Թրքական դեսպանին եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին միջեւ կատարուած խօսակցութեանց, Ալէքսանդրէթի Սանճաքին մասին :

Թէեւ տրուած որոշումները դաղտնի կը պահուին, բայց լաւատեղեակ շրջանակներ կը կարծեն թէ շատ կարեւոր որոշումներ տրուած են, արագ եւ արմատական եղանակով մը լուծելու համար Սանճաքի հարցը :

Յրանսայի կարծեցեալ նենդամտութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութեան հերկայացուցիչներուն նոյնպէս կարծեցեալ թշնամական դիրքը Թրքական պահանջներու հանդէպ՝ գայթակղ պատճառած են Թուրքերուն որոնք կը պնդեն թէ անհրաժեշտ է թրքական զօրքը Սանճաք մտցնել, բարեկարգութիւնը պահպանելու եւ օրինաւոր ընտրութիւններ պարտադրելու համար ինքնավար շրջանին մէջ : Ընտրութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ ամսու :

**** Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, նախարարական ժողովը տեւած է հինգ ժամ, գրեթէ ամբողջովին յատկացուած Սանճաքի հարցին : Ժողովէն վերջ վարչապետը Էնկիւրի վերադառնալով, յայտարարած է կայսրանին մէջ, առանց որոշ տեղեկութիւններ հաղորդելու.*

— « Սանճաքի խնդիրը պիտի պարզուի մինչեւ տասը օր» :

Թուրքիա չի ճանչնար Ազգաժողովին ներկայացուցիչները

Տեղական թերթերու մեծագոյն մասին համար կարծես գոյութիւն չունի Սանճաքի հարցը : Փորձեցէք ութ - տասը կարեւոր օրաթերթ գնել, եւ հազիւ մէկ - երկուքին մէջ կը գտնէք երկտող լուր մը, այն ալ պատահարար :

Այսպէս եւ երէկ : Պոլսոյ բացառիկ ժողովը կ՛երեւար միայն մէկ - երկու թերթի մէջ : Այս ժողովին առթիւ ընդդիմադիր թերթ մը, «Լը Ժուռ» կը գրէ .

— *Այսօր լսուեցաւ թէ թրքական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով Ազգաժողովի ընդհ. քարտուղարութեան, կը տեղեկացնէ թէ* խզած է ամէն յարաբերութիւն Ազգաժողովի *հետ, որ Սանճաք մէջ Թուրքեւֆրանսական դինուորական մարմիններու բանակցութեանց եւ Փարիզի մէջ Թրքական դեսպանին եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին միջեւ կատարուած խօսակցութեանց, Ալէքսանդրէթի Սանճաքին մասին :*

Այդ ծանուցագրին մէջ, Էնկիւրիի կառավարութիւնը կը մեղադրէ թէ յանձնախումբը իրեն համար դժուած իրաւասութիւններէն անդին անցնելով, չեզած է անկողմնակալութենէ : կը թուի թէ Թրքական կառավարութեան այս ձեռնարկը աւելի շատ այլաբանական իմաստ ունի : Արդարեւ, Թրքական կառավարութիւնը միայն փաստական յարաբերութիւններ ունէր Ազգաժողովի յանձնախումբին հետ, այս վերջինը իրաւապէս կապուած ըլլալով հոգատար իշխանութեան՝ Ֆրանսայի հետ : Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ դժգոհութեան այս ցոյցը պիտի չազդէ ՖրանքեւԹուրք դինուորական բանակցութեանց վրայ, որոնք կը շարունակուին Անտիոքի մէջ, երաշխաւորելու համար Սուրիոյ եւ Սանճաքի սահմանագլուխին ապահովութիւնը :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՈՒԹԻՒՆ ԳՈՑԱՅԱՒ ՍՊԱՆԻՈՅ ՕՏԱՐ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պատերազմի իրաւունքի զօր. Ֆրանկոյի

Անգլիական կառավարութիւնը յաջողեցաւ ընդունիլ տալ իր ծրագիրը , Սպանիոյ օտար կամաւորներու յետս կոչման մասին :

Ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը նիստ գումարելով երեքշաբթի օր, Անգլիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, քննեց այս խնդիրը եւ վերջնական եղրակացութեան մը յանգեցաւ : Առաջին առթիւ բրիտանական ծրագրին հաւանութիւն յայտնեցին Անգլիա, Ֆրանսա, Գերմանիա, Իտալիա եւ Մ. Միութիւնը : Այժմ ծրագիրը պիտի հաղորդուի 27 եւրոպական պետութեանց , որոնց հաւանութիւնը ապահով կը համարուի :

Ճաշօրդ քայլը պիտի ըլլայ դիմել Սպանիոյ երկու կառավարութեանց եւ անոնց հաւանութիւնը ստանալ, երկու չէզոք յանձնախումբեր ղրկելու համար Սպանիա : Այս յանձնախումբերուն գործը պիտի ըլլայ համրել երկու թշնամի բանակներուն մէջ գտնուած օտար ռազմիկները : Կը կարծուի թէ կարելի պիտի կատարուած ըլլայ օտար կամաւորները ետ կանչելու գործին մէջ : Զօր. Ֆրանկոյի պատերազմիկի հանգամանքը պիտի ճանչցուի, երբ «զգալի յառաջդիմութիւն» կատարուած ըլլայ օտար կամաւորները ետ կանչելու գործին մէջ : Զօր. Ֆրանքոյի պարագային, այս «զգալի յառաջդիմութիւնը» կը նշանակէ ճամբել առնուազն տասը հազար հոգի՝ գերմանացի եւ իտալացի կամաւորներէն : Հանրապետական կառավարութեան բանակին մէջ օտարականները բաղդատաբար սակաւաթիւ ըլլալով, այդ ճակտէն աւելի քիչ մարդ պիտի քաշուի :

Իրրեւ նախաքայլ, նոր քննիչներ պիտի տեղաւորուին Ֆրանսայի եւ Փորթուկալի սահմաններուն վրայ եւ Սպանիոյ նաւահանգիստներուն մէջ, հաստատելու համար հսկողութիւնը՝ ռազմանիւթի եւ կամաւորներու փոխադրութեան վրայ :

Լաւատեսներ կը կարծեն թէ օտար կամաւորներու մարդահամարի գործողութիւնը առժամեայ վինադրել մը յառաջ պիտի բերէ Սպանիոյ կուիւներուն մէջ : Անգլիական կառավարութիւնը կը խորհի վինադադար մը առաջարկել,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԱՆԻԿ ԱՐԱԴԻԼՆԵՐԸ

Բնապատմութեան յանձնախումբ մը ֆնուքիւն մը կատարած է Ալպասի մէջ, ուղղելու համար արագիլներուն թիւը :

Բարձրասրուն այս քնակչութեան թիւը եւս կը նուազի տարի տարի : Արագիլներն ալ վարակուած են մարդոցմէ,— չեն ուզեր ձագ ունենալ :

Այսպէս, անցեալ տարի Վերին Հռենոսի նահանգին մէջ յանձնախումբը երեւան հանած է **23** բոյն **65** ձագով : Ստորին Հռենոսի մէջ՝ 97 բոյն, 295 ձագով : Ընդամէնը 120 բոյն՝ 360 ձագով :

Այդ, 1927ին Ալզասի մէջ աշխարհ եկած են 386 ձագեր, 1932ին՝ 399 ձագեր, եւ ահա նուազում մը՝ 360 ձագեր :

Ինչո՞ւ չեն ուզեր ձագ հանել արագիլները,— մարդոց պէս եսասէր՞ շատ դարձան, իրենց ձագերը խնամելու համար ներքի՞ւն կը կրեն, էրիկկնիկի կռի՞ւ ունին, բայց ո՞վ կրնայ լուծել արագիլներու հոգեբանութեան այս բարդ խնդիրները :

Հոլանտայէն մինչեւ Գերմանիա, ի պատուի են արագիլները : Մասնաւոր օրէնքներ կը պաշտպանեն զանոնք :

Մեր երկրին մէջ, «քուրբ» կ՛անուանէինք արագիլները, որովհետեւ անոնք ընդհանրապէս բոյն կը դնէին գաղթական Թուրքերու տուներուն կամ մզկիթներու մինարէներուն վրայ : (Իսկ «Հայ » կ՛անուանէինք ծիծեռնակները, որոնք իրենց բոյնը կը շինէին եկեղեցիին ու դպրատան բիւրեղ տակ, — ի՞նչ երգեր ունինք ծիծեռնակներուն մասին, բայց ժլատ՝ արագիլներու մասի՞ն) : Ու կը սիրէինք հալածել զանոնք կպերուն տակէն, սրտերուն մէջէն,— սրունքները մերկացուցած՝ գետին կը ծռէինք, ու գըլուխը վար՝ արագիլի ձեւ կ՛առնէինք, այսպէս կը պտըտէինք արագիլներուն ետեւէն : Քիչ աճգամ միայն յաջողած ենք արագիլ բռնել այսպէս : Բայց ի՞նչ դիւրին էր արագիլ բռնել, լուսնկայ գիշերով, երբ կը թառէին այրած ծառերու գագաթը : Քանի՞ անգամ արագիլ բռնած ենք այսպէս, ու վայելած անոնց կտուցին սարսափելի հարուածները :

Այսպէս կը չարչարէինք այս բարձրասրուն թռչունները, որոնք զօրավարի պէս մահ կուգային մեր արտերուն մէջ : Եւ երբեմ պիտի չկրնայի երեւակայել, որ Եւրոպայի մէջ գիտական լուրջ յանձնախումբեր գիւղէ գիւղ պիտի համրեն, ու պիտի ցաւին որ չեն շատնար արագիլները :

Այս միւսիւ Եւրոպացիները օր մը օրանց հետաքրքրուած ուն՞ին մեզմով, համրա՞ծ են մեզ, ցաւ յայտնա՞ծ որ կը հատնինք :

Զուր չէր, որ «քուրբ» կը կ՛անուանէինք արագիլները,— Թուրբերն են միայն որ այսման բախտաւոր կ՛ըլլան : Տեսէ՛ք, Ժընեւէն Փարիզ, Լոնտոնէն՝ Մոսկուա, գլխագիր բաղաքիկիրքերը ի՞նչ պատիւներ կ՛ընեն Թուրբերուն, իսկ մեզի տան - տան կ՛բսեն ու դէն կը վռնտեն (տան- տանը նմարժէ թռչուն մըն է, թռչուններուն մէջ ամէնէն աւելի արհամարհածը, իր շինած բոյնն անգամ կը յափշտակեն կռուազան թռչունները, ձախիկ կոչուած) :

ԱՐԱՋ

ՄԻԶՏ ՍԵՒ ԼՈՒԻԲԵՐ ՀՍՑՍՍՏԱՆԷՆ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը մեզի կը հաղորդեն թէ՝ Մորէն կաթողիկոսին հետ նահատակուած է նաեւ Դանիէլ Ծ. վարդապետ Զաւոյեան, նախկին միաբան Աղթամարի, 70 տարեկան : Շուտով ուրիշ տեղեկութիւններ՝ Կոլկասի եւ Հայաստանի կացութեան մասին :

ՀԱՑԵՐԸ, ՄԻԶՏ ՀԱՑԵՐԸ...

Անտիոքէն կը գրեն Հալէպի *Լա Քրոնիք* թերթին.—

Սանճաքի ամբողջ ուշադրութիւնը դարձած է ձէպէլ Մուսայի Հայերուն կողմը : Հայերուն պետերը յայտարարած են թէ պատրաստ են կռուելու մինչեւ վերջը :

*** Ալէքսանդրէթի մասնաւոր դիւանին նոր պետը՝ հարիւրապետ Թօմա հրաւիրելով արաբերէն եւ Թուրքերէն թերթերուն տնօրէնները, ըսած է թէ կը հաւանի ջնջել դրաքնութիւնը, պայմանաւ որ թերթերը օգնեն իրեն հանդարտեցնելու միտքերը :

*** Պանեանի Ալէվիները ընդհանուր դործադուլ հռչակած են, իբրեւ բողոք նշան ՖրանքեւԹուրք համաձայնութեան դէմ :

Անտիոքէն կը գրեն «Նահար»ի.—

Հաստատուած լուրերու համաձայն, 10.000 Հայեր ձէպէլ Մուսայի մէջ որոշած են ապստամբութեան դրօշ պարզել, երբ Թուրքերը Սանճաք մտնեն : Կացութիւնը չատ ծանր է Սանճաքին մէջ : Արաբներ Ֆրանսացի սպաներու եւ Թուրք պաշտօնեաներու ճնշումներուն կ՛ենթարկուին : Էլճիսը փողոցին վրայ Թուրքեր յարձակում գործեցին Քիւրտերու վրայ : Քիւրտերը հերոսական դիմադրութիւն մը ցոյց տուին : 2 Քիւրտեր եւ 4 Թուրքեր վիրաւորուեցան : Այս դէպքը պատճառ եղաւ որ յուզում եւ իրարանցում առաջ գայ քաղաքին մէջ եւ խմոյն գոցուեցան չուկաները :

Ֆրանսացիներ եւ Թուրքեր ամէն ճնշում ի գործ կը դնեն ոչ—Թուրք տարրերու վրայ՝ արձանագրուելու համար Թրքական ցանկին մէջ :

30.000 ԹՈՒՐՔ ՀԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Հալէպէն կը գրեն «Էլ Նահար»ի.— Ստացուած լուրերու համաձայն, Թրքական բանակը ոչ միայն համախմբումներ կը կատարէ Սանճաքի սահմաններուն վրայ, այլեւ ձէղիրէի սահմաններուն վրայ ամրութիւններ կը շինէ եւ կեդրոնացումներ կը կատարէ : Կ՛ըսուի թէ Նբէյլպինի մէջ 12.000 Թրքական զինուորներ կը գտնուին, Միտհաթի մէջ 6000, Վէյրան քաղաքի մէջ 4000, Ուրֆայի եւ Մարտինի մէջ՝ 8000ական :

Այս համախմբումները լուրջ մտահոգութեան մատնած են Հալէպի բնակչութիւնը եւ բոլորը կը հարցնեն.— Ինչո՞ւ այս կասկածելի չարժումները եւ ի՞նչ է Ֆրանսայի դիրքը այս կասկածելի չարժումներու հանդէպ :

*** « Արաբական Արեւելք»ի Անտիոքի թղթակիցը կը գրէ 9 յունիս Թուականով.— Երէկ, Անտիոքի, Գրըգխանի եւ Ռեհանիէի սպահովութեան պաշտօնատուներուն բաժնուեցան Թրքական սպաներ : Հպատակեալ Քոլէ յանձնարարեց անոնց ենթարկուիլ ներքին անօրէն Տօքթ. Ապտիւլրահմանի Մէլէքի հրամաններուն :

*** Արաբական Թերթերը կը գրեն թէ յունիս 15ին 56 բեռնատար կառքեր ճամբայ ելան Պէյրութէն դէպի Ալէքսանդրէթ, Ֆրանսացի զինուորներ փոխադրելով :

"ԱՍԵՆԱԿԱՐՈՂ,, ՍՏԱԼԻՆԻ ՏԿԱՐ ԿՈՂՄԵՐԸ

(Ի. եւ վերջին մաս)

Թրոցկիի ուրուականը.—Այն վայրկեանին երբ աշխարհի ամենահանճարե՛ղ բռնակալը կատարեց իր կեանքի ամէնէն մեծ սխալը — թողլով որ Լէոն Թրոցկին ձգէ Ռուսաստանը եւ ազնի արտասահման, ամենակարողին քունը փախաւ:

Ցեղափոխութենէն (հոկտեմբերեան) առաջ Թրոցկին կը վայելէր միջազգային համբաւ, իբրեւ տեսաբան, ականաւոր մարքսեան եւ բանւորական շարժումներու ղեկավար: Ան կապեր ունէր Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ծրանսայի, Աւստրիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու եւ ուրիշ երկիրներու ընկերվարական պարագլուխներուն հետ: Անոր գրութիւնները ու յօդուածները թարգմանուած էին բազմաթիւ երկիրներու մէջ: Հոկտեմբերեան Ցեղափոխութեան մէջ թափառական այդ տեսաբանը Լէնինի աջ բազուկն էր իր վառվռուն ճառերով, կազմակերպչական ընդունակութիւններով եւ զանգուածներու վրայ ունեցած իր ազդեցութեամբ: Իր հռչակն աւելի տարածուեցաւ երբ նշանակուեցաւ զինուորական նախարար — վերակազմեց կարմիր բանակը, վերահաստատեց կարգապահութիւնը եւ յաղթանակներ տարաւ ներքին ճակատներու վրայ: Լէնինէն վերջ ամէնէն ականաւոր ղեկավարն էր եւ թէ մէկը կար որուն պիտի մնար կարմիր գահը, այդ Թրոցկին էր եւ ոչ թէ Ստալին, որ միայն գործնական ընդունակութիւններ ունեցող Ստալինը:

Եւ առանց դիտումի չէ որ երեք հրապարակային դատավարութիւններէն վերջ, զինուորական առեանը յատուկ որոշում մը եւս կ'անցընէ— ձերբակալել Լէոն Թրոցկին, երբ ան գտնուի Ռուսիոյ սահմաններէն ներս:

Թրոցկի արտասահմանի մէջ առաջ տարաւ հակաստալինեան ուժեղ պայքար մը. վարկաբեկեց խորհրդային իշխանութիւնը, կազմակերպեց բանուորական անջատ միութիւններ, հիմ դրաւ 4րդ. Միջազգայինի եւ բոլոր երկիրներու մէջ ունեցաւ իր սեփական հրատարակութիւնները: Ստալինէն հեռացած աշխատանքներ կատարեց Սպանիոյ մէջ— ձախողեցնելու համար Ստալինի վարած քաղաքականութիւնը, բոլշեւիկներու համակիր տարբերը երկուքի բաժնեց— Թուլցնելու համար «ամենակարող»ին դիրքերը: Եւ այդ երկու պարագլուխներուն միջեւ կեանքի եւ մահուան կատաղի պայքար մը սկսաւ:

Այդ պայքարը չդրուեցաւ զուտ փարաական տարակարծութեան գետնի վրայ— այլ փոխադարձ ոչնչացումի: Երկու վարպետ մտագործներն իրա-

րու դէմ ելան:

Ստալին յաջողեցաւ ոչնչացնել Թրոցկիի կողմնակիցները— Սպանիոյ եւ այլ վայրերու մէջ, ինչպէս նաեւ անոր ընտանիքի անդամները— երկու աղջիկները՝ Նինա եւ Զինայտա եւ երկու տղաները՝ Սէրգէյ եւ Լեւ: Թրոցկին, իր հերթին, վարկաբեկեց խորհրդային իշխանութիւնը, ինչպէս նաեւ անոր ղեկավար Ստալինը, յուզեց հանրային կարծիքը, ինչպէս նաեւ կազմակերպեց քննիչ ճանճախումբ մը՝ միջազգային համբաւ վայելող անձնաւորութիւններէ, որ դատապարտեց Ռուսիոյ դատավարութիւնները եւ յայտարարեց թէ կեղծիքի, սուտի վրայ հիմնուած էին բոլոր տուեալները:

Թրոցկի կը յայտարարէ— ներկայ խորհրդային բռնակալութիւնը հակառակ կ'ընթանայ հոկտեմբերեան յեղափոխութեան սկզբունքներուն:— ընկերվարական հայրենիքին մէջ ստեղծուած է ամենազզուելի պլուրոկրասիան:— խորհրդային մամուլը եւ թուանշանները դիտմամբ կը չափազանցեն տնտեսութեան աճումը:— Ստեղծուած է նոր բանուորական ազնուականութիւն մը:—երկրին մէջ, 20 տարի վերջ, ազատութիւն գոյութիւն չունի,— կարմիր բանակը կեդրոնացած բռունցք մըն է, որուն դէմ պայքարած են բոլոր ընկերվարականները,— կ'ներու վիճակին մէջ արմատական փոփոխութիւն տեղի ունեցած չէ,— անոնք նորէն ընտանիք կոչուած հաստատութեան գերիներն են: Ճիշդ է, կ'ըսէ Թրոցկին, կարզալ գլուխը տարածուած է, բայց մարդիկ իրաւունք չունին քննադատութիւններ ընելու կամ ազատօրէն իրենց կարծիքը յայտնելու: Արտաքին քաղաքականութեան մէջ Ստալին կը հետապնդէ կարգ ու կանոնի պահպանողականութեան քաղաքականութիւնը: «Մոնալիզայի ներկայ իշխանութիւնը մէկ փափաք ունի— խաղաղութեամբ ապրիլ բոլոր պետութիւններուն հետ»:

Այդ պատճառով ալ, Ստալին կ'ոչնչացնէ հոկտեմբերեան յեղափոխութեան գլուխները — անոնք, որոնք պայքար մղած են յանուն միջազգային յեղափոխութեան— յարական կառավարութեան օրով, Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան ընթացքին եւ Ստալինի յետագիմական իշխանութեան օրով:

Վախնալով հանր. կարծիքէն, ան կ'ոչնչացնէ իրեն հպատակ եւ կամակատար բոլոր ուժերը, որոնց օժանդակութեամբ կազմակերպած է իր ահռելի ոճիրները, որպէսզի օր մը անոնք չհրապարակեն ներքին գաղտնիքները:

Ահա թէ ինչ պետնի վրայ Թրոցկին կազմակերպուած պայքար կը մղէ Ստալինեան տիրապետութեան դէմ: Անկարող ըլլալով ձեռք անցընել Թրոցկին, որովհետեւ հեռու է իր տիրապետութենէն, Ստալինը կատաղի եւ յուսահատ պատերազմ կը մղէ ներքին ճակատի վրայ. կոտորելով իր բոլոր հակառակորդները, իր տեսակէտներու հակառակորդ եղողները եւ Թրոցկիի կողմնակիցները:

Փոխադարձ եւ ֆիզիքական ոչնչացման քաղաքականութիւն առաջ կը տարուի մնանկացած պոլշեւիզմի այս երկու թեւերուն միջեւ:

Եւ զարմանալու պատճառ չունինք, երբ կը տեսնենք սովետներու պարտութիւնը— արտաքին ճակատի վրայ: Մեծ պետութիւնները կասկածով կը վերաբերին այդ երկրի կարողութեան եւ զինուորական ուժին: Անոնք երկրորդական դեր տուած են Սովետներուն: Նոյնիսկ իր ձեռնասուն Թուրքիան, որ առանց Ռուսիոյ օժանդակութեան ի վիճակի պիտի չըլլար իր ներկայ դիրքը գրաւելու, սկսած է վարել անջատ քաղաքակա-

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

«ՄԱՅԻՍ 28» ԵՒ ԲՈՂՈՔԻ ՄԻԹԻՆԿ

ՏԻԹՐՈՑԹ, 7 Յունիս.— Գաղթաշխարհի ազատատենչ հայութիւնը, տարուէ տարի աւելի ամուր փակած անկախութեան գաղափարին, ամէն հանդիսաւոր առիթով կուգայ իր ուխտը վերանորոգել եւ ոգեկոչել, այն քաջ համոզումով թէ, թէեւ կորսնցուց անկախութիւնը, բայց ոչ հայրենիքը եւ որուն գործակից պիտի ուիրպնայ ուշ կամ կանուխ:

Ասոր, փաստով ականատես եղանք Յունիս 5ին, կիրակի, Northern High School Auditoriumի ընդարձակ եւ չքեղ սրահին մէջ, ուր, Մայիս 28ի 20րդ տարեդարձին փառաւոր տօնակատարութեան առիթ, ներկայ էր խուռն երկսեռ բազմութիւն մը:

Հանդիսին նախաձեռնութիւնը ըստանձնած էին մեծագոյն Տիթրոյթի Հ. Ց. Դ. Երրորդութիւնը — Զաւարեան, Քրիստափոր եւ Ռոստոմ — իսկ երրորդ շարքին կանգնած էին՝ Մարտիրոսեան, Րաֆֆի եւ Արամ: Եղկու կինոտուրներ ալ եւ ձախ պարզած էին ամերիկեան եւ հայկական դրօշները, իսկ ուրիշ երկու զինուորներ ալ նմանապէս ալ եւ ձախ կանգնած էին բայեւ:

Այդ միջոցին, ծանօթ ջութակահար Պ. Սուրէն Պալընտըրեան, Օր. Լ. Մէլէքեանի դաշնակին ընկերակցութեամբը խոր յուզումով նուագեց Ռ. Մելիքեանի «Բարի լոյսին զանգեր զարկին»ը: Որմէ յետոյ Օր. Լ. Մէլէքեան առանձին դաշնակի վրայ նըւագեց գեղեցիկ կտոր մը, արժանապատիւ նկարով ծափերու:

Ընկեր Ա. Ղուկասեան խոր յուզումով արտասանեց Ահարոնեանի «Մա սխ»ը:

Ապա, ընկեր նախագահը բեմ հրաւիրեց երգչուհի Օր. Ս. Էմմասեանը (Պոսթընէն) որ քաղցր եւ կիրթ ձայնով երգեց տիկին Վ. Կոստանեանի գրած եւ իր կողմէ երաժշտութեան վերածուած Մայիս 28ը: Դաշնակով կ'ընկերանար Օր. Ա. Սարգիսեան: Հանդիսականներու պահանջին վրայ, երգեց նաեւ Փրոֆ. Գալֆայեանի «Երկինք Հայերը», արժանանալով ջերմ ծափերու: Օրիորդներ Մէյեան քոյրերը accordionով ճարտարօրէն նուագեցին ուրախ եղանակ մը, եւ ապա կրկնեցին ուրիշ մը:

Իմաստալից բանախօսութիւն մը ըրաւ ընկեր Ա. Գալուստեան,— «Պատմութիւնը հայ ժողովուրդի սեղանին վրայ դրաւ գրիչ մը եւ առանց մեկնելի կաղամար մը, գրելու համար իր պատմութիւնը: Իսկ հերոսական հայ ժողովուրդը, քալ ըմբռնելով ատոր խոր իմաստը, 1918 մայիս ամսուն Սարտարապատի, Ղարաքլիսէի եւ Բաշ Ապարանի հերոսական ճակատամարտերուն ընթացքին իր քաջարի մարտիկներու թափած սուրբ արիւնով լեցուց պատմութեան իրեն յանձնած պարապ կաղամարը եւ ոսկի տառերով գրեց իր պատմութիւնը, Հայաստանը հաստատելով անկախ »:

Օր. Լ. Մէլէքեան առանձին նուագեց հայերէն կտոր մը, եւ ապա մասնակցելով Պ. Ս. Պալընտըրեանի ջութակին՝ մեծ յաջողութեամբ նուագեցին «Ուրախ» եւ յետոյ կրկնեցին «Զէյթունցիները», ջերմ ծափերու մէջ:

Կրկին բեմ եկաւ երգչուհի Օր. Ս. Էմմասեան եւ դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. Ս. Սարգիսեանի նախ նուագեց անգլիերէն երգ մը եւ ապա հանդիսականներու փափաքին վրայ կրկնեց՝ երգելով Կոմիտասի «Հայաստան»ը: Օր. Էմմասեան ստացաւ զեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Ս. Արշակունի, որ հակառակ իր կատարած երկարատեւ ճամբորդութեան, խօսեցաւ կուռ եւ իմաստալից ճառ մը: Նախ յայտնեց թէ Մայիս 28ի մասին: Ընկեր գործիչը թուելիք քիր եւ յօդուածներ, ինք պիտի խօսի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ազգային ուղեգծի, Մ. Հայաստանի վերջին դէպքերու եւ բոլշեւիկ Ռուսիոյ վարած հայալուծս քաղաքականութեան մասին: Ընկեր գործիչը թուելիք ակնարկ մը նետեց Վարդանանց պատերազմի վրայ եւ ըսաւ,—թէեւ մենք պարտուեցանք եւ Վարդան զօրավար ալ նահատակուեցաւ, սակայն հայ ժողովուրդը եւ մասնաւորապէս նոր սերունդը տարուէ տարի կ'ոգեկոչէ զայն:

— «Մայիս 28ն ալ թէեւ պատմական մեծ թուական մըն է, բայց հայութեան մէկ ընչին մասը չի մտնակիր անոր, սակայն պիտի գայ օր մը, որ առանց բացառութեան բոլորս մխային պիտի տօնենք զայն»:

Ապա թուեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան կատարած ազգօգուտ գործերը բոլոր ճակատներու վրայ, հասնելով Մայիս 28ի անկախութեան թուական-ը: «Մեր հոյակապ կուսակցութիւնը պատասխանատու է եւ իր կատարած պատմական գործերուն եւ իր գործած «սխալներուն» համար, ասիկա Թող լաւ ըմբռնեն եւ լսեն մեր անարժան հակառակորդները: Պիտի գայ ժամանակը, երբ անաչառ պատմագիրը պիտի ըսէ իր խօսքը եւ մեր լաւ գործի եւ սխալի մասին: Սխալները կրնան գործել ամէն անոնք որ գիտեն շարունակ գործել:

Մեր հայրենակիցներուն Թող տրօրինակ չթուի, երբ մեր ազգային գործերը կը վարեն քաղաքական կուսակցութիւնները: Այսօր աշխարհի բոլոր պետութիւնները կը կառավարուին քաղաքական կուսակցութիւններու կողմէ, նոյնպէս հոս Ամերիկայի նման ժողովրդավար երկիր մը նոյնպէս կը կառավարուի քաղաքական կուսակցութիւններու կողմէ, եւ ամէն պետութիւն ունի իր ազգային ուղեգիծը, մենք ալ ունինք նաեւ մեր ազգային ուղեգիծը »:

Ցետոյ ընկեր բանախօսը ծանրանալով խորհրդային Ռուսիոյ արհնաւոր պատմութեան եւ անոնց ղեկավարներու վարած հայատեաց քաղաքականութեան, բացատրեց թէ անոնք զուր նակցելով Թուրքիոյ հետ, բաժան զաժան ըրին Հայաստանը ընդմէջ Թուրքիոյ, Ատրպէյճանի եւ Վրաստանի: Ապա մէկիկ - մէկիկ թուեց Ստալինեան սահմանադրութեան խեղկատակութիւնը եւ անոր պատճառած վնասները Հայաստանի սահմաններուն, Ա. Յանձնեանի սպանութիւնը եւ այդ ոճրագործութեան մասին Ստալինի ներկայացուցիչներու, Ա. Յանձնեանի սպանութիւնը եւ այդ սարսափը Հայաստանի մէջ, առանձին առանձին յիշեց անուանները բոլոր այն ղեկավարներու, մտաւորականներու, պրոպէկտներու եւ պատմաբաններու, որոնք վերջերս սպանուեցան, բանտարկուեցան եւ աքսորուեցան Ռուսիոյ խորքերը: Պատմեց կաթոլիկոս Ե եւ միաբաններու սպանութիւնները, Էջմիածնի գանձին, միւռոնի թալանը եւ վերջապէս ամենակարեւորը եւ կենսականը հայկական բանակի Հայաստանէն փոխադրուիլը դէպի հեռաւոր Ռուսիա եւ ուրիշ դէպքեր: Այս առթիւ առաջարկեց բողոքի ձայն բարձրացնել մեր հայրենիքի մէջ տարբերացնել այս նոր տեսակի ապրիլ Տաճնըմէկի դէմ:

Բանախօսութենէն վերջ, նախագահ Ժիւրի ընկեր Պ. Ց. Դարբինեան կարդաց բողոքի բանաձեւ մը, ուր մէկիկ մէկիկ յիշուած էին Հայաստանի եւ Էջմիածնի քամհարելի դէպքերը: Բողոքագիրը պիտի ուղարկուի պետական անձնաւորութիւններու, երեսփոխաններու, ծերակուտականներու, մամուլին եւ Ուաշընկթընի խորհրդային դեսպանին:

Ներկայ հոծ բազմութիւնը յատկայտ եւ ծափահարութեամբ իր համաձայնութիւնը յայտնեց անոր:

Այս մասին մասնաւոր միթինկ մը պիտի գումարուի յունիս 12ին, քաղաքի ընդարձակ մէկ սրահին մէջ, ուր ներկայ պիտի ըլլան պետական անձնաւորութիւններ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ Ամերիկայի ծնողք դէմքեր: Մանրամասնութիւնները կը գրեմ իրատենին:

*** Կիրակի յունիս 5ին Մայիս 28ի տօնակատարութենէն վերջ, ժողովուրդը դիմեց դէպի Vakman Hallի սրահը, ուր տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դ. Ցեղակրօն ուխտերէն «Քրիստափորի հանդէս - խնջոյքը»:

Աւուր պատշաճի ճառ մը խօսեցաւ դործիչ ընկեր Ա. Արշակունի: Ձոն էր գեղարուեստական բաժինը: Տեղի ունեցան հայկական եւ ամերիկեան պարեր: Կար ճոխ պուֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներով:

Ստեղծուած էր տաք մթնոլորտ մը որ տեւեց մինչեւ ուշ առեն:

ԱՎԳԿ

Հաճեան գաղութ մը իր ծիգերով

ՄԱՐՍԷԼ, 17 Յունիս.— Մարսէյլի ամէնէն հայաշատ արուարձանն է Գուլվար Օտտօն: Քարափին մօտիկ, գործարաններու հսկայ ցանցի մը մէջ նստած է ան: Իր բնակչութեան ստուար մեծամասնութիւնը կը բաղկանայ բանուորներէ որոնք կ'աշխատին նաւամատոյցի եւ գործարանները մէջ: Արհեստաւորները խեղճ թիւ մը կը կազմեն այստեղ:

Գործազրկութեան տագնապին ամէնէն ծանր հարուածը հասաւ Գուլվար Օտտոյին: Բայց, գնահատելի անձնուիրութեամբ մնացած փոքրաթիւ աշխատաւորները անմիջապէս օգնութեան փութացին իրենց անգործ եղբայրներու ընտանիքներուն, կանխիկ լումայ անոնց ապահովացող կարգ մը չարիքներ: Տնտեսական տագնապի այդ շրջանին — տարօրինակ հակադրութիւն — Գուլվար Օտտոն երբեք չվհատեցաւ իր հայրենասիրական պարտականութեանց մէջ եւ ազգային կեանքը միշտ նախանձելի մակարդակի մը վրայ պահեցաւ:

Այդ համեստ բանուորներուն զոհողութենէն չնորհիւ է գարձեալ որ իր տասնամեայ գոյութիւնը անարգել կը շարունակէ ազգային դպրոցը, ուր կը յաճախեն հարիւրի մօտ հայկաններ ու հայկուհիներ՝ Մեծասքանչը սորվելու:

Հայ երգը, տուներու թէ փողոցներու մէջ, կը թրթռայ անոնց շրթներուն վրայ: Կը դասաւանդէ ծանօթ ուսուցչուհի Տիկին Սէմէրճեան, խղճամիտ եւ գիտակից:

Բացի ազգային նախակրթարանէն, կան նաեւ, հարիւրէ աւելի երկսեռ աշակերտներով, Տիկնանց միութեան եւ բողոքականներու վարժարանները որոնք առաւել կամ նուազ չափով կը սատարեն մեր մանուկներու հայեցի դաստիարակութեան:

Գուլվար Օտտոյի ազգային վերելքին մէջ պատկառելի բաժին մը ունի Կապոյտ - Խաչի մասնաճիւղը, որ հակառակ իր քանի մը տարուան գոյութեան, շուտով իր վրայ կեդրոնացուց հանրութեան ուշադրութիւնն ու համակրանքը: Ունի յիսնեակ մը ժրաջան անդամուհիներ, որոնք ընտանեկան ու բազմատեսակ հոգերով ծանրաբեռնուած ըլլալով հանդերձ, չեն զանար իրենց զոհողութեան տուրքը բերել ազգի ընդարձակ մէկ սրահին մէջ, ուր ներկայ պիտի ըլլան պետական անձնաւորութիւններ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ Ամերիկայի ծնողք դէմքեր: Մանրամասնութիւնները կը գրեմ իր ատենին:

*** Կիրակի յունիս 5ին Մայիս 28ի տօնակատարութենէն վերջ, ժողովուրդը դիմեց դէպի Vakman Hallի սրահը, ուր տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դ. Ցեղակրօն ուխտերէն «Քրիստափորի հանդէս - խնջոյքը»:

Աւուր պատշաճի ճառ մը խօսեցաւ դործիչ ընկեր Ա. Արշակունի: Ձոն էր գեղարուեստական բաժինը: Տեղի ունեցան հայկական եւ ամերիկեան պարեր: Կար ճոխ պուֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներով:

Ստեղծուած էր տաք մթնոլորտ մը որ տեւեց մինչեւ ուշ առեն:

ԱՎԳԿ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

—Շնորհակալութիւն, փսփսաց Սուրէն. իմ՛նչ տարօրինակ բան է խորհիլ թէ չաբաթէ մը երկուքս ալ մեռած պիտի ըլլանք... այնպէս չէ՞...

Ալիի նայուածքին մէջ նորէն տեսնուեցաւ տարտափի մը արտայայտութիւնը: Եւ սակայն ուսերը վեր նետեց ան ու պատասխանեց.

— Քեզի համար կրնաս աւելի կարճ ժամանակ մը որոշել, իսկ ինծի համար բնաւ հոգդ մի ըներ...

— Հոգ ըրած չունիմ, ըսաւ Սուրէն. բայց, իմ՛նչ կ'ուզես ըսէ, դուն ալ պիտի մեռնիս... ուրեմն գէշ չըլլար եթէ միտքդ վարժեցնես այդ գաղափարին...

— Իմ՛նչ ըսել կ'ուզես այդ անիմաստ խօսքերով, հարցուց իշխանը յօնքերը պատռելով:

— Կ'ուզեմ պատեհութիւն մը տալ քեզի, որպէսզի պատրաստուիս այն պահանին որ քուկդ պիտի ըլլայ չուռաով... ինչպէս նաեւ բարեկամներէդ մէկ քանիին...

— Ա՛յսի՞նքն...

— «Եղբարք առ Աստուած Սուրբ եւ Մահիկի»...

Իշխանը երկրորդ fօfքէյլ մը կը լեցնէր իրեն: Այդ բառերը խմանալուն պէսսեղանին վրայ զարկաւ սըրտակը, ըմպելիին մէկ մասը թափեց ու պոռաց.

— Ուրեմն անոր մասին տեղեկութիւն ունի՞ս արդէն...

— Այո՛, ամէն բան գիտեմ կակաչին մասին...

— Ինչպէ՞ս խմացար...

— Իմ՛նչ կարեւորութիւն ունի... իմացայ... ամէն պարագայի մէջ մեծ ուրախութեամբ Մ. Քէմալին հաղորդեցի ձեր սքանչելի դաւադրութեան բոլոր մանրամասնութիւնները...

— Ալլահը պատժէ քեզ... սուտ է... ըսաւ իշխանը ու ետ, ետ երթալով երիտասարդին նայեցաւ:

Սուրէն խնդաց միայն: Ալիի մօտալուտ մահուան մտասին իր ըրած գուշակութիւնը եւ կակաչի մասին Մ. Քէմալին մանրամասն տեղեկութիւն տուած ըլլալու պղպջաւոր սուտը ներշնչուած էին այն իրողութենէն որ իշխանը յայտնապէս միտքը գրած էր սպաննել զինքը՝ ինչ ալ պատահէր: Նախորդ դիշերուան պէս մահէն հըրաշքով ազատելու որեւէ յոյս չէր կրնար ունենալ հիմա. ուրեմն ինչ ալ ըսէր կացութիւնը պիտի չփոխուէր: Մնաց որ մեծ հաճոյք էր իրեն համար վախցնել իշխանը: Առնուազն անոր քունը փախցուցած էր. Ալի պիտի չքնանար այլեւս մինչեւ յեղափոխութեան իրականացումը:

Իշխանը անդին դնաց. հեռաճայնը առաւ եւ թիւ մը ուղեց:

— Իո՞նչ, բարեկամդ Քազըմ՞ն է ուր կենդանի պատկերը: Պատկերին մէջ, առաջին շարքի վրայ նստած էին Հ. Ց. Դ. երրորդութիւնը — Զաւարեան, Քրիստափոր եւ Ռոստոմ — իսկ երրորդ շարքին կանգնած էին՝ Մարտիրոսեան, Րաֆֆի եւ Արամ: Եղկու կինոտուրներ ալ եւ ձախ պարզած էին ամերիկեան եւ հայկական դրօշները, իսկ ուրիշ երկու զինուորներ ալ նմանապէս ալ եւ ձախ կանգնած էին բայեւ:

Այդ միջոցին, ծանօթ ջութակահար Պ. Սուրէն Պալընտըրեան, Օր. Լ. Մէլէքեանի դաշնակին ընկերակցութեամբը խոր յուզումով նուագեց Ռ. Մելիքեանի «Բարի լոյսին զանգեր զարկին»ը: Որմէ յետոյ Օր. Լ. Մէլէքեան առանձին դաշնակի վրայ նըւագեց գեղեցիկ կտոր մը, արժանապատիւ նկարով ծափերու:

Ընկեր Ա. Ղուկասեան խոր յուզումով արտասանեց Ահարոնեանի «Մա սխ»ը:

Ապա, ընկեր նախագահը բեմ հրաւիրեց երգչուհի Օր. Ս. Էմմասեանը (Պոսթընէն) որ քաղցր եւ կիրթ ձայնով երգեց տիկին Վ. Կոստանեանի գրած եւ իր կողմէ երաժշտութեան վերածուած Մայիս 28ը: Դաշնակով կ'ընկերանար Օր. Ա. Սարգիսեան: Հանդիսականներու պահանջին վրայ, երգեց նաեւ Փրոֆ. Գալֆայեանի «Երկինք Հայերը», արժանանալով ջերմ ծափերու: Օրիորդներ Մէյեան քոյրերը accordionով ճարտարօրէն նուագեցին ուրախ եղանակ մը, եւ ապա կրկնեցին ուրիշ մը:

Իմաստալից բանախօսութիւն մը ըրաւ ընկեր Ա. Գալուստեան,— «Պատմութիւնը հայ ժողովուրդի սեղանին վրայ դրաւ գրիչ մը եւ առանց մեկնելի կաղամար մը, գրելու համար իր պատմութիւնը: Իսկ հերոսական հայ ժողովուրդը, քալ ըմբռնելով ատոր խոր իմաստը, 1918 մայիս ամսուն Սարտարապատի, Ղարաքլիսէի եւ Բաշ Ապարանի հերոսական ճակատամարտերուն ընթացքին իր քաջարի մարտիկներու թափած սուրբ արիւնով լեցուց պատմութեան իրեն յանձնած պարապ կաղամարը եւ ոսկի տառերով գրեց իր պատմութիւնը, Հայաստանը հաստատելով անկախ »:

Օր. Լ. Մէլէքեան առանձին նուագեց հայերէն կտոր մը, եւ ապա մասնակցելով Պ. Ս. Պալընտըրեանի ջութակին՝ մեծ յաջողութեամբ նուագեցին «Ուրախ» եւ յետոյ կրկնեցին «Զէյթունցիները», ջերմ ծափերու մէջ:

Կրկին բեմ եկաւ երգչուհի Օր. Ս. Էմմասեան եւ դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. Ս. Սարգիսեանի նախ նուագեց անգլիերէն երգ մը եւ ապա հանդիսականներու փափաքին վրայ կրկնեց՝ երգելով Կոմիտասի «Հայաստան»ը: Օր. Էմմասեան ստացաւ զեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Ս. Արշակունի, որ հակառակ իր կատարած երկարատեւ ճամբորդութեան, խօսեցաւ կուռ եւ իմաստալից ճառ մը: Նախ յայտնեց թէ Մայիս 28ի մասին: Ընկեր գործիչը թուելիք քիր եւ յօդուածներ, ինք պիտի խօսի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ազգային ուղեգծի, Մ. Հայաստանի վերջին դէպքերու եւ բոլշեւիկ Ռուսիոյ վարած հայալուծս քաղաքականութեան մասին: Ընկեր գործիչը թուելիք ակնարկ մը նետեց Վարդանանց պատերազմի վրայ եւ ըսաւ,—թէեւ մենք պարտուեցանք եւ Վարդան զօրավար ալ նահատակուեցաւ, սակայն հայ ժողովուրդը եւ մասնաւորապէս նոր սերունդը տարուէ տարի կ'ոգեկոչէ զայն:

— «Մայիս 28ն ալ թէեւ պատմական մեծ թուական մըն է, բայց հայութեան մէկ ընչին մասը չի մտնակիր անոր, սակայն պիտի գայ օր մը, որ առանց բացառութեան բոլորս մխային պիտի տօնենք զայն»:

Ապա թուեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան կատարած ազգօգուտ գործերը բոլոր ճակատներու վրայ, հասնելով Մայիս 28ի անկախութեան թուական-ը: «Մեր հոյակապ կուսակցութիւնը պատասխանատու է եւ իր կատարած պատմական գործերուն եւ իր գործած «սխալներուն» համար, ասիկա Թող լաւ ըմբռնեն եւ լսեն մեր անարժան հակառակորդները: Պիտի գայ ժամանակը, երբ անաչառ պատմագիրը պիտի ըսէ իր խօսքը եւ մեր լաւ գործի եւ սխալի մասին: Սխալները կրնան գործել ամէն անոնք որ գիտեն շարունակ գործել:

Մեր հայրենակիցներուն Թող տրօրինակ չթուի, երբ մեր ազգային գործերը կը վարեն քաղաքական կուսակցութիւնները: Այսօր աշխարհի բոլոր պետութիւնները կը կառավարուին քաղաքական կուսակցութիւններու կողմէ, նոյնպէս հոս Ամերիկայի նման ժողովրդավար երկիր մը նոյնպէս կը կառավարուի քաղաքական կուսակցութիւններու կողմէ, եւ ամէն պետութիւն ունի իր ազգային ուղեգիծը, մենք ալ ունինք նաեւ մեր ազգային ուղեգիծը »:

Ցետոյ ընկեր բանախօսը ծանրանալով խորհրդային Ռուսիոյ արհնաւոր պատմութեան եւ անոնց ղեկավարներու վարած հայատեաց քաղաքականութեան, բացատրեց թէ անոնք զուր նակցելով Թուրքիոյ հետ, բաժան զաժան ըրին Հայաստանը ընդմէջ Թուրքիոյ, Ատրպէյճանի եւ Վրաստանի: Ապա մէկիկ - մէկիկ թուեց Ստալինեան սահմանադրութեան խեղկատակութիւնը եւ անոր պատճառած վնասները Հայաստանի սահմաններուն, Ա. Յանձնեանի սպանութիւնը եւ այդ ոճրագործութեան մասին Ստալինի ներկայացուցիչներու, Ա. Յանձնեանի սպանութիւնը եւ այդ սարսափը Հայաստանի մէջ, առանձին առանձին յիշեց անուանները բոլոր այն ղեկավարներու, մտաւորականներու, պրոպէկտներու եւ պատմաբաններու, որոնք վերջերս սպանուեցան, բանտարկուեցան եւ աքսորուեցան Ռուսիոյ խորքերը: Պատմեց կաթոլիկոս Ե եւ միաբաններու սպանութիւնները, Էջմիածնի գանձին, միւռոնի թալանը եւ վերջապէս ամենակարեւորը եւ կենսականը հայկական բանակի Հայաստանէն փոխադրուիլը դէպի հեռաւոր Ռուսիա եւ ուրիշ դէպքեր: Այս առթիւ առաջարկեց բողոքի ձայն բարձրացնել մեր հայրենիքի մէջ տարբերացնել մեր հայրենիքի մէջ տարբերացնել այս նոր տեսակի ապրիլ Տաճնըմէկի դէմ:

Բանախօսութենէն վերջ, նախագահ Ժիւրի ընկեր Պ. Ց. Դարբինեան կարդաց բողոքի բանաձեւ մը, ուր մէկիկ մէկիկ յիշուած էին Հայաստանի եւ Էջմիածնի քամհարելի դէպքերը: Բողոքագիրը պիտի ուղարկուի պետական անձնաւորութիւններու, երեսփոխաններու, ծերակուտականներու, մամուլին եւ Ուաշընկթընի խորհրդային դեսպանին:

Ներկայ հոծ բազմութիւնը յատկայտ եւ ծափահարութեամբ իր համաձայնութիւնը յայտնեց անոր:

Այս մասին մասնաւոր միթինկ մը պիտի գումարուի յունիս 12ին, քաղաքի ընդարձակ մէկ սրահին մէջ, ուր ներկայ պիտի ըլլան պետական անձնաւորութիւններ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ Ամերիկայի ծնողք դէմքեր: Մանրամասնութիւնները կը գրեմ իր ատենին:

*** Կիրակի յունիս 5ին Մայիս 28ի տօնակատարութենէն վերջ, ժողովուրդը դիմեց դէպի Vakman Hallի սրահը, ուր տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դ. Ցեղակրօն ուխտերէն «Քրիստափորի հանդէս - խնջոյքը»:

Աւուր պատշաճի ճառ մը խօսեցաւ դործիչ ընկեր Ա. Արշակունի: Ձոն էր գեղարուեստական բաժինը: Տեղի ունեցան հայկական եւ ամերիկեան պարեր: Կար ճոխ պուֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներով:

Ստեղծուած էր տաք մթնոլորտ մը որ տեւեց մինչեւ ուշ առեն:

ԱՎԳԿ

—Շնորհակալութիւն, փսփսաց Սուրէն. իմ՛նչ տարօրինակ բան է խորհիլ թէ չաբաթէ մը երկուքս ալ մեռած պիտի ըլլանք... այնպէս չէ՞...

Ալիի նայուածքին մէջ նորէն տեսնուեցաւ տարտափի մը արտայայտութիւնը: Եւ սակայն ուսերը վեր նետեց ան ու պատասխանեց.

— Քեզի համար կրնաս աւելի կարճ ժամանակ մը որոշել, իսկ ինծի համար բնաւ հոգդ մի ըներ...

— Հոգ ըրած չունիմ, ըսաւ Սուրէն. բայց, իմ՛նչ կ'ուզես ըսէ, դուն ալ պիտի մեռնիս... ուրեմն գէշ չըլլար եթէ միտքդ վարժեցնես այդ գաղափարին...

— Իո՞նչ ըսել կ'ուզես այդ անիմաստ խօսքերով, հարցուց իշխանը յօնքերը պատռելով:

— Կ'ուզեմ պատեհութիւն մը տալ քեզի, որպէսզի պատրաստուիս այն պահանին որ քուկդ պիտի ըլլայ չուռաով... ինչպէս նաեւ բարեկամներէդ մէկ քանիին...

— Ա՛յսի՞նքն...

— «Եղբարք առ Աստուած Սուրբ եւ Մահիկի»...

Իշխանը երկրորդ fօfքէյլ մը կը լեցնէր իրեն: Այդ բառերը խմանալուն պէսսեղանին վրայ զարկաւ սըրտակը, ըմպելիին մէկ մասը թափեց ու պոռաց.

— Ուրեմն անոր մասին տեղեկութիւն ունի՞ս արդէն...

— Այո՛, ամէն բան գիտեմ կակաչին մասին...

— Ինչպէ՞ս խմացար...

— Իմ՛նչ կարեւորութիւն ունի... իմացայ... ամէն պարագայի մէջ մեծ ուրախութեամբ Մ. Քէմալին հաղորդեցի ձեր սքանչելի դաւադրութեան բոլոր մանրամասնութիւնները...

— Ալլահը պատժէ քեզ... սուտ է... ըսաւ իշխանը ու ետ, ետ երթալով երիտասարդին նայեցաւ:

Սուրէն խնդաց միայն: Ալիի մօտալուտ մահուան մտասին իր ըրած գուշակութիւնը եւ կակաչի մասին Մ. Քէմալին մանրամասն տեղեկութիւն տուած ըլլալու պղպջաւոր սուտը ներշնչուած էին այն իրողութենէն որ իշխանը յայտնապէս միտքը գրած էր սպաննել զինքը՝ ինչ ալ պատահէր: Նախորդ դիշերուան պէս մահէն հրաշքով ազատելու որեւէ

ԿՍԿՍԻՆ ԼՈՒՌԵՐ

Մեկ էլ նշանաւոր խուզարկութիւնը (պատճառով) Թ-ասիական ուղեւորութեան ընկերներով ամբողջ ուժգնութեամբ սկսուեց «Տարօնի» խմբագրատանը։ Հարցաքննութեան ենթարկուեցան խմբագրապետ Ս. Զօհրապ, Ս. Վահունի, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ահարոնեան, Ա. Մելիքեան, Ա. Ղազարեան

երբ պարագաները նպաստաւոր ըլլան :

- Միջամտութեան յանձնախումբը նոր ժողով մը պիտի գումարէ ուրբաթ օր, քննելու համար օտար կամաւորներու մարզահամարի եւ պարպումի գործողութեան ծախքերը, զոր իբր երկու միլիոն անգլ. ոսկի կը հաշուէն :

*** Նախկին վաչապետ Պ. Ֆլանտէն առջի օր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, յայտարարեց թէ Պ. Լէոն Պլում անցեալ մարտ 17ին զաղտնի որոշում մը առորագրած է, արտօնելու համար ռազմանիւթերու փոխադրութիւնը դէպի Սպանիա : Այս առթիւ «ոճրագործ խենդ» կոչեց «ան որ պիտի ուզէր ստանձնել անմիջական պատերազմի մը վտանգը » :

Իր ճառին զարձեալ ձայնասփիւռի միջոցաւ պատասխանեց ընկերվարական գործիչ մը, Կրումպաք, յայտարարելով թէ Պ. Ֆլանտէն պարզապէս Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ չահերուն կը ծառայէ :

*** Անգլիոյ վարչապետը պատասխանելով զանազան քննադատութեանց, պնդեց թէ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է յարգել ոչ - միջամտութեան սկզբունքը : Ցետոյ խօսելով անգլիական նաւերու դէմ կատարուած ռմբակոծութեանց մասին, բացատրեց թէ «չկայ որ եւ է գործնական միջոց ուղղակի ա - զդելու այդ ռմբակոծութիւնները, պատերազմի ատեն» : Երեսփ. ժողովը վստահութիւն յայտնեց 148ի դէմ 278 ձայնով :

Թուրք լրտեսներ գործ կ'ետեն Հալէպի մէջ

Հալէպէն Դամասկոսի կառավարութեան կը տեղեկացնեն թէ լրտեսական ցանց մը երեւան հանուած է ի նպաստ Թուրքիոյ : Հասկցուած է որ ամէն օր կանոնաւոր տեղեկագիրներ կը ղրկուին էնկիւրի՝ կացութեան ու ժողովրդական ընդհանուր տրամադրութիւններու չուրջ :

Դատական նախարար Տօքթ. Քէեալի երկարօրէն տեսակցելով մարզպանի պատուիրակին հետ, խնդրած է վերջ տալ Հալէպի մէջ սկսած թրքական քարոզութեանց եւ լրտեսական գործունէութեան :

*** «Լը Բո տը Սիրի» (յունիս 14) կը գրէ.— Վերջերս, թրքական քարոզութիւնը նոր թափ մը ստացաւ Հալէպի մէջ, որ խորհիլ կուտայ ոչ միայն տեղական իշխանութեան այլեւ Հալէպի բնակչութեան : Այսպէս, առջի օր ցերուցաւ Թուրքիկ մը որ բուռն յարձակումներ կը պարունակէ սուրիական կառավարութեան եւ ապր. խմբակցութեան հասցէին, եւ կը պահանջէ անոնց հրաժարումը :

Միւս կողմէ, «Էլ Էհալի» կը հաղորդէ թէ 5000 ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը ղրկած են նախագահ Աթաթիւրքին, խնդրելով որ միջամտէ եւ Թուրքիոյ կգէ Հալէպը :

Աչխարհի ամէն կողմը, օտար պետութեանց հետ սարքուած այս կարգի դաւերուն հետեւնները կը պատժուին խստիւ : Գերմանիոյ մէջ, օրինակ, կացինը կ'իջնէ դաւադիրի ծոծրակին : Արդեօք հոս զուարճալի՞ք կը նկատուին այս կարգի փորձերը :

*** Անտիոքի վերջին ընդհարումներու ընթացքին սպանուած է նաեւ Թուրք մը : Զէքի Արսուզին եւ ընկերները ձերբակալուած են : Պ. Մ. Տէր Գալուստեանի մասին ձերբակալման հրամանագիր չկայ, ինչպէս կը հաւատան պաշտօնական շրջանակները : Արդէն, թրքական շրջանակները կ'աշխատին ո եւ է ձեւով խնդիր չունենալ Հայերու հետ :

Ցուզումը կը շարունակուի եւ զացողներ չատ կան : Թէեւ պաշտօնապէս սահմանափակուած է մեկնումը, բայց մարդիկը ձեւ մը կը գտնեն հրամանը ստանալու : Ո եւ է Հայ չէ վնասուած Անտիոքի դէպքերուն մէջ :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ քարոզութեանց նախաբարը, Տօքթ. Կէօպէլս բուռն ճառ մը խօսեցաւ 120.000 ունկնդիրներու առջեւ, Հրեաներու դէմ, ինչպէս եւ Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններու մասին : Այս վերջին հարցին առթիւ, նախարարը չեզ - ուց թէ Գերմանիա չի կրնար դոհանալ խօսքերով եւ ի հարկին ուղղակի պիտի լուծէ խնդիրը :

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեղի ունեցաւ, առջի օր, Լուվռի թանգարանին առնիքէն : Հրշէջները անմիջապէս օգնութեան հասնելով, յաջողեցան մարել հրդեհը եւ հրաչքով փրկել բազմաթիւ թանկագին նկարներ : Վնասները աննշան են : Այս առթիւ առաջին անգամ գործածուեցան 45 մեթր բարձրութեամբ սանդուղներ :

ՄԱՆՐ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐԸ նոր նամակ մը ղրկեցին աչխատանքի նախարարութեան, բողոքելով չաբաթը երկու անգամ խանութները փակելու կարգադրութեան դէմ : Այս առթիւ յիչեցով նաեւ տուրքերու ծանրութիւնը, ամբողջ պատասխանատուութիւնը կը ձգեն կառավարութեան վրայ :

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ կալանաւորները, որոնք մինչեւ հիմա ամբաստանուած էին իբրեւ անգամ չարագործներու ընկերակցութեան, ընդհ. դատախազին որոշումով պիտի դատուին իբրեւ դաւադիրներ պետութեան ապահովութեան դէմ : Իրենց ուղածն ալ այդ էր :

ԱՆԴԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ այցելութեան առթիւ, արեւելեան չրջաններէն պինուորներ պիտի գան Փարիզ, զօրացնելու համար մայրաքաղաքին պահակազօրքը : Այս պինուորները պիտի տեղաւորուին Կոան Փալէի, Վերսայլի ցուցահանդէսներու չէնքին եւ ապատ զօրանոցներու մէջ :

ԲՈՒԻՆ ԵՐԿԱՒՇԱՐԺ մը պատահեցաւ Քըրկըղներու երկրին մէջ (Մ. Միութիւն), աւելի քան երեք վայրկեան տեւողութեամբ : Խայտաթիւ տուներ փլան :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ խորհրդարանին մէջ օրինագիծ մը առաջարկուեցաւ, կիներուն քուէարկութեան իրաւունք տալու համար :

ՓԱՐԻԶԻ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ յունիս 21ի թիւերը բռնուեցան Պերլինի մէջ : Պատճառը անյայտ կը մնայ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՑԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՈՒԿ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի :
Դասպրանքները կանխիկ :

Գինն Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ : Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France :

ԽՆԴՈՅՔ

Իսի Լէ Մուլինոյի Հայ երիտասարդաց Միութեան խնջոյքը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 26ին, կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Պ. Զատիկի սրճարանը, 45, Rue de la Défense :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցի ԵՓՐԱՏ աուազախումբը. Մուտք 6 Ֆր. :
Միութեան վիճակահանութիւնը կը քաշուի նոյն օրը :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**
(Métro: Miromesnil)
ՍԷՆՃՕՆԻՓ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ *ՌՈՒԲԻԷՆ ՌՈՍԹՈՑԼԵԱՆԻ*

Ջուլթակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն
Յատուկ երիտասարդին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ
ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Յայտագրին մաս կը կազմեն Պէթհովէնի երկրորդ սէնֆոնին, Հանրի Ռապօի «Գիշերային թափօրը», հատուած մը՝ Մօցարտէ, ինչպէս նաեւ Գարթեւեանի գործերէն ԿԱՐՕՏԻ ԵՐԳԸ ՀՈՎԸ. ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳ ՄԸ (առաջին անգամ), եւ այլն :

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր. : Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով. 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրատուն Ժէրար, 36, Rue Montholon.

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Նուագման պոհուն սրահին դռները փակ մնալուն պատճառաւ, սպասուժի չենթարկուելու համար կը խնդրուի ճշգապահ ըլլալ

Հ. Յ. Դ.

Փոխ-տիղ

ԱՆԻԷՒԻ «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 25 Յունիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Թրիմեան» սրահին մէջ : կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Փոխ-տիղ

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը 26 Յունիս, կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8.30ին, սովորական վայրը, կարեւոր օրակարգ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները :

ՅԱՌԱՋԴԻՄ ՍԻՐԱՑԻ ՏՐԵԿՈՒՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

3 Յուլիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ գիշերուան 11·30
ի նպաստ իր վարժարանին

ՐՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ, *Grand Arbre, Maison Fiquet*

(Հասատատութեան վարչութիւնը ապառնային շրջանին միայն մէկ անգամ կը տրամադրէ իր գբօսարանը : Օգտուեցէք առիթէն :)

ԿԸ ԽՕՍԻ *Պ. Ն. ՊԼՃԻԿԹՇԼԵԱՆ*

Կ'երգէն բազմաթիւ երգիչներ ու երգչուհիներ : Անակնկալներ :
Նուագախումբ՝ դեկավարութեամբ Տ. ՕՆՈՄԵԱՆԻ
Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
Ճոխ եւ ազան պիւֆէ

ՀԱՂՈՐԴԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Denfertէն առնել մեթրոյի դէպի Թոպէնսոն տանող գիծը :

Մուտք՝ 4 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՄՊԷՆՎԻԼԻ ՄԷՋ. Շաբաթ երեկոյ, Յունիս 25ին, Place St. Michel :
Մասնաժողովները վակր :

ՄԱՑԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ Յունիս 26ին :
Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Կեճեք-Ալդիամ

Ամսագրին Մայիսի թիւը (5) ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ :

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք :
Դիմել՝ Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9) :

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Ազգուգական, Աչմրցելի, Անվարդախ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի
24, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը :

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Արիմեան» զպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ ՅՈՒԼԻՍ 3ին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆր. Կ. Ասչի Շրջ. Վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է ի նպաստ չքաւոր մանուկներու օգափոխութեան կայանին 50 ֆրանք Պ. Կ. կատուճանէ :

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՒՐԱԽ ԵՐԵԿՈՅԹ

26 Յունիս, կիրակի գիշեր ժամը հինգ :
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, *8, Rue Danton (St. Michel)*
Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի
ընտանեկան հանրածանօթ արուեստագէտ-վարպետին՝
Հ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ
ԳՐԻԳՈՐ-ՎԱՀՆԻ փարիզահայ կեանքէ զուարթ կատակերգութիւնը՝

ՄՆԱՆԿ ԵԻ ՏՆԱՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՂՈՎ

երեք արար

որուն կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄՐԵՔԹԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Գ. ՏԷՐ. ՎԻՇԵԱՆ, Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ, ՏԻԿԻՆՆԵՐ՝ Ռ. ՍՂՆԱՒՈՐԵԱՆ, ԱԼԻՍ ՏԻՒ. ՓՕՆ եւլն :

Այս ներկայացումը կը տրուի յօգուտ Գրիգոր-Վահանի նախաձեռնութեամբ իր խումբը մը բարեկամներէն կազմուած յանձնախումբի մը, որուն մաս կը կազմեն Պ. Պ. Նագուպեան Ա., Թէրզեան Զ., Մանիկօֆ Ց., Պալապանեան Մ., Սամուէլ Հայկ, Տէտէեան Թ., Քէլապճեան Ն. :

ՀԱՅՃԵԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՃԱԼԱՆ
120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)
Tél. Marcadet-55 — 48
Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: կիրակի եւ ցն օրեր ժամադրութեամբ:

ՈՆ DUZE
MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ ու ձեր ս ուամոքը կ'այրէ եւ դիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուրաժ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille:

Alimentation "TRÉVISE"
Իր մանաւանդ «Moka» սուրճովը
Café "HAREM,,
5 ԱՖ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՔ
Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,
— Որ՝ ձեր պրձակուրդի օրերուն իսկ մատնար ձեզ, գոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ աստղի տակն ալ որ գտնուիք...
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵԻ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ
Livraison à domicile
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպիսկան, իր ամսական եւ չխոռլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաթեղէններ: Անսէրվուատ գրի քննայ, Չափաւոր գիներ:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber
Tél. Opéra 67-77

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 24 ՅՈՒՆԻՍ VENDREDI 24 JUIN 1938

14 ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3765 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՕՐԴԻԱԿԱՆ»Ն ՈՒ ԻՐԱԿԱՆԸ

Եգիպտոսի ռամկավար օրկանը քննելով Միացեալ Ձակատի գործունէութեան հիմնական խնդիրները, այսպէս կը բանաձեւէ Հայաստանի վերաբերեալ մասը (14 յունիս).

— « Ոչ միայն չարհամարհել այլ եւ գուրգուրալ ներկայիս մեր գոյութեան միակ յենարանին՝ Խ. Հայաստանի վրայ, անոր փիզիքականէ զատ երկրային ու բաղաքական արժէքին ալ մեծ կարեւորութիւն տալով. չըննել ո եւ է բան որ պիտի ծառայէր զայն բոյսապէս մեր ժողովուրդին աչքին, եւ բաղաքականապէս՝ օտարներու աչքին, տկարացնելու. ընդհակառակն, ընդդէմ մեր բոլոր իրաւացի դժգոհութիւններուն ուժ տալ անոր, եւ հոն գործուող սխալներն ու յանցանքները արգիլելու կամ դարմանելու ճգնիլ *մեր որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեցումներովը*, — ահա՛ մէկը եւ առաջինը այն կարեւոր պայմաններուն որոնք կը մտնեն նպատակի կազմութեան թէ՛ նպատակին եւ թէ ուղղութեանը մէջ»:

Եթէ չենք սխալիր, ռամկավարներու պատգամ. ժողովին մէջ, որ գումարուեցաւ 1937 Սեպտ. 19 — Հոկտեմբեր 24, կուսակցութեան «Հայաստանեան» ուղեգիծը բանաձեւած են այսպէս.—

1. Հաւատարիմ մնալ նախորդ պատգամ. ժողովներու հիմնական ուղղութեան, որ է լոյեալ վերաբերում Խ. Հայաստանի հանդէպ:

2. Անխախտ պահել մեր դրական վերաբերումը Հայաստանի կառավարութեան հանդէպ, ներգաղթի, վերաշինական, ժողովուրդի բարգաւաճման եւ պետութեան զօրացման եւ զարգացման իր ձեռնարկներուն մէջ:

3. Պահել նաեւ նկատողութիւններ, թելադրութիւններ, ի հարկին բննադատութիւններ ներկայացնելու մեր ազատութիւնը, պայմանաւ որ անոնք ըլլան էապէս բարեկամական, ոգիով ու ձեւով:

Խոստովանինք թէ պատգամ. ժողովին բանաձեւը աւելի յստակ է, քան «Արեւ»ի ձեւակերպումը, այնքան մանուածապատ չարադրութեամբ:

Ամէն պարագայի մէջ, այս երկու ձեւակերպումները որոշ յոյս կը ներշնչեն հասկացողութեան մը գալու, եթէ իսկապէս բան մը փոխուած է ռամկավարներու հոգեբանութեան մէջ:

Որ եւ է խորհրդակցութեան եւ գործակցութեան առեն, ինքնին հասկնալի է որ իւրաքանչիւր կուսակցութիւն կը պահէ իր խորհելու եւ գործելու ազատութիւնը:

Այդպէս նաեւ Հայաստանի հանդէպ:

Ռամկավարները այսպէս ճշդելով իրենց դիրքը, անշուշտ չեն կրնար պահանջել որ Դաշնակցութիւնն ալ իրենց պէս կոճկուած դիրք մը բռնէ խորհրդային իշխանութեան հանդէպ, «որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեցումներով»:

Ի՞նչ կը նշանակէ «որդիական իրաւունքի պատշաճ յիշեցում», քաղաքական կեանքի մէջ: Մանաւանդ երբ հարցը կապ ունի քու հայրենիքիդ ճակատագրին հետ:

Ի՞նչպէս կարելի է «հոն գործուող սխալներն ու յանցանքները արգիլելու կամ դարմանելու ճգնիլ մեր որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեցումներովը», — երբ տասնեակներով գլուխներ կ'իյնան անվերջ եւ անխնայ, երբ հազիւ ոտքի կանգնած երկրի մը ողնայարը կը ջախջախուի անլուր բարբարոսութեամբ, երբ սեւ ձեռք մը անընդհատ կը տրորէ, կ'անբանացնէ ամբողջ ժողովուրդ մը, զայն վերածելով հասարակ «ռէնճպէր»ներու բազմութեան մը:

Անշուշտ «որդիական»ին հականիշը «Հակահայաստանեան արկածախնդրական»ը չէ, ինչպէս կը սիրեն հոլովել ռամկավարները, տարիներէ ի վեր, վարկաբեկելու համար Դաշնակցութիւնը կամ անոր ղեկավարութիւնը:

Մտանուրջապէս վերջին երկու տարիներու ողբերգութենէն վերջ, երբ ոչ միայն անճիտուեցաւ ամբողջ սերունդ մը, այլեւ իրաւազրկումէ իրաւազրկում առաջնորդուեցաւ մեր հայրենիքը, իրրեւ հետեւանք աշխարհի «ամէնէն ժողովրդավարական» սահմանողութեան, պարզապէս անգիտակցութիւն կը նշանակէ «որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեցումը»:

— Հապա ի՞նչ կ'ուզէք, պատերա՞զմ հրատարակենք, ասպա՞զ կարդանք խորհրդային իշխանութեան եւ անոր դաշնակից Հայաստանին:

Ո՛չ: Բայց, փորձենք խօսիլ իրրեւ ազատ քաղաքացիներ: Իրրեւ արտայայտիչները Հալածական, անտէր ժողովուրդի մը, որ չի կրնար հանդուրժել մոնկոլեան բարբարոսութեանց, որ չատ աւելի առնական կերպարանք ունեցած է, տարբեր պարագաներու մէջ:

Բռնութիւնը բռնութիւն ըլլալէ չի դադրիր, Ռուսի կամ Հայու ձեռքով կատարուելուն համար: Արիւնը ջուր չի դառնար, եւ թէ հոսի երեւանի մէջ, փոխանակ Անատոլուի:

Ընդհակառակն, երկու արարքներն ալ կը դառնան չատ աւելի վրդովիչ եւ ըմբոստացուցիչ, ճիշդ այդ պատճառներով:

Բայց մենք իրաւունք չունինք պահանջելու որ ռամկավարները փոխեն իրենց խորհելու եւ դատելու ձեւերը: Մտանուածքի խնդիր է:

Միեւնոյն տրամաբանութեամբ, ռամկավարներն ալ չեն կրնար պայման դնել որ Դաշնակցութիւնը դառնայ բանաւոր հօտ կամ սուտ խենդ, «որդիական» ակնածանքով, երբ ամբողջ երկիր մը խաչելութեան մատնուած է:

Ամէն մարդ իր տեղը, եւ ի՛ր խառնուածքով, սակայն միեւնոյն հիմնական մտահոգութեամբ,— հսկել, հետեւիլ, մատնանշել չարն ու բարին, կազմել մէկ ճակատ, ի խնդիր հայրենիքի փրկութեան եւ զօրացման: Արգիլելու, դարմանելու, զոնէ սահմանափակելու համար այն անպարակելի, ահաւոր եւ հայրենասպան քանդէ չարիքները, որոնք ռամկավարներու բերնին մէջ կը դատնան «սխալներ ու յանցանքներ»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԵՏ ԿԱՆՉԵԼ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՆԵՐԿԱՑՑԱՑՈՒԻՉՆԵՐԸ

Վարչապետ Ճ. Պայարի յայտարարութիւնները

«Լ'Էօվռ», արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, որուն մէկ տեսութիւնը թարգմաներ էինք երեքշաբթի օր, երկկ զարձեալ կը զրէր թէ Թուրքիա կ'ուզէ ամէն բանէ առաջ քաշուիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն, «ձընշելու համար Ֆրանսացիներուն եւ Անգլիացիներուն վրայ, Սանճաքի բանակցութեանց առթիւ»: Եւ կ'աւելցնէ.—

Երկկ թրքական ծանուցագիր մը կը տեղեկացնէր Ազգերու Դաշնակցութեան ինչպէս եւ Ֆրանսայի թէ կառավարութիւնը կը պահանջէ ետ կանչել այն երեք պատուիրակները որ նշանակուած էին Սանճաքի ընտրական գործերով զբաղելու: Պատճառաբանութիւնը այն է թէ այդ յանձնախումբը հակաթուրք կը համարուի: «Անշուշտ ըմբոստութեան առաջին արարքն է այս Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ: Այս արարքը նորանշան է իրաւական տեսակէտով եւ միակը՝ իր տեսակին մէջ: 1932ին, ձափոնցիներն ալ պահանջած էին ետ կանչել Ազգաժողովին կողմէ զրկուած յանձնախումբ մը, բայց աւելի զարտ ւղի եղանակով մը: Ճիշդ է թէ այսօր հարցերու էութիւնն է որ արժէք զարտուղի եղանակով մը: Ճիշդ է թէ այսօր հարցերու էութիւնն է որ արժէք ձեւերու դէմ որոնք երբեմն կրնային փոթորիկ յարուցանել աշխարհի դիւանատուներուն մէջ»:

**** Երկիւրիէն կը հեռագրեն յունիս 22 թուականով.— Վարչապետ Ճ. Պայար եւ միւս նախարարները երեքշաբթի օր վերադարձան Պոլսէն, ուր արտակարգ ժողով մը գումարուած էր նախագահութեամբ Աթաթիւրքի: Բոլորն ալ ներկայ եղան «Ձալք»ի խորհրդարանական խմբակցութեան ժողովին: Վարչապետը պարզելով Սանճաքի խնդիրը, տեղեկութիւններ հաղորդեց անցեալ չարթուան կացութեան մասին: Այս առթիւ ակնարկելով Ազգ. Մեծ ժողովի արձակուրդին, որ պիտի սկսի այս ամսու վերջը, ըսաւ.... եթէ այս շաբթու ի վիճակի չըլլամ բացատրոշ յայտարարութիւններ ընելու այս հարցի մասին, լիազօրութիւն պիտի խնդրեմ ժողովէն, ձեռնարկելու համար փըռանիւերուրբ դաշնագիրներու խզման կամ երկարաձգման, կամ ձեռք առնելու ուրիշ որ եւ է միջոց, համաձայն կացութեան պահանջներուն:*

Առաջին նախարարը Էնկիւրի՝ պահի ելոյթ

Առջի օր ընդունելութիւն մը տարքուեցաւ օտար թղթակիցներու Ֆրանսական ակումբին մէջ, ի պատիւ արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէի: Ներկայ էին բազմաթիւ օտար երեւելիներ, չինական դեսպանը եւ նախկին նախարարներ: Այս առթիւ Պ. Պոնէ մասնաւորապէս հաստատեց թէ Էնկիւրի պիտի երթայ յառաջիկայ Սեպտեմբերին: «Այս ճամբորդութիւնը պիտի կազմէ վայլուն նուիրագործումը այն սիրալիր յարաբերութեանց որ կը տիրեն Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ: Երկու երկիրներուն ներկայացուցիչները այժմ կը բանակցին բարեկամութեան դաշնագրի մը մասին, որուն լրացուցիչ մասը պիտի կազմեն եռանդամ դաշինք մը՝ Ֆրանսայի, Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ, ինչպէս եւ երկու պետութեանց սպայակոյտներուն համաձայնութիւնը: Ալեքսանտրէթի փշոտ խնդիրն ալ պիտի կարգադրուի այս բանակցութեանց ընթացքին»:

**** Արտաքին նախարարը առջի օր ունկնդրութեան ընդունեց Փարիզի Թրքական դեսպանը եւ երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ անոր հետ:*

Սպանիացիներ կը շարունակեն օտար նաւեր ընկղմել

Չորեքշաբթի օր երկու անգլիական նաւեր ընկղմեցան սպանիական ջուրերուն մէջ: Ցունական նաւ մըն ալ ռմբակոծուելով ընկղմեցաւ: Այս դէպքերը մեծ յուզում պատճառեցին քաղաքական շրջանակներու մէջ:

**** Սպանիոյ ազգայնականները նոր յարձակողական մը կը պատրաստեն Վալենցիայի դէմ: Ուրիշ ճակատներու վրայ եւս բուռն կռիւներ կը մղուին: Պարսելոնա նորէն ռմբակոծուեցաւ ազգայնական օդանաւերու կողմէ:*

**** Օտար կամաւորներու մասին գոյացած համաձայնութիւնը նպաստաւոր ազդեցութիւն գործեց քաղաքական շրջանակներու մէջ. բայց Ֆրանսական, իտալական եւ գերմանական թերթերը յոռետես են գործնական արդիւնքի մասին: Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Իտալիա տրամադիր է ընդունելու որ վինագրատ մը առաջարկուի Սպանիոյ երկու թշնամի բանակներուն: Երկու ճակատներուն վրայ ալ կը գտնուին չափաւոր տարրեր, որոնք համաձայն են իրաւախոհութեան մը յանգելու:*

Մւսոա Տաղի Հայերն ալ կը գաղթեն

Դամասկոսէն կը գրեն Սօն Փոստա թերթին.—

Հաթայէն մեկնելով հոս եկողները կ'ըսեն թէ՝ Թուրքերը հոն աչք բանալ չեն տար Արաբներուն, Հայերուն եւ Քիւրտերուն: Ամէն տեղ անոնք կը յարձակին միւս Հաթայցիներուն: Հազարաւոր անձեր գաղթի կը պատրաստուին: Մուսա Տաղի Հայերը գաղթելու ելած են: Արաբներու, Հայերու եւ Քիւրտերու անունով Ազգաժողովին դիմումներ կ'ըլլան: Այնքան առաջ գացած է Թուրքերը եւ Թուրքիան իբր հալածանք սարքող ամբաստանութիւնը որ, թերթերը կը յերիւրեն թէ Տէրսիմի մէջ Հաթայի խնդրոյն առթիւ քրտական նոր ապստամբութիւն մը ծագած է եւ հոն վերստին պինուորական ուժեր ղրկելով Թուրքիա ժողովուրդը կը ճղմէ ...

Իսկ թուրքերէն Թանի թղթակիցը կը գրէ Հալէպէն.—

Ֆրանսացիները հիմա ալ Սուրիոյ եւ մասնաւորապէս Հալէպի մէջ թրքութեան դէմ քարոզութիւններ եւ գրգռութիւններ կը կատարեն: Մեծ ուժ կը տրուի հրոսակային կազմակերպութեանց:

Հալէպն Հաթայ այնքան չատ Հայ կը ղրկուի որ, Հալէպ - Անթաքիա ճամբուն օթօպուսներուն թիւը կրկնապատկուած է եւ գիներն ալ չատ բարձրացած են: Սուրիոյ մէջ կատարուած գրգռութեանց նպատակն է թշնամական մթնոլորտ մը ստեղծել Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ:

Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԱՆՀԵՏԱՑԱԾ

Յաւով կ'իմանանք թէ «Հայաստանի ռոխակ»ը, Արմենակ Շահմուրատեան, որ բաւական ատենէ ի վեր կը տառապի ջղային հիւանդութենէ մը, չորեքշաբթի առտու ժամը 9ին միեւնակ մնացած ըլլալով իր բնակարանին մէջ, դուրս ելեր եւ անհետացեր է: Մինչեւ թերթին տպագրութիւնը լուր չստացանք ոստիկանական բնութեանց արդիւնքի մասին:

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐՈՒԻՄ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՆ՝ «ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑԱԾ ՀԱՅԵՐՈՒԻ»

Միեւնոյն ատեն ապատեղիներ կ'ուղղեն

« Ճիմհուրիյէթ »ի խմբագրապետ եւ նուիրուն Նատի կը գրէ հետեւեալ խոհագիրներուն տակ.— « ԴԱՍԱԿԱՆ ԱՐՀԵՒՏ ՄԸ.— ԳՐԳՌՈՒԻՒԹԻՒՆ ՏԱՐՐԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐՈՒԻՄԸ ԿԸ ՆՒԱՏԷ ԱՄԵՆԱՔԱՐԶՔ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՄԸ» . (18 Յունիս).—

Հաթայի մէջ (Սանճաք) կարգ մը հայ եւ յոյն ընտանիքներ կը գրգռեն, «Թուրքերը կուգան, ձեզի սա պիտի ընեն, նա պիտի ընեն» ըսելով: Իսկէնտրունէն կ'իմացնեն թէ, այս քարոզութեանց ազդեցութեան տակ, կարգ մը մարդիկ, առ ի նախգուշութիւն, Սուրիա կը ղրկեն իրենց ընտանիքները, իսկ զրգռութիւններն ալ կը շարունակուին: Այս գրգռութիւնները, որոնք Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաներէն Տիւրիէօներու եւ Կառօներու օրով սկսած էին, զարմանալի է դիտել որ, հիմա ալ Ազգաժողովի ներկայացուցիչներուն կողմէ կը շարունակուին:

Երբ մենք նոզկանքով կը դիմաւորենք, Հաթային իրաւացի եւ դաշնագրով ընդունուած ինքնավարութիւնը չտալու համար, հազար տեղէ բերուած ջուրերու կարգին այս ոճրային գրգռութեանց ալ կատարուիլը, միեւնոյն ատեն իր հազար ողբալի օրինակներովը կը վերյիշենք թէ այս գրգռութիւնները Աւրեւելքի մէջ դանազան ձեւի տակ չարունակուած հին ոճրային արուեստի մը կիրարկումն են: Մեծ պետութիւնները որոնք Օսմ. կայսրութիւնը անդամահատելով կ'ուղէին զայն ժառանգել, այս կայսրութեան մէջ ապրող զանազան տարրերը գրգռած ու անոնց իրար խեղդելէն իրենց համար օգուտներ քաղել ջանացած են: Այս կարգէն են յեղափոխութեան եւ ջարդի համար Հայերու եղած քաջալերանքներն ու ասոր հետեւանքով ամենացաւալի աղէտներու տեղի արուիլը: Այժմ Հաթայի մէջ նոյն խաղը կրկնել ուզող գաղտնի ուժեր զարձեալ դիմած են տարրերը իրարու դէմ հանելու ոճրին: Արաբ, Թուրք, Հայ, Յոյն եւ Հրեայ բոլոր չահագրգռուող մարդիկը կը հրաւիրենք արթուն գտնուիլ այս ոճրային խաղերուն դէմ:

Մանաւանդ Հայերը պէտք է իրենց աչքերը չորս բանան ի տես այս արհեսնալի խաղերուն: Հայերը որքան ատեն որ իրր հաւատարիմ եւ անկեղծ հայրենակից կ'ապրին, Հաթայի իր ինքնավարութիւնը ստանալէն իրենց հաշոյն հիւղ մը իսկ պիտի չկորսնցնեն: Ընդհակառակն չատ պիտի չահին: Պարագան նոյնն է հոն գտնուող միւս տարրերուն համար ալ: Մենք միայն ցաւ կը զգանք երբ Հայերը, ասոր անոր խարէութենէն ու զրգռութենէն տարուելով, իրենց ձեռքով իրենց համար նոր դժուարութիւններ առաջ բերող կացութիւններ ստեղծեն:

Այս սիւնակներուն մէջ մեր կատարեալ անկեղծութեամբը գրեցինք թէ, ինչպէս են Աթաթիւրքի չրջանին, հանրապետական Թուրքիոյ Թուրքերուն ըզգացումներն ու մտածումները Հայերուն հանդէպ, որոնց Թուրքերուն հետ նոյն ցեղին պատկանելուն պատմական ճշմարտութիւնը երեւան բերած է: Դեռ աւելին կայ.

Թէեւ չենք գիտեր թէ, պետութիւնը, ինչպիսի օրինական նոր կարգադրութիւն պիտի որոշէ Լոզանի դաշնագրէն յետոյ Թուրք հայրենիքէն դուրս մնացած Հայերու հանդէպ, բայց եւ այնպէս, իբրեւ թուրք հանրային կարծիքին մէկ մասը, բացայայտօրէն եւ բացարձակապէս կրնանք յայտնել թէ, այս մասին ընդհանուր եւ պաշտօնական հառնզումը այնպիսի ընթացք մը առած է եւ դէպի հասունութիւն կը դիմէ որ, այս հայրենակիցներուն ալ, եթէ իրենք ուզեն, օր մը իրենց հին տեղերը վերադառնալու կարելիութիւնները պիտի տրուին:

Այսօր ոչ իսկ յիշել կ'ուզենք հին չրջաններուն եղած լմնցած ողբերգութիւնները: Հաթայի վերջին ոճրային գրգռութիւնները, կամայ թէ ակամայ, կը յիշեցնեն թէ, այդ ողբերգութեանց բուն պատասխանատուները տարրերը իրարու դէմ հանող արտաքին խարէութիւններն են: Մենք, Թուրքերս, ինչպէս որ երբեք անտարբեր պիտի չմնանք ի տես այս խաղերուն կրկնումին, չատ լաւ ալ կը հասկնանք որ արտասահմանի Հայերն ալ անոնց դէմ մեղմէ աւելի ուշադիր պիտի դտնուին:

Հաթայի Հայերուն, Յոյներուն եւ Արաբներուն «Թուրքերը կուգան եւ պիտի դան» ըսելով վախնալը սա պատճառաւ անիմաստ է որ, նախ, Հաթայը երբ ըստ դաշնագրի իր իրաւունքը եղող վարչութեան դիւրութեամբ տիրանայ, այս պարագային Թուրքիոյ Հանրապետութեան այս հողամասը մուտ դործելը խնդրոյ առարկայ իսկ չէ: Մեր խոչընդոտը է որ Հաթայը Զուիցերիոյ վարչաձեւը ունենայ եւ բոլոր տարրերը եղբայրաբար ապրին հոն: Մենք նկատի առնելով թէ բարոյապէս պիտի օժանդակենք այս խոչընդոտին իրականացման:

Հանրապետական վարչութիւնը, որ Հայերուն համար ընդհ. ներում մը իրենց համար իրրեւ մարդկային ամենաարժէքաւոր գաղափարական մը կը նկատէ, այնպիսի բարձր վարչաձեւ մըն է որ չի զլջացներ Հայերու դէմ բշնամանքի: Այս պարագան, տեղացի թէ օտար, բոլորին անգամ մը եւս պէտք է ծանօթ ըլլայ:

Ընդհակառակն, հաստատուած պատմական մերձաւորութեան եւ ցեղային յատկութեանց բերումով, Հայերու հանդէպ մեր զգացումները եղբայրականօրէն մարդկային են: Վերջապէս Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը, իբրեւ իր պահովութիւնը իր ուժերով երաշխաւորած արդիական պետութիւն մը, մոքէն ինկ չանցներ թէ, այսինչ տարրէն կամ համայնքէն որ եւ է չափով իրեն վնաս մը կրնայ հասնիլ: Ընդհակառակն մենք այն գիտակցութիւնը ունինք թէ, իր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌՆԱՀԱՐԸ

The Enemy of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգ՝ ՅՈՎՀ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
From : J. M. Քարպաս. Ե. Ս.

Մարդ կին ու ծերերի զոհերից հետո Ռեշիդ բեյը ինքն էլ ընկավ։ Ֆրանսացի հյուպատոսն ու նրա կինը ազատվեցին, բայց Ռեշիդ բեյի մյուս հարազատները ոչնչացվեցին։ Ամբողջ տունը հրկիզվեց, ու ոչ ոք չմնաց, որ պատմեր, թե ինչպես էր սկսվել այդ ամենը։

Ռեշիդ բեյի մահից հետո Ֆրանսիայի դեսպանը ստիպված էր ինքը հետաքննություն անել։ Նա հարցաքննեց բոլոր նրանց, ովքեր կարող էին ինչ-որ բան գիտենալ, և ինքն էլ ամեն ինչ տեսավ։ Ֆրանսիայի դեսպանը ինքն էլ ենթարկվեց հարցաքննության, և նրա ցուցմունքները ամբողջացրին պատմությունը։

Ռեշիդ բեյը ծնվել էր 1838 թվականին։

— Ես ծնվել եմ Ստամբուլում, հայրս Ռեշիդ փաշան էր, որ Ղրիմի պատերազմի ժամանակ Կարսի հերոսական պաշտպանության ղեկավարն էր։ Ես ուսումս ստացել եմ Փարիզում, Սորբոնում։ Ես ամուսնացել եմ Ֆրանսիայում, և իմ կինը ֆրանսուհի է։ Ես ունեմ երկու որդի, որոնք ծնվել են Ֆրանսիայում։ Ես ինքս ֆրանսիական քաղաքացի եմ։ Ես ունեմ նաև մի դուստր, որը ծնվել է Ստամբուլում։ Նա ամուսնացած է ռուս արքայազնի հետ։ Ես ունեմ նաև թոռնիկներ։ Ես ունեմ մեծ ընտանիք։ Ես ունեմ նաև մեծ կալվածքներ Ֆրանսիայում, Ռումելիայում և Անատոլիայում։ Ես ունեմ նաև մեծ գումարներ բանկերում։ Ես ունեմ նաև մեծ ունեցվածք։ Ես ունեմ նաև

Կայծ

Կեսգիշեր էր արդեն, երբ Ռուբենը տուն դարձավ։ Ինչպես միշտ, նա ոտքի էր կանգնել վաղ առավոտից։ Ամբողջ օրը նա ծանր աշխատանքի մեջ էր եղել։ Ուսերը ցավում էին, մեջքը կարծես կոտրվում էր, բայց նա գոհ էր։ Գործը լավ էր գնում։

Ռուբենը ապրում էր Ալավերդի քաղաքի ծայրամասում, մի փոքրիկ տանը, որը ինքն էր կառուցել։ Տունը դեռ ամբողջովին չէր ավարտվել։ Պատերը պետք էր ներկել, հատակը սալարել, բակում ցանկապատ կանգնեցնել։ Բայց ամեն ինչ ժամանակի հարց էր։ Ռուբենը գիտեր, որ ամեն ինչ կանի։

Նա ամուսնացել էր տասը տարի առաջ։ Կինը՝ Անահիտը, ուսուցչուհի էր։ Նրանք ունեին երեք երեխա՝ երկու աղջիկ և մեկ տղա։ Ամենամեծ աղջիկը՝ Նարեկը, տասներկու տարեկան էր, կրտսերը՝ Լուսինեն, ութ տարեկան, իսկ տղան՝ Արամը, հինգ տարեկան։

Ռուբենը հանգիստ նստեց խոհանոցում, հագավ հին շապիկ և սկսեց ընթրել։ Անահիտը նրա դիմաց նստած էր և հագուստ էր կարում։ Երեխաները արդեն քնած էին։

— Այսօր ինչպե՞ս անցավ օրը, — հարցրեց կինը։

— Լավ, — պատասխանեց Ռուբենը։ — Վերջապես ավարտեցինք առաստաղի փայտամածը։ Վաղը կսկսենք ծածկել։

— Ուրախ եմ, — ասաց Անահիտը։ — Ես էլ այսօր շատ գործ արեցի։ Կարկատեցի ձմեռային վերարկուները, հագուստ կարեցի Նարեկի համար։ Ամեն ինչ կարելի է անել, եթե ուզում ես։

Ռուբենը ժպտաց։ Նա գիտեր, որ կինը ճիշտ է ասում։ Ամեն ինչ կարելի է անել, եթե ուզում ես։ Եվ նա ուզում էր։ Ուզում էր, որ իր ընտանիքը ունենա լավ տուն, որ երեխաները մեծանան լույսի և ջերմության մեջ։

Ընթրիքից հետո նա դուրս եկավ բակ։ Գիշերը պարզ էր, աստղերը փայլում էին երկնքում։ Ռուբենը նայեց դեպի հյուսիս, որտեղ մթության մեջ ուրվագծվում էին լեռները։ Այնտեղ էր գտնվում հանքը, որտեղ նա աշխատում էր։ Ալավերդին հին հանքագործական քաղաք էր, և շատ տղամարդիկ իրենց կյանքի մեծ մասն անցկացրել էին ստորգետնյա հանքերում։

Ռուբենը հանքում աշխատում էր տասնհինգ տարի։ Նա սկսել էր որպես բանվոր, հետո դարձել էր վարպետ, իսկ հիմա ղեկավարում էր մի ամբողջ հատված։ Նրա տակ աշխատում էին տասնհինգ մարդ, և նա պատասխանատու էր նրանց անվտանգության համար։

Նա հիշեց մի դեպք, որը տեղի էր ունեցել երկու տարի առաջ։ Այդ ժամանակ նա նոր էր սկսել աշխատել վարպետ։ Մի օր հանքում պայթյուն տեղի ունեցավ ավելի վաղ, քան սպասվում էր։ Ռուբենը հազիվ հասցրեց դուրս գալ։ Իսկ մյուս հինգ բանվորները մնացին ներսում։ Նրանք ողջ մնացին, բայց Ռուբենը երբեք չէր մոռանա այդ օրը։

Այդ օրվանից նա ավելի զգույշ դարձավ։ Ստուգում էր ամեն ինչ, նույնիսկ այն դեպքում, երբ շտապում էին։ Որովհետև գիտեր՝ շտապելը հաճախ է վտանգավոր լինում։

Հանկարծ նա լսեց ոտնաձայներ։ Դարբասի մոտ հայտնվեց Անահիտը։

— Ռուբեն, դու դեռ չե՞ս քնել։

— Հիմա կգնամ, — պատասխանեց նա։ — Պարզապես մտածում էի։

— Գիտեմ, թե ինչ մասին ես մտածում, — ասաց կինը և մոտեցավ նրան։ — Մի՛ անհանգստացիր։ Ամեն ինչ լավ կլինի։

Ռուբենը գրկեց նրան։ Անահիտը միշտ գիտեր, թե ինչ ասի, որպեսզի նա հանգստանա։

— Գնանք, — ասաց նա։ — Ուշ է արդեն։

Նրանք միասին մտան տուն։ Ռուբենը նայեց երեխաներին, որոնք խաղաղ քնած էին, և զգաց, որ իր կյանքում ամեն ինչ այնպես է, ինչպես պետք է լինի։ Եվ դա ամենակարևորն էր։

Հաջորդ առավոտ Ռուբենը վաղ արթնացավ։ Նա ուզում էր հասնել հանք մինչև հերթափոխի սկսվելը, որպեսզի ստուգի, թե գիշերը ինչ է կատարվել։ Անահիտը նրան նախաճաշ պատրաստեց, և նա ճանապարհ ընկավ։

Ճանապարհը տանում էր լեռան լանջով։ Ռուբենը քայլում էր և մտածում էր այն մասին, որ պետք է անել այդ օրը։ Նախ՝ ստուգել օդափոխության համակարգը, հետո՝ տեղափոխել փայտանյութը, որը պետք էր օգտագործել ամրացման համար։ Եվ ամենակարևորը՝ հանդիպել հերթափոխի բանվորների հետ և հարցնել, թե արդյոք ինչ-որ բան անհանգստացնում է նրանց։

Հանքի մոտ նա հանդիպեց Գագիկին, որը հերթափոխի ղեկավարն էր։ Գագիկը ծեր մարդ էր, գրեթե վաթսուն տարեկան, բայց դեռ ուժեղ էր և աշխատասեր։ Նա ասաց, որ գիշերը ամեն ինչ հանգիստ է անցել։ Ռուբենը գոհացավ այդ պատասխանից։

Նրանք միասին մտան հանք։ Ներսում խոնավ էր և մութ, լամպերի լույսը դողում էր պատերին։ Ռուբենը սկսեց ստուգել ամրացումները, նայեց առաստաղին, թակեց պատերը։ Ամեն ինչ կարգին էր։

Հանկարծ նա լսեց մի ձայն, որը չէր պատկանում հանքին։ Նա կանգ առավ և ականջ դրեց։ Ձայնը կրկնվեց։ Դա ջրի կաթկթոցն էր։ Ջուրը հոսում էր ճեղքից, որը նախկինում չկար։

Ռուբենը մոտեցավ ճեղքին և դիտեց։ Ճեղքը փոքր էր, բայց ջուրը հոսում էր ուժգին։ Նա գիտեր, որ սա լուրջ խնդիր է։ Եթե ջուրը շարունակի հոսել, կարող է վտանգել ամբողջ հատվածը։

Նա դուրս եկավ հանքից և հրամայեց բանվորներին դադարեցնել աշխատանքը։ Ինքը վազեց գրասենյակ՝ զեկուցելու հանքի տնօրենին։

Տնօրենը՝ Արտակ Մելիքյանը, երիտասարդ մասնագետ էր, նոր էր ավարտել ուսումը։ Նա լսեց Ռուբենին և ասաց, որ անհապաղ կուղարկի ինժեներներ։

Մինչ նրանք կգային, Ռուբենը որոշեց ինքը սկսել աշխատանքները։ Նա գիտեր, թե ինչպես ամրացնել ճեղքը, որպեսզի ջուրը դադարի հոսել։ Դրա համար անհրաժեշտ էին ցեմենտ և ավազ։

Նա վերադարձավ հանք և սկսեց աշխատել։ Ժամանակ անց եկան ինժեներները։ Նրանք հավանություն տվեցին Ռուբենի գործողություններին և ասացին, որ նա ճիշտ է վարվել։

Երբ աշխատանքն ավարտվեց, Ռուբենը դուրս եկավ հանքից։ Արդեն երեկո էր։ Նա նայեց լեռներին, հետո՝ քաղաքին, և զգաց, որ հոգնած է, բայց գոհ։ Նա գիտեր, որ վաղը նորից կգա հանք, և որ կյանքը կշարունակվի նույն ընթացքով։

Եվ դա լավ էր։

ՀՈՍՔԵՐ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ամեն մարդ ունի հոգսեր։ Ոմանք ունեն շատ հոգսեր, ոմանք՝ քիչ։ Ոմանք հոգսերը պահում են իրենց մեջ, ոմանք՝ պատմում են ուրիշներին։ Ոմանք հոգսերի մասին մտածում են ամեն օր, ոմանք՝ միայն երբեմն-երբեմն։ Ոմանք հոգսերից ազատվելու համար ամեն ինչ անում են, ոմանք՝ ոչինչ չեն անում։

Ես էլ ունեմ հոգսեր։ Ես էլ եմ մտածում, թե ինչպես ազատվեմ դրանցից։ Ես էլ եմ ամեն ինչ անում, որպեսզի ազատվեմ դրանցից։ Ես էլ եմ ոչինչ չանում, որպեսզի ազատվեմ դրանցից։

Ես ունեմ հոգսեր, որոնք ես ինքս եմ ստեղծել։ Ես ունեմ հոգսեր, որոնք ինձ ուղարկել են ուրիշները։ Ես ունեմ հոգսեր, որոնք ինձ ուղարկել են ոչ ոք։ Ես ունեմ հոգսեր, որոնք ինձ ուղարկել են ամբողջ աշխարհը

ըեւ պետութիւն եւ ազգ, մենք երաշխաւորած ենք մեր վարչութեան տակ գտնուող բոլորին ապահովութիւնը եւ փրկութիւնը :

Արաբներու հետ մինչեւ երէկ եղբայրաբար կ'ապրէինք: Օրթոտոքս Յոյները արդեօք անտեղեակ են այն չքացուցիչ յեղաշրջումին որ Թուրքիոյ եւ Ա-թէնքի միջեւ եղբայրական աստիճանը անցնող յարաբերութիւնները ստեղծած է :

Եթէ այս ճշմարտութիւնները լաւ ըմբռնեն, կասկած չկայ որ Հաթայի խնդիրը հոն Թուրքերու հետ գործակցելիք տարրերուն եղբայրական միու-թեամբ կը լուծուէր կ'երթար: Ի'նչ ըսել սակայն որ՝ դասական դրութեամբ գրգռութիւն եւ խաբէութիւն կայ, եւ ատոր կը մասնակցին նոյնիսկ Ազգաժողովին ներկայացուցիչները :

Կ'ազդարարեմ այս գրգռիչներուն թէ իրենց այս ոճրային պատասխանատուութիւնը խիստ ծանր պիտի ըլլայ :

Եթէ Հաթայի բոլոր տարրերը, չենթարկուելով այս գրգռութեանց, բանաւոր ճամբուն հետեւին, բոլոր այս խաղերը ջուրը պիտի իյնան եւ Հաթայն ալ իր ներկայ ժողովուրդին եղբայրակցութեանը մէջ բարօր եւ երջանիկ կեանք մը ճեռք պիտի բերէ :

"Սանճաքին դասը կորսուած չէ ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Հայերուն համար

Պէյրութէն կը գրեն «Ճիւմհուրիյէթ»ի՝—

Հաթայէն Դամասկոս եւ Պէյրութ դարձել սկսած հայ երեւելիները որոնք մեծ մասամբ հակաթուրք քաղաքականութեան մասնակցած են, տեսակ տեսակ պատմութիւններ կը պատմեն Հաթայի մէջ Թուրքերուն կողմէ Արաբներու եւ Հայերու դէմ եղած յարձակումներու մասին: Զրոյցի մը համաձայն ալ, Հայերէն մաս մը Իտալացիներուն դիմեր է եւ օգնութիւն է խնդրեր, ըսելով որ Թուրքերը դիրենք պիտի ջարդեն :

Ուրիշ ուշագրաւ պարագայ մըն ալ սա է որ Հաթայի մէջ իրենց պաշտօնին վերջ տրուած Հայերուն բոլորը Պէյրութի մէջ համախմբուած են: Արաբներն ալ Դամասկոս գացած են եւ հոն կը կատարեն իրենց գրգռութիւնները :

Գործին էն ուշագրաւ կողմը սա է որ կոմս տը Մարթէլի մարդիկը դեռ անյայտ չեն երեւիր: Պէյրութի մէջ արմատացած հայ ֆօմիթէնիները կ'ըսեն թէ Հաթայի գաղը ոչ Ֆրանսայի եւ ոչ ալ Հայոց համար կորսուած գաղ մը չէ: Կ'ըսեն թէ Ֆրանսա դիւրաւ պիտի չընդունի պարտութիւնը Թուրքիոյ հանդէպ եւ առ այս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է եւ կ'առնէ դեռ: Ասոնց ուժ տուած են այս օրերս Պէյրութի մէջ Ֆրանսական նաւաբաժնի մը կատարած ցոյցերը:

Շրջած ուրիշ լուրերու համաձայն, Ազգաժողովը ձեռք պիտի դնէ Հաթայի գործին, եւ թէ անհեռանք պիտի չմնայ Դամասկոսէն Ազգաժողով ղրկուած բողոքագիրը : Կ'ըսուի նաեւ որ Դամասկոս դիմած է Ազգաժողովին՝ Ֆրանսայի խորհուրդով: Անշուշտ կ'ըսեն, Ֆրանսա բան մը կը մտածէ որ այս դիմումը կատարել տուաւ :

Կ'ըսուի նոյնպէս թէ ասիկա կոմս տը Մարթէլի ծրագիրն է: Ցիլեալը հրաժարեր է, ըսելով որ եթէ Թուրքիոյ ուզածները արուին, Ֆրանսայի ազդեցութիւնը ամբողջովին վերջ պիտի գտնէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, բայց Ֆրանսա չէ ընդունած հրաժարականը եւ անոր առաջարկին ուժ տուած է :

Մէկ խօսքով սա ճիշդ է որ՝ տակաւին աճապարել պէտք չէ, հաւատալոտ համար որ Հաթայի խնդիրը ամբողջովին լուծուած է:

«ՄԻՇՏ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՆԵՆԴԱՄԻՏ ՅԱՂԸ »

Թուրքերէն « Թան » կը գրէ (18 յունիս) .— Տէրը կուտայ, ծառան չի տար: Ֆրանսացիներուն Հաթայի մէջ խաղացած խաղին տեսարանը այս է: Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պ. Պոնէ Փարիզի մէջ մեր դեսպանին հետ տեսակցած ատեն խոստումներ ըրաւ, բայց հակառակ ատոնց հին խաղը կը շարունակուի: Ճիշդ է որ պահ մը տեսանք Հաթայի մասին իր տուած վերջին հրահանգներուն գործնական կարգ մը արդիւնքները եւ դոհ մնացինք, բայց Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաները, ձեռք ձեռքի տուած, Ազգաժողովի մարդիկն ալ իրենն հետ առնելով, ձեռնարկեցին Փարիզի իրենց տէրերուն տուած հրամանները ետ առնել, եւ խաղալ իրենց հին խաղերը :

Կասկած չկայ որ Թուրք մը ընդհ. կուսակալ կարգուած է, բայց իսկոյն հասկցուած է որ ասիկա երեւոյթէ մը տարրեր արժէք ունի: Դարձեալ նոյն խաղերը, նոյն ծայրայեղութիւնները: Այնպէս որ, Փարիզի մէջ տրուած խոստումները ոչ մէկ արժէք չեն ունենար :

Հրեշտակային համբերութիւն մըն էր մեր ցոյց տուածը: Բայց մեղք որ անկեղծ մարդեր չգտանք մեր դէմը: կարծեցին թէ մինչեւ վերջ կրնան խաղալ մեզի հետ:

Այլեւս փորձուած են անոնք եւ ոչ պէտք ու ոչ կարելիութիւն ունինք նոր փորձերու: Մեր համբերութիւնը ալ յորդած է :Այնթաբիոյ մեր չիումները վերջին փորձ մըն են: Այդ բանակցութիւնները կամ կատարեալ եւ իրական համաձայնութեամբ մը կը վերջանան եւ կամ պէտք պիտի ըլլայ մեզի վճռական միջոցներ ձեռք առնել, հարաւային սահմանադուխի մէջ կացութիւնը ապահովելու համար որ Հաթայի խնդիրը ամբողջովին լուծուած է:

«ՄԻՇՏ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՆԵՆԴԱՄԻՏ ՅԱՂԸ »

Թուրքերէն « Թան » կը գրէ (18 յունիս) .— Տէրը կուտայ, ծառան չի տար: Ֆրանսացիներուն Հաթայի մէջ խաղացած խաղին տեսարանը այս է: Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պ. Պոնէ Փարիզի մէջ մեր դեսպանին հետ տեսակցած ատեն խոստումներ ըրաւ, բայց հակառակ ատոնց հին խաղը կը շարունակուի: Ճիշդ է որ պահ մը տեսանք Հաթայի մասին իր տուած վերջին հրահանգներուն գործնական կարգ մը արդիւնքները եւ դոհ մնացինք, բայց Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաները, ձեռք ձեռքի տուած, Ազգաժողովի մարդիկն ալ իրենն հետ առնելով, ձեռնարկեցին Փարիզի իրենց տէրերուն տուած հրամանները ետ առնել, եւ խաղալ իրենց հին խաղերը :

Կասկած չկայ որ Թուրք մը ընդհ. կուսակալ կարգուած է, բայց իսկոյն հասկցուած է որ ասիկա երեւոյթէ մը տարրեր արժէք ունի: Դարձեալ նոյն խաղերը, նոյն ծայրայեղութիւնները: Այնպէս որ, Փարիզի մէջ տրուած խոստումները ոչ մէկ արժէք չեն ունենար :

Հրեշտակային համբերութիւն մըն էր մեր ցոյց տուածը: Բայց մեղք որ անկեղծ մարդեր չգտանք մեր դէմը: կարծեցին թէ մինչեւ վերջ կրնան խաղալ մեզի հետ:

Այլեւս փորձուած են անոնք եւ ոչ պէտք ու ոչ կարելիութիւն ունինք նոր փորձերու: Մեր համբերութիւնը ալ յորդած է :Այնթաբիոյ մեր չիումները վերջին փորձ մըն են: Այդ բանակցութիւնները կամ կատարեալ եւ իրական համաձայնութեամբ մը կը վերջանան եւ կամ պէտք պիտի ըլլայ մեզի վճռական միջոցներ ձեռք առնել, հարաւային սահմանադուխի մէջ կացութիւնը ապահովելու համար, ըստ որում թշնամութիւնը բացայայտ պիտի ըլլայ այն ատեն երկու երկիրներուն միջեւ :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՄԸ ՏՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած լուրերու համաձայն, Ուկրայնայի կրթական նախորդ գործավարը, Սաւոնկի, մօտերս պիտի դատուի խումբ մը գործակիցներու հետ, իբրեւ ազգայնական դաւադիր: Զրոյց կը չրջի թէ Զևկն գանգուածային ձերբակալութիւններ կատարած է Պաշքիրի հանրապետութեան կուսակցական վարիչներուն մէջ: Ուրիշ զրոյցի մը համաձայն, հակաբոլշեւիկ հոսանքը վրդովիչ համեմատութիւններ ստացած է Ուկրայնայի մէջ: Ձերբակալուած է նաեւ Սպիտակ Ռուսաստանի վարչապետը, Նաստալեւիչ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Ա.ԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ վերաբերեալ փաստաթուղթեր գտնուեցան Սպանիացի մարքիզ Ռէվալոսի վրայ, որ ձերբակալուած էր առջի օր, իբրեւ լրտես :

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն քննելով ընկերվարականներու մէկ առաջարկը, ժողովրդական ճակատի ծրագրին վերաքննութեան համար, պատասխանեց թէ եղածը կը բաւէ եւ պէտք չկայ նոր խորհրդակցութիւն մը կատարելու :

ՍԱՌ. ՊԷՐՆԱՒԻ թատրոնը վարձակալ դառած չըլլալով, քաղաքապետական խորհուրդը որոշեց փակել զայն եւ չէնքը յատկացնել ուրիշ նպատակի մը:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ Փարիզ հասած օրը (երեքշաբթի իրիկուն ժամը 5ին), թնդանօթ պիտի արձակուի Մոն Վալէրիէնի պատմական բերդէն եւ անմիջապէս էյֆէլի կառարէն պիտի պարզուի անգլիական վիթխարի դրօշ մը, որ ունի 1500 քառակուսի եարտա ծաւալ:— Թագուհին երէկ կոչնացուց իր մայրը, որ հիւանդ էր երկար տարիէ ի վեր :

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ T. S. F.ՆԵՐՈՒ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ԶԵՂՉՈՎ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌԻ «Ալբամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը, Ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՒԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 25 յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը 26 յունիս, կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8.30ին, սովորական վայրը, կարեւոր օրակարգ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ փոն տը-Շէրիւի «Մուրատ» խումբի ընկերները այս Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին. Ծէել տը Ֆրանսի սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

"Մայիս 28ը,, Պոուտոյի մէջ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ

26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին Հ. Ց. Դ. Բարսեղ Շահպազ Ակումբին մէջ, Սրճոց կը նախագահէ Ընկ. Ա. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. ՀՐԱՉՆ ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը նուագէ Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ. կենդանի պատկեր՝ Ա. Ահարոնեանի «Հոկտմբի գիշեր»ը: Կը մենեջրեն ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ Գ. Վ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկիններ Ս. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, Վ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ: Կ'արտասանեն Օր. Ե. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Տիկին Ս. ՀԱԼԱՃԵԱՆ: Հայկական պարեր: Մուտք 2 ֆրանք:

Դաշտահանդէս
ազատամարտի հերոսներու յիշատակին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

26 Յունիս, կիրակի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9ը, Սէնթ-Ժէնթէյի հովանոցի պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. ԲԱՐՍԵՂ ՉԱՅՐԱԳՑԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, անակնկալներ Ընկ. ԱՇՈՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ: «Ազատամարտ» թատերախումբը կը ներկայացնէ, մեծ պատրաստութեամբ դրուագ մը մեծ ազգային Սեբաստացի ՄՈՒՐԱՏԻ կեանքէն: Իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ Կ. Խաչիկ Մանասեան երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Տիկին ՓՆԱՐԻԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ: Գուլի մեծ մրցում առաւօտեան ժամը 10ին, արժէքաւոր նուէրներով.

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ

26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ ժան-տ'Արք սրահին մէջ, կը բեմադրուի առաջին անգամ ըլլալով եւ մեծ պատրաստութեամբ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՕՐՈՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

ղեկավարութեամբ Ընկ. Յ. ԱՃԷՄԵԱՆԻ:

Մուտք Ա. կարգ 5 ֆր., Բ. կարգ 4 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՑԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՔԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

27 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը հիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5, Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԻ Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ կեանքի իմաստն ու արժէքը:

Մուտքը մասնակցութիւն 1 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ ՄԷՋ, Շաբաթ երեկոյ, Յունիս 25ին, Place St. Michel:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Մ. ԹՈՒՐՈՒՄԵԱՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻ, Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Թամփանեը Ռոզէբի լէ Փէն տը Պասթիւ, Նաճարեանի օգաւտուն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սէնթ-Ժենէուան:

Բացման խօսք՝ Տիկ. Ս. ԲԱՂԻՏԵԱՆ

Բանախօսութիւն՝ Տիկ. Ն. ՔԻՈՐԻԹՃԵԱՆԷ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Սէնթ-Անթուանի սանուհիներու կողմէ խմբերգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր:

Մեծ պատրաստութեամբ եւ կարող ուժերով կը բեմադրուի

ԱՆԻՆ ԾԱԼՈՒԵՑԻ

Մուտք 3 ֆր., փոքրերու եւ գին. համազգեստ կրողներու ձրի:

ՄՆԱՑՈՐԴ,— Շաւիդիտավայրը երթալու համար, փլաս ա'լ-քսէն առնել թիւ 26 հանրակառքը եւ իջնել Օքթաւուա, Սէնթ Անթուանէն մեկ կայարան վեր: Նոյն օրը եւ տեղւոյն վրայ պիտի քաշուի սանուհիներու պարգեւաբաշխութիւնը: Դաշտավայրը բաց է առաւօտէն սկսեալ, փափաքողները կրնան ծայրը միասին բերել:

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը Մուրատ-Ռաֆայէլեան հոսիկի աշակերտաց Միութիւնը եւ Հայ Երիտասարդաց Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միաձեռնադրաբար կը կազմակերպեն

Թատերական երեկոյթ մը

2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին

Salle LANCRYի մէջ, 10 Rue Lancry

Metro: Lancry, République, St, Martin

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ

ՋԵՒՈՎԻ Վ. ՀՈՒԿԸ (ՄԷԿ ԱՐԱՐ)

Մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ ԼԱՒՐՔՈՑԻ

ԵՒ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՊԱՂՏՅԱՍԱՐ ԱՂԲԸՐԸ

(երեք արար գոլսահայ կեանքէ)

Տոմսերու գին, 15, 10 եւ 5 ֆրանք:

ԹՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Խրիմեան» դպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ ՅՈՒԼԻՍ 3ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

25 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUի ՄԷՋ, 45 Rue de La Boëtie

(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՌՈՒԲԻԿ ՆՈՒՇՔԱՇԷԼԼԵԱՆԻ

Ջուլթակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Յայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Յայտագրին մաս կը կազմեն Պէթհովէնի երկրորդ սեպհօնիի Հանրի Ռապօի «Գիշերային թափօրը», հատուած մը՝ Մօցարտէ, ինչպէս նաեւ Գարթեւեանի գործերէն ԿԱՐՕՏԻ ԵՐԳԸ. ՀՈՎԸ. ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳ ՄԸ (առաջին անգամ), եւ այլն.

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.: Կը վաճառուին Հրանտ Ժամուէլի քով, 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրատուն ժէրոր, 36, Rue Montholon.

ԿԱՐեւՈՐ.— Նուագման պատճուն սրահին դուռները փակ պիտի մնան պատճառ, սպասուելիք չենթարկուելու համար կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Ե'րկնցնի ամէն օր ժամը 14—20:

Ընտանիքներ ժամագրութեամբ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իսպառ քաշած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առոյգութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անբրատ, կապգուրիչ եւ աթոյր յաթեթը ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճայարան ՏԼՕՐԻԱ

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն տ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻՒ Մասնաճիւղի Լնդհ. ժողովը 25 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆ Հայրենակց. Միութեան Ընդհ. ժողովը 25 Յունիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին 6, Ավընիւ տ'Իթալի ութսարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը հրաւիրուին անդամ եւ համակիր հայրենակիցները:

ՏԷՍԻՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայրենակց. Միութեան Վարչութիւնը Ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Տէսինի եւ արուարձաններու անդամ հայրենակիցները կիրակի, 26 Յունիս, երեկոյեան ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի հարցերու վիճաբանութիւն եւ վերջնական լուծում :

ԻՒԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարաիկներու Միութեան Ընդհ. ժողովը 27 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 8.30ին Սրբիմեան սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Ցառաջիկայ կիրակի օր, 26 Յունիս, հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ Փարիզի եկեղեցւոյ քարերար Պողոս Նուպար փաշայի, իր մահուան ութերորդ տարեդարձին առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Կ. Խաչի Իսիի Մասնաճիւղը խորին շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն նուիրատուներուն որ Հաճեցան անձամբ կամ գրութեամբ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել ողբացեալ ԱՐԹԻՒՐ ԲԱՐԿԱՄԵԱՆի մահուան առթիւ:

Ժամագոյգի եւ գոհաբերիչներ

վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

281, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ երիտասարդ ի Քրիքոյի Ծորժ V մեքենայի վրայ հատելու համար: Դիմել՝ ճապաղ վարչութեան:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (13e)

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 25 ՅՈՒՆԻՍ SAMEDI 25 JUIN 1938

14e Année No. 3766 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԸ ՄՆԱՅ ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵԼ

Ուրեմն, համացաք ռամկավարներուն տեսակէտը՝ Հայաստանի հանդէպ, Միացեալ Ճակատի առնչութեամբ :

Պէտք է «զուրգուրալ» այդ խարխափին վրայ. ուժ տալ անոր, ջեւ հոն գործուող սխալներն ու յանցանքները արդիւնելու կամ դարմանելու ճգնիլ՝ մեր որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեղումովը» : (Մտորագծումները բնագրէն են) :

Իսկ արտասահմանի՞ մէջ : Ծանօթացէք նաեւ այդ կէտին.

— « Ազգային ճակատը, ուրեմն, ըստ մեզ պիտի կազմուի եւ պիտի գործէ՝ ուրիշ ամէն բանէ առաջ, պաշտպանելու համար արտասահմանի հայ ժողովուրդը *ինքզինքին դէմ*, ընդդէմ իր մեծ ցանգուածներուն մէջ հետզհետէ ծաւալող այն զգացումին՝ թէ իր ցրուածութեան, հայրենի երկրէն իր հեռաւորութեան եւ անոր կողմէ իրեն հանդէպ ցոյց տրուած շահագրգռութեան պակասին պատճառաւ, դատապարտուած է կորսուելու : Երբ անցեալի ու ներկայի վերաբերող ներքին անհատնում վէճերը դադրին, վէճե՛ր որոնք այդ զգացումը կը շեշտեն զանգուածներուն մէջ. երբ, ատոնց փոխարէն, գործի ներդաշնակութիւն մը ստեղծուի ամէն մէկ գաղութի մէջ, հաւատը պիտի վերադառնայ եւ մարդիկ՝ որ դեռ մոռցած չեն երէկը, մոռցած չեն հաւաքական յոյսի եւ ճիգի երէկուան շրջանին բազդրութիւնը, մոռցած չեն իրենց այն խոստումն, աւանդական բնազդը թէ Հայը Հայո՛վ կրնայ յաղթել իր գոյութեան սպառնացող մեծագոյն վտանգներուն իսկ, — այդ վերանորոգուած մթնոլորտին մէջ պիտի գտնեն ազգային կոչին պահանջած առաջին պայմանը՝ ազգային արիւրիւնը » : (14 յունիս) :

Այս բանաստեղծական կոչէն աւելի, մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ ռամկավար օրկանին հետեւեալ թելադրութիւնը .

— « Օտար երկիրներու մէջ ուր կ'ապրինք, մեզի բարեկամ ըլլել անոնց ժողովուրդներն ու մտաւորական առաջնորդները մասնաւորապէս, որպէսզի անոնց միջոցաւ եւ ուղղակի, անոնց կառավարութիւններուն մօտ յիշեցնելով մեր գոյութիւնն ու մեր Դատը՝ այդ երկիրներուն աջակցութիւնը մեզի ապահովենք ե՛րբ եւ ի՛նչ ատիւ որ անոր պէտք ունենանք :

Եւ վերջապէս, վառ պահե՛լ հայ միտքը, կամքն ու զոհողութիւնը՝ մեր ոտնակոխուած իրաւունքներուն վերստացմանը համար » :

Այսպէս, տուած եղանք ռամկավարներու կեդրոնական օրկանին տեսութիւնները՝ Միացեալ Ճակատի կազմութեան եւ բովանդակութեան մասին : Սկզբունքի խնդիրներ, որոնք պէտք է մշակուին, ձեւակերպուին, խօսքէն գործի անցնելու եւ ծրագրուած ճակատը իրականացնելու համար :

Ցոյս կա՞յ որ այս անգամ աւելի դրական ելքի մը յանգի որ եւ է խորհրդակցութիւն կամ բանակցութիւն :

Մեր կարծիքով, տրամադրութիւնները չատ աւելի նպաստաւոր են այսօր, իրրեւ հետեւանք նորանոր եւ չարաճուն դժբախտութեանց :

Ի՛նչ տարակոյս որ, նախ Հայաստանի զարհուրելի ողբերգութիւնները եւ յետոյ արտասահմանի մէջ պատահած նոր տագնապները— ինչպէս, օրինակ, Սանճաքի խնդիրը — պաղ ջուր լեցուցած են չատերու խանդավառութեանց վրայ : Ամէնէն մոլեռանդներն ալ այսօր այնպէս չեն զատեր ինչպէս երէկ :

Չափազանց մխամտութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ այլեւս ցնդած, չոգիացած են կանխակալ կարծիքներն ու կիրքերը :

Ընդհակառակն, նոյն այդ ռամկավար պատգամ. ժողովներն ու թերթերը տակաւին կը չարունակեն պարծենալ իրրեւ «Հայաստանասէր» եւ «Հակահայաստանեան արկածախնդրական ուղղութիւն» վերագրել Դաշնակցութեան :

Անոնք տակաւին ամբողջովին չեն ըմբռներ, չեն ուզեր իմանալ Հայաստանի դլխուն սարքուած խաղերուն խորութիւնը :

Միւս կողմէ, եթէ այս անգամ աւելի բաց կը խօսին Հայկական Դատի մասին, չունին համապատասխան բանաձեւ, զայն լրջօրէն, յարատեւօրէն հետապնդելու համար : Դատը կապած են «Հայ պետական քաղաքականութեան», բայց յստակ չերեւար թէ իրենք ի՛նչ բանաձեւ ծրագրած են, իրրեւ կուսակցական աշխատանք :

Ինչ կը վերաբերի դաղութներու կազմակերպութեան, ռամկավարները կը յաւակնին զայն գլուխ հանել հովանաւորութեամբ Հայ. Եկեղեցւոյ, անոր «ազգային քաղաքական » զարդացումը կապելով իրենց կուսակցութեան դրօշին :

Զվիճենք այս մասին, քանի որ միտք չունինք հրապարակային վիճաբանութիւն մը բանալու :

Աւելի լաւ է այդ բոլոր հարցերու մասին խօսիլ սեղանի մը չուրջը, մէջտեղ դնելով բոլոր հարցերն ու տեսակէտները :

Քանի որ դիմացի կողմէն ալ այլեւս անհրաժեշտ կը համարուի Միացեալ Ճակատը, կը մնայ խորհիլ գործնական միջոցներու մասին : Աւելի ճիշդ՝ ձեռնարկել այդ միջոցներուն, ճամբան հարթելու եւ ճակատին կազմութիւնը փութացնելու համար :

Շատ երկար տեւեց «սկզբունքային» մարզանքը : Օրուան հոգերը չեն վերցներ որ եւ է նոր ձգձգում կամ քմայք : Ռամկավար օրկանին քարոզած «արիւրիւնը» պէտք է տունէն սկսի :

Եւ ատոր ժամանակը այսօր է, թէ հոգեբանօրէն եւ թէ կացութեան բերումով :

Հարեւանցի ակնարկ մը կը բաւէ, իմանալու համար թէ որո՛ւ ինչ պարտականութիւն կ'իյնայ, կամ ո՛ւրկէ պէտք է սկսիլ :

Թող նոր փորձ մը կատարուած ըլլայ սեղանի վրայ դնելու բոլոր պիտանի գիտելիքներն ու բանաձեւերը, գործնական ելքի մը յանգելու համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ՆՈՐԷՆ ՏԵՂԻ ԿՈՒՏԱՑ ԴԱՐՁԵՑՆԵԼՈՎ ՍԱՆՃԱՔԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸՐԸ

Թուրքիա պիտի խաչուի՞ Ազգաժողովին

Տեղական թերթերը կը գրեն.—

Փարիզի Թրքական դեսպանը հինգշաբթի օր նորէն այցելեց արտաքին գործերու պաշտօնատունը, տեսակցելու համար Պ. Ժոռժ Պոնէի հետ, Սանճաքի կացութեան մասին : Այս առթիւ ներկայացուց իր կառավարութեան տրուած ընտրական արձանագրութեանց միջազգային յանձնախումբին դէմ, որ դրկուած է Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ :

Ստոյգ է թէ Ֆրանսա կը խորհի ընդհատել ընտրական գործողութիւնները : Այս պարագան հասկնալի է մանաւանդ անոր համար որ, Ֆրանսա հաւանած է Թուրքերուն հետ բանակցիլ Թուրք երեսփոխաններու համեմատութեան մասին : Այս բանակցութիւնը դուրս կը մնայ Ժընեւի յանձնախումբին աշխատանքի շրջանակէն : Միւս կողմէ, դժուարացած է յանձնախումբին ներկայութիւնը Ալեքսանտրէթի մէջ, իբրեւ հետեւանք Թուրքերու բշնամութեան :

Ֆրանքեթուրք բարեկամութեան ընդհանուր դաշնագրին բանակցութիւնները կը շարունակուին Էնկիւրիի մէջ, նպաստաւոր պայմաններու տակ : Թուրքիոյ արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսական դեսպանին հետ :

*** «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Էնկիւրիէն, չորեքշաբթի օրուան թուականով .—

Վարչապետ Պ. Ճէլալ Պայար այսօր մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց «Հալք»ի խորհրդարանական խմբակցութեան, երկու չաբթի օրուան բացառիկ ժողովի մասին, որ գումարուած էր Վոսփոր, Աթաթիւրքի դրօսանուան մէջ : Վարչապետը հաւաստեց թէ Սանճաքի խնդիրը կենսական կարեւորութիւն ունի երկրին համար եւ պիտի լուծուի քանի մը օրէն, կատարեալ գոհացում տալով Թուրքիոյ :

Թուրք թերթերը կը դրեն թէ թրքական զօրամասեր պատրաստ են Սանճաք մտնելու, փրաքիեթուրք գիւղատնտեսական պատուիրակութեանց բանակցութիւններու լրացումէն անմիջապէս վերջը :

*** *Նոյն թերթին Ժընեւի թղթակիցն ալ կը հաստատէ թէ ծանր բարդութիւններ ծագած են Սանճաքի հարցին առթիւ, քանի որ Թուրքիա կը մերժէ ճանչնալ Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնախումբը : Թուրքերը սկիզբէն ի վեր առարկութիւններ կ'ընեն այս յանձնախումբին գործունէութեան դէմ, կողմնակալութիւն վերագրելով անոր : Այժմ կը խօսուի ընտրութեանց յետաձգման մասին (որոշուած էր կատարել յուլիս 15ին) : Ծանր անհամաձայնութեան պատճառ դարձած է նաեւ Թուրքերուն այն պնդումը թէ թուրք զօրքեր անհրաժեշտ են Սանճաքին մէջ, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, ընտրութեանց միջոցին : Ժընեւի մէջ համաձայնութիւն կարելի չէ գոյացնել, ընտրութեանց յետաձգման մասին. հետեւաբար ուրիշ ելք չի մնար եթէ ոչ կատարել ընտրութիւնները : Զրոյց կը չրջի թէ Թուրքիա պիտի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն :*

*** *Վերջին լուրի մը համաձայն, Ազգաժողովին յանձնախումբը դադրեցուցած է արձանագրութիւնները, Թուրքիա կասկածի տակ դրած ըլլալով իր անկողմնակալութիւնը : Խնդիրը հաղորդուած է Ժընեւ :*

«Իտանիթէք»ի անգամ մը եւս կոտրած է... եւ կը թողուի թրքական խաղերուն դէմ

« Իտանիթէք»ի քաղաքական խմբագիրը, երեսփոխան Կապրիէլ Փէոի, երէկ բուռն մեղադրական մը հրատարակած էր , հետեւեալ խորագիրներուն տակ.— «Սպառնալիքներ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ.— Սանճաքին գայթակղութիւնը » :

Պատմական ակնարկ մը նետելէ վերջ 1921ի համաձայնութեան եւ Ազգաժողովին տուած որոշումներուն վրայ, Ֆրանսայի համաչնաւոր կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին օրկանը կը դրէ.

— « *Սանճաքը երեսփ. ժողով մը պիտի ունենար, 40 անդամներով, որոնք պիտի ընտրուէին համամաձայն ժընեւի մէջ մշակուած կանոնագրին : Թրքական կառավարութիւնը կը յուսար Անտիոքի եւ Ալեքսանտրէթի մէջ չահել մեծամասնութիւն մը որուն չնորհիւ պիտի կրնար կառավարել այս երկրամասը : Ֆրանսա ամենաթեթեւ փորձ մը անգամ չկատարեց, խանգարելու համար այդ ծրագիրը : Որովհետեւ միջազգային յանձնախումբի մը կողմէ մշակուած ընտրական կանոնները հաճելի չէին Թուրքերուն, Ժընեւ ոտքի տակ առնելով արգարութիւնը, հաւանեցաւ փոփոխել ընտրական կանոնագիրը, համամաձայն Թուրքերու կամքին : Բայց աւելի ծանր բան մըն ալ պատահեցաւ : 1937 մարտին, Ֆրանսական կառավարութիւնը Ազգաժողովին որոշումներուն հետ , յանձն կ'առնէր ստորագրել պայմանագրութիւն մը որուն համաձայն Թուրքիոյ պիտի տար բացարձակ մեծամասնութիւնը Սանճաքի խորհրդարանին մէջ (22 երեսփոխան 40ի վրայ) : Պայմանագրութիւնը այնպէս խմբագրուած էր որ 22 երեսփոխաններու յատկացումը փոխարժէքը կը թուէր Թուրքիոյ ձեռնթափութեան՝ Սանճաքին վրայ : Այս առթիւ յոյս ղրուած էր ընտրողներուն վրայ : Արդ, հակառակ Թուրքիոյ գործակալներուն ի գործ դրած նախապատրաստութեան, հակառակ հոգատար իշխանութեանց հաճոյակատարութեան, չուտով երեւան ելաւ որ մեծամասնութիւնը ոչ թէ թրքական է, այլ հայ - արաբական : Թրքական ձայներու համեմատութիւնն էր 46 առ հարիւր : Թուրքիա իր 22 երեսփոխանները կրնար ապահովել միայն այնատեն երբ ոչ - թուրք հասարակութիւնները քուէարկութենէ հրաժարէին : Հոգատար իշխանութիւնները համակերպութիւնը այնքան յառաջ տարին որ այդ խորհուրդն ալ տուին ոչ - թուրք ընտրողներու, թէեւ անոնք չհաւանեցան :*

Սակայն, Էնկիւրիի կառավարութիւնը, առանց նկատի առնելու ընտրողներուն տրամադրութիւնները, միշտ կը յիշեցնէ 1937 մարտի պայմանագրութիւնը : Կը պահանջէ իր 22 երեսփոխանները : Կը սպառնայ արշաւել դէպի Սանճաք : Պաշարման վիճակ հրատարակուած է արդէն եւ այն պաշտօնատարը որ Ֆրանսան կը ներկայացնէր Ալեքսանտրէթի մէջ, իր տեղը տուաւ զինուորական իշխանութեան : (Մնացեալը յաջորդով) :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՐ ՄՆԱՑ «ՍՐՏԱՊՆԴԻԶ»Ը

Վաստակաւոր բարեկամ մը կը գրէ.

— « *Լոնդրեայի թանձր քօղ մը կը ծածկէ դեռ Խորէն Ա. կաթողիկոսին մահը, այն ատիճան թանձր, որ ե - րեւակայեմ պատրիարքին գրել կու տայ.—*

ՄԱՀԱԳՈՁԻ ՀԵՌԱԳՐԷՆ Ի ՎԵՐ ՈՐ ԵՒ Է ԼՈՒՐ ՁՈՒՆԻՆԻՑ ՏԱԿԱՒԻՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆԷՆ ՈՒ ԱՏԻԿԱ ՁԱՓԱ - ՁԱՆՑ ԿԸ ՄՏԱՀՈԳԻ ՁԻՍ, ԵՐԲ ՄԱ - ՆԱՒԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ ԱՀԱ ՆՈՐԷՆ Կ'ԱՂՄԿՈՒԻ ՔՍՏՄՆԵՑՆՈՂ ԶՐՈՑՑ - ՆԵՐՈՎ... » :

Ցունիս 8ին է որ Թորգոմ պատրիարք կը զետեղէ սոյն տողերը իր մէկ բարեկամին ուղղած մտերմական նամակին մէջ : Եւ այսպէս լուսէնկայ կը հաստատէ կատարուած եղեռնը, զոր դեռ կ'ուզեն սուտ հանել ամէն անոնք, որ իրրեւ խնկարկու կը սողան Սթալինի ոտքերուն տակ :

Թորգոմ պատրիարք կաթողիկոսին մահուան առթիւ գրած առաջին նամակով կը ծանուցանէր թէ Գէորգ արք. Զէօրէքճեան 1936ին տեղակալ է նշանակուած Խորէն Ա. կաթողիկոսին : Եւ կ'աւելցնէր թէ «Սրտապնդիչ» է այդ լուրը, եւ թէ ի մօտոյ այդ անուանումին գիրը պիտի ստանայ ինքը եւայլն ...

Յարդ այդ «սրտապնդիչ» բառը չհմարտեցաւ, ու այժմ եղաւ «ՍՐՏԱՊԿԻՉ» :

Եթէ Զէօրէքճեան արք.ը, իրաւ 1936ին տեղապահ նշանակուած էր, ինչո՞ւ համար այդ պարագան կը յայտնէ կաթողիկոսի մահէն վերջ, ինչո՞ւ համար նշանակուած ժամանակին չծանուցուեցաւ, ինչպէս օրէնք է : Պարզ տրամաբանութիւն մը բաւ է ըսելու համար թէ այդ տեղակալու - թիւնը կեղծ է եւ չինծու :

Թող իրենց ուզածին չափ վայրբանեն զանազան թերթեր թէ կաթողիկոսը սրտի կաթուածէ վախճանած է : Ահա, անուղղակի հաստած գիր մը եւս, գաղթագողի կը գրէ իր մէկ անկիւնը թէ՝ «Յամենայն դէպս՝ կաթողիկոսին մահը բնական չէ եղած»...

×

Մեր բարեկամը ի զուր կը կարծէ թէ սա միւսները չեն գիտեր ճշմարտութիւնը :

Ընդհակառակն, անոնք աւելի շուտ կը լսեն, աւելի շատ բան գիտեն Հալազանի, Դ. Սիմոնեանի, Շահվերտեանի, Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի եւ. գնդակահարութիւնը կամ սպանութիւնը :

Բայց, մարդիկը ո՛վխտ ունին.

Ուխտե՛լ ենք սրտել, այդ սիրով մեռնիլ ,
Համոզուած ենք որ միայն սուտով
կայ մեզի փրկութիւն :

Գալով *Սրբազաններուն* --պատրիարք, պատուիրակ, նուիրակ, խրտուիլակ եւայլն,— անոնք ալ բոլորովին «պէխապէր» չեն :

Բայց , — ո՞ւր պիտի գտնէք Սերաստիոյ Պետրոս արքեպիսկոպոսը կամ Նիկոմիդիոյ Ստեփանոսը, որոնք շիտակ ելլտրզկի պալատը կը վազէին եւ Սուլթան Համիտի կը ներկայանային, զանազան տագնապներու ատեն :

Հիմակուանները — վեղարաւոր թէ անվեղար — այնքան ամբած են Սուլթան Սթալինի շուրէն, որ կը վախնան կատարել իրենց «որդիական իրաւունքին պատշաճ յիշեցումներն» անգամ :

Կը վախնան նոյնիսկ հեռագիր մը ուղղել Զէօրէքճեան արք.ի, իմանալու համար թէ ե՛րբ եւ ի՛նչպէս քաղուեցաւ Խորէն Ա.: ՎԱՀԷ

Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԳՏՆՈՒԱԾ

Երէկ հաղորդած էինք թէ ծանօթ երգիչ Ա. Շահմուրատեան չորեքշաբթի առտու մինակ մնացած ըլլալով իր տանը մէջ, դուրս ելած եւ հետքը կորսնցուցած է

Այս լուրը հրատարակած էին նաեւ Ֆրանսական թերթերը, աւելցնելով թէ Շահմուրատեան դուրս ելած է մուճակով, չապիկով եւ գլուխը բաց :

Ուրախութեամբ կը յայտնենք թէ դժբախտ արուեստագէտը գտնուած է հինգշաբթի օր, քաղաքէն հինգ ժամ հեռու, Շաթիլեի-սիւր-Մառնի մէջ : Ուրեմն դուրս ելլելէ վերջը յիշողութիւնը կորսնցնելով, ժամերով քալեր է անծանօթ ուղղութեամբ, մինչեւ որ ոստիկանները օգնութեան հասած են :

ԳՆԴ. ՔՈԼԷ, ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ ԵՒ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ՄԱՆՃԱՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ֆրանսա պիտի մնայ մինչեւ 1940

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Անտիոքի առաջնորդը վերջերս այցելած է Անտիոքի թեմերը, մասնաւոր առաքելութեամբ : Առաջնորդը եւ Պ. Մ. Տէր Գալուստեան հանդիպած են նաեւ ձէպէլը Մուսա եւ Համի Հասլիպլիի պատմական եկեղեցին հաւաքելով գիւղացիները, խրատներ տուած են : Պ. Տէր Գալուստեան խօսած է տեղական բարբառով, հանդարտեցնելու համար գիւղացիները :

Անտիոք գտնուած ատեն, Առաջնորդը այցելութիւններ տուած է կուսակալին եւ գնդապետ Քոլէի :

Թուրք կուսակալին հետ տեսակցութիւնը եղած է մտերմական եւ անկեղծ : Տօքթէօր Ապտիւրրահման Մէլէք խօսակցութեան միջոցին հաւաստիքներ տուած է Սանճաքի բացարձակ անդորրութիւնը ապահովելու չուրջ ընդհանրապէս, եւ հայութեան մասին մասնաւորապէս :

Այս այցելութենէն կէս ժամ վերջ, կուսակալը անձամբ փոխ այցի կուգայ Առաջնորդին եւ կրկին կը չեշտէ իր նախկին բաղձանքները եւ բարի կամեցողութիւնները՝ Սանճաքի հայութեան մասին : Առաջնորդը չնորհակալութիւն կը յայտնէ :

Գնդապետ Քոլէի եւ առաջնորդին միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութեան ներկայ եղած է Պ. Մ. Տ. Գալուստեան : Գնդապետը Սանճաքի հայութեան ապրելիքի եւ իրաւունքներուն պաշտպանութեան մասին հաւաստիքներ տրուած է, աւելցնելով նաեւ թէ Ֆրանսացիները մինչեւ 1940 կը մնան տէրն ու տիրակալը այս հողամասին :

*** *Արձանագրութիւնները խաղաղօրէն կատարուած են Քէսապի եւ ձէպէլ Մուսայի մէջ :*

Արձանագրութեանց արդիւնքը հետեւեալը եղած է Հայերու համար. Քէսապ 750 հոգի, ձէպէլ Մուսա 1300 հոգի, Անտիոք 100 հոգի, (այս թիւերը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՒՆՈՒԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԵՆՆԻՍ ՈՒԻՏԼԻ

from : J. M. Թարգմ. Ջ. Մ.

Պատահել էր որ ոչ միայն Տաճկաստանի մայրաքաղաքը, այլեւ ամբողջ աշխարհը ցնցուած էր Ստամբուլի ոստիկանապետ Նէի նիզակներէն, իսկ Նէի ոստիկանները՝ Ստամբուլի ոճրագործներուն : Իրար կը վազէին ամէն կողմ, կը հետապնդէին, կը ձերբակալէին, կը խոշտանգէին, կը կախաղանի կը հանէին, բայց ոչ ոք կրնար ըսել թէ ինչո՞ւ կը կատարուէին այդ բոլոր գործողութիւնները :

Ամէն ոք գիտէր միայն թէ Նէ Էֆէնտի ցնծագին կը տօնէ իր ամուսնութիւնը Ֆէրիտէ Հանըմի հետ, որ Ստամբուլի ամենէն գեղեցիկ կինն էր, եւ որ Նէ Էֆէնտի ամէն գնով կ՚ուզէր ունենալ իր հարեմին մէջ :

Ֆէրիտէ Հանըմ ամուսնացած էր Ռէշատ Փաշայի հետ, որ Տաճկաստանի ամենէն հարուստ մարդն էր, եւ որ ամէն ինչ կրնար տալ իր կնոջ, բացի մէկ բանէ մը, որ Նէ Էֆէնտի կրնար տալ, եւ որ էր՝ սէրը :

Ռէշատ Փաշա ծերունի մըն էր, որ կը պաշտէր իր գեղեցիկ կինը, եւ որ ամէն ինչ կ՚ընէր անոր հաճոյանալու համար : Ան գիտէր որ Ֆէրիտէ Հանըմ չէր կրնար սիրել զինք, եւ որ ան միայն ամուսնացած էր անոր հետ, որովհետեւ ինք ստիպուած էր ամուսնանալ :

Ռէշատ Փաշա ամէն ինչ կ՚ընէր որպէսզի Ֆէրիտէ Հանըմ երջանիկ ըլլայ, եւ ինքն ալ ստիպուած էր ամէն ինչ ընել որպէսզի Նէ Էֆէնտի չկրնայ ունենալ Ֆէրիտէ Հանըմը :

Ռէշատ Փաշա ամէն ինչ ընելով հանդերձ, չէր կրնար ապահովել իր կնոջ սէրը, որովհետեւ Ֆէրիտէ Հանըմ կը սիրէր ուրիշ մը, եւ այդ ուրիշը Նէ Էֆէնտին էր :

Նէ Էֆէնտի ոչ միայն գեղեցիկ էր, այլեւ ան ամենէն հզօր մարդն էր Տաճկաստանի մէջ, որովհետեւ ան ոստիկանապետն էր Ստամբուլի, եւ ոստիկանները կը հնազանդէին անոր ամէն մէկ հրամանին :

Ռէշատ Փաշա գիտէր որ Նէ Էֆէնտի կը սիրէ Ֆէրիտէ Հանըմը, եւ որ Ֆէրիտէ Հանըմ կը սիրէ Նէ Էֆէնտին, եւ ինքն ալ ստիպուած էր ամէն ինչ ընել որպէսզի Նէ Էֆէնտի չկրնայ ունենալ Ֆէրիտէ Հանըմը :

Ռէշատ Փաշա գիտէր որ Նէ Էֆէնտի ամէն ինչ կրնայ ընել

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՌԻ

— Չե՞ս հասկանում։ Մարջ օրդ է։ Ես ինչպե՞ս կարող եմ ուրախ լինել։

— Հա, սկսի, ձեզ միայն կնեղ։ Ես ինչ անեմ, որ ես ծնվել եմ այդ օրը։ Ես մտքիցս իսկ չեմ կարող հանել։ Ինչքան ուզում եմ, չեմ կարողանում։ Ամեն անգամ, որ ուզում եմ մոռանալ, ինչ-որ մեկը ինձ հիշեցնում է։ Ես ինչ անեմ, որ ես ծնվել եմ այդ օրը։

Ես ուզում էի ասել, որ ինձ համար ամենաուրախալի օրն է, բայց ինձ թվաց, թե ինձ ծաղրում է։ Ես ուզում էի ասել, որ ինձ համար ամենաերջանիկ օրն է, բայց ինձ թվաց, թե ինձ ծաղրում է։ Ես ուզում էի ասել, որ ինձ համար ամենաերջանիկ օրն է, բայց ինձ թվաց, թե ինձ ծաղրում է։

լաւ չեն կրցած ճշդել)։ Գրըզլ Խան 1600 հոգի, Ալեքսանտրէթ 2100 հոգի, ընդհ. գումար՝ 5850 հոգի։

Ուրեմն Սանճաքի հայ առաջին կարգի ընտրողներու թիւը կը հասնի մօտաւորապէս 6000ի։ Արդ, ըստ կանոնագրին, մենք կ'ունենանք 6 երեսփոխան՝ Սանճաքի երեսփ. ժողովին մէջ։ Հարց է թէ պիտի տրուի՞ այս արդար իրաւունքը։ Աւելի ճիշդը՝ այդ ժողովը պիտի կարենա՞յ գումարուիլ ...։

**** Առաջնորդը, Անտիոքէն վերադարձին կը հանդիպի Գրըզլ Խան։ Անմիջապէս իր շուրջը կը հաւաքէ հայ յարանուանութեանց պետերը եւ երեւելիները, կը պարզէ ներկայ կացութիւնը եւ կուտայ պէտք եղած լուսաբանութիւնները։ Դեռ իր խօսքը չաւարտած, Գրըզլ Խան կը հասնին կուսակալը, դնդապետ Քօլէն եւ Թուրք ընդհ. հիւպատոսը եւ ուղղակի կ'ուղղուին առաջնորդին եւ ժողովուրդին դանուած վայրը։*

Նախ խօսք կ'առնէ դնդապետ Քօլէ եւ կը բացատրէ ներկաներուն Սանճաքի կառավարական կարգ մը նոր փոփոխութեանց եւ Փարիզի համաձայնութեանց իմաստը։ Համաձայն եղած կարգադրութեան, Թուրք երեսփոխաններուն թիւը պիտի բլլայ 22՝ 40ի վրայ։ Ուրիշ կարգ մը առաւելութիւններ պիտի տրուին Թուրքերուն։ Կգման հարց չկայ երբեմ. Ֆրանսացիները կը մնան Սանճաքի մէջ մինչեւ **1910**։

Ցետոյ խօսք կ'առնէ կուսակալը եւ իր բարի զգացումները կը յայտնէ հայ ժողովուրդին հանդէպ եւ կուտայ կարգ մը հաւաստիքներ ու խոստումներ։

Ամէնէն վերջը կը խօսի Թուրք ընդհանուր հիւպատոսը (խօսելու արտօնութիւն ուզելէ վերջ դնդապետ Քօլէէն եւ կուսակալէն), չափուած ձեւուած ճառ մը։ Կը չեշտէ անցեալի Թրքական հին վարչաձեւին անարդարութիւնները եւ սխալները, կարգ մը սխալներ վերագրելով նաեւ Հայերուն։ Կ'աւելցնէ թէ Հայը եւ Թուրքը պատմականօրէն իրարու կապուած են եւ իրարու հետ ապրած։ Հետեւաբար պէտք է ապրին նաեւ հոս եղբայրաբար, անցեալի սխալները մոռնալ վրայ խաչ քաշելով։

Ընդհանուր թուաւորութիւն մը Ճեպելը Մուսայի մէջ

«Ազդակ»ի թղթակիցը կը գրէ թէ ծայրայեղ թշուառութիւն կը տիրէ ճեպելը Մուսայի մէջ։ Մօտ **50** *հայ ընտանիքներ օրերէ ի վեր անօթի են։ Թուրք ագարակապանները կը մերժեն աշխատանք տալ հայ եւ ալեվի մշակներու, իրենց հետեւանք վերջին դէպքերու։ Ծանր վնաս կրած են նաեւ ամարանոց-գիւղերը։ Երկու զուտ հայկական գիւղեր, Աթըք եւ Սօղուն Օլուք, ծանր մատնոդութեան մատնուած են։ Մանրամասնութիւնները յայտնրդով։*

Պատասխանի աշխատանքի սկսած Գերմանիոյ մէջ առանց սեռի եւ դասակարգի խտրութեան

Գերմանական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն բոլոր գերման քաղաքացիները պարտաւորիչ աշխատանքի կոչուած կ'ըլլան 16էն սկսեալ, առանց սեռի եւ դասակարգի խտրութեան։

Հրամանագրին տրամադրութեամբ, ամէն քաղաքացի պիտի ծառայէ պետական ձեռնարկներու այս կամ այն ճիւղին մէջ, որոշ ժամանակ մը, կամ մարզանքի շրջան մը պիտի բոլորէ, յատկապէս ծառայելու համար քառամեայ ծրագրի աշխատանքներուն մէջ։ Պարտաւորիչ աշխատանքը պիտի կատարուի ենթակային եւ պետութեան միջեւ կնքուած պայմանագրութեամբ մը։ Ենթական պիտի չկորսնցնէ իր գործը, եւ Թոշակ մը պիտի ստանայ պետութենէն, ոչ պակաս այն գումարէն զոր կը վաստկէր անհատապէս։ Հրամանագիրը այս կարգադրութեան պատճառ կը ցուցնէ աշխատող ձեռքերու պակասը։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՑԵՏԱԶՈՒԵՑԱՒ յուլիս 19ին, իբրեւ հետեւանք թաղուհիին մօրը մահուան։ Այս առաջարկը ներկայացուց հանրապետութեան նախագահը, եւ անմիջապէս ընդունուեցաւ։ Ընդունելութեան ծրագիրը անփոփոխ կը մնայ։

Ա. ՄԻՒՐԹԵԱՆ առեւտրական գործավարութեան եօթը բարձրաստիճան պաշտօնեաները արձակուեցան, իբրեւ հետեւանք պարենաւորման անկարգութեանց։ Այս առթիւ խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ Մոսկուա միսի նեղութիւն կը կրէ, մինչդեռ գիւղերու մէջ առատ մսացու կը գտնուի։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ մը մարզանքներ կատարած առեն, յանկարծ ուշագնաց ինկաւ Թուռի մօտ եւ փճացաւ բոցերու մէջ։ Եօթը օդաչուները, բոլորն ալ սպաներ, ածխացան ահռելի առտապանքներու մէջ։ Զոհերէն մէկը օդանաւային նախարարին անձնական օդաչուն էր եւ անդամ սպայակոյտի։

ԳՐԱԳԻՉ ԱՆՏՈՒՆ ՄՈՌՈՒԱ Ակադեմիային անդամ ընտրուեցաւ, գրաւելով հանգուցեալ Ուրնէ Տումիքի աթոռը։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻ բաղկացուցիչ հոսանքները բացառիկ ժողով մը գումարեցին առջի օր, ծրագրի վերաքննութեան առաջարկը քննելու համար։ Այս առթիւ սուր տարակարծութիւններ երեւան եկան ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միջեւ։ Ի վերջոյ համաձայնութիւն գոյացաւ որ փոփոխութեան կամ յետնման առաջարկները քննուին իւրաքանչիւրը հոսանքի վարիչ մարմիններուն կողմէ։

Ի ՆՇՈՅՍ

Իսի Լէ Մուլինոյի Հայ Երիտասարդաց Միութեան խնջոյքը տեղի պիտի ունենայ Ցունիս 26ին, կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր. 9. Ջատիկի սրճարանը, 45, Rue de la Défense։

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցի ԵԿՐԱՆ նուագախումբը։ Մուտքը ազատ է։

Ճոխ պիւֆէ

Միութեան վիճակահանութիւնը կը քաշուի նոյն օրը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՒՐԱԽ ԵՐԵԿՈՅԹ

26 Ցունիս, կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ ՝ին

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆՔԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, *8, Rue Danton (St. Michel)*

Առաջին անգամ բլլալով կը ներկայացուի

բեմադրութեամբ հանրածանօթ արուեստագէտ-վարպետին՝

Հ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

ԴՐԻԳՈՐ - ՎԱՀՆԻ փարիզահայ կեանքէ զուարթ կատակերգութիւնը՝

ՍՆԱՆԿ ԵՒ ՏՆԱՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՋԸ

երեք արար

որուն կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Գ. ՏԷՐ-ՎԻՇԵԱՆ, Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ, Տիկիններ՝ Բ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ԱԼԻՍ ՏԻՒՓՕՆ եւայլն։

Այս ներկայացումը կը տրուի յօգուտ Գրիգոր - Վահանի, նախաձեռնութեամբ իր խումբէ մը բարեկամներէն կազմուած յանձնախումբի մը, որուն մաս կը կազմեն Պ. Պ. Ծագուկեան Ե., Թէրզեան Վ., Մանիկօֆ Ց., Պալապանեան Ս., Սամուէլ Հայկ, Տէտէեան Ց., Քէպապճեան Ն.։

Le Gérant : H. STEPHAN

17. Rue Damesme. PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ԵՐԱԹՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ, 45 **Rue de La Boëtie**

(Métro: Miromesnil)

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ *ԹՈՒՐՔ'Ն ՈՒՇԱԳՅԼԵՑ'ՆԻ*

Ջուլթակահար Վիէննայի երաժշտանոցէն

Քայտագրին մէջ պիտի նուագուին դասական հեղինակներէ

ինչպէս նաեւ կովկասեան եւ հայկական գործեր

50 ՀՈԳԻՆՈՑ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Քայտագրին մաս կը կազմէն Պէթհովէնի երկրորդ սէնֆոնին, Հանրի Ռուպօի «Գիշերային թափօրը», հատուած մը՝ Մօցարտէ, ինչպէս նաեւ Գարթեւեանի գործերէն ԿԱՐՕՏԻ ԵՐԳԸ, ՀՈՎԸ, ԿՈՎԿԱՍԵՑԻ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳ ՄԸ (առաջին անգամ), եւ այլն։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 8, 10, 15, 20 եւ 25 ֆր.։ *Կը վաճառուին Հրանտ Սամուէլի քով*, 51 Rue Monsieur le Prince, եւ գրատուն Թէրզեան, 36, Rue Montholon.

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Նուագման պատճուն սրահին դուռները փակ մնալուն պատճառաւ, սպասուհի չենթարկուելու համար կը խնդրուի ճշդապահ բլլալ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊՐՕԳՐԱՄՆԻՑ ցանցնախումբի ժողովը 27 ցունիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ճանաչ ի ասլաքատեղին։

Գուզլաճէ

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի ընդհ. ժողովը 26 ցունիս, կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8.30ին, սովորական վայրը, կաթեւոր օրակարգ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

ԼՕՆԴՈՆի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ փոն տը-շերիւի «Մուրատ» խումբի ընկերները այս շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ծէթէլ տը ֆրանսի սրահին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

"Մայիս 28ը,, Պուռսայի մէջ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ

26 *Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին Հ. Յ. Դ. «Բարսեղ Շտիպազ» Ակումբին մէջ, Սընօ՛ն կը նախագահէ Ընկ. Ա. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ*

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. *ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ կը նուագէ Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ. կլնգանի պատկեր՝ Ա. Ահարոնեանի «Հակումի գիշեր»ը։ Կը մեներգեն Ճարտարապետ-Թելեկտրագէտ Գ. Վ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկիններ Ս. ՀԱՒՃԵԱՆ, Վ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ։ Կ'արտասանեն Օր. Ե. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Տիկին Ս. ՀԱՒՃԵԱՆ։ Հայկական պարեր։ Մուտք 2 ֆրանք։

Դաշտահաւերի ազատամարտի հերոսներու յիշատակին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

26 *Ցունիս, կիրակի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9ը, Սէնթ-Ամտրէի հովտաւէն պարտէզին մէջ։*

Կը նախագահէ Ընկ. ԲԱՐՍԵՂ ՉԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. *ԱԶԳԻՒ ՄՈՒՐԱՏԻՐՈՍԵԱՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, անակնկալներ Ընկ. ԱՇՈՏ ՑԱՒՈՒԵԱՆէ։ «Ադամեան» թատերախումբը կը ներկայացնէ, մեծ պատրաստութեամբ դրուագ մը մեծ ազգիկ Սեբաստացի ՄՈՒՐԱՏի կեանքէն։ Իր սքրաչօժար մասնակցութիւնը կը բերէ Կ. Խաչի Մասնաճիւղի երգչախումբը, դեկավարութեամբ Տիկին ՌՈՒԲԻԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի։ Գուլի մեծ մրցում առաւօտեան ժամը 10ին, արժէքաւոր նուէրներով.

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ

26 *Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ Ժան-տ'Արք սրահին մէջ, կը բեմադրուի առաջին անգամ բլլալով եւ մեծ պատրաստութեամբ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի*

ՄՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

դեկավարութեամբ Ընկ. Յ. ԱՃԷՄԵԱՆի։

Մուտք Ա. կարգ 5 ֆր., Բ. կարգ 4 ֆրանք։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՕՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

27 *Ցունիս, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5, Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ։*

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*

Նիւթ՝ Կեանքի իմաստն ու արժէքը։

Մուտքը մասնակցութիւն 1 ֆրանք։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՆԷՆՎԻԼԻ ՄԷՋ, Շաբաթ երեկոյ, Ցունիս 25ին, Place Michelet։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻ, Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

26 *Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քամփանեթ Ռոզէրի լէ Փէն տը Պասթիտ, Նաճարեանի օթասուն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սէնթ - Ամթուան։*

Բացման խօսք՝ Տիկ. Ս. ԲԱԶԻԿԵԱՆ

Բանախօսութիւն՝ Տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Սէնթ - Ամթուանի սանուհիներու կողմէ խմբերգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր։

Մեծ պատրաստութեամբ եւ կարող ուժերով կը բեմադրուի

ԱՆԻՆ ԾԱԼՈՒԹԵՑԻ

Մուտք 3 ֆր., փոքրերու եւ զինւ. համազգեստ կրողներու ձրի։

ՇԱՆԹ,— Շանդիսավայրը երթալու հարար, փլաս տ'էքսէն առնել թիւ 26 հանրակառքը եւ իջնել Օքթուա, Սէնթ-Ամթուանէն մեկ կայարան վեր։ Նոյն օրը եւ տեղւոյն վրայ պիտի քաշուի սանուհիներու պարգեւաբաշխութիւնը։ Դաշտավայրը բաց է առաւօտէն սկսեալ, փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մրցերք անգլիական, իր անասկան եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաքեզէններ։ Ունտէրվուտ գրի մեքենայ։ Ձափսւոր գիներ։

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—32

Ցտաք գրաճներու փոփոխութիւն, ջեքեր կը փքուին ամէն երկրի համար։ Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։

ԼԱՒ ԳԱՑՄԱՆԵՐ։

ՄՆ DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԾԱՂ - ازومدن معمول خالص راق

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ԲԱՒԸ ՏԻՒԶ

Զուտ իսպառնէ քաղուած եւ ան-խոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ԲԱՒԸ ՏԻՒԶը*։ Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չոր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն *ԲԱՒԸ ՏԻՒԶը* որուն անուրջ, կաղնուրիչ եւ ախորժաքեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille.

Alimentation "TRÉVISE"

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café "HAREM,,

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՔ

Ճոխ սքեներոց արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,

— Ոը՛ ձեր պրձակուրդի օթերուն իսկ չի մտածեր ձեզ, գոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ ատոր տակն ալ որ գտնուիք...

ՄԵԾԱՊԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔԱՐԱՊԱՆԱԿ

Livraison à domicile

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, անմրցելի, անհարդարէ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ջրով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)

Փասսաժիւ՝ 2 rue de la Chapelle եւ 2 rue de la Charbonnière

Մետրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ մէկ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Ցուլիս 14։

ՄՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՒ ԿԵՐԹԱՄՆԵՐ.

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն։ Նուէր կը տրուի ֆանթէզի տարբատ կամ կոլֆ՝ 450 ֆր.է վեր։ Հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկունի Կիւլպէնկեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած, զարնան յատուկ, արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը։ Ներկայացուց ցեղատիպ կարօճով։ Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն զգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ կարճ։

Յոպենեա չեն կրնար գալ իրենց անուններն ժայրենի լեզուով։

Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓՐ. Կ. ԽԱՉԻ Իսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 25 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին իր դպրոցին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՓՈՐԻԶի ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԵԱՆ Հայրենակց. Միութեան Ընդհ. ժողովը 25 Ցունիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին 6, Ավընիւ տ'Իթալի։ Ուրբանեան սրահին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Կը հրաւիրուին անդամ եւ համակիր հայրենակիցները։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԿԱՄՈՒՆԻՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարաիկներու Միութեան Ընդհ. ժողովը 27 Ցունիս, կուշաբթի երեկոյ, ժամը 8.30ին Ա. Ը. Մ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Շրջ. Ընդհ. ժողովը 27 Ցունիս, Նաճիւղի Ընդհ. ժողովը 27 Ցունիս, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Քաստէլ սրճարանին վերնայարկը։

ԳԱՑԼԻՔ ՏԵՍԼԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
26
ՅՈՒՆԻՍ
DIMANCHE
26 JUIN
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3767

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Աւելի սեւ օրեր կրնան գալ

Ամէնէն հարեւանցի ընթերցողն ալ կրնայ չատ բան իմանալ՝ միայն օրուան լուրերէն։ Կ'իմանայ դէպքեր, մէկը միւսէն մօտյլ եւ անատոյգ։

Ահաւասիկ Սանճաքի պարագան, այնքան վրդովիչ հեռանկարներով։

Լուրերը հակասական են տակաւին, եւ չատ բան սուզման կը կարօտի։

Եւ սակայն, այլեւս տարակոյս չկայ թէ Ֆրանսա չատ լայն զիջումներ կատարած, գրեթէ ընդ առաջ գացած է Թուրքիոյ բոլոր պահանջներուն, ապահովելու համար բարեկամութեան դաշնագիրը։

Էնկիւրիի թերթերը արդէն կ'աւետեն թէ Թրքական զօրամասմը պիտի մտնէ Սանճաք, ապահովելու համար բարեկարգութիւնը, Ֆրանսական զօրքին հետ, հրամանատարութեամբ Ֆրանսացի սպայի մը։

Միւս կողմէ, Ժընեւէն պաշտօնապէս կը հաստատեն թէ ձեռնթափ եղած է Ազգաժողովին ընտրական յանձնախումբը եւ նոյնիսկ եռ կանչուած։

Հոգատար իշխանութիւնը ինք այլեւս «աննպատակ», ուրիշ խօքով՝ աւելորդ կը գտնէ այդ չէզոք յանձնախումբը, քանի որ ուղղակի բանակցութիւններ կը կատարուին Թուրքիոյ հետ, բոլոր վիճելի հարցերու մասին։

Այսպէս զոհացում կը գտնէ Թուրքիոյ վերջին պահանջն ալ,— Ազգաժողովի ներկայացուցիչներուն յետս կոչումը, իրրեւ «հակաթուրք»։

Տեղական թերթերը, որոնք երբեք լրջօրէն չդրագեցան Սանճաքի տագնապով, արդէն զոհունակութեամբ կ'արձանագրեն Ֆրանքեւթուրք բանակցութեանց յաջողութիւնը։

Ուրեմն, չատ չանցած պիտի լսենք ուրիշ «աւետարեր» լուրեր ալ։ Մնանաւանդ որ, պաշտօնապէս կը հաստատուի արտաքին նախարարին ուղեւորութիւնը դէպի Էնկիւրի։

Այս այցելութիւնը ո՞րքան կը յիշեցնէ հանդուցեալ Վենիզէլոսի ուղեւորութիւնը, 1930ին, որ յանգեցաւ սիրակցորդ բարեկամութեան, նոյնիսկ զինակցութեան ...

Գաղտնիք մը յայտնած պիտի չըլլանք, ըսելով թէ Ֆրանսա ամէն զիջողութեան յանձնառու է, խուսափելու համար նոր վտանգի մը՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ։ Ձիշդ այն պահուն երբ այնքան թանձր ամպեր կուտակուած են Եւրոպայի մէջ, իր անմիջական սահմաններուն վրայ։

Եւ արդէն մտահոգութիւնը կը ծաւալի ինչպէս Ալեքսանդրէթի շրջանին, նոյնպէս Սուրիոյ մէջ, հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն։

Անշուշտ կանխահաս է խուճապի մատնուելու համար, քանի որ հոգատարութիւնը չէ վերջացած տակաւին, եւ Ֆրանսա կը մընայ իր դիրքերուն վրայ՝ առնուազն մինչեւ 1940։

Բայց եւ այնպէս, փաստ է որ Թուրքիա լայն զեռին մը եւս չահեցաւ, հարաւային ճակատին վրայ։ Մրգագրուած դաշնագրով, պիտի դառնայ խնամակալը Սանճաքին, ինչպէս եւ Սուրիոյ ու Լիբանանի, Ֆրանսայի հետ։ Գրեթէ հաւասարէ հաւասար ...

Ահա թէ ո՛ւր առաջնորդեց 1921ի ձախաւեր համաձայնութիւնը, Պոհան-Պուլէօնի կարճամիտ քաղաքականութիւնը, Կիլիկիոյ պարպումէն մինչեւ Սանճաքին «մտանուր վարշաձեւը»։

Հետանկարը նոյնքան մռայլ է «արեւելեան կոմմն աչխարհի»։

Կովկասեան տարադիրները — Վրացի, Ազէրի, Լեռնականքրաբար անցած են արդէն, ծանրակչիռ դէպքեր նախատեսելով Մ. Միութեան եւ մասնաւորապէս իրենց երկրին մէջ։ Եւ «Կովկազ»ի խմբակը այնպէս կ'արտայայտուի որ կարծես ըսել կ'ուզէ, — Մօտ է գարունը։

Այս առթիւ, օրուան աչխարհակալներէն անոնք որ չահագրգռուած են Ռուսաստանի տկարացումով եւ մասնաւորապէս կովկասի ճակատագրով, չարունակ «միացեալ ճակատ» կը թելադրեն...

Միւս կողմէ, մանրամասն վերլուծման չի կարօտիր Մեծն Բրիտանիոյ առաստաձեան աշխատութիւնը՝ իր յաւիտենական հովանաւորեալին, Թուրքիոյ, — 16 միլիոն ոսկի, որուն առ նուազն վեց միլիոնը պիտի յատկացուի վերազինման։

Զար բերաններ կ'ըսեն թէ այս վարկերէն երկու միլիոն ոսկին պարտք պիտի չհամարուի, այլ... «տեսնուինք»։

Ամէն պարագայի մէջ, բրիտանական աչխարհակալութեան համար Բագուի քարիւղը եւ Վրաստանի «մանկանէզ»ի հանքերը աւելի ծանր կը կշռեն, քան որ եւ է ժողովուրդի արիւնը։

Կը թուի թէ Մ. Միութիւնն ալ պատրանքներ չի տնուցաներ այս մասին։

Այդ մտահոգութեամբ ալ, չարունակ տեղափոխութիւններ կը կատարէ մասնաւորապէս Կովկասեան ճակատին վրայ։

Մեր թղթակիցները ժամանակին հաղորդած էին զանազան դիւանագիտական քայլեր, ինչպէս եւ տեղական զօրքի «այլուր փոխադրութիւնը» (մինչեւ Սիպերիա)։ Հնչակեան վաստակաւոր դործիչը, Գրիգոր Եղիկեան, իր կարգին հաստատելով այս տեղափոխութիւնները, կը դրէ թէ հեռագիրներ կը տեղեկացնեն Ռուսերը կը տեղաւորուին Կովկասի խոցելի կէտերուն վրայ, Բագուէն մինչեւ Արաքսի եւ Կուրի ափերը։

Այսպէս կամ այնպէս, մռա՛յլ է հեռանկարը, Միջերկրականի ափերէն մինչեւ Արարատ։ Փոթորիկ մը կը ծաւալի մթնոլորտին մէջ, եւ աւելի սեւ օրեր կրնան գալ։

Ա.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՄԻՇՏ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ԿԸ ՍՏԱՆԱՆ

Ազգաժողովին յանձնախումբը եռ կանչուած

Ժընեւէն կը հեռագրեն տեղական թերթերուն.— Գրեթէ հարթուած են այն դժուարութիւնները որ ծագած էին Թրքական կառավարութեան եւ Ազգաժողովի ընտրական յանձնախումբին միջեւ, Սանճաքի արձանագրութեանց մասին։ Նկատի առնելով Ֆրանսական եւ Թրքական կառավարութեանց միջեւ ծագած համաձայնութիւնը՝ բարեկամաբար եւ ուղղակի բանակցութիւններով կարգադրելու համար այս դժուարութիւնները, այլեւս աննպատակ դարձած է չէզոք յանձնախումբը, որ ղրկուած էր իբրեւ արբիտր դեր կատարելու համար։ Ուստի, այսօր (24 յունիս) հրաման տրուեցաւ յանձնախումբի քարտուղարին, որ ուղղակի ներկայացուցչին է Ազգաժողովին, դադրեցնել իր գործունէութիւնը։ Անշուշտ յանձնաժողովն ալ չուտով պիտի դադրեցնէ իր աչխատանքը։

Թրքական շրջանակներու մէջ չատ դոհ կ'երեւան Ֆրանքեւթուրք բանակցութեանց ընթացքէն։ Երկու սպայակոյտներուն միջեւ կատարուած խօսակցութիւնները բարեյաջող ելքի մը յանգած են։ Լաւ ճամբու մէջ են այն բանակցութիւնները որ կը վերաբերին սահմանագլուխներու վերջնական ճշդումին, ինչպէս եւ փոխադարձ աջակցութեան դաչինքի բանակցութիւնները։

Այսպէս փաստերով կը հաստատուին Ֆրանսայի արտաքին նախարարին նպաստաւոր տպաւորութիւնները, որ յայտնուեցան 2 օր առաջ, հացկերոյթի մը առեն։ Բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ յառաջիկայ սեպտեմբերին Էնկիւրի երթալով, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը պիտի յաջողի Աթաթիւրքի հետ ամրապնդել Ֆրանքեւթուրք բարեկամութիւնը։

Աւիւնպէի դէմ մը Այեխսանտրէթի մէջ

Այեխսանտրէթէն կը հեռագրեն յունիս 24 թուականով.—

Ծանր խռովութիւն մը ծագեցաւ ճէյմի գիւղին մէջ, ոստիկան - զօրքին եւ բնակիչներուն միջեւ։ Ոստիկան-զօրքը ձերբակալած էր ամբաստանեալ մը։ Գիւղացիները օգնութեան հասնելով ազատեցին կալանաւորը։ Միեւնոյն առեն քարեր արձակած եւ կրակ բացած ըլլալով, ոստիկանները հարկադրուեցան կէնքի դիմել եւ սպաննեցին յարձակողներէն երկուքը։ Ոստիկաններէն ալ երկու հոգի վիրաւորուեցան։

Իտալիոյ մերկացումները "Անճաքի գայթակղութեան" մասին

Երէկ թարգմանած էինք Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթին քաղաքական խմբագրականին առաջին մասը, «Անճաքի գայթակղութեան» մասին։ Ահաւասիկ մնացեալը.—

— « Անճաքը հայածանքներու չրջան մը կ'անցընէ աւելի քան տասնըհինգ օրէ ի վեր։ Շրջանին ատրն է հրամանատար Քոլէ, Հրեղէն Ասչի ականաւոր անդամներէն, որ ժամանակին զոպղական գործողութիւններ վարեց Դամասկոսի մէջ։ Հրամանատար Քոլէ քաղաքապետ է Փարիզի մէջ։ Արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ գիտեն որ ան աչքի չի զարներ ոչ սուրիական գործերու հակացողութեամբ, ոչ ալ պարզ խելքով։ Ալեքսանդրէթի մէջ իր բռնած դիրքը կ'անպատուէ Ֆրանսան։ Իր առաջին գործն եղաւ բոլոր վարիչ դիրքերուն վրայ պաշտօնի կոչել Թուրք տարրեր։ Տասնըհինգ օրէ ի վեր Մթրքցի զինուորներ ահուսարսափի կը մատնեն չրջանը։ Համաձատար Քոլէ սուիններու սպառնալիքին տակ կը պահանջէ որ Թուրքերուն ֆուէ տրուի։ Արաբներուն արգիլուած է շրջազգեստ երկրին մէջ։ Իւրաքանչիւր Թուրք հինգ անձնագիր կը ստանայ, որպէսզի որ եւ է անակնկալ կարելի չըլլայ եւ թրքական մեծամասնութիւնը ապահովուի։ Ի՞նչ պիտի արժեն այսպէս հաւաքուած Թուանշանները։ Ի՞նչպէս կարելի է վաւերական համարել զանոնք։

Դեռ աւելին կայ.— մեզի հասած առաջին լուրերը կ'ըսեն թէ հակառակ այս անանուն ահուսարսափին, Թուրքերը չեն յաջողիր աւելցնել արդէն ստացուած քուէներու համեմատութիւնը։ Վաղը ի՞նչ դիւային միջոցի պիտի դիմէ չարաչուք Քոլէն, ամէն գնով պարտադրելու համար 22 Թուրք երեսփոխանները։

Զափէն աւելի տեւեց գայթակղութիւնը։ Թանկագին է Թուրքիոյ բարեկամութիւնը, բայց՝ քաղաքապետ են էնկիւրիի կառավարութեան այսօրուան ներչնորհները։ Անոնք կը գանուին Պերլին, ուր ներկայ Գերմանիոյ վարիչները իւրացուցած են կայսերական Գերմանիոյ աչխարհակալութեան ծրագիրները դէպի Պարսից ծոց։ Ֆրանսական կառավարութեան խելացի քաղաքականութիւնը կը սպառնայ յանգիլ Սուրիոյ քայքայման եւ այդ ծրագիրներուն իրականացման։ Պէտք է խափանել այս բանը, նոյնիսկ Ժոռժ Պոնկի դէմ։ Պէտք է վերջ տալ Անճաքի Թրքական ահուսարսափին որուն հետ միաժամանակ ահաբեկչական արարքներ կը կատարուին Սուրիոյ մէջ։ Պէտք է բոլոր հաստատակութեանց ապահովել քաղաքականութեան ազատութիւնը։ պէտք է, Պ. Ժոռժ Պոնկ, յարգել տալ Ժընեւի որոշումները, այս է Ֆրանսայի դերը։ Պէտք է, եւ անմիջապէս, դադրեցնել հրամանատար Քոլէի խելագարութիւնները»։

Ազգային վարկերը Թուրքիոյ վերազինման համար

Առջի օր Լոնտոնի մէջ հրատարակուեցաւ այն օրինագիծը որով մեծապուճար վարկեր կը սահմանուին Թուրքիոյ վերազինման համար։ Այդ օրինագիծը կը հաստատէ անգլեւթուրք համաձայնութիւնը, որուն տրամադրութեամբ անգլիական կառավարութիւնը վեց միլիոն ոսկի կը տրամադրէ, որպէսզի Թուրքիա կարենայ զինուորական անհրաժեշտ պիտոյքները գնել Անգլիոյ մէջ։ Օրինագծին առաջին յօդուածը հաստատելով կնքուած համաձայնութիւնը, գանձային նախարարութեան արտօնութիւն կուտայ տրամադրելու անհրաժեշտ վարկերը։ Երկրորդ յօդուածը կ'ըսէ որ այդ վարկերը ճարելու եւ վերստանալու պարագաները։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԻՒՆԸ ԿԸ ՔԱՇԷ ...

Ընթերցող մը, որ երեւի բան չի փախցներ Ցառաջէն, հետեւեալ նիամանկը գրէր է խմբագրութեան։

— « Ցառաջի մէջ կարդացի Ս. Քէլէնճի անուն սրիկայի մը մէկ նամակը Թուրք թերթերուն, ուր կ'առաջարկէր ջնջել հայերէն անուններ, հայերէնը եւն.։ Այս կարդալով հետեւեալ պատմութիւնը եկաւ միտքս ։

Ժամանակին նահանգապետ մը ոսկեով, արծաթով եւ ադամանդներով ճի մը զարդարելով, ուզեց օր մը Հայոց եկեղեցիին դրան քովը կը կապէ եւ կ'ըսէ.— «Ով որ Թրքութիւնը ընդունի, այս ճին անոր պիտի ըլլայ վրայի հարստութիւնով, Թող հեծնէ երթայ» ։ Նոյն օրը եպիսկոպոս մը կը պատասխանէ եղեր։ Թափորի առեն այս ճին կը տեսնէ եւ քովիններուն կը հարցնէ։ Երբ կ'իմանայ պատճառը, անմիջապէս պատարագի չուրջառը նետելով, ճին կը հեծնէ եւ անյայտ կ'ըլլայ, ժողովուրդը ափ ի բերան ձգելով։ Քանի վարդապետներ եպիսկոպոսին մեռած մօրը գերեզմանին գլուխը երթալով երեք օր երեք գիշեր կ'աղօթեն։ Երրորդ օրը գերեզմանը ճեղքուելով մեռեալը կը հարցնէ.— «Ինչո՞ւ զիս անհանգիստ կ'ընէք, ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ»։

Վարդապետներէն մին կը հարցնէ.— Տիկին, քու տղադ որ եպիսկոպոս էր, հիմա իր կրօնքը ուրանալով Թըրքուհիւնը ընդունեց, ի՞նչ է պատճառը»։

կինը կ'ըսէ.

— Աբիւնը պիտի քաչէ, ես զայն թուրք մը առած էի։

Սիրելի «Ցառաջ», արդեօք այս Ս. Քէլէճի կոչուած հրէչին համ՞յրն ալ Թուրք է որ իր ազգութիւնը ուրանալով արմատէն ջնջել կ'ուզէ »։ Գ. Մ.

— Անշուշտ, անշո՛ւշտ,— պիտի ըսէր մեր Թագուր Այվազեանը։

Արդարեւ, կ'իմանամ թէ այդ Քէլէճին (Սահակ) զաւակն է հռչակաւոր « բանթոճի» Շամիրամի, որ Թուրք բիմերու զարդը կը կազմէր մեր պատանութեան օրերուն, որուն չարժուճեւերը Թուրք էֆէնտիներու եւ պէյերու բերնին ջուրերը կը վազցնէին, որուն համար կ'ըսէին թէ... եւայլն։

Եթէ կարելի ըլլար Շամիրամ հանդիսի ալ աչքերնիս դնել իր գերեզմանին, անշուշտ պիտի պատմէր վաւերական պատմութիւնը այս որդին, որուն վրայ ամէնէն առաջ Թուրքերը իրենք պիտի բժշկին։

Թուրք հրապարակագիր մը չէ՞ր ըսած, բանի մը ամիս առաջ գրեց թէ անունն փոխելով մարդ իսկական Թուրք չըլլար։

Նորէն թրքական առած մըն է որ կ'ըսէ.— «Ալըրնը իմեռար խոէն համարզատէ տիր»։

Վ.Ա.Հէ

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՁԷՊԵԼԸ ՍՈՒՍԱՅԻ ՄԷՋ

Պէյրութի «Ազդակ»էն առնելով գրած էինք թէ ծայրագէզ թշուառութիւն կը տիրէ Ճէպէլը Մուսայի մէջ։ Ահաւասիկ մանրամասնութիւնները.—

Տնտեսական տագնապը, որ ծայր առած է մայիսի կէսէն ի վեր, զարհուրելի չափերու հասած է հիմա։

Ամէն առաջ, բազմաթիւ հայ եւ ալեվի մշակներ օրականով կ'աչխատէին Թրքական ագարակներու եւ դաշտերու մէջ։ Ընտրական արձանագրութիւնները սկսելէն վերջ, գործ տրուելու համար պայման դրուեցաւ ցուցնել պաշտօնական տոմս թէ ենթական արձանագրուած է թրքական ցանկին մէջ։ Այլապէս՝ ոչ մէկ գործ ...։

Միւս կողմէ, տեղի ունեցող միջադէպերուն եւ տիրող զրգռութեանց հետեւանքով, բազմաթիւ վայրերու մէջ կանգ առաւ դաշտային աչխատանքը եւ հունձքը կը մնայ երեսի վրայ։ Ամէն տուժեցին նաեւ Թուրք հողատէրերը։ Բնականաբար կանգ առաւ նաեւ առուտուրը, չուարման մատնելով առեւտրականները։ Երբ ճամբաները անապահով են, երբ ամէն օր վրդովիչ զրոյցներ կ'ընեն, չեղած՝ դէպքերը կը ծանուցուին, ո՞ր գիւղացին է որ սիրտ պիտի ընէ, քաղաք իջնելու, գնում կատարելու, կամ իր բերքը վաճառելու։

Ծանր վնաս կրեցին նաեւ ամարանոց - գիւղերը, որոնց բնակչութեան գլխաւոր յոյսը գիւղատնտեսութիւնն է։ Արդ, տուեալ պայմաններուն մէջ ո՞վ կրնայ խորհիլ օդափոխութեան մասին, երբ ընդհանուր մտմտուքն է «չրջանառութիւնը», Սանճաքին մեկնումը ...։

Այս պատճառով, գեռ մայիսի վերջերը, երբ սկսած չէր խուճապը, երկու զուտ հայկական գիւղեր՝ Աթըք եւ Սօղուք Օլուք, արդէն իսկ մտմտուքի մէջ էին, քանի որ վարձու տուներէն կը մնային պարապ։

Թուրքերը «պօյքօթ» ըրած են եւ ո եւ է առուտուր չեն ըներ եւ ոչ ալ գործ կուտան։ Այսօր հետեւանքով, մանաւանդ Ճէպէլ Մուսայի հայութիւնը մատնուած է անտանելի վիճակի մը։ Մօտ 50 ընտանիքներ օրերէ ի վեր ալօթի են եւ հաց կ'ուզեն։ Այսօր, շնորհիւ Ազգաժողովի տեղաւորման գրասենեակի ներկայացուցիչ Պ. Բիւրհան Թիւֆէնկճեանի ջանքերուն, կարելի եղաւ չորս հաց մը հայթայթել անոնց։

ԹՈՒՐՔ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՄԱՆԱ՞Ք ՊԻՏԻ ՄՏՆԵՆ

Թուրք թերթերը կ'աւետեն թէ չուտով Թուրք զինուորներ պիտի մտնեն Սանճաք, Ֆրանսացիներուն հետ, ապահովելու համար բարեկարգութիւնը։ Միեւնոյն օրը Թրքական օդաուրմիր մըն ալ Սանճաք պիտի երթայ ։

«Վա Քրոնիք» Թերթը կը ծանուցանէ թէ Թուրքեւֆրանսական զինուորական բանակցութեանց ընթացքին, Տարտանէլի խնդիրն ալ ծեծուած է։ Միեւնոյն Թերթը կը գրէ նաեւ թէ, Լազքիյէի մէջ 2000 սեռնակալի զինուորներ պատրաստ կը սպասեն Սանճաք ղրկուելու համար ։

«Լջօ տը Սիրի» կը ծանուցանէ թէ Անթաքիոյ զինուորական խորհրդակցութիւնները համաձայնութեամբ վերջացած են եւ թէ որոշուած է որ Սանճաքի կարգապահութիւնն ալ Ֆրանսացիի մը հրամանատարութեան տակ Թրքական եւ ֆրանսական դունդերու կողմէ պիտի պահպանուի ։

**** Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաները եւ Ուսպէկականներն ու Իթթիհատականները կը չարունակեն գրգռութիւններն ու խռովութիւնները։ Թրքական ցանկին մէջ արձանագրուողները գժուարութեանց կը բախին ։*

Սուէտիայի մէջ ի տես Թուրք արձանագրուողներու, Ազգաժողովի քննիչ յանձնաժողովին նախագահը բարկանալով ընտրական գիւանը փակել տուաւ ։ Հակառակ տիրող պաշտպան վիճակին, Ուսպէկաններու (համարաբական) յարձակումէն վախնալով կառավարչատունը փշապատ թելերով չրջապատուած է ։ Ոճրագործութեամբ ամբաստանուած 11 Ուսպէկական գաւառացիներ ազատ արձակուեցան առանց կուսակալին գիտութեան, ինչ որ զէշ ազդեցու -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգ՝ ՏԵՆՆԻՍ ՀՈՒՅՔԻ
Trans : J. M.
Թարգմ. Ծ. Ս.

Մուրատը ժամանակ չունեցավ հետաքրքրվելու, ուրախ էր, որ Ֆերիդեհ Նիսան ինքն էր եկել իր մոտ: Հասկանալի էր, որ նա չէր ցանկանում, որ ուրիշները տեսնեն իր մերկ ձիրքերը, որոնց մասին ինքը լավ գիտեր: Ֆերիդեհ Նիսանի մերկությունը հրաշալի էր, իսկ նրա գեղեցկությունը՝ անզուգական: Մուրատը չէր կարող չհիանալ նրա կատարյալ կազմվածքով, նրա մետաքսանման մաշկի փայլով և նրա մարմնի հմայքով: Նա ուզում էր նրան ամուր գրկել իր ուժեղ թևերի մեջ, համբուրել նրա կարմիր շրթունքները, զգալ նրա ջերմ շունչը, նրա մարմնի դողդոջումը, երբ նա կհանձնվի իր տիրոջ ուժեղ գրկին:

Բայց նա գիտեր, որ դա ոչ ժամանակն է, ոչ էլ տեղը: Ֆերիդեհ Նիսանը ուզում էր, որ նա իր հետ գնա, և նա գնալու էր

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՅՍԸ

Ինչպես հայտնի է, որպես նախապատրաստություն Ջեմս Ուոթի հուշարձանի բացման, Գլազգոյի քաղաքային խորհուրդը կազմակերպել էր հանրային մրցույթ՝ Ուոթի կենդանագիր արձանի նախագծի համար։ Մրցույթին մասնակցել էին 12 քանդակագործներ։ Առաջին մրցանակը շնորհվել է Ֆրեդերիկ Փեթոնին։ Ներկայացնում ենք նրա նախագիծը։

Ֆրեդերիկ Փեթոն

Ջեյմս Ուոթ

թիւն գործեց ժողովուրդին վրայ :

Ոստիկան զօրքի հրամանատար Սէրինին գիւղերը պտտելով յայտարարեց ժողովուրդին թէ ներկայ կացութիւնը առժամանակեայ է, թէ Ֆրանսացիները Սանճաքը երբեք պիտի չլքեն եւ թէ պէտք չէ Թուրքերուն քուէ տալ :

Ուսպէկական քոմիթէճիներուն գործունէութիւնը մեծ թափ ստացած է : Գիչերները փողոցներուն մէջ պարպուած հրացաններով քաղաքին մէջ յեղափոխական մթնոլորտ մը ստեղծել կը ջանան :

Թուրք ժողովուրդը մեծ կարօտով եւ անձկութեամբ կը սպասէ Թուրք զինուորներուն գալստեան :

Մամուգործուվճառուն վաճառգործուվը Ուկրաչնայի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ուկրայնայի մաքրագործուվներուն մաք - րագործումը լրացաւ կուսակցական համագումարին փակումով : Նորընտիր քաղաքական Բիւրոյին մէջ մէկ հոգի չէ մնացած անցեալ տարուան Բիւրոյէն : Բացականներուն մէջ կը դանուին Կոսիոր եւ Կրիկորի Պետրովսկի : Առաջինը, որ քարտուղարն էր Ուկրայնայի Կեդր. Կոմիտէին, մինչեռոյն ատեն անդամ էր համախորհրդային Քաղաքական Բիւրոյին, բայց իր անունը չի լսուիր շա - բաթներէ ի վեր : Պետրովսկի նախագահն էր Ուկրայնայի եւ մէկը Ե. Միու - թեան եօթը նախագահներէն : Իր անհետացումով, եօթը նախագահներէն կը մնայ միայն կալինին :

Բոլոր ամբաստանեալները մասնաւորապէս կը մեղադրուին իբրեւ պա - տասխանատու կասկածի այն ընդհանուր մթնոլորտին որ այժմ կը տիրէ երկ - րին մէջ, ինչպէս եւ կարգապահութեան թուլացման : Ստորագրանները «ժողո - վուրդի թշնամի» կը հռչակուին : Ուկրայնայի կուսակցութեան նոր քարտու - ղարն է այժմ Նիկիտա Կրուչեւ, Մոսկուայի շրջանին նախորդ վարիչը եւ Սթալինի մտերիմը :

Ուկրայնայի 15.000 տեղական քարտուղարներէն աւելի քան 22 առ հարիւրը փոխուած են վերջին մէկ ամսուան ընթացքին :

*** Մոսկուայի օտար շրջանակներուն մէջ շրջած զրոյցներու համաձայն, զանազան հանրապետութեանց կարգ մը գործավարները անհետացած են վեր - ջերս, խորհրդաւոր պարագաներու մէջ : Մասնաւորապէս կը յիշուին Սպիտակ Ռուսաստանի, Թիւրքմէնիստանի, Ղազախիստանի եւն. հանրապետութեանց գործավարները, ինչպէս եւ զանազան շրջաններու կամքիր բանակի քաղաքական վարիչները :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ չէզոքութիւնը յարգելու համար, Իտալիա եւ Գերմանիա ծանուցագիրներ փոխանակեցին զուիցերիական կառավարութեան հետ, ամէն հաւաստիք ընծայելով :

ՊԼՅՐՈՒԹԷՆ կը հեռագրեն թէ առեւտրականներու ընկերակցութեան որո - շումով, բոլոր խանութները եւ չուկաները փակուեցան, բողոքելու համար մաքսատուրքերու յաւելման դէմ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՀՐԵԱՆԵՐԸ յուսահատելով նոր խստութիւններէն, կը ծա - խեն իրենց խանութները : Իսկ Վիէննայի մէջ հարիւրաւորներ պոչ կազմած են ամերիկեան հիւպատոսարանին առջեւ, անցագիր ճարելու համար :

ՍՊԱՆԻՈՑ օտար կամաւորները եւս քաշելու համար, 2.500.000 տոլարի ծախք մը կը նախատեսուի (380 միլիոն ֆրանք) : Իւրաքանչիւր կամաւորի վե - րադարձի ծախքը կը հաշուուին 50 տոլար : — Կռիւները կատաղօրէն կը շարու - նակուին : Զօր. Ֆրանքօ նոր յարձակողականի մը ձեռնարկած է :

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ անդամներէն Զօր. Տիւէնհէօր առժամապէս ազատ արձակուեցաւ, ուրիշ բանտարկեալի մը հետ :

ՀԱՆԳԻՍՏ Տ. ՍԱՀԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

Մարսէյլէն զրկուած մահագրէ մը ցաւով կ'իմանանք մահը Սահակ աւագ քահանայ Փափազեանի, 70 տարեկան :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է յունիս 21ին, Պոմոնի Մ. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին, եւ մարմինը ամփոփուած է Սէն Փիէռի գերեզմանա - տունը, Պալաքեան եպիսկ.ի համար կառուցուած հայ եկեղեցականներու դամ - բարանին մէջ :

Մեր ցաւակցութիւնները իր պարագաներուն :

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ՋՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հաւաքածոյ կազմելու համար կը պակսին հետեւեալ թիւերը — 1, 2, 13, 20, 39: Առաջին առթիւ պէտք ունինք թիւ 39ին: Վերադար - ձնողներուն պատրաստ ենք տալ պահանջուած փոխարինութիւնը: (Շնորհակալութիւն մեր բարեկամներուն, որոնց բարեացակամութեամբ լրացուցինք քանի մը հաւաքածոյ):

ՀԱՑ ԲՈՑԺԻ երեք տարուան հաւաքածոն, առանց ապահովելու պակաս թիւերը, կը ծախուի 50 ֆրանք,— մօտաւորապէս 700 էջնոց հատոր մը:

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ են Հայ-Բոյժի 45, 46 եւ 47 թիւերը:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահ - մանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Շ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՊԱՏՈՒՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **ԶՕՐԷՀ ՆՈՒՒԱՐ ՊԷՅԻ**
Մասնակցութեամբ երիտ. Հայրենեաց եւ Հայ երիտ. Միութեան
3 Յուլիս, կիրակի, ժամը 15—24

ՕԹԷԼ Շիպըրլիթարի գետահայեաց պարտէզին մէջ. Ժիւվիզի
Ընտիր նուագ, բացօթեայ պար, գեղարուեստական եւ այլ հա - ճելի ասոնկական, դիւրամատչելի պիւֆէ եւ պաղ ընթրիք:
Երթեւեկ հանգստաւէտ կառքերով

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը, զմմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպա - սարկութիւն, գոյսկան օդի՝ եւ քաշելիք ձաշարանատիպոջ անվիճե - լի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրա - մադրուի սրահ անյիշեցուցիչ ժամերուն:
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

Alimentation TIQ-TON
Գ. ՃԻՏԷՃԵԱՆ
20, Rue Tiquetonne, Paris, Մէթրօ Hallesի կամ Etienne-Marcelի 2 վայրկեան
Téléphone: Central 76—95

Բացուած է աբեւելեան եւ եւրոպական ուտելիքներու ճոխ մթերանոց, անմրցելի գիներով: Մեծաքանակ եւ մանրածախ:
Առաջնակարգ ճեմարան պարեր, 14 ֆրանք քիլօն: Գաշգավալ 17 ֆր.: Պուլկուր, 4.50 ֆր.: Ձիթապտուղ, 6 ֆր.: Բրինձ, 2.50ֆր.,
Ապուխտ, 22 ֆր.: Մուճուք, 18 ֆր.:
Միւս ապրանքները նոյն համեմատութեամբ: Փորձեցէք եւ պիտի ըլլաք միայն յաժախորդ:
Խանութը բաց է առաւօտեան ժամը 5էն, բացի երկուշաբթիէն: **Livraison à domicile**

Հ. Ռ. Դ.

Փարիզ

ՊՐՕՊԱԿԱՆԻՏ ցանձնախումբի ժողովը 27 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ճանօթ հաւաքատեղին:

«Մայիս 28ը» Պողտոյի մէջ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին Հ. Յ. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» Ակումբին մէջ, Սընօռ: կը նախագահէ Ընկ. Ա. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. **ՀՐԱՉՆ ՍԱՄՈՒԷԼ**

Դաշտահաւեր
ազատավարձի հետեւանքով ցիշտակին
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՌԱՄԵԱՆ» ԵՒ - ԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
26 Յունիս, կիրակի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9ը, Սէնթ-Անտրէի հովասուն պարտէզին մէջ:
Կը նախագահէ Ընկ. ԲԱՐՍԵՂ ՉԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. **ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ**
Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ ժան-տ'Արք սրահին մէջ, կը բեմադրուի առաջին անգամ ըլլալով եւ մեծ պատ - րաստութեամբ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ԾՐՈՒՆԴԻ ՀՈԳԻՆԸ
դեկավարութեամբ Ընկ Յ. ԱՃԷՄԵԱՆի:
Մուտք Ա. կարգ 5 ֆր., Բ. կարգ 4 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒՔԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
27 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկ - եան» սրահին մէջ, 5, Ռիւ սը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ:
ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ կեանքի իմաստն ու արժէքը:
Մուտքը ազատ է:
Մուտքի համար 1 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Մոնփելիէի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը հրաւիրած է բանա - խօսելու Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆը՝ 28 Յունիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Միութեանս հաւաքատեղին, 2, Փլաս տը լա Մէրի, Մոնփելիէ:
Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Հ. Կ ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ Մ.ՃՒՒՂԻ, Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քամփանեը Ռօզէ - րի լէ Փէն տը Պասթիւտ, Նաճարեանի օգաստն եւ ծառախիտ պար - տէզին մէջ, Սէնթ - Անթուան:
Բացման խօսք՝ Տիկ. Ս. ԲԱՂԻԿԵԱՆ
Բանախօսութիւն՝ Տիկ. Ն. ՓԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ

ԽՆԴՈՅՔ
Իսի Լէ Մուլինոյի Հայ երիտասարդաց Միութեան խնջոյքը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 26ին, կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Գ. Ջատիկի սրճարանը, 45, Rue de la Défense:
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ
կը մասնակցի ԵՓՐԱՏ նուագախումբը. Մուտքը ազատ է:
Ճոխ պիւֆէ
Միութեան վիճակահանութիւնը կը քաշուի նոյն օրը:

Իսի Լէ Մուլինոյի «Խրիմեան» դպրոցի հանդէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 3ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
Իսի Լէ Մուլինոյի Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միու - թեան Ընդհ. ժողովը 27 Յունիս, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 8.30ին Խը - րիմեան սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:
Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ փարիզի Մաս - նաճիւղի Ընդհ. ժողովը 27 Յունիս, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Քատէի սրճարանին վերնայարկը:

REXY CINEMA (Lyon)
24 Յունիս — 30 Յունիս
Cours Lafayette, angle Rue Garibal.
Ամէն օր ցերեկոյթները 2.30ին, իրիկուանները 20.30ին:
Lisette Lanvin dans "Enfants de Paris"
Meg-Lemonnier et René-Lefébvre dans 3—6—9
Գիներ 3, 5 եւ 7 ֆրանք
Ներկայ յայտարարութիւնը բե - րողին կը տրուի 2 մուտքի տոմ - սակ զեղչուած գինով :

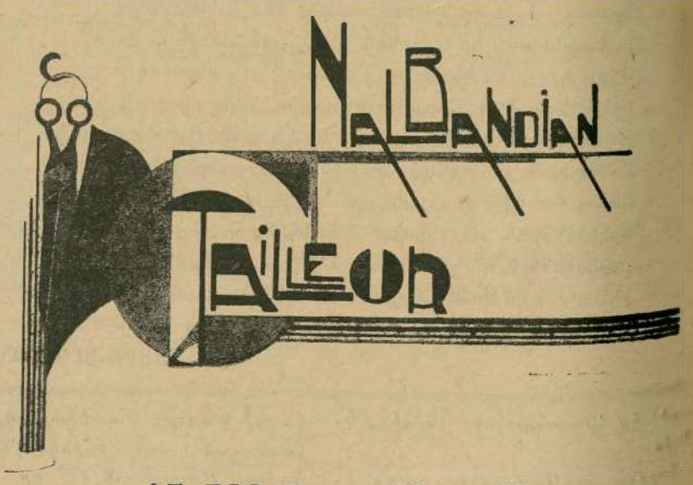
ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ
T. S. F. ՆԵՐՈՒՍ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ՋԵՂՁՈՎ
ԳՈՐՏԻՔՆԵՐ 200 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
Կ'ընգունինք ամէն օր ժամագրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՒՐԱԽ ԵՐԵԿՈՑՔ
26 Յունիս, կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 9ին
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8, Rue Danton (St. Michel)
Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի
բեմադրութեամբ հանրածանօթ արուեստագէտ-վարպետին
Հ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ
ԳՐԻԳՈՐ-ՎԱՀԱՆԻ փարիզահայ կեանքէ գուարթ կատակերգութիւնը
ՄՆԱՆԿ ԵՒ ՏՆԱՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՋԸ
երեք արար
որուն կը մասնակցին՝ Ա. ԴՄԲԼԵԱՆ, Ա. ՄԱՐՍՊԵԱՆ, Գ. ՏԷՐ. ՎԻՇԵԱՆ, Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ, Տիկիններ՝ Ռ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ԱԼԻՍ ՏԻՒ. ՓՕՆ եւայլն:
Այս ներկայացումը կը տրուի յօգուտ Գրիգոր-Վահանի, նա - խաձեռնութեամբ իր խումբ մը բարեկամներէն կազմուած յանձնա - խումբի մը, որուն մաս կը կազմեն Պ. Պ. Եագուպեան Ա., Թէրզեան Վ., Մանիկօֆ Ե., Պալապանեան Ս., Սամուէլ Հայկ, Տէտէեան Յ., Քելապճեան Ն.:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի
24, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿՈՒՐ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Հաւատոները ժամագրութեամբ:

ՀԱՄՑԱՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՕԿԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ
120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)
Tél. Marcadet 55 — 48
Կ'ընդունի ամէն օր Չէն 8: կիրակի եւ տօն օրեր ժամագրութեամբ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաս - տուած հայկական օղին է **ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ**, զգուշացէք արուեստական օղիներէ, ո - ՛ր ատամքսը կ'այրէ եւ գիշերները քուն կը խանգէ եւ կը վնասէ ձեր առող - ջութեան: Խմեցէք **ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ** որուն անա - րատ, կազդուրիչ եւ ախոր - ժաքեր ըլլալը ճաստատ - ուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille.

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի ախորժա - Ա - ռաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժա - բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւ - թով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՐՐԹԵՐԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղուվքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
28 JUIN
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3768

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԵՂ ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աւելի սեւ օրեր նախատեսելով, երբ անընդհատ կը չեչտենք հասուն եւ դիտակից գործակցութեան պահանջը, ինքնին սեղանի վրայ կուգան բազմազան հարցեր :

Այսպէս, իրական գործակցութեան — ոչ թէ անբովանդակ համերաշխութեան — համար ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է կեանսունակ եւ բազմակողմանի գլուխ մը : Ըսէք՝ մեքենայ կամ ղեկավարութիւն :

Ցետոյ, նոյնքան տարրական պահանջ է որ այդ գլուխը օժտուած ըլլայ ոչ միայն աշխատելու ընդունակ ձեռքերով, այլեւ աշխատանքի միջոցներով :

Ի՞նչ օգուտ քաղաքի մը մէջ հաւաքել ձեռնհաս տարրերէ բաղկացած մարմին մը, եթէ ան գրասենեակի մը կամ ձեռնարկի մը ծախքն անգամ պիտի ճարէ մուրացկանութեամբ կամ ողորմութեամբ :

Բաւական բան գիտենք դանագան պատուիրակութեանց գործունէութեան մասին, երբ կը յուզենք այս խնդիրը :

Գիտենք, նաեւ, թէ ինչպէս կը գործեն այն միւս տարագիր — ները — Ռուս եւ Կովկասցի, Սուրիացի կամ Պաղեստինեան — որոնք ազգային դատ եւ ուրիշ հիմնական հոգեր ունին : Մէկայն Հրեաներու գործունէութեան մեթոտները բաւական են, մեր աչքերը բանալու համար :

Արդ, ի՞նչպէս պիտի ճարուի «գանձ»ը, եթէ յարդելով որ ուրիշ ամէն բան կարգին է եւ առաջ մը պիտի ունենանք համահայկական, կեդրոնական ղեկավարութիւն մը :

Այդպիսի գլուխի մը բաղկացուցիչ տարրերուն կորիզը պիտի կազմեն, անշուշտ, քաղաքական կուսակցութիւնները :

Արդ, իւրաքանչիւր կուսակցութիւն ունենալով իր կազմակերպական մեքենան, կը հոգայ անոր ծախքերը, համաձայն իր կարողութեան : Բացառիկ ձեռնարկներու համար ալ, դարձեալ իրեն կ'իյնայ ճարել անհրաժեշտ վարկերը :

Մասնաւորապէս խօսելով Դաշնակցութեան մասին, գիտենք որ ամէն տարի որոշ վարկեր կը սահմանէ ինչպէս կուսակցականներու համար, նոյնպէս քաղաքական աշխատանքի համար : Ոչ միայն ընդհանուր գործունէութեան ուղեգիծը մշակած առեն, այլեւ իւրաքանչիւր շրջանի մէջ առանձին, համաձայն տեղական պահանջներու :

Ի՞նչ արժէք ունի որ եւ է բանաձեւ, առանց համապատասխան վարկի : Քաղաքական գործունէութեան անիւը ոչ գեղեցիկ բառ ձանքներով կը թաւալի, ոչ ալ սրատուչ մաղթանքներով :

Այս անողոք ճշմարտութեան մասին եթէ աղօտ կամ կիսկատար գաղափարներ ունէինք երէկ, անշուշտ աւելին սորվեցանք տասնհինգ տարուան ընթացքին, աշխարհի պողոտաներուն վրայ :

Արդ, ի՞նչ միջոցներ կան դոնէ տրամադրելի վարկեր ապահովելու, յատկապէս քաղաքական աշխատանքի համար : Այսօր եւ մանաւանդ վաղը, երբ աւելի սեւ օրեր հասնին :

«Հայրենիք» խմբագրական մը մէջ քննելով Հայր. Միութեանց վերաչինական աշխատանքին առջեւ բացուած նոր անկը — խղում Հայաստանի եւ Արտասահմանի յարաբերութեանց — կ'առաջարկէ որ անոնք դպրոցներ բանան արտասահմանի մէջ, ամառնային կայաններ հաստատեն եւայլն :

Անշուշտ կարեւոր է այս պահանջը, նոր սերունդին փրկութեան տեսակէտով :

Բայց, կը կարծենք թէ աւելի ստիպողական հանգամանք կը ներկայացնէ միւս հոգը, — քաղաքական աշխատանք եւ ինքնապաշտպանութիւն, ամենալայն առումով :

Կրթական վարկեր միշտ ալ կարելի է ճարել, թէ Հայրենակցականներու եւ թէ ուրիշ կազմակերպութեանց միջոցաւ : Հայրենակիցականները կրնան, միեւնոյն առեն, աւելցնել իրենց սահմանած վարկերը, նոր դպրոցներ բանալով եւ եղածները զարգացնելով :

Եւ սակայն, ճիշդ պիտի չըլլար ամբողջովին այս ճակատին յատկացնել բոլոր տրամադրելի դումարները :

Մեր կարծիքով, հարկ է նախ ապահովութեան տակ առնել Հայրենակցականներու եւ մանաւանդ Վերաչինացներու վաստակած դումարները, քանի որ այլեւս կարելի չէ Հայաստան փոխադրել զանոնք, նոր աւաններու չինութեան համար :

Ո՞վ կրցաւ հաշուեքննութիւն մը կատարել եւ տուդել թէ իրականին ի՛նչ հաւաքուած է մինչեւ հիմա եւ ի՛նչքանը նպատակին ծառայած :

Այս հարցականը կը դառնայ աւելի վրդովիչ, հիմա որ փոխադրութեան ճամբաներն ալ փակուած են, մինչ զանազան Միութիւնները եւ նոյնիսկ լուծուած Շօկերը կը չարունակեն դրամ հաւաքել, թրթռացնելով «Հայաստանասիրութեան» լուրերը :

Հայրենակցականներու եւ Վերաչինացներու անդամները իրենք պարտաւոր են ամենախիստ հակաշիռ մը հաստատել, քանի որ ամէնէն համեստ Միութիւնն ալ պատրաստ դումարներ ունի, ի նպաստ Հայաստանի : (Դեռ վերջերս հայրենակիցներէ մը կը պատմէր թէ 40,000 ֆրանք դրամ ունի Մեծ Նոր Գիւղի Միութիւնը) :

Այս հակակշիռն վերջ, իւրաքանչիւր Հայրենակցականի պարտականութիւնն է դումար մը նախատեսել նեղ օրուան համար, որ կրնայ գալ եւ՛ Հայաստանի եւ՛ Արտասահմանի այս կամ այն գաղութի գլխուն (օրինակ՝ Սանճաք եւ Սուրիա) : Դումար մը՝ եթէ ոչ ազդեցիկ մը դարմանելու, գոնէ քաղաքական աշխատանքի մեքենան իւղուտելու, բանեցնելու համար :

Ամէն պարագայի մէջ, օրուան հոգերէն կը բխի այս թելադրութիւնն ալ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՊԱՆԻԱՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՐ ՎՐԷԺ ԼՈՒԾԵԼ ԻՏԱԼԻԱՑԷ : ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՍՑԷՆ

Անգլիա եւ Ֆրանսա միջամտելով կանխեցին մեծ վտանգ մը

Շաբաթ օր լուր տարածուեցաւ թէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը սպառնացած է ռմբակոծել իտալական նաւերն ու քաղաքները, եթէ իտալական օդանաւեր եւ օդաչուներ չարունակեն ռմբակոծել բաց քաղաքները : Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները անմիջապէս միջամտելով, ետ առնել տուին այս սպառնալիքը : Իսկ Իտալիա չհաւատալով հնդերձ սպառնալիքին, ազդարարեց թէ անոր գործադրութիւնը պիտի նկատէ պատերազմական արարք :

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ սպառնալիքը պաշտօնապէս անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութեանց հաղորդուած էր ուրբաթ օր, Սպանիոյ դեսպաններուն միջոցաւ, բայց Պարսելոնայի կառավարութիւնը դեկոյց մը հրատարակեց շաբաթ օր, բացատրելով թէ պիտի ռմբակոծուին ոչ թէ Իտալիոյ, այլ Զօր. Ֆրանքոյի բաց քաղաքները, նաւահանգիստները եւ օդանաւակայան կայանները : Այս յայտարարութիւնը արդիւնքն է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արագ միջամտութեան : Փարիզի, Լոնտոնի, Հռոմի եւ Պերլինի մէջ կը կարծեն թէ Սպանիոյ սպառնալիքը յուսահատական փորձ մըն էր, ուրիշ պետութիւններ ալ պատերազմին մէջ խառնելու համար : Այս տեսակէտէն մեկնելով, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները ազդարարեցին թէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը չի կրնար որ եւ է օգնութիւն սպասել, եթէ կռիւ սարքէ Իտալիոյ կամ Գերմանիոյ հետ կամ երկուքին հետ միաժամանակ : Ֆրանսայի արտաքին նախարարը մանաւորապէս վճռական էր այս մասին :

Ցայսմիկ չէ թէ խոսպէս ի՛նչ ձեւով եղած է սպանիական սպառնալիքը : Զրոյցի մը համաձայն, Լոնտոնի սպանիական դեսպանը ուրբաթ օր տեսակցելով Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ, ըսեր է որ եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա չյաջողին դադրեցնել բաց քաղաքներու ռմբակոծութիւնը իտալական եւ գերմանական օդաչուներու կողմէ, հանրապետական կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի փոխվրէժի դիմել ա՛յն վայրերուն դէմ ուրկէ կուգան յարձակողները : Այս ակնարկը մանաւորապէս ուղղուած էր Իտալիոյ դէմ, քանի որ Գերմանիան չատ հեռու է : Միեւնոյն ազդարարութիւնը եղած էր Ֆրանսական կառավարութեան : Անգլիա եւ Ֆրանսա կշտելով ամբողջ հետեւանքները, անմիջապէս միջամտեցին եւ վտանգին առաջքը առին :

Իրազեկներ կը հաւատան թէ սպանիական սպառնալիքը ուղղուած էր Մայորքա կղզիին իտալական կայանին դէմ :

**** Անգլիոյ ազդարարութեանց եւ Մուսոլինիի յորդորներուն վրայ, զօր. Ֆրանքօ խոստացած է դադրեցնել էդոզ նաւերու ռմբակոծութիւնը :*

Իտալիա թնդանօթներով պիտի պատասխանէ...

Սպանիական սպառնալիքին լուրը հազիւ տարածուած, իտալական թերթերը կրակ տեղալ սկսան, ազդարարելով թէ Իտալիա եւ Գերմանիա թնդանօթով պիտի պատասխանեն, եւ ոչ թէ խօսքով :

Կիսապաշտօնական թերթ մը, «Թրիպունա», գրեց անմիջապէս .

— « Եթէ այս սպառնալիքը գործադրուի, կարմիր Սպանիոյ ոչ թէ ժամերը, այլ վայրկեանները պիտի համրուին » :

Պ. Կայտա, որ Մուսոլինիի արտայայտիչը կը համարուի, կը գրէր իր թերթին մէջ .

— « Ամբողջ աշխարհ կ'ըմբռնէ ճշդիւտ խնամտը այս նոր խելագարութեան որ կը ծլի կարմիրներու խռովարար ուղեղին մէջ . ան կը ձգտի ամէնէն արիւնալի ընդհարումը պատրաստել Եւրոպայի մէջ : Բացորոշ է որ եթէ Գերմանիա կամ Իտալիա յարձակում կրեն Սպանիոյ կարմիրներէն, իրենց քաղաքներուն, նաւերուն կամ ստացուածքներուն մէջ, այն միակ պատճառով որ իտալական կամ գերմանական գործարանէ չինուած օգնութիւն մը կը գտնուի Սպանիոյ մէջ եւ հոն կը կռուի ազգայնական ուժերուն հետ, ճիշդ այնպէս ինչպէս հարիւրաւոր ֆրանսական կամ խորհրդային օդանաւեր կը կռուին կարմիրներուն հետ, հակազդեցութիւնը պիտի ըլլայ անմիջական եւ անողոք : Եւ պիտի կատարուի ոչ թէ դիւանագիտական ծանուցագիրներով եւ դիտողութիւններով, այլ թնդանօթներով » :

Աւելորդ է ըսել թէ Իտալիոյ այս կտրուկ արտայայտութիւնները մեծ դոհունակութիւն պատճառեցին Գերմանիոյ մէջ, ուր նոյնպէս մամուլը ծանր ազդարարութիւններ ուղղեց Սպանիոյ, անոր սպառնալիքը վերագրելով Մոսկուայի :

Նոր օրէնք օսար առեւտրականներու մասին

Պաշտօնաթերթը յունիս 26ին հրատարակեց հրամանագիր - օրէնքներու չորրորդ չարքը : Հրամանագիրներէն 19ը կը վերաբերին հողագործութեան, 11ը վաճառականութեան, մէկը՝ ելմտական գործերու :

Հրամանագիր մը, որ սահմանուած է ֆրանսական առեւտուրին պաշտպանութեան, կ'ըսէ թէ այն օտարականները որ առեւտրական կամ ճարտարագործական արհեստ մը ի գործ կը դնեն, պիտի վայելեն այն իրաւունքները ինչ որ իրենց երկրին մէջ կը վայելեն օտարականները եւ մասնաւորապէս Ֆրանսացիները :

Նոյն օրէնքին տրամադրութեամբ, կառավարութիւնը կրնայ որոշ համեմատութիւն մը (առ հարիւր) հաստատել օտարականներու թիւին համար, առեւտուրի կամ ճարտարագործութեան այս կամ այն ճիւղին մէջ (ինչպէս բանուորներու համար) :

Դարձեալ, փոխոխելով 1919 մարտ 18ի օրէնքը՝ առեւտրական արձանագրութեանց մասին (ռէժիսթր ֆոմէրսիալ), նոր հրամանագիրը սահմանափակ է ժամ առաջ խորհիլ գաղթահայութեան ակնկալութեանը մասին ազգէն մատնուած այս ժողովուրդին :

**** Արաբական թերթ մը գրած էր թէ ձերբակալուած է Անտիոքի նախկին երեսփոխանը, Մոմխս Տէր Գալուստեան : «Ազդակ» անգամ մը եւս վճռապէս կը հերքէ այս լուրը, յայտնելով թէ ձերբակալման հրամանագիր չկայ անոր դէմ :*

**** Սանճաքին թուրք կառավարիչը հրամայեց վճարել տուրքերը : Հրամանատար Ռոլէ ալ իր կարգին դեկոյց մը հրատարակելով, կ'ազդարարէ թէ խստօրէն պիտի պատժուին անոնք որ զրդռութիւններ կը սերմանեն :— Թուրք թերթերը բոլորովին անորոշ կը դանեն կացութիւնը :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ»Ն ՄԱՂԵՑ ՄԵՐ ՀՈԳԻՆ

— Ի՞նչ է ձեր կարծիքը *Լէպլէպիճի*ն ճաղի ներկայացման մասին :

— Ներկայ չէի :

— Ըսել կ'ուզեմ թէ պէ՞տք էր ներկայացնել :

— Այո եւ ոչ :

— Չեմ հասկնար :

— Զուհաճեանի յորելեանին առթիւ՝ կ'արժէր գաղափար մը տալ :

— Բայց լեզո՞ւն :

— Բուն հարցը այդ է արդէն : Ուրիշ ատեն հայերէն ալ ներկայացուցած են, բայց եղած է կեդծ եւ ձախսաւեր : Զուհաճեանի յորելեանին առթիւ առաջարկուեցաւ երիտասարդ գրագէտի մը որ հայերէնի վերածէ «*Լէպլէպիճի*»ն : Քանի մը շաբաթ փորձեց եւ յուսահատեցաւ : Երկրորդ նպատակ մը կրնար ընել այդ գործը, թատրեւս բովանդակութիւնն ալ փոխելով : Մեզի ոչ այդ լեզուն ունինք, ոչ ալ այդ բարբերը : Կարելի չէ կեղծել :

— Այն ատեն միայն երաժշտութիւնը ներկայացնէիք :

— Այդ ալ տեսակէտ մըն է, սակայն կազմակերպիչը նախընտրած է գոնէ մէկ անգամի համար խաղն ալ ներկայացնել, այնպէս ինչպէս գըրուած է :

— Բայց խօստառակութիւն է, թէ լեզուով եւ թէ բովանդակութեամբ, գայթակղեցուցիչ, անբարոյական ...

— Լեզուի մասին ամէն բան կրնաս ըսել (մի մոռնար որ գրուած է **1875**ին, բանակցութեան տակ) : Գալով խաղին, անոր բուն կորիզը ընկերային հարց մը կը շօշափէ,— պայքարը մեր կը շօշափէ,— պայքարը գիւղի եւ քաղաքի, Պոլսոյ բաղխեցի դասուն (բուրժ) եւ շինական խոնարհի խառերուն (*լէպլէպիճի*) :

— Հապա սա գեհենիկ տեսարաններն ու արտայայտութիւնները :

— Կարելի էր յապաւել վարպետ ձեռոով մը, առանց խաթարելու տեղական գոյնը եւ միաջավայրին հաւարտութիւնը :

— «Ճառաչ»ը ինչո՞ւ այնքան երկար յօդուածներ նուիրեց եւ դեռ կը շարունակէ :

— Մուտ մի՛ հասկնար : Այդ յօդուածները ուսումնասիրութիւններ են մեռցուած շրջանի մը թատերական եւ երաժշտական արժէքներու մասին, զրի առնուած՝ Զուհաճեանի տարեդարձին առթիւ : Եթէ վարպետը հարկադրուեր է իր երաժշտական տաղանդը փայլեցնել թուրքերէն գուսաններ գրելու վրայ (նոյնպէս հայկական արտադրութիւն), այդ իրաւունք չի տար ժխտելու իր արժանիքը : Զուհաճեան մը տարբեր պարագաներու տակ, անշուշտ պիտի արտադրէր իսկապես անմոռանալի գործեր :

— Բայց տեսո՞ք այն հազարաւոր բազմութիւնը որ խռնուած էր «Միութիւնի»ի մեծ սրահին մէջ, երբ միայն հսպիւրներ կը համրուէին Արա Պարթեւեանի երաժշտական երեկոյթին մէջ, շարաթ գիշեր, այնքան գեղեցիկ էւ յաջող :

— Ինչո՞ւ կը զարմանաս : տարիներէ ի վեր «Արշընն Մալ Ալան» եւ «Մշտի Խրադ» կը խաղան — երկուքն ալ ո՛չ հայկական, ոչ ալ գեղարուեստական — եւ ժողովուրդը խուռներամ կ'երթայ կը ծափահարէ : այն աստիճան որ ամերիկեան ընկերութիւն մը շարժանկարի վերածեց առաջինը եւ կը տարածէ գաղութ գաղութ : Այս է բուն ոգերգութիւնը :

Դեռ ուրիշ ըսելիքներ ալ ունիմ, բայց սպասէ մինչեւ վաղ առտու :

ՎԱՀԷ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԴԻՒՐԱՑՆԵԼ ՄԵՐ ԳՈՐԾԸ

Ընկեր Լ. Գեւոնեանի հիւանդութեան պատճառաւ, վարչական գործերն ալ խմբագրութեան վրայ ծանրացած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն եւ գործակալներէն .—

1.— *ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ՉՍՊԱՍԵԼ, ՀԱՇԻՒՆԵՐՈՒ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ* :

2.— *ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐԵԼ ԱՒԵԼԻ ՇԱՏ* MANDAT - CHEQUE*ԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ (ԹԻՒ 1678 — 63, ԻՆՉՊԷՍ ԱՄԷՆ ՕՐ ԿԵՐԵՒԱՑ ՀԱԿԱՍԸ)* :

3.— «Մանտա - փոստ» ղրկած ատեն վրան չնշանակել «Մանտա - շէֆ»ի թիւը :

Նոր տեղեկութիւններ Սանճաքի մասին

Արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ նոր տեսակցութիւններ ունեցաւ փարիզի Թրքական դեսպանին հետ, չաբաթ եւ երկուշաբթի, Սանճաքի ընդհանուր կացութեան եւ ընտրութեանց կազմակերպութեան մասին :

**** Պոլսէն կը հեռագրեն Հավասի .— Մէկմացում մը կը նշմարուի Թրքական մամուլին արտայայտութեանց մէջ : Կը թուի թէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին յառաջիկայ այցելութեան լուրը նպաստաւոր ազդեցութիւն գործած է Ֆրանքեւթուրք յարաբերութեանց վրայ : Մամուլը կը գրէ թէ Պ. Ժոռժ Պոնէ պիտի արժանանայ ջերմ ընդունելութեան մը, ամրապնդելով Ֆրանքեւթուրք դարաւոր բարեկամութիւնը, որ խանգարուեցաւ միայն Սանճաքին անախտութեան գործադրութեան եղանակներու ծուռ մեկնութեամբ :*

Կացութիւնը աւելորդ է տակաւին

« Ճուսարեր »ի թղթակիցը կը գրէ Հալէպէն, յունիս **15** թուականով .—

Հալէպը խոր յուզումի մատնուած է : Արդէն չարագուշակ լուրերը չըրջան կ'ընեն քաղաքին մէջ : Կը հաւաստուի, թէ մինչեւ ամսոյս վերջը Սանճաքը յանձնուած պիտի ըլլայ Թուրքիոյ : Էնկիւրիի սպայակոյտի անդամ Ասըմ Կիւնթիւզ Անտիոք եկած է եւ հանդիպումներ կ'ունենայ Ֆրանսական ուժերու ընդհ. հրամանատարին հետ : Սանճաքի քրիստոնեայ ժողովուրդներէն պատուիրակութիւն մը կը պատրաստուի մեկնիլ Անկարա՝ յայտնելու համար Սանճաքի ժողովուրդներու հաւատարմութիւնը Աթաթիւրքին : Սանճաքի տեղական կառավարութիւնը սկսած է հետապնդել հակաթուրք ճակատի վարիչները : Լուճապն ու գաղթը անխուսափելի կը դառնան, եթէ մեր հաղորդած լուրերը ամբողջութեամբ ճշդուին : Անակնկալի չմատնուելու համար, անհրաժեշտ է ժամ առաջ խորհիլ գաղթահայութեան ակնկալութեանը մասին ազգէն մատնուած այս ժողովուրդին :

**** Արաբական թերթ մը գրած էր թէ ձերբակալուած է Անտիոքի նախկին երեսփոխանը, Մոմխս Տէր Գալուստեան : «Ազդակ» անգամ մը եւս վճռապէս կը հերքէ այս լուրը, յայտնելով թէ ձերբակալման հրամանագիր չկայ անոր դէմ :*

**** Սանճաքին թուրք կառավարիչը հրամայեց վճարել տուրքերը : Հրամանատար Ռոլէ ալ իր կարգին դեկոյց մը հրատարակելով, կ'ազդարարէ թէ խստօրէն պիտի պատժուին անոնք որ զրդռութիւններ կը սերմանեն :— Թուրք թերթերը բոլորովին անորոշ կը դանեն կացութիւնը :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՖԻԼԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. ՏԻՐԱՆՈՒՀԻ ՀԱՅԿԱԿԻ

From : J. M. Фигаро. Ф. Ц.

Մուրհակը չէր ստորագրված, սակայն ներքևում կար մի կնոջ ձեռագրով գրված հասցե։ Ես ծալեցի թուղթը, դրեցի գրպանս և ասացի.

— Ես կգամ ձեր հյուրասենյակ ժամը տասնմեկին։ Ձեր անունը ինչպե՞ս է։

— Ֆրանսուա Ռոզեթ, պատասխանեց նա։

— Ձեր մասին ինչ-որ բան լսել եմ, ասացի ես։ Ձեր հայրը ֆրանսիական բանակի գեներալ էր, չէ՞։

— Այո՛, պատասխանեց նա։ Ես նրա միակ զավակն եմ։ Ես ամուսնացած եմ եղել, սակայն ամուսինս մահացել է։ Ես ունեմ մի որդի, որ ներկայումս գտնվում է Ֆրանսիայում։

— Ձեր հայրը ձեզ ոչինչ չի՞ թողել, հարցրի ես։

— Ոչ, պատասխանեց նա։ Ես ստիպված եղա ծախել ամեն ինչ, որպեսզի կարողանամ ապրել։

Ես նայեցի նրան։ Նա գեղեցիկ էր, սակայն նրա դեմքի վրա կարդացվում էին տառապանքի հետքեր։ Նրա հագուստը հին էր, սակայն մաքուր։ Ես ասացի.

— Ես կգամ ձեզ մոտ։ Ձեր հասցեն ինձ հայտնի է։

Ես ուզում էի հեռանալ, սակայն նա ինձ կանգնեցրեց։

— Ես ձեզ ասելիք ունեմ, ասաց նա։ Ես ձեզ կարող եմ հետաքրքրական տեղեկություններ հայտնել։

— Ինչո՞ւ համար, հարցրի ես։

— Ես ձեզ կասեմ, պատասխանե

ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՃԻԿ

Յօդուած Ա.

Հայկական Խորհրդային Հանրապետութեան ներկայ սահմանները ընդգրկում են նախկին Հայկական մարզի մեծ մասը, որ 1828 թ. Թուրքմենչայի դաշնագրով անցել էր Ռուսաստանին: Մարզի մնացած մասը՝ Կարսի, Արդահանի, Ալեքսանդրապոլի, Նոր Բայազետի, Էջմիածնի, Սուրմալուի, Նախիջևանի, Շարուր-Դարալագեազի գաւառները, ինչպէս նաև Ղարաքիլիսայի գաւառի մի մասը, 1878 թ. Բեռլինի վեհաժողովի որոշմամբ անցել էր Թուրքիային: Ներկայ Հայկական Խորհրդային Հանրապետութեան տարածութիւնը 29.800 քառ. կիլոմետր է, իսկ բնակչութիւնը՝ 1.282.000 մարդ:

Հայկական Խորհրդային Հանրապետութեան մեծ մասը լեռնային երկիր է: Միայն հարաւային-արևելեան մասում է ձգւում Արաքսի հովիտը, որ ունի հարթավայրային բնաւորութիւն: Հանրապետութեան միջին բարձրութիւնը 1.500 մետր է: Ամենաբարձր լեռնագագաթները՝ Արագածը (4.090 մ.), Ալագեազը (3.895 մ.), Կիրովականի մօտ գտնուող Կարչեվանի լեռնագագաթը (3.196 մ.), Ղարաքիլիսայի մօտ գտնուող Ղարաքիլիսայի լեռնագագաթը (3.198 մ.) և ուրիշներ:

Հանրապետութեան կլիման ընդհանրապէս ցամաքային է: Ձմեռները ցուրտ են, ամառները՝ շոգ: Ձմեռը ձիւնը ծածկում է լեռների ստորոտները և հարթավայրերը: Ձմեռային ամենացուրտ ամիսների միջին ջերմաստիճանը հարթավայրերում -5°-ից մինչև -8°, լեռներում՝ -10°-ից մինչև -15°: Ամենացուրտ օրերին ջերմաստիճանը հասնում է -30°-ից մինչև -40°: Ամառները շոգ են: Ամենաշոգ ամիսների միջին ջերմաստիճանը հարթավայրերում +25°-ից մինչև +30°, լեռներում՝ +15°-ից մինչև +20°: Ամենաշոգ օրերին ջերմաստիճանը հասնում է +40°-ից մինչև +45°:

Հանրապետութեան տարածքի մեծ մասը ոռոգելի է: Ոռոգման համար օգտագործում են գետերի, լճերի և ստորերկրեայ ջրերի ջուրը: Հանրապետութեան գետերից ամենամեծը Արաքսն է, որ հոսում է հանրապետութեան հարաւային սահմանների երկայնքով: Արաքսի վտակներից ամենամեծերն են՝ Ախուրեանը, Քասախը, Ղարաքիլիսայի գետը, Ազատը, Ալագեազը, Ղարասուն, Ղարաբաղլարը, Ղարադարան, Ջաղատուն, Ջաջուռ, Ռազդան, Ձանգի, Ձանգեզուր, Ձանգեզուրի Ալի-Բերդի, Ձանգեզուրի Ղարաքիլիսայի, Ձանգեզուրի Ղարաբաղլարի, Ձանգեզուրի Ղարադարանի, Ձանգեզուրի Ջաղատունի, Ձանգեզուրի Ջաջուռի, Ռազդանի, Ձանգիի, Ձանգեզուրի Ալի-Բերդի

կումներ կը հաստատէ, երբէք այն օտարականները որոնք պարզապէս բնակութեան առժամեայ արտօնագիր մը ունին կամ աշխատաւորի տոմս մը, չկարենան ոչ-աշխատաւորի անձնագիր առանձ օրինական տեւողութեամբ եւ առեւտրական արձանագրութիւն մը ձեռք բերել: Այս անօրինութեամբ, իրրեւ չրջիկ, այցելու կամ աշխատաւոր ընդունուած օտարականները պիտի չկրնան իրրեւ առեւտրական հաստատուիլ :

Օրէնքին մէկ ուրիշ յօդուածը նոր խստութիւններ կը հաստատէ անանկ եւ կասկածելի առեւտրականներու դէմ, որպէսզի չկարենան նոր գործ բանալ :

Ի՞նչպէս պիտի լուծուի չինական տագնապը

Փրակայէն կը հեռագրեն թէ փոքրամասնութեանց նոր կանոնադրի մասին կատարուած բանակցութիւնները վճռական չրջանի մը մէջ մտած են: Կառավարութիւնը պատրաստ է կարեւի զիջումները կատարելու, բայց Գերմանացիները զոհ չեն երեւար: Փրակայի կառավարական օրկանը կը գրէ ·

— « Ազգութեանց նոր սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքը պիտի ըլլայ ապակեդրոնացումը: Պիտի ընդարձակուի գիւղախումբերու (համայնք) եւ նահանգներու ինքնավարութիւնը, եւ պիտի կրճատուին կեդրոնական վարչութեան իրաւասութիւնները: Մեր կառավարութեան յղացած ապակեդրոնացումը Գերմաններուն կ'ապահովէ այնքան իշխանութիւն եւ կարեւորութիւն որքան ինքնօրինութիւնը: Մենք զիջումներու ծայրագոյն սահմանին հասած ենք: Մենք պատրաստ ենք Գերմաններուն տալու ամէն իրաւունք, բացի պետութիւնը քանդելու եւ ուրիշները հարստահարելու իրաւունքէն: Եթէ Գերմանները կը կարծեն թէ կը վախնանք, չարաչար կը սխալին» :

*** Կ'ըսուի թէ Սլովաքներու ինքնավարութեան կազմակերպութիւնը որոշած է չմասնակցիլ երեսփ· ժողովի աշխատանքներուն, իրրեւ բողոքի ցոյց: Չեխական խորհրդարանին մէջ կան 57 սլովաք երեսփոխաններ, որոնց 20ը կուսակից են ինքնավարութեան :

*** Գերմանական թերթերը կը չարունակեն դատապարտել չեխական կառավարութեան ընթացքը, անբաւական դանելով ծրագրուած զիջումները: Անոնք պարզապէս կը պահանջեն ազգութեանց ինքնօրինութիւն, եւ ոչ թէ չրջանային ինքնավարութիւն :

Խ. Միութեան արտաքին քաղաքականութիւնը

Պ. Լիթվինով, Խ. Միութեան արտաքին գործակալը, ճառ մը խօսելով իր ընտրական չրջանակին մէջ, յայտարարեց ·

— « Աւստրիոյ կցումէն վերջ, Գերմանիա այժմ կը սպառնայ Չեխոսլովաքիոյ եւ նորէն կը փորձէ դլուխ հանել իր հռչակաւոր «Միջին Եւրոպան»: Այսպէս նորէն դլուխ կը ցցէ Գերմանիոյ պինուորական եւ անտեսական գերակայութեան մղձաւանջը » :

Այս առթիւ Պ. Լիթվինով մեղադրեց արեւմտեան պետութիւնները, որոնք չարունակ տեղի տալով Գերմանիոյ առջեւ, քաջալերեցին անոր տարապայման պահանջները: Սպանիոյ մասին ալ խօսելով, արտաքին գործակալը բացատրեց թէ Գերմանիա կը սպառնայ Ֆրանսայի սահմանադլուխին եւ Միջերկրականի հաղորդակցութեանց : «Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կացութիւնը մեծապէս ծանրացած է յաղդաւորելով 1914ի հետ, իսկ Գերմանիոյ կացութիւնը բարւոքած է : Ազդերու Դաշնակցութիւնը այլեւս ժամոյն սուսերն է այն ահարկու ուժին որ պէտք էր ըլլար» : Պ. Լիթվինով այս կացութեան պատասխանատու կը նկատէ արեւմտեան պետութիւնները, որոնք պարտութենէ պարտութիւն վերջին տարիներս : «Խորհրդային Միութիւնը չի կրնար անտարբերութեամբ դիտել ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ աշխարհի մէջ: Գերմանիա հրապարակաւ կ'երազէ իր անսահման ծաւալումը տարածել մինչեւ Ուկրայնա եւ նոյնիսկ Ուրալ: Մենք չենք կրնար թոյլ տալ որ խորհրդային երկիրը առարկայ դառնայ նոյնիսկ այսպիսի երազներու » :

Արտաքին գործակալը յետոյ փառաբանեց Խ. Միութեան խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ամէնէն կատաղի հիթլէրական - հակահրէականը, Եուլիոս Շթրայխէր, որ Հայերու դէմ ալ անարգական բաներ գրած էր, բուռն ճառ մը խօսեցաւ քահանաներու դէմ : «Մենք պէտք չունինք սեւգլուխներու, խոտոռմանելու համար: Մենք մեր սեփական քահանաները գործած ենք եւ այսօր աւելի մօտ ենք Աստուծոյ : Օտարականը ինչ կ'ուզէ թող ըսէ, Աստուած միշտ Գերմանիոյ հետ եղած է, նոյնիսկ հազարաւոր տարիներ առաջ, երբ ոչ մարդարէներ կային, ոչ ալ ւկեղեցիներ » :

ՏԱՆՁիկի մէջ մէկ չարաթ հիթլէրական քարոզութիւններ կատարուեցան, հովանաւորութեամբ Գերմանիոյ քարոզչութեանց նախարարին, Տոքթ· Կէօպպէլսի, որ պանծացուց գերմանական մշակոյթը :

ՄԱՆՈՒԹՆԵՐը ՇԱԲԱԹ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ ԳՈՑԵԼՈՒ ԽՆԴիՐը, որ մեծ դժդոհութիւն կը պատճառէր, բարեփոխուեցաւ աշխատանքի նախարարին մէկ հրամանագրով : Այսուհետեւ չարաթը մէկ օր միայն պիտի փակուին խանութներն ու վաճառատուները, 10.000է վեր բնակիչ ունեցող քաղաքներու մէջ, եւ աշխատանքը պիտի կատարուի հերթով, բանուորներու հանգիստը չխանգարելու համար :

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ արգիլուեցաւ յամախել Վիէննայի հանրային պարտէզնեը, «ժողովուրդը պաշտպանելու համար դրգռութեանց դէմ » :

ԽՈՒՀՈՒԹիՒՆՆԵՐը կը չարունակուին Պաղեստինի մէջ: Շաբաթ եւ կիրակի ռումբեր նետուեցան Եաֆայի եւ Թէլ - Աւիվի մէջ, վիրաւորելով չորս Հրեաներ եւ 7 Արաբներ : Թէլ - Աւիվի քաղաքապետը 200 կամաւորներ հաւաքեց, պաշտպանելու համար Եաֆայի առժամակից թաղերը :

Ի· ՄԻՈՒԹԵԱՆ օդանաւային եւ քիմիական պաշտպանութեան ընկերութիւնը (Օսաւիաքիմ) որոշեց յուլիս 1էն սկսած· 1 չարք մը զանգուածային ռազմախրճիթներ կատարել, չարժման մէջ դնելով Մոսկուայի, Լէնինկրատի, Քիէվի, Բագուի, Վլատիվոսթոքի եւ Խապարովսքի ամբողջ ժողովուրդը : Այս առթիւ ընկերութեան օրկանը դիտել կուտայ թէ մինչեւ հիմա Թոյլ վիճակ ունեցած է քաղաքային ժողովուրդին պաշտպանութիւնը օդանաւային յարձակումներուն դէմ : Յուլիս 1էն սկսեալ ընկերութեան անդամները չարժման մէջ պիտի դրուին, զանգուածները մարզելու համար : Քարոզութիւններ պիտի կատարուին չարժանկարով, անթելով եւ դասախօսութիւններով :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐը այս տարի պիտի սկսին յուլիս 15ին եւ պիտի տեւեն մինչեւ հոկտեմբեր 1 :

ԱԶԳ· ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԶի 7րդ չարքին վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 8ին, Քապուտկի մէջ :

ՍՈՖիՍՑի խորհրդային դեսպանը, Ռագկովնիկով, որ Մոսկուա կանչուած էր, փոխանակ վերադառնալու, եկած հաստատուած է Փարիզի մէջ, քաշուելով դիւանագիտական ասպարէզէն :

ԻՏԱԼիԱ. 12.100.000 ԶինՈՒՈՐ կրնայ հանել, պատերազմի պարագային, համաձայն պատերազմական նախարարութեան խորհրդական զօր· Փարիանիի կողմէ հրատարակուած ուսումնասիրութեան մը : Մայր երկրին մէջ կայմ եւ պատրաստ կը հաշուուին 9.000.000 զինուոր, այսինքն բնակչութեան 23 առ հարիւրը : Դաղթավայրերու մէջ ալ կը գտնուին 2.300.000 զինուորներ :

Հ. Յ. Դ.

Ծանիր

ՓԱՐԻԶի «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 1 ցուլիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 6 Ավենիւ տ'Իէնայի սքաուտական վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. Շ. ՄԻՍԱՐԵԱՆ «Սանճաքի Լմնդիրը եւ Մուրիոյ տագնապը»:

Գրադարան

Հ· Յ· Դ· վիէննի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 1 ցուլիս, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Թաժակ» սրահին վէց: Պիտի դասախօսէ ընկ. Ս· ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայկական հարցը մինչեւ Պերլինի վեհաժողովը»: Լրացումներ պիտի կատարէ ընկ. Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍԱԻԹԻՒՆ

Մոնփէլիէի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը հրաւիրած է բանախօսելու Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆԸ՝ 28 Յունիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Միութեանս հաւաքատեղին, 2, Փլաս տը լա Մէռի, Մոնփէլիէ:

Մուտքը ազատ է:

ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

3 Յուլիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 9է մինչեւ գիշերուան 11·30

ի նպաստ իր վարժարանին

ՐՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ, *Grand Arbre, Maison Fiquet*

(Հաստատութեան վարչութիւնը ամառնային չրջանին միայն մէկ անգամ կը տրամադրէ իր զբօսարանը: Օգտուեցէք առիթէն:)

ԿԸ ԽՕՍի Պ. Ն. ՊԷՐԻԿՈՒՉԼԵԱՆ

Կ'երգեն քառմաթիւ երգիչներ ու երգչուհիներ: Ընակկնկալներ:

Նուագախումբ՝ դեկավարութեամբ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի

Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹիՒՆ ՄԸ

Ճոխ եւ ժամն պիւֆէ

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄիՋՈՑՆԵՐ.— Denfertէն առնել մեթրոյի դէպի Ռոպէնսոն տանող գիծը:

Մուտք՝ 4 Ֆրանք

Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը Մարաս-Մաճառիւնեան Ընտիկին աշակերտաց Միութիւնի եւ Հայ երիտասարդաց Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միաձեռնաբար կը կազմակերպեն

Թատերական երեկոյթ մը

2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին

Salle LANCRYի մէջ, 10 Rue Lancry

Meiro Lancry, République, St, Martin

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒիՒՆ

ՉԷՈՎԻ Վ. ՀՈՒԿԸ (ՄԷԿ ԱՐԱՐ)

Մասնակցութեամբ եւ դեկավարութեամբ ԼԱՖՓԱՅիի

ԵՒ Յ. ՊՆՐՈՆԵԱՆի ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱԶԳԱՐԸ

(Երեք արար պոլսահայ կեանքէ)

Տոմսերու գին, 15, 10 եւ 5 Ֆրանք:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, իր անասկան եւ չեխոսլովաք կեթպատներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Ամէնէն արդի կօշիկներ, ճեմամակէդէններ եւ նպարեղէններ: Ունտէրվուա գրի մեքենայ: Զափաւոր գիներ:

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹիՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

9 Յունիս —22 Յունիս

	Ֆրանք
ԼիՈՆ, Տէյմ·—	50
ԿՐՆՈՊՂԸ, Գոթծ·—	150.85
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գոթծ·—	903
ՄԱՐՍԷՅԼ, Տալա·—	250
ՓԱՐԻԶ, Գ· Կ·—	150
Պ· ՕՏՏՕ: Տ· Հայր·—	20
ՍԵՎՐ, Տ· Ց·—	40
ԼԱՆՍԷՑ, Շահ·—	75
ՏԵՍԻՆ, Լ· Ա·—	64.50
ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ, Րէյ·—	200
Վիէն, Մ· Մ·—	150
Վիէն, Ց· Մ·—	70
ՊՕԼԷՆ, Ց· Ժ·—	40
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գոթծ·—	903
Պ· ՕՏՏՕ: Գոթծ·—	736
Ս· ԺԸՆԸՎԻԵՎ, Իչ· Ամ·—	40
ՓԱՐԻԶ, Ուն·—	75
ԼԱԿԱՐԷՆ, Գ· Մ·—	150
ՇԱԼԷՔ, Կ· Փ·—	40
ՇԱԼԷՔ, Դ· Ղ·—	100
ՊԱՆԵԼՕ, Պ· Մ·—	75
ՄԱՐՍԷՅԼ, Լ· Ղ·—	150
ԱԼԷ, Կ· Կ·—	200
ՓԱՐԻԶ, Գ· Ն·—	75
ԹԱՐԱՐ, Գ· Ց·—	75
ԹԱՐԱՐ, Ա· Բ·—	75
ՓԱՐԻԶ, Մ· Ու·—	75
ՓԱՐԻԶ, Զ· Պ·—	75
ՓԱՐԻԶ, Ն· Ա·—	75
ՓԱՐԻԶ, Ա· Գ·—	75
ՍԼՖՈՐՎիԼ, Տիկ· Մ· Փ·—	75
ՓԱՐԻԶ, Նալ·—	140
ԹԱՆԹիՑեի, Տ· Պ·—	75
ՊԵԼԿՐԱՏ, Եաղ·—	215
ՎԵՐՍԱՑԼ, Պէյ·—	150
ՊԻՑԵԱՆՔՈՒՐ, Ս· Գ·—	40
ԱՐՔԼՕՑ, Եմէ·—	80
ՓԱՐԻԶ, Թէվ·—	75
ՓԱՐԻԶ, Համբ·—	75
ՓԱՐԻԶ, Թ· Ուն·—	150
ՓԱՐԻԶ, Մ· Մ·—	75.
ՓԱՐԻԶ, Պօտ·—	40
ԻՍԻ, Ց· Հ·—	150
ՓԱՐԻԶ, Ե· Ց·—	50
ՓԱՐԻԶ, Տիկ· Հ·—	75
ՓԱՐԻԶ· Նազ·—	75
ԱՆԴՐԱՆիԿ ԱԿՈՒՄԲ·—	12.17 տոլ·

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Թլմատէն Տիկին Ազնիւ Բ· Տամլաճեան տարագրութեան մէջ մեռած իր եղբօր՝ Գրիգոր Քիթապճեանի յիշատակին կը նուիրէ·— 100 ֆրանք Յր· Կ· Խաչի օգափոխութեան կայանին, 50 ֆրանք Ա· Շահմուրատեան ֆոնտին, 50 ֆրանք «Ցիլէ» յանձնախումբին:

Ստանալ Հր· Սամուէլ գրատունէն:

ԵՄԱՒՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ, հայաշատ կեդրոնի վրայ, բանուկ սրճարան մը, ՆՐՔ ՊԱՄՏԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ: Դիմել այրի Տիկին Մարիամ Փափազեանի, 29 bis, Rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine):

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վաստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իսաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը: Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր սաամրքսը կ'այլէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անբաղատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 rue Suffres, Marseille:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

59 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

Կը մասնագիտի ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, դաւառի, դաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ընտրդրակցութիւն իրաւագէտ· ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն չեղուէ թոգմամուծութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցութիւններու պատրաստութիւն: Ճանապարհ եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Գողոպտչային արձանագրութիւն: Ընդհատուած չգաստիարներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչեւ 10 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց ամուսնութեան մասին առանց ծնողքի գիտցած:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (IXe)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹիՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ մինչեւ ձեռք հագուստի համար մինչեւ 14: ՍՏԱՑՈՂ ԵՆՔ ՅԱՐԱՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼիԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ.

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր·էն· նուէր կը տրուի 400 ֆրանքէն տաքսա կամ կոլֆ· 450 ֆր·է վեր հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկական կիւլպէնեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գործնան յատուկ, արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը: Ներկայանալ «ցաւալի կտրուածով» վերոյիշեալ նուէրները չեն ստացուիր եւ ի՛նչ կերպով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼիՈՆի ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (12)

ՀԱՅՐԱՆԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յունաստան եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՅՈՒՆԻՍ
MERCREDI
29 JUIN
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3769

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԻԼԻԿԻԱ՞Ն ԱՀ ԱՅՍՊԷՍ ՊԱՐՊԵՏԻՆ...

Ո՛րքան իրարու կը նմանին Սանճաքի հարցին «կարգադրութիւն»ը եւ կիլիկիոյ պարպումէն առաջ պատահած դէպքերը ...

Այո, տակաւին կանուխ է, վերջնական կարծիք յայտնելու համար գոյացած կամ ծրագրուած համաձայնութեան մասին: Բայց, ինչ որ տեղի կ'ունենայ արդէն, մէկ օրէն միւսը, արդէն բաւական է բանալու ամէնէն միամիտներուն ալ աչքերը :

Արձանագրենք այն իրողութիւնները որ այլեւս անվիճելի են.

1. Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Սանճաքին մէջ, հրամանատարութեամբ Ֆրանսացի սպայի մը (Քոլէ):

2. Թունդ քէմալական Թուրք մը նշանակուեցաւ կուսակալ, եւ վերէն վար փոխուեցան պաշտօնեաները :

3. Զինուորական իշխանութիւնը ճնշում բանեցուց, որպէսզի ոչ-Թուրք տարրերը կա՛մ Թրքական ցանկին մէջ արձանագրուին, եւ կա՛մ ձեռնպահ մնան : (Այս առթիւ Ֆրանսացի հրամանատարը մանաւորապէս դիմեց նաեւ Հայերուն):

4. Տեսնելով որ այս միջոցն ալ անօգուտ է, Թրքական մեծամասնութիւն ապահովելու համար, (22 երեսփոխան 40ի վրայ), արձանագրութիւնները խափանուեցան, իբրեւ թէ առժամապէս :

5. Թուրքիա բողոքելով Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակներուն դէմ, որոնք երեւան հաներ էին կատարուած բռնութիւնները, յանձնեցաւ վերջ տալ անոնց պաշտօնին, նոյն ինքն Ֆրանսայի նախաձեռնութեամբ :

6. Իբրեւ հետեւանք զինուորական բանակցութեանց, որ կը կատարուին Անտիոքի մէջ, Ֆրանսական եւ Թրքական սպայակոյտներուն միջեւ, այլեւս օրերու խնդիր կը համարուի Թուրք զօրամասի մը մուտքը, բարեկարգութեան հսկելու համար, Քրիստոնեական զօրքին հետ: Թուրք թերթերը արդէն աւետարեր լուր կը հրատարակեն, եւ Սանճաքին Թուրք ժողովուրդը կը ցնծա՛յ, դրօշները պատրաստ:

7. Իբրեւ պատասխան զանազան բողոքներու եւ դիմումներու, ֆրանսացի հրամանատարը ամէն տեղ կը յանձնարարէ լեզու գտնել Թուրքերուն հետ, քանի որ Ֆրանսա եւ Թուրքիա համաձայնած են, Սանճաքին վարչութիւնը Թուրքիոյ յանձնելու համար:

8. Անգլիական իրագէտ թերթը, «Տէյլի Թելէկրաֆ», իր Պոլսոյ Թղթակցին միջոցաւ կը հաղորդէ աւելի ծանրակշիռ տեղեկութիւններ, հաւանական դանելով Թուրքիոյ ծաւալումը Սանճաքէն ալ անդին: Այս առթիւ, ընտրութիւնները այլեւս Թաղուած համարելով, կ'աւելցնէ թէ Ֆրանսայի գլխաւոր հոգերէն մէկն է կարգադրութեան եղանակ մը գտնել, «կատարեալ պաշտպանութիւն» ապահովելու համար ոչ-Թուրք բնակչութեան: (Ճիչեցէք, նորէն, կիլիկիոյ պարպումի պարագաները):

9. Ու վերջապէս, Փարիզի կառավարական կամ լուրջ հաստատած մամուլին մէջ, դուք ուրիշ բան չէք տեսներ, եթէ ոչ կատարեալ, նոյնիսկ սրտագին հաւանութիւն, գործը կարճ կապելու եւ Թուրքիոյ բարեկամութիւնը օր առաջ ապահովելու համար...

Կացութիւնը աւելի կը դառնայ, ուրիշ խօսքով՝ տեսանելի եւ չօշափելի կը դառնայ, երբ յիշենք ուրիշ պարագայ մը:

Ինչպէս հաղորդած էինք, Թուրք Թերթերը գրեցին թէ Սանճաքի հայ համայնքին կողմէ պատուիրակութիւն մը պիտի երթայ Ենկիւրի, հաւատարմութիւն յայտնելու համար :

Պէյրութի «Ազդակ»ը հարկ դատած է երկու խմբագրականներ նուիրել այս հարցին, զայն կոչելով «ճիւաղային խաղ մը»:

--- «Չէ՛, թող արար - աշխարհ իմանայ որ այդ գարշելի ծրագիրը Հայու գործ չէ, եւ չի կրնար ըլլալ: Անոր հեղինակը պարզապէս Թուրքն է, եւ նպատակն ալ կրկնապէս դիւային.---

Ա. Եւրոպայի ցուցնել թէ Հայը, որուն անունը ամէնէն աւելի կը յեղյեղուի իբրեւ գլխաւոր թեկնածուն հին օրերու արհաւիրքին, ոչ միայն չի բաժներ այդ մտավախութիւնը, այլ եւ ահա ուխտի կ'երթայ Անգարա, իսկական մկրտութիւնը առնելու, Թուրք օղլու Թուրք դառնալու եւ «ճաշակելու համար բաղցրութիւնը զոր կը վայելեն Թուրիհոյ Հայերը», ինչպէս կ'աւետէր սեղանաւոր ծերուկ մը, որ կը կոչուի Պերճ Թիւրբէր :

Բ. Հայը առելի դարձնել Արաբին աչքին, եւ այս ձեւով վրատանգել վերջին ապաստանը որ տրամադրուեցաւ 150,000 փախստականներու, այնքան ազնուական սիրով, այնքան եղբայրական զրկաբացութեամբ :

Պէտք է բանդել հայկական Կարգեդոնը: Ահա ծրագիրը զոր տարիներէ իվեր անշեղ կը հետապնդէ Անգարան, «սիրայօժար» օգնութեամբը խումբ մը թշուառական հայանուններու»: (21 յունիս):

Կը կարծենք թէ անհրաժեշտ նիւթերը տուած եղանք, որպէսզի եւ տրամաբանական եզրակացութեան մը յանգելու համար :

Շատ կ'ուզէինք որ չարդարանար մեր յոռետեսութիւնը: Բայց,- տակաւին երէկ էր որ կիլիկիոյ պարպումն ալ նախապատրաստուեցաւ ճիշդ այսպէս,--- վիկ - զակ ճամբաններով, տակաւին ուղղակի յանգելով ծրագրուած ելքին :

Եւ արդէն Թերթերը կը խօսին ձէպէլը Մուսայի Հայերու դարձի մասին:

Եթէ ձէպէլը Մուսան ալ գաղթելու մասին կը խորհի, կրնաք երեւակայել բուն քաղցի տարրին հոգեկան վիճակը :

Անտէ՛ր, անտէ՛ր ժողովուրդ, որ 24 տարի վերջն ալ, կը գրտնուի նոյն վրգովիչ հարցականին առջեւ- ...

Մէկ տարբերութեամբ .--- այս անգամ Արաբն ալ բախտակից է իրեն: Նոյնքան մտահոգ եւ դառնացած:

Երէկ նոյն Արաբը ապաստան կուտար Հայկական բեկորնեբուն: Այսօր ինքն ալ ապաստան կը փնտռէ, ունենալով հանդերձ երկիր, պետութիւն եւ հզօր բանակ :

Եւրոպան երբեք այսքան տաճկացած չէր :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ ԴԷՊԻ ՍԱՆՃԱՔ

Սուրիա՞ ալ Թուրիոյ պիտի վերադարձուի

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Բերայէն (Պալես) կիրակի օրուան թուականով .

Անտիոքէն հասած լուրեր, որոնք հրատարակուած են Պոլսոյ Թրքական Թերթերուն մէջ, կը ծանուցանեն թէ Սանճաքին Թուրքերը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն, դիմաւորելու համար Թուրք զօրքը որ կրնայ ներս մտնել որ եւ է առեն, երբ համաձայնութիւն գոյանայ Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ, Թրքական զօրամասի քանակութեան մասին: Համաձայն ամէնէն արժանահաւատ աղբիւրներու, Թուրք զօրքը սահմանին վրայ է եւ կրնայ յառաջ խաղալու հրաման առանալ այս դիշեր իսկ :

**** Նոյն թերթին ժընեւի թղթակիցը կը գրէ, դարձեալ կիրակի օրուան թուականով .—*

Դժուարին խնդիր մը Ֆրանսային արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէի եւ իր պաշտօնակիցներուն մասնաւոր ուշադրութիւնը գրաւած է, Ալեքսանդրէթի Սանճաքի խնդիրը լուծելու համար: Հարցը միայն տեղական քաղաքական չի վերաբերիր, որովհետեւ ինչ որոշումներ ալ արուին, աւելի լայն ազդեցութիւն պիտի ունենան: Այժմ յաճախադէպ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Փարիզի, Ենկիւրիի, Պէյրութի եւ Անտիոքի մէջ, Ֆրանսական եւ Թրքական ներկայացուցիչներուն միջեւ, լուծելու համար դժուարը եւ յարակից խնդիրները :

Ամէն բանէ առաջ, Ֆրանսա կը ջանայ համաձայնութիւն մը կնքել որ պիտի զօրացնէ իր յարաբերութիւնը Թուրքիոյ հետ, որուն հանդէպ միայն ամենաբարեկամական զգացումներ ունի: Երկրորդ, իբրեւ հոգատար պետութիւն, Ֆրանսա կ'ուզէ Սանճաքին մէջ ապահովել այնպիսի կարգադրութիւն մը որ կատարեալ պաշտպանութիւն եւ գործելու ազատութիւն ընծայէ ոչ-Թուրք բնակչութեան :

Շաբթու վերջը ծրագիր մը քննուած է Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ, հաւաքական կարգադրութեան մը համար, որուն համաձայն Թոյլ պիտի տրըուի որ յուլիս 15ի պայմանաժամէ անցնի առանց ընտրութիւն կատարելու : Միջազգային յանձնաժողովը պաշտօնավարելու իրաւունք ունի մինչեւ յուլիս 15, եւ այս թուականէն անդին իր ընտրական իրաւունքները կը դադրին, թէեւ յանձնախումբին դատական հատուածը կրնայ ամիս մը եւս մնալ, օրինական մասը լրացնելու համար :

Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ անհամաձայնութեան այս դլխաւոր խոչընդոտը վերնայէ վերջ, ճամբան պիտի հարթուի փոխադարձ համաձայնութեան ձեւ մը գտնելու համար, քանի որ Ֆրանսա լիովին կը ճանչնայ Թուրքիոյ իրաւունքները Սանճաքին մէջ:

Այժմ, իբրեւ հոգատար պետութիւն, Ֆրանսա պարտաւոր է ընդդիմանալ որ եւ է հոգային յարձակումի իր հովանաւորած երկրամասերուն մէջ: Արդ, ներկայիս թէեւ բանի ուժի խնդիր չկայ, բայց տեղն է յիշել թէ Ֆրանսայի հոգատարութիւնը Սուրիոյ վրայ, մէջէն ըլլալով Սանճաքը, կը լրանայ 1939ի վերջը :

ՆՇԱՆՆԵՐ ԿԱՆ ԹԷ ԱՅՍ ԵՐԿՐԱՄԱՍԵՐԸ ԳՐԵԹԷ ՍՏՈՒԴԱՊԷՍ ՆՈՐԷՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՄԱՍ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄԵՆ ԹՈՒՐՔԻՈՑ, բայց արդիացած Թուրքիայի մը, որ պիտի պարպացնէ Ճէղիբէյի քարիւղի հարուստ հանքերը (Հիւսիսային-արեւելեան Սուրիա), ինչպէս եւ Ալեքսանդրէթի Սանճաքին հարուստ Թիւնները :

**** Պէյրութէն կը հեռագրեն յունիս 27 թուականով .—*

Պ. Անթէր, Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնաժողովին քարտուղարը, այսօր մեկնեցաւ Պէյրութէն, Ժընեւ դառնալու համար Գահիրէի ճամբով: Ընտրական յանձնախումբին միւս անդամներն ալ կը պատրաստուին եւրոպա վերադառնալու, իրենց պաշտօնը աննպատակ դարձած ըլլալով :

երկու անգլիական նաւեր եւս ռմբակոծուեցան

Երկուշաբթի օր երկու անգլիական նաւեր եւս ռմբակոծուեցան Սպանիոյ վալենսիա եւ Ալիքանթէ նաւահանգիստներուն մէջ: Նաւերէն մէկը ընկղմեցաւ, միւսը վաւերացաւ: Զորս հոգի սպաննուեցան, եօթը հոգի վիրաւորուեցան: Այս լուրը խոր յուզում պատճառեց Անգլիոյ մէջ: Կ'ըսուի թէ Պ. Չեմպըլէն անձնապէս դիմած է Մուսոլինիի, որպէսզի միջամտէ, անգլիական նաւերու ռմբակոծութիւնը դադրեցնելու համար: Իսկ Հռոմի մէջ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյց մը կ'ըսէ թէ Մուսոլինի խորհրդակցութիւն մը ունեցած է Սպայակոյտի ընդհ. պետին եւ պատերազմական նախարարին հետ, զինուորական հարցերու մասին:

Լոնտոնի Թերթերը կը դրեն թէ մինչեւ հիմա 57 անգլ. նաւեր ռմբակոծուած են զօր. Ֆրանքոյի օդանաւերուն կողմէ: Պատասխանելով երեսփոխանական մէկ եղած առաջարկի մը, Անգլիոյ վարչապետը յայտարարեց թէ դժուար է հակօդային թնդանօթներով սպառազինել առեւտրական նաւերը: Աւելցուց թէ պատերազմի առեն կարելի է այդպէս ընել, բայց ոչ հիմա :

Ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը նիստի հրաւիրուեցաւ, կացութիւնը քննելու համար: Իտալական մամուլը կ'առաջարկէ որ «բոլոր ողջամիտ ժողովուրդները միանան, անանցանելի պատնէշ մը կազմելու համար խռովարարներուն դէմ»:

ԱՏՏԻՍ ԱԲԵՊԱՑի մէջ կը գտնուին 23.000 իտալահպատակ եւրոպացիներ, որոնց 5000ը կիներ են :

ՊՈՒԻՔՐԻՇԷՆ կը հեռագրեն թէ հրախաղութեան մը հետեւանքով պայթիւն մը տեղի ունենալով, 35 հոգի վիրաւորուեցան :

ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ՄՈՄԻ ԱՐՔԱՆԻՆ ԱՌՋԻ առթճանակը դլխու պայթեցուց եւ անճնասպան եղաւ իտալացի գործարանատէր մը, Միւզէ Կրէվէնի մէջ, Իտալիոյ Առաջնորդը պատասխանատու հռչակելով իր կործանման :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ մէջ գործադուլ հռչակեցին 8000 մետաղագործական բանուորներ: Կրընոպլի մէջ ալ գործադուլը կը չարունակէ 10.000 չինուհեանց բանուորներ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՐՁԱԲԱՐ

— Ուրեմն ձեզի համար զարմանալի չէ որ խուռներամ բազմութիւն մը ողջունեց «Էջպլէպիճի»ի ներկայացումը, առանց դասակարգի, սեռի եւ տարիքի խտրութեան :

— Հարցը այն է որ միշտ պատրաստ հասարակութիւն մը ունինք այսպիսի ներկայացումներու համար: Միեւնոյն անգամ գրոց-բրոցներ, տէրտէր եւ վարդապետ, որոնք ուրիշ տեղ չեն երեւար :Այդ հասարակութիւնը Էջպլէպիճի», «Արշալոյս Մալ Ալան»կամ «Նաբրէտաին Հօճա» կ'ուզէ եւ պիտի երթայ, հայերէն ներկայացնես թէ թուրբերէն :

— Մամուլը վճռական դեր կրնայ կատարել, մերժելով ծանուցումները :

— «Յառաջ» սկիզբէն ի վեր մերժած է այս կարգի ծանուցումները, մանաւանդ երբ ներկայացումը թուրբերէն կ'ըլլար (այս անգամ բացառութիւն մը տուաւ Զուհաճեանի յոբելեանին առթիւ) : Ի՞նչ օգուտ, մասնաւոր թռուցիկներ, բերէ բերան ծանուցումներ բաւական եղած են պոչ կազմել տալու թատրոնին առջեւ... Անշուշտ չէ՛ սպասեր որ հարիւրաւոր տարիներու ազդեցութիւնը անհետացնայ տասնըհինգ տարուան մէջ: Տես, 15 տարիէ ի վեր բարոյ կը կարդանք թուրբերէն (եւ ռուսերէն) չխօսելու, չերգելու համար, բանի՞ հոգի կը լսեն: Միւս կողմէ, մեր մտաւորականներուն մէջ ալ կը պակսի տեսակէտ - ներու ներդաշնակութիւնը :

— Կրնայի՞ք աւելի բաց խօսիլ :

— Ինչո՞ւ չէ: «Էջպլէպիճի»ի ներկայացման առթիւ, ջերմագին, թէ - թէւս ալ ինչ մը չափազանցուած զննատականի կարգին, յօդուածագիրը ծափահարելով Գ. Ալէմշահի «գովելի եւ յաջող ձեռնարկը», կ'ողջակացնէր թէ մենք հնարաւորութիւն ունինք փարիզի պէս կեդրոնի մը մէջ հայկական թատրոն կազմելու եւ ապրեցնելու :

— « Հայկական Թատրո՞ն, կարող էն մտածել ոմանք, Թուրքերէն լի - զուով «Էջպլէպիճի Հօր Հօր Ալա » եւ «Հայկական Թատրո՞ն»:

Իմ խոնարհ կարծիքովս, այո, Հայկական Թատրոն, քանի որ երաժշտական արտադրութիւններու մէջ լեզուն ոչ մէկ նշանակութիւն ունի եւ «Էջպլէպիճի Հօր Հօր»ը, Հայու ձեռքով չըրուած ու դաշնաւորուած, հայ արուեստագէտներու կողմէ բեմադրուած ու խաղցուած, Հայու աչքով դիտուած մէկ պատկերն է մեր դրացի Թուրքերու կեանքին՝ արեւելեան զուարճագեղ պատկերներով զարդարուն» (Ա. Հաճըմեան, «Յառաջ», 12 յունիս):

— **C'est un peu fort!**, պիտի ըսէր Ֆրանսացին: Դժբախտութիւն մըն է որ հայկական տաղանդ մը, թագուր Նալեան, ստիպուեր է թուրբերէն զուարճերգութիւն մը յօրինել **63 — 65** տարի առաջ: Երկրորդ դժբախտութիւն մը կը ստիպէ ուրիշ տաղանդ մը, Տիգրան Զուհաճեան, հրտիրել աւելի երաժշտութիւնը յօրինելու համար: Եւ ահա արտառո՛ւց բացագանչութիւն մը, յանի շնորհիւ **1938** թուականին, Լոյս-Քաղաքին մէջ ,— «երաժշտական արտադրութիւններու մէջ լեզուն ոչ մէկ նշանակութիւն ունի »:

Չեղա՛, չեղա՛, ըսկեր Արտաւազդ:

Կը տեսնէք որ «Էջպլէպիճի»ն մադեց մեր հասարակութեան հոգին, երեւան հանելով անոր վրիպումները, իբրեւ փորձաքար :Արդ, ներելի՞ է պատահականը դարձնել մնայուն, եւ «Էջպլէպիճի»ի ներկայացումը փարիզի մէջ ողջունել իբրեւ Հայկական Թատրոն, երբ գիտենք որ մարդիկ շատնց «հոգւոցն հանգուցելոց» արասասներ են բուն հայկական թատրոնի գլխուն, այս ափերուն վրայ...

ՎԱՀԷ

ՍԱ ՉՔԱՔԸ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՑ ԱՆԿԱԽ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԵՐՈՒԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ներիհ վարչութիւնը թրեակաե պիտի ըղղայ

Դամասկոսի «Լէ ղ'էքօ տը լա Սիրի» Թերթը կը գրէ· (18 յունիս).—

Զինուորական բանակցութիւնները որ առջի օր սկսան Զօր· Հէօնգիէէրի եւ զօր· Ասմի նախագահած պատուիրակութեանց միջեւ, կը թուի թէ յանդած են ելքի մը: Մօրհրդակցութեանց ընթացքին տրուած որոշումները կարելի է այսպէս ամփոփել .

1.— Սանճաքը կը դառնայ անկախ եւ կը դրուի Ազգաժողովի Մորհուրդին հովանաւորութեան տակ :

2.— Ազգաժողովի Մորհուրդը Ֆրանսայի մարզպան մը պիտի նշանակէ , իբրեւ ղեկավար Սանճաքի :

3.— Սանճաքը պիտի կառավարուի Թուրք պետութեան կողմէ :

4.— Բարեկարգութիւնը եւ ապահովութիւնը պիտի երաշխաւորուին Քրիստոնեայ եւ Թրքական զօրամասերու կողմէ հաւասար թիւով, որոնց պիտի հրամայէ Ֆրանսայի մը :

**** Դամասկոսի «Լա Քրօնիք» Թերթն ալ կը հաստատէ լուրը, նոյն պայմանները յիշելով: Թէեւ յայտնի չէ Թրքական զինուորներուն թիւը, բայց կը սպասուի որ անոնք Սանճաք հասնին այսօր վաղը :*

Նոյն Թերթին համաձայն, զրոյց կայ թէ Ուրբաթ օր Թրքական 4 սաւառնակներ հասած են Անտիոք :

«Հայերը իմ անձնական պաշտպանութեանս տակ»

Գերմանական գործակալութիւնը կը հաղորդէ .— Պատասխանելով ձէպէլը Մուսայի հայկական պատուիրակութեան որ արտադրքի փափաք յայտնած էր, վախնալով 1914ի դէպքերու կրկնութենէն, գնդապետ Քոլէ ըսած է ի մէջ այլոց .

— « Ինչ պատճառ, Թրքական զօրամասեր պիտի մտնեն Սանճաք եւ պիտի դրուին հրամանատարութեանս տակ :

Գալով Ֆրանսացիներուն, ճչգրտօրէն չեմ գիտեր թէ ե՞րբ պիտի մեկնին Սանճաքէն· քանի մը ամիսո՞ն թէ քանի մը տարիէն: Բայց ամէն պարագայի մէջ, ես Հայերը կ'առնեմ անձնական պաշտպանութեանս տակ եւ ապահովութիւն պիտի վայելեն :

**** «Ժուռ» (յունիս 18) կը գրէ .— ձէպէլ Մուսայի Հայերէն պատուիրակութիւն մը ներկայացած է Գնդ· Քոլէի, եւ յայտնելէ վերջ, Սանճաքի Հայութեան մտավախութիւնը, հաղորդած է թէ Հայերը կուզեն մեկնիլ Սանճաքէն :*

Վերապահութեամբ կը հաղորդենք նաեւ հետեւեալ լուրը, որ հաղորդուած է Նահարի թղթակցին կողմէ· Արաբներէ եւ Հայերէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը գնդապետ Քոլէին ներկայանալով բողոքած է իշխանութեանց կողմէ ի գործ դրուած ճնշումներուն դէմ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Է֊ում)

ՍԱՍՈՒՆԻ ԼԵՌՆԱԿԱՆԸ

The Enemy of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թրգմ. Տ. ՏԻՒՐՈՆԻ ՀԻՒՐՀԱՏԻԿԻ
From : J. M. Թրգմ. Ծ. Ս.

Պատ մէ Ուսիոյի մեծ ազգայնական առաջնորդներէն մին, որ ամբողջ Ասիոյ մէջ ունեցած է մեծ ազդեցութիւն։ Ան ծնած է Սալոնիկ քաղաքին մէջ։ Ինչպէս ամէն մանուկ, ինքն ալ սկսած է իր կեանքը իբրեւ սովորական աշակերտ մը։ Ապա ընդունած է զինուորական կոչում։ Ինչպէս ամէն զինուորական, ինքն ալ ունեցած է իր սէրերը։ Ան ունեցած է նաեւ իր ատելութիւնները։ Ատելութիւնները ծնած են սիրոյ մը հետեւանքով։ Ան սիրած է կին մը, որ ինքն ալ սիրած է զինքը։ Ասոնք ամէնքն ալ սովորական բաներ են։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր ընկերները։ Ընկերներ, որոնք ինքն ալ սիրած է։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր թշնամիները։ Թշնամիներ, որոնք ինքն ալ ատած է։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր ուրախութիւնները եւ իր տառապանքները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր յաղթութիւնները եւ իր պարտութիւնները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր յոյսերը եւ իր յուսահատութիւնները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր կեանքը եւ իր մահը։ Ինչպէս ամէն մարդ։

— « Ինչո՞ւ համար կը պատմես մեզի այս բոլորը, որ մենք ալ գիտենք, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, որ ամէն մարդ ունի իր կեանքը եւ իր մահը, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր սէրերը եւ իր ատելութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր յաղթութիւնները եւ իր պարտութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր յոյսերը եւ իր յուսահատութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր կեանքը եւ իր մահը, ինչպէս ամէն մարդ։

— « Ինչո՞ւ համար կը պատմեմ ձեզի այս բոլորը, որ դուք ալ գիտնաք, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, որ ամէն մարդ ունի իր կեանքը եւ իր մահը, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր սէրերը եւ իր ատելութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր յաղթութիւնները եւ իր պարտութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր յոյսերը եւ իր յուսահատութիւնները, ինչպէս ամէն մարդ ունի իր կեանքը եւ իր մահը, ինչպէս ամէն մարդ։

Ասոնք ամէնքն ալ սովորական բաներ են։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր ընկերները։ Ընկերներ, որոնք ինքն ալ սիրած է։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր թշնամիները։ Թշնամիներ, որոնք ինքն ալ ատած է։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր ուրախութիւնները եւ իր տառապանքները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր յաղթութիւնները եւ իր պարտութիւնները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր յոյսերը եւ իր յուսահատութիւնները։ Ինչպէս ամէն մարդ, ինքն ալ ունեցած է իր կեանքը եւ իր մահը։

ԿԱՐՃ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

— Մելոս, դուռ, Սուսան, պատ, ինչպես որ ասում են ֆրանսիացիները: Մենք չունենք ոչ մի նման բառ, որ կարողանայ ցույց տալ այդ ամենը միանգամից: Ֆրանսիացիները ունեն մի բառ, որ նշանակում է ամեն ինչ, որ կա սենյակի մեջ, ինչպես նաև սենյակը: Ես ասում եմ, որ

Գնդապետ Բոլէ յայտարարած է պատուիրակութեան անդամներուն թէ պէտք է համաձայնին Թուրքերու հետ. որովհետեւ, ըստ է ան, Ֆրանսա կամաւոր կերպով իր իշխանութիւնը Սանճաքի մէջ փոխանցած է Թուրքիոյ: Երկու պետութիւնները՝ Ֆրանսա եւ Թուրքիա, համաձայնած են Սանճաքի վարչութեան Թրքական զոյն տալու մասին :

Բողոքներ, դիմումներ, հաւատամքներ

*** Հալէպի բոլոր քրիստոնեայ համայնքներու պետերը, ինչպէս նաեւ իսլամ եւ հրեայ պետերը հաւաքական հեռագիր մը ղրկած են Ազգաժողովին, կ'ըսէ «Ժուռ»: (Պէյրութ): Հեռագիրը կը բողոքէ Սանճաքի մէջ գործադրուած ճնշումներուն դէմ, որոնք կը ձգտին արաբ իրական մեծամասնութեան փոխարէն ստեղծել Թրքական արուեստական մեծամասնութիւն մը :

Քաղաքական շրջանակները շատ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս հեռագրին, որ բոլոր համանքներու միութիւնը կ'իրականացնէ հայրենասիրական նոյն դիւցազումով :

*** Ալեքսանտրէթի կիներէն պատուիրակութիւն մը ներկայացած է Ջէզոք Ճանճնաժողովին եւ բողոքած այն խստութեանց դէմ որոնք գործադրեցան արձանագրութեանց ընթացքին: Պատուիրակութիւնը պահանջած է նաեւ Արսուզիի ազատ արձակումը: Ճանճնաժողովը խոստացած է ընել հարկ եղածը :

Միւս կողմէ, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց արաբական ակումբի նախագահ Էլիասը, երբ Սուէտիա կը մեկնէր: Էլիաս դատապարտուած է Արսուզ բնակելու :

*** «Ենի Կիւն» կը գրէ թէ Սօղուք Օլուքի Հայերը իբրեւ հիւր հրաւիրած են Թուրք կուսակալ Տօքթ. Ապտիւլրահման Մէլէքը եւ հակերոյթ տուած են անոր: Այս առթիւ, տեղին հայութեան անունով բարի գալուստի ճառ մըն ալ խօսուած է : Նոյն թերթը կը գրէ թէ Անտիոքի մասնաւոր դիւանի թարգմաններէն Պ. Թօղչի Պաղտատլեան պաշտօնով Պէյրութ փոխադրուած է:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, հակառակ արուած խոստումներուն, արաբ պարագլուխ Արսուզի ազատ չարձակուեցաւ: Այդ պատճառով, իբրեւ բողոք, չուկաները դարձեալ գոցուեցան: Զինուորներ եւ զինուած ինքնաշարժներ չարունակ կը շրջին փողոցներու եւ չուկաներու մէջ: Կարգ մը արար երիտասարդներ բանտարկուեցան: Կը վախցուի որ քանի մը արաբ ընտանիքներ արտաքսուին Սանճաքէն: Բանտերը լեցուն են: Ընտրական դիւաններու առջեւ երեւցող Արաբները կ'ենթարկուին բռնութեանց

Քուսէյրի արաբ երեւելիները սոխպուեցան լեռները քաշուիլ: Արիւնոտ բախումներ տեղի ունեցած են Քուսէյրի մէջ, Արաբներու եւ Թուրքերու մէջեւ: 81 Արաբներ ձերբակալուած են :

Ձէզոք յանճնաժողովը արձանագրութիւնները դադրեցուց Սուէտիոյ շրջանին մէջ, մուխթարներու պաշտօնանկութեան ու բանտարկութեան պատճառաւ: Ցանճնաժողովը պահանջած է բանտարկեալներու ազատ արձակումը եւ բողոքի ուժեղ հեռագիր մը ղրկած է Ժընեւ :

Ամրոպի մէջ կացութիւնը չատ ծանր է: Թուրքերը սկսած են ահաբեկչական գործունէութեան՝ այդ շրջանին մէջ: Հարիւր ընտանիք առանց ապաստանարանի մնացին, որովհետեւ Թուրքերը գրաւեցին անոնց բնակարանները :

Թրքական պատուիրակութիւն մը Պերլին գնաց

Թուրք անտեսական պատուիրակութիւն մը կիրակի օր էնկիւրիէն ճամբայ ելաւ դէպի Պերլին, նախագահութեամբ արտաքին նախարարութեան մնայուն խորհրդականին՝ Մէնէմէնճիօղլուի: Իր պաշտօնն է բանակցութիւններ կատարել առեւտրական նոր դաշնագրի մասին:

Թուրքիա չեղեալ հռչակած է ներկայ դաշնագիրը, որ կը լրանայ օգոստոս 31ին, ըստ պայմանագրութեան լուր տալով չորս ամիս առաջ:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Թրքական կառավարութեան դիրքը գօրացած է անցլեւթուրք վերջին համաձայնութեամբ, որ երկիրը կ'ազատէ Գեր - մանիոյ տնտեսական ճնշումէն: Թուրքերը դիտեն թէ հիմա պիտի կրնան նըպաստաւոր պայմաններ ստանալ Անգլիայէն, մինչդեռ ցարդ ապաւինած էին գրեթէ միայն Գերմանիոյ :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՍԸ ՏԱՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ Ապրիլեանի Գերագոյն Խորհուրդի ընդ - լութեանց մասնակցած են ընտրողներու 99.36 առ հարիւրը, Ուզպէկիստանի մէջ՝ 97.93ը եւն.: Ընտրութիւնները վերջացած են նաեւ Նախիջեւանի ինքնա - վար շրջանին մէջ: Սթալին, Մոլոթով, Քականովիչ, Եժով եւն. «միաձայ - նութեամբ» ընտրուած են բոլոր հանրապետութեանց մէջ:

Ապրիլեանի 310 երեսփոխաններէն 71ը կիներ են, 231ը բոլշեւիկներ, 79ը անկուսակցական: Ընտրուածներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Միկոյեան :

*** Խորհրդային նաւատորմի օրկանը կը ծանուցանէ թէ պաշտօնանկ ե - ղած են Սեւ Ծովու տորմիղին զինուորական ատեանի անդամներէն Մզրէնեւ, Պալթիկի տորմիղէն՝ Բուլէկին եւն.: Անհետացած է Ծովակալ Դուշինով , Սպիտակ Ծովու նաւաբաժնին հրամանատարը :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ
23ՐԴ. ՏԱՐԱԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ ՄԱՐՍԷԼԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՁԳ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Մասնակցութեամբ ՍԷՆԹ-ՁՆԹՈՒԱՆԻ եւ Գ. ՕՏՏՕԻ Մ.ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ

3 Յուլիս, կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Պառ Ս. Անտրէ «Պէլվիւէրի շքեղ եւ օդասուն պարտէզին մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՄԻՒ:-ԹԵԱՆՍ ԱՏԵՆԱՊԵՏ Պ. ՅԱՆՒԷԼ ԵԼԻՇԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՑՆԵՐ

ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵՑՆ ԵՒ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵՑՆ

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած բաժին: Գիտի երգեն Պ. Ս. ԱՒՏՕԵԱՆ եւ Օր. Վ. ԱԻԻԿԵԱՆ, կ'արտասանեն Օրիորդներ ՄԱՐԻ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ, ՌՕԶԱ ԵՂԻՇԵԱՆ, Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ Վեհ. ՎԱ - ՐՈՒԺԱՆ: Պ. Պ. Ս: ԲՐՈՒՏԵԱՆ, Ռ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Թ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ, Պ. ՎԱՐՈՅԵԱՆ, Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆ եւ Պ. ՇԱԼՃԵԱՆ,
Մէջընդմէջ պիտի նուագէ «Ալեգապի բարձրախօսը ընտիր երգեր:

Մուտք 2 ֆրանք

ՄԱՆՕԹ.— Հանդիսավայրը երթալու համար, գուն գէլգանսէն առնել 25 թիւ ֆանրակառքը եւ իջնել վերջաւորութեան: կարելի է ձաշը միասին քերել:

Դպրոցական հանդէս

կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի կալոյտ Խաչի «Տրիմեան» դպրոցի աշակերտներու կողմէ, 3 Յուլիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Պէշնիկիճ-շլեան» սրահին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres մէթրօ Pont de Sèvres:

երգ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն, պար եւ պարգեւա - բաշխութիւն: *Մուտք 4 ֆրանք:*

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

Alimentation TIQ-TON
Գ. ՃԻՏԷՃԵԱՆ
20, Rue Tiquetonne, Paris, Մէթրօ Halles-ին կամ Etienne-Marcel-ին 2 վայրկեան

Téléphone: Central 76—95

Բացուած է արեւելեան եւ եւրոպական ուտելիքներու ճոխ մթերանոց, անմրցելի գիներով: Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ:
Ալաջնակարգ հերմակ պանիր, 14 ֆրանք քիլօն: Գաշգաւալ 17 ֆր.: Պուլկուր, 4.50 ֆր.: Զիթապտուղ, 6 ֆր.: Բրինձ, 2.50ֆր., Ապուխտ, 22 ֆր.: Սուճուք, 18 ֆր.:
Միւս ապրանքները նոյն համեմատութեամբ: Փոքր ձեցէք եւ սիրտի ըլլաք միայն յաժախորդ:
Խանութը բաց է առաւօտեան ժամը 5էն, բացի երկուշաբթիէն: **Livraison à domicile**

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 1 Յուլիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 6 Ավենիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ «Սանճաքի խնդիրը եւ Սուրիոյ տագնապը»:

Գահիրէ

Հ. Յ. Դ. վիէնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 1 Յուլիս, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Թաժակ» սրահին մէջ: Գիտի դասախօսէ ընկ. *Ս. ԴԱՎՈՒԹԵԱՆ*, նիւթ՝ *«Հայկական հարցը մինչեւ Պերլինի վեհաժողովը»*, Լրացուցիչներ պիտի կատարէ Ընկ. *Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:*

ՊՈՒԿԱԼԻՒԻի «Վաքան Ղեան» խումբի ընդհ. ժողովը 3 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը եիդդ 9ին, ընկ. Արապեանները բնակարանը: կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆի Նորակազմ «Գայլ վաֆան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, 1 Յուլիս, երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանի սրահը, 181 Քուռ Լաֆայէթ, կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԵՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿԱՂՄԷ

3 Յուլիս, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Մէնպէլէրէի ծանօթ տեղին վրայ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Վ. ԻՐԻՍԱՆԵԱՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Զոմի «Ալբաքս» երգչախումբին կողմէ, Նաեւ հայկական եւ եւրոպական պարեր T. S. F.ի նուագով:

Երթեւեկի համար առնել հանրակառքը, որ իւրաքանչիւր ժամ ունի իր երթ ու դարձը:

ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

3 Յուլիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ գիշերուան 11.30
ի նպաստ իր վարժարանին

ՐՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ, *Grand Arbre, Maison Fiquet*

(Հաստատութեան վարչութիւնը ամառնային շրջանին միայն մէկ անգամ կը տրամադրէ իր գեօսարանը: Օգտուեցէք առիթէն:)

ԿԸ ԽՕՍԻ *Պ. Ն. ՊԷՐԲԻԿԹՈՒՇԼԻԱՆ*

կ'երգէն քաղմաթիւ երգիչներ ու երգչուհիներ: Ակնակալներ:
Նուագախումբ՝ դեկավարութեամբ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆԻ
կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻԻՆ ՄԸ
Ճոխ եւ ժժան պիւֆէ

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Denfert-էն առնել մեթրոյի դէպի Թոպէնսոն տանող գիծը:

Մուտք՝ 4 ֆրանք

Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը
Մուրաս-Ռաֆայէլեան ճեմարանի աշակերտաց Միութիւնը եւ Հայ երիտասարդաց Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միաձեռնաբար կը կազմակերպեն
Թատերական երեկոյթ մը
2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին
Salle LANCRY-ի մէջ, 10 Rue Lancry
Meiro: Lancry, République, St, Martin
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՒՆ
ՋԵՒՈՎԻ *Վ. ՀՈՒԿԸ* (ՄԷԿ ԱՐԱՐ)
Մասնակցութեամբ եւ դեկավարութեամբ ԼԱՒՐՔԱՑԻ
ԵՒ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ *ՊԱՂՏՑԱՒԱՐ ԱՂԲԱՐԸ*
(երեք արար պոլսահայ կեանքէ)
Տոմսերու գին, 15, 10 եւ 5 ֆրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. ՄՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՊԱՏՈՒԻՐ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ *ՋԱՐԵՀ ՆՈՒՊԱՐ ՊԷՅՔ*
Մասնակցութեամբ երիտ. Հայուհեաց եւ Հայ երիտ. Միութեան
3 Յուլիս, կիրակի, ժամը 15—24
ՕԹԷԼ Ճիպըլթարի գետահայեաց պարտէզին մէջ. Թիւվիզի
Ընտիր նուագ, բացօթեայ պար, գեղարուեստական եւ այլ հաճելի ժամանցները, դիւրամատչելի պիւֆէ եւ պատ ընթրիք:
Երթեւեկ հանգստաւէտ կառքերով
Մեկնում ժամը 15էն մինչեւ 16.30, Բաստիլոնի տուներէն, 8 բիս Պօսիէ
Երթեւեկի ծախք 10 ֆր. *Հանդիսին մուտքը 12 ֆր.*
Երիտասարդաց եւ հայուհեաց միութեան անդամներուն եւ ուսանողաց 8 ֆր.

Ի հարկին կարելի է հանգիստավայր երթալ երկաթուղիով, Gares d'Orsay, St. Michel, Austerlitz, Gare de Lyon.

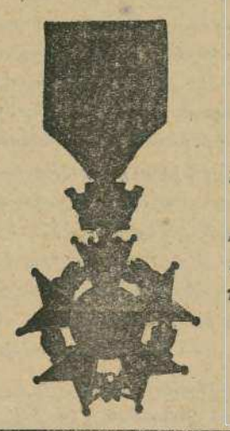
ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ (սահմանափակ թիւերով)

ՅԱԿՈԲ ՀԻՍԱՅԵԱՆԻ
ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՀՍՑՈՐԴԻՆ
(Բնական լուսանկարներով)
ՄԿՐՏԻՉ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ
(Ութ Ֆլայէ հերոսամարտի դեկավար)
Գին՝ Ֆրանսա 8 ֆրանք, Մուբիա 6 ֆրանք, Ամերիկա 50 սէնթ:
Բոլոր ապատրանքները կանխիկ
Ստանալու համար դիմել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil. Asnières (Seine) France.

Հ. ՔԱՐԴԱԲԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:
Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:
44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

ՄԵԾ ԵՒ ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ **T. S. F.**ՆԵՐՈՒՍ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 50 ՋԵՂՁՈՎ
ԳՈՐՄԻՔՆԵՐ ՀՕՈ ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
Կ'ընդունինք ամէն օր ժամադրութեամբ, Tél. Pereire 20—90

Alimentation „TRÉVISE"
Իր անմահական «Moka» եւրճովը
Café "HAREM„
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲՈՑՈՒՒԻԿ ՁԱՂԶ
Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր ընդեղէններու,
— Որ ձեր պատուիրուի օրերուն իսկ չի մտնար ձեզ, գոհացնելով ձեր բոլոր փափաքները, որ ատոր տակն ալ որ գտնուի...
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Livraison à domicile
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՐԱԿԻ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղին է ՐԱԿԻ ՏԻՒԶ, Ձգուշացէք արուեստական օղիներէ ոյ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք միայն ՐԱԿԻ ՏԻՒԶ որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնը ճանչցուած է:
Dalakupeian 24 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌՔ
Ճաշարան **Տ Լ Օ Ր Ի Ա**
51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազնիւ եւ հրապուրիչ թեմամուած կերակուրներ :

ՔՐԻՏԻ ՖՕՆԴԻԿ ԼԻՒՓՍԻՒՆ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 3 ՏՈԿՈՍԱՒՐ
ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ
Վիճակահանութիւն 1938 Մայիս 15ի
1903ի ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ

609,432 թիւը չհած է 50,000 ֆր., իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չհած են 1000ական ֆրանք.

410829	472176	621419	690905
727666	434828	502408	642948
696908	731533	451412	549555
659501	711100	756782	454179
377323	682562	716332	766358
469356	602011	689962	717634

790317

1911ի ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ

219,993 թիւը չհած է 50,000 ֆր., իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չհած են 1000ական ֆրանք.

10525	122317	219647	260137
317847	22889	128829	229233
262337	338440	26273	135001
236663	283179	351 628	63038
190686	243334	305666	361429
74230	208231	256863	312619

388266

Պարգեւներու վճարումները կ'ըսկսին Յուլիս 1ին

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ՐԸՆԱԺ.— Պօղոս Տէր Մարկոսեան եւ զաւակները, Ալբի Տիկին Ս. Տէր Մարկոսեան, Տէր եւ Տիկին Բենիամին Ցակոբեան եւ զաւակները խնդրին չնորհակալութիւնները կ'յայտնեն Հ. Յ. Դ. Ռընաժի եւ կերակրոյի կազմին, Ռընաժի հայ գաղթականի կազմին, Ռընաժի հայ գաղթականութեան եւ բոլոր անոնց որ գրաւոր կամ բերանացի անձամբ ցաւակցութիւն յայտնելով հանգուցեալ Տիկին ՎԱՐԴԱՆԻՇ Տէր ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
Ֆ. Կ. Խաչի Պանէօ-Քաչանի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ առած է ցաւ 50 ֆրանք ընկերուհի Նորիկ Լանէ:

ԾԱՆՕՒ Է
Ալֆորվիլի մէջ, հայաշատ կեդրոն մը վրայ, բանուկ սրճարան մը: Տեղի ունեցած պատահարի պատճառով: Դիմել Տիկին Մարիամ փափաղեանի, 29 bis, Rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine):

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
30
ՅՈՒՆԻՍ
JEUDI
30 JUIN
1938

14e Année No. 3770 — ՄԻ ՏԱՐԻ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՀԱՅԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ...

Հոգեբանական է, — ամէն անգամ որ հզօրները պէտք ունեն նաեւ չազանակները որսալու կրակէն, կը բարեհաճին յիշել մեզ, պանծացնել մեր առաքինութիւնները, իբրեւ ուշիմ եւ քաղաքիրթ ժողովուրդ։

Այսպէս նաեւ քէմալասուն Թուրքերը։

Ինչե՛ր չգրեցին եւ կը գրեն դեռ Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի թերթերը, Սանճաքի տագնապէն ի վեր։

« Հայասիրական » մրցահանդէս մը, ուր իրար կը գերազանցեն ամէնէն հայատեաց տիպարները, բարբարոսական հալածանքներու եւ ջարդերու դասական քարոզիչները։

Եռնուս Նաաիի «ձիւմհուրիյէթ»ը չէ՞ր որ պարծանքով յիշեց թէ Հայ մըն էր, Կիւլլի Ցակոբ, որ Թուրք Թատրոնին հիմը դրաւ, թէ ուրիշ Հայ մը, Մնակեան, ամբողջ կէս դար վառ պահեց զայն, թէ Զուհաճեանը «օփէրէթ» պարգեւեց եւն.։

Դարձեալ, միեւնոյն թերթն էր որ, հիմնուելով Աթաթիւրքի պատմական հետազօտութեանց վրայ, ի լուր աշխարհի հռչակեց թէ «միեւնոյն ծագումով մարդկային ընտիր խումբ մըն են Հայերը», Թուրքերուն հետ, «ո՛ւր որ ալ գտնուին եւ ի՛նչ պայմաններու մէջ ալ ապրին »։

Տակաւին միեւնոյն բերնով հռչակուեցանք «ազգական եւ ցեղակից»։ Ցետոյ լսեցինք թէ «Հայրենիքէն դուրս եղած» Հայերու համար ալ, ընդհանուր ներման խնդիրը «ղէպի հաստնուելիւն կը դիմէ»։

Ահաւասիկ ուրիշ երեւելի մը, Էթեհհատական «Թանինի»ի երիմնի խմբագրապետը, որ «վերիուելեան ճամբայ» կը ցուցնէ Հայերուն.

— « Հայուն համար ամէնէն փրկարար ճամբան հին թրքական բարեկամութեան վերադարձն է։ Պատմութեան տուած վճիռն ու որոշած հետեւանքը չընդունիլ՝ շատ ծանր արդիւնքներ կրնայ տալ։ Հայր Թուրքին թշնամի ըլլալով ոչ մէկ բան կը շահի, բայց Թուրքը Հայուն ոչ միայն պարզ բարեկամ մը, այլ իրական օժանդակ մը եւ մաքուր սրտով պաշտպան մը դառնալու ի վիճակի է»։ (Մոն Փոսսա, 20 յունիս, Մուհիէտտին Պիրկէն)։

Այս միեւնոյն գրիչը սա տողերն ալ կը սահեցնէ քիչ մը վերը, պատմելէ վերջ թէ «Թուրքերը չեն որ մէջտեղէն վերցուցին Հայոց քագաւորութիւնը »։

— « Գալով մօտիկ պատմութեան դէպքերուն, մենք այս դէպքերուն պատճառաւ ոչ մէկ ատեն պատասխանատու բռնեցինք Հայերն ու հայութիւնը »։

Հրաշալի՛։ Հապա մեր աւելի քան մէկ միլիո՞նը։ Տաքէն հալեցա՞ւ, ցուրտէն սառեցա՞ւ, թէ ծովամոյն կորաւ կամ համատարած չարժի մը փլատակներուն տակ մնաց ...

Ատոր ալ պատասխանը պատրաստ է, ինչպէս միշտ։

— «Կարգ մը Հայեր անմտօրէն գործիք դարձան կա՛մ ցարին, կամ Անգլիացիներուն եւ կամ Ֆրանսացիներուն աշխարհակալութեանց։

Դժբախտաբար այս վիճակը պատճառ եղաւ որ կարգ մը գէշ դէպքեր պատահին։ Բայց, ոչ թէ իբրեւ Թուրք, այլ միայն իբրեւ մարդ, ձեռս խղճիս վրայ դնելով կրնամ ըսել որ, ընդհ. պատերազմի դէպքերուն մէջ Թուրքերը ոչ մէկ յանցանք ունին»։

Պրծա՛ւ. «կարգ մը գէշ դէպքեր», եւ «ոչ մէկ յանցանք»։ Կարծես թէ ինքնաշարժ մը լեռնէն վար գլորեցաւ եւ 10 – 20 հոգի ետ գացին (ոչ թէ աւելի քան մէկ միլիոն այր, կին, եւ մանուկ ջարդուեցան)։

Շանսատակ Թալէաթին ալ այդպէս կը բացատրէր.— « կարգ մը անպատեհութիւններ» տեղի ունեցան։ Պատճառն ալ չատ պարզ էր — պէտք եղածին չափ ոստիկան - զինուորներ չկային կառավարութեան ձեռքը, բարեկարգութեան հսկելու համար, ամբողջ ժողովուրդի մը « այլուր փոխադրութեան առեն»...

Բարեհաճեցէք դէմ դիմաց նստիլ այս աղնի՛ւ «ցեղակից»ներուն հետ, եւ անոնց բարեկամութիւնը չհրիլ։

Եւ նկատեցէք, — Եռնուս Նաաիները, Մուհիէտտին Պիրկէնները ու միեւնոյնը Հայերու գլխուն գալի աւետարան կը կարդան ընդ այն պահուն, երբ իրենց կառավարութիւնը տապարի հարուած մը եւս կ'իջեցնէ Պոլսոյ ափ մը հայութեան գլխուն, զայն որ առջ ճղմելու, փոշիացնելու, խումբ - խումբ թրքացնելու համար։ Ձիշդ այն պահուն երբ հատարակ խաչագողներ, աչքին - ականջին հաւաքուած «Թիւրք – կրէկորիէն»ները քննութիւն կուտան, «ֆիլթէվէլլի» (հազարարձու, մատակարար) նչանակուելու համար հայկական չարժուն եւ անչարժ հարստութեանց գլխուն, դուրս քշելով Թագ. Սորհուրդ, Ինամակալատութիւն, Հոգաբարձութիւն, Պատրիարքարան եւ ուրիշ ինչ որ ունինք,— ունէ՛ինք ժամանակին։

Կարելի՞ էր գտնել աւելի չախչախիչ փաստ մը, « հայասիրութեան » եւ թրքական բարեկամութեան։

Միայն այս պարագան բաւական է, որպէսզի Սանճաքի հայ հատարակութիւնն ալ գլխաբաց ողջունէ թրքական վարչութեան հաստատումը, ակնկալութեամբ թուրք զօրագունդ մը...

Բայց Թուրքերը իրաւունք ունին մէկ բանի մէջ,— մեզմէ չատ առաջ համրած են Եւրոպայի ակռաները։

Ամո՛ւր էին այդ ակռաները, երբեմն։ Երբ աւար կը փնտռէին։

Աչխարհ մը սառանեցաւ. ամէն մէկը իր բաժինն ստացաւ թրքական աւարէն։ Եւ հիմա իւրաքանչիւրը զատ-զատ կը դարպասէ երկուան «աւազակապետ»ին, արեւչատութիւն մաղթելով ատոնց երկուքուն, այլ եւ զէն ու զրահ, դրամ եւ երկաթ ճարելով, ի խնդիր նոր աւարներու։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՔՈԼԷ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ԿԸ ՅՈՐԴՈՐԵՆ ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՉԳԱՂԹԵՆ ՍԱՆՃԱՔԷՆ

Տեսակցութիւններ Հայոց Առաջնորդին հետ

« ձիւմհուրիյէթ»ի թղթակիցը կը գրէ Ալեքսանտրէթէն, յունիս 19 թուականով ։—

Հաթայի պատուիրակ Քոլէի հրաւէրով Անթաքիոյ Հայոց Ներկայացուցիչը՝ Մաղ եպիսկոպոս այսօր այցելութիւն մը տուաւ պատուիրակին ։

Քոլէ, Հայերը Հաթայէն գաղթելու հրաւիրող խռովարարներուն գործունէութիւնը խոսիւ քննադատելով, յայտարարեց թէ Հաթայի մէջ ոչ մէկ վտանգ կը սպառնայ Հայերուն եւ թէ մինչեւ 1940 Հաթայ Թուրքերուն եւ Ֆրանսացիներուն կողմէ միասնաբար պիտի կառավարուի ։

Մաղ եպիսկոպոս այս այցելութենէն վերջ Գրըգխան երթալով, կացութիւնը պարզեց Հայերուն։ Պատուիրակ Քոլէ եւ Անթաքիոյ Թուրք հիւպատոսն ալ Գրըգխան երթալով Հայոց պետերը քաղաքապետարան հրաւիրեցին։ Քոլէ Հայերուն յանձնարարեց գործակցիլ Թուրքերուն հետ եւ Հաթայէն գաղթելու նման նոր ազդակ մը յանձնառու չըլլալ, քանի որ Ֆրանսացիները անկեղծօրէն որոշած են գործակցիլ Թուրքերուն հետ ։

Թուրք հիւպատոսը պատուիրակէն վերջ խօսք առնելով, Թուրքերուն եւ Հայերու անցեալի մէջ ունեցած յարաբերութիւնները պարզեց եւ Թուրք Հանրապետութեան քաղաքական, վարչական, իրաւական ու ընկերային մարզերու մէջ ունեցած յաջողութիւնները վեր առնելով, ըսաւ ։

— « Թուրքիոյ մէջ ապրող 120 հազար Հայերը իրենց այսօրուան կացութենէն կատարեալ գոհ են։ Թրքական Հանրապետութիւնը կրօնական գործերը բոլորովին անջատած է պետական գործերէն, եւ ամէն քաղաքացի առանց ցեղի ու դաւանանքի խտրութեան հաւասար է օրէնքին առջեւ։ Թուրքերուն եւ Հայոց եղբայրական դարաւոր կապերը ասկէ առաջ Անդարայի մէջ Փրօֆ. Ցակոբ Մարթիանոն ալ պատմական իրողութենէ կերեւնելով ամբողջ աչխարհի յայտարարեց »։

Այս հաւաքոյթէն վերջ, որ չատ լաւ ազդեցութիւն գործեց Գրըգխանի Հայերուն վրայ, Հաթայի կուսակալ Ապտիւրրահման Մէլէք ալ մտերմական տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մաղ եպիսկոպոսին հետ։

Մաղ եպիսկոպոս Գրըգխանէն Անթաքիա վերադառնալով, այնտեղի Հայերն ալ հաղորդակից ըրաւ այս բարեպատեհ կացութեան ։

Զարմանազան զրոյցներ Հայերու արտագաղթի մասին

Արաբական էլ Քափաս թերթին կը գրեն Գահիրէէն.— *Անտիոքէն ստացուած լուրերու համաձայն, հոն հաստած են Պաղեստինի եւ Եգիպտոսի Հայոց կողմէ մասնաւոր ներկայացուցիչներ, տեսակցելու համար Սանճաքի Հայ վարիչներու հետ եւ ապահովելու Հայութեան արտագաղթը Սանճաքէն ։*

Թրքական զինուորներու Սանճաք մուտէն առաջ պիտի սկսին տեղափոխել Հայերը ։

Գերմանական գործակալութեան Պէյրութի թղթակիցն ալ կը հեռագրէ. — *Պաղեստինի, Դահիրէի, Պէյրութի եւ Հալէպի հայկական շրջանակները խորհրդակցութիւններ կատարած են Սանճաքի հայութեան կացութեան շուրջ։ Այդ շրջանակներէն ոմանք կողմնակից են զէնքի դիմելու՝ արգիլելու համար Թուրք զինուորներու մուտքը, ինչպէս 1915ին ըրած էին ձէյթէլ Մուսայի մէջ։ Ոմանք, սակայն, կը վախնան որ երկու կրակի մէջ պիտի մնան՝ Թուրքերու եւ Ֆրանսացիներու կողմէ։ Հետեւաբար անօգուտ կը նկատեն զէնքի դիմել ։*

Կարեւոր խնդիրը որ կը զբաղեցնէ Հայերը, փոխադրութեան վայրն է, ո՞ւր փոխադրուին եւ ինչպէ՞ս։ Վերջնական որոշում տրուած չէ տակաւին։

Դամասկոսի «Լա Ֆրօնիք» թերթը կը գրէ (յունիս 22).— Կ'իմանանք թէ Սանճաք կը սպասուի Թուրքիոյ Հայերէն կազմուած պատուիրակութիւն մը ։ Թուրք կառավարութիւնն է որ կը ղրկէ պատուիրակութիւնը, որպէսզի ան միջամտէ Սանճաքի Հայերուն մօտ եւ փոխել տայ անոնց ընթացքը Թուրքիոյ հանդէպ։

**** Պոլսոյ «Ժամանակ»ն ալ (16 յունիս) կ'աւելցէ, թէ անհրաժեշտ նկատած է լուսանկարիչ - Թղթակից մը ղրկել Սանճաք։ Թղթակիցը պիտի այցելէ Ալեքսանտրէթ, Անթաքիա, Գրըգխան, Բիւհանիէ եւ ամբողջ Հաթայի գիւղերը ։*

**** Գերմանական գործակալութեան Թղթակիցը վստահեցաւ Սանճաքէն, իբրեւ սուտ լուրեր տարածող ։*

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՀԱՅԵՐԸ Ի՞ՆՉ ՈՐՈՇԵՑ ԵՆ

« Լա Ֆրօնիք» կը գրէ թէ Դամասկոսի հայ ներկայացուցիչները ժողով *դումարելով Պապ Թումայի մէջ, հետեւեալ որոշումները տուին.—*

1.— Հրաւէր ուղղել Հնչակեան, Ռամկավար եւ Դաշնակցական կուսակցութեանց, որպէսզի միանան եւ պաշտպանեն Ալեքսանտրէթը քէմալականներու դէմ ։

2.— Դիմել Ֆրանսական կառավարութեան եւ խնդրել որ կորովի կերպով պաշտպանէ Սանճաքի Հայերը քէմալական ախորժակներու դէմ։

3.— Խնդրել սուրիական կառավարութենէն որ վճռապէս միջամտէ Փարիզի եւ Ժընեւի մօտ, փրկելու համար Սանճաքը ։

540 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ ԾԱԽՔ ՍՊԱՆԻՈՑ ՕՏԱՐ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ ԵՏ ԿԱՆՉԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Անգլիոյ ազդարարութիւնը Իտալիոյ

Ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովին երէկուընուայ օրուան նիստին մէջ, Մ. Միութիւնն ալ յանձն առաւ մասնակցիլ Սպանիոյ օտար կամաւորներուն յետս-կոչման ծախքերուն, մէկ վեցերորդ համեմատութեամբ։ Այս առթիւ խորհրդային պատուիրակը կարգ մը վերապահումներ յայտնեց, մեղադրելով «միջամտող» պետութիւնները եւ կասկած յայտնելով որոշուած որոշումներու գործադրութեան մասին։ «Սորհրդային կառավարութիւնը կը վախնայ թէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔՆ ՈՒ ԹՈՒՔԸ

« ձիւմհուրիյէթ»ի բժշկական աշխատակիցը կը խօսի ... բժաքուժութեան մասին ։

Այսպէս, կը գրէ թէ սովորութիւն է, զանազան երկիրներու մէջ, թուով բուժել նազարի ենթակաները ։ Տարէց կիներ մատ կը խօթեն նախ իրենց բերանը, յետոյ հիւանդիներուանը, թուի փոխադրութիւն կատարելով այսպէս ։ Թուրք բժիշկը յետոյ կը յիշէ ժողովուրդներ, որոնք ի գործ կը դնեն այս ձեւի բժշկութիւն մը, ծանօթ՝ նոյնիսկ հին Հելլէններուն եւ Հռովմայեցիներուն։ Աթենի եւ Հռոմի մէջ, դարեր առաջ, պառաւները կը լզէին հիւանդներուն ճակատը կամ հիւանդը կը լզէր պառաւին բժոտ մատը։ Իրլանտայի մէջ չար աչերէ պահելու համար՝ կը բժենեն ուռածիներն վրայ ։ Գերմանացիները, փոխանակ տղուն վրայ բժենելու, կը բժենեն անոր ետեւը դարձած ։ Սպանիոյ գեղուհիները, միշտ նոյն նպատակով, կը բանան իրենց կուրծքը, եւ կը բժենեն թէ աջին թառած աղաւնիին վրայ, եւ թէ ձախին թառած աղաւնիին վրայ ։ Քարսիֆայի մէջ կը բժենեն ուղղակի երեսին, տղու թէ աղջիկի ։

« ձիւմհուրիյէթ»ի բժշկական աշխատակիցը, ամչնալով, չի յիշեր միայն Թուրքիան ։ Արդ, ես ամբողջացնեմ կարծեմ ցանկը ։—

Ֆրանսացի բազմահմուտ ազգագրագէտը, Սէնք Իվ, կը յիշատակէ Տոքթ. Բիզա Նուրի մէկ վկայութիւնը ։ Սեւ ծովու եզերքներուն վրայ, բյուրական գիւղերու մէջ, կոծիծը բուժելու համար՝ սովորութիւն է դիմել ... թուքի եւ ապօքի ։ Ամէն թուք չի կրնար բուժել սակայն,— պայման է գործածել հոսոյի թուք ։ Այդ զօրութիւնը ունեցող հոսուները հրաշագործութիւնը երբեմն կը ծախեն կիներուն,— Թուրք հանըմ մը, որ կը փափի կոծիծ բուժելու մասնագիտութիւն ստանալ, կ'երթայ հոսոյին, կը խնդրէ, կը վճարէ եւ բերանը կը բանայ, իսկ հոսուն կը թքնէ անոր բերնին մէջ ։ Լեզուն լզելով ալ կ'ըլլայ ։ Եւ հրաշագործ թուքով օժտուած հանըմը այլեւս հրաշքներ կը գործէ ։ Տոքթ. Բիզա Նուր կը վկայէ թէ իր մօրաքոյրն ալ ունէր այդ հրաշագործութիւնը, բայց չի յիշեր թէ ո՛ր հոսոյէն ստացուած էր ։

« ձիւմհուրիյէթ»ի բժիշկ աշխատակիցը մոռցեր է արձանագրել թրքական մշակոյթին այս մեծ վկայութիւնը ։ Միայն թէ կ'ըսէ որ «կարգ մը տեղեր խլիրդը (քանսէր) բուժելու համար, մանկամարդ աղջիկ մը, առաւօտուն ծոմ բերնով եւ բոլորովին մերկ վիճակի մէջ, երեք անգամ կը թքնէ հիւանդին վրայ»։ Այդ «կարգ մը տեղեր»ը Թուրքիոյ մէջ կը գրտնուին թէ այլուր, ըսուած չէ ։ Միայն թէ նոյն յօդուածագիրը կ'աւելցնէ ։— «Ինչ չէ թիւը անոնց, որոնք կը հաւատան թէ մարդուն թուքը կրնայ սպանիել օձը »։

Եւ այս առթիւ կ'արձանագրէ թէ ժրնեւի համալսարանէն երկու բժիշկներ թուրիս մէջ գտած են C կենսաբիւրը, որ դեղ է կարգ մը հիւանդութեանց դէմ ։

Թուրիս արժէրը բարձրացաւ այս վերջին տարիներուն ։ Ցիշենք Զամպրիինի փորձերը, որոնք թուրիս կուտան մարդկային կենսունակութիւնը կամ տոկունութիւնը ճշդող տարրի մը կարեւորութիւնը ։ Եւ վերջապէս ամէնուն ծանօթ է որ թուրը հակաճնխական է շնորհիւ իր քիմիական բաղադրութեան,— շուներ լզելով, ուրեմն իրենց լորձունքով, կը բուժեն վէրքերը ։

Բայց քանի որ հաստատուած է թէ լորձունքին մէջ կենսաճիւթ կայ եւ հրաշագործ քան մը, Թուրքերը կ'արտօնե՞ն որ թբենեն իրենց վրայ, եօթն անգամ, որպէսզի բուժուին իրենց բարբարոսական ախտերէն ։

ԱՐԱԶ

Մոսկուան ալ կը պաշտպանէ Սանճաքը...

ՄՄԲ.— Ինչպէս առհասարակ Սանճաքի վերաբերեալ տեղեկութիւնները, այս լուրն ալ կը հրատարակենք վերապահութեամբ, իւրաքանչիւրը իր պատիւով.—

ԷՆԿԻՒՐԻ, 21 յունիս (Ադրամ).— *Արտաքին Նախարար Բիւշրիւ Արաս ունկնդրութեան ընդունեց խորհրդային դեսպանը, որ յանձնեց իր կառավարութեան մէկ յուշագիրը, որուն մէջ կ'ըսուի.— Խորհրդային կառավարութիւնը կը փափաքի որ Սանճաքի վէճը խաղաղօրէն եւ բարեկամական ճեւով կարգադրուի Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ։ Խորհրդային կառավարութիւնը* կը ցաւի որ հետամայն չէ թրքական զօրամասերու Սանճաք մուտքին, որովհետեւ Սանճաքին մէջ կը գտնուին 50.000է աւելի բոլշեւիկներ, եւ բոլոր Հայերը, ինչպէս նաեւ Օրթոտոքսներուն մէկ մասը համակիր են բոլշեւիկեան սկզբունքներուն ։ Խորհրդային կառավարութիւնը կ'ուզէ պաշտպանել այս տարրերը ։

**** «Նահատ»ի Դամասկոսի թղթակիցը կը գրէ այս առթիւ.— Տեսնուելցայ արտաքին նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայի մը հետ, որ հետեւեալ յայտարարութիւնները տուաւ Սանճաքի հարցի միջազգային հանգամանքի մասին.*

— Ռուսիա դաշնակից էր Թուրքիոյ, բայց երբ տեսաւ Անգլիոյ վտանգաւոր դաւը Սանճաքի խնդրին մէջ, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ բռնած ընթացքը հանդէպ Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ, ստիպուեցաւ խիստ ծանուցագիր մը տալ Թուրքիոյ՝ էնկիւրիի իր դեսպանին միջոցաւ։ Այս ծանուցագիրը եկաւ զօրացնել Ֆրանսայի դիրքը եւ Անտիոքի Ֆրանսական պատուիրակութիւնը կորովի ընթացք մը ունեցաւ զինուորական բանակցութեանց մէջ ։

**** Գերմանական գործակալութիւնը կը հաղորդէ.— Թուրքիոյ գործադարձներու խորհուրդը երկարօրէն քննեց Ֆրանսայի նոր պահանջները եւ անոնց տրուելիք պատասխանը։ Ֆրանսա դիտաւորեալ կը պահանջէ որ խորհրդային սաւառնակները արտօնուին թռչիլ Սանճաքին վերեւ, եւ ի հարկին վար իջնել, երբ ռուսական բանակը պարտաւորուի օդնութեան փութալ Ֆրանսայի, համաձայն Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին ։*

**** Ցունիս 22ին ընդհատուեցան ՖրանքեւԹուրք զինուորական բանակցութիւնները եւ Ֆրանսացի զօրավարը Պէյրութ գնաց, խորհրդակցելու համար։ Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսայի զինուորական պատուիրակութիւնը վճռական դիրք մը բռնած է կարգ մը հարցերու մէջ։ Այս պատճառով յետաձգուած է Թուրք զօրագունդին մուտքը, որ տեղի պիտի ունենար յունիս 20ին ։*

Միւս կողմէ, եգիպտական թերթերը կը գրեն թէ երբ Ֆրանսայի Զօր. Հէօնցիժէր էնկիւրի կը գտնուէր անցեալ փետրուարին, այնտեղ կնքեց համաձայնութիւն մը որուն տրամադրութեամբ Թուրք զինուորներ պիտի գրաւէին Սանճաքը, միջազգային պատերազմի մը պարագային։ Աւոր փոխարէն, Թուրքիա չէզոք պիտի պահէր եւ ազատ անցք պիտի տար Տարանէլի մէջ, Ֆրանսական եւ անգլիական տորմիղներուն ։

***** «Թայմս» խմբագրականի մը մէջ դիտել կուտայ թէ Թուրքերը 70 առ հարիւր կը հաշուէին իրենց թիւը՝ Սանճաքի բնակչութեան մէջ, բայց Ֆրանսացիները եւ մանդատներ հաստատեցին որ Թուրքերու թիւը հազիւ 48 առ հարիւրի կը հասնի ։*

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԱՐԵՐԸ
The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — ԴԵՆԻՍ ՍԻՆՀԵՄԼԻ

Trans: J. M. — Թարգմ. Ջ. Մ.

Մելիսը մեր տան մեծ բարեկամն էր։ Երբ նա մեզ հետ ճաշում էր, միշտ մի մեծ ափսե ոչխարի տապակած միս էր բերում, որովհետև գիտեր, որ մենք շատ ենք սիրում այդ ուտելիքը։ Ես ու Ռեքսը ուրախ էինք, որ Մելիսը ճաշում է մեզ հետ, որովհետև նա միշտ մեզ համար մի քանի կտոր միս էր թողնում։ Ռեքսը ինձ ասաց, որ Մելիսը ամեն անգամ ավելի ու ավելի է նիհարում։ Ես ասացի, որ նա ինձ էլ է այդպես թվում։ Ռեքսը ասաց, որ Մելիսը ամեն անգամ ավելի ու ավելի է ծերանում։ Ես ասացի, որ նա ինձ էլ է այդպես թվում։ Ռեքսը ասաց, որ Մելիսը ամեն անգամ ավելի ու ավելի է տգեղանում։ Ես ասացի, որ նա ինձ էլ է այդպես թվում։

Մելիսը ոչինչ չասաց։ Նա միայն ժպտաց և ասաց, որ ինքն էլ է այդպես կարծ

Կ ՍՊԱՍԵՔ ՎՈՍՏԻԿՆԵՐԸ

Ֆրանսիայի Հայ Զինվորական Միության Նախագահ Գեներալ Ա. Ամանի Հետ Հարցազրույց Մը

Ֆրանսիայի Հայ Զինվորական Միության նախագահ գեներալ Ա. Ամանը, որ ծանր հիվանդութեան մը պատճառով ստիպուած եղաւ հրաժարիլ իր պաշտօնէն, ներկայ պահուն կը գտնուի Նիս, ուր կը հանգստանայ։ Ան հոն ընդունեց մեր թղթակիցը եւ հետեւեալ հարցազրոյցը տուաւ մեզի։

— Ինչպէ՞ս կ'անցնէք ձեր օրերը Նիս։

— Ծո՛յ, իմ հոգիս։ Ամէն առաւօտ կ'երթամ ծովեզերք, ուր կը հանդիպիմ ընկերներու մը հետ, որոնց հետ կը զրուցեմ, կը յիշատակենք անցեալը, կը խօսինք ներկայ դէպքերուն մասին։ Ասիկա ինծի համար մեծ հաճոյք մըն է։ Ես ալ ինչպէս ամէնքը, կը հետեւիմ ներկայ դէպքերուն զարգացման։ Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։ Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։ Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։

— Ձեր կարծիքով ե՞րբ պիտի վերջանայ պատերազմը։

— Ես մարգարէ չեմ, որ ապագան կանխատեսեմ։ Ես միայն կրնամ ըսել, որ Գերմանիան պարտուած է արդէն։ Ան ոչ միայն ռազմական, այլ նաեւ տնտեսական տեսակէտով ալ պարտուած է։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։

— Ի՞նչ կ'ըսէք Ռուսիոյ մասին։

— Ռուսիան ալ պարտուած է։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։ Ան ստիպուած է ամէն կողմէ պաշտպանական դիրքի անցնիլ։

— Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։ Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։ Ինչպէ՞ս կրնայ հետաքրքրութիւն չներշնչել մեզի համար այս ահռելի պատերազմը, որ կը ծաւալի մեր աչքերուն առջեւ։

— Ձեր կարծիքով ե՞րբ պիտի վերջանայ պատերազմը։

— Ես մարգարէ չեմ, որ ապագան կանխատեսեմ։ Ես միայն կրնամ ըսել, որ Գերմանիան պարտուած է արդէն։ Ան ոչ միայն ռազմական, այլ նաեւ տնտեսական տեսակէտով

նոր զումարներն ալ ի գոյ պիտի վաստնուին, հետեւաբար սահմանափակ ծախք մը միայն կը ստանձնէ»: Մորհրդային պատուիրակը պատրաստակամութիւն յայտնեց իր բաժինը մէկ վեցերորդէն մէկ հինգերորդի բարձրացնելու, պայմանաւ որ բոլոր կամաւորները պարպուին յառաջիկայ չորս ամիսներու ընթացքին, բայց իր բաժինը պիտի չվճարէ, մինչեւ որ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը եւ ապստամբները ամբողջովին չընդունին անդլիական ծրագիրը: Մոսկուայի տեսակէտով, զօր. Ֆրանքօ պարտաւոր է վճարել օտար կամաւորներուն ծախքը մինչեւ իրենց վերադարձը, իսկ փոխադրութեան ծախքերը պէտք է վճարուին բոլոր կառավարութեանց կողմէ, համաձայն իրենց ազգակից կամաւորներու թիւին:

Կամաւորներու փոխադրութեան ծախքը կը հաշուուի 540 միլիոն ֆրանք:

*** Բրիտանական կառավարութիւնը բարեկամական ազդարարութիւն մը ուղղեց Մուսոլինիի, յայտնելով թէ անդլեւիսատական համաձայնութիւնը պիտի չգործադրուի, մինչեւ որ չդադրին օդանաւային յարձակումները անդլիական նաւերու դէմ: Հռոմի անդլիական դեսպանը Իտալիոյ արտաքին նախարարին հաղորդեց այս ազդարարութիւնը, երեքշաբթի օր, կէս ժամուան տեսակցութեան մը միջոցին: Անդլիական դեսպանը հասկցուց թէ Մեծն Բրիտանիոյ համբերութիւնը սպառած է եւ իր կառավարութիւնը լուրջ մտահոգութեան մատնուած, առեւտրական նաւերու անվերջ խորտակման առթիւ: Դեսպանը բացատրեց թէ իր կառավարութիւնը անձնապէս պատասխանատու չի նկատեր Մուսոլինին, բայց կը կարծէ թէ ան կրնայ ազդել Զօր. Ֆրանքոյի վրայ, որպէսզի վերջ տայ օդանաւային յարձակումներուն:

*** Լուրի մը համաձայն, Զօր. Ֆրանքօ պատասխանելով անդլիական կառավարութեան ծանուցագիրներուն, առաջարկած է օտար առեւտրական նաւերուն յատկացնել կարգ մը նաւահանգիստներ որ կը դտնուին Սպանիոյ կարմիրներուն ձեռքը:

*** Ազգայնական օդանաւերը նորէն ռմբակոծեցին Վալենսիան եւ Ալիքանթէն, զարնելով ռազմական կէտերը:

Վերջին հրամանագիր—օրենքներ

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց հրամանագիր - օրէնքներու չորրորդ շարքին վերջին մասը:

Հրամանագիր մը կը զեղչէ չինութեանց տուրքերը, քաջալերելու համար նոր չինութիւնները: Ուրիշ օրէնք մը կը կրճատէ չոգեկառքի փոխադրութեան կարգ մը ծախքերը: Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը շարք մը հրամանագիրներու համաձայն նոր ելեկտրակայաններ պիտի հիմնէ գաւառական կեդրոններու մէջ: Շատ ընդարձակ է հանրօգուտ չինութիւններու ծրագիրը:

Հրամանագիր մը կը տրամադրէ «ոսկիի պաշտօնատուն» մը հաստատել հովանաւորութեամբ գաղթային նախարարին եւ 100.000.000 ֆրանք դրամադրուելով, զարկ տալու համար գաղթավայրերու ոսկիի արտադրութեան:

Ուրիշ օրէնք մը Պանք տը Ֆրանսին արտօնութիւն կուտայ հրապարակին վրայ դնելու եւ ծախելու պետական արժեթուղթերը, զօրացնելու համար դրամական հրապարակը: Միեւնոյն ատեն կը ծանուցուի թէ դեղչի դրամատուն մը պիտի հաստատուի, կարճ պայմանաժամով գործողութեանց համար: Վերջապէս, զարկ պիտի տրուի հանքային արտադրութեանց, տարեկան 40.000.000 ֆրանք աւելցնելով չահը:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ Հռոմ հասած լուրեր կ'ըսեն թէ ձերբակալութիւնները կը չարունակուին անընդհատ: Վերջերս ձերբակալուած են 50 բարձր պաշտօնատարներ, իբրեւ մեղսակից Ուկրայնայի անջատողական չարժումներուն: Ուկրայնայի հողագործական վարչութեան մէջ ձերբակալուած են 120 հոգի:

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ընտրութեան առթիւ, խորհրդային մամուլը ցնծութեամբ կը յիշեցնէ թէ ամէն տեղ Սթալինի քաղաքականութիւնը պնահատուեցաւ «միաձայնութեամբ», թէ բոլոր հանրապետութեանց մէջ մասնակցեցան ընտրողներու աւելի քան 99 առ հարիւրը, թէ Սթալին կը գտնուի բոլոր ցանկերուն գլուխը եւն.: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Նախիջեւանի չորջանին մէջ ընտրուած են 70 երեսփոխաններ, բոլորն ալ «բոլշեւիկեան եւ անկուսակցական Սթալինեան խմբակցութենէն»: Ընտրութեանց մասնակցած են 62.212 հոգի, այսինքն 99.9 առ հարիւր ...

ԻՏԱԼԻՈՑ ՍՊԱՑԱԿՈՑՑԻՆ ՊԵՏԸ Գերմանիա պիտի երթայ այս չաբթու, կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարելու համար պերմանական բանակին մարիշներուն հետ: Պիտի մնայ քանի մը օր: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին:

ՊԵՏԱԿԱՆ գաղտնիքներու մասին հարցում մը ուղղած ըլլալով նախկին նախարար Զըրչիլի վեհան, երեսփոխան Սէնամս, կառավարութիւնը սպառնաց դատի յանձնել զայն: Ամբաստանեալը մերժեց յայտնել իրեն տրուած տեղեկութեան աղբիւրը: Այս առթիւ վիճաբանութիւն մը պիտի կատարուի երեսփոխանական ժողովին մէջ, երեսփոխաններու իրաւունքի մասին: Օրէնքը մինչեւ երկու տարի բանտարկութիւն կը տրամադրէ անգաղտնապահ երեսփոխանին:

ՌՈՒԻՍ ՕՐԹՈՏՈՔՍ եկեղեցի մը բացուեցաւ վերջերս Պերլինի մէջ, ազակցութեամբ հիթլէրական իշխանութեանց: Այս պարագան բուռն գայրոյթ պատճառած է Մոսկուայի կղերական չրջանակներու մէջ, մանաւանդ որ տարաղիր մետրոպոլիտ մը, Անաստաս, նամակ մը ուղղած է Հիթլէրի, ըսելով թէ «ռուս ժողովուրդը, չախչախուած՝ ահռելի լուծի մը տակ, ամէն օր կ'աղօթէ ամենակարող Աստուծոյ, որպէսզի իր օրհնութիւնը չնորհէ Գերմանիոյ առաջնորդ Հիթլէրի, անոր կառավարութեան եւ բանակին, զլուխ հանելու համար իր պատմական առաքելութիւնը»:

ՋՈՒՐԻՆ խորանարդ մեթրը 2 ֆրանքէն 2 ֆրանք 20ի պիտի բարձրանայ, յուլիս 1էն սկսեալ:

ՀԻՆԳ ՕԴԱԶՈՒՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ Ռէնոի մօտ: Զինուորական օդանաւ մը հազիւ քիչ մը բարձրացած էր, երբ վար իյնալով չախչախուեցաւ: Օգնաւը բռնկած ըլլալով, հինգ սպաները ածխացան: Անցեալ չաբթու ալ եօթը սպաներ գոհ գացին օդանաւային արկածի մը:

ԳՆԶՈՒՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ, Եանոս Ա., որ Վարշաւա կը բնակի, Ազգե - բու Դաշնակցութեան դիմելով երկիր մը կը պահանջէ իր 16.000.000 հպատակներուն համար: «Թագաւորը» մանաւանդ յարմար կը նկատէ Եթովպիան եւ որոշած է դիմել նաեւ Մուսոլինիի:

Ամսվերջի դպրոցական հանդէս

Ֆ. Կ. ԽՄԱՅԻ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ՃՒՒԼԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻ

3 Յուլիս, կիրակի ժամը 2.30—7

32—34 Ave. Porte des Lilas, *մէթրօ* Porte des Lilas

Երգ., պար, արտասանութիւն եւ փոքրիկ ներկայացումներ աշակերտութեան կողմէ: Ժամը 7—12 տեղի պիտի ունենայ բացման հանդէսը Lilas St. Gervais *եւ* Bagnolet *չրջանի նորակազմ մասնաճիւղին, որուն առթիւ կը խօսի Տիկ. ԵԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ:*

Եւրոպական պարեր, l'orchestre Fuselas et ses argentins

Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած անդամուհիներու նուէրներով,

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) — A. DER (AGOPIAN)

Հ. Ց. Դ.

Ֆութպոլ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները 1 ցուլիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 6 Ավենիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. Շ. ՄԻՍԱՐԵԱՆ «Սանճաքի խնդիրը եւ Սուրիոյ տագնապը»:

Գնդասլաք

Հ. Ց. Դ. վիէննի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 1 ցուլիս, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Ժաժակ» սրահին մէջ: Պիտի դասախոսէ ընկ. Ս. ԴԱՎՈՒԹԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայկական հարցը մինչեւ Պերլինի վեհաժողովը»: Լրացուցիչներ պիտի կատարէ ընկ. Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻ «վաբանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 2 ցուլիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին 9ին, ընկ. Արապեանցներու բնակարանը: կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ նորակազմ «Դայլ վաչան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, 1 ցուլիս, երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանի սրահը, 181 Ռուտ Լաֆայէթ, կարեւոր օրակարգ:

ԵՐԴՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Շրջանային Կոմիտէն կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբերու անխտիր բոլոր ընկերները ներկայ ըլլալ ընկերական Ընդհ. ժողովի, 2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Շահրիկեան սրահին մէջ, ուր տեղի պիտի ունենայ վերջին մէկուկէս ամսուան ընթացքին մեր շարքերը մտած ՆՈՐԱԳԻՐ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՐԴՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ,

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿԱՂՄԷ

3 Յուլիս, կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Սէնթիէրէյի Ճանօթ տեղին վրայ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Զոմի «Ընտանի» երգչախումբին կողմէ, նաեւ հայկական եւ եւրոպական պարեր T. S. F.ի նուագով:

Երթեւեկի համար առնել հանրակառքը, որ իւրաքանչիւր ժամ ունի իր երք ու դարձը:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՊԱՏՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ *ՋԱՐԵՀ ՆՈՒՊԱՐ ՊԷՅԻ*

Մասնակցութեամբ Երիտ. Հայուհեաց եւ Հայ Երիտ. Միութեան

3 Յուլիս, կիրակի, ժամը 15—24

Օթել Ճիլբալթարի գետահայեաց պարտէզին մէջ. Ժիւվիզի Ընտիր Նուագ, բացօթեայ պար, գեղարուեստական եւ այլ հաճելի ասկնկալներ, դիւրամատչելի պիւֆէ եւ պաղ ընթրիք:

Երթեւեկի հանգստաւէտ կառքերով

Մեկնում ժամը 15էն մինչեւ 16·30, Բարեգործականի տուներէն, 8 բիւ Պօսիւէ

Երթեւեկի ծախք 10 Ֆր. Հանդէսին մուտքը 12 Ֆր.

Երիտասարդաց եւ հայուհեաց միութեան անդամներուն եւ ուսանողաց 8 Ֆր.

Ի հարկին կարելի է հանգիստավայր երթալ երկաթուղիով, Gares d'Orsay, St. Michel, Austerlitz, Gare de Lyon.

ՅԱՈՒԱԶԴԻՄ ՍԻՐԱՑԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

3 *Յուլիս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ գիշերուան 11.30 ի Նպաստ իր վարժարանին*

ՐՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ, *Grand Arbre, Maison Fiquet*

(Հաստատութեան վարչութիւնը ամառնային չրջանին միայն մէկ անգամ կը տրամադրէ իր զբօսարանը: Օգտուեցէք առիթէն:)

ԿԸ ԽՕՍԻ *Պ. Ն. ՊԷՉԻԿԹԱՇԼԵԱՆ*

Կ'երգեն բազմաթիւ երգիչներ ու երգչուհիներ: Ախնկնկալներ:

Նուագախումբ՝ դեկավարութեամբ Տ. ՕՆՈՒԵԱՆԻ

Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ճոխ եւ ժամն պիւֆէ

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Denfertէն առնել մեթրոյի դէպի Թոպէնսոն տանող գիծը:

Մուտք՝ 4 ֆրանք

Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը Մուրատ-Ռափայէլեան ճեմիկին աշակերտաց Միութիւնը եւ Հայ Երիտասարդաց Ակումբը

Առաջին անգամ ըլլալով միասնաբար կը կազմակերպեն թատերական երեկոյթ մը

2 Յուլիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին

Salle LANCRYի *մէջ*, 10 Rue Lancry

Meiro Lancry, République, St, Martin

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ

ՁԵԽՈՎԻ *Վ. ՀՈՒԿԸ* (Մէկ արար)

Մասնակցութեամբ եւ դեկավարութեամբ ԼԱՒՐՔԱՑԻ

եւ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՊԱՂՏՑՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ

(Երեք արար Պոլսահայ կեանքէ)

Տոմսերու գինն, 15, 10 եւ 5 Ֆրանք:

25ԱՄԵԱԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան (Ներքեւու եւ Պետ. Հ. Կարմիր Խաչի Օգն. Մասնաճիւղեր) գործունէութեան 25ամեակը պիտի տօնուի 2 Յուլիս, Շաբաթ օր, ժամը 16էն 20, Royale Monceauի սրահներուն մէջ, 35 37, 39, Ave. Hoche, Paris (16e.), նախագահութեամբ զօր. Պրէմոնի:

Մուտք՝ 20 ֆրանք, թէյը մխասին: Գեղարուեստական բաժին, նուագախումբ, թէյ-պար:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Լօս-Անճելոսարնակ Շիրակցի հայրենակիցներէն Պ. Մնեոյ, Գառնիկ եւ Վահան Բոզիկեան - ներէ իրենց հասցէն իմացնել Hagopian A., 17 Rue de Paris, Gentilly (Seine) France:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. Հայ - բնակչական Միութեան Ֆրանսայի չրջանի պատգամաւորական ժողովը կը գումարուի 3 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը մէկուկէս, Բարե - գործականի սրահը, 8 Rue Bossuet: Կը խնդրուի Փարիզի եւ չրջանի պատգամաւորներէն ըլլան ճշդապահ:

ԾԱՆՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ, հայացատ կեդրո - նի վրայ, բանուկ սրճարան մը, ՆՐ - ԳԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ: Դիմել այրլ Տիկին Մարիամ Փափազեանի, 29 bis, Rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine):

ԳԱՅԼԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ — ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հաւաքածոյ կազմելու համար կը պահպին հետեւեալ թիւերը — 1, 2. 13, 20, 39: Առաջին տոթիւ պէտք ունինք թիւ 39ին: Վերադարձնողութիւն պատրաստ ենք տալ պահանջուած փոխարինութիւնը: (Շնորհակալութիւն մեր բարեկամներուն, որոնց բարեացակամութեամբ լրացուցինք քանի մը հաւաքածոյ):

ՀԱՑ ԲՈՑԺԻ երեք տարուան հաւաքածոն, առանց ապահովելու պակաս թիւերը, *կը ծախուի 50 ֆրանք,— մօտաւորապէս 700 էջնոց հատոր մը:*

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ Հայ. Բոյժի 45, 46 եւ 47 թիւերը:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահմանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

ԼԵՌՆԱՔ. ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին Մայիսի թիւը (5) ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ:

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք:

Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ՅԱՈՒԱԶ կը ծախուի

24, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը:*

ՀԱՑՏԻԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԳՈԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: միայն եւ ցոն օրեր ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Մորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ազգածէ դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նոթարեալ ակտերի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անոնցմէ փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցութիւններու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւանաբանութիւններու խմբագրութիւն: Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդ չէ քի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)

(Վիսէ Մէթրոյէն հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւերեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ, Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ ու ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխերնիդը չուռ կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ օգուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Աբեւելքի միակ իսկական օղին է: Ազուգական, անմրցելի, անխարդախ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի թրոյ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպիսական, իր անուանի եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաքեղէններ: Ունենք վրան մեքենայ: Չափառուք գներ:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77